C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\K\Kay, GG\Kay Guy Gavriel-Tigana.pdb

PDB Name: Kay Guy Gavriel-Tigana
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 15.5.2007
Modification Date: 15.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Guy Gavriel Kay
TIGANA

PODĚKOVÁNÍ
Při psaní této knihy mi fandila a velmi pomohla řada lidí. Upřímně jim děkuji. Sue Reynoldsová mi nabídla mapu, která nejenže vycházela z kořenů mého příběhu, ale ovlivnila jeho rozvíjení. Rex Kay a Neil Randall mne podpořili jak zaujetím pro věc, tak pronikavými komentáři, jimiž provázeli román od prvních náčrtů po definitivní tvar. Jsem jim za to hluboce zavázán.
Za mnohé vděčím učenosti spousty mužů a žen. Zvlášť se vyznávám z obdivu k Nočním bitvám (I Benandanti) Carla Ginzburga. Poučila a podněcovala mě rovněž mimo jiné díla Gene Bruckerové, Laura Martinese, Jacoba Burckhardta, Iris Origové a Josepha Huizingy. V tomto ohledu bych rád vyjádřil děkovný hold památce dvou lidí, k nimž chovám odedávna nesmírnou úctu a jejichž dílo a inspirační zdroje zásadně ovlivnily mou práci: Josephu Campbellovi a Robertu Gravesovi.
Nakonec, byť zmínka autora o úloze manželky při vzniku knihy se může zdát mnohým spíše povinným rituálem či frází, prohlašuji, že s díky a láskou oceňuji soustavnou podporu a rady, kterých se mi dostávalo od mé ženy Laury při psaní Tigany v Toskánsku a doma.

Opustit musíš každý předmět milý
ti nade vše, a to je střela divá,
kterou luk vyhnanství vždy nejdřív střílí.

Zkusíš, jak slaně chutná cizí skýva,
jak nahoru a dolů pak se plížit
po cizích schodech krušná cesta bývá.

Dante Alighieri: Ráj

Co plamen pamatuje? Jestli pamatuje míň,
než je nutné, hasne. Jestli pamatuje víc,
než je nutné, hasne. Kéž by nás naučil
hořící plamen přiměřeně si pamatovat.

George Seferis: Námořník Stratis o člověku

PROLOG
Oba měsíce stály vysoko a potlačovaly světlo všech hvězd kromě těch nejjasnějších. Táborové ohně plály na obou březích řeky a rozpínaly se do noci. Poklidně plynoucí Deisa zachycovala měsíční svit a oranžové blýskání ohňů a odrážela je v mihotavém čeření vlnek. A všechny druhy světla se sbíhaly v jeho očích, seděl na břehu řeky, objímal si pažemi kolena a přemítal o smrti a svém dosavadním životě.
Jaká nádherná noc, pomyslel si Saevar, zhluboka vdechoval vlahý letní vzduch, nasycený vůní vody, vodních rostlin a trávy, pozoroval odraz modravého měsíčního svitu a stříbřitou hladinu řeky, naslouchal šumění proudu a vzdálenému zpěvu od ohňů. Zpívalo se i na druhém břehu řeky, slyšel nepřátelské vojáky tábořící severně od nich. Té harmonii hlasů se kupodivu velmi nesnadno připisovalo jakékoli zlo, bylo těžké zarytě, slepě nenávidět protivníka, jak se sluší na vojáka. Nebyl opravdovým vojákem a nikdy příliš neuměl nenávidět.
Nemohl vidět postavy, které se pohybovaly v trávě za řekou, ale viděl ohně a snadno si představil, o kolik víc jich táboří na severním břehu Deisy než za ním, kde jeho krajané čekali na svítání.
Téměř jistě na své poslední svítání. Nedělal si iluze, ostatně nikdo z nich. Po bitvě u této řeky, která se odehrála před pěti dny, už ne. Všechno, co měli, byla odvaha a vojevůdce, jehož vyzývavá statečnost se víc než rovnala udatnosti jeho dvou mladých synů, kteří ho provázeli.
Jsou to krásní mládenci a Saevar litoval, že neměl příležitost žádného z nich zvěčnit v kameni. Knížete samozřejmě vytesal mnohokrát. Kníže ho nazýval svým přítelem. Nedá se říct, že by vedl zbytečný nebo prázdný život, uvažoval

nad sebou Saevar. Měl svou sochařinu, která mu skýtala potěšení a podněcovala ho, dočkal se chvály těch nejvyšších ve své provincii a věhlasu na celém poloostrově.
Stejně tak se mu dostalo lásky. Pomyslel na svou manželku a dvě děti. Na dceru, jejíž oči v den, kdy se před patnácti lety narodila, zčásti osmyslily jeho život. A na syna, příliš mladého, aby směl vytáhnout na sever do války. Saevarovi se vybavil výraz chlapcovy tváře ve chvíli, kdy se loučili. Určitě se velmi podobně tvářil i on sám. Objal obě děti, pak k sobě nadlouho přivinul ženu a setrvali v mlčení – všechna slova už byla za celá ta léta mnohokrát řečena. Nato se rychle otočil, aby nezahlédli jeho slzy, vyhoupl se na koně, nezvykle nemotorně se uhodil bokem o meč a vyrazil s knížetem do války proti těm, kteří připluli ze zámoří a napadli je.
Zaslechl vlevo za sebou od planoucích ohňů a hlasů notujících píseň za doprovodu syrenye kroky. Otočil se po zvuku.
„Opatrně!“ zvolal přidušeně. „Nebo zakopneš o sochaře.“
„Saevare?“ zašeptal pobavený hlas. Dobře známý hlas.
„Ano, jsem to já, můj pane, kníže,“ odpověděl. „Pamatuješ tak krásnou noc?“
Valentin došel k němu – bylo víc než dost světla, aby se navzájem viděli – a usedl vedle do trávy. „Nepamatuju,“ přiznal. „Vidíš? Oč Vidomni dorůstá, o to Ilarion ubývá. Ze dvou měsíců bys složil jeden celý.“
„To by byl podivný celek,“ poznamenal Saevar.
„Tohle je taky podivná noc.“
„Myslíš? Změnilo noc to, co tady děláme? My smrtelníci ve své pošetilosti?“
„Spíš ji takovou vidíme,“ řekl Valentin tiše, otázka zaujala jeho bystrý mozek. „Krásu, kterou v ní nalézáme, spoluvytváří to, že víme, co přinese ráno.“
„Co přinese, můj pane?“ uklouzla Saevarovi otázka, než ji stačil potlačit. Zpola doufal, tak jako doufají děti, že tmavovlasý kníže, laskavý a hrdý, dokáže odpovědět na to, co je čeká od těch za řekou. Na to, co odvozuje z hlasů Ygrathanů a jejich ohňů planoucích na sever od nich. A že odpoví především na to, co chystá strašlivý ygrathský král, nadaný čarodějnou mocí a puzený nenávistí, kterou v sobě nemusí zítra nijak zvlášť burcovat.
Valentin mlčel a pozoroval řeku. Saevar viděl nad hlavou padat hvězdy, řítily se šikmo dolů po nebi od západu a jako by mizely v širém moři. Litoval, že se zeptal. Nebyla vhodná doba, aby na knížete naložil břímě falešné jistoty.
Právě když se chystal omluvit, řekl Valentin uměřeným, tichým hlasem, tak aby se nenesl za jejich malý okruh tmy: „Procházel jsem mezi ohni, Corsin a Loredan taky, nabízeli jsme tolik povzbuzení, naděje i smíchu, kolik v sobě nosíme, abychom ulehčili mužům spánek. Víc nemůžeme dělat.“
„Jsou to oba skvělí mládenci,“ řekl Saevar. „Zrovna jsem přemýšlel o tom, že jsem ještě nevytvořil sochu ani jednoho z nich.“
„To mě mrzí,“ pravil Valentin. „Jestli nás něco nadlouho přetrvá v čase, tak umění jako tvoje. Naše knihy a hudba, Orsariovy zelené a bílé věže v Avalle.“ Odmlčel se a vrátil se k původní myšlence. „Jsou to stateční hoši. Šestnáct a devatenáct let, kdybych mohl, nechal bych je doma s jejich bratrem… a tvým synem.“
To byl jeden z důvodů, pro které ho měl Saevar rád. Valentin si vzpomněl na jeho syna a uvažoval o něm v souvislostí s nejmladším princem, a to i teď, v takové chvíli.
Od východu, kousek za nimi a stranou ohňů, se najednou ozval zpěv trially. Oba muži ztichli a zaposlouchali se do stříbřitého zvuku. Saevarovi se náhle sevřelo srdce a bál se, že se zostudí slzami, které by mohly být mylně vykládány jako výraz strachu.
„Ale neodpověděl jsem na tvoji otázku, dávný příteli,“ řekl Valentin. „Pravda se zdá snesitelnější tady ve tmě, daleko od ohňů a všeho strádání, které jsem viděl. Nesmírně mě to rmoutí, Saevare, ale pravda je, že skoro všechna krev, která zítra poteče, bude naše, dokonce se obávám, že jen naše. Odpusť.“
„Není co odpouštět,“ rychle ujistil knížete Saevar. „Tuhle válku jsi nevyvolal, ale nemůžeš se jí vyhnout nebo ji zrušit. Ostatně nejsem sice voják, ale snad ani blázen. Zeptal jsem se nejapně, můj pane, odpověď vidím sám. V množství ohňů za řekou.“
„Výsledek ovlivní čarodějnictví,“ pronesl tiše Valentin. „Víc než množství ohňů. Můžeme donutit k ústupu velkou přesilu, i navzdory únavě a ranám z bitvy v minulém týdnu. Ale teď je posílila Brandinova magická moc. Přitáhl sám lev, ne lvíče, a protože lvíče je mrtvé, musí být v ranním slunci prolita krev. Měl jsem se před týdnem vzdát? Tomu chlapci?“
Saevar se obrátil a udiveně se v měsíčním světle zadíval na knížete. Na okamžik ztratil řeč, vzápětí se mu hlas vrátil: „Kdyby ses vzdal, rozjel bych se domů, vstoupil do paláce u moře a rozmlátil všechny sochy, které jsem kdy pro tebe udělal.“
Vzápětí uslyšel podivný zvuk. Chvíli trvalo, než pochopil, že Valentin se směje, Saevar si nepamatoval, že by se tak někdy smál. „Ach, milý příteli,“ konečně se kníže zmohl na slovo. „Tušil jsem, co řekneš. Ta naše hrdost! Ta naše strašná hrdost. Budou nás vzpomínat především pro ni, až tu nebudeme, co myslíš?“
„Možná,“ připustil Saevar. „Ale rozhodně nás budou vzpomínat. Určitě víme jediné – že nás budou vzpomínat. Tady na poloostrově, v Ygrathu, Quileie, na západě za mořem, v Barbadiorské říši. Zanecháme po sobě jméno.“
„Zanecháme po sobě taky naše děti,“ navázal Valentin. „Ty mladší. Syny a dcery, kteří na nás nezapomenou. Až budou dnešní nemluvňata dorůstat, matky a prarodiče je poučí o tom, co se událo tady na řece Deise, a o tom nejdůležitějším – čím jsme byli v téhle provincii, než nastal pád. Brandin Ygrathský nás zítra může porazit, okupovat naši vlast, ale nedokáže nám vzít jméno a vymazat z paměti to, čím jsme byli.“
„Nedokáže,“ přitakal Saevar a z ničeho nic mu poskočilo srdce. „Určitě máš pravdu. Nejsme poslední svobodná generace. Po celé léta se budou drobné praménky sbíhat k zítřku. Děti našich dětí nás uchovají v paměti a nebudou poslušně snášet jho.“
„A kdyby přece jen umdlévaly,“ přeladil do jiné tóniny Valentin, „budou tu děti nebo vnoučata jistého sochaře, které

jim napraví hlavy poukazem na jeho sochy i jinak.“
Saevar se ve tmě usmál. Byl by se rozchechtal, ale ovládl se. „Doufám, můj pane, když bohyně a bůh dovolí. Děkuju. Děkuju za to, co jsi řekl.“
„Neděkuj, Saevare. Mezi námi a v tuto noc toho není zapotřebí. Triáda ať zítra a vždycky stojí při tobě a ochraňuje tě, ať ochraňuje všechny, které miluješ.“
Saevarovi se sevřelo hrdlo. „Víš, že mezi ně patříš, můj pane. Jsi součástí těch, které miluju.“
Valentin neodpověděl. Až po chvíli se natáhl a políbil Saevara na čelo. Nato zvedl ruku. Sochařovi se orosily oči, opětoval jeho gesto a dotkl se na rozloučenou dlaní dlaně knížete. Valentin vstal a odcházel k ohňům své armády, v měsíčním světle se proměnil ve stín.
Zpěv ustal na obou březích řeky. Připozdilo se. Saevar věděl, že by se měl taky vrátit a ulehnout, aby uloupil noci pár hodin spánku. Ale bylo těžké odejít, vstát a vzdát se dokonalé krásy této poslední noci. Řeky, měsíců, hvězdné klenby, světlušek a všech ohňů.
Rozhodl se, že u vody zůstane. Seděl sám v letní tmě na břehu řeky Deisy, silnýma rukama si přitáhl kolena k bradě. Pozoroval měsíce plující na nebi, pomalu hasnoucí ohně a přemýšlel o své ženě, dětech, o celoživotním díle svých rukou, které ho přežije, a trialla mu zpívala celou noc.

PRVNÍ ČÁST - ČEPEL V DUŠI

1

Na podzim, v období vinobraní, se z cypřišových a olivovníkových hájů a obtěžkaných vinic na jeho venkovském panství šířila zvěst, že Sandre, vévoda z Astibaru, někdejší vládce stejnojmenného města a provincie, naposledy vdechl hořký doušek svého dlouhého vyhnanství a zemřel.
Nestáli nad ním žádní služebníci Triády, aby jeho konec ozdobili příslušnými obřady. Nebyli při něm kněží Eanny v bílých sutanách ani Morian v černých hábitech či kněžky boha Adaona.
Málokoho ve městě Astibaru zpráva o vévodově skonu a průvodních okolnostech překvapila. Sandrův hněv na Triádu a její duchovenstvo, který propukl ve vyhnanství a trval po celých posledních osmnáct let jeho života, nebyl zdaleka tajemstvím. Ostatně Sandre d'Astibar bezbožnost nikdy, ani v době, když třímal moc pevně v rukou, nezastíral.
V předvečer Slavnosti vína město praskalo ve švech návštěvníky z blízkého okolí i vzdálených končin. V přeplněných tavernách a khavovnách s pravdou a lží o vévodovi podobně jako s vlnou a kořením čile obchodovali lidé, kteří nikdy nespatřili jeho tvář a nezbledli pochopitelnou hrůzou při předvolání před vévodský soud v Astibaru.
Vévoda Sandre po celý život mezi obyvatelstvem celého poloostrova zvaného Dlaň zavdával příčiny k debatám a spekulacím a fakt, že zemřel, na tom nic nezměnil. A to přesto, že Alberico ze zámořské říše Barbadioru už před osmnácti lety Astibar vojensky obsadil a vypudil Sandra do venkovského vyhnanství. I když moc odumře, přežívá v lidské paměti.
Možná právě proto a určitě z obezřetnosti a uvážlivosti v každém směru Alberico, který vládl železnou rukou čtyřem z devíti provincií a bojoval o devátou s Brandinem Ygrathským, postupoval přesně podle protokolu.
V poledne onoho dne, kdy vévoda zemřel, vyjel z města východní branou posel od Alberika. Posel s modrostříbrým smutečním praporem nepochybně přinášel pečlivě volená slova soustrasti Sandrovým dětem a vnoučatům, shromážděným nyní v jejich rozlehlém sídle sedm mil za branami.
V khavovně Paelion, v níž se scházely nejchytřejší hlavy, hosté cynicky konstatovali, že tyran by jistě namísto jediného posla raději vypravil na totéž místo oddíl barbadiorských žoldáků, kdyby žijící Sandrovci nebyli taková neschopná cháska. Lidé se pozorně rozhlíželi, jestli někdo nepatřičný nenaslouchá, zábava na toto téma úplně utichla, ale jeden z potulných muzikantů – tento týden se jich do Astibaru nahrnula spousta – vyhlásil, že se vsadí o všechno, co vydělá v příštích třech dnech, že z ostrova Chiary, ještě než skončí Slavnost vína, pošlou kondolence ve verších.
„Tohle je ohromná příležitost,“ vysvětloval o překot nový host a držel v ruce hrnek, z něhož se kouřilo, obsahující khavu vylepšenou jedním z desítky likérů, které zaplňovaly police za nálevním pultem Paelionu. „Brandin by byl hlupák, kdyby nevyužil možnost připomenout Alberikovi – i našim maličkostem – že i když si tihle dva rozdělili náš poloostrov, umění a vzdělanost se šíří ze západu, z Chiary. Dejte na mě a vsaďte se – než hudba v Astibaru po třech dnech dozní, dorazí sem za vlasy přitažené rýmované hrdinské verše Doardovy nebo hloupé Camenovy hádankovité akrostichy, v nichž se mnohokrát objeví jméno Sandre.“
Lidé se rozesmáli, i když zůstávali ve střehu, byť v předvečer Slavnosti vína Alberico z Barbadioru tradičně a uvážlivě povoloval více volnosti než v průběhu roku. Několik mužů, dobrých počtářů, rychle kalkulovalo s dobou plavby, podzimními podmínkami na moři na sever od provincie Senzio a jižně mezi archipelem, a vzápětí uzavřelo s muzikantem sázku. Zaznamenali ji na břidlicovou tabulku na stěně Paelionu, která sloužila tomuto účelu ve městě, jehož obyvatelé projevovali sklon k hazardu.
Ale krátce nato se na všechny sázky a posměšné soudy zapomnělo. Kdosi s vysokým kloboukem zdobeným peřím vrazil do dveří khavovny, okřikl všechny, aby mu věnovali pozornost, a oznámil, že tyranův posel se právě vrátil toutéž východní branou, jíž nedávno vyrazil. A že posel přijížděl očividně rychleji, než odjížděl, neboť pouhé tři míle za ním se táhne pohřební průvod s tělem vévody Sandra Astibarského a hodlá splnit poslední přání zesnulého, aby byl den a noc vystaven ve městě, jemuž kdysi vládl.
Hosté v Paelionu reagovali okamžitě a podle očekávání. Muži se snažili překřičet hluk, který sami působili. Ruch, politické napětí a očekávané veselí při Slavnosti vína znásobily palčivou odpolední žízeň. Kšeft se rozhýbal, spontánní majitel Paelionu nepředloženě naléval rozmařilým hostům do khavy plné odměrky likérů. Jeho poněkud flegmatičtější manželka ovšem nadále krátila míru a nikoho ze stálých zákazníků nefavorizovala.

„Zastaví je a vrátí zpátky!“ zvolal mladý básník Adreano a energicky postavil hrnek, až horká khava vyšplíchla na začernalý dubový stůl v největší kóji Paelionu. „To Alberico nikdy nepřipustí!“ Mručivě mu přizvukovali přátelé i nohsledi, kteří se pravidelně shlukovali okolo tohoto výlučného stolu.
Adreano kradmo pohlédl na potulného muzikanta, Který unáhleně vsadil na Brandina Ygrathského a jeho dvorní veršotepce z Chiary. Nový kumpán se tvářil pobaveně, tázavě povytáhl obočí a pohodlně se opřel na židli, kterou si drze před chvílí přitáhl do kóje. Adreana chlapík hluboce urazil, nevěděl, zda se ho víc dotklo muzikantovo nepodložené tvrzení o vedoucím postavení Chiary v kultuře, či štiplavá zmínka o velkém Camenovi di Chiara, jehož Adreano posledního půl roku neúnavně napodoboval jak básnickým stylem, tak tím, že nosil ve dne v noci třívrstvý plášť. Adreano byl dost inteligentní, aby pochopil, že v těchto dvou zdrojích zloby tkví patrně rozpor, ale zároveň příliš mladý a vypil hodně khavy vylepšené senzijskou pálenkou, takže jeho vědomí kleslo hluboko pod úroveň střízlivého uvažování.
Proto mu momentálně nejvíc vadila muzikantova domýšlivá neotesanost. Zřejmě přicestoval do města, aby tři dny fidlal nebo drnkal na nějaký primitivní nástroj za hrst astinů, které jiní rozmařile utratí při Slavnosti vína. Jak se takový chlapík opovažuje vniknout do nejexkluzivnější khavovny na Východní Dlani a žuchnout svým venkovanským pozadím na židli u nejváženějšího stolu? Adreano v sobě stále nesl bolestně živou vzpomínku na dlouhé měsíce, kdy – dokonce i po otištění prvních básní – opatrně kroužil kolem vytouženého stolu a vnitřně se obrňoval před očekávaným odmrštěním, než se stal členem kruhu vyvolených, který si činil na kóji nárok.
Vlastně doufal, že muzikant ve své troufalosti vysloví něco, co se bude příčit jeho názorům, už si na něho připravil i případné dvojverší o lůze na cestách, která chrlí špínu na ty nahoře a uzavírá sázky se sobě rovnými.
Jako by mu svými úvahami napověděl, chlapík se ještě pohodlněji rozvalil na židli, prostředníkem se podrbal na předčasně prošedivělém spánku a adresoval přímo Adreanovi: „Sázel bych se dneska odpoledne ostošest. Risknu všechno, protože víc než doufám ve výhru jiné sázky, a sice že Alberico je moc opatrný a neodváží se narušit atmosféru slavnosti. V Astibaru se shromáždila spousta lidí a rozjařená nálada panuje přesto, že například tady podávají nápoje pod míru a hosté si to klidně nechají líbit.“
Zasmál se, aby ulomil hrot posledním slovům. „Tyranům se blahovůle vyplácí,“ pokračoval. „Proč by nesvolil, aby jeho dávného nepřítele obřadně vyprovodili k věčnému odpočinku, a pak nepoděkoval bohům, které císař přikázal uctívat Barbadiořanům. Proč by nepoděkoval a neobětoval bohům za jistotu, že rázně a účinně vytrhli se Sandrem i sémě boje za svobodu Astibaru, které zašil.“
V závěru své řeči se neusmíval ani neodvracel zeširoka posazené šedé oči od Adreanových.
Poprvé tu padla opravdu nebezpečná slova. Vyřčená sice nepříliš hlasitě, ale všichni v kóji je slyšeli a najednou v jejich koutě, uprostřed všeobecného halasu v Paelionu, nastalo nepřirozené ticho. Adreanovo pohotově vymyšlené posměšné dvojverší nyní připadalo triviální a nevhodné samotnému autorovi. Nic neřekl, ale srdce mu podivně poskočilo. Usilovně čelil pohledu troufalého hosta.
„Tak vsadíme se, příteli?“ dodal s potměšilým úsměvem potulný muzikant.
Ve snaze získat čas, aby rychle spočítal, kolik astinů by mohl vsadit, kdyby zatlačil i na své přátele, Adreano řekl: „Vysvětlil bys nám, jak to, že rolník ze zapadlého kouta provincie tak lehkovážně nakládá s penězi a vyjadřuje se tak svobodomyslně?“
Tázaný se široce usmál, až obnažil i bílé zuby. „Nejsem rolník,“ zaprotestoval bodře. „Nepopelím se na polích ve vaší provincii. Jsem pastevec z jihu, z Tregeských hor, a něco vám povím.“ Šedé oči pobaveně zakroužily, aby se přesvědčily, že naslouchá celá kóje. „Stádo ovcí vás naučí o lidstvu víc, než si připouštíte, a kozy… kozy z vás udělají filozofy spíš než Morianini kněží, zvlášť když vás se stádem v horách za noci zastihne déšť s bouřkou.“
Lidé v kóji se srdečně rozesmáli, vděčni za to, že opadlo napětí. Adreano se marně snažil zachovat přísný, autoritativní výraz.
„Tak vsadíme se?“ otázal se znovu klidně a přátelsky pastevec.
Vpád malíře Nerona, který předčil překotností vstup nositele zaručené zprávy ve vysokém klobouku zdobeném peřím, zachránil Adreana před nutností odpovědět a několika přátelům ušetřil smutek nad ztrátou astinů.
„Alberico souhlasí!“ zařval, aby přehlušil vřavu v Paelionu. „Právě vydal dekret, že Sandrovo vyhnanství se jeho smrtí ruší. Vévodovo tělo bude zítra dopoledne vystaveno ve starém paláci Sandrů a pohřbeno s veškerými poctami a všemi devíti obřady! A to za předpokladu…“ Dramaticky se odmlčel. „Za předpokladu, že duchovní Triády budou ochotni se tohoto úkolu zhostit.“
Význam sdělení byl natolik zásadní, že Adreano rázem přestal přemítat nad případnou ztrátou vlastní tváře – mladým, příliš dravým básníkům se to stávalo víc než často. Ostatně toto je přece naprosto mimořádná událost! Bezděčně se opět zadíval na pastevce. Mužova tvář vyjadřovala klid, zájem, ale rozhodně ne vítězoslavný pocit.
„Áchich,“ zasmušile utrousil chlapík a potřásl hlavou. „To, že mám pravdu, mi musí vynahradit chudobu – tak tomu bylo a nejspíš bude v celém mém životě.“
Adreano se rozesmál. Poplácal po zádech tělnatého Nerona, který lapal po dechu, a posunul se, aby udělal malíři místo.
„Eanna požehnala nám oběma,“ řekl mu. „Právě jsi ušetřil víc astinů, než máš. Svedl bych tě k sázce, kterou bychom kvůli tvé zprávě společně prohráli.“
Zatímco Adreano mluvil, Nerone se chopil jeho zpola plného hrnku khavy a naráz ho vypil. Optimisticky se rozhlédl, ale ostatní v kóji si své nápoje hlídali, moc dobře znali malířův zvyk. Černovlasý pastevec z Tregey se uchichtl a zdvořile mu nabídl svůj hrnek. Život naučil Nerona nepozastavovat se nad štědrostí a dlouhými doušky pil khavu. Když hrnek vyprázdnil, zamumlal dík.
Adreano akci postřehl, ale jeho mysl se řítila nevyšlapanými cestami k nečekaným závěrům.
„Tvoje zpráva znovu potvrdila,“ pravil úsečně směrem k Neronovi, ale adresoval svou řeč všem v kóji, jak prohnaně

nám barbadiorský černokněžník vládne. Alberikovi se jediným dekretem podařilo upevnit svazek s duchovenstvem Triády. Rafinovaně podmínil splnění vévodova posledního přání. Sandrovi dědicové musí souhlasit – ne že by někdy s něčím nesouhlasili – a nebudu se ani pokoušet hádat, kolik astinů zaplatí za to, aby usmířili kněží a kněžky a dostali je zítra ráno do paláce Sandrů. Alberico se nyní proslaví jako ten, kdo navrátil odpadlíka, vévodu z Astibaru, po smrti do lůna Triády.“

Rozhlédl se po kóji, vzrušený pronikavostí vlastní úvahy. „Při Adaonově krvi, to připomíná intriky z dávných časů, kdy se všechno provádělo právě tak rafinovaně! Všechna kola do sebe zapadala a to největší řídilo osud celého poloostrova.“

„To je asi nejchytřejší závěr nad událostmi dnešního rušného dne,“ pronesl Tregean vážně. „Ale pověz mi,“ pokračoval, zatímco Adreano spokojeně zářil, „jestli to, co udělal Alberico, tobě a nepochybně vzápětí i ostatním připomnělo běh věcí za starých časů, než připlul a podrobil si to tady a než Brandin dobyl Chiaru a západní Provincie, není potom možné…“ Ztišil hlas tak, že ho ve všeobecném hluku slyšel jen Adreano. „Není možné, že ho v téhle hře nakonec přehrál? Myslím mrtvý živého?“

Muži kolem vstávali a v halasném spěchu platili účty, už aby byli venku, kde se patrně rychle budou odvíjet události nesmírného významu. Všichni mířili k východní bráně, aby viděli Sandrovce, jak přivážejí svého velkého mrtvého po osmnácti letech domů. O čtvrt hodiny dřív by Adreano vstal s ostatními, oděl se trojvrstvým pláštěm a hnal se k bráně, aby zaujal postavení, odkud by dobře viděl. Ale neučinil tak. Jeho mozek horečně sledoval Tregeanův hlas, který ho vedl po nové cestě, a poznání ho osvěcovalo jako blýskání za temné noci.

„Už chápeš?“ obrátil se na něho zpříma nový známý. Osaměli v kóji. Nejdéle se zdržel Nerone, rychle vypil veškerou khavu, kterou tu zanechali ti, co pospíchali ke dveřím, a pak následoval ostatní do podzimního slunce a větru.

„Myslím, že ano,“ řekl Adreano zamyšleně. „Sandre prohrál, a přece zvítězil.“ „Prohrál bitvu, na které mu nikdy doopravdy nezáleželo,“ upřesnil jeho společník s plamínkem v šedých očích. „Pochybuju, že duchovenstvu připisoval nějakou váhu. Nepovažoval je za nepřítele. Ať je Alberico sebeprohnanější, podmanil si tuhle provincii, Tregeu, Ferraut a Certando armádou a jedině díky tomu si Východní Dlaň udržel. Sandre Astibarský vládl městu a provincii pětadvacet let navzdory pěti vzpourám a pokusům o atentát, pokud vím. Dokázal to jen s hrstkou loajálních vojáků, se členy své rodiny a pověstnou lstivostí. Co když na dnešek v noci nepovolil kněžím a kněžkám přístup ke svému smrtelnému loži proto, aby přiměl Alberika je dneska povolat, neboť by jinak ztratil tvář?“

Adreano nevěděl, co odpovědět. Zmocnilo se ho radostné vzrušení a zároveň znejistěl, jestli víc touží po tom, aby v ruce sevřel meč, nebo brko namočené v inkoustu a mohl zapsat slova, jimiž překypovalo jeho nitro.

„Co myslíš, že se stane?“ zeptal se s úctou, nad níž by jeho přátelé žasli.

„Těžko předvídat,“ upřímně přiznal muzikant. „Ale čím dál víc se domnívám, že při letošní Slavnosti vína začne něco, co nikdo z nás nečeká.“

Chvíli váhal, jako by chtěl říct něco víc, ale pomlčel.

Vstal, zacinkal hrstí mincí a odsypal z ní na stůl, aby zaplatil za khavu. „Musím jít. Mám zkoušku, budu hrát s trupou, kterou vůbec neznám. Loňská morová rána pořádně pročesala řady potulných muzikantů, proto si na čas můžu odpočinout od pasení koz.“

Zazubil se a pohlédl na tabulku na stěně se zápisem o sázce. „Vyřiď přátelům, že tu budu zase ode dneška za tři dny před západem slunce a rozsoudíme tu záležitost s veršovanými kondolencemi z Chiary. Zatím sbohem!“

„Sbohem,“ pronesl mechanicky Adreano a sledoval, jak jeho společník opouští téměř prázdnou místnost.

Majitel s manželkou sbírali hrnky a sklenice a utírali stoly a lavice. Adreano si gestem objednal poslední nápoj. Za chvíli popíjel khavu – tentokrát nevylepšenou alkoholem, aby si pročistil hlavu – a uvědomil si, že se muzikanta zapomněl zeptat, jak se jmenuje.

2

Devin měl špatný den.

Ve svých devatenácti letech se téměř smířil s malým vzrůstem a bledou chlapeckou tváří, jíž ho Triáda vybavila do života. Uběhlo mnoho vody od doby, kdy se pravidelně věšel za nohy na stromy v lesích nedaleko rodného statku v Asoli a mermomocí se snažil o kousek vytáhnout.

Pyšnil se a radoval ze své vynikající paměti, byť mnohé konkrétní vzpomínky v něm neprobouzely tytéž pocity. Ochotně by zapomněl na odpoledne, kdy ho dvojčata, která se vracela z lovu s párkem grel, přistihla, jak visí ze stromu. I po šesti letech ho štvalo, že jeho bratři, jinak zaručeně natvrdlí, okamžitě pochopili, oč se snaží.

„My ti pomůžeme, prcku!“ zvolal vesele Povar, a dřív než se Devin stačil zachytit větví a seskočit, Nico se chopil jeho paží, Povar nohou a statná bratrská dvojčata ho mezi sebou natahovala a pobaveně to komentovala. Mimo jiné s potěšením ocenila i Devinův bohatý a předčasně zralý světský slovník.

Tehdy se naposled pokusil povytáhnout. Téže noci se v pozdních hodinách vplížil do ložnice, kde hlasitě chrápala dvojčata, a vychrstl na ně vědro prasečích výkalů. Vyřítil se rychlostí, s níž Adaon zdolal horu, prolétl dvorem a branou statku, dřív než se za ním rozlehl řev.

Dvě noci se zdržoval venku, pak se vrátil a otec mu nařezal. Očekával, že bude muset vyprat přikrývky, ale Povar to mezitím udělal a obě dvojčata, kliďasové a dobrotiska, už na incident zapomněla.

Devin, proklínaný i vážený pro svou paměť málem jako Eanna, Dárkyně jmen a světel, nikdy nezapomněl. Vůči prostoduchým dvojčatům těžko mohl chovat zášť, ale to nijak neotupovalo jeho osamělost na statku v nížině.

Nedlouho po této příhodě Devin odešel z domova, aby se učil zpěvu v trupě Menika di Ferraut, která navštěvovala severní Asoli každé druhé nebo třetí jaro.

Devin se od té doby domů nevrátil, před třemi lety si během hostování souboru na severu vzal týdenní dovolenou a letos na jaře zase. Ne snad proto, že by se k němu na statku špatně chovali, prostě se tam nehodil, což věděli všichni

čtyři. Hospodaření v Asoli představovalo náročnou, nepříliš radostnou práci, bitvu o půdu a o uchování zdravého rozumu s neustálými útoky moře, s vedrem, vlhkostí a šedivou jednotvárností dní.
Kdyby žila matka, asi by to bylo jiné, ale statek v Asoli, kam Garin z Dolního Corte přivedl své tři syny, vyžadoval houževnaté povahy a nehodil se pro ženy. Dvojčatům zřejmě vyhovoval, pojilo je pevné pouto, a stejně taky i typu člověka, v němž se Garin pomalu proměňoval uprostřed monotónní roviny. Ale nic tam nedrželo ani nelákalo hřejivými vzpomínkami nejmladšího syna, pomenšího neposedného mládence se zjitřenou fantazií, jehož schopnosti, ať se jakkoli rozvinou, se nezúročí v práci na poli.
Když jim Menico di Ferraut sdělil, že Devinův hlas stačí na víc než lidové balady, všem se ulevilo a jednoho šerého deštivého jarního rána se rozloučili. Otec a Nico, sotva mu dali sbohem, se vydali zkontrolovat stav vody v řece. Povar se zdržel a nemotorně poplácal mladšího a divného bratra po rameni.
„Kdyby s tebou nezacházeli jaksepatří, vrať se domů, Devine," řekl. „Místa je tu dost."
Devin si pamatoval obé: neobratné gesto, které mu mělo pomoct nést břímě života, a následující nehledaná prostá slova. Pravda je, že si pamatoval téměř všechno, až na matku a jejich život v Dolním Corte. Ale když uprostřed bojů tam na jihu zemřela, nebyly mu ještě ani dva roky a hned za měsíc se Garin vypravil se třemi syny na sever.
Od té doby si pamatuje prakticky všechno.
Kdyby měl duši hráče – a tím nebyl, v Asoli se naučil opatrnosti – vsadil by chiaro nebo astin na to, že nepozná větší pocit marnosti než za léta strávená v Asoli. Přesně řečeno od okamžiku, kdy pochopil, že už patrně víc nevyroste.
Co má člověk dělat, ptal se popuzeně sám sebe Devin d'Asoli, aby mu v Astibaru někde nalili něco ostřejšího? A to je předvečer slavnosti!
Situace by byla k smíchu, kdyby ho nedoháněla k zuřivosti. V prvním hostinci, kde mu odmítli přinést požadovanou láhev mladého senzijského vína, se dověděl, že za to může poděkovat nepřejícím, asketickým kněžím Eanny. Bohyně, pomyslel si podrážděně, klade na své služebníky vysoké nároky.
Zhruba před rokem, uprostřed nekonečných tahanic o rozhodující vliv mezi duchovenstvem Morian a Adaona, Eannini kněží přesvědčili tyranovu symbolickou radu, že mezi astibarskou mládeží bují prostopášnost a z ní pramení nepokoje. A poukázali na to, že prostopášnosti se nejvíc daří v tavernách a khavovnách…
Za necelých čtrnáct dní Alberico vyhlásil s okamžitou platností zákon, že osobě mladší sedmnácti let se v Astibaru zakazuje podávat alkoholické nápoje.
Eannini sucharští kněží oslavovali – pokud jim askeze dovolovala oslavovat – malé vítězství nad kněžími Morianinými a elegantními kněžkami Adaona, neboť uctívání obou božstev se obracelo k temným pudům a neobešlo se bez vína. Majitelé taveren tiše reptali (v Astibaru se nevyplácelo reptat nahlas), byť ani ne tak proto, že by obchod upadal, ale kvůli záludnému způsobu, jak měl být zákon uplatňován. Vyhlášený zákon totiž přisoudil odpovědnost za určení věku hosta majiteli hostince, taverny nebo khavovny. A pokud tam některý z všudypřítomných barbadiorských žoldnéřů zavítal a usoudil, že ten a ten host vypadá příliš mladě, taverna byla na měsíc zavřena a její majitel si odseděl stejnou dobu ve vězení.
To všechno šestnáctileté Astibařany hluboce zarmucovalo. Během dopoledne se ke stejnému pocitu postupně propracoval i malý devatenáctletý zpěvák s chlapeckým obličejem z Asoli.
Poté co ho třikrát vyhodili z výčepů na západní straně Chrámové ulice, Devin málem podlehl pokušení přejít na druhou stranu do Morianina dómu, předstírat vytržení a doufat, že mu podají mladé senzijské víno, aby otupili jeho přílišnou extázi. Napadla ho i méně racionální možnost, a to rozbít okno Eannina dómu a vyzkoušet, jestli ho někdo z těch bezpohlavních imbecilů uvnitř chytí, když vyrazí tryskem. Zdržel se toho i onoho jak z opravdové víry v Eannu, Dárkyni jmen a světel, tak z deprimujícího vědomí, kolik urostlých a těžce ozbrojených barbadiorských žoldnéřů hlídkuje v ulicích Astibaru. Barbadiořané byli samozřejmě všude po Východní Dlani, ale nikde jejich přítomnost nebila do očí tak jako v Astibaru, kde sídlí sám Alberico.
Nakonec se Devin přinutil ke klidu a vydal se na západ do přístavu, odkud veden naneštěstí až příliš vyvinutým čichem zamířil do Jirchářské uličky. A tady, když málem onemocněl z pachů jirchářského řemesla, které úplně potlačily slanou vůni moře, se mu konečně v taverně U ptáka dostalo láhve mladého senzijského vína od belhavého, rozjařeného hostinského, jehož oči nejspíš dokázaly proniknout přítmí v jediné místnosti bez okna jen částečně.
Dokonce i v tomto ďábelsky zasmrádlém zapadáku bylo nabito. Astibar před zítřejším zahájením Slavnosti vína praskal ve švech. Všude až na Certando sklidili bohatou úrodu a Devin věděl, že mnoho lidí u sebe mělo na útratu astiny a chiara, a hlavně chtělo utrácet.
V taverně U ptáka se nenašlo u stolu jediné volné místo. Devin se vmáčkl do kouta, kde u zdi končil začernalý, poškrábaný nálevní pult, zkoumavě upil vína – zředěného, ale ne přespříliš – uklidnil se a soustředil mysl k meditaci o proradnosti a krátkém rozumu žen.
Tak jak je v posledních dvou týdnech ztělesňovala zvlášť výrazně Catriana d'Astibar.
Věděl, že má do odpolední zkoušky dost času – do poslední zkoušky před zítřejším prvním vystoupením ve městě v domě drobného vinaře – aby v přemítání dohlédl na dno láhve vína a přitom vypadal střízlivý. Ostatně je zkušeným členem trupy, uvažoval rozhorleně. Dokonce oporou. Rutina mu umožňovala cítit se při hudební produkci jako ryba ve vodě. Zkoušky navíc nařídil Menico kvůli třem novým členům skupiny.
Mezi ně patří ta nemožná Catriana. To ona způsobila, že rozlíceně opustil dopolední zkoušku krátce předtím, než ji Menico ukončil. Jak jinak, ve jménu Adaona, se měl zachovat, když nová, nezkušená zpěvačka, která si myslela kdovíco neumí a k níž se od chvíle, kdy se k nim před čtrnácti dny připojila, choval opravdu přátelsky, prohlásila dopoledne přede všemi to, co prohlásila?
Obdařen proklatou pamětí si Devin vybavil, jak jejich devítičlenná trupa zkoušela v pronajaté zadní místnosti v přízemí hostince, kde se ubytovali. Čtyři muzikanti, dvě tanečnice, Menico, Catriana a on coby hlavní zpěvák. Zkoušeli

Rauderovu Píseň lásky, neboť předpokládali, že ji bude vyžadovat vinařova manželka. Devin ji zpívá skoro šest let, zvládl by part ve spaní, v kómatu, na smrtelné posteli.
Ano, trochu ho to nudilo a nová rusovlasá zpěvačka zároveň rozptylovala jeho pozornost, přitiskl se k ní totiž poněkud víc, než bylo nezbytně nutné, ano, šetřil na hlase i na výrazu, ale přece jen, co je moc…
„Devine, při Triádě, nemůžeš na chvíli přestat myslet rozkrokem a přesně intonovat?“ vychrlila na něho Catriana d'Astibar a přerušila zkoušku. „To přece není těžká píseň!“
Devina odjakživa sužovala bledá pleť a dala plně vyniknout tomu, jak zčervenal. Menico, ten Menico, který měl děvče přísně pokárat za troufalost, se bezmocně otřásal smíchy a zrudl víc než Devin. A zrovna tak ostatní, všichni.
Neschopen slova a v uražené důstojnosti ani kompromisu, potlačil Devin spontánní potřebu vlepit děvčeti záhlavek, otočil se na podpatku a vykročil ke dveřím.
Na odchodu vyčítavě pohlédl na Menika, ale ten ho nevyslyšel: jeho obrovský teřich se otřásal smíchy, z kulaťoučkého vousatého obličeje si utíral slzy.
Tak se Devin vydal hledat hostinec, kde by mu prodali láhev mladého senzijského, aby mohl v krásném podzimním astibarském dopoledni popíjet. Když konečně sehnal víno a uvelebil se ve stísněném pohodlí temného kouta, očekával, že než vypije půl láhve, přijde na to co měl říct té domýšlivé rusohřívé bytosti, která přerušila zkoušku.
Kdyby jen nebyla tak otřesně vysoká, uvažoval. Zasmušile si nalil další sklenici. Vzhlédl k začernalým příčným stropním trámům a napadlo ho, že by se na jednom mohl oběsit – za nohy, hlavou dolů, jako se kdysi zavěšoval na stromy.
„Mám ti koupit pití?“ zeptal se kdosi.
Devin se s povzdechem otočil, na takové otázky, když sedával sám u pultu jako teď v námořnickém výčepu, si coby malý a velmi mladě vypadající jinoch zvykl.
To, co spatřil, ho poněkud uklidnilo. Tazatel byl slušně oblečený muž středního věku, prošedivělých vlasů, s vráskami v obličeji směřujícími od očí ke skráním a způsobenými starostmi či usměvavou povahou. „Děkuju,“ odpověděl Devin. „Ale mám v láhvi dost a radši bych ženskou, jakou mívají námořníci. Jsem totiž starší, než vypadám.“
Druhý muž se spontánně rozchechtal, až se zalykal. „V tom případě mě pozvi na skleničku ty, a já ti budu vyprávět o svých dvou dcerách na vdávání a dalších dvou, co k tomu dozrávají, pěkně mě všechny zaskočily. Jsem Rovigo d'Astibar a patří mi loď Mořská panna, právě jsem připlul z Tregey.“
Devin se usmál a natáhl se přes pult pro druhou sklenici. U ptáka byla hlava na hlavě, jen by obtěžoval, kdyby se snažil upoutat pozornost uslzených očí hostinského, Devin měl ostatně své důvody, aby se mu zbytečně neukazoval.
„Rád se s tebou podělím o láhev,“ řekl Rovigovi. „Ale tvoji ženu by asi moc nepotěšilo, že nabízíš dcery potulnému muzikantovi.“
„Moje žena by radostí metala kozelce, kdybych přivedl pro nejstarší třebas ošetřovatele krav z certandských pastvin,“ přiznal upřímně Rovigo.
Devin sebou trhl. „Děsíš mě,“ zamumlal. „Nevadí. Tak se aspoň napijeme na tvůj návrat z Tregey a zároveň i na slavnost. Já jsem Devin d'Asoli, syn Garinův, těší mě.“
„I mě těší, příteli Devine, co jsi starší, než vypadáš. Míváš potíže, aby ti prodali pití?“ zeptal se lišácky Rovigo.
„Při Morianě, vypoklonkovali mě z mnoha dveří stejně žíznivého, jak jsem přišel.“ Devin popotáhl, nasál těžký vzduch, navzdory pachu davu a přestože taverna neměla okno, pronikal dovnitř z uličky nepříjemný puch jirchářského řemesla. „Ne že bych si neuměl představit o hodně lepší podnik, kde se dá posedět nad vínem.“
Rovigo se zasmál. „Jsi rozmazlený. Budu ti připadat jako podivín, když ti povím, že vždycky když se s Mořskou pannou vracím z plavby domů, jdu rovnou sem? Tenhle pach pro mě znamená zemi. Říká mi, že jsem na pevnině.“
„Ty nemáš rád moře?“
„Nikdo mě nepřesvědčí, že ten, kdo se holedbá láskou k moři, nelže, nemá na souši dluhy, hašteřivou ženu, zkrátka neutíká před…“ Zarazil se, jako by ho náhle něco napadlo. „Ostatně dosaď si, co libo…,“ dodal mudrlantsky. Mrkl na mladšího společníka.
Devin se rozesmál a znovu nalil oběma víno. „A proč se plavíš ty?“
„Obchod vynáší,“ upřímně přiznal Rovigo. „Panna je poměrně malá, proklouzne do leckterých přístavů tady i na západním pobřeží Senzia nebo Ferrautu, kam se větší obchodní lodě nikdy nedostanou. Navíc je dost rychlá, takže se mi vyplatí vydat se na jih až do Quileiy a vyhnout se horám. Samozřejmě se to nesmí, obchodní embargo platí, ale když má člověk kontakty na odlehlých místech a umí sebou hodit, riziko se snižuje a dá se slušně vydělat. Na zdejším trhu nakoupím koření z Barbadioru nebo hedvábí ze severu a náklad dopravím do Quileiy, kam by se jinak takové zboží vůbec nedostalo. A vracím se zpátky s koberci, quileiskými dřevořezbami, střevíčky, zdobenými dýkami, občas i soudky buinathu, rozprodám je pak po tavernách – všechno vždycky za dobrou cenu. Nemůžu nakupovat na sklad, musím peníze pořád otáčet, ale dá se z toho žít, pokud si všechno pojistím a Adaon, Pán vln, mě drží nad hladinou. Než zamířím domů, vydám se vždycky do chrámu.“
„Ale nejdřív sem.“ Devin se zasmál.
„Sem nejdřív.“ Přiťukli si a vypili naráz sklenice. Devin opět nalil.
„Co je nového v Quileie?“ zeptal se.
„Vlastně jsem odtud právě připlul,“ přiznal Rovigo. „V Tregeji jsem se na zpáteční plavbě jen zastavil. Dějí se tam zajímavé věci. Marius zase v létě vyhrál klání v Dubovém háji.“
„To jsem slyšel,“ řekl Devin a potřásl hlavou v posmutnělém obdivu. „Zmrzačený člověk, přitom je mu dobře padesát let. Co ho k tomu nutilo, pošesté za sebou?“
„Posedmé,“ věcně upřesnil Rovigo. Odmlčel se, očividně vyčkával, jak Devin zareaguje.
„Promiň, záleží na počtu?“ zeptal se Devin.

„Marius soudí, že ano. Oznámil, že další klání v Dubovém háji nepodstoupí. Prohlásil, že sedm je svaté číslo. Tím, že mu Matka bohyně dopřála poslední triumf, projevila svoji vůli. Marius se právě provolal quileiským králem, už není jen manželem velekněžky."
„Cože?" zvolal Devin natolik hlasitě, že se k němu otočilo několik hlav. Ztišil hlas. „Provolal se… člověče… Já myslel, že tam mají matriarchát."
„To si myslela i nebožka velekněžka," řekl Rovigo.
Na pouti poloostrovem Dlaň od horských vesniček přes hrady, zámky a sídla po velká města v nížinách se muzikanti neubránili tomu, aby nezaslechli zprávy a fámy o různých událostech. Podle Devinovy krátké zkušenosti se točily kolem jediného: ať už si krátili studenou zimní noc u kamen v hostinci v Certandu nebo v taverně v Corte, svěřovali jim šeptem, že se v té či oné ygrathské provincii formuje probarbadiorská opozice.
Devin už před časem pochopil, že to jsou jen řeči. Dva čarodějové z východní a západní zámořské země si mezi sebou úhledně rozdělili Dlaň napůl, jen nešťastné, dekadentní Senzio, dosud formálně nikým neokupované, nervózně hledělo za moře na obě světové strany. Jeho guvernéra paralyzovala neschopnost se rozhodnout, od kterého vlka se nechat sežrat, zatímco oba vlci obezřetně kroužili kolem téměř dvacet let a ten ani onen nehodlal táhnout jako první.
Od doby, kdy se začal orientovat, připadalo Devinovi, jako by se rovnováha moci na poloostrově opírala o zákon vytesaný do kamene. Dokud jeden z čarodějů nezemře – a mágové údajně žijí velmi dlouho – nebude se v khavovnách ani palácích debatovat o ničem podstatném.
S Quileiou se věci měly jinak. O ní toho Devin nevěděl zdaleka tolik a nevyznal se v tamních poměrech. Nechápal, co Mariův čin v podivné zemi na jihu za horami znamená. Co vyplývá z toho, že Quileia má víc než prozatímního krále, který se už nebude vydávat každé dva roky do Dubového háje, aby nahý, rituálně zmrzačený a neozbrojený čelil protivníkovi třímajícímu meč a vybranému k tomu, aby ho zabil a zaujal jeho místo. Maria však nikdo nezabil. Sedmkrát přežil.
A velekněžka je mrtvá. Nepřeslechl, co se za Rovigovými slovy skrývá. Poněkud vyděšený Devin zavrtěl hlavou. Vzhlédl ke svému novému známému a shledal, že ho pozoruje se zvláštním výrazem ve tváři.
„Hodně o všem přemýšlíš, viď?" pronesl obchodník.
Devin náhle zrozpačitěl a pokrčil rameny. „Nepřeháním to. Nevím. Nedaří se mi proniknout věcem na kloub. Takovéhle novinky neslýchám každý den. Co myslíš, že to znamená?"
Odpovědi se už nedočkal. Majitel taverny, který úspěšně ignoroval Rovigovy němé pokyny, aby jim přinesl další láhev vína, nyní přikráčel ke konci nálevního pultu, i v přítmí bylo vidět, že hněvem zpopelavěl.
„Hej, ty!" houkl. „Jmenuješ se Devin?"
Zaskočený Devin bezděčně přikývl. Majitel taverny se zatvářil ještě zlověstněji.
„Vypadni!" zaskřehotal. „Venku čeká tvoje Triádou prokletá sestra. Táta ti vzkazuje, že máš jít domů a – čert aby vás oba vzal – vyhrožuje mi udáním za to, že podávám pití mladistvým. Ty mizero, slizký červe, já ti ukážu, nebudeš mě vystavovat nebezpečí, že mě i tavernu zavřou v předvečer slavnosti!"
Než se stačil Devin pohnout, majitel mu vychrstl do obličeje plný džbánek zkyslého červeného vína, pálilo v očích jako oheň. Devin si zakryl obličej, utíral si slzící oči a vztekle zanadával.
Když opět nabyl zrak, naskytl se mu neobyčejný obrázek.
Rovigo – nijak zvlášť urostlý muž – se natáhl přes pult a popadl majitele taverny za límec umaštěné tuniky. Bez zjevného úsilí ho vytáhl na pult, takže marně ve vzduchu kopal nohama. Sevřel mu límec natolik, že bezmocný majitel začal v obličeji skvrnitě rudnout.
„Nemám rád, když se někdo chová hrubě k mým přátelům, Goro," pravil Rovigo klidně. „Ten mládenec tady nemá otce a pochybuju, že má sestru." Významně pohlédl na Devina, který vehementně vrtěl hlavou, až rozstřikoval víno.
„Jak říkám," pokračoval Rovigo, aniž se zadýchal, „sestru tady nemá. A rozhodně není mladistvý, jak pozná poslední výčepní, co neoslepl od výparů ze splašků, které nalévá. Jestli si mě chceš usmířit, Goro, omluvíš se mému novému příteli Devinovi d'Ascoli a nabídneš mu jako výraz upřímné lítosti dvě neotevřené láhve špičkového certandského červeného vína. To mě možná přesvědčí, že ti mám přenechat soudek quileiského buinathu z podpalubí Mořské panny. Samozřejmě za cenu, která odpovídá zvýšené poptávce v době slavnosti."
Barva Gorova obličeje nabyla opravdu nebezpečného odstínu. Právě když na to chtěl Devin Roviga upozornit, majitel taverny trhaně, křečovitě přikývl a obchodník trochu povolil límec tuniky. Goro zalapal po smrdutém vzduchu, jako by byl provoněný chiarskou horskou květenou, a zadrmolil stručnou omluvu Devinovi.
„A co víno?" nevtíravě mu připomněl Rovigo.
Popustil Gora dolů – stále bez patrné námahy – natolik, aby mohl zašátrat pod pultem a vylovit dvě láhve certandského červeného.
Rovigo povolil límec o další kousek.
„Je to originál?" zeptal se důrazně.
Goro trhl hlavou nahoru a dolů.
„Dobrá, zdá se, že jsme si kvit," konstatoval Rovigo a Gora pustil. Obrátil se k Devinovi. „Asi by ses měl podívat, kdo se venku vydává za tvoji sestru."
„Vím, kdo to je," řekl Devin zamračeně. „Jinak děkuju. Zvykl jsem si vybojovat svoje bitvy sám, ale je příjemné mít občas spojence."
„Vždycky je příjemné mít spojence," opravil ho Rovigo. „Ale koukám, že se za sestrou moc neženeš, respektuju ovšem tvoje soukromí. Dovoluju si ještě jednou doporučit tvé laskavé pozornosti vlastní dcery. Dobře jsem je vychoval a všestranně zajistil."
„O tom nepochybuju," řekl Devin. „Jestli ti můžu prokázat protislužbu, rád to udělám. Jsem tady s trupou Menika di

Ferraut a zdržíme se přes celou slavnost. Možná by si nás ráda poslechla tvoje žena. Když mi vzkážeš, že přijdete, zajistím vám pěkná místa na našem veřejném vystoupení, které si vyberete, pochopitelně zadarmo.“
„Děkuju. A jestli tě povinnost nebo zvědavost povede na jih, teď nebo někdy později, naše sídlo se prostírá pět mil od města, vpravo od hlavní cesty. Těsně před ním stojí malý Adaonův chrám, na mé bráně najdeš erb s lodí. Namalovala ho jedna z dcer.“ Ušklíbl se. „Všechny jsou moc talentované.“
Devin se zasmál a muži se formálně dotkli dlaněmi. Rovigo se obrátil k pultu, aby si znovu objednal. Devin, sklíčený tím, že nasákl ďábelsky páchnoucím vínem od světlehnědých vlasů po pás, ostatně skvrny měl i na kalhotách, vyšel ven s dvěma láhvemi certandského červeného. Pár vteřin mhouřil na slunci oči jako sova, načež spatřil na druhé straně uličky Catrianu d'Astibar, rusé vlasy jí ve slunci plály a usilovně si tiskla k nosu kapesníček.
Devin rázně vykročil přes uličku a málem se srazil s jirchářským dvoukolákem. Následovala krátká, vyčerpávající výměna názorů. Jirchář odkodrcal a Devin, který se tentokrát v duchu zařekl, že se nenechá zatlačit do obrany, přešel uličku ke Catrianě, která bez valného zájmu přihlížela hádce.
„Vážím si, že ses vydala až sem, aby ses omluvila,“ spustil sarkasticky. „Taky jsi mě mohla vyhledat bez falešných úskoků. Nesnáším na sobě šaty polité zkyslým vínem. Předpokládám, že mi je vypereš.“
Catriana jeho slova ignorovala a chladně si ho prohlédla odshora dolů. „Potřebuješ se vykoupat a převlíct,“ řekla a dál si tiskla k nosu kapesníček. „Nevěděla jsem, že na tebe uvnitř vyjedou tak zostra. Jenže nemám nazbyt astiny na podplacení hostinského a nevymyslela jsem nic lepšího, aby se obtěžoval a zavolal tě.“ Devin zaznamenal, že se neomluvila, ale jen vysvětlila situaci.
„Promiň,“ pronesl přehnaně zkroušeně. „Musím promluvit s Menikem – zdá se, že kromě jiných prohřešků vůči tobě tě ani dobře neplatíme. Bylas zřejmě zvyklá na lepší.“
Poprvé zaváhala. „Musíme se o tom bavit v Jirchářské uličce?“ zeptala se.
Devin jí vysekl poklonu jako na jevišti a gestem ukázal, aby ho vedla. Vykročila směrem od přístavu a on se k ní připojil. Několik minut šli mlčky, dokud se nedostali z dosahu jirchářského zápachu. Catriana si povzdechla a odložila kapesníček.
„Kam mě vedeš?“ zeptal se Devin.
Dopustil se zřejmě dalšího prohřešku. V modrých očích se zablesklo hněvem.
„Ve jménu Triády, kam bych tě vedla?“ Z jejího hlasu čišela ironie. „Jdeme do mého pokojíku v hostinci a budeme se tam milovat jako Eanna a Adaon na úsvitu dní.“
„Výborně,“ odsekl Devin, opět v něm vzplál hněv. „A co se složit a koupit další ženu, aby hrála Morian – ať se nenudím, víš?“
Catriana zbledla, ale než stačila otevřít ústa, Devin ji volnou rukou popadl za paži a smýkl jí tak, aby stanula čelem proti němu. Zadíval se do modrých očí (hned si kvůli tomu vynadal) a obořil se na ni:
„Co jsem ti vlastně udělal, Catriano? Čím jsem si zasloužil takovou odpověď? Cos mi to dopoledne provedla? Od chvíle, kdy jsme tě přijali, jsem se k tobě choval přátelsky, jako profesionálka víš, že to u kočovných trup nebývá samozřejmost. Abys věděla, Marra, kterou jsi nahradila, byla moje dobrá kamarádka. Umřela na mor v Certandu. Mohl jsem ti hodně znepříjemnit život. Neudělal jsem to a neudělám. Od začátku jsem ti dával najevo, že se mi líbíš. To přece není žádný hřích, když se přitom chovám slušně.“
Pustil její paži, náhle si uvědomil, že ji tiskl velmi silně, a to na frekventovaném veřejném místě, byť v časném odpoledni se tu život ještě plně nerozproudil. Instinktivně se rozhlédl a s povděkem zjistil, že nablízku nejsou žádní Barbadiořané. Ucítil povědomý tlak na prsou a opět se ozvala bodavá bolest jako vždycky, když pomyslel na Marru. Na první opravdovou přítelkyni v životě. Dvě osamělé děti s hlasy od bohyně Eanny se po tři roky za nocí sobě navzájem svěřovaly se svými obavami a sny v postelích po celé Dlani. Jeho první milenka. A první setkání se smrtí.
Catriana, nyní volná, zůstala stát a v jejích očích – pravděpodobně po zmínce o smrti – se objevilo něco, co ho přimělo, aby okamžitě přehodnotil odhad jejího věku směrem dolů. Domníval se, že je starší než on – nyní si tím nebyl jist.
Mlčel, prudce po svém výlevu oddychoval, až konečně uslyšel, jak krotce říká: „Zpíváš hrozně hezky.“
Devin zamrkal. Něco takového vůbec nečekal.
„Musím na sobě ještě hodně pracovat,“ pokračovala a poprvé se začervenala. „Rauder je pro mě těžký, veškerá jeho hudba. A ty jsi dneska dopoledne zpíval Píseň lásky úplně bezmyšlenkovitě, ostatní se bavili, jak ses o mě snažil… Já se musím soustředit, když zpívám, Devine. Znervózňoval jsi mě a já se na lidi utrhuju, když jsem nervózní.“
Devin se zlehka nadechl, chvíli se rozhlížel sluncem zalitou, vylidněnou ulicí a přemýšlel. „Víš…,“ spustil zvolna. „Řekl ti někdo…, že nejen můžeš, ale že je moc užitečné svěřit se s takovými věcmi někomu, zvlášť lidem, s kterými pracuješ?“
Zavrtěla hlavou. „Nemůžu. Ještě nikdy jsem se nedokázala nikomu svěřit, kdepak.“
„Proč se teda svěřuješ teď?“ zariskoval. „Proč jsi za mnou přišla?“
Čekal na odpověď ještě déle než předtím. Houf tovaryšů se vynořil zpoza rohu, a když spatřili dvojici stojící blízko sebe, zahulákali oplzlosti. Ne však se záští a prošli kolem, aniž by nějak obtěžovali. Vítr hnal po kočičích hlavách ojedinělé spadané červené a zlaté listy.
„Něco se stalo,“ řekla Catriana d'Astibar. „A Menico nám všem sdělil, že ty jsi naše naděje.“
„Menico tě za mnou poslal?“ Po skoro šesti společně strávených letech to znělo krajně nepravděpodobně.
„Ne,“ odpověděla Catriana a důrazně zavrtěla hlavou. „Ne, řekl, že se vrátíš včas jako vždycky. Ale já jsem z toho nervózní, protože je asi hodně v sázce. Nevydržela jsem čekat. Odešel jsi totiž trochu rozčilený, víš.“
„Trochu,“ pronesl Devin chraplavě a nijak ho nepovzbudilo, že se konečně ze zdvořilosti tvářila smířlivě. Byl by cítil víc sebejistoty, kdyby nezjišťoval, že se mu dál líbí. Ani teď nepřestal přemýšlet, jak asi vypadají její ňadra, vysvobozená z tuhého korzetu. Marra by mu to prozradila a dokonce by mu pomohla je dobýt. Často si tak navzájem v posledním roce na cestách pomáhali a pak o tom žertovali, než v Certandu zemřela.

„Radši mi pověz, co se stalo," řekl a nutil se opět přemýšlet o přítomnosti. Fantazie a vzpomínky skrývaly nebezpečí.
„Vyhnaný vévoda Sandre v noci zemřel," pravila Catriana. Rozhlédla se, ale ulice opět osiřela. „Z nějakého důvodu, nikdo neví proč, Alberico svolil, aby jeho tělo bylo vystaveno v paláci Sandrů od dnešního večera do zítřejšího poledne a pak…"
Zarazila se, v modrých očích se jí zajiskřilo. Devinovi náhle poskočil puls a dokončil za ni:
„Pohřbí ho? S plnou parádou? Nepovídej!"
„S plnou parádou! A Devine, Menika povolali na odpoledne ke konkurzu, poslechnou si nás! Máme šanci na nejvýznamnější letošní vystoupení na celé Dlani!" Najednou vypadala velmi mladě. A byla k zešílení krásná. Oči jí zářily jako dítěti.
„Tak proto mě sháníš," zamumlal a pomalu pokýval hlavou. „Abych se z pocitu marnosti neopil do němoty–" Poprvé měl opravdovou špičku. Věci se vyvinuly příjemně, zprávy od ní ho opravdu vzrušily. Vykročil a přinutil ji aby s ním srovnala krok. Pro změnu.
„Tak to není," zaprotestovala. „Tohle je vážně strašně důležité. Menico říká, že tvůj hlas je klíčem k našim nadějím… Prý při smutečních obřadech podáváš nejlepší výkony."
„Nevím, jestli mě to má těšit, anebo se mám urazit, protože mě považujete za neprofesionála, který se nedostaví před slavností na zkoušku."
„To teď nebudeme rozebírat," pronesla Catriana s nádechem předchozí drsnosti. „Nemáme moc času. Podej odpoledne dobrý výkon. Nejlepší, životní výkon."
Měl by dělat drahoty, ale Devinův duch poletoval hodně vysoko. „Nepůjdeme v tom případě do tvého pokoje?" zeptal se vemlouvavě.
Netušil, co všechno bude v následujících chvílích v sázce. Catriana d'Astibar se poprvé hlasitě a uvolněně rozesmála.
„Tak přece," řekl Devin a zazubil se. „To je lepší. Namouduši jsem pochyboval, jestli máš smysl pro humor."
Utišila se. „Někdy o tom taky pochybuju," pronesla téměř nepřítomně. Vzápětí úplně změnila tón. „Devine, nevíš, jak moc mi záleží na téhle smlouvě."
„Pochopitelně, dá se na ní vybudovat kariéra," přisvědčil.
„Právě," hlesla Catriana. Dotkla se jeho ramene a zopakovala: „Nevíš, jak moc mi na tomhle záleží!"
Asi by dotek považoval za příslib, kdyby byl méně vnímavý a řekla to trochu jinak. Jenže v tom nezazněla spalující ctižádost ani úpěnlivá prosba, tak jak je Devin znal.
Zaslechl touhu, která se dobývala do té části jeho nitra, o níž dosud nevěděl.
„Udělám, co je v mých silách," ujistil ji po chvilce přemýšlení. Vybavila se mu Marra a stěží zadržel slzy.
Na statku v Asoli věděli velmi brzy, že má hudební talent, ale nikdo v tak odlehlé končině netušil, kde a kdo by jej mohl odborně posoudit a ohodnotit.
Jedna z Devinových prvních vzpomínek na otce – často se k ní vracel, neboť se jako tvrdý muž projevil neobyčejně něžně – patřila Garinovi, jak brouká Devinovi sužovanému horečkou jednou v noci ukolébavku, aby usnul.
Chlapec – tehdy čtyřletý – se ráno probudil bez horečky a naprosto čistě si pro sebe broukal melodii. Garinova tvář nabyla takového výrazu, který Devin později vídal ve chvílích, kdy otec vzpomínal na svou ženu, jeho matku. Onoho rána Garin nejmladšího syna políbil. Devin si nepamatoval, že by se to ještě někdy opakovalo.
Často si společně tu melodii notovali. Do jisté míry je to sbližovalo. Neškolenými hlasy si broukali a neuměle vybrušovali harmonii. Později Garin při jedné ze dvou každoročních cest na trh ve městě Asoli koupil nejmladšímu synovi poloviční třístrunnou syrenyu. Z té doby Devin rád vzpomíná na několik večerů, kdy s otcem a dvojčaty zpívali u ohně před spaním písně o moři a o horách. Unikali tak pochmurné nudě a jednotvárnosti Asoli.
Když povyrostl, začal zpívat po okolí. O svatbách a výročích, jednou provázel pocestného Morianina kněze a zpíval kontrapunktický part „Hymnu na Morian Od bran" za podzimních kvatembrových dnů. Kněz s ním chtěl potom spát, ale to už Devin věděl, jak odmítnout takové návrhy, aniž by urazil.
Později ho začali zvát do taveren. V severním Asoli neexistoval zákon zakazující mladistvým pít, chlapec se tam stával mužem, když vydržel celodenní práci na poli, a děvče ženou, když poprvé krvácelo.
A v asoliské taverně Řeka ve dnech trhu tehdy čtrnáctiletý Devin zpíval „Cestu z Corsa do Corte", kterou vyslechl tělnatý, vousatý muž, z něhož se vyklubal vedoucí trupy Menico di Ferraut, který ho v témže týdnu odvedl ze statku a změnil jeho život.

Už budeme na řadě," řekl Menico a nervózně si uhlazoval nejlepší saténový kabátec na panděru. Devin líně brnkal na strunách volné syrenye ukolébavku ze svého dětství a povzbudivě se usmíval na svého zaměstnavatele. Nyní vlastně společníka.
Devin přestal být elévem v sedmnácti letech. Menika po čase otrávilo odmítat nabídky těch, co chtěli koupit jeho mladého tenora, takže Devinovi nabídl místo tovaryše cechu a pravidelný plat – předtím mu ovšem objasnil, co všechno mladý muž dluží svému Mistrovi a že se může odvděčit jen naprostou oddaností. Devin si to uvědomoval a měl svým způsobem Menika rád.
O rok později, po další sérii nabídek od principálů konkurenčních trup během letního svatebního období v Corte, učinil Menico Devina společníkem s desetiprocentním podílem. Pronesl při té příležitosti téměř doslova stejnou řeč jako před rokem.
Devin chápal, že se mu dostalo velké pocty. Jen starý Eghano, bubeník a hráč na certandský kontrabas, který s Menikem trupu zakládal, byl taky společníkem. Všichni ostatní měli status eléva nebo tovaryše a angažovali je na krátkodobou termínovanou smlouvu. Teď, po jarní morové vlně na jihu, se v trupách na Dlani nedostávalo lidí a všichni naléhavě hledali na výpomoc muzikanty, tanečníky a zpěváky.

Neodbytný zvukový vjem, byť stěží slyšitelný, odvrátil Devinovu pozornost od syrenye. Vzhlédl a usmál se. Alessan, jeden ze tří nových členů, se pokoušel zahrát melodii ukolébavky, kterou Devin vybrnkával. Na tregejské pastýřské píšťale to znělo nezvykle, nadpozemsky.
Černovlasý Alessan, jemuž šedivěly skráně, mrkl na Devina přes prsty čile pobíhající po píšťale. Dokončili píseň společně, píšťala, syrenya a notující tenor.
„Kéž bych znal slova," pronesl s lítostí Devin, když skončili. „Otec mi tu melodii broukal jako mrněti, ale nepamatoval si slova."
Výraz v Alessanově oválném obličeji svědčil o tom, že citlivě vnímá. Devin po čtrnácti dnech společných zkoušek věděl o Tregeanovi jen to, že mimořádně dobře hraje na píšťalu a je spolehlivý. Víc ho jako Menikova společníka nemuselo zajímat. Alessan ve volném čase navštěvoval hostince zřídka, na zkoušky se dostavil vždycky včas.
„Možná se mi je podaří vylovit z paměti, když se trochu potrápím," řekl a prohrábl si charakteristickým gestem vlasy. „Slova jsem kdysi dávno znal." Usmál se.
„S tím si nedělej starosti. Přežil jsem dodneška bez nich. Je to stará píseň, připomíná mi otce. Jestli u nás zůstaneš, můžeme se v zimě pokusit ji rekonstruovat."
Věděl, že Menico bude souhlasit s tím, aby zůstal. Principál trupy považoval Alessana di Tregea za objev, navíc měl velmi skromné finanční požadavky.
Alessanova výrazná ústa se zkřivila jakousi hořkostí. „Staré písně a památka otců jsou důležité," pravil. „Tvůj otec zemřel?"
Devin zvedl ruku, natáhl dva prsty a přežehnal se.
„Podle posledních zpráv ne, ale neviděl jsem ho šest let. Menico s ním mluvil, když naposled putoval severně od Asoli, předal mu ode mě nějaká chiara. Já se na statek nevrátím."
Alessan se zamyslel. „Život v Asoli vyžaduje zvlášť zarputilé povahy, co? Není to asi místo pro chlapce se ctižádostí a hlasem jako ty." Uhodil hřebík na hlavičku.
„Právě," přiznal zasmušile Devin. „I když myslím, že netrpím přehnanou ctižádostí. To spíš nedočkavostí. My ostatně nepocházíme z Asoli. Když jsem byl malý, přišli jsme tam z Dolního Corte."
„Vida, tak je to." Alessan přikývl. Někdy se tváří jako vševěd, pomyslel si Devin, ale rozhodně umí hrát na tregeskou píšťalu. Tak nějak asi zní píšťala z Adaonovy hory.
Nicméně nebyl čas, aby pokračovali v rozhovoru na toto téma.
„Jsme na řadě!" zvolal Menico a spěšně vešel do místnosti, kde čekali mezi zaprášeným a povlaky přikrytým nábytkem dlouho neužívaného paláce Sandrů.
„Začneme Žalozpěvem za Adaona," oznámil, co všichni dávno věděli. Otřel si dlaně o kabátec. „To je především tvoje číslo, Devine, tak mě nezostuď, chlapče." Neodpustil si obvyklé nabádání. „Pak spustíme všichni Koloběh let. Catriano, lásko moje, vytáhneš všechny výšky, nebo začneme níž?" „Vytáhnu," odpověděla sebevědomě. Devin se domníval, že skrývá nervozitu, ale když se jejich oči na okamžik setkaly, spatřil v nich to, co vycítil dnes už jednou: touhu, která se dobývala do té části jeho nitra, o níž dosud nevěděl.
„Moc rád bych, kdyby se nám podařilo získat tenhle kontrakt," řekl Alessan di Tregea přidušeně.
„No ne, ty mě překvapuješ!" vyhrkl Devin a ihned si uvědomil, že z něho mluví nervozita. Alessan se rozesmál a stejně tak i Eghano, když mířili ke dveřím. Eghano za dlouhá léta kočovného vystupování zažil příliš mnoho, než aby ho vyvedl z míry pouhý konkurz. Aniž by řekl slovo, jeho chování jako vždycky Devina okamžitě uklidnilo.
„Udělám, co je v mých silách," řekl Devin po chvíli podruhé onoho odpoledne a nebyl si jist, komu a proč to říká.

Nakonec, ať už s přispěním Triády, nebo jí navzdory, jak říkával otec, jeho snaha stačila.
Hlavní posluchač a posuzovatel vybraně voněl a byl výstředně oblečený. Tento výhonek rodu Sandrů, muž, kterému podle Devinova odhadu táhlo na čtyřicítku, fyzickou zchátralostí a umělými očními stíny přímo demonstroval, proč tyrana Alberika neznepokojovali potomci Sandra Astibarského.
Za touto zábavnou postavičkou utvořili půlkruh kněží Eanny a Morian v bílých a kouřově šedých hábitech. Stranou a v prudkém kontrastu k nim seděly kněžky Adaonovy v karmínových rouchách s velmi nakrátko sestřiženými vlasy. Byl podzim a blížily se kvatembrové dny, proto jejich vlasy Devina nepřekvapily. Překvapila ho ovšem samotná přítomnost duchovenstva na konkurzu. Necítil se před nimi ve své kůži – i to zdědil po otci – ale v této situaci se tím nesměl nechat deptat, a proto myšlenky na ně zaplašil.
Zaměřil pozornost na vévodova elegánského syna, všechno teď ostatně záleželo jedině na něm. Vyčkával, a jak ho Menico naučil, vnitřně se soustředil.
Menico pokynul Nieri a Aldine, dvojici útlých tanečnic v šedomodrých, téměř průsvitných smutečních řízách a s černými rukavicemi. Jakmile přetančily, zadíval se na Devina.
A Devin pro něho a vůbec pro všechny spustil Žalozpěv za Adaona, umírajícího s podzimem mezi cypřiši na hoře, tak procítěně jako nikdy.
Alessan di Tregea ho doprovázel na pastýřskou píšťalu, naplno vyjadřoval srdcervoucí žal a společně jako by nadnášeli Nieri a Aldine nad nedávno zametenou podlahou ve výstižné taneční kreaci, přesně odpovídající obsahu Žalozpěvu a nárokům rituálu, jež málokdo dokáže naplnit.
Když skončili a Devin se pomalu vnitřně navracel do paláce Sandrů z cedrových a cypřišových svahů Tregey, kde zemřel bůh – a kde znovu a znovu každý podzim umírá – všiml si, že syn Sandra Astibarského pláče. Proudy slz rozmazávaly pečlivě nanesené oční stíny, z čehož Devin okamžitě pochopil, že tři soubory, které vystupovaly před nimi, ho nerozplakaly…
Marra, mladá a nekompromisní profesionálka, takovými slzami pohrdala. „Proč si najímají psa a pak štěkají sami?"

říkávala, když smuteční rituál v jejich provedení rušily výlevy objednavatelů.
Devin se tak zatvrdit nedokázal. A tím míň poté, co zemřela a on zoufale, protože se na veřejnosti styděl projevit, co cítí, potlačoval zármutek, když Burnet di Corte se svou trupou z ohleduplnosti k Menikovi v Certandu prováděl smuteční obřad.
Devin také pochopil z vilností doutnajících očí potomka Sandrů, tonoucích v rozmazaných stínech, a o nic zastřenějšího výrazu ve tváři tlustoprstého Morianina kněze – proč, u Triády, má Triáda tak nehodné služebníky! – že ačkoli si pravděpodobně u Sandrů vybojovali smlouvu, bude se muset mít zítra v paláci na pozoru. Rozhodně si s sebou vezme nůž.
Smlouvu vybojovali. Na druhém číslu nezáleželo, ne nadarmo mazaný Menico začal Žalozpěvem. Když Sandrův syn projevil zájem seznámit se s Devinem, Menico ho obezřetně představil jako svého společníka. Ukázalo se, že potomek zesnulého vévody je prostředním ze tří jeho synů a jmenuje se Tomasso. A jediným, jak sám chraplavě vysvětloval, zatímco pevně svíral Devinovu ruku ve svých, se smyslem pro hudbu a tanec, proto tedy vybírá vhodné umělce k důstojnému smutečnímu obřadu za svého otce.
Devin, přivyklý těmto manýrám, zdvořile vymanil prsty a v duchu děkoval Menikovi za protřelý taktický manévr. Tím, že ho představil jako společníka, mu zajistil mírnou imunitu vůči přehnaně agresivním nápadníkům i z řad aristokracie.
Pak ho představili duchovenstvu, před Adaonovou kněžkou v karmínovém rouchu pokorně poklekl.
„Svol, sestro boží, abych zítra zazpíval to, co teď.“
Koutkem oka zahlédl Morianina kněze, jak zaťal buclaté prsty ozdobené prsteny do dlaní. Přijal požehnání a ochranu boha Adaona – kněžčin ukazováček mu pomyslně vyznačil na čele boží symbol – a věděl, že úspěšně otupil knězovu náhle probuzenou vášeň. Když vstal a otočil se, zahlédl, jak na něho Alessan di Tregea v hloučku kolegů mrkl – dost nebezpečný počin v této místnosti a společnosti. Potlačil úsměv, ale ne překvapení – pastýř projevoval znepokojivou bystrost.
Tomasso d'Astibar, syn Sandrův, okamžitě souhlasil s Menikovým prvním návrhem ceny za vystoupení, tím Devinovi potvrdil, jak ubohá bytost nese tak skvělé jméno po předcích.
Zajímalo ho – a poznání by ho opět postrčilo o kousek k dospělosti – zda by sám vévoda Sandre s toutéž anebo dvakrát vyšší cenou ihned souhlasil. Devinovi nebylo ještě dvacet, ale i třikrát starší Menico pak v hostinci při oslavě nad vínem hlasitě proklínal sám sebe, že nevyšrouboval už tak vyděračskou cenu ještě výš.
Jen starý a vyrovnaný Eghano zlehka zabubnoval dvěma dřevěnými lžícemi na desku stolu a prohlásil: „Já bych nelitoval. Nemusíme hned nastavovat chtivou dlaň. Nijak neprodělám. To chce rozum do hrsti a odvést zítra všem chrámům desátek. Vrátí se nám to i s úroky, až budou vybírat muzikanty pro kvatembrové dny.“
Menico se v dobrém rozmaru slavnostně zapřísáhl, že nabídne vykrmenému Morianinu knězi jako desátek Eghanovo svraštělé tělo. Eghano roztáhl bezzubá ústa do úsměvu a dál lehce bubnoval na desku stolu.
Menico brzy po večeři všem nařídil, aby šli spát. Musí si zítra přivstat a plně se soustředit na nejdůležitější vystoupení ve svém životě. Blahovolně se usmíval, když Aldine odváděla Nieri z místnosti. Devin věděl, že děvčata ulehnou do jedné postele, a poprvé pojal jisté podezření. Přál jim hodně potěšení, věděl, že odpoledne je magicky spojil tanec, a taky to – protože se mu kdysi přihodilo něco podobného – že magické spojení se snadno přenese i do hluboké noci.
Rozhlížel se po Catrianě, ale ta už odešla nahoru. Letmo ho však políbila na tvář ještě v paláci Sandrů, když je Menico rozjařeně objímal. To byl začátek, tedy mohl být.
Popřál ostatním dobrou noc a odebral se do jednolůžkového pokoje, což byl jediný luxus, který si vymínil po smrti Marry a jímž zatěžoval Menikův rozpočet na turné.
Očekával, že se mu o ní bude zdát, protože se přiblížil smuteční obřad a zjitřil jeho nenaplněnou touhu a protože se mu o ní zdálo po většinu nocí. Namísto toho se mu ve snu zjevil bůh.
Spatřil Adaona na horském úbočí v Tregeji, nahého a nádherného. A pak rozsápaného a zkrvaveného posedlostí svých kněžek, svedeného každoročně v podzimním ránu jejich ženstvím k sexuálním orgiím. Rozcupovaného a umírajícího boha, podmaněného dvěma bohyněmi, které ho milovaly a byly mu matkou, dcerou, sestrou, nevěstou po celý rok a po všechna léta od doby, kdy Eanna pojmenovala hvězdy.
Pečovaly o něho a milovaly ho až na to jediné podzimní ráno. Na ráno, jež se mělo stát předzvěstí, příslibem toho, že až skončí zima, nastane jaro. Až do toho jediného rána na hoře, kdy boha, který byl mužem, musely zabít. Roztrhat, zabít a uložit do země. Aby se stal prstí, živenou deštěm Eanniných slz a podzemními řekami Morianina žalu. Musely ho zabít, aby se znovu zrodil a mohly ho opět milovat, s přibývajícími léty a každou smrtí na cypřišovém úbočí čím dál víc.
Zabitý byl oplakáván a znovu ožil, vstal z mrtvých jako bůh i jako muž, vzklíčil a dozrál jako obilí v létě. Ožil a ulehl s bohyněmi, se svou matkou a nevěstou, sestrou a dcerou, s Eannou a Morian pod sluncem, pod hvězdami, pod modrým a stříbrným měsícem.
Devina děsil ve snu obraz, jak ženy pádí do horského úbočí, dlouhé vlasy jim vlají za hlavou, a pronásledují muže–boha až k rokli, jíž se řítí bystřina Casadel.
Viděl, jak ze sebe strhávají oděvy a křikem se povzbuzují v pronásledování. Viděl větve horských stromů, trnité, ostnaté keře, které je zbavovaly posledního odění, ale ženy ochotně obětovaly pro vyšší rychlost pronásledování nahotu, rvaly krvavě červené bobule sonraie, aby se povzbudily k tomu, co budou dělat vysoko nad ledovými vodami Casadelu.
Viděl, jak se bůh konečně otočil, ve velkých černých očích šílenství a poznání zároveň, stál na okraji rokle, samec zahnaný do úzkých na předpokládané, osudem přidělené každoroční místo svého konce. A Devin viděl ženy, jak se k němu řítí, vlasy jim vlají a krev prýští z jejich těl, i Adaona, který sklonil hrdou, nádhernou hlavu k záhubě, neboť jejich ruce, nehty a zuby ho neodvratně rozsápou.
Lov vrcholil a Devin viděl doširoka otevřená ústa žen, křičely na sebe v extázi či mukách, v nespoutané touze, šílenství

nebo hořkém žalu, ale ve snu je neslyšel. Namísto toho se po celou zběsilou scénu na horském úbočí mezi cedry a cypřiši prořezávaly do Devinova vědomí tóny píšťaly tregeského pastýře, který hrál melodii patřící k horečce v jeho dávném a skoro bájném dětství.
A úplně nakonec, když ženy boha lapily a sápaly se po něm u hluboké rokle nad Casadelem, Devin spatřil, že ve chvíli záhuby má tvář Alessana.
3
Dokonce už předtím, než opatrný Alberico připlul ze zámořského Barbadioru, aby ovládl Astibar, se hlavní město, pyšnící se přízviskem „Palec, který vládne Dlani“, všeobecně považovalo za do jisté míry asketické. V Astibaru se smuteční obřady nesloužily nad vystavenými tělesnými ostatky zesnulého jako v ostatních osmi provinciích, považovalo se to za nepřiměřené a emotivně zatěžující.
Budou se konat na hlavním nádvoří paláce Sandrů, účastníci zasednou na židle a lavice rozestavené kolem dokola a v lodžiích, do nichž ve dvou patrech ústí interiéry. V jedné z místností, vyzdobené odpovídajícími drapériemi v barvě šedomodré a černé, leželo tělo Sandra Astibarského s mincemi na očích, aby zaplatil bezejmennému vrátnému u poslední Morianiny brány, v rukou potravu a na nohou střevíce, protože nikdo z živých neví, jak dlouho potrvá poslední cesta k bohyni.
Později ho snesou na nádvoří, aby všichni občané města a provincie, kteří chtějí – a mají dost odvahy vystavit se pátravým očím hlídkujících barbadiorských žoldnéřů –, mohli projít kolem katafalku a vhodit modrostříbřité olivové listí do jediné křišťálové vázy, kterou umístili na podstavec ještě před obřadem.
Prostí občané – tkalci, řemeslníci, kupci, rolníci, námořníci, drobní obchodníci – vstoupí do paláce později. Šum davu bylo slyšet zvenčí, lidé se shromáždili, aby vyslechli hudbu, která bude provázet smuteční obřad za starého vévodu. Ti, kteří proudili na nádvoří, patřili k drobné a vyšší aristokracii a bohatým obchodníkům, Devin tolik vznešenosti na jednom místě ještě neviděl. Slavnost vína přilákala do města z venkovských panství veškerou šlechtu. A když už byli ve městě, nemohli se nezúčastnit smutečních obřadů za Sandra, byť ho mnozí, ne-li většina, v dobách, kdy vládl, zavile nenáviděli, otcové nebo dědové některých z nich už před třiceti lety opatřili jed či najali ruku vládnoucí chladnou zbraní v naději na brzké uskutečnění těchto obřadů.
Dva kněží a Adaonova kněžka, odění v obřadních rouchách, si počínali jako duchovenstvo kdekoli, demonstrovali svou zasvěcenost mysteriu, jež svorně chránili před bezvýznamnými smrtelníky s veškerou vahou své moci.
Menikův soubor čekal v malé místnosti dál od nádvoří, kterou jim přidělil Tomasso. Měli v ní veškeré pohodlí a leccos nad běžný standard – Devin nepamatoval, kdy účinkujícím nabídli modré víno, což bylo opravdu marnotratné gesto.
Ale nepodlehl svodům, bylo časně a taky se ho zmocnila nervozita. Aby se uklidnil, přešel k Eghanovi, který jako skoro vždycky mechanicky bubnoval prsty na desku stolu.
Eghano se na něho podíval a usmál se. „Je to normální vystoupení,“ sykl. „Uděláme to co vždycky. Zahrajeme, zazpíváme, zatančíme.“
Devin přikývl a přinutil se na oplátku k úsměvu. V krku mu však vyschlo. Zamířil ke stolu u stěny a jeden z postávajících sluhů mu spěšně nalil vodu do křišťálové a zlatem zdobené číše, cennější než veškerý Devinův majetek.
Krátce nato jim Menico pokynul a vyšli na nádvoří.
Vystoupení zahájily tanečnice za doprovodu skrytých strunných nástrojů a píšťaly. Zpěváci mlčeli. Zatím.
Nezdálo se, že Aldine a Nieri v noci zapálily svíce lásky, a pokud, jen do té míry, aby se soustředily na dokonalé sladění synchronního pohybu pro dopolední tanec.
Chvílemi jako by hudbu inspirovaly, chvílemi jako by se jí nechaly inspirovat – s pohublými bílými tvářemi, v modrošedých tunikách a rukavicích černých jako uhel vypadaly opravdu nadpozemsky. Přesně k tomu Menico tanečnice vedl. Ne k dráždivému, svůdnickému projevu, jenž vévodil rituálním tancům v provedení jiných souborů, ani nepovažoval jejich výkony za pouhou půvabnou předehru k vlastnímu vystoupení, jak je chápaly další společnosti. Menikovy tanečnice cílevědomě a podmanivě uváděly diváky do světa smrti a hlubokého žalu.
Postupně, neúprosně, pomalými slavnostními pohyby, s tvářemi až nelidsky bezvýraznými nutily nepoddajné, pyšné publikum k žádoucímu tichu.
A v naprostém tichu tři zpěváci a čtyři instrumentalisté postoupili na nádvoří a spustili „Vzývání Eanny, Dárkyně jmen a světel“, tedy stvořitelky světa, slunce, dvou měsíců a všech hvězd, tvořících démanty její čelenky.
Pozorně, s plným zaujetím a veškerou rafinovanou profesionální dovedností podmiňující prostotu výrazu unášel soubor Menika di Ferraut vznešené panstvo a obchodní špičky Astibaru nemilosrdně k vrcholu žalu. Oplakáváním Sandra, vévody astibarského, truchlili za všechny smrtelné děti Triády, uvedené Morianinou branou na Adaonovu zemi pod Eanninými světly na tak spoře vymezený čas. Na sladký, hořký, kratičký okamžik.
Devin slyšel Catrianin hlas, stoupající do výšek, kam ho s chladnou precizností naléhavě zvala Alessanova píšťala. Spíš cítil než slyšel, jak je Menico a Eghano doprovázejí. Viděl obě tanečnice – hned sošně znehybnělé, hned se zmítající, jakoby lapené v pasti času – a v příhodný okamžik nechal na křídlech dvou syrenyí vzlétnout vlastní hlas do vymezeného prostoru mezi životem a smrtí.
Menico di Ferraut si dávno ujasnil, jak jedinečně interpretovat zřídka prováděný Velký smuteční obřad, a do nastalé dopolední chvilky uložil čtyřicet let umělecké praxe a zkušeností kočovného muzikanta. Když začal zpívat, Devinovo srdce přetékalo pýchou a upřímnou láskou ke kulaťoučkému, skromnému Mistrovi, který je umělecky zformoval a přivedl až sem.
Přerušili produkci po šesté části jak kvůli sobě, tak kvůli posluchačům. Podle předchozí Tomassovy domluvy s Menikem se společenská smetánka vydá vzhůru k defilé kolem Sandrova katafalku. Potom soubor dokončí zbývající tři části obřadu, který zakončí Devinův Žalozpěv, načež tělo snesou dolů a připustí dav zvenčí s listy ke křišťálové váze.
Menico je odvedl z nádvoří v hlubokém tichu, které pro ně bylo nejvyšším možným vyznamenáním. Vrátili se do

vyhrazené místnosti. Setrvávali v rozpoložení, k němuž pohnuli ostatní, nikdo nepromluvil. Devin pomohl tanečnicím převléct se do plášťů, které nosí mezi vystoupeními, a sledoval, jak přecházejí po obvodu místnosti s grácií štíhlých koček. Přijal od jednoho ze sluhů pohár mladého vína, ale odmítl mísu s jídlem. Vyměnil si pohled, ne však úsměv – teď ne – s Alessanem. Drenio a Pieve, hráči na syrenye, se skláněli nad nástroje a dolaďovali struny. Pragmatický Eghano jedl a volnou rukou líně bubnoval do stolu. Nervózní, rozrušený Menico neměl stání. Beze slova stiskl Devinovi paži.
Devin se rozhlédl po Catrianě a spatřil ji odcházet z místnosti do vnitřní chodby. Ohlédla se. Jejich oči se na vteřinu setkaly, ale pokračovala v chůzi. Tam, kde předtím stála, dopadal obdélník zvláštně zbarveného světla z vysoko umístěného okna.
Devin nevěděl, proč to udělal. Dokonce ani poté, co se od tohoto okamžiku jako kruhy na vodní hladině rozčeřil sled mnoha událostí, nedokázal přesně říct, proč vyšel za ní.
Snad z obyčejné zvědavosti. A z touhy. Ze souhry vášně, zažehnuté předchozím pohledem jejích očí, a podivného všudypřítomného chvějivého ticha a zármutku, který je obklopoval. Připadalo mu, že svět už není takový jako před úvodními kroky tanečnic.
Dopil víno, vstal a vyšel do klenuté chodby za Catrianou. I on se na odchodu ohlédl. Alessan ho pozoroval. Tregeanovy oči ho neodsuzovaly, ale Devin jejich momentálnímu výrazu nerozuměl. Poprvé onoho dne se mu připomněl jeho sen.
Možná proto, když kráčel klenutou chodbou, mumlal modlitbu k Morian.
Došel ke schodišti s vysokým, úzkým, barevně zaskleným oknem u odpočívadla mezi přízemím a prvním patrem. V pestobarevném světle se na vrcholu schodiště mihla modrostříbrná říza a zabočila vlevo. Zavrtěl hlavou, snažil se pročistit si ji a zbavit se tajuplně děsivého snivého rozpoložení. Jakmile se tak stalo, pochopil a tiše zaklel.
Pochází z Astibaru. Jde nahoru, odhodlala se dát poslední sbohem vévodovi. Nikdo ze vznešeného panstva ani obchodnických zbohatlíků jí neupře právo, aby tak učinila. Poté, co zazpívala, ne. Naproti tomu u rolnického synka z Asoli a původem z Dolního Corte by se vstup do síně v prvním patře považoval za nevychovanost a troufalost.
Zaváhal a byl by se vrátil, kdyby se neozvala paměť, odjakživa jeho požehnání i prokletí. Všiml si jí z nádvoří, kde visí praporce. Síň s tělesnými ostatky Sandra Astibarského se nalézala od schodiště vpravo, ne vlevo.
Devin vyšel nahoru. Počínal si obezřetně, nenápadně, byť nevěděl proč. Odbočil od schodů vlevo jako Catriana. Spatřil dveře. Otevřel. Vstoupil do prázdné místnosti, dlouho neužívané, se zaprášenými gobelíny. Zachycovaly lovecké výjevy, barvy hodně vybledly. Z místnosti vedly další dvoje dveře, prach mu tentokrát pomohl – uviděl zřetelné otisky sandálů, směřující ke dveřím vpravo.
Devin se tiše vydal po stopě bludištěm opuštěných místností v prvním patře paláce. Míjel plastiky a předměty ze skla, nádherná, vybraná umělecká díla, pokrytá letitou vrstvou prachu. Část nábytku chyběla, zbývající přikrývaly povlaky. Panovalo tu přítmí, většinu oken zakrývaly okenice. Z řady zašlých, potemnělých portrétů na něho přísně, nerudně shlíželi pánové a dámy.
Šel dál vpravo a opět vpravo, směrem vyznačeným Catrianinými stopami, přitom dbal na to, aby se jí příliš nepriblížil. Procházela místnostmi situovanými k vnější straně paláce, z žádné se nedalo vyjít na balustrádu lemující nádvoří, po níž proudily davy. Bylo tu víc světla. Zaslechl hukot hlasů a pochopil, že Catriana kráčí kolem dokola paláce k síni, kde leží na katafalku Sandre.
Otevřel další dveře, a jak se ukázalo, poslední. Catriana stála sama u velkého krbu rozlehlého salonu. Na římse se vzpínali tři bronzoví koně, na zdi visely tři portréty. Devin poznal, že strop je zdobený zlatem. Řada oken vyhlížela na náměstí, podél nich stály dva dlouhé stoly obtížené jídlem a pitím. V tomto salonu se na rozdíl od ostatních nedávno uklízelo, ale zatažené závěsy bránily ve vstupu dopolednímu jasu a tlumily hluk davu zvenčí.
Devin vstoupil do sporého, přefiltrovaného světla a zavřel za sebou dveře záměrně tak, aby západka cvakla. Zvuk přehlušil všechno ostatní. Catriana se prudce otočila, přiložila prst k ústům, ale i v chabém světle Devin viděl v jejích očích vztek, ne strach.
„Co to vyvádíš?“ zašeptala příkře.
Váhavě postoupil o krok k ní. V duchu hledal vtipnou odpověď, slova, jež by uvolnila napětí a sňala z něho a vůbec z celého dopoledne jakousi těžkou kletbu. Žádná nenalezl.
Zavrtěl hlavou. „Nevím,“ přiznal upřímně. „Zahlédl jsem, jak odcházíš, tak jsem se vydal za tebou. Ale… ne proto, proč si myslíš,“ dokončil nepřesvědčivě.
„Jak víš, co si myslím?“ odsekla. Silou vůle se vzápětí uklidnila. „Chtěla jsem být chvilku sama,“ pronesla Catriana a plně se už ovládala. „Naše vystoupení mě rozrušilo, potřebovala jsem ho vnitřně zažít. Všimla jsem si, že to s tebou taky zamávalo. Můžu tě požádat o laskavost, abys mě nechal ještě chvíli o samotě?“
Řekla to zdvořile. Měl by odejít. A kdykoli jindy by odešel. Ale Devin už zpola vědomě prošel Morianinou branou. Ukázal na jídlo na stolech, a aniž by ji chtěl provokovat nebo obvinit, vážně poznamenal na účet toho, co viděl: „Tenhle salon ti nezaručuje soukromí, Catriano. Nepovíš mi, co tu hledáš?“
Připravil se na to, že znovu vzplane hněvem, ale zase ho překvapila. Po dlouhém mlčení pomalu řekla: „Natolik jsme se nesblížili, abych ti dlužila odpověď. Bude vážně lepší, když půjdeš. Pro nás oba.“
Pořád slyšel za zdí vpravo od krbu s bronzovými koňmi přidušené hlasy. Tento podivný salon s opulentně prostřenými stoly a ponurými portréty na tmavých stěnách jako by se probouzel z dlouhého spánku. Vybavil se mu dnešní Catrianin zpěv, hlas dobývající výšky, do nichž ho zvala tregeská píšťala. Vybavily se mu její oči v okamžiku, kdy se ohlédla ve dveřích, jimiž oba prošli. Připadalo mu, že docela neprocitl, že se nepohybuje ve světě, který zná.
V této náladě Devin zaslechl, jak se mu vydralo z náhle sevřeného hrdla: „Nemůžeme s tím začít? Nepokusíme se sblížit?“ Tentokrát zaváhala ona. Oči se jí rozšířily, ale ve sporém světle se v nich nedalo číst. Zavrtěla hlavou a zůstala zpříma a tiše stát na opačném konci salonu.

„Ne," pronesla tiše. „Jdu jinou cestou, Devine d'Asoli. Přesto děkuju, že ses zeptal, a nepopírám, že zčásti si přeju, aby tomu bylo jinak. Mám teď ovšem málo času a musím tady něco zařídit. Necháš mě o samotě, prosím?"
Nečekal, že se ho po všech dopoledních zážitcích zmocní taková lítost. Přikývl, nenapadlo ho, co říct nebo podniknout, a tak se otočil k odchodu.
Ale onoho dopoledne už Devin v paláci Sandrů prošel neviditelnou branou a přesně v okamžiku, kdy se otočil, uslyšeli oba hlasy, a to za sebou.
„Ach, Triádo!" sykla Catriana, jako by polkla rybí kost. „Jsem prokletá, všechno, nač sáhnu, zkazím!" Přeběhla ke krbu, ruce horečně pátraly pod římsou. „Pro lásku bohyně, buď tiše!" zašeptala důrazně.
Naléhavost jejího hlasu Devina přinutila poslechnout a znehybnět.
„Tvrdil, že ví, kdo vybudoval palác," mumlala si spíš pro sebe. „Mělo by to být tady…"
Zarazila se. Devin zaslechl, jak cvakla západka. Část stěny vpravo od krbu se mírně pootevřela, objevil se malý výklenek. Vyvalil oči.
„Nestůj a nekoukej, hlupáku!" zasyčela Catriana podrážděně. „Honem!" Nyní se k nim zřetelně blížily tři hlasy. Devin přiskočil k tajným dveřím, vklouzl dovnitř ke Catrianě a společně je zevnitř zavřeli.
Dveře na opačné straně salonu se vzápětí s cvaknutím otevřely.
„Ach, Morian!" vydralo se Catrianě z prsou. „Ach, proč jsi tady, Devine!"
Devin na takto položenou otázku nedokázal uspokojivě odpovědět. Neuměl říct, proč se za ní vydal. A to tím spíš, že výklenek, kde se skryli, byl právě tak velký, aby se do něho oba vešli, a on zjišťoval, že Catrianin parfém rychle vyplňuje stísněný prostor a jemu se z té vůně čím dál víc točí hlava.
Jestliže si ještě před chvílí připadal jako zpola ve snu, nyní, v nebezpečné blízkosti ženy, po níž poslední dva týdny tolik toužil, náhle, dokonale procitl.
Zdálo se, že Catriana s malým zpožděním prožívá totéž, zaslechl tichý povzdech, který se lišil od předchozích. Devin zavřel oči, i když ve výklenku panovala černočerná tma. Cítil na čele její dech a uvědomoval si, že kdyby jen nepatrně pohnul rukama, mohl by ji obejmout kolem pasu.
Nutil se k nehybnosti, jen se od ní co nejvíc odtáhl a záměrně dýchal jen povrchově. Připadal si v této absurdní situaci, jíž sám nahrál, víc než hloupě – nehodlal rozšířit svůj obsáhlý seznam hříchů o ohmatávání Catriany ve tmě.
Catriana změnila postoj a její říza lehce zašustěla.
Otřela se o něho stehnem. Devin zalapal po dechu, tím nasál víc její vůně, než bylo vzhledem k jeho pevnému odhodlání zdrávo.
„Promiň," zašeptal, ačkoli se pohnula ona. Na čele mu naskočily kapky potu. Aby potlačil vzrušení, snažil se soustředit na zvuky zvenčí. Šoupání nohou a nezřetelné brebentění za zdí nasvědčovalo tomu, že lidé stále defilují před Sandrovým katafalkem.
Rozlišil tři hlasy, které k nim doléhaly ze salonu, z něhož právě unikli. Jeden mu připadal podivuhodně povědomý.
„Určil jsem služebnictvo, které přepraví tělo – tím získáme čas, než přijedou ostatní."
„Všiml sis těch mincí, co má na očích?" zeptal se mnohem mladší hlas a zjevně se přemístil k prostřeným stolům. „Skoro mě to pobavilo."
„Ovšemže jsem si všiml," odpověděl dotčeně první muž. Kde Devin ten hlas slyšel? Docela nedávno. „Kdo myslíš, že strávil celý večer hledáním astinů vyražených před více než dvaceti lety? Kdo myslíš, že to všechno takhle naaranžoval?"
Třetí hlas se tiše rozesmál. „Včetně vybrané tabule," poznamenal.
„O to mi šlo nejmíň!"
Opět se smích. „Chápu, ale přesto je tabule bohatá."
„Není čas na vtipy, Taeri, zvlášť ne na špatné. Za chvilku se dostaví rodina. Pozorně mě vyslechněte. Jen my tři víme, co se stane."
„Vážně jen my?" otázal se mladý hlas. „Nikdo jiný? Ani můj otec?"
„Ne, Gianno, a dobře víš proč. Řekl jsem, že jen my. Nevyptávej se a poslouchej, kloučku!"
Devin cítil, jak se mu neodvratně zrychluje puls. Zčásti proto, co slyšel, ale daleko víc proto, že Catriana opět přenesla váhu z nohy na nohu, tiše vydechla a Devin si užasle uvědomoval, že se k němu tiskne celým tělem a její dlouhá paže mu zabloudila ke krku.
„Víš, mám ráda, když to přijde tak náhle," zašeptala téměř nezvučně s ústy u jeho ucha. „Dokážeš být úplně potichu?"
Na okamžik se dotkla špičkou jazyka jeho ušního lalůčku.
Devinovi vyprahlo v ústech, modrostříbrné kalhoty mu napjal dokonale, bolestně ztopořený úd. Zvenčí slyšel povědomý hlas, který stručně vysvětloval cosi o nosičích rakve a lovecké chatě, ale hlas i to, co vysvětloval, připadalo Devinovi najednou bezvýznamné.
Co mu nepřipadalo bezvýznamné a naopak se stalo nepředstavitelně důležitým, byl nepopiratelný fakt, že Catrianiny rty se zabývaly jeho krkem a ušima. Devinovy ruce se mimovolně, spontánně pohnuly, dotýkaly se jejích očních víček, šíje, nato sklouzly dolů k vysněným plným ňadrům, zatímco její prsty hbitě rozvazovaly zdrhovací šňůru kalhot v pase a obnažovaly ho.
„Ach, Triádo!" zasténal, když ucítil pevný stisk jejích chladných prstů. „Proč jsi mi neřekla dřív, že si u toho potrpíš na nebezpečí?" Prudce pohodil hlavou a jejich rty se poprvé hladově setkaly. Začal jí vyhrnovat řízu přes boky.
Opřela se o římsu za sebou, aby mu to usnadnila, i ona zrychleně, přerývaně dýchala. „Bude nás šest," dolehlo k Devinovi ze salonu. „Až vyjde druhý měsíc, chci, abyste byli…" Catrianiny ruce ho najednou popadly za vlasy, až to skoro zabolelo, v tom okamžení Devin vysvobodil z řízy její boky a jeho prsty vklouzly mezi spodní prádlo a našly bránu, po níž tolik toužil.

Nečekaně, tiše zavzdychala, na moment ztuhla, načež v jeho objetí nesmírně zvláčněla. Prsty ji jemně laskal zvenčí i uvnitř. Zajíkavě se nadechla, nepatrně se odsunula a velmi jemně navedla Devina do svého lůna. Prudce oddychovala, zuby mu zabořila do ramene. Devin, zahlcený přívalem slasti a pronikavé bolesti zároveň, na chvíli znehybněl, tiskl ji k sobě a nevěděl, co téměř nezvučně šeptají jeho rty.
„Končíme! Ostatní jsou tady," řízně, chraplavě zasáhl třetí hlas v komnatě.
„Takže pamatujte," řekl první, „vy dva vyrazíte z města každý sám, ne spolu, a v noci se k nám připojíte. Dokonale se ujistěte, že vás nikdo nesleduje, nebo zahyneme."
Nakrátko se rozhostilo ticho. Na opačném konci komnaty se otevřely dveře a Devin, který pomalu, tiše rytmicky naléhal na Catrianu, konečně poznal hlas, který předtím slyšel.
Mluvčí totiž pokračoval v řeči, tentokrát se však přiblížil charakterističtějším intonacím předchozího dne.
„Konečně!" zvolal Tomasso d'Astibar, syn Sandrův. „Už jsme se báli, že jste se beznadějně ztratili v tomhle zaprášeném doupěti a nikdo vás nikdy nenajde!"
„Máš smůlu, bratře," zavrčel v odpověď nový hlas. „I když po osmnácti letech by na tom nebylo nic divného. Potřebuju do sebe nutně obrátit dvě sklenice vína. Když člověk vysedává celé dopoledne při takové hudbě, vyprahne na troud."
Devin a Catriana, zaklesnutí do sebe ve výklenku, se tichounce rozesmáli. Devina se zmocnila nová vlna touhy, totéž se vzedmulo i v ní a náhle nebylo na Dlani nic zpola tak důležitého jako postupně se zrychlující rytmus společných pohybů.
Devin cítil, jak mu zarývá nehty do zad. Blížil se k vyvrcholení, podepřel ji rukama, ona zvedla nohy a ovinula je kolem něho. Vzápětí mu znovu zabořila zuby do ramene a v tom okamžiku v ní tiše vybuchl.
Setrvali po neurčitou dobou společné ochablosti v nehybnosti, části oděvu provlhlé tam, kde se jim přilepily na pokožku. K Devinovi se hlasy zvenčí nesly jako z nekonečné dálky, z úplně jiných světů. Vůbec se mu nechtělo pohnout.
Po dlouhé chvíli Catriana opatrně spustila nohy na podlahu a postavila se. Přejel jí ve tmě prstem po lícních kostech. Za zdmi se stále šouralo vznešené astibarské panstvo a obchodníci kolem mrtvoly vévody, jehož většina z nich nenáviděla a jen několik málo milovalo. V salonu nová generace Sandrů jedla a pila, vychutnávala konec vyhnanství.
Devin setrvával v objetí s Catrianou, nevymanil se z jejího vlahého lůna a ani nedoufal, že dokáže vyjádřit slovy, co cítí.
Najednou uchopila jeden z jeho bloudících prstů a silně ho kousla. Trhl sebou, protože to zabolelo. Ani poté nic neřekla.

Když Sandrové odešli, Catriana nahmatala závoru a protáhli se opět do salonu. Rychle se upravili. Nedopřáli si oddechu a spěšně se vraceli místnostmi ke schodišti. Potkali tři olivrejované sluhy a Devin, který podivuhodně ožil a všechno v něm jen hrálo, propletl svoje prsty s Catrianinými, a když trojici míjeli, mrkl na ně.
Catriana vzápětí odtáhla ruku.
Pohlédl na ni. „Co je ti?"
Pokrčila rameny. „Tak by se o nás brzy mluvilo v paláci Sandrů a širokém okolí," zašeptala a dívala se přímo před sebe.
Devin povytáhl obočí. „Co bys radši, aby si mysleli, že jsme dělali nahoře? Právě jsem jim naznačil to nejbanálnější a nejpochopitelnější. Nebude jim to stát za slovo. Takové věci se stávají pořád."
„Mně ne," tiše se ohradila Catriana.
„Tak jsem to nemyslel!" zaprotestoval zaraženě Devin. Ale bohužel už kráčeli dolů ze schodů a naprosto nečekaný pocit odcizení ho na okamžik zastavil, takže vstoupila do vykázané místnosti před ním.
Dost zmatený zaujal místo za Menikem, připravili se k návratu na nádvoří.
V prvních dvou hymnech mu příslušel jen okrajový part, proto se v myšlenkách vracel k tomu, co se odehrálo nahoře. Znovu a znovu jeho fenomenální paměť jako sluneční paprsek klouzala po jednom detailu za druhým a osvětlovala a vyjevovala to, co uniklo jeho pozornosti v prvním kole.
A tak ve chvíli, kdy na něho přišla řada, aby předstoupil, korunoval a zakončil smuteční obřad, s pohledem na tři duchovní nakloněné dopředu v očekávání a napjatě zpozornělého Tomassa, dokázal Devin interpretovat Žalozpěv za Adaona mimořádně soustředěně, beze stop vnitřního zmatku, naopak s jednoznačným odhodláním.
Jemně, v přirozeně znělém tónu za doprovodu dvou syrenyí načrtl výchozí situaci dávného božského mýtu. Pak, když nastoupila Alessanova píšťala, Devinův hlas v odpověď nabral výšku, jako by vyletěl z horského údolí na skalní útes nad roklí.
Zpíval o umírání boha hlasem vyvěrajícím z hloubi nejčistšího srdce, budoval melodickou klenbu nad nádvořím a rozšiřoval ji nad náměstí a ulice hradbami obehnaného Astibaru.
Umínil si, že se v noci vydá za hradby, zamíří po cestě k lesům a bude pokračovat až k lovecké chatě. K chatě, kam nosiči dopraví vévodovo tělo a kde se několik mužů – šest, jak mu napověděla paměť – shromáždí k tajnému jednání.
Catriana d'Astibar právě udělala s výjimkou vraždy všechno, co bylo v jejích silách, aby mu zabránila se o tom dovědět. Usilovně se snažil tímto trpkým poznáním prodchnout hoře nad Adaonem, naplnit jím a podtrhnout bolest žalozpěvu.
Bude vážně lepší, když půjdeš, pro nás oba, tak nějak to řekla, a kromě slov se Devinovi vybavila i lítost a nečekaná naléhavost v jejím hlase. Ale hrdost v Devinově věku je patrně silnější než v kterékoli jiné životní fázi smrtelníka, a proto se rozhodl, dokonce ještě předtím než začal zpívat před nádvořím zaplněným nejpřednějšími osobnostmi Astibaru, že on bude soudcem toho, co je lepší, ne ona.
A tak Devin zpíval o rozsápání boha rukama žen a vložil do jeho umírání na tregeském horském úbočí všechno, co

mohl, hlas jako vystřelený šíp mířil přímo do srdce každého, kdo poslouchal.
Nechal Adaona zřítit se z vysokého útesu, slyšel padat a odumírat tóny píšťaly, v závěru zakroužil spirálovitě žaluplným hlasem nad bohem unášeným Casadelem.
Onoho dopoledne se zároveň uzavřela i jedna etapa Devinova života. Pro toho, kdo vkročí do Morianiných bran, jak je všeobecně známo, není návratu.
4
Tomasso, syn Sandrův, doprovázel máry s otcovým tělem, a když projeli hodinu před západem slunce jižní branou, přiměl svého koně k poklidné chůzi a poprvé po osmačtyřiceti hodinách intenzivního vypětí dal volný průchod myšlenkám.
Na hlavní cestě panoval klid. Normálně by ji v tuto dobu ucpali lidé vracející se do města, než začne platit zákaz nočního vycházení a uzavřou se brány. Po západu slunce se ulice Astibaru vyprázdnily až na hlídkující barbadiorské žoldnéře a ty, kteří na ně nedbali a pod rouškou tmy riskovali výpravy za ženami, pitím a jiným rozptýlením.
Tyto dny ovšem nepatřily k všedním a obyčejným. Dnešní a následující dvě noci neplatí v Astibaru zákaz vycházení. Bohaté vinobraní v celé zemi dospělo k triumfálnímu závěru a o Slavnosti vína budou lidé po té noci zpívat, tančit a nespoutaně se veselit v ulicích. Po tyto tři noci v roce se Astibar snaží předstírat, že je požitkářským, dekadentním Senziem. Vévoda v dobách své vlády, a dokonce ani nyní svéhlavý Alberico nepodlehli pošetilosti a zbytečně lidi nedráždili tím, že by zakázali toto tradiční rozptýlení v monotónním běhu roku.
Tomasso se ohlédl k městu. Rudé slunce zapadalo mezi červánky, chrámy a věže Astibaru se koupaly v tajuplné, nádherné záři. Zvedl se chladný vítr. Tomasso by si rád navlékl rukavice, ale rozmyslel si to – musel by stáhnout několik prstenů a vzdát se fascinujícího pohledu na drahokamy odrážející prchavé světlo chvíle. Podzim se naplno ujal vlády, kvatembrové dny se rychle blížily. Nepotrvá dlouho, možná jen dny, a první mrazík ožehne několik kmenů na vybraných vinicích obtížených ještě vzácnými hrozny, aby z nich – pokud všechno dobře dopadne – vzniklo průzračné modré víno, pýcha Astibaru.
Za ním se netečně plahočilo po cestě osm sluhů, nesli máry s prostou rakví z hoblovaného dřeva ozdobenou vévodským erbem, v níž spočívalo tělo Tomassova otce. Po stranách jeli na koních dva členové čestné stráže ve chmurném, zlověstném tichu, což vzhledem k charakteru jejich mise a dávné nenávisti mezi oběma muži moc nepřekvapovalo.
Mezi třemi muži, opravil se Tomasso. Ano, mezi třemi, pokud se počítá mrtvý muž, který všechno pečlivě, do detailu naplánoval až po to, kdo pojede v čele, po stranách a vzadu. Překvapilo ovšem, které dva přední astibarské aristokraty zvolil za svůj doprovod do lovecké chaty, za celonoční hlídku nad rakví a poté jako svědky uložení vlastních ostatků do hrobky Sandrů. Neboť vybíral především z hlediska toho, komu lze svěřit za nočního bdění uprostřed lesů jistý záměr.
Při tom pomyšlení Tomassa píchlo v hrudi zlou předtuchou. Potlačil ji, jak se tomu naučil za léta, za neuvěřitelně mnoho let debat s otcem na dané téma.
Ale Sandre zemřel a on musí jednat samostatně, krvavě rudé, kalné světlo nasvědčuje, že noc se nezadržitelně blíží.
Dvaačtyřicetiletý Tomasso věděl, že když nebude opatrný, může dopadnout hůř než v dětství.
Sandre, vévoda astibarský, ho například jako dvanáctiletého přistihl nahého na slámě ve stáji s šestnáctiletým synem štolby.
Jeho milence samozřejmě popravili, byť diskrétně, aby se ututlalo pozadí věci. Otec dal Tomassa po tři dny mrskat do krve, bič mu neomylně každé ráno rozdíral zacelující se rány. Nesměla k němu vlastní matka. Nesměl k němu nikdo.
Otec se dopustil jednoho z mála omylů, konstatoval Tomasso, když se v podzimním soumraku vrátil v myšlenkách o třicet let zpět. Po těch třech dnech se mu jeho zvláštní erotická orientace spojila s bičováním. Patřilo to do okruhu toho, co mu skýtalo rozkoš.
Sandre ho tímto způsobem pak už nikdy nepotrestal. Přímo ho netrestal vůbec. Když se ukázalo, že není naděje a Tomassovu orientaci nelze utajit, oslabit, potlačit či změnit, vévoda prostě přestal brát existenci svého prostředního syna na vědomí.
Více než deset let pak Sandre trpělivě připravoval pro úlohu svého nástupce Gianna, o nic míň času nevěnoval ani Taerimu a dal všem jasně najevo, že nejmladšímu synovi přísluší místo hned po nejstarším. Po více než desetiletí jako by Tomasso ve zdech paláce Sandrů neexistoval.
O to víc se však projevoval po celém Astibaru a v jiných provinciích. Z důvodů, které plně chápal až nyní zastínil Tomasso v průběhu let vzpomínky na nejprostopášnější příslušníky šlechty, o nichž si celý Astibar ohromeně vyprávěl, byť zemřeli i před čtyřmi staletími.
V tomto směru svým způsobem uspěl.
Takový „nájezd“ na Morianin chrám jedné kvatembrové noci před dávnými lety představuje dodnes odstrašující či následovaníhodný příklad (kladné či záporné hodnocení vyplývá vždycky z úhlu pohledu, jak říkával) svatokrádežné zhýralosti.
Nájezd nijak neovlivnil jeho vztahy s vévodou. Ostatně od onoho rána, kdy se Sandre vrátil z obvykle hodinové projížďky na koni o něco dřív a spatřil ho na slámě, jejich vztah vyhasl. Tomasso a otec spolu dokázali nemluvit a dokonce se ani nebrat na vědomí, ať už u rodinných večeří, nebo při plnění státnických povinností. Když se Tomasso dověděl něco, o čem usoudil, že by měl vyrozumět Sandra – což se stávalo často vzhledem k chronicky nebezpečné době a tomu, v jakých kruzích se pohyboval – sdělil to matce při jedné z jejich pravidelných každotýdenních společných snídaní, a ta to pověděla otci. Tomasso rovněž věděl, že se postarala, aby Sandre znal zdroj informací. Ne že by na tom zase tak záleželo.
Zemřela poté, co vypila otrávené víno určené manželovi, a to v závěrečném roce vévodova panování, když do svého

posledního dne usilovala o usmíření mezi Sandrem a prostředním synem.
Větší romantikové než otec a syn by na ně asi pomysleli, když se rodina Sandrů po otravě semkla ke krvavé odplatě za tento atentát, ostatně matka to vyslovila ve chvíli smrti jako své toužebné poslední přání. Oba muži však nedbali.
Teprve vpád Alberika z Barbadiorské říše, jeho magická schopnost ochromit cizí vůli a brutální výkonnost dobyvatelových žoldnéřů přiměly ve druhém roce vévodova vyhnanství Tomassa a Sandra k jistému pozdnímu nočnímu rozhovoru. A nejen Alberikova invaze, ale ještě něco: kolosální, beznadějné a nepopiratelné idiotství Gianna d'Astibar, syna Sandrova, titulárního dědice rozvráceného rodinného panství.
K těmto dvěma okolnostem pozvolna přistoupila pro hrdého vévodu ve vyhnanství třetí trpká pravda. Postupně, navzdory tvrdošíjnému popírání, se čím dál jasněji ukazovalo, že veškeré Sandrovy vlastnosti a talent, které se měly promítnout do nového pokolení, jeho pronikavá inteligence, umění zakrýt vlastní myšlenky a dešifrovat cizí, úhrn schopností předávaný synům zapustil kořeny v prostředním potomkovi. V Tomassovi.
V muži, který má rád chlapce, nezanechá po sobě dědice a jehož jméno nevysloví nikdo v Astibaru a nikde na Dlani s úctou.
Tomasso v hloubi duše rozpřádal složité pletivo vztahu k otci a musel uznat – už tehdy, a tím spíš na této poslední Sandrově večerní pouti – že vévoda projevil oné dávné zimní noci opravdovou vladařskou velikost. Tu noc prolomil desetileté ledové mlčení, promluvil s prostředním synem a učinil ho svým důvěrníkem.
Svým jediným důvěrníkem v krajně obezřetném osmnáctiletém hledání toho, jak vyhnat Alberika, přemoci jeho magii a žoldnéře z Astibaru a Východní Dlaně. To se stalo pro oba přímo posedlostí, přitom Tomasso si na veřejnosti počínal stále výstředněji a zkaženěji, ve skutečnosti hlasem a chůzí parodoval sám sebe – afektovaného, šišlavého milovníka chlapců.
To všechno záměrně, v duchu nočních rozhovorů s otcem na jejich panství za branami hlavního města.
Sandrovi připadla úloha očividně impotentního okázalého žvanila, který klnul Triádě za vyhnanství, vyznačoval se hašteřivostí, propadl lovecké vášni a opíjel se vlastním vínem.
Tomasso nikdy neviděl otce opravdu opilého, a když spolu za nocí mluvili, on sám nikdy nešišlal.
Před osmi lety se pokusili o atentát. Do venkovského hostince ve Ferrautu poblíž hranic s Astibarem nasadili vrchního kuchaře z rodiny Canzianových. Půl roku se Astibarem šířila vtíravá pověst o vynikajících službách hostince. Nikdo si později nevzpomněl, kdo s vychvalováním začal. Tomasso dobře věděl, jak je efektivní nenápadně zasít fámu tohoto druhu mezi své přátele v chrámech. Zvlášť Morianini kněží prosluli chutí. Širokou škálou chutí.
Po roce, kdy uvedli věci do pohybu, se Alberico z Barbadioru vracel z her Triády a zastavil se – přesně jak Sandre předpokládal – na oběd v proslulém hostinci ve Ferrautu blízko hranic s Astibarem.
Na sklonku jasného dne babího léta, když slunce zapadalo, všichni přítomní v hostinci – sluhové, číšníci, kuchaři, stájníci, děti a stálí hosté – měli zpřelámanou páteř, nohy, paže a useknuté ruce, načež je ještě živé vpletli na spěšně zhotovená barbadiorská kola, aby vypustili duši.
Hostinec srovnali se zemí. Daně ve Ferrautu se na dva roky zdvojnásobily, v Astibaru, Tregeji a Certandu na rok. V následujícím půl roce vypátrali všechny členy rodu Canzianů, zatkli je, veřejně mučili a upálili na Velkém náměstí v Astibaru s uťatýma rukama nacpanýma do jejich úst, aby neobtěžovali křikem Alberika a jeho rádce ve vládních budovách kolem náměstí.
Sandre a Tomasso po této zkušenosti pochopili, že černokněžníka nemohou otrávit.
Dalších šest let nic nepodnikali, jen za nocí dlouze debatovali v rodinném sídle mezi vinicemi a shromažďovali veškeré informace o Alberikovi a událostech na východě Barbadioru, odkud se šířily zvěsti, že císař rychle stárne a čím dál víc churaví.
Tomasso si objednával na zakázku a sbíral vycházkové hole s rukojeťmi vyřezávanými ve tvaru mužského pohlavního orgánu. Říkalo se, že řezbářům posílal své mladé přátele jako modely. Sandre se věnoval lovu. Gianno, následník a dědic, si horlivě pěstoval pověst bezstarostného svůdce žen a ploditele dětí manželských i nemanželských. Nejmladší Sandrův potomek směl obývat skromný dům ve městě, neboť Alberico se všeobecně rád prezentoval pokud možno coby rozvážný vládce – jestliže mu nehrozilo nebezpečí nebo nepropukly občanské nepokoje.
Potomci mohli kdykoli zemřít vpletením na kolo, Výstavný palác Sandrů v Astibaru měl zavřené okenice pustl a uvnitř se usazoval prach. Stal se užitečným přesvědčivým symbolem pádu těch, kdo by se vzepřeli tyranovi. Pověrčiví lidé prohlašovali, že za nocí pozorovali uvnitř mihotání světel duchů, zvlášť v době úplňku modrého měsíce nebo za jarních a podzimních kvatembrových nocí, kdy se vracejí mrtví nakrátko mezi živé.
Jednoho večera sdělil Sandre bez úvodu a varování ve venkovském sídle Tomassovi, že se chystá přespříští podzim v předvečer Slavnosti vína zemřít. Jmenoval dva šlechtice svou čestnou stráží a noční hlídkou a vysvětlil proč. Téže noci vévoda a Tomasso rozhodli, že nastal čas vyrozumět o tom, co bude, nejmladšího syna. Statečný a ne hloupý Taeri se mohl k určitým věcem hodit. Shodli se také na tom, že Gianno zplodil důstojného syna, byť nemanželského, a že Herado – tehdy jedenadvacetiletý, pozoruhodně chytrý a ctižádostivý – skýtá naději, že se do předpokládaných nepokojů po Sandrově smrti zapojí mladší generace.
Problém nespočíval v tom, komu se v rodině dá věřit, rodina je přece jen rodina. Šlo o to, kdo může být užitečný, a o degeneraci Sandreniů svědčilo to, že se dalo uvažovat jen o dvou jménech.
Debatovali tehdy naprosto věcně, vzpomínal Tomasso, zatímco vedl za stmívání máry s otcovým tělem na jihovýchod po cestě lemované stromy. Ostatně tak spolu hovořívali vždycky, tehdejší rozmluva se nelišila od jiných. Přesto však tehdy nemohl usnout, termín Slavnosti vína za dva roky se mu vpálil do mozku. Neboť k tomu datu otec, uvážlivý a precizní v plánování čehokoli, hodlal zemřít, aby poskytl Tomassovi novou, originální šanci.
Ten čas teď nastal, plyne a odnáší s sebou duši Sandra Astibarského tam, kam duše takových lidí odcházejí. Tomasso se při té myšlence přežehnal, aby odvrátil ďábla. Zaslechl za sebou hofmistra, jak přikázal sluhům, aby zažehli

pochodně. Padala tma a ochlazovalo se. Skupina mráčků ve velké výšce zpurpurověla v posledních světelných paprscích. Slunce zmizelo za stromy. Tomasso pomyslel na otcovu i svou duši. Otřásl se.
Vyšel bílý měsíc Vidomni a zanedlouho i modrý Ilarion, aby jej beznadějně pronásledoval po nebi. Oba měsíce dorůstaly k úplňku. Průvod sice mohl pokračovat bez pochodní, ve svitu dvou měsíců bylo dobře vidět, ale záře pochodní odpovídala úkolu a Tomassově náladě, proto proti zapálení pochodní neprotestoval. Odbočili z cesty na klikatou stezku sandrovskými lesy, aby posléze dorazili k prosté lovecké chatě, kterou otec tolik miloval. Sluhové položili máry na podstavec, připravený v prostorné hale. Zapálili svíčky a oheň ve dvou krbech na protějších stěnách. Potraviny sem dopravili už odpoledne. Rychle je vybalili a rozestavili včetně lahví vína na podlouhlý stůl. Otevřeli okna, aby chata vyvětrala, větřík v tom napomáhal.
Hofmistr na Tomassovo pokývnutí odvedl sluhy. Budou pokračovat dál na východ do venkovského sídla a vrátí se za rozbřesku. Až skončí noční hlídka.
Konečně osaměli. Tomasso a pánové Nievole a Scalvaia, tak pečlivě vybraní před dvěma lety.
„Víno, pánové?“ zeptal se Tomasso. „Brzy se k nám připojí další tři osoby.“
Řekl to záměrně přirozeným, ne vyumělkovaným, šišlavým tónem, jímž nechvalně proslul v Astibaru. Potěšilo ho, že si toho oba pánové okamžitě všimli a pozorně si ho prohlíželi.
„Kdo se ještě dostaví?“ zavrčel vousatý Nievole, který celý život nenáviděl Sandra. Ke změně Tomassova tónu se stejně jako Scalvaia nevyjádřil. Takové poznámky by příliš mnoho prozradily a tito lidé se za léta naučili prozrazovat co nejmíň.
„Můj bratr Taeri a synovec Herado – jeden z Giannových levobočků a rozhodně nejchytřejší.“ Hovořil ležérně, přitom odzátkoval dvě láhve sandrovského červeného ze starých zásob. Nalil, podal každému sklenici a čekal, kdo poruší krátké ticho, které otec v této situaci předpověděl. Sandre tvrdil, že se zeptá Scalvaia.
„Kdo bude ten třetí?“ otázal se přidušeně Scalvaia.
Tomasso v duchu vzdal čest mrtvému otci. Potom uchopil sklenici za stopku, zakroužil s ní, aby vynikl buket vína, a řekl: „Nevím. Můj otec neprozradil jméno. Uvedl, že přijedete vy dva, tři z našeho rodu a že naše rada bude šestičlenná.“
Název shromáždění také pečlivě zvolili.
„Naše rada?“ zopakoval tázavě elegantní Scalvaia. „Patrně mě špatně informovali. Naivně jsem se domníval, že jedu na noční hlídku.“ Nievolovy černé oči zlostně blýskaly z plnovousu. Oba muži upřeně pozorovali Tomassa.
„Pověření se změnilo,“ řekl Taeri, jen vstoupil dovnitř, Herado za ním.
Tomassa potěšilo, že se oba oblékli střízlivě, a rovněž s povděkem kvitoval, že navzdory nekonvenčnímu vstupu a prostořeké replice se Taeri tvářil velmi vážně.
„Mého bratra znáte,“ prohodil Tomasso a přešel, aby nově příchozím nalil další dvě sklenice. „Ale asi neznáte Herada, Giannova syna.“
Mladý muž se uklonil, a jak se slušelo, mlčel. Tomasso podal sklenice bratrovi a synovci.
Ticho se protahovalo, načež Scalvaia klesl do křesla a natáhl před sebe nemocnou nohu. Zvedl hůlku a ukázal jí na Tomassa. Ten se ani nezachvěl.
„Na něco jsem se ptal,“ pravil chladně pověstným krásným hlasem. „Proč tohle setkání nazýváš radou, Tomasso, synu Sandrův? Proč jsi nás sem vylákal pod falešnou záminkou?“
Tomasso si přestal pohrávat se sklenicí vína. Konečně nastala ta chvíle. Přenesl pohled od Scalvaia k rozložitému Nievolovi.
„Vás dva považoval můj otec za poslední šlechtice, kteří si v Astibaru udrželi jakousi moc,“ pronesl věcně. „Předminulý podzim se rozhodl a sdělil mi, že zemře v předvečer letošní Slavnosti vína. Tedy v době, kdy mu Alberico nebude moct odmítnout smuteční obřady v plném rozsahu včetně této noční hlídky. A kdy vy dva budete pobývat v Astibaru, což mi umožní jmenovat vás na noční hlídku.“
Odmlčel se v promyšleně, cílevědomě koncipovaném proslovu a chvíli se na oba pány díval. „Otec to zařídil tak, abychom se mohli sejít, aniž by nás někdo podezříval nebo vyrušoval, zkrátka bez rizika odhalení. Dozrál čas k naplnění jeho plánů na svržení Alberika, který stále vládne Astibaru.“
Pozorně zkoumal dvojici pánů, ale Sandre zvolil dobře. Žádný z pánů, k nimž mluvil, nedal najevo překvapení či nelibost, nehnuli ani brvou.
Scalvaia pomalu nechal klesnout hůlku a odložil ji na stolek u křesla. Rukojeť zdobil onyx a perleť, všiml si Tomasso. Zvláštní, jak v takových okamžicích pracuje lidská mysl.
„Tahle myšlenka mě taky napadla,“ blufoval Nievole od většího z krbů. „Hledal jsem vysvětlení, proč mě tvůj Triádou prokletý otec – ach, odpusť, zvyk je železná košile…“ Usmál se spíš zvlčile než omlouvavě, oči mu dál blýskaly. „Proč mě vévoda Sandre jmenoval na noční hlídku. Musel přece vědět, že jsem tyhle smuteční obřady nesnášel už za jeho vlády.“
Tomasso se na oplátku pousmál. „Byl přesvědčený, že tě to napadne,“ řekl zdvořile muži, o němž věděl, že velmi pravděpodobně zaplatil za pohár vína, který zabil jeho matku. „A byl si naprosto jist, že jako jeden z posledních z vymírajícího druhu v Astibaru budeš souhlasit. Vlastně jako jeden z posledních na celé Dlani.“
Vousatý Nievole pozvedl sklenici. „Umíš polichotit, synu Sandrův. Přiznávám, že se mi víc líbí, jak mluvíš teď, bez obvyklých kudrlinek, šišlání a protahování.“
Scalvaia se zjevně bavil. Taeri se rozchechtal. Herado nepřestával být ve střehu. Tomasso ho měl moc rád, ne však, jak otce ujistil na okraj jednoho z rozhovorů, svým charakteristickým způsobem.
„I mně se víc líbí, jak mluvím teď,“ pravil k oběma pánům. „Oba jste při svých zkušenostech z toho, co jste se právě dověděli, snadno pochopili, proč jsem určité stránky svého života okázale zdůrazňoval. Maska zvrhlíka bez ctižádosti

skýtá jisté výhody.“
„Nepochybně,“ souhlasil zdvořile Scalvaia. „Důležité je, aby sloužila vyššímu cíli. Před chvílí jsi vyslovil jisté jméno a naznačil jsi, že by se nám všem líp, volněji dýchalo, kdyby jeho nositel zahynul nebo byl vyhnán. Ponechme na chvíli stranou, jaké eventuality by po tak dramatickém pokusu mohly nastat.“ Z výrazu jeho tváře se nedalo nic vyčíst, v opačném případě by Tomasso musel zneklidnět. Neřekl nic. Taeri nervózně přešlápl, ale podle pokynů se naštěstí držel zpátky. Přešel ke katafalku a přenesl si odtud jedno z křesel.
Scalvaia pokračoval. „Pochopitelně si uvědomujeme, že tím, co jsi vyslovil, ses vydal úplně do našich rukou, na první pohled to tak aspoň vypadá. Zároveň se domnívám, že ve skutečnosti, pokud bychom se sebrali a vyrazili zpátky do Astibaru se zprávou o zradě, než bychom vyjeli z lesů, setkali bychom se s tvým otcem v říši mrtvých.“
Zaznělo to nenuceně, jako poznámka na okraj, kterou stačilo potvrdit, aby se mohli věnovat závažnějším tématům.
Tomasso zavrtěl hlavou. „Vyloučeno,“ zalhal Tomasso. „Poctili jste nás přítomností a můžete naprosto svobodně odjet. Pokud si přejete, poskytneme vám doprovod, za tmy se snadno sjede ze stezky. Otec mi ovšem poradil, abych vás upozornil, že i když nás můžete neprodleně vydat mučení, zpřelámání údů, vpletení na kolo a jisté smrti, je velmi pravděpodobné, dokonce téměř jisté, že Alberico se zachová stejně neúprosně vůči vám dvěma, protože vás bude považovat za naše komplice. Vzpomínáte si, co se před několika lety po tom nešťastném incidentu ve Ferrautu stalo s Canzianovými?“ Kladnou odpověď nahradilo výmluvné ticho.
Přerušil ho Nievole. „To byla Sandrova akce, ne?“ zavrčel od krbu. „A vůbec ne Canzianových!“
„Byla to naše akce,“ klidně souhlasil Tomasso. „Přiznávám, že jsme se z ní hodně poučili.“
„Canziano taky,“ suše poznamenal Scalvaia. „Tvůj otec odjakživa nenáviděl Fabra, Canzianova syna.“
„Nevycházeli spolu nejlíp,“ připustil Tomasso. „Ale pokud se budeš na věci dívat z tohoto hlediska, pak ti unikne smysl.“
„Smysl, o který ti jde,“ poopravil ho Nievole.
Scalvaia nečekaně přispěchal Tomassovi na pomoc. „To není zrovna nejčistší zásah pane,“ řekl Nievolovi. „Jestli teď a tady můžeme z něčeho vycházet, pak z toho, že Sandrova nenávist a tužby mířily nad staré rozbroje a soupeření. Jeho terčem byl Alberico.“
Chvíli Nievola provrtával chladnýma modrýma očima, až větší muž nakonec přikývl. Scalvaia sebou trhl, protože ho zabolelo v choré noze, a změnil polohu.
„Dobrá,“ adresoval Tomassovi. „Sdělil jsi nám, proč jsme tady a co jste s otcem sledovali. Vyjádřím se za sebe. Upřímně a pravdivě přiznávám, že mě noční hlídka u mrtvého inspiruje. Mému stárnoucímu srdci nepůsobí potěšení vláda sprostého, ničemného, zpupného a nepříliš urozeného chlapa z Barbadioru. Jsem na tvé straně. Jestli máš plán, rád si ho vyslechnu. Přísahám na svou čest, že zachovám slib věrnosti Sandrům.“
Tomasso se při citování předepsaných slov slibu zachvěl. „Přísaha na tvou čest je víc než dostatečnou zárukou,“ pravil a myslel to vážně.
„To předpokládám, synu Sandrův,“ řekl Nievole a těžkým krokem přešel od krbu. „Připomínám jen, že slovo Nievolů se cenilo stejně. Mým nejvytouženějším přáním je, aby ten Barbadiořan ležel mrtvý a rozsekaný na kusy, když Triáda dovolí, pokud možno mou vlastní čepelí. Jsem s vámi – přísahám na svou čest.“
„Nádherná, zlatá slova!“ ozval se pobavený hlas od okna naproti dveřím. Pět obličejů, čtyři bledé leknutím a jeden vousatý zbrunátnělý, se bleskově otočilo po hlase. Mluvčí stál venku u otevřeného okna, lokty se i opíral o římsu a bradou o ruce. Ze stínu okenního rámu zkoumavě hleděl na společnost.
„Ještě jsem neslyšel, že by vznešené fráze z úst příslušníků sebedůstojnějších rodů vyhnaly tyrana. Na Dlani nebo kdekoli jinde.“ Vzepřel se, obratně přehodil nohy dovnitř a pohodlně se usadil na okně. „Na druhé straně je všeobecná shoda důležitým výchozím bodem, to uznávám,“ dodal.
„Jsi ten šestý, o kom mluvil otec?“ zeptal se opatrně Tomasso.
Muže nikdo nepoznával, i když ho spatřili ve světle. Nebyl oblečený do města, ale do lesa, a to v šedivé košili, černé vestě z ovčí kůže a šedivých kalhotách pod kolena, zastrčených do obnošených černých jezdeckých bot. U pasu měl prostý, nijak zdobný nůž.
„Zaslechl jsem, jak ses o tom počtu zmínil,“ řekl muž. „Doufám, že ne, protože kdybych byl, přinejmenším by mě to znepokojilo. V životě jsem totiž nemluvil s tvým otcem. Jestli věděl o tom, co podnikám, a očekával, že konání téhle schůzky odhalím a dostavím se na ni…, pak by mě sice těšila jeho důvěra, ale víc by mi vadilo, že toho o mně tolik zjistil.“ Na vteřinu se odmlčel. „Na druhé straně, copak nemluvíme o Sandrovi Astibarském a já se do šestice nehodím?“ Bez patrné ironie se uklonil směrem ke katafalku.
„Takže patříš do ligy proti Alberikovi?“ Nievole si muže pozorně prohlížel.
„Nepatřím,“ stroze odtušil muž na okně. „Alberico pro mě nic neznamená. Jen nástroj. Klín k otevření příslušných dveří.“
„A co se za těmi dveřmi skrývá?“ zeptal se Scalvaia z hloubi svého křesla.
V tom okamžiku si Tomasso vzpomněl.
„Já tě znám!“ vyhrkl. „Viděl jsem tě dneska dopoledne. Jsi tregeský pastýř, co hrál na píšťalu při smutečním obřadu!“
Taeri luskl prsty, jako by ho právě taky poznal.
„Ano, hrál jsem na píšťalu,“ potvrdil nevzrušeně muž na okně. „Ale nejsem pastýř a už vůbec nepocházím z Tregey. Tuhle roli jsem zvolil účelově a taky řadu jiných rolí, po dlouhá léta. Tomasso, syn Sandrův, to asi chápe.“ Zazubil se.
Tomasso mu úsměv neopětoval. „Snad bys nám za těchto okolností mohl laskavě prozradit, kdo opravdu jsi.“ Řekl to slušným tónem, odpovídajícím situaci. „Můj otec tě možná znal, ale my ne.“
„Ne, neprozradím to, ještě ne,“ prohlásil muž. Odmlčel se. „Snad jen tolik, že kdybych přísahal na čest své rodiny, zastínil bych obě předchozí přísahy.“

Věcný tón podtrhl aroganci výpovědi.
Aby předešel předpokládanému Nievolovu výbuchu hněvu, Tomasso se rychle ujal slova. „Doufám, že nám aspoň neodmítneš určité informace, i když nehodláš prozradit své jméno. Zmínil ses, že Alberico je pro tebe nastroj. Nástroj k čemu, údajný Alessane z Tregey?“ Zaradoval se, že si vzpomněl, jak ho včera představil Menico di Ferraut. „Co je tvým hlavním zájmem? Co tě přivedlo do téhle chaty?“
Muž protáhl pohublý obličej s nápadně vysedlými lícními kostmi, takže připomínal masku. Do nastalého vyčkávavého ticha pravil: „Chci dostat Brandina. Toužím po smrti Brandina Ygrathského víc než po nesmrtelnosti vlastní duše za poslední Morianinou branou.“ Znovu se rozhostilo ticho, narušované jen praskotem podzimních ohňů ve dvou krbech. Tomassovi připadalo, že s tímto prohlášením zavanul dovnitř zimní mráz.
„Nádherná, zlatá slova!“ zabručel ironicky Scalvaia a nálada se rázem změnila. Nievole a Taeri zařehtali smíchy. Scalvaia se nezasmál.
Muž na okně reagoval na výpad pokývnutím hlavy. „Tohle není téma, pane, které dovolím zlehčovat. Jestli máme spolupracovat, pamatuj si to.“
„Musím říct, že jsi nadmíru hrdý mladý muž,“ poznamenal pichlavě Scalvaia. „Měl by sis uvědomit, s kým mluvíš.“
Muž očividně spolkl, co se mu spontánně dralo na jazyk. „Hrdost je naše rodinná slabost,“ pronesl po chvíli. „Ani já jsem se jí neubránil. Samozřejmě si uvědomuju, kdo jsi. Poznávám členy rodu Sandrů i pana Nievola. Proto jsem tady. Dlouhá léta sleduju všechny, kteří stejně jako já nesouhlasí s poměry na Dlani. A potají jsem nesouhlas podněcoval. Ale dnešního večera se poprvé účastním shromáždění tohoto druhu.“
„Řekl jsi nám, že Alberico pro tebe nic neznamená.“ Tomasso v duchu klnul otci, že ho líp nepřipravil na setkání s podivnou šestou postavou.
„Sám o sobě nic,“ opravil ho muž. „Dovolíte?“ Aniž vyčkal odpovědi, seskočil z okna a přešel k láhvi s vínem.
„Prosím,“ utrousil zaskočený Tomasso.
Muž si nalil plnou sklenici červeného. Vypil obsah a nalil si znovu. Teprve pak se obrátil k pětici. Herado ho sledoval vytřeštěnýma očima.
„Uvědomte si dvě věci,“ vyzval je úsečně muž zvaný Alessan. „Jestli to myslíte s osvobozením Dlaně vážně, vtiskněte si je do paměti. Zaprvé, jestli vypudíte nebo zabijete Alberika, do tří měsíců vám povládne Brandin. Zadruhé, jestli vypudíte nebo zabijete Brandina, stejně rychle ovládne celý poloostrov Alberico.“
Odmlčel se. Jeho oči – šedé, jak si Tomasso všiml – si vyzývavě měřily jednoho po druhém. Scalvaia si pohrával s rukojetí své hole.
„V těchhle dvou bodech si musíme rozumět,“ pokračoval muž tímtéž tónem. „Při tom, oč usiluju já a co sledujete vy, je nesmíme pustit ze zřetele. To je v současnosti na Dlani axiom. Dva černokněžníci ze zámoří vytvořili rovnováhu moci a jen díky této rovnováze vládnou poloostrovu dodnes, byť se před osmnácti lety mohly věci vyvinout jinak. Moc jednoho kouzelníka ochraňuje před smetením druhého, tak jako v době, kdy si nás podmanili. Jestli se chceme osvobodit, musíme svrhnout oba – anebo je pohnout, aby se navzájem zničili.“
„Jak?“ zeptal se chtivě Taeri.
Pohublý obličej pod předčasně šedivějícími vlasy se k němu otočil a krátce se usmál. „Trpělivost, Taeri, synu Sandrův. Musím připomenout, kam by nás zavedla neopatrnost, pokud se rozhodneme vykročit po této cestě. Říkám to s hlubokou úctou k zesnulému, který nás tu víc než pravděpodobně shromáždil. Obávám se, že se mi budete muset podřídit jako vůdci, jinak nemůžeme společně nic podniknout.“
„Pokud si pamatuju a vím z dějin, Scalvaiovci se nikdy dobrovolně nikomu nepodřídili,“ pravil lišácký šlechtic sametovým hlasem. „A já nehodlám být první.“
„Strpíš radši, aby věkovitou slávu tvého rodu, tvé představy i život sfoukl kdosi jako svíčku za kvatembrových dní jen proto, že se krajně nezodpovědně připravíš k boji?“ zeptal se muž.
„Měl by ses jasně vyjádřit,“ řekl Tomasso chladně.
„To udělám. Kdo zvolil k našemu setkání noc, kdy dva měsíce vyjdou krátce po sobě?“ replikoval Alessan hlasem náhle ostrým jako břitva. „Proč jste nepostavili u cesty lesem zadní záštitu, aby vás varovala, kdyby se někdo blížil jako například já? Proč nikdo od odpoledne nestřežil tuhle chatu? Uvědomujete si, že vás pět mohlo být mrtvých, s uťatýma rukama nastrkanýma do krku, kdyby nebylo mě?“
„Můj otec… Sandre… řekl, že Alberico nás nebude sledovat,“ vyhrkl Tomasso podrážděně. „Byl si tím naprosto jist.“
„A taky měl naprostou pravdu. Ale nesmíte nosit klapky na očích. Tvůj otec, musím bohužel konstatovat, žil příliš dlouho sám se svou posedlostí. A upíral pozornost výhradně na Alberika. Vyplývá to ze všeho, co jste dělali v posledních dvou dnech. Počítal ale s čirou zvědavostí nebo hrabivostí? S tím, že se za vámi vydá řadový informátor, aby zjistil, co se tady děje? Třeba jen proto, aby měl na druhý den o čem vyprávět v taverně? Nebo že se někdo dozví, kam se chystáte, a bude tu před vámi?“
Rozhostilo se nepřátelské ticho. Poleno v ohništi se s praskotem sesunulo, jiskry se rozprskly. Herado sebou bezděčně trhl.
„Snad vás bude zajímat, že moji lidé střeží od vašeho příjezdu přístupové cesty k chatě,“ pokračoval muž zvaný Alessan mírněji. „A že tady někdo od odpoledne dohlíží na přípravy služebnictva a jestli je někdo nesleduje.“
„Cože?“ zvolal Taeri. „Tady? V naší lovecké chatě?!“
„V zájmu vaší a mé bezpečnosti,“ dodal muž a dopil další sklenici vína. Vzhlédl k šeru trámoví s otevřeným podkrovím, kde byla uskladněna rezervní lůžka.
„To stačí, příteli,“ zvolal tak, aby ho bylo náhoře slyšet. „V tom prachu ti určitě pořádně vyschlo v krku zasloužíš si sklenici vína. Můžeš slézt dolů, Devine.“

Bylo to vlastně velmi snadné.
Menico s měšcem cinkajícím největším množstvím peněz, jaké v životě vydělal za jedinou produkci, blahosklonně přenechal koncert v domě obchodníka s vínem Burnetovi di Corte. Burnet práci potřeboval a rád ji přijal. Obchodník s vínem se nejdřív rozčilil, ale brzy se uklidnil, když zvěděl, jak závratný honorář by mu Menico účtoval po dopoledním úspěchu.
Devin a soubor dostali tedy po zbytek dne a na celý večer volno. Menico okamžitě vyplatil všem prémii ve výši pěti astinů a blahovolně jim pokynul na rozloučenou, aby si užili různých radovánek Slavnosti vína. Dokonce jim neuštědřil ani varovné kázání.
Hned po obědě na všech nárožích vyrostly stánky s vínem, na rušných náměstích jich stálo hned několik. Každý vinař z Astibaru, někteří dokonce až z Ferrautu či Senzia, nabízel špičková vína z předchozích sklizní coby předzvěst toho, co skýtá sklizeň letošní. Obchodníci ve velkém rozvážně koštovali vzorky, flamendři se zatím drželi víceméně na uzdě. Stánky rozbili v hojném počtu i venkovští trhovci, vedle fíků, melounů a nádherných hroznů vína vyložili obrovská kola bílých sýrů z Tregey a cihly červených ze severního Certanda. Na tržišti panoval ohlušující hluk, lidé z města a okolí smlouvali s přicestovavšími hokynáři. Devin cílevědomě kráčel do khavovny, nejvybranější v Astibaru, jak se právě dověděl, vysoko nad hlavou v podzimním větříku vlály na šlechtických domech a významných vinných sklepích praporce.
Těžil ze své slávy. Lidé ho hned ve dveřích poznali, vzrušeně si sdělovali, že přišel, v okamžení se ocitl u tmavého dřevěného pultu Paelionu, před ním se objevil bohatě zdobený korbílek s khavou vylepšenou likérem a nikdo se pochopitelně nerudně nevyptával na jeho věk.
Během půlhodiny se dověděl o Sandrovi Astibarském všechno, co potřeboval. Od tenora, který právě zapěl pohřební žalozpěv nad vévodou, zněly otázky zcela přirozeně. Devinovi pověděli o Sandrově dlouhém panování, jeho svárech, hořkém vyhnanství a politováníhodném úpadku v několika posledních letech, kdy se stal chvástavým opilcem a zuřivým lovcem, pouhým stínem ve srovnání s tím, kým býval.
V souvislosti s jeho posledním obdobím se Devin zeptal, kde vévoda nejraději lovil. Ochotně mu to sdělili. Vysvětlili mu, kde se nalézá jeho oblíbená lovecká chata, převedl hovor na víno.
Bylo to snadné. Stal se hrdinou okamžiku a Paelion hrdiny miloval, aspoň pro ten okamžik. Nakonec ho propustili – odvolal se na dopolední výkon, na vypětí zjitřené umělecké citlivosti. S výhodou zasvěcení do minulosti se zaměřil na něco mnohem důležitějšího a letmo pohlédl do kóje, kde seděl Alessan di Tregea obklopený společností malířů a básníků. Smáli se nad sázkou o soustrastné verše, které ještě nedorazily z Chiary. Pozdravil se s Alessanem okázalým bohémským gestem, jež s potěšením kvitovala přeplněná khavovna.
Po návratu do hostince se Devin vymanil ze sevření, nejhorlivějších příznivců, kteří ho doprovázeli, a vyšel do poschodí sám. Asi hodinu nervózně čekal a ošíval se v pokoji, dokud poslední z nich neodejdou. Převlékl se do tmavohnědé blůzy a krátkých kalhot, vlasy skryl pod čepicí a proti večernímu chladu se obrnil vlněným kabátcem. Nato se nepozorovaně vmísil do lidského hemžení v ulicích a zamířil k východní bráně z města.
A vyrazil ven mezi prázdnými povozy, s nimiž po vyprodání zboží ujížděli zpátky na venkov střízliví a prozíraví hospodáři, aby je znovu naložili a ráno se vrátili namísto celonočního hýření ve městě, kdy by utratili, co vydělali. Devin se svezl část cesty na káře a účastně debatoval s kočím o vysokých daních a ubohých výkupních cenách za ovčí vlnu. Nakonec seskočil, předstíral mladickou bujnost a běžel po cestě dobrou míli na východ.
Po pravé straně se vynořil Adaonův chrám, Devin se v duchu usmál. Krátce nato přesně podle popisu spatřil na bráně při cestě namalovanou loď a za ní skromný venkovský dům. Rovigův domácí přístav prosvítal hodný kus od cesty mezi cypřiši a olivovníky a vypadal, aspoň pokud Devin viděl, pohodlně a udržovaně.
Ještě včera, jako někdo úplně jiný, by se tu zastavil. Ale dopoledne se s ním v zaprášených prostorách paláce Sandrů událo něco podstatného. Šel dál.
Po půl míli chůze našel, co hledal. Ujistil se, že ho nikdo nevidí, načež rychle odbočil z hlavní cesty, vedoucí na východní pobřeží do přístavu Ardinu, doprava a pokračoval lesem na jih.
V lese bylo ticho a chladněji, větve a pestrobarevné listí zčásti zadržovaly sluneční paprsky. Mezi stromy se vinula stezka a Devin se po ní vydal k lovecké chatě Sandrů. Zdvojnásobil obezřetnost. Na cestě byl obyčejným chodcem, který kráčel podzimní krajinou. Tady se proměnil v provinilce, kterého nic neomlouvalo, že je tam, kde je.
Pokud ho ovšem neomlouvala hrdost a podivné, snové události dnešního dopoledne. Ale o tom Devin pochyboval. Ještě se ukáže, jestli běh tohoto a příštích dnů určí on sám, anebo jistá rusovláska se sklonem manipulovat lidmi. Jestli se domnívala, že ho snadno oklame, učiní bezmocným mladickým otrokem vášně, hluchým a slepým ke všemu ostatnímu kromě rádoby spontánní nabídky jejího těla – dnes odpoledne a večer jí ukáže, jak se ve své namyšlenosti mýlila.
Co večer přinese, Devin nevěděl. Nicméně si nedovolil polevit v tempu, aby hledal odpověď. Když dorazil k chatě, nikoho tam nenašel. Nehnutě ležel dlouho mezi stromy, aby si to potvrdil.
Hlavní vchod byl zajištěný řetězem, ale Marra si uměla poradit s mnoha věcmi a leccos ho naučila. Píchl do zámku přezkou svého opasku, vstoupil dovnitř, otevřel okno, vylezl ven a znovu zamkl zámek na řetězu. Vklouzl oknem zase zpátky, zavřel ho a rozhlížel se kolem dokola.
Nenabízelo se moc možností. Dvě ložnice v zadní části mu připadaly nebezpečné a nepříliš užitečné, pokud chtěl naslouchat. Devin balancoval na široké loketní opěrce těžkého dřevěného křesla a skokem se mu na druhý pokus podařilo dostat do otevřeného podkroví.
Třel si holeň, kterou si při tom odřel, sebral polštář z jednoho z uskladněných lůžek a zalezl do nejvzdálenějšího, nejtemnějšího kouta za dvěma lůžky, na nichž spočívala preparovaná jelení hlava s parohy. Když si lehl na levý bok a přiložil oko ke škvíře v podlaze, viděl téměř celou halu pod sebou.

Nutil se ke klidu a trpělivosti. Naneštěstí brzy iracionálně usoudil, že skleněné jelení oko ho třpytivě pozoruje. Za daných okolností znervózněl. Nakonec se zvedl, otočil hnědou jelení hlavu stranou a opět zalezl do své skrýše.
A hned nato, jen cílevědomou, hektickou aktivitu dne vystřídalo nezbytné čekání, se Devin začal bát.
Nedělal si sebemenší iluze: jestli ho tu najdou, přijde o krk. Z tajemství a napětí v Tomassových dopoledních slovech a okolností schůzky to jasně vyplývalo. Nehledě na Catrianinu svéráznou snahu, aby nic nezaslechl a neprovedl nic nepředloženého. Poprvé se Devin zamyslel nad tím, kam ho přivedla těžce raněná hrdost.
Když za půl hodiny dorazili sluhové, aby chatu připravili, prožil velmi krušné chvíle. Natolik krušné, že na chvíli zatoužil, aby byl zase zpátky doma v Asoli a vedl pluh za párem netečných buvolů. Taková milá, trpělivá zvířata, na nic si nestěžovala. Buvoli obdělávají pole a z jejich mléka se vyrábí sýr. I šedé podzimní nebe nad Asoli stejně jako lidé v sobě mají cosi zvláštního a předurčujícího. Například žádná z tamních dívek se nechová tak provokativně povýšeně jako Catriana d'Astibar, která ho do téhle situace dostala. A žádného asoliského sluhu by bez výslovného příkazu, jako právě jednoho z Triádou postižených hlupáků dole, nenapadlo, aby z otevřeného podkroví snesl lůžko pro případ, že by některého pánů na noční hlídce zmohla únava.
„Nedělej větší pitomosti, než musíš, Gochu!“ křikl mu jakoby v odpověď hofmistr. „Mají tu celou noc držet hlídku – lůžkem oba urazíš. Ještě že tvoje břicho není odkázané na to, co vymyslíš, Gochu!“
Devin se vnitřně ztotožňoval s hofmistrovou výtkou a přál mu, aby dlouho vytrval na dobře placeném místě. Od okamžiku, kdy sluhové Sandrů vstoupili do chaty, desetkrát proklel Catrianu a sám sebe dvacetkrát. Považoval tento poměr za přiměřený.
Konečně sluhové odtáhli, vydali se zpátky do Astibaru, aby sem přepravili vévodovo tělo. Hofmistr vydal velmi podrobné a jasné příkazy. S idioty typu Gocha to jinak nejde, pomyslel škodolibě Devin.
Devin ze své skrýše pozoroval, jak se postupně stmívá. Přistihl se, že si brouká starou ukolébavku. Honem ztichl.
V duchu se vrátil k dopoledni. K dlouhému putování prázdnými, zaprášenými síněmi paláce. Až do tajného výklenku.
Vybavil se mu sladký pocit, který se ho zmocnil, když Catrianě vyhrnul řízu nad boky. Okamžitě vzpomínku zaplašil.
Nastala tma. Zahoukala první sova, celkem blízko. Devin vyrůstal na venkově, ten zvuk znal. Slyšel, jak se k rnlázi u paseky stahuje nějaká lesní zvěř. Občas prudký zaván větru rozšuměl listoví.
Pak náhle proniklo dovnitř oknem s roztaženými závesy ostré bílé světlo a Devin pochopil, že Vidomni se vyhoupl na oblohu a shlíží na paseku uprostřed vysokého lesa, což znamenalo, že modrý Ilarion vyjde každým okamžikem. Tudíž to nebude už dlouho trvat.
Netrvalo. Zamihotalo se světlo pochodní a ozvaly se lidské hlasy. Cvakl zámek, zarachotil řetěz a dveře se rozletěly. Hofmistr uvedl osm mužů, kteří nesli máry. Devin tiskl oko ke škvíře v podlaze, tajil dech a sledoval jak je položili na podstavec. Vstoupil Tomasso se dvěma pány, jejichž jména zaslechl v Paelionu.
Sluhové vybalili a rozložili jídlo a odešli, Goch zakopl o práh a vrazil do zárubně. Hofmistr, který vycházel poslední, omluvně pokrčil rameny, uklonil se a zavřel za sebou.
„Víno, pánové?“ zeptal se Tomasso hlasem, který Devin slyšel už v tajném výklenku. „Brzy se k nám připojí další tři osoby.“
Od té chvíle shromáždění řekli, co řekli, a Devin slyšel, co slyšel, postupně si přitom uvědomoval dalekosáhlý význam toho, k čemu se náhodou nachomýtl, a riziko, jemuž se vystavuje. Pak se v okně naproti dveřím objevil Alessan.
Devin okno neviděl, ale poznal ho okamžitě po hlase a jeho nedůvěra hraničila s úžasem, když nový člen trupy, angažovaný Menikem před čtrnácti dny, tvrdil, že nepochází z Tregey, a označil Brandina Ygrathského za terč své dávné nenávisti.
Devin v sobě nezapřel jistou dávku zbrklosti a sklon k pošetilé unáhlenosti, ale stejně tak ani bystrost a chytrost. Malí chlapci v Asoli by jinak neobstáli.
Proto když Alessan vyslovil jeho jméno a vyzval ho, aby sestoupil, Devin bleskově rozlouskl rébus a chytil se nabídnutého stébla.
„Odpoledne tu byl klid,“ zvolal, vylezl z kouta, obešel jelení hlavu s parožím a přistoupil k okraji otevřeného podkroví. „Přijelo jen pár sluhů a moc se nevyznamenali. Když zajišťovali dveře – zámek jen zacvakli, dal by se snadno odemknout. Tady nahoře se snadno mohli schovat zloději i císař barbadiorský, kdyby je to napadlo a nikdo dole by o nich nevěděl.“
Řekl to co nejchladnokrevněji. Nato se přikrčil a efektně seskočil. Zaznamenal výraz ve tváři pěti mužů – všichni ho zřejmě poznali – a v napjatém soustředění se dočkal úlevy, Alessan se na něho povzbudivě usmál.
Odvál tak jeho nejčernější obavy, nahradilo je něco docela jiného. Alessan propůjčil Devinovi důvěryhodnost, jeho přítomnost získala legitimitu. Rázem patřil k muži, který byl pánem dění v chatě. Dění, které se týkalo celé Dlaně. Devin s vypětím sil ovládal narůstající vzrušení.
Tomasso přešel ke stolu a jistou rukou mu nalil sklenici vína. Na Devina zapůsobil jeho klid. Z přehnané dvornosti a zajiskření v očích Sandrova syna pochopil, že ačkoli zpěvavě šišlavý tón patří nejspíš k jeho přetvářce, Tomassova orientace a náklonnost nesporně odpovídá jeho pověsti. Devin přijal sklenici a dbal, aby se přitom jejich prsty nedotkly.
„Vida, snad naši noční hlídku nezpestří recitál?“ pronesl afektovaně příjemným hlasem Scalvaia. „Sešlo se tu dost hudebníků.“
Devin mlčel a podle Alessanova příkladu se ani neusmál.
„Mám tě označit za venkovského vinaře, pane?“ otázal se Alessan rozhněvaně. „A pana Nievola za pěstitele obilí z jihozápadu provincie? To, co děláme mimo tyto stěny, nemá nic společného s tím, proč jsme tady, slouží nám to ovšem jako záštita.“
Zvedl ukazováček. „Zaprvé, jako muzikanti se můžeme volně potulovat po celé Dlani, což nám skýtá výhody, o nichž se

snad nemusím šířit.“ K ukazováčku se přidal prostředník. „Zadruhé, hudba podobně jako matematika nebo logika pěstuje v člověku smysl pro přesnost a detail. Jen precizností zamezíme nedbalostem, které se projevily dneska večer. Kdyby Sandre Astibarský žil, promluvil bych s ním o tom, a to při vší úctě k jeho zkušenosti z dlouhého boje.“
Odmlčel se, díval se z jednoho na druhého a pokračoval mírnějším tónem. „Ale žádné kdyby neexistuje. A nedá se zpívat pořád dokola jedna a tatáž písnička. Vzhledem k situaci můžu jen zopakovat, že jestli máme spolupracovat, musíte se podřídit mému vedení.“
Poslední slova adresoval Scalvaiovi, který si ve vší eleganci a bez hnutí ve tváři hověl v hlubokém křesle. Zpříma a stroze odpověděl Nievole.
„Nemám ve zvyku nekonečně hloubat nad lidmi. Podle mě co říkáš, myslíš vážně a jsi do věci zasvěcenější než my. To beru. Podřídím se tvému vedení. Pod jedinou podmínkou.“
„A to?“
„Že nám prozradíš, jak se jmenuješ.“ Devin dychtivě hltal dění, bál se, aby mu neuniklo slůvko či odstín tónu. Viděl, že Alessan na okamžik zavřel oči, jako by v nich chtěl zadržet něco, co by ho mohlo prozradit. Ostatní tiše vyčkávali.
Alessan potřásl hlavou. „To je oprávněná podmínka, pane. Za daných okolností naprosto oprávněná. Můžu jen snažně prosit, abys na ní netrval. Rmoutí mě to – nedokážu vyjádřit, nakolik mě to rmoutí – ale na tuhle podmínku nemůžu přistoupit.“
Zdálo se, že poprvé hledá a pečlivě volí slova. „Jména znamenají moc, jak víte. Určitě to vědí i oba tyrani a černokněžníci. Dali mi to na vědomí tím nejkrutějším způsobem. Mé jméno se dozvíš ve chvíli triumfu, pokud ho dosáhneme, dřív ne, pane. Převzal jsem je vlastně jako břímě, ne že bych si svobodně zvolil. Říkej mi Alessan, což je na Dlani běžné, ostatně matka mi to jméno náhodou opravdu dala do vínku. Spokojíš se s tím laskavě, pane, anebo se budeme muset rozejít?“
Otázku vyslovil bez povýšenosti, která prostupovala jeho chování a řeč od okamžiku, kdy se objevil.
Stejně jako předtím Devinův strach ustoupil vzrušení, tak nyní vzrušení vystřídalo něco jiného, co zatím nedokázal popsat. Civěl na Alessana. Připadal mu mladší než dřív a jako by stěží ovládal, čím očividně překypoval.
Nievole si hlasitě odkašlal, snad aby zaplašil to nepostižitelné, co rozechvělo vzduch a vyplnilo místnost jako směs svitu dvou měsíců zvenčí. Z lesa se opět ozvalo houkání sovy. Nievole otevřel ústa, aby odpověděl Alessanovi.
Už se nikdy nedověděli, co chtěl říct, ani co by řekl Scalvaia.
Posléze za nocí, kdy se mu vyhne spánek a bude pozorovat, jak jeden nebo oba měsíce brázdí nebe, či v bezměsíčné tmě počítat hvězdy Eannina diadému, bude Devinovi zjitřená paměť tento okamžik vracet, aby se z těžko pochopitelných důvodů snažil představit si, co by ti dva pánové udělali nebo řekli, kdyby se jejich zamotaný osud od schůzky v chatě ubíral jiným směrem.
Bude se moci dohadovat, usuzovat, přehrávat si v duchu různé varianty, ale nikdy se to nedozví. Pravda se mu za nocí nevyjeví, zůstane jen prapodivný soukromý smutek z toho, co následovalo. Přímo symbolicky, k jeho nekonečné lítosti. Jako připomínka smrtelnosti a odsouzení člověka k jedné jediné cestě do záhuby, dokud Morian nepovolá jeho duši a Eanna mu neodepře světlo. Nemůžeme poznat cestu, kterou jsme neprošli.
Cestu, na niž se každý z mužů v chatě chystal vykročit, zatímco jejich vlastní, jedinečné směřování k bližšímu či vzdálenějšímu konci určilo druhé, velmi zřetelné zahoukání sovy, právě když chtěl Nievole promluvit.
Alessan prudce zvedl ruku. „Něco se zvrtlo!“ zvolal důrazně. „Baerde?“
Dveře se rozletěly. Devin spatřil vysokého muže s velmi dlouhými, slámovými vlasy staženými koženou čelenkou. I krk mu zdobil kožený řemínek. Měl na sobě kazajku a vysoké kamaše, jaké se nosí na jižní vysočině. Z jeho očí i v záblescích ohně vyzařovala oslnivá modř. V ruce držel obnažený meč.
To se v Astibaru trestalo smrtí.
„Honem pryč!“ řekl muž naléhavě. „Ty a ten mládenec. Ostatní sem patří, nejmladší syn a vnuk svoji přítomnost snadno vysvětlí. Schovejte přebytečné sklenice.“
„Co se děje?“ rychle se zeptal Tomasso d'Astibar, oči se mu rozšířily.
„Lesem jede dvacet mužů na koních. Držte hlídku a chovejte se co nejklidněji – nebudeme daleko. Potom se vrátíme. Honem, Alessane!“
Tón jeho hlasu přivolal Devina na půl cesty ke dveřím. Alessan otálel, upřel oči na Tomassa a pohled, který si vyměnili, patřil k tomu, nač Devin nikdy nezapomene a čemu plně neporozumí.
Dlouho, až příliš dlouho na to, že se lesem blížilo dvacet jezdců a uvnitř byl muž s taseným mečem, nikdo nepromluvil, aspoň Devinovi to tak připadalo.
„Vypadá to, že v téhle nesmírně zajímavé debatě budeme muset pokračovat později,“ prohlásil konečně Tomasso pozoruhodně klidně. „Vypiješ před odchodem na památku mého otce sklenici vína?“
Alessan se upřímně rozesmál, ale zavrtěl hlavou „Doufám, že k tomu budeme mít příležitost jindy,“ řekl. „Rád vypiju sklenici na památku tvého otce, ale v omezeném čase sotva uspokojíš můj smysl pro dodržování tradic.“
Tomasso se ušklíbl. „Některé tradice respektuju. Pověz, čím tě uspokojím?“
„Třetí sklenice má být modrá,“ odpověděl Alessan tiše, Devin ho sotva slyšel. „Vždycky piju v noci jako třetí sklenici modré víno. Na paměť toho, co jsem ztratili. Abych nezapomněl, proč žiju.“
„Doufám, že ztráty, které si připomínáš, nepovažuješ za definitivní,“ řekl Tomasso účastně.
„Rozhodně ne, odpřisáhl jsem to na svou i otcovu duši, ať dlí kdekoli.“
„Až budeme příště pít, jestli to bude v mé moci, zajistím modré víno,“ ujistil Alessana Tomasso. „Pozvedneme sklenice na duše našich otců.“
„Alessane!“ křikl muž se slámovými vlasy zvaný Baerd. „Ve jménu Adaona, jede sem dvacet ozbrojenců! půjdeš konečně?“

„Hned," řekl Alessan. Mrštil svou a Devinovou sklenicí nejbližším oknem do tmy. „Triáda vás ochraňuj," adresoval pětici mužů. Pak s Devinem vyšel za Baerdem do měsíčního světla na pasece.
S Devinem mezi sebou rychle oběhli chatu, aby se dostali dál od stezky, vedoucí k hlavní cestě. Zastavili se. Devinovi se prudce rozbušilo srdce a jako oba muži zalehl. Opatrně vyhlíželi ze spleti tmavozelených keřů serrana k chatě. Otevřenými okny viděli odlesk plápolajícího ohně.
Krátce nato sebou Devinovo srdce trhlo jako loď, do níž narazila z boku mohutná vlna, těsně za ním zapraskala větvička.
„Dvacet dva jezdců," zaslechl Devin. Příchozí klesl na zem vedle Baerda. „Uprostřed nich je jeden s kápí."
Devin se rozhlédl. V mihotavém svitu měsíců spatřil Catrianu d'Astibar.
„S kápí?" sykl Alessan. „Víš to jistě?"
„Ovšem," řekla Catriana. „Proč? Co to znamená?"
„Eanna nám buď milostiva," zamumlal Alessan, ale zpříma neodpověděl.
„Na to bych teď nespoléhal," pronesl Baerd zachmuřeně. „Nejlíp uděláme, když zmizíme. Budou to tu prohledávat."
Na okamžik se zdálo, že se Alessan chystá oponovat, ale vtom zaslechli cinkot výstroje mnoha jezdců, blížících se k chatě.
Všichni čtyři bez jediného slova vstali a tiše se kradli pryč.

„Události se dneska večer jen hrnou," poznamenal Scalvaia.
Tomasso v duchu děkoval elegantnímu aristokratovi, že zachovává klid. Pomáhalo mu to udržet na uzdě vlastní nervy. Pohlédl na bratra, i Taeri se držel. Zato Herado pobledl. Tomasso na mládence mrkl. „Napij se ještě, synovče. Když máš zdravou barvu, vypadáš mnohem líp. Není čeho se bát. Děláme tu přesně to, co nám povolili."
Uslyšeli koně. Herado přešel ke stolu, nalil si sklenici vína a vyprázdnil ji jedním douškem. Právě když ji odkládal, dveře zapraštěly, rozletěly se a udeřily do stěny, načež dovnitř vkročili čtyři obrovití, plně ozbrojení barbadiorští vojáci a chata se najednou zdála malá.
„Pánové!" zpěvavě zvolal Tomasso a zalomil rukama. „Co to znamená? Co vás sem přivádí, proč rušíte noční hlídku?" Dbal na to, aby jeho slova zněla nedůtklivě, ale ne hněvivě.
Žoldnéři se na něco neráčili ani podívat, natož aby mu odpověděli. Dva z nich odběhli prozkoumat ložnice, třetí vylezl z téhož důvodu do podkroví, kde se předtím skrýval mladý zpěvák. Ostatní vojáci, jak v obavách zaznamenal Tomasso, zaujali zvenčí postavení u každého okna. Koně venku ržáli a pofrkávali, pochodně plápolaly.
Přehlížený Tomasso náhle dupl nohou. „Co tím sledujete?" rozkřikl se na vojáky, kteří ho nadále ignorovali. „Mluvte! Budu protestovat u vašeho pána. Máme Alberikovo zvláštní povolení k noční hlídce a zítřejšímu pohřbu. Písemné a s pečetí!" Obrátil se barbadiorskému veliteli, který stál u dveří.
A opět, jako by vůbec nepromluvil, mu nikdo nevěnoval sebemenší pozornost. Dovnitř vešli další čtyři vojáci a rozestoupili se podél stěn, z jejich nic neříkajícího výrazu tváří šel strach.
„Tohle nehodlám snášet!" zakňoural Tomasso věren ustálené představě veřejnosti o sobě a zašermoval rukam. „Ihned se rozjedu za Alberikem! A požádám ho, aby vás všechny poslal zpátky za moře do vašich ubohých chatrčí na Barbadioru!"
„To nebude třeba," pronesla statná postava s kápí ode dveří.
Postoupila kupředu a sňala kápi. „Můžeš svou dětinskou žádost vyslovit na místě," pravil Alberico z Barbadioru, tyranský vládce nad Astibarem, Tregeou, Ferrautem a Certandem.
Tomassovi vylétla ruka ke krku a zároveň padl na kolena. Ostatní také okamžitě poklekli, i starý Scalvaia se zchromlou nohou. Černý závoj ochromujícího strachu neúprosně halil Tomassa a zbavoval ho schopnosti myslet a mluvit.
„Můj pane," vykoktal. „Já… nemohl jsem… nemohli jsme vědět!"
Alberico mlčel a hleděl nepřítomně před sebe. Tomasso se snažil potlačit úžas a děs. „Jsi tu vítaný, nejvítanější a nejváženější host," blekotal a opatrně se zvedal. „Nesmírně nás poctíš svou přítomností na hlídce u mého otce."
„To jistě," odměřeně pravil Alberico. Tomassa se vší pronikavostí, nehybně a bez mrknutí, zkoumaly malé oči, zasazené hluboko v černokněžníkově odulé tváři. Alberikova pleš se ve světle plamenů leskla. Vytáhl ruce z kapes roucha. „Dal bych si víno," požádal a pokynul masitou rukou.
„Ovšem, zajisté."
Tomasso klopýtavě vykročil, aby uposlechl, zastrašený jako vždycky už pouhou fyzickou přítomností tělnatého Alberika a jeho Barbadiořanů. Věděl, že ho nenávidí a celý jeho rod víc než kohokoli z obyvatel Východní Dlaně, jíž teď tito dobyvatelé vládli. Kdykoli Tomasso spatřil Alberika, zdrceně si uvědomoval, že tyran by mu dokázal jen tak mimochodem holou rukou zpřelámat kosti.
Tyto myšlenky ho příliš nepovzbudily. Jedině díky usilovnému osmnáctiletému tréninku těla v tom, aby dokázalo zakrýt stav mysli, se mu neroztřásly ruce, když obřadně nesl plnou sklenici Alberikovi. Vojáci sledovali každý jeho pohyb. Nievole se krčil u velkého, Taeri a Herado u druhého, menšího krbu. Scalvaia stál a opíral se o hůlku vedle křesla, v němž předtím seděl.
Tomasso usoudil, že nastal čas, aby si počínal sebevědoměji, a ne tak provinile. „Odpusť, pane, má neuvážená slova ke tvým vojákům. Nevěděl jsem, že jsi tady, a tak jsem se domníval, že jednají bez tvého vědomí a nerespektují tvá přání."
„Má přání se mění," pravil Alberico neměnným tónnem. „A oni se o takových změnách dovědí pochopitelně dřív než ty, syne Sandrův."
„Pochopitelně, můj pane. Ano, ovšem. Vojáci…"
„Chtěl jsem se zblízka podívat na rakev s tvým otcem," řekl Alberico z Barbadioru. „Podívat se a srdečně se zasmát."
Nedal sebemíň najevo, že se baví.

Tomassovi tuhla v žilách krev.
Alberico přešel za něho a stanul nad tělesnými ostatky vévody. „Tohle je tělo nadutého, ubohého, pošetilého starce, který pro nic za nic vyhlásil hodinu vlastní smrti," řekl povzneseně. „Pro nic za nic. Není to zábavné?"
Zachechtal se – třikrát krátce, ostře vyštěkl, Tomass v životě neslyšel nic děsivějšího. Jak se to dověděl? „Nezasmějete se se mnou? Vy tři Sandrové? Nievole. Můj ubohý, zmrzačený a impotentní Scalvaio? Není to legrační, že jste se tu shromáždili a tím jste se zároveň odsoudili k záhubě díky senilnímu bláznovi? Starci, který žil příliš dlouho na to, aby pochopil, jak snadno dneska pěst rozdrtí zmatené iluze z minulosti." Jeho sevřené pěsti ztěžka dopadly na víko rakve, až zapraštělo a vyřezávaný erb Sandrů napraskl. Scalvaia strachy vyjekl a klesl do křesla.
„Můj pane…" Tomasso zalapal po dechu a rozhodil rukama. „Co máš v úmyslu? Čeho chceš…"
Dál se nedostal. Alberico se prudce otočil a uštědřil mu plnou silou políček. Tomasso vrávoravě ustoupil, krev se mu řinula z poraněných úst.
„Mluv normálním hlasem, ty syne blázna," řekl černokněžník. Jeho slova děsila ještě víc, protože nevybočila z monotónního, netečného tónu. „Pobaví tě aspoň, když ti prozradím, jak snadno jsem se to dověděl? Když ti řeknu, jak dlouho mi donášel Herado, syn Giannův?" Těmi slovy jako by se ujala vlády věčná noc. Tomasso se zoufale snažil bojovat s nejčernějším příkrovem zoufalství a čirého děsu. Ach, můj otče, zanaříkal v duchu, zasažený tím, že je zradil někdo tak blízký. Jeden z nich. Z rodiny!
V neobyčejně krátkém časovém úseku se pak odehrálo několik věcí.
„Můj pane!" zvolal krajně zdrcený Herado. „Slíbil jsi, že se to nikdy nedozví! Zaručil jsi…"
Dál se nedostal. Těžko si stěžovat s dýkou zabodnutou v krku.
„Sandrové si umějí poradit se špínou za vlastními nehty," řekl jeho strýc Taeri, který sáhl pro čepel do své vysoké boty. Zatímco mluvil, vytáhl dýku z Heradova krku a klidným, nepřerušovaným pohybem ji pohroužil do vlastního srdce.
„Zase míň o jednoho z rodu Sandrů, kterého nevpleteš na kolo, Barbadiořane!" zmohl se ještě k posměchu.
„Triádo, sešli mor, aby ožral maso z tvých kostí!" Svezl se na kolena. Svíral rukama jílec dýky, zkrápěla mu je vlastní krev. Vyhledal očima Tomassa. „Sbohem, bratře," zašeptal. „Morian, dopřej našim stínům, ať se v tvé říši poznají."
Cosi se zaťalo do Tomassova srdce a drtilo je a drtilo, když viděl, jak bratr umírá. Dva osobní strážci, vycvičení k ochraně svého pána před poněkud jinými útoky, přikročili k Taerimu a špičkami bot ho převrátili na záda.
„Hlupáci!" okřikl je Alberico, poprvé očividně vyvedený z míry. „Potřeboval jsem ho živého! Chtěl jsem mít oba živé!"
Pod tíhou zuřivosti, vepsané v jeho tváři vojáci zbledli.
Náhle se centrum dění přeneslo jinam. Se zvířecím řevem, v návalu hněvu a bolesti, Nievole d'Astibar, člověk neobyčejně statné postavy, spojil ruce jakoby v kladivo či palici a s rozmachem udeřil do hlavy nejbližšího vojáka. Kosti zapraskaly jako lámané dřevo. Vystříkla krev, muž vykřikl a zhroutil se zády na rakev. Nievole nepřestával řvát a sáhl po meči oběti. Dokonce ho i pevně sevřel a chystal se bojovat, když vtom se mu do krku a do prsou zaryly čtyři šípy. Jeho tváří probleskl nechápavý, udivený výraz, vzápětí vypoulil oči, ústa se roztáhla do hrůzného vítězoslavného úsměvu a svezl se na podlahu.
A pak, právě když se oči všech upíraly na zhrouceného Nievola, Scalvaia udělal něco, čeho se nikdo neodvážil. Hluboce zabořený v křesle a dosud nehybný, takže na něho téměř zapomněli, starý šlechtic zvedl pevnou rukou hůlku, namířil ji přímo na Alberikovu hlavu a stiskl spoušť vystřelovacího mechanismu skrytou v rukojeti.
Čaroděje nelze otrávit, tuto imunitu získávají už v mládí. Na druhé straně je lze zabít šípem, čepelí nebo jakoukoli jinou zbraní, proto jejich nošení ve vymezeném prostoru kolem Alberika zakazoval zvláštní výnosem.
Jedna pravda o lidech a božstvech platí všeobecně, ať o Triádě na Dlani nebo o proměnlivé sestavě panteonu uctívané v Barbadioru, o bohyni matce nebo o umírajícím a vzkříšeném bohu všehomíra či o jediné strašlivé Moci nadřazené všem a přebývající údajně kdesi ve vesmírné mlhovině. Tato prostá pravda praví, že smrtelník nemůže postihnout, proč bohové utvářejí běh světa právě tak, jak to činí. Proč některé muže a ženy povolávají na onen svět v plném rozkvětu sil, zatímco jiní živoří v zajetí svých chorob. Proč ctnost bývá zadupána a zlo bují v krásné zahradě zvané Země. Proč náhoda, čirá, slepá náhoda sehrává tak podstatnou úlohu v životech a osudech lidí.
A právě náhoda zachránila Alberika z Barbadioru ve chvíli, kdy se smrt chystala povolat ho jménem. Jeho strážci soustředili pozornost na zhroucené muže a na vzpřímeného a krvácejícího Tomassa. Nikdo si koutkem oka nevšiml zmrzačeného šlechtice v křesle.
Jedině neúprosná náhoda, že velitel osobní stráže právě vstoupil do chaty ze strany, kde seděl Scalvaia, změnil běh dějin na poloostrově Dlaň a v části světa. Tak trapně nepatrné skutečnosti odměřují a maří životy.
Alberico, rozpálený do běla vztekem, se otočil, aby vyštěkl rozkaz veliteli, a spatřil Scalvaiův prst, tisknoucí cosi na rukojeti. Kdyby se díval dál před sebe nebo se otočil na druhou stranu, zemřel by, protože by se mu ostrá střela zaryla do mozku.
Jenže se otočil směrem ke Scalvaiovi a jednal jako v tu chvíli nejmocnější mág na Dlani. To, co udělal – jediné, co mohl udělat – vyžadovalo veškerou jeho moc, dokonce větší, než jakou disponoval. Nebyl čas na vyslovení kouzelné formulky, na magické gesto. Šipka, která ho měla usmrtit, už byla katapultována.
Alberico se zbavil své tělesnosti.
Tomasso v hrůze a úžasu sledoval, jak smrtonosná šipka prolétla jakousi neurčitou, prchavou materií a vzduchem v místě, kde byla Alberikova hlava. Šipka se neškodně zaryla do stěny nad oknem.
A v témže zlomku času, s vědomím, že následující okamžik by byl okamžikem příliš pozdním a jeho tělo by se navždycky rozpadlo a duše, ani živoucí, ani mrtvá, by zůstala bezmocně odsouzena k věčnému vytí v pustině určené pro ty, kteří se odvážili využít takového kouzla – Alberico přivolal zpět svou tělesnou schránku. Bylo to o vlásek.
Od onoho dne mu pokleslo pravé oční víčko a nenabyl plně původní fyzickou sílu. Když se unavil, pravé chodidlo se

mu vytáčelo do strany, jakoby se zpětná fáze kouzla zcela nepodařila. Bude nadále kulhat jako Scalvaia.
Alberico z Barbadioru usilovně mhouřil oči, aby lépe viděl. Spatřil, jak Scalvaiova hlava se stříbrnou kšticí letí vzduchem, dopadá a poskakuje s odporným pomlaskáváním po potřísněné podlaze – uťatá opožděně mečem velitele osobní stráže. Smrtící hůlka, vykládaná drahokamy a vzácným kovem, který Alberico neznal, zarachotila na podlaze.
Vzduch nepřirozeně zhoustl a nasákl čímsi lepkavým, magie poznamenala atmosféru. Uvědomoval si, že chrčivě dýchá a křečovitě se mu stahují kolenní vazy.
Ohromení a otřesení přítomní mlčeli, trvalo ještě chvíli, než sám Alberico sebral síly, aby promluvil.
„Jsi obyčejný trus," řekl zastřeným, chraplavým hlasem zpopelavělému veliteli. „Míň než to. Jsi smrdutý lepkavý sliz. Spáchej sebevraždu. A hned!" Mluvil, jako by vyplivoval mazlavou hlínu, která mu ucpala ústa. Stěží stačil polykat vlastní sliny.
Zuřivě nutil oči, aby se zaostřily, a sledoval, jak se rozmazaná postava velitele trhaně uklonila, obrátil ostří meče proti sobě a rázným švihem přeťala vlastní krční žílu. V Alberikovi vřel vztek a zatemňoval jeho mysl. Veškerou vůlí se snažil potlačit křečovitý třas levé ruky. Nedařilo se mu to.
V chatě se nalézalo mnoho mrtvých a mnoho nechybělo, aby byl jedním z nich. Vlastně mu vůbec nepřipa dalo, že žije – tělo jako by se neobnovilo do původní podoby. Zesláblými prsty si třel pokleslé pravé oční víčko. Cítil se nemocný, zvedal se mu žaludek. Těžko se mu dýchalo. Potřeboval se dostat ven, pryč z té náhle vzniklé dusné hrobky svých nepřátel. Nic neproběhlo tak, jak očekával. Z původní představy večeru zbyl jeden jediný útržek. Jediný prvek, který mu může poskytnout jakési uspokojení, trochu vynahradit, co se zhatilo.
Pomalu se otočil a zadíval se na Sandrova syna. Milovníka chlapců. Roztáhl ústa do úsměvu, aniž si uvědomoval, jak přízračně vypadá.
„Sbalte ho," zaskřehotal na vojáky. „Svažte ho a převezte do města. Než mu dovolíme zemřít, můžeme s ním provést leccos. Různé kousky, při kterých si třeba i přijde na své."
Pořád neviděl dostatečně ostře, ale neušlo mu, že jeden z jeho žoldáků se usmál. Tomasso, syn Sandrův, zavřel oči. Obličej a oděv mu potřísnila krev. Než s ním skoncují, prolijí jí ještě víc.
Alberico si nasadil kápi a odkulhal z chaty. Vojáci uvnitř zvedli tělo mrtvého velitele a podepřeli muže, jemuž Nievole rozdrtil tvář.
Museli tyranovi pomoci nasednout na koně, což považoval za ponižující, ale během zpáteční cesty do Astibaru za svitu pochodní se jeho stav začal lepšit. Magie ho dokonale vysála. Přes celkovou otupělost pozměněného, zrekonstruovaného těla cítil prázdnotu tam, kde měla sídlit jeho síla. Potrvá určitě dva týdny, možné déle, než se mu vrátí. Jestli se mu vrátí. To, co provedl ve zlomku okamžiku uvnitř chaty, z něho vysálo víc než kterékoli jiné kouzlo, jehož v životě využil.
Nicméně zůstal naživu a právě se zbavil hlavních představitelů tří nejnebezpečnějších rodů ve Východní Dlani. A má prostředního Sandrova syna coby svědka a důkaz spiknutí pro veřejnost, v příštích dnech toho využije. Homosexuála, pro něhož je rozkoš spjata s bolestí.
Alberico si dovolil se pod kápí pousmát. Všechno proběhne podle zákona a veřejně, jak se stalo běžnou praxí ode dne, kdy se zde ujal moci. Nemůže si dovolit nepokoje v důsledku svévolného postupu, nebezpečně by ohrozily řád. Ať si ho nenávidí, ovšemže ho budou nenávidět, ale žádný občan jeho čtyř provincií nesmí zapochybovat o spravedlnosti či popírat legitimitu toho, jak odpověděl na sandrovskou intriku.
A musí pochopit smysl jeho odpovědi.
S uvážlivou obezřetností, která patřila k základním kamenům jeho charakteru, Alberico z Barbadioru promýšlel kroky, které podnikne v nejbližších hodinách a dnech. Bohové říše vědí, že poloostrov je zdrojem neustálého nebezpečí a vyžaduje pevnou vládu, a protože nejsou slepí, chápou, že si v potřebné míře toto umění osvojil. Přitom je čím dál pravděpodobnější, že císařovi nejbližší poradci, stejně bystrozrací jako bohové, pochopí situaci stejně.
I to, že císař zestárl.
Alberico se zatvrdil, že nepodlehne svodům sebeklamných úvah. Nutil se promýšlet detaily, v takových záležitostech na nich nesmírně záleží. Sestavoval za jízdy jednotlivé body plánu v celek, jako by navlékal perly do náhrdelníku. Věcně a přesně koncipoval v duchu rozkazy, které vydá. Jediné, které ho vnitřně rozechvěly, se týkaly Sandrova syna Tomassa. Nesmí proniknout na veřejnost a taky neproniknou. Za zdi paláce se dostane jen jeho doznání s výmluvnými podrobnostmi. Všechno, co se odehraje v jistých místnostech v podzemí, zůstane přísně tajné. Trochu ho překvapilo, co při té představě pocítil.
Vzpomněl si, že při odjezdu chtěl loveckou chatu zapálit. Rozumně svou choutku potlačil. Ať méně významní Sandrové a jejich služebnictvo zemřou, až tam za svítání dorazí. Ale ať si předtím trochu popřemýšlejí a užijí strachu. Pochyby nepotrvají dlouho.
Zařídí všechno tak, aby bylo dokonale jasno.

5

„Ach, Morian," zašeptal Alessan s palčivou lítostí v hlase. „Mohl jsem ho poslat před tvůj soud. Odtud by ho dokázalo zasáhnout šípem do oka dítě."
Tohle dítě ne, pomyslel si zarmouceně Devin, který zkoumal vzdálenost a světelné podmínky ze skrýše mezi stromy na sever od stužky cesty, po níž právě ujížděli Barbadiořané. Vzhlížel teď s větší úctou než dřív k Alessanovi i kuši, kterou starší druh vytáhl z tajného úkrytu poblíž lovecké chaty.
„Bohyně ho povolá v pravý čas sama," řekl suše Baerd. „Právě ty odjakživa tvrdíš, že by ničemu neprospělo, kdyby jeden z nich zemřel příliš brzy."
Alessan zaúpěl. „Vystřelil jsem snad?" zeptal se podrážděně.
Baerdovy zuby se zaleskly v měsíčním svitu. „Rozhodně bych ti v tom zabránil."

Alessan jadrně zaklel. O chvilku později však podrážděnost ustoupila a skoro vesele pookřál. Způsob, jakým spolu hovořili, odpovídal jejich dlouhé známosti. Devin zaznamenal, že Catriana se neusmála. Aspoň na něho určitě ne. Přitom hněvat by se měl on, uvědomil si. Za současných okolností se mu to ovšem nedařilo. Mísila se v něm úzkost, hrdost a vzrušení.
Byl také jediným z jejich čtveřice, kdo si nevšiml Tomassa, připoutaného za zápěstí a kotníky ke koni.
„Měli bychom prohlédnout chatu," řekl Baerd poté, co napětí povolilo. „Potom musíme rychle ujíždět pryč. Sandrův syn prozradí tebe i chlapce."
„Promluvme si nejdřív o chlapci," pronesla Catriana tónem, kterým se ho dotkla na citlivém místě.
„O chlapci?" zopakoval a povytáhl obočí. „Sama víš nejlíp, že už nejsem chlapec." Chladně si ji změřil očima a odměnilo ho, že zčervenala a odvrátila se.
Dlouho se z odměny netěšil.
„To je od tebe ubohé, Devine," řekl Alessan. „Doufám, že nic podobného už od tebe neuslyším. Tím, co Catriana dopoledne udělala, spáchala násilí sama na sobě. Projevil jsi dost inteligence, abys jel sem, proto bys měl pochopit, proč to udělala. Měl bys potlačit svou pýchu a pomyslet, jak se asi cítí."
Řekl to jemně, ale Devinovi bylo, jako by dostal ránu na žaludek. Překotně polykal, pohlédl z Alessana na Catrianu, ale ta pozorovala hvězdy, které se klenuly nad nimi. Nakonec se zahanbeně zadíval na potemnělou zemi pod stromy.
„Nijak zvlášť se mě to nedotýká, Alessane," zaslechl Devin chladnou repliku z Catrianiných úst. „Vedu svou vlastní válku, jak víš."
„Ty jsi ten pravý, kdo může někomu vytýkat přemíru pýchy," poznamenal nenuceně Baerd.
Alessan ho ignoroval. Obrátil se ke Catrianě. „Jasná Eannino hvězdo, myslíš, že nevím, jak umíš bojovat? Tady jde o něco jiného. Co se stalo dneska dopoledne, by se nemělo opakovat. A nemůžu připustit, abyste spolu bojovali, když je teď Devin jedním z nás."
„Cože?" obořila se na něho Catriana. „Zbláznil ses? Kvůli muzice? Jen proto, že umí zpívat? Proč by někdo z Asoli měl…"
„Uklidni se!" vpadl jí do řeči Alessan a Catriana ihned zmlkla. Devin nevěděl, kam s očima ani jak se tvářit, proto předstíral, že ho nesmírně zajímá měkký lesní podrost pod nohama. Jeho mysl a srdce ovládl zmatek.
Alessanův hlas nato zjemněl. „To, co se stalo dopoledne, nebyla ani jeho chyba, Catriano. Nevyčítej mu to. Udělala jsi, cos považovala za nutné, ale nepovedlo se. Nemůžeš mu vyčítat nebo ho proklínat za to, že reagoval spontánně. Když už musíš, nadávej mě, že jsem ho nezadržel, když jsi vyšla ze dveří, to jsem mohl."
„Proč jsi ho nezadržel?" zeptal se Baerd.
Devinovi se vybavilo, jak se na něho Alessan díval, když se zastavil ve dveřích do klenuté chodby, které mu připadaly jako brána do země snů.
„Ano, proč?" zeptal se nemístně a vzhlédl. „Proč jsi mě za ní nechal jít?"
Měsíční svit zmodral. Vidomni klesl na západě za vrcholky stromů. Jen Ilarion plul vysoko mezi hvězdami a propůjčoval noci svou září zvláštní nádech. Když modrý měsíc osamělna nebi, venkované hovořili o světle duchů.
Alessan měl měsíc za zády, takže mu nebylo vidět do očí. Ozývaly se jen noční zvuky lesa: šumění listí a vysoké trávy ve větru, praskot podrostu, pleskání ptačích křídel nad korunami stromů. Kousek od nich vypísklo drobné zvíře a jiné mu odpovědělo.
„Protože jsem poznal melodii, které ho naučil otec jako malého chlapce, vím, kdo je jeho otec a že nepochází z Asoli. Milá Catriano, hudba není moje hlavní slabost. Devin je jedním z nás, děvče. Vyzkoušíš ho, Baerde?"
Devin čistě rozumově skoro nic nechápal. Nicméně když Alessan mluvil, začínal střízlivět. Zmocnil se ho pocit, že klesá k zemi jako lovcem zasažený pták, že ve stínu lesa a modrém měsíčním svitu dospěl k Morianině bráně.
Neulevilo se mu, ani když se otočil k Baerdovi a vyčetl z jeho tváře sklíčenost. I ve zkreslujícím měsíčním svitu spatřil, že Baerd zbledl.
„Alessane…" Baerdův hlas zhrubl.
„Jsi mi ze všech lidí nejbližší," řekl Alessan klidně a vážně. „Znamenáš pro mě víc než vlastní bratr. Za nic na světě bych ti neublížil, zvlášť ne v tomhle. V tomhle nikdy. Nežádal bych tě o to, kdybych si nebyl jist. Vyzkoušej ho, Baerde."
Baerd stále váhal a Devinova úzkost narůstala, čím dál míň rozuměl tomu, co se odehrávalo. Zdálo se, že ostatní to považují za něco neobyčejně významného.
Dlouho se nikdo nepohnul. Konečně Baerd opatrně vykročil, soustředil se, aby se ovládal, uchopil Devina za paži a odvedl ho asi o deset kroků dál na malý plácek mezi shlukem stromů.
Sehnul se a usedl se zkříženýma nohama na zem. Devin ho po krátkém váhání následoval. Nemohl dělat nic jiného, než dát se vést, ale netušil kam. Jdu jinou cestou, vybavila se mu Catrianina dopolední slova z paláce. Zaklesl do sebe ruce, aby se mu netřásly, dala se do něho zima, ale to nijak nesouviselo s nočním chladem.
Slyšel, že Alessan a Catriana jdou za nimi, ale neohlédl se. Pro tuto chvíli bylo nejdůležitější něco nesmírného – ať to bylo cokoli – co se začínalo zračit v Baerdových očích. Ze světlovlasého muže až do tohoto okamžiku vyzařovala přirozená autorita, ale najednou se nepochopitelně změnil v neobyčejně křehkou bytost. V někoho, kým lze snadno otřást. Opět, a to podruhé v dlouhém dni, Devinovi připadalo, že přechází do země snů a zanechává za sebou jednoduché, určité hranice světa denního světla.
V tomto rozpoložení, za modrého svitu Ilarionu, začal Baerd vyprávět, poprvé to vnímal jako zasvěcování do kouzla, utkané z vět zasutých kdesi v dětství. A mnohé odtud opravdu pocházely.
„V roce, kdy Alberico obsadil Astibar, zatímco Tregea a Certando se chystaly mu samostatně vzdorovat, a než padl Ferraut, přitáhl Brandin, král ygrathský, na poloostrov ze západu. Připlul nejdřív se svou flotilou do Velkého přístavu

na Chiaře a zabral ostrov. Zmocnil se ho snadno, protože velkovévoda spáchal sebevraždu, když viděl, kolik lodí připlulo z Ygrathu. Předpokládám, že tohle víš.“
Mluvil tiše. Devin se natahoval kupředu, aby slyšel.
Trialla sladkobolně zpívala na větvi nad nimi. Alessan a Catriana ani nemukli. Baerd pokračoval.
„V tom roce se poloostrov Dlaň stal bojištěm v zápase o rovnováhu mezi obrovskými silami Ygrathu a Barbadiorské říše. Žádná ze stran si nemohla dovolit dopřát někomu svobodu, nezávislost na jedné z nich. Z toho důvodu sem Brandin vlastně původně vtrhl. Později jsme se dověděli další důvod, který souvisel s jeho mladším, nejmilovanějším synem Stevanem. Brandin Ygrathský hledal území, kterého by se zmocnil, a vládu nad ním svěřil svému dítěti. Našel ovšem něco jiného.“
Trialla dále zpívala. Baerd se odmlčel a naslouchal, jako by v lahodném zpěvu, něžnějším než slavičím, nalézal ozvěnu vlastních pocitů.
„Chiařané se stáhli do hor, postavili se na odpor, ale Brandin je zmasakroval na svazích Sangaria. Brzy nato obsadil Asoli a pověst o jeho moci se šířila dál. Byl mágem mimořádných schopností, v tom předčil Alberika, a ačkoli měl na východě méně vojáků než Barbadiořané, byli mu oddanější a lépe vycvičení. Neboť zatímco Alberico byl jen jedním z bohatých, ctižádostivých mocipánů Barbadiorské říše a opíral se o najaté žoldnéře, Brandin skutečně vládl Ygrathu a formoval vojsko ze svých občanů. Snadno si podrobil Corte a porážel armádu jedné provincie za druhou, protože jsme tehdy nepostupovali společně. A přirozeně ani později.“ Baerd se pokoušel o ironický tón, ale nevymanil se z chmur.
„Brandin zamířil z Corte s menší částí armády na východ, aby vypudil Alberika z Ferrautu. Vyslal Stevana na jih, aby ještě obsadil poslední svobodnou provincii na západě a pak se k němu připojil ve Ferrautu, kde hodlali podstoupit bitvu s Barbadiořany, od níž si obě strany slibovaly, že rozhodne o osudu Dlaně.
Dopustil se chyby, ale před osmnácti lety nevěděl to co dneska. V tak krátké době se nemohl vyznat v povaze obyvatel různých provincií poloostrova. Patrně chtěl Stevanovi umožnit samostatně vládnout. Poskytl mu větší část armády a nejlepší velitele a spoléhal, že svými magickými schopnostmi udrží Alberika do té doby, než se k němu ostatní připojí.“
Baerd se odmlčel, v jeho modrých očích se zračilo vnitřní pohnutí. Když opět promluvil, jeho hlas nabyl nového odstínu, Devinovi připadalo, že ho nezadržitelně unáší do světa zakletého v žalostné minulosti.
„Na řece Deise, zhruba v půli cesty mezi hlavními městy Certanda a Corte, se Stevan setkal s nejhouževnatějším odporem, na jaký kdy narazila invazní armáda na Dlani. Vedeni knížetem, jak ve své pýše nazývali odjakživa svého vladaře, postavili se obyvatelé poslední svobodné provincie na západě Ygrathským, porazili je a zahnali daleko od řeky, přičemž obě strany utrpěly těžké ztráty.
A kníže Valentin, vládce provincie… provincie, kterou znáš pod jménem Dolní Corte, zabil Stevana z Ygrathu, Brandinova milovaného syna, na břehu řeky, při západu slunce po krutém dni, kdy řádila smrt.“
Na Devina z těchto slov dolehl dávný žal. Všiml si, že Baerd se poprvé podíval k místu, kde stál Alessan. Nikdo nepromluvil. Devin neodtrhl oči od Baerda. Soustředil se, jako by na něm závisel jeho život, sál do sebe každé slovo a skládal z nich v paměti vzácnou mozaiku vlastní hrdé minulosti.
Devinovi se zdálo, jako by se v zasutém koutku jeho mysli rozeznával zvon. A vyzváněl, aby ho varoval. Podobně naléhavě venkovský zvon Adaonova chrámu svolával rolníky z polí. Slyšel vzdálený zvon slabě, ale zřetelně, nesl se ránem nad poli s vlajícím zralým obilím.
„Brandin díky svým čarodějnickým schopnostem okamžitě věděl, co se stalo,“ pokračoval Baerd zastřenějším hlasem. „Vyrazil rychle na jihozápad a ponechal Alberikovi volnou ruku ve Ferrautu a Certandu. Přitáhl s veškerou magickou mocí, armádou a hněvem otce jemuž zabili syna, až k řece Deise, kde se mu postavily zbytky nepřátelského vojska.“
Baerd se opět podíval na Alessana. Jeho zachmuřená tvář v měsíčním svitu připomínala masku.
„Brandin je vyhladil. Krutě, nemilosrdně rozdrtil na prach. Hnal bezmocné lidi před sebou zpět do jejich vlastní země na jih o Deisy, vypaloval každé pole a vesnici, kudy táhl. Nebral zajatce. Tentokrát zabíjel ženy i děti, což nikdy předtím neudělal. Jenže nikde mu taky nezabili vlastní dítě. Mnoho duší přešlo k Morian kvůli duši Stevana z Ygrathu. Jeho otec utopil provincii v krvi a ohni. Než skončilo léto, srovnal se zemí všechny slavné věže hlavního města v podhůří, které teď nese jméno Stevanien. V knížecí metropoli na pobřeží rozbil na padrť hradby a přístavní hráze. V bitvě na řece zajal knížete, který zabil jeho syna, odvezl ho na Chiaru, dal ho mučit, zohavit a usmrtit.“
Baerdův šepot ve světle hvězd a jediného měsíce zdrsněl. A zároveň s tím v Devinově mysli vyzváněl silněji zvon, varující před smutkem, který přijde.
„Brandin Ygrathský udělal ještě mnohem víc,“ pokračoval Baerd. „Soustředil veškerou svou magickou, černokněžnickou moc a postihl zemi dosud nebývalým kouzlem. Odebral provincii její jméno. Vymazal je z mysli každého muže a ženy, kteří se nenarodili v provincii. To bylo jeho nejhlubší zatracení, nejzazší pomsta. Popřel naši existenci. Naše činy, dějiny, nám nejdražší jméno. Nazval pak naši zemi Dolní Corte, aby nám to připomínalo nejzavilejšího z našich dávných nepřátel mezi provinciemi.“
Devin za sebou zaslechl jakýsi zvuk a uvědomil si, že Catriana pláče. Baerd mluvil dál. „Brandin se postaral, aby živí neslyšeli a nepamatovali si jméno naší země, knížecí metropole u moře a hlavního města pod horami proslulého svými věžemi. Zlomil nás a vyplenil. Vyvraždil celou generaci a vymazal naše jméno.“
Poslední slova nezašeptal ani nezachroptěl. Vychrlil je jako obžalobu, odsudek, adresovaný i stromům, noci a hvězdám – těm hvězdám, které byly němými svědky oněch dějů.
Hoře z tohoto obvinění Devina sevřelo jako pěst mnohem pevněji, než Baerd tušil. Než tušil kdokoli. Protože nikdo po smrti Marry nevěděl, co pro Devina d'Asoli znamená paměť, která se stala prubířským kamenem jeho já.
Paměť byla jeho talismanem a strážkyní, hranou a domovem. Hrdostí a láskou, záštitou, neboť co si člověk pamatuje, není úplně ztraceno. Neodumřelo a nezmizelo v nenávratnu. Marra mohla žít, jeho zarputilý otec mu broukal ukolébavku. A právě pro to, co Devin uchoval ve svém srdci, zmínka o dávné mstě Brandina Ygrathského jím otřásla a

nově mu přiblížila onu noc a zasáhla Devina na nejcitlivějším místě, v samém jádru jeho vnímání a postoje ke světu, zařízla se do něho náhle a se smrtící přesností.
Usilovně se nutil ke klidu a soustředění, aby si co nejvíc zapamatoval. Aby si zapamatoval všechno. Záleželo na tom víc než kdykoli. Ozvěnu Baerdových strašných slov pohltil les. Devin pohlédl na světlovlasého muže s koženou čelenkou a řemínkem kolem krku a čekal. Jako chlapec byl rychlý, jako muž chytrý. Chápal, co přijde, co je na spadnutí.
Starší jen o hodinu, Devin slyšel, jak za ním Aiessar říká: „Ukolébavka, kterou jsi hrál, pochází z poslední provincie. Ze stověžatého města. Nikdo, kdo odtud nepochází, nemůže znát melodii tak dobře jako ty. Tím jsem v tobě poznal jednoho z nás. Proto jsem tě nezadržel, když ses vydal za Catrianou. Ponechal jsem na vůli Morian, co se stane za dveřmi.
Devin do sebe vstřebal jeho slova a přikývl. Po chvíly co nejopatrněji řekl: „Jestli jsem ti dobře porozuměl a je to tak, tak jsem jedním z těch, kteří by slyšeli a vybavily si jméno…, které bylo pro jiné vymazáno.“
„Je to tak,“ potvrdil Alessan.
Devin si uvědomil, že se mu třesou ruce. Zadíval se na ně, soustředil se, ale nedařilo se mu je uklidnit.
„Pak mě o ně odjakživa oloupili. Můžete… mi je vrátit? Říct mi, jak se jmenovala země, kde jsem se narodil?“
Baerd se rýsoval jen ve světle hvězd, neboť Ilarion taky klesl za stromy na západě. Alessan vyzval Baerda, aby promluvil. Devin nechápal proč. Ve tmě se znovu táhle, melodicky rozezpívala trialla, Baerd otevřel ústa a Devin poprvé v životě zaslechl:
„Tigana.“
Zvon, který zněl v jeho nitru a nesl se nad pomyslnými, neznámými letními poli, najednou ztichl. A v tom náhlém vnitřním tichu ho zahltil pocit ztráty jako mořská vlna. A po první vlně následovala druhá a třetí – jedna ho zalila láskou, další niternou hrdostí. Zmocnila se ho podivná, lehká závrať a v žilách mu naléhavou výzvou vřela krev.
Pak si všiml, jak se na něho Baerd dívá. Viděl jeho nehybnou bílou tvář, i ve světle hvězd z ní vyčetl strach a ještě něco jiného: palčivou, bolestnou, neukojenou touhu v duši. Devin pochopil a dopřál mu tolik potřebnou úlevu.
„Děkuju,“ hlesl Devin. Přestal se třást. Přestože mu cosi škrtilo hrdlo, pokračoval, protože teď to bylo na něm, to on podstupoval zkoušku.
„Tigana. Tigana. Narodil jsem se v provincii Tigana. Jmenuju se… mé pravé jméno zní Devin di Tigana, syn Garinův.“
Už když mluvil, Baerdova tvář se rozjasnila štěstím. Světlovlasý muž usilovně mhouřil oči, jako by je chtěl zadržet, zabránit mu, aby se rozplynulo ve tmě, sevřít je v náruči své touhy. Devin slyšel, jak Alessan přerývaně oddychuje, a ke svému překvapení ucítil, že se Catriana dotkla jeho ramene a vzápětí ruku stáhla.
Baerd se nezmohl na slovo. Promluvil Alessan. „To je jedno ze dvou důsledně vymazaných jmen. Tigana se jmenovala naše provincie a knížecí metropole u moře. Nejkrásnější město pod ochranou Eanny. Nebo snad, snad druhé nejkrásnější.“
Jeho hlas prodchnula zvláštní dychtivost, Devin v něm zaslechl smích. Smích a lásku. Až teď se k Alessanovi otočil.
Alessan pokračoval: „Kdybys mluvil s lidmi z jižního vnitrozemí, z hlavního města, do něhož z hor pospíchá řeka Sperion, aby pak zamířila na západ k moři, vehementně by souhlasili se závěrem mého hodnocení. Protože jsme všichni hrdí a mezi dvěma metropolemi panovala odjakživa rivalita.“
Do tónu posledních Alessanových slov se navzdory jeho snaze promítla hořkost ze ztráty. „Narodil ses v tom vnitrozemském městě, Devine, tak jako já. Jsme děti toho horského údolí a stříbrných bystřin. Narodili jsme se v Avalle. Ve stověžatém Avalle.“
S vyslovením toho jména se v Devinově duši rozezněla hudba, tentokrát v něm probouzela něco jiného než zvony předtím. Hudba ho unášela daleko zpět, a k jeho otci a dětství.
„Znáš k té melodii slova?“ zeptal se Devin.
„Ovšemže znám,“ přisvědčil tiše Alessan.
„Povíš mi je?“
Vyhověla mu Catriana, tak nějak asi zpívala mladá matka zvečera před lety svému synkovi, když ho kolébala k spánku.

Když jaro probudí Avalle,
slova kněží za hlavu hodím,
nedočkavě k řece běžím,
když jaro probudí Avalle.

Až dorostu, člun postavím,
roztouženě se do něj posadím,
řeka mě do Tigany donese,
na moře, sen hýčkaný, popatřím.

Ať budu kdekoli, za dne, za noci,
i když někde jinde přístav najdu si,
srdce mě potáhne, nebude pomoci,
do stověžatého Avalle.

Do kolébky mých snů, do Avalle.

Na Devina zapůsobila sladkobolná slova odpovídající melodii, kterou znal odjakživa, a s nimi na něho dolehlo něco

jiného. Pocit tak hluboké ztráty, že téměř přehlušil krásu Catrianina zpěvu. Nezahlcovaly ho vlny, krev nevřela výzvou, zmocnila se ho zato bezbřehá touha. Touha po něčem, co mu odebrali, dřív než věděl, že mu to patří – odebrali tak dokonale, absolutně, že mohl prožít celý život, aniž by věděl, oč ho připravili.
A tak se Devin za Catrianina zpěvu rozplakal. I malí chlapci a nedospělí mládenci věděli, jak nebezpečné je v severním Asoli plakat na veřejnosti. Ale Devina v nočním lese zaplavilo něco, co nedokázal překonat.
Jestli dobře rozuměl Alessanovi, tuto píseň mu kdysi zpívávala matka.
Jeho matka, kterou připravil o život Brandin Ygrathský. Sklonil hlavu, ne však aby zakryl slzy, ale aby Poslouchal, jak Catriana dokončuje něžnou, melancholickou ukolébavku. Píseň o vzpouře dítěte proti příkazům a autoritám, o mládí, které spoléhá na sebe sama, věří, že dokáže postavit člun, a má dost odvahy vypravit se do širého světa a nikdy se nevrátit. Ale přitom nezapomene a neztratí ze zřetele to, kde všechno začalo.
Devin prožíval v dětství tytéž pocity. A proto se taky rozplakal. Protože z jeho paměti vymazali věže, oloupili ho o veškeré sny, které se vázaly k Avalle. Nebo k Tiganě a její zátoce.
Truchlil ve tmě po matce, po domově a slzy mu stékaly po tváři. Pod korunami stromů nedaleko od Astibaru oba smutky v Devinově duši splynuly v jeden a stmelily se v jeho horoucím srdci s tím, co proněho znamenala dosavadní ztráta paměti. A v jeho nitru vzplálo něco, co od té noci zásadně změnilo běh jeho života.
Utřel si oči rukávem a rozhlédl se. Nikdo nemluvil. Viděl, že ho Baerd pozoruje. Devin odhodlaně zvedl levou ruku, ruku blízkou srdci. Pečlivě pokrčil třetí a čtvrtý prst, takže ruka připomínala tvar poloostrov Dlaně.
Tak se skládá přísaha.
Baerd zvedl pravou ruku a udělal stejné gesto. Dotkl se špičkami prstů, Devinova drobná dlaň proti velké mozolnaté dlani muže.
„Jestli mě přijmete, budu s vámi," prohlásil Devin. „Při památce mé matky, která za té války zemřela přísahám, že vám zachovám věrnost."
„Stejně tak my tobě," řekl Baerd. „Při památce ztracené Tigany."
Porost zapraskal, Alessan poklekl vedle nich. „Musím tě varovat, Devine," řekl věcně. „V naší věci se nedá postupovat překotně. Můžeš s námi jen sympatizovat aniž by sis vstupem mezi nás zničil život."
„Nemá na vybranou," poznamenala Catriana a při blížila se k němu. „Tomasso prozradí na mučení dneska v noci nebo zítra jména vás obou. Obávám se, že pěvecká kariéra Devina d'Asoli skončila hned na začátku. Dívala se na trojici mužů, ve tmě se z jejích očí nedalo nic vyčíst.
„Skončila," pronesl Devin tiše. „Skončila tím, že jsem se dověděl, odkud jsem." Catriana se tvářila pořád stejně, netušil, co si myslí.
„Dobrá," řekl Alessan. Zvedl levou ruku a pokrčil dva prsty. Devin k ní přiložil pravičku. Alessan zaváhal. „Přísaha na památku tvé matky pro mě znamená víc, než si myslíš," prohlásil.
„Znal jsi ji?"
„Znali jsme ji oba," řekl tiše Baerd. „Byla o deset let starší než my a každý dospívající kluk v Tiganě byl do Micaely trochu zamilovaný. A myslím, že i spousta dospělých mužů."
Další nové jméno a s ním i nová bolest. Devinův otec je nikdy nevyslovil. Synové nevěděli, jak se matka jmenovala. V této noci na Devina dolehlo víc smutku, než mohl předpokládat.
„Moc jsme tvému otci záviděli a obdivovali ho," dodal Alessan. „Byl jsem nakonec rád, že ji získal muž z Avalle. Pamatuju si, když ses narodil, Devine. Můj otec ti tehdy poslal dárek. Jen si nevzpomínám jaký."
„Tys obdivoval mého otce?" zeptal se ohromeně Devin.
Alessan v jeho otázce zaslechl údiv a změnil tón. „Nesuď ho podle toho, čím se stal. Znáš ho až z období následujícího po tom, co Brandin vyhladil celou generaci a její svět. Pozabíjel lidi nebo jim vytloukl minulost z hlavy. Tvoje matka zahynula, Avalle padlo, Tigana zmizela. Otec bojoval v obou bitvách na Deise a přežil." Catriana hlasitě povzdechla.
„To jsem nevěděl," namítl Devin. „Nikdy se nám s tím nesvěřil." Uvnitř se ozvala nová bolest. Tolik smutku.
„Jen málo těch, co přežili, o té době mluvilo," konstatoval Baerd.
„Moji rodiče o ní taky pomlčeli," řekla rozpačitě Catriana. „Odvezli nás nejdál, co mohli, do rybářské vsnice na pobřeží pod Ardinem tady v Astibaru, a nikdy se o minulosti nezmínili."
„Aby vás chránili," řekl jemně Alessan. Jeho dlaň se stále dotýkala Devinovy. Byla menší než Baerdova. „Řada rodičů, kteří nějakým způsobem přežili, uprchla, aby jejich děti měly naději, že jejich život nepokazí útlak a stigma, kterým byla ztrestána – a stále je trestána – Tigana. Anebo Dolní Corte, jak teď musíme říkat."
„Prostě utekli," řekl Devin vzpurně. Cítil se podvedený, zneuctěný, zrazený.
Alessan zavrtěl hlavou. „Uvažuj, Devine. Neodsuzuj, ale přemýšlej. Vážně se domníváš, žes tu melodii pochytil náhodou? Tvůj otec se rozhodl, že na tebe a na bratry neuvalí břímě nebezpečného dědictví, ale vybavil tě puncem – melodií, v zájmu bezpečí beze slov – a vyslal tě do světa s něčím, čím se můžeš přesvědčivě prokázal komukoli z Tigany, ale co nepozná nikdo jiný. Netvrdím, že jsi tím získal šanci. Rozhodně ne větší, než dala dceři Catrianina matka prstenem, který o ní prozradí to hlavní každému, kdo se narodil tam co ona."
Devin se ohlédl. Catriana natáhla ruku, aby se podíval. Byla tma, ale oči vyhledaly prsten, na němž spatřil zvláštní miniaturu, vzniklou prostoupením dvou motyvů: bytost, napůl člověka, napůl mořského tvora. Polkl.
„Povíš mi o něm?" zeptal se a otočil se k Alessanovi. „Myslím o otci?"
O flegmatickém, tvrdohlavém, zamračeném rolníkovi, obdělávajícím vlhkou šedou půdu. Který, jak se ukazuje, přišel z nádherného stověžatého Avalle v jižním podhůří Tigany, namlouval si a získal ženu, milovanou všemi, kdo ji spatřili. Který bojoval a přežil dvě strašlivé bitvy na řece a – pokud se Alessan domýšlí správnně – zcela záměrně vyslal do světa své nejbystřejší, nejzvídavější dítě, schopné zjistit to, co zjistilo dnes v noci.
A který také, jak si Devin náhle uvědomil, velmi pravděpodobně jen předstíral, že zapomněl slova ukolébavky.

Najednou toho na něho bylo moc.
„Rád ti o něm povím, co vím," pravil Alessan. „Ale ne dneska v noci, protože Catriana má pravdu, musíme odtud zmizet před svítáním. Teď ti odpřisáhnu věrnost jako Baerd. Přijímám tvou přísahu. Dávám ti svou. Od téhle chvíle až do konce mých dnů jsme spřízněni volbou."
Devin se obrátil na Catrianu. „Přijmeš mě i ty?"
Pohodila hlavou. „Copak mám na vybranou?" řekla zpříma. „Zapustil jsi mezi námi rychle pevné kořeny." Mezitím zvedla levou ruku a pokrčila dva prsty. Jejich prsty se zlehka, chladně setkaly. „Vítám tě," pravila. „Přísahám, že ti zachovám věrnost, Devine di Tigana."
„A já tobě. Mrzí mě, co se stalo dneska dopoledne," řekl Devin vstřícně.
Stáhla ruku a v očích jí blýsklo, bylo to vidět i ve sporém svitu hvězd. „Samozřejmě," řekla ironicky. „Věřím ti na slovo. Po celou dobu na tobě bylo vidět, jak strašně lituješ, kam to dospělo!"
Alessan se pobaveně uchichtl. „Milá Catriano, zakázal jsem mu, aby se k té záležitosti vracel. Ale mohl bych mu něco vyčítat, když to sama rozmazáváš?"
Catriana bez náznaku úsměvu prohlásila: „Postižená strana jsem já, Alessane. Nic na mě nesvaluj. Tady platí jiná pravidla."
Baerd vyprskl smíchy. „Platila už tehdy, kdy ses k nám připojila. Proč myslíš, že neplatí?" Catriana opět pohodila hlavou, ale neuráčila se odpovědět.
Tři muži vstali. Devinovi z dlouhého sezení ztuhla kolena, snažil se je rozhýbat pokrčováním.
„Do Ferrautu, nebo do Tregey?" zeptal se Baerd. „Ke kterým hranicím?"
„Do Ferrautu," rozhodl Alessan. „Jakmile promluví ubožák Tomasso, půjdou po mně jako po Tregeanovi. Měl jsem zachovat jasnou hlavu a zastřelit ho, když jeli kolem."
„Tvoje jasná hlava by nás přišla draho," ironicky opáčil Baerd. „Provázelo ho dvacet vojáků. Všechny by nás odvezli v řetězech do Astibaru."
„Stejně by vychýlil můj šíp," s trpkým humorem poznamenal Alessan.
„Není naděje, že nepromluví?" zeptal se rozpačitě Devin. „Myslím teď na Menika. Jestli vysloví moje jméno…"
Alessan zavrtěl hlavou. „Na mučení promluví každý," řekl věcně. „Zvlášť s využitím magie. Taky myslím na Menika, ale nemůžeme pro něho nic udělat, Devine. To je jedna z realit života za našich časů. Skoro všechno, co děláme, vystavuje lidi riziku." Odmlčel se a dodal: „Kéž bych věděl, co se stalo v chatě."
„Chtěl sis to ověřit," připomněla mu Catriana. „Máme na to dost času?"
„Ano, to stihneme," věcně pravil Alessan. „Jedno promě zůstává záhadou. Pořád nechápu, jak Sandre d'Astibar mohl předpokládat, že budu ten…"
Zarazil se. Kromě bzukotu cikád a šumění listoví bylo v lese ticho. Trialla se neozvala. Alessanovi náhle vylétla ruka vzhůru a prohrábl si vlasy. Potřásl hlavou.
„Uvědomuješ si, za jakého blázna mě jednou můžou považovat?" zeptal se téměř konverzačně Baerda. „Všechno jsem měl v rukou!" Změnil tón. „Tak vzhůru – a modleme se, ať není pozdě!"

Oheň v chatě Sandrů dohořel. Mýtinu uprostřed lesů osvětlovaly jen hvězdy. Hvězdokupa Eannina diadému se přesunula k západu, následovala měsíce. Když čtveřice stanula před chatou, rozezpíval se slavík, jako by chtěl nahradit triallu. Alessan u dveří na okamžik zaváhal, načež svým charakteristickým způsobem, který Devin už znal, pokrčil rameny. Nato otevřel dveře a vstoupil.
Rudě žhoucí uhlíky jejich očím, přivyklým tmě, nabídly pohled na masakr.
Rakev stále spočívala na podpěrách, byť našikmo a roztříštěná. Kolem se povalovaly mrtvoly těch, kteří žili, když Alessan, Devin a Baerd opouštěli chatu. Dva mladší Sandrové. Nievole s šípy zabodnutými do krku a do prsou. Mrtvola Scalvaiy d'Astibar.
Devin objevil Scalvaiovu useknutou hlavu v kaluži krve daleko od těla a usilovně se snažil potlačit nevolnost.
„Ach, Morian," zašeptal Alessan. „Ó, bohyně smrti, ať odpočívají v pokoji. Zemřeli předčasně, protože snili o svobodě."
„Tři z nich," ozval se rezavý, drsný hlas z jednoho z křesel. „Čtvrtého měli uškrtit, sotva se narodil."
Devin nadskočil, srdce se mu rozbušilo leknutím.
Mluvčí se zvedl, stanul vedle křesla a díval se na ně. Stín ho dokonale kryl. „Tušil jsem, že se vrátíte."
Šestý muž, napadlo Devina a pokoušel se ve slábnoucí záři uhlíků rozpoznat na vysoké, vyzáblé postavě něco víc.
Alessan zareagoval docela klidně. „Pak mě mrzí, že jsem tě nechal čekat. Dlouho mi trvalo, než jsem se zorientoval. Smím ti vyjádřit soustrast k tomu, co se stalo?" Zarazil se. „A hlubokou úctu, můj vzácný pane Sandre?"
Devinovi klesla brada, jako by mu vysadili čelist. Zavřel ústa tak prudce, až ho zabolely zuby, doufal, že si toho nikdo nevšiml. Události se na jeho vkus vyvíjely příliš rychle.
„To první přijímám," pronesla vyzáblá postava. „Hlubokou úctu si nezasloužím od tebe ani od nikoho jiného. Kdysi snad, ale už dávno ne. Mluvíš ke starému, bezvýznamnému bláznovi – přesně tak mě nazývají Barbadiořané. K člověku, který dlouhá léta trávil v samotě, zapletený do vlastních sítí. Měl jsi naprostou pravdu v tom, co jsi prohlásil o neopatrnosti. Dneska v noci mě stála tři syny. Do měsíce, možná dřív, nebude naživu jediný Sandre."
Hovořil věcně a nevzrušeně, objektivně, kriticky, bez sebelítosti. Jako když čte soudce v šeré síni rozsudek.
„Co se tu vlastně stalo?" zeptal se Alessan tiše.
„Ten mládeneček byl zrádce," prohlásil kategoricky, nezvratně, definitivně Sandre.
„Ach, pane," zvolal Baerd. „Vlastní krev?"
„Můj vnuk. Giannův syn."

„Jeho duše budiž prokleta," pravil Baerd pevně, zavile. „Teď je v Morianiných rukou, ona si s ním poradí. Ať přebývá v okovech za tmy do soudného dne."
Zdálo se, že starý muž ho neslyšel. „Zabil ho Taeri," pronesl zamyšleně. „Nemyslel jsem si, že je tak statečný a rychlý. Pak se sám probodl, odepřel jim potěšení, aby z něho něco vypáčili. Opravdu jsem si nemyslel, že je tak statečný," zopakoval nepřítomně.
Devin v houstnoucí tmě pohlédl na dvě mrtvoly. Strýc a synovec leželi na jedné straně rakve tak těsně u sebe, až se zdálo, že se objímají u prázdné rakve.
„Řekl jsi, že jsi nás očekával," ozval se Alessan. „Povíš nám proč?"
„Z téhož důvodu, proč jste přišli." Sandre se poprvé pohnul a strnule vykročil ke krbu. Uchopil malé poleno a vhodil ho na žhoucí uhlíky. Vylétla sprška jisker. Prohrábl ohniště pohrabáčem a poleno začal olizovat plamínek.
Vévoda se obrátil a Devin spatřil jeho bílé vlasy, vous a vpadlé kostnaté tváře. Z hluboce zapadlých očí čišel chladný vzdor.
„Jsem tady stejně jako vy proto, že boj pokračuje," prohlásil Sandre. „Pokračuje, ať se děje cokoli, ať zemře kdokoli. Dokud poslední z nás dýchá a z jeho srdce nevyprchala nenávist. To je můj i váš cíl. Pokračujeme, dokud nezemřeme."
„Poslouchal jsi," konstatoval Alessan. „V rakvi. Slyšel jsi, co jsem řekl?"
„Droga přestala působit za setmění. Byl jsem při vědomí, než jsme dorazili k chatě. Slyšel jsem všechno, co jsi řekl, a pochopil jsem, co ses rozhodl neříct," odpověděl vévoda s mrazivou domýšlivostí a napřímil se. „Slyšel jsem, jak ses představil, a domyslel jsem si, co jsi záměrně zatajil. Takže vím, kdo jsi."
Postoupil o krok k Alessanovi. Zvedl vrásčitou ruku a ukázal na něho.
„Vím bezpečně, že jsi Alessan, syn Valentinův, knížete Tigany!"
To bylo na Devina příliš. Jeho mozek prostě odmítl chápat. Z tolika stran se na něho hrnuly útržky informací a navzájem si zásadně protiřečily. Motala se mu hlava, všechno ho drtilo. Vstoupil znovu do chaty, kde nedlouho předtím postával ve společnosti několika mužů. Čtyři z nich zemřeli brutálním způsobem, nikdy si nemyslel, že se s něčím takovým setká. Zároveň člověk, jehož považoval za mrtvého – člověk, za něhož se dopoledne sloužily smuteční obřady, při nichž zpíval – byl v chatě jediným živým Astibařanem.
Jestli ovšem opravdu je Astibařan! Protože kdyby byl, jak by mohl vyslovit jméno Tigana vzhledem k tomu, co Devin právě zvěděl v lese? Jak mohl vědět, že Alessan je – a s tím se Devin také těžko vyrovnával – následník knížete? Syn Valentina, který usmrtil Stevana z Ygrathu a tím přivolal na všechny Brandinovu pomstu?
Devin se už nesnažil namístě něco pochopit. Naslouchal a pozoroval, vstřebával všechno do paměti, která mu ještě nikdy neselhala, aby jednou, až bude mít čas přemýšlet, porozuměl.
S tímto odhodláním slyšel, jak překvapený a horečně uvažující Alessan po dlouhé odmlce řekl: „Už chápu. Konečně chápu. Můj pane, vždycky jsem tě pokládal za obra mezi lidmi. Od první chvíle, kdy jsem tě spatřil na Hrách Triády před třiadvaceti lety. Jsi dokonce něčím víc, než zač jsem tě považoval. Jak to, že jsi zůstal naživu? A jak se ti podařilo něco takového tajit tolik let před těmi dvěma?"
„Tajit co?" zmateně a podrážděně se zeptala Catriana a Devinovi se hned ulevilo – nebyl jediný, kdo zoufale šlapal vodu.
„Že je čaroděj," odpověděl rezolutně Baerd.
Opět se rozhostilo ticho. Po chvíli Alessan dodal: „Čarodějové Dlaně jsou imunní vůči kouzlům nezaměřeným osobně proti nim. To platí pro všechny mágy odjinud, co hledají klíč k jejich moci. Mimo jiné i proto Brandin a Alberico od příchodu na poloostrov vyhlásili lov na čaroděje a zabíjeli je."
„A slavili úspěchy, protože být čarodějem ještě vůbec neznamená, že je někdo moudrý nebo má aspoň zdravý rozum," prohlásil jedovatě Sandre Astibarský. Otočil se a zlostně prohrábl ohniště železným pohrabáčem. Tentokrát vyšlehl velký plamen a všechno zbarvil do červena.
„Přežil jsem jen proto, že to o mně nikdo nevěděl," pokračoval vévoda. „Moc jsem se v tom směru neprojevoval. Využil jsem magické moci možná pětkrát za celá léta své vlády – a vždycky pod rouškou kouzla někoho jiného. A od příchodu těch dvou černokněžníků jsem ani v nejmenším nevyužil magie. Ani jsem s její pomocí nepředstíral smrt. Jejich magická moc je silnější než naše. Mnohem silnější. To se jasně ukázalo hned, jak na nás udeřili. Magie neovlivňovala život na Dlani tolik jako jinde. To jsme věděli. Věděli to všichni čarodějové. Předpokládáte, že napjali síly, aby tomu čelili? Jenže proč hledat kouzelnou formuli nebo vypouštět duševní šípy, když to člověka vzápětí přivede na barbadiorské kolo smrti?" Z hlasu starého vévody čišelo zklamání a hořkost.
„Nebo kolo Brandinovo," zabručel Alessan.
„Nebo kolo Brandinovo," rezonoval Sandre. „Jediné, na čem se ti dva supové shodli – kromě dělicí čáry protínající Dlaň – bylo to, že tuto zemi ovládne vyhradně jejich magie."
„A ovládla, anebo skoro ovládla, což vyjde nastejno," řekl Alessan. „Hledám čaroděje dobrých deset let."
„Alessane!" vyhrkl Baerd.
„Proč?" zeptal se zároveň vévoda.
„Alessane!" zopakoval Baerd naléhavěji.
Muž, o němž Devin právě zvěděl, že je dědičným knížetem Tigany, pohlédl na přítele a zavrtěl hlavou. „To ne, Baerde," řekl tajemně. „Sandra Astibarského ne."
Obrátil se k vévodovi, zaváhal, hledal slova. Pak s nezastíranou pýchou pronesl: „Poslyš legendu. Její pravdivost se potvrdila. Knížecí rod Tigany, všichni potomci v přímé linii, si mohou nadosmrti zavázat čaroděje."
V Sandrových vpadlých očích se poprvé zableskло zvědavostí, opravdovým zájmem. „Znám tu povídačku. Jediný čaroděj, který kdy uhodl, oč usiluju, poté co jsem vstoupil do kruhu magie, mě varoval, abych se měl na pozoru před tiganskými knížaty. Byl to vetchý stařec. Vysmál jsem se mu. Chceš vážně tvrdit, že mluvil pravdu?"

„Ano. A jsem si jist, že dodnes platí. I když jsem si to nemohl ověřit. Mýtus praví, že Tigana je vyvolenou provincií Adaona, Pána vln. První z našich knížat, Rahal, se zrodil ze spojení boha s Micaelou, kterou považujeme za naši smrtelnou matku. A následnická knížecí linie se nikdy nepřerušila."
Devinem zmítal příval emocí. Ani se nepokoušel vyčíslit, co všechno ho zasáhlo do srdce. Micaela. Naslouchal, pozoroval, zapisoval si do paměti.
Zaslechl, jak se Sandre Astibarský rozesmál.
„Znám i tuhle povídačku," řekl vévoda posměšně. „Otřepanou, vyčpělou omluvu tiganské arogance. Knížata Tigany! Žádní vévodové, ó ne. Knížata! Božího původu!" Napřáhl pohrabáč směrem k Alessanovi. „Opovažuješ se tady, za dnešní noci, uprostřed páchnoucí reality tyranie a nad těmito mrtvolami, před výstižným obrazem současnosti Dlaně, na mě chrlit staré lži? Toho se opovažuješ?"
„Je to pravda," řekl Alessan klidně, pevně. „Proto jsme tím, čím jsme. Jako potomci boha bychom ho znevažovali, kdybychom užívali méně významný titul. Adaonovým darem smrtelnému synovi nemohla být nesmrtelnost, to Eanna a Morian zakázaly. Ale bůh udělil svému synovi vazebnou moc nad magií poloostrova a synovým synům a dcerám, všem knížatům a kněžnám Tigany v přímé linii. Jestli pochybuješ a chceš si to ověřit, udělám to, k čemu mě nabádal Baerd, a zavážu si tvou mysl, můj pane vévodo. Starou legendu nelze tak snadno zničit, Sandre Astibarský. Jsme hrdí, protože k tomu máme důvod."
„Už dávno ne," namítl uštěpačně vévoda. „Ne od té doby, co přitáhl Brandin!"
Alessan zkřivil tvář. Zalapal po dechu.
„Jak se opovažuješ!" vyhrkla Catriana.
Odvážné děvče, pomyslel si Devin.
Kníže a vévoda si jí nevšímali, upřeně se navzájem pozorovali. Sandrův ironický úsměv se postupně vytrácel z vrásčitého obličeje. Trpkost zůstala, usadila se v očích, koutcích úst a celkovém postoji.
„To jsem od tebe nečekal," řekl Alessan. „Po všem a za těchto okolností."
„Nejsi ten, kdo ode mě může něco očekávat," pronesl vévoda velmi tiše. „Po všem a za těchto okolností."
„Takže se rozejdeme?"
Prostor mezi nimi vyplnila křehká rovnováha, vážily se možnosti a síly, všechno nesmírně ztěžovala smrt, zármutek, hněv a nezkrotná, vrozená pýcha obou mužů. Devin konečky nervů vnímal napětí a tajil dech.
„To bych nerad," pravil konečně Sandre Astibarský. „Aspoň ne takhle," dodal a Devin se opět nadechl. „Přijmeš omluvu od toho, kdo klesl tak hluboko jako nikdy?"
„Ano," řekl Alessan prostě. „A stojím o tvou radu,než se naše cesty na čas rozdělí, protože tomu tak musí být. Tvůj prostřední syn zůstal naživu. Jestli ne dneska v noci, zítra prozradí mě a Devina."
„Dneska v noci ne," pronesl téměř nepřítomně vévoda. „Alberico se už neobává nebezpečí. A to, co se tady stalo, ho dost vážně oslabilo. Nechá teď Tomassa být, bude chtít vychutnat svůj úspěch. Až dostane náladu… si hrát."
„Dneska v noci, zítra," zavrčel podrážděně Baerd. „V tom není velký rozdíl. Promluví. A než promluví, musíme být pryč."
„Třeba promluví, třeba ne," pronesl Sandre stále podivně netečným tónem. Pohlédl na čtyři mrtvé muže na podlaze. „Kéž bych věděl, jak se to přesně seběhlo.
V rakvi jsem neviděl nic, ale tvrdím, že Alberico použil tak silné kouzlo, že odtud ještě úplně nevyprchalo. Aby si zachránil život. Scalvaia něco provedl, nevím co, ale málem ho dostal." Podíval se na Alessana. „Brandin Ygrathský tak mohl ovládnout celý poloostrov."
„Slyšel jsi i tohle?" otázal se Alessan. „Souhlasíš se mnou?"
„Uvědomoval jsem si pravdu, ale úspěšně jsem pomyšlení na ni zaháněl. Soustředil jsem se výhradně na svého bezprostředního nepřítele tady v Astibaru. Potřeboval jsem to slyšet, jednou to úplně stačí. Ano, souhlasím s tebou. Musí se odstranit oba najednou."
Alessan přikývl a vnitřní napětí, které usilovně potlačoval, zčásti povolilo. „Stále se najdou takoví, kteří to nechápou. Oceňuju tvůj souhlas."
Pohlédl na Baerda, trochu trpce se usmál, nato se znovu zadíval na vévodu. „Zmínil ses, že Alberico použil kouzlo, jako by z toho pro nás něco bezprostředně vyplývalo. Co z toho odvozuješ? V tomhle se nevyznáme."
„Není divu. Kdo není čaroděj, nemůže se v tom vyznat." Sandre se usmál. „Jde o to, že z chaty vyzařuje stale ještě nesmírně silné magické vlnění, že stačí dokonale zastínit kouzlo, které případně použiju já. Ujišťuju vás, že mučitelé se vaše jména zítra nedovědí."
„Rozumím." Alessan přikývl. Devin nerozuměl ničemu, připadalo mu, že ho bezmocně unáší informační vír. „Dokážeš se volně pohybovat prostorem? Například proniknout k němu a vyvést ho odtud?" Alessanovi svítily oči.
Sandre zavrtěl hlavou. Zvedl levou ruku a vztyčil všech pět prstů. „Neobětoval jsem dva prsty, abych získal přístup ke kořenům magie na Dlani. Moje kouzelná moc je velmi omezená. Nelituju toho, v opačném případě bych se vzhledem k předsudkům a zákonům o čarodějnictví nestal vévodou astibarským, ale zase to zužuje moje možnosti. Můžu kamkoli proniknout, to ano, ale nemám dost síly, abych odtud někoho vyvedl. Můžu se mu tedy jen přiblížit."
„Rozumím," řekl opět Alessan, ale jiným tónem. Nastalo ticho. Prohrábl si neposlušnou kštici. „To mě mrzí," dodal konečně tiše.
Vévodova tvář nevyjadřovala sebemenší hnutí. V očích nad bílým vousem a vychrtlými tvářemi se nic nezračilo. Za ním praskal oheň, jiskry vyletovaly do místnosti.
„Mám podmínku," pronesl Sandre.
„Jakou?"
„Že svolíte, abych šel s vámi. Jsem pro všechny mrtev. Povolaný k Morian. Tady v Astibaru se nemůžu na nikoho

obrátit, ničeho dosáhnout. Jestli mám své zhudlařené smrti dodat nějaký smysl, musím jít s vámi. Přijmeš do svého kruhu vetchého kouzelníka, kníže tiganský? Čaroděje, který se hlásí z vlastní vůle, aniž by se podřizoval legendě?“
Alessan dlouho mlčel, díval se na starého muže, ruce svěšené podél těla. Pak se nečekaně zeširoka usmál. Bylo to jako záblesk světla ve tmě, teplý vánek, rozpouštějící led.
„Jak moc lpíš na svém vousu a bílých vlasech?“ zeptal se nečekaně.
Devin vzápětí zaslechl podivný zvuk. Po chvíli v něm poznal, vysoký, pisklavý, srdečný smích vévody astibarského.
„Udělej se mnou, co chceš,“ odpověděl, když ovládl veselí. „Co provedeš – obarvíš mi vlasy na ryšavo jako panně?“
Alessan zavrtěl hlavou. „Spíš ne. Jedna taková hlava v naší skupině stačí. Nechám to na Baerdovi. Svěřuju mu spoustu věcí.“
„Poručím se tedy do jeho rukou,“ řekl Sandre. Hluboce se uklonil světlovlasému muži.
Baerd se netvářil vůbec nadšeně, všiml si Devin. Sandrovi to rovněž neuniklo.
„Nebudu skládat přísahu,“ adresoval mu vévoda. „Přísahal jsem, když sem přitáhl Alberico, a to jednou provždycky. Slibuju jen, že se do konce života vynasnažím, abyste svého rozhodnutí nelitovali. Stačí?“
Baerd pomalu přikývl. „Stačí.“
Devin naslouchal a cítil, že i teď záleží na každém slově, nikomu se nemluví lehce a všichni hýčkají v srdci svou pravdu.
Pohlédl na Catrianu a zjistil, že ho pozoruje. Rychle se však odvrátila a už se na něho nepodívala.
„Musím se věnovat tomu, co jsem oznámil, že udělám,“ ozval se Sandre. „Abych využil zastínění Alberikovým kouzlem, musím odtud podniknout svůj výpad a zase se sem vrátit. Předpokládám, že nechcete strávit noc mezi mrtvými, navzdory jejich urozenosti. Tábořítе v lese? Kde vás najdu?“
Devina úvahy o magii znepokojovaly, ale Sandrova slova ji zvěčněla a on poprvé od vstupu do chaty dokázal položit jasnou otázku.
„Určitě dokážeš synovi zabránit, aby nás neprozradil?“ zeptal se nesměle.
„Zcela určitě,“ stručně odpověděl Sandre.
Devin se zamračil. „Pak se zdá, že nikomu z nás nehrozí bezprostřední nebezpečí. Kromě tebe, můj pane. Tebe nesmí nikdo spatřit.“
„Dokud na něm nezapracuje Baerd,“ upřesnil Alessan. „Ale pokračuj.“
Devin se k němu otočil. „Chtěl bych se rozloučit s Menikem, nějak mu zdůvodnit, proč odcházím. Za hodně mu vděčím. Nerad bych, aby mě nenáviděl.“
Alessan se zamyslel. „Trochu se na tebe zlobit bude Devine, i když to není člověk, který dovede zavile nenávidět. Dopoledne se Menico dočkal něčeho, o čem sní každý principál. A žádné vysvětlení nic nezmění na tom, že tě potřebuje, aby ten sen uskutečnil.“
Devin polkl. Neposlouchalo se mu to snadno, ale musel uznat, že Alessan má pravdu. Sezóna či dvě za honoráře, které nyní hodlal Menico účtovat za vystoupení, by starému válečníkovi umožnila koupit si ve Ferrautu hostinec, o kterém tolik let mluvil. Místo, kde by se usadil, až cestování bude příliš náročné pro jeho kosti. Kde bude podávat pivo a víno, nabízet nocleh a jídlo starým i novým přátelům, kteří se u něho zastaví na dlouhých cestách. Kde bude poslouchat a znovu vyprávět každodenní drby a dělit se o staré historky, které tolik miluje. A kde si za dlouhých zimních nocí najít místo u kamen a s náhodnými hosty přezpívá všechny písně, které zná.
Devin zastrčil ruce hluboko do kapes kalhot. Bylo mu trapně a smutno. „Takhle mu najednou zmizet, to se nedělá. A hned tři najednou. Zítra máme koncertovat.“
Alessanovi zacukalo v koutku úst. „Ano, vzpomínám si,“ řekl. „Hned dvakrát, ne?“
„Třikrát,“ ozvala se Catriana z ničeho nic.
„Třikrát,“ souhlasil rozjařeně Alessan. „A pozítří jsme měli vystoupit v cechovním domě soukeníků. A já jsem se, teď si uvědomuju, vsadil o slušnou částku v Paeilonu, a čekám, že vyhraju.“
Na to Baerd okamžitě prorocky zavrčel: „Vážně si myslíš, že po tom, co se v noci přihodilo, bude Slavnost vína rozverně pokračovat? Snad bys nechtěl vyhrávat v Astibaru, jako by se nic nestalo? Muzicírovat? Toho jsme si spolu užili dost, Alessane. Nelíbí se mi to.“
„Jsem přesvědčen, že slavnost bude pokračovat.“ To promluvil Sandre. „Alberico je především opatrný. A dnešní noc v něm tuhle vlastnost znásobila. Dopřeje lidem oslavy, dopřeje venkovanům, aby vstoupili do města a zase se vrátili domů, teprve potom tvrdě udeří. Ale předpokládám, že jen na tři rody, jejichž členové tu byli. Upřímně řečeno, postupoval bych stejně.“
„Co daně?“ zeptal se Alessan.
„Kdo ví. Zvýšil je po Canzianově pokusu o otrávení, ale to bylo něco jiného. Pokus o atentát na veřejném místě. Neměl moc na vybranou. Tentokrát nerozhodlí sítě doširoka, tři rody dodají dost těl pro vpletení na kola.“
Devina zneklidňovalo, jak ledabyle mluví vévoda o tak vážných záležitostech. Jde přece i o jeho rod. O nejstaršího syna, vnoučata, synovce, neteře, bratrance – ti všichni se stanou potravou barbadiorské smrtící mašinérie. Devin přemítal, jestli někdy taky takhle zcyničtí. Jestli to, co dnes v noci započalo, ho zatvrdí podobně. Zkusil si představit své bratry na smrtícím kole v Asoli a rychle ten obraz zapudil. Nenápadně se přežehnal proti zlu.
Z míry ho vyvedlo především pomyšlení na Menika, ale tam jde jen o to, že prodělá, o nic víc. Lidé běžně přecházejí z trupy do trupy. Nebo zakládají vlastní. A taky opouštějí kočovný život a věnují se něčemu solidnějšímu. Spousta kolegů čeká, že po dopoledním úspěchu založí vlastní trupu. To bylo to první, co ho mělo napadnout, ale nenapadlo. Devinovi se příčilo jednat tak, aby naplnil očekávání.
Napadlo ho něco jiného. „Nebude vypadat divně, když zmizíme hned po smutečních obřadech? Poté co Alberico odhalil spiknutí, které s nimi souviselo? Do jisté míry nás teď spojují s rodem Sandrů. Nevzbudíme takhle větší pozornost? Naše zmizení neprojde bez povšimnutí.“

Víceméně náhodou se s tím obrátil na Baerda. A ten ho vzápětí odměnil rychlým, věcným přikývnutím.
„To beru," řekl Baerd. „Dává to smysl, i když to nerad přiznávám."
„Uvažuje opravdu správně," souhlasil Sandre. Devin pod zkoumavým pohledem temných, zapadlých očí přešlápl. „Vy dva," řekl vévoda a ukázal na Devina a Catrianu, „mi možná vrátíte víru ve vaši generaci."
Tentokrát se Devin na děvče nepodíval. Namísto toho se zahleděl do kouta, kde v odlesku skomírajícího ohně ležel Sandrův vnuk s krkem proťatým rodovou čepelí.
Alessan významně zakašlal a přerušil tak ticho. „Je tu ještě jeden, úplně jiný důvod," pronesl zvláštním tónem. „Jen ten, kdo strávil pod širým nebem tolik nocí jako já, dokáže plně docenit měkoučkou postel." Zasmál se. „Zkrátka a dobře, získal sis mě svou výmluvností, Devine. Veď mě k Menikovi do hostince. Spát v posteli se dvěma hráči na syrenyu, i když budou celkem harmonicky chrápat, je mnohem lepší než ležet na studené zemi vedle poměrně tichého Baerda."
Baerd ho obdařil zničujícím pohledem. Alessan mu ovšem čelil velmi snadno. „Nebudu se šířit o tom, jak se v noci projevuješ ty," řekl Baerd naoko zle. „Počkám tu sám, dokud se nevrátí vévoda Sandre. Musíme chatu ještě v noci ze zřejmých důvodů zapálit. Jinak by služebnictvu, až sem ráno přijede, chyběla jistá mrtvola. Sejdeme se za tři dny na naší zdejší základně tak časně ráno, jak jen se vyhrabete z lože. Doufám, že vás nesvede sladký městský život a najdete k základně cestu."
„Najdu ji, kdyby se ztratil," řekla Catriana.
Alessan dotčeně pohlédl z jednoho na druhého. „To není spravedlivé," zaprotestoval. „Jde jen o hudbu. Víte to oba."
Devin se držel stranou. Alessan si dál měřil Baerda. „Víš přece, že jde jen o hudbu, proč se chci vrátit."
„Ovšemže vím," pronesl Baerd smířlivě. Výraz v jeho tváři se změnil. „Jen se bojím, že tahle muzika nás oba jednoho dne zabije."
Devin zaznamenal výměnu pohledů mezi nimi a během noci, v níž se dověděl mnohem víc, než dokázal vnitřně zpracovat, náhle a nečekaně poznal ještě něco nového – pevnost pouta mezi lidmi a lásku.
„Běž," řekl Baerd zamračeně Alessanovi, který stále váhal. Catriana už stála u dveří. „Setkáme se po slavnosti. Na naší základně. Nečekej, že nás poznáš."
Alessan se náhle zazubil a nato roztál úsměv i na Baerdově tváři. Úplně se v obličeji změnil. Nesměje se moc často, uvědomil si Devin.
A s touto myšlenkou vykročil za Alessanem a Catrianou ze dveří znovu do temného lesa.

6

Dlouhá pouť dnem a nocí je nakonec nezavedla do hostince.
Trojice se vrátila lesem na hlavní cestu z Astibaru do Ardinu. Šli mlčky pod klenbou podzimních hvězd, cikády na stromech hlasitě koncertovaly. Devin si pochvaloval svou vlněnou halenu – ochladilo se, k ránu bude možná mrznout. Cestovat za tmy, v tak pozdní hodinu, mu připadalo zvláštní. Menico vždycky dbal na to, aby se jeho trupa ubytovala do večeře. Navzdory přísným opatřením obou tyanů proti lupičům a banditům se slušní lidé na cesty po Dlani za noci nevydávali.
Takoví lidé, k jakým patřil ještě dopoledne. Ve svém oboru se prosadil a dokonce dosáhl prvního vítězství.
Opravdový velký úspěch byl na spadnutí. Namísto toho kráčel ve tmě po cestě bez vyhlídek do nejistoty, když předtím odpřisáhl něco, zač by ho vpletli na kolo smrti, když ne tady, tak na Chiaře. Vlastně tam i tady, jestli Tomasso promluví. Padla na něho podivná osamělost. Věřil mužům k nimž se připojil, věřil dokonce i tomu děvčeti, ale moc je neznal. Ne tak jako po tolika letech Menika nebo Eghana.
Uvědomil si, že stejné dilema platí pro věc, kterou právě vzal přísahou za vlastní. Neznal Tiganu, zabránilo mu v tom černokněžnictví Brandina Ygrathského. Devin změnil běh svého života kvůli dějům, které mu vyprávěli v měsíčním svitu, kvůli dětské ukolébavce, odkazu na matku, kvůli něčemu pro něho téměř abstraktnímu. Kvůli jménu.
Poctivě přemítal o tom, jestli to učinil kvůli dobrodružství, romantickému kouzlu, jež opřádá Alessana Baerda a starého vévodu, anebo ho k tomu přiměla hluboká bolest a žal, kterou pocítil po všem, co se v noci dověděl. Neznal odpověď. Nedovedl určit, nakolik k tomu přispěla Catriana, jeho otec, vlastní hrdost nebo Baerdův hlas plný hořkosti.
Pravda byla taková, že kdyby Sandre Astibarský dokázal zajistit, aby je jeho syn neprozradil, jak slíbil, nic by Devinovi nebránilo, aby žil dál tak, jako posledních šest let. Aby sklízel triumfy a odměny, které se mu víceméně nabízely. Zavrtěl hlavou. Žasl nad tím, že dosavadní zacílení – putování s Menikem a muzicírování po celé Dlani, život, do něhož se ještě dnes probudil – mu připadalo téměř nepochopitelné, jako by už nevratně překročil nebezpečnou hranici. Devin přemýšlel, jak často lidé činí totéž, volí nové životní zaměření, ale z důvodů jasnějších, nekomplikovaných a snáze pochopitelných.
Z úvah ho vytrhl Alessan, který náhle varovně zvedl ruku. Trojice beze slova uskočila mezi stromy u hlavní cesty. Za chvíli na západě problesklo světlo pochodně a Devin zaslechl zvuk přibližujícího se kočáru. Ozvaly se hlasy, mužské a ženské. Flamendři se vracejí domů, pomyslel si. Probíhá přece Slavnost vína. Teď mu to připadalo naprosto bezvýznamné. Čekali, až kočár přejede.
Marně. Koně na tiché vybídnutí zastavili, otěže zacinkaly přímo u místa, kde se schovali. Z kozlíku seskočila postava a slyšeli, jak odemyká řetěz na vratech.
„Dneska jsem to s pitím beznadějně přehnal," stěžoval si mužský hlas. „Pokaždé, když se podívám na tuhle náhražku erbu, připomíná mi to, že jsem ho měl nechat namalovat opravdickým kumštýřem. Všechno má svoje meze, nebo by mělo mít, i pro otce!"
Devin se okamžitě rozpomněl na hlas i místo, kde ho slyšel. Vzhledem k tomu, co se stalo v noci, ho spontánně přitahoval obyčejný, známý svět. Napřímil se.
„Věř mi," zašeptal Alessanovi, který ho probodl pohledem. „Je to přítel."

Vykročil na silnici.
„Podle mě je to namalované hezky," prohlásil halasně. „Líp než by to dokázala většina kumštýřů, co znám. Ostatně, jestli si dobře pamatuju, včera odpoledne jsi U ptáka říkal totéž, Rovigo."
„Tenhle hlas znám," okamžitě řekl Rovigo. „Znám ten hlas a děsně mě těší, že ho zase slyším – i když jsi na mě kápl ve společnosti jedné saně, mé ženy, a dcery, která svého nešťastného otce jednou zahubí. To je Devin d'Asoli, jestli se nemýlím!"
Vykročil od vrat, uchopil z držáku na kočáru lucernu. Devin slyšel, jak se obě ženy v kočáru úlevně rozesmály. Alessan a Catriana za ním vystoupili na cestu.
„Nemýlíš se," potvrdil Devin. „Rád bych ti představil dva členy naší trupy: Catriana d'Astibar a Alessan di Tregea. To je Rovigo, obchodník, včera jsem s ním vypil lahvinku ve známém zapadáku, kam mě Catriana včera vyštvala, protože mě urazila."
„A!" zvolal Rovigo a podržel lucernu ve výši očí. „Sestřička!"
Catriana se v plápolavém světle lucerny ostýchavě usmívala. „Potřebovala jsem s ním mluvit," řekla na vysvětlenou. „A dovnitř se mi vůbec nechtělo."
„To je řeč moudré a opatrné ženy," souhlasil Rovigo a zakřenil se. „Kéž by moje hejno dcer pobralo aspoň z poloviny tolik inteligence. K Ptákovi nikdo nevkročí, dokud nemá natolik v hlavě, že necítí smrad."
Alessan se rozchechtal. „Těší mě, že se setkáváme i za tmy na cestě, pane Rovigo, zvlášť jestli jsi majitelem plavidla Mořská panna."
Devin ohromeně zamrkal.
„Opravdu mám tu strašnou smůlu, že vyplouvám s tou moře nehodnou náhražkou lodě a vlastním ji," rozjařeně přiznal Rovigo. „Jak jsi to zvěděl, příteli?"
Alessan se očividně skvěle bavil. „Protože se po mně chtělo, abych tě vyhledal. Mám pro tebe zprávy z Ferrautu. Od korpulentní, brunátné osoby jménem Taccio."
„Od mého váženého faktora z Ferrautu!" zvolal Rovigo. „To je mi setkání! Při bozích, kde jsi na něj narazil?"
„V taverně, že to tak musím říct. V taverně, kde jsem hrál a on… unikal odplatě, jak se sám vyjádřil. Zůstali jsme tam jako poslední hosté. Nijak zvlášť nepospíchal domů, podle mě k tomu měl vážné důvody, a tak jsme poklábosili."
„Taccio poklábosí rád," potvrdil Rovigo. Devin zaslechl, jak se někdo v kočáru uchichtl. Neznělo to jako těžkopádná pobavená reakce neprovdatelné dcery. Začínal chápat Rovigovu taktiku vůči ženskému elementu v rodině. Ve tmě roztáhl tvář do úsměvu.
„Vzácný Taccio mi vysvětlil svoji prekérní situaci," řekl Alessan. „Když jsem se zmínil, že jsem právě nastoupil do trupy Menika di Ferraut a cestujeme na Slavnost vína, pověřil mě, abych tě vyhledal a potvrdil obsah dopisu, který ti prý odeslal."
„Poslal dobře pět dopisů," zaúpěl Rovigo. „Co mi máš potvrdit, příteli Alessane?"
Alessan dokonale parodoval intonaci posla na divadle.
„Ctěný Taccio mi přikázal, abych ti vyřídil a odpřisáhl při Triádě a třech prstech Dlaně, že jestli mu nepošleš předtím, než uhodí mrazy, novou postel, Dračice, která neklidně podřimuje po jeho boku, procitne, nepředstavitelně se rozhněvá a násilně ukončí jeho život zasvěcený službě tobě."
Z kočáru se ozval smích a potlesk. Devinovi, pozorně sledujícímu reakce v hloubi kočáru, nepřipadalo, že tam sedí manželka saň.
„Eanno a Adaone, ochránci manželství, odvraťte tak neblahé konce!" zbožně zaprosil Rovigo. „Postel jsem objednal, je hotová a připravená k odeslání hned po Slavnosti vína."
„Tím Dračice upadne do hlubokého spánku a Taccio bude zachráněn," pronesl Alessan zvučně a důrazně jako morální naučení dětem na závěr představení loutkového divadla.
„Vážně nechápu, proč vám všem nahání takový strach chudinka Ingonida," pravil příjemný, pobavený ženský hlas z kočáru. „Zapomněli jsme pro dnešek na naše dobré vychování, Rovigo? Necháme tu ty lidičky postávat v zimě a ve tmě?"
„Vyloučeno, lásko moje," zvolal spěšně manžel. „To jen představa rozhněvané Ingonidy mi na okamžik zatemnila rozum, Alix." Devin nedokázal potlačit úsměv a všiml si, že i z Catrianiny tváře zmizel obvyklý výraz povznesené lhostejnosti.
„Vracíte se do města?" zeptal se Rovigo.
První ošidná situace – a Alessan ji nechal na něm.
„Ano," odpověděl Devin. „Vyšli jsme si provětrat hlavy daleko od městského ruchu, ale už jsme s to mu zase čelit."
„Vás tři by určitě obtěžovali obdivovatelé celou noc," řekl Rovigo.
„Zdá se, že jsme získali určitou popularitu," připustil Alessan.
„Žerty stranou," pronesl Rovigo vážně. „Docela bych chápal, kdybyste se chtěli na slavnost vrátit, když jsme odjížděli, blížila se k vrcholu. Bude samozřejmě pokračovat až do rána, ale přiznávám, že nerad nechávám mladší lidi napospas noci a moje nešťastná nejstarší dcera Alais mívá z přemíry vzrušení ujímání a jdou na ni mdloby."
„To je nemilé," řekl Alessan a tvářil se jako by nic.
„Tatii" naléhavě zaprotestoval z kočáru příjemný hlas.
„Okamžitě přestaň, Rovigo, nebo na tebe ve spaní vyleju umyvadlo," prohlásila matka, byť se podle Devinova úsudku doopravdy nehněvala.
„Vidíte, kam jsem to dopracoval?" zvolal obchodník a pateticky rozpřáhl ruce. „Nemilosrdně mě pronásledují i ve spaní. Ale jestli vás dočista neodradí politováníhodná ukřičenost mých ženských a vyhlídka na to, že uvnitř jsou další tři stejně nepříjemná stvoření, pak vás co nejsrdečněji vítám a uctivě zvu na pozdní večeři a poklidné posezení nad

skleničkou. V Astibaru by vás touhle dobou těžko přijali pohostinněji.“
„Poctíte nás, když vezmete za vděk i třemi postelemi,“ dodala Alix. „Slyšeli jsme vás hrát a zpívat na dopoledním smutečním obřadu za vévodu. Bylo by nám opravdu ctí, kdybyste přijali pozvání.“
„Byli jste v paláci?“ zeptal se překvapeně Devin.
„Kdepak,“ zabručel Rovigo omluvně. „Byli jsme venku na ulici v davu.“ Zaváhal. „Sandre Astibarský by muž, kterého jsem si ohromně vážil a obdivoval jsem ho. Půda Sandrů sousedí s mými nepatrnými pozemky přicházíte z jejich lesů. Byl to doposledka dobrý soused. Chtěl jsem slyšet žalozpěvy…, a když jsem zjistil, že k obřadu vybrali mého nejnovějšího mladého přítele, tak… Přijmete laskavě pozvání?“
Tentokrát Devin přenechal iniciativu Alessanovi.
„Tak vřelé pozvání nedokážeme odmítnout,“ řekl pobaveně Alessan a bílé zuby mu zasvítily ve tmě. „Umožní nám to připít na bezpečnou cestu Tacciovy nové postele a klidný spánek jeho Dračice!“
„Ach, chudinka Ingonida,“ ozvala se z kočáru Alix a neúspěšně se pokusila potlačit smích. „Jste k ní tak nespravedliví!“

Uvnitř bylo světlo, teplo a smích neutuchal. Nalézaly se tam rovněž tři nepochybně přitažlivé mladé ženy, jejichž jména prolétla mezi výkřiky a rděním kolem Devinových uší příliš rychle, takže je nezachytil. Nejstarší z této trojice – asi sedmnáctiletá, jak odhadoval – mluvila zpěvavě a z jejích očí čišel flirt. Alais byla jiná.
V dobře osvícené chodbě domu Devin zjistil, že nejstarší obchodníkova dcera je drobná, štíhlá a vážná bytost. Měla dlouhé rovné černé vlasy a oči nejsvětlejšího odstínu modré barvy, jaký kdy viděl. Vedle ní Catrianiny modré oči působily vyzývavě a její rusovlasá kštice připomínala hřívu lvice.
Neodbytné ženské ruce je za štěbetání uvedly k nesmírně pohodlným křeslům v pokoji, zařízeném v zelené a zlaté barvě. V rozměrném venkovském krbu plápolal oheň a zaháněl podzimní chlad. Podlahu pokrýval obrovský koberec nesporně quileiského původu, jak podle vzoru poznalo i nezběhlé Devinovo oko. Sedmnáctileté děvče – Selvena, jak se později ukázalo – na něj elegantně klesla u Devinových nohou. Vzhlédla k němu a usmála se. Zaznamenal a ignoroval letmý ironický pohled Catriany, která se posadila blíž ke krbu. Alais odběhla pomoct matce.
Z hloubi domu se vynořil Rovigo, vítězoslavně zářil a nesl tři láhve. „Doufám, že nikomu nebude proti mysli astibarské modré víno?“ otázal se s úsměvem. Tato prostá otázka dokonale ospravedlnila Devinovo spontánní jednání venku ve tmě. Pohlédl na Alessana a ten ho odměnil podivným, leč uznalým úsměvem.
Rovigo zručně odzátkoval láhev a nalil víno. „Kdyby vás některá z mých nezvedených ženských nudila, klidně ji zažeňte jako kočku,“ prohodil přes rameno. Z každé sklenice se vinul proužek modrého kouře.
Selvena elegantně rozprostřela na koberci svou róbu a okázale si nevšimla otcova úšklebku, což naznačovalo, že si na jeho špičkování dávno zvykla. Její pohledná, dokonale upravená a praktická matka, směšně vzdálená Rovigovu nářkuplnému popisu v taverně U ptáka, vstoupila s Alais a postarším sluhou. Zakrátko nízký stolek zaplnily nejrozmanitější lahůdky.
Devin přijal od Roviga sklenici a vychutnával lahodný buket. Pohodlně se v křesle opřel a překypoval spokojeností. Selvena na matčin letmý pohled vstala, ale jen proto, aby naservírovala Devinovi na talíř občerstvení. S úsměvem mu ho podala a usadila se znovu na koberec, tentokrát o kousek blíž než předtím. Alais obsluhovala Alessana a Catrianu, zatímco dvě mladší dcery se posadily na podlahu vedle otce. Ten jim s hranou majetnickou pýchou uštědřil herdu do zad.
Devin v životě neviděl tak očividně šťastného člověka. Muselo se to promítnout do jeho pobaveně ironického pohledu, neboť Rovigo na to pokrčil rameny.
„Dcerušky, ach dcerušky,“ zabědoval a zasmušile potřásl hlavou.
„Důvod k metání kozelců,“ připomněl Devin obchodníkovi a významně pohlédl na jeho manželku. Rovigo sebou trhl.
Alix jejich slova zaslechla a kolem očí jí naskočily vějířky vrásek, vlastní veselým povahám. „Zase vedl svou?“ řekla a naklonila hlavu na stranu. „Budu hádat: připomínám rozměry slonice a jde ze mě hrůza jako z čerta, ze čtyř děvčat by se sotva sestavila jedna hezká žena? Je to tak?“
Devin se rozesmál a otočil se k Rovigovi, vubec ne zaskočenému, naopak zářícímu pýchou na svou ženu. „Přesně tak,“ přiznal Devin Alix, „ale na jeho obranu musím říct, že jsem nikdy nikoho neslyšel popisovat své blízké s takovou láskou.“
Alix ho odměnila uchichtnutím, Alais se na něho přes rameno nádherně, nakažlivě usmála, zatímco se činila u nízkého stolku.
Rovigo pozvedl sklenici a kroužil s ní, takže kouř vytvářel ve vzduchu kroužky. „Nepřipijeme na památku našeho vévody a na slávu hudby? Modrým vínem se nemá připíjet na jalovosti.“
„Souhlasím,“ řekl tiše Alessan. Zvedl sklenici. „Na památku našeho vévody Sandra Astibarského. A na hudbu!“ pronesl rozvážně. A než se napil vína, ještě něco dodal jen pro sebe.
Devin usrkl ze sklenice a potřetí či počtvrté v životě vychutnával rafinovaně lahodné a podivuhodně lehké astibarské modré víno. Podobné se nenajde na celé Dlani. Cena tomu samozřejmě odpovídá. Devin se rozhlédl a pozdravil Roviga sklenicí.
„Na vás všechny,“ řekla náhle Catriana. „Na laskavost na temné cestě.“ Usmála se – a vůbec ne trpce nebo posměšně. Devina to překvapilo a uvědomil si, že jí někdy křivdí.
Jdu jinou cestou, pravila v paláci Sandreniů. Teď to plně chápal. Protože i on nyní kráčí po téže cestě navzdory tomu, že se mu snažila v tom zabránit. Marně se pokoušel zachytit její pohled. Rozmlouvala s Alix, která se usadila vedle ní. Devin letmo zhodnotil situaci a věnoval pozornost jídlu.
Po chvíli ho Selvena zašimrala na noze. „Nezazpíval bys nám?“ zeptala se a rozkošně se usmála. Ruku nestáhla. „Alais

tě slyšela, rodiče taky, ale my ostatní jsme celý den nevytáhly paty z domu.“
„Selveno!“ okřikly ji unisono matka a starší sestra. Selvena sebou trhla jako uštknutá, ale Devin si všiml, že se zároveň natočila k otci a kousla se do rtu. Ten se na ni vážně zadíval.
„Musím tě poučit, srdíčko,“ pravil tónem na hony vzdáleným předchozímu škádlení. „Naši přátelé se hudbou živí. A teď jsou našimi hosty. A hostitel nežádá hosty, aby v jeho domě pracovali, světlo mého života.“ Selveně se v očích zatřpytily slzy. Sklonila hlavu.
Tímtéž vážným tónem řekl Rovigo Devinovi: „Přijmeš naši omluvu? Myslela to dobře, ujišťuju tě.“
„To se rozumí,“ vyhrkl Devin, neboť Selvena mu něžně pofňukávala u nohou. „Není třeba se omlouvat.“
„Opravdu ne,“ potvrdil Alessan a odložil talíř s jídlem. „Sice se hudbou živíme, ale muzicírujeme i proto, že v životě je máloco ryzejšího. A zahrát přátelům není práce, Rovigo.“
Selvena si otřela oči a vděčně k němu vzhlédla.
„Zazpívám ráda,“ prohlásila Catriana. Krátce se zadívala na Selvenu. „Jestli ovšem nechceš slyšet jen Devina.“
Devin se zavrtěl, přestože v tom nebyla skryta špička vůči němu. Selvena sebou podruhé trhla a zrozpačitěla. Devin koutkem oka postřehl, že Alais se zarazila.
Selvena se vážně hájila, že myslela hudební produkci celé trojice. Alessana slovní přestřelka zjevně pobavila. Devin ho pozoroval a intuice mu napověděla, že tato uvolněná, družná podoba je tiganskému knížeti bližší než arogantní věcnost, s níž jednal v lovecké chatě.
To je jeho způsob úniku, náhle ho napadlo. A pochopil, že trefil do černého. Slyšel ho přece hrát Žalozpěv za Adaona.
Rovigo se na Catrianu usmál. „Jestli ve své laskavosti projevíš i dostatek shovívavosti vůči troufalému dítěti, které s uzarděním považuju za vlastní, mám v domě tregeskou píšťalu – jen Triáda ví proč. Kdysi jsem se ve své otcovské zaslepenosti domníval, že aspoň jedno z těchhle stvoření projeví nějaký talent.“
Alix manželovi na dálku naznačila lžící, že by ho nejradši pleskla. Roviga to nijak nerozházelo a v dobré náladě poslal nejmladší dceru pro dudy, zatímco všem znovu nalil víno.
Devin si všiml, že se na něho ze sedátka u krbu dívá Alais. Bezděčně se na ni usmál. Úsměv neopětovala, ale nespustila z něho vážné, hluboké oči. Cítil, jak mu lehce poskočilo srdce.
Dopadlo to tak, že po jídle zpívali s Catrianou za Alessanova doprovodu na píšťalu víc než hodinu. Když spustili jednu ze starých certandských horalských balad, Rovigo na chvíli zmizel a vrátil se s dvojicí senzijských bubínků. Přidal se zpočátku ostýchavě a jemně při refrénu, ale brzy si počínal stejně suverénně jako ve všem, co podnikal. Catriana ho obdařila zvlášť oslnivým úsměvem. Nebylo třeba Roviga víc povzbuzovat, aby s nimi muzicíroval dál a dál.
Pohled těch modrých očí stačí, aby muž udělal cokoli na světě, uvažoval Devin. Jeho Catriana neobdařila nikdy ani vzdáleně podobným úsměvem. Propadl vnitřnímu zmatku.
Někdo – patrně Alais – mu nalil třetí sklenici. Vypil jí rychleji, než bylo vzhledem k pověstné síle modrého vína zdrávo, načež s trojicí spustil další píseň pro dvě mladší děvčata, a to poslední, jak přes protesty stanovila Alix.
Nemohl zpívat o Tiganě a rozhodně se mu nechtělo zpívat o vášni či lásce, tak zanotoval velmi starou píseň o tom, jak Eanna stvořila hvězdy, každou pojmenovala a vštípila si do paměti, aby nic nezmizelo v propasti prostoru a času a nebylo zapomenuto.
Odpovídalo to nejvíc tomu, co pro něho tato noc znamenala, volbě, kterou učinil.
Když spustil, Alessan se na něho zamyšleně, chápavě podíval a Catriana mu věnovala letmý, tajuplný pohled, načež se k němu připojili. Rovigovy bubínky tentokrát oněměly, obchodník poslouchal. Devin viděl Alais a její černé vlasy na pozadí ohně, soustředěně ho pozorovala. Celou jednu sloku zpíval pro ni, načež se zcela ztotožnil s písní a čerpal plně z vlastních vnitřních zdrojů nejčistší hudebnosti, nedíval se na nikoho, jako by zpíval samotné Eanně hymnus o pojmenování všehomíra. V jednom okamžiku spatřil vnitřním zrakem vysoko na temném nebi modrostříbrnou hvězdu jménem Micaela, nechal se tím jasným zjevením unášet výš a výš na vlně Catrianina hlasu, aby se v konci měkce snesl na zem.

V nastalé poklidné atmosféře Selvena a dvě mladší děvčata překvapivě ochotně odešly spát. O něco později vstala i Alix a k Devinovu zklamání i Alais.
Ve dveřích se otočila a zadívala se na Catrianu. „Určitě jsi hodně unavená,“ řekla Rovigova dcera. „Jestli chceš, ukážu ti ložnici. Doufám, že ti nebude vadit, že tam budu spát i já. Dělíme se o ni se Selvenou, ale ta dneska spí s děvčaty.“
Devin očekával, že se Catriana zarazí, ne-li vzepře tak očividnému, přísnému oddělení žen a mužů. Opět ho překvapila, jen na zlomek vteřiny zaváhala, načež vstala. „Jsem unavená a vůbec mi nebude vadit, že budu spát u tebe,“ prohlásila. „Aspoň mi to připomene domov.“
Devin se usmál ironii situace, ale vzápětí si uvědomil, že to není vhodné. Catriana jeho šklíbení zaznamenala, co by za to dal, kdyby si toho nevšimla. Určitě to špatně pochopila. Zjitřená fantazie mu připomněla, že se spolu dopoledne milovali.
Po odchodu žen seděli tři muži nějakou dobu mlčky, každý pohroužen do vlastních myšlenek. Rovigo vstal a rozlil do sklenic poslední víno. Přiložil do krbu další poleno a čekal, až vzplane. Povzdechl si a usedl opět do křesla. Pohrával si v ruce se sklenicí a díval se z jednoho hosta na druhého.
Ticho porušil Alessan. „Devin je přítel, Rovigo,“ řekl tiše. „Můžeme klidně mluvit. I když se obávám, že se na nás oba hrozně zlobí.“
Devin se rychle napřímil a odložil sklenici. Rovigovi pohrával na rtech lišácký úsměv. Krátce na něho pohlédl a spokojeně se otočil k Alessanovi.
„Trochu mi to zamotalo hlavu,“ řekl. „Ale vzhledem k okolnostem mě napadlo, že by mohl zůstat s námi.“ I Alessan se usmíval. Oba se obrátili k Devinovi.

Cítil, že se červená. Jeho mozek horečně probíral události dne. Zíral na Roviga. „Tys mě nevyhledal u Ptáka náhodou. Alessan tě poslal. Tys ho na mě nasadil, co?“ obvinil zpříma knížete.
Než Alessan odpověděl, muži si opět vyměnili pohled.
„Ano,“ přiznal. „Tušil jsem, že nás vzhledem k smutečnímu obřadu za Sandra Astibarského vyzvou k účasti na konkurzu. Nemohl jsem si dovolit ztratit tvou stopu, Devine.“
„Držel jsem se tě včera, když sis vykračoval po Chrámové ulici,“ doplnil Rovigo zdvořile a tvářil se rozpačitě.
Devin nadále zuřil a byl zmatený. „Takže jsi mi U ptáka lhal, že se tam zastavíš, kdykoli se vrátíš z cesty.“
„Ne, to je pravda,“ ohradil se Rovigo. „Všechno, co jsem ti řekl, je pravda. Jakmile člověk přistane, táhne ho to na známé místo.“
„A Catriana?“ Rozhněvaný Devin nemínil povolit. „Co ona? Jak jsi to navlékl…“
„Zaplatil jsem chlapci, aby ti v hostinci vyřídil vzkaz, když jsem viděl, že tě starý Goro nevyhodí. Nezlob se, Devine. Všechno mělo svůj smysl.“
„Všechno,“ potvrdil jakoby ozvěnou Alessan. „Teď už to jistě pochopíš. Catriana a já jsme přicestovali do Astibaru s Menikovou trupou jen proto, že jsem chtěl být u toho, až Sandre zemře.“
„Počkej!“ zvolal Devin. „Chtěl jsi být u toho? Jak jsi věděl, že zemře?“
„Vyrozuměl mě Rovigo,“ přiznal Alessan. Odmlčel se, aby Devin novinku vstřebal. „Působí v Astibaru devět let jako můj zdroj informací. Udělal jsem si o něm kdysi stejný obrázek jako ty včera, a zrovna tak rychle.“
Devinovi se zatočila hlava, díval se na obchodníka, svého náhodného přítele ze včerejška. Jak se ukázalo, nesvedla je náhoda. Rovigo odložil sklenici.
„Myslím si o tyranech totéž co ty,“ řekl tiše. „O Alberikovi tady nebo o Brandinovi Ygrathském, který vládne Chiaře, Corte, Asoli a provincii, z níž pochází Alessan. Neslyším její jméno a nevzpomenu si na ně, i když se snažím sebevíc.“
Devin polkl. „A co vévoda Sandre?“ zeptal se. „Jak jsi věděl…“
„Špehoval jsem je,“ klidně přiznal Rovigo. „Nebylo to těžké. Sledoval jsem Tomassovo počínání. Zaměřili se cele na Alberika, jako venkovský soused Sandrů jsem snadno pronikl na jejich pozemky. O tom, že Tomasso hrál na veřejnosti komedii, vím léta, a i když to není něco, čím bych se právě pyšnil, v posledním roce jsem pod okny jejich sídla a chaty strávil řadu nocí a vyslechl, jak probírají podrobnosti Sandrovy smrti.“
Devin rychle pohlédl na Alessana. Otevřel ústa, aby něco řekl, ale beze slova zase sklapl.
Alessan přikývl. „Děkuju.“ Obrátil se k Rovigovi. „Existuje a existovalo pár věcí, o nichž nevíš, a je to tak lepší nejen pro tebe, ale i pro bezpečnost tvé rodiny. Jistě chápeš, že to není vůbec otázka důvěry.“
„Po devíti letech to chápu,“ zamumlal Rovigo. „Co bych měl vědět o tom, co se stalo dneska v noci?“
„Alberico přijel krátce nato, co jsem se připojil k Tomassovi a noční hlídce v chatě. Baerd a Catriana nás varovali, měl jsem čas se ukrýt i s Devinem, který se do chaty vydal nezávisle na nás.“
„Nezávisle? Jak to?“ důrazně se zeptal Rovigo.
Devin zvedl hlavu. „Získal jsem informace samostatně,“ pronesl pyšně. Koutkem oka si všiml, že se Alessan ušklíbl, a naráz si připadal směšně. Schlíple dodal: „Vyslechl jsem Sandrovce v paláci o přestávce smutečního obřadu.“
Rovigo měl na jazyku další otázky, ale Alessan se po něm podíval, takže se jich zdržel. Devin mu byl vděčný.
„Když jsme se potom vrátili do chaty, členové noční hlídky byli mrtví. Tomassa odvlekli. Baerd zůstal v chatě, aby se postaral o spoustu věcí. Nakonec ji zapálí.“
„Potkali jsme Barbadiořany, když jsme se vraceli z města,“ řekl tiše Rovigo, jakmile se vyrovnal s novinkami. „Viděl jsem, že vezou Tomassa. Bál jsem se o tebe, Alessane.“
„A ne bezdůvodně,“ poznamenal Alessan věcně. „Měli svého donašeče. Ten mládeneček Herado, Giannův syn, sloužil Alberikovi.“
Rovigem to zjevně otřáslo. „Vlastní krev? Morian ať ho za to uvrhne do věčné tmy!“ zaskřehotal. „Jak to mohl udělat?“
Alessan svým typickým způsobem pokrčil rameny. „Když vládne tyranie, leccos se hroutí, nemyslíš?“
Nastalo ticho, Rovigo se snažil překonat otřes a hněv. Devin si nervózně odkašlal a řekl: „Co tvoje rodina, nakolik jsou…“
„O tomhle nevědí nic,“ odvětil obchodník, který se trochu uklidnil. „Alix ani děvčata dodnes neviděly Alessana ani Catrianu. Setkal jsem se s Alessanem a Baerdem před devíti lety v Tregeji a během jedné dlouhé noci jsme zjistili, že máme některé společné sny a nepřátele. Vysvětlili mi, oč usilují, a já jsem jim řekl, že jim v tom budu ze všech sil pomáhat, aniž bych tím příliš ohrozil ženu a dcery. Snažil jsem se. A neustanu. Doufám, že budu žít dost dlouho, abych slyšel celou přísahu, kterou Alessan skládá nad modrým vínem.“
Pronesl poslední slova tiše a procítěně. Devin pohlédl na knížete a vybavilo se mu, jak si před přípitkem neslyšně něco mumlal pod vousy.
Alessan se upřeně díval na Roviga. „Ještě něco bys měl vědět. Devin je nepochybně jedním z nás. Zjistil jsem to náhodou včera odpoledne. Taky se narodil v mé provincii, dřív než padla. A proto je tady.“
Rovigo mlčel.
„Jak zní ta přísaha?“ zeptal se Devin. A nesměleji dodal: „Neměl bych ji znát?“
„Ne že by obsahovala kdovíco. Je to víc taková moje modlitba.“ Alessan mluvil pečlivě a zřetelně. „Vždycky se k ní vracím. Zní: Tigano, ať tvá památka jitří mou duši jako čepel.“ Devin zavřel oči. Ta slova a hlas! Všichni mlčeli. Devin otevřel oči a podíval se na Roviga.
Hněv a ohromení zbrázdily obchodníkovo čelo vráskami.
„Devin tomu porozumí, příteli,“ pravil Alessan jemně. „Je to součást jeho dědictví. Cos slyšel tentokrát?“
Rovigo bezmocně rozhodil rukama. „Totéž co napoprvé. Tenkrát v noci před devíti lety nad modrým vínem. Slyšel jsem, že památka něčeho má jitřit tvou duši jako čepel. Jako mou duši. Ale neslyšel jsem… Zase mi unikl začátek. To hlavní.“

„Tigana," zopakoval Alessan. Zaznělo něžně jako cinknutí křišťálového zvonku.
Ale Rovigo se tvářil ještě užasleji a zdrceněji. Obchodník sáhl po sklenici a jedním douškem ji vyprázdnil. „Řekl bys to… ještě jednou?"
„Tigana," pronesl Devin dřív, než stačil promluvit Alessan. Aby se ujal svého dědictví, vyrovnal se s žalem zasutým v srdci a ztotožnil se se svým původem. Neboť ta země je i jeho, anebo bývala i jeho, a její jméno tvoří součást jeho totožnosti – obojí ztratil. Obojí mu vzali.
„Ať tvá památka jitří mou duši jako čepel," řekl a hlas mu v konci přeskočil, ačkoli se snažil stejně jako Alessan mluvit neochvějně.
Zamyšlený, zmatený a očividně rozrušený Rovigo zavrtěl hlavou.
„A tohle způsobila Brandinova magická moc?" otázal se.
„Ano," řekl zpříma Alessan.
Rovigo si povzdechl a opřel se v křesle. „Promiň," pronesl tiše. „Oba promiňte. Neměl jsem se ptát. Otevřel jsem ránu."
„Zeptal jsem se já," rychle řekl Devin.
„Tahle rána je pořád otevřená," poznamenal po chvíli Alessan.
Rovigovu tvář prostoupil nemírný soucit. Nechtělo se věřit, že si tentýž člověk jindy tropí šprýmy ze svých neprovdaných dcer. Obchodník rázně vstal a zabýval se ohništěm, ačkoli plamen plápolal jaksepatří. Devin pozoroval Alessana. Jejich oči se setkaly. Oba mlčeli. Alessan jen povytáhl obočí a svým typickým způsobem pokrčil rameny.
„Co teď podnikneme?" zeptal se Rovigo d'Astibar a přešel ke svému křeslu. Jeho obličej v odlescích ohně zčervenal.
„Vyvádí mě to z míry jako na samém začátku. Nemám rád magii. Zvlášť ne tuhle černou magii. Pro mě je důležité, abych jednou slyšel i to, co mi kouzlo upírá."
Devina se opět zmocnilo vzrušení, jeden pocit vytlačoval druhý. Uraženost nad tím, že ho u ptáka podvedli, úplně vyprchala. Ti dva, Baerd a vévoda, jsou lidé, s nimž se musí počítat v každém ohledu, osnují plány, které mohou změnit mapu Dlaně a celého světa. A on je tu s nimi, stal se jedním z nich a žene se za snem o svobodě. Dopřál si velký doušek modrého vína.
Alessanova tvář nabyla ustaraného výrazu. Jako by ho náhle obtížilo nové, těžké břímě. Pomalu se v křesle sesunul, čechral si rukou vlasy a dlouho, beze slova se díval na Roviga.
Devin zatěkal po mužích očima a připadal si najednou zase ztracený, vzrušení pominulo skoro tak rychle, jak se ho zmocnilo.
„Copak jsme tě už dost nezasvětili, Rovigo?" zeptal se posléze Alessan. „Musím přiznat, že teď, když jsem poznal tvou ženu a dcery, je to pro mě ještě těžší. V příštím roce se možná spousta věcí změní a nemusím snad zdůrazňovat, jak to bude nebezpečné. V chatě v noci zemřeli čtyři lidé a umíš si představit jako já, kolik jich usmrtí na kole v Astibaru v příštích týdnech. Něco jiného bylo, když jsi tady i na cestách pozorně naslouchal a sledoval, co chystá Alberico i Sandre, a pak ses s Baerdem a se mnou scházel, pozdravili jsme se dotekem dlaní a přátelsky jsme debatovali. Ale teď události nabírají spád a já se bojím vydat tě v nebezpečí."
Rovigo přikývl. „Tušil jsem, že mi takhle odpovíš. Děkuju ti za starost. Jenže, Alessane, tohle jsem si ujasnil před dávnými léty. Nečekám, že svobodu někde najdeme nebo získáme, aniž bychom za ni museli zaplatit. Před třemi dny jsi řekl, že na jaře patrně dojde pro nás všechny k rozhodujícímu obratu. Jestli můžu v dalším období v něčem pomoct, musíš mi to říct." Zaváhal a dodal: „Miluju svou ženu Alix i z toho důvodu, že kdyby tu byla s námi a o všem věděla, stála by na naší straně."
Alessanovi nezmizel z tváře ustaraný výraz. „Jenže tu s námi není a nic neví," řekl. „A to z dobrých důvodů, ostatně po dnešní noci jich přibude. A tvoje děvčata? Copak můžu dopustit, abys je ohrozil?"
„Proč rozhoduješ za mě nebo za ně?" zeptal se Rovigo tiše, ale důrazně. „Kde je naše volba, naše svoboda, když uvažuješ za nás? Radši bych je nevystavoval nebezpečí a nemůžu si dovolit úplně zanechat obchodu. Ale kdybych tuhle hranici nepřekročil, jakou bych vám mohl nabídnout pomoc, aby se něco změnilo?"
Devin konečně pochopil zdroj Alessanových pochyb a zachmuřeně mlčel. Sám jim dosud nepřipisoval nejmenší váhu, zatímco Alessan se s nimi potýkal. Zaskočilo ho to, vystřízlivěl a dostal strach, ne však o sebe.
Skoro všechno, co děláme, vystavuje lidi riziku, pravil kníže v lese, když hovořili o Menikovi. Teď Devin začínal bolestně chápat dosah jeho slov.
Nechtěl těmto lidem ublížit. V žádném směru. Devinovo vzrušení pominulo, poprvé si uvědomil, že cesta, kterou nalezl, nebude lemována jen běžnými svízelemi. Náhle spatřil vzdálenost, kterou již rozevřela zvolená cesta mezi nimi a všemi, s nimiž se setkají. Včetně přátel. Lidí, kteří s nimi sdílejí jejich sen nebo alespoň jeho část. Vzpomněl si na Catrianu v paláci a nyní jí rozuměl lépe než před hodinou.
Poznání velelo Devinovi mlčet. Soustředěně pozoroval Alessana a z nestřeženého výrazu jeho tváře vyčetl, že dospívá k obtížnému rozhodnutí. Viděl, jak se kníže pomalu, zhluboka nadechl a vzal na sebe další břímě, jak mu ukládala cena jeho krve.
Alessan se podivně, zasmušile usmál. „Něco bych pro tebe měl," řekl Rovigovi. „Můžeš udělat něco, co pomůže věci." Zarazil se, vzápětí jeho úsměv nečekaně zvroucněl a zahrál mu i v očích. „Co kdybys rozšířil okruh svých obchodních partnerů?" zeptal se záměrně co nejobyčejněji.
Rovigo na okamžik zrozpačitěl, ale jeho obličej vzápětí rozšířil chápavý úsměv. „Rozumím," řekl. „Potřebuješ získat přístup na určitá místa."
Alessan přikývl. „Ano, naše řady se rozšiřují. Třeba teď se připojil Devin, do jara přibudou další. Oproti létům, kdy jsme byli s Baerdem sami, se situace změnila. Myslím na to od chvíle, kdy mezi nás přišla Catriana."
Jeho hlas ožil a nabyl na údernosti. Devin ten tón znal z lovecké chaty. Tam v něm poprvé poznal jiného člověka. „V obchodě si můžeme snáz a naprosto legálně vyměňovat informace, tuhle zimu budu potřebovat pravidelný přísun

zpráv. Jako partneři si můžeme psát o veškerém dění, které se týká obchodu. A všechno, co nás zajímá, se obchodu nějak týká.“ „Pochopitelně,“ potvrdil Rovigo a očima se vpíjel do Alessanovy tváře.
„Můžeme si sdělovat zprávy přímo anebo prostřednictvím Taccia ve Ferrautu.“ Pohlédl na Devina. „Mimochodem, znám Taccia, a ne náhodou, jak jistě chápeš.“ Devin o tom nepřemýšlel, ale než se zmohl na slovo, Alessan se znovu obrátil na Roviga. „Předpokládám, že máš důvěryhodného kurýra?“ Rovigo přikývl.
„Nastal nový problém. Můžeme sice cestovat jako muzikanti, ale po včerejším vystoupení jsme populární široko daleko,“ řekl Alessan. „Kdybych si to uvědomil včas, hrál bych hůř a vyzval bych Devina, aby se tolik nesnažil.“
„Nevěřím,“ ozval se Devin. „Podnikl bys asi leccos, ale určitě bys nekazil muziku.“
Alessan se ušklíbl, uznal, že Devin trefil do černého. Rovigo se usmál.
„Dejme tomu,“ připustil kníže. „Byla to mimořádná situace, ne?“
Chvíli bylo ticho. Rovigo vstal a přiložil do ohně další poleno.
„Důvod je nasnadě,“ pravil Alessan. „Jsou určitá místa a činnosti, které se k muzikantům nehodí. Zvlášť k velmi populárním muzikantům. Jako obchodníci bychom ovšem nebudili pozornost.“
„Například na určitých ostrovech?“ zeptal se Rovigo tiše od krbu.
„Například,“ připustil Alessan. „Pokud bude třeba. I když to možná vyjde nastejno, na Brandinově dvoře na Chiaře jsou umělci vítáni. To nám dává možnost volby a já radši vybírám z víc možností. Což se zdá nezbytné, aby určitá osoba zmizela nebo zemřela.“ Hovořil klidně, věcně. Napil se vína.
Po chvíli se obrátil k Rovigovi, který si mnul bradu a jemně tak parodoval prohnaného, hrabivého kupce.
„Přicházíte s velmi zajímavým návrhem, pánové,“ pravil obchodník jakoby chtivě a servilně. „Musím se ovšem na něco zeptat. Nějakou dobu se s Alessanem znám, ale o těchhle záležitostech jsme dosud nejednali, pochopte.“ Přehnaně, na znamení mazanosti, přimhouřil oči. „Co vlastně víte o obchodu?“
Alessan vyprskl smíchy, ale rychle zase zvážněl. „Máš nějaké hotové peníze?“ zeptal se.
„Právě připlula moje loď,“ odvětil Rovigo. „Mám hotovost z obchodů za poslední dva dny a snadný přístup k úvěru na zisk, který očekávám v příštích týdnech. Proč?“
„Pak bych doporučoval koupit do osmačtyřiceti hodin přiměřené množství obilí za rozumnou cenu. Vlastně do čtyřiadvaceti hodin, kdyby to šlo.“
Rovigo se zamyslel. „To se dá zařídit. Mám prostředky právě na to, abych nakoupil takové množství, které nevzbudí nežádoucí pozornost. Udržuju obchodní styky se správcem Nievolova panství u hranic s Ferrautem.“
„S Nievolovým správcem neobchoduj,“ rychle řekl Alessan.
Opět nastalo ticho. Rovigo pomalu přikývl. „Chápu,“ řekl a znovu udivil Devina bystrostí. „Myslíš, že po Slavnosti vína dojde ke konfiskacím?“
„Ano,“ odpověděl Alessan. „Kromě mnoha jiných, ještě nepříjemnějších věcí. Můžeš nakoupit obilí jinde?“
„Můžu.“ Rovigo se nakrátko podíval z Alessana na Devina. „Takže mám čtyři partnery,“ pravil rázně. „Vás tři a Baerda. Je to tak?“
Alessan přikývl. „Skoro, ale rozšíříme okruh partnerů na pět. O náš podíl se bude dělit ještě jedna osoba, jestli ti to nevadí.“
„Proč by mi to mělo vadit?“ Rovigo pokrčil rameny. „Mého podílu se to přece nedotkne. Seznámíš mě s tou osobou?“
„Doufám, dříve nebo později,“ odvětil Alessan. „Snad budeš se všemi spokojený.“
„Dobrá,“ řekl Rovigo úsečně. „Podle běžných zvyklostí dvě třetiny zisku patří tomu, kdo do obchodu investuje prostředky, třetina těm, kdo zajišťují dopravu a ostatní. Podle toho, co jste mi právě řekli, budete moct nabídnout z hlediska našeho podnikání cenné informace. Navrhuju tedy, abychom se o výnos z každého společného obchodu dělili napůl. Vyhovuje vám to?“
Pohlédl na Devina. Ten co nejsuverénněji odpověděl: „Vyhovuje.“
„To je opravdu velkorysé,“ souhlasil Alessan. Opět se zatvářil ustaraně, jako by měl ještě něco na srdci.
„Domluveno,“ rychle řekl Rovigo. „Není o čem debatovat, Alessane. Zítra zajedeme do města a uzavřeme řádnou smlouvu s pečetí. Kam se chystáte po Slavnosti vína?“
„Nejspíš do Ferrautu,“ odpověděl Alessan. „Můžeme prodebatovat, co dál, ale musím ve Ferrautu něco zařídit a měli bychom uvážit i jeden obchod v Senziu.“
„Do Ferrautu?“ otázal se Rovigo, ostatní jako by neslyšel. Úsměv mu pomalu rozšířil tvář. „Do Ferrautu! Výborně! Není nic lepšího! Tím nám ušetříte peníze. Poskytnu vám povoz a odvezete novou postel Ingonidě!“

Cestou do poschodí Alais ne a ne si vzpomenout, kdy byla předtím tak šťastná. Ne že by měla sklon k trudnomyslnosti jako Selvena, ale život doma se vlekl až příliš poklidně, zvlášť když otec byl na cestách.
A teď se najednou událo tolik věcí.
Rovigo se vrátil domů z neobvykle dlouhé plavby. Alix a Alais byly vždycky nervózní, když se vypravil až za hory na jih do Quileiy, byť je sebevíc ujišťoval, že bude opatrný. Navíc na poslední plavbu vyrazil znepokojivě pozdě, v období podzimních větrů. Ale vrátil se šťastně domů těsně před zahájením Slavnosti vína. Alais se jí účastnila podruhé, nemohla se nabažit každé vteřiny dne i noci, vykulenýma, bystrýma očima vstřebávala všechno, co viděla. Opájela se tím.
Stála dopoledne nehnutě na náměstí před palácem Sandrů zaplněném lidmi a naslouchala uprostřed nepřirozeně ztichlého davu čistému hlasu, který se nesl z nádvoří. Hlasu, který naříkal nad Adaonovou smrtí pod tregeskými cedry tak hořce, tak cituplně, že se Alais bála, aby se nerozplakala. Musela zavřít oči.
Když se Rovigo před ní a před matkou ledabyle zmínil, že den předtím vypil pohár s jedním ze zpěváků, který vystoupí při smutečním obřadu za vévodu, užasla a zmocnila se jí pýcha. A tvrdil, že dokonce pozval mladého muže, aby se přijel

seznámit s jeho čtyřmi ošklivými dcerami. To, že si je otec tímto způsobem dobíral, Alais netrápilo. Domnívala by se, že něco nehraje, kdyby o nich otec hovořil jinak. Ji ani sestry otcův přístup v nejmenším nevzrušoval. Stačilo jim číst v jeho očích.
Při pozdním nočním návratu domů, vyplašená už lomozem způsobeným barbadiorskými vojáky, kteří si klestili cestu k městským hradbám, na ni dolehl opravdový strach, když na ně u jejich brány zavolal ze tmy čísi hlas.
Otec odpověděl a Alais, která si postupně uvědomovala, komu hlas patří, se málem v krajním vzrušení zastavilo srdce. Cítila, jak jí zrádně rudnou tváře.
Když se ukázalo, že muzikanti půjdou dovnitř, musela vynaložit nejvyšší úsilí, aby se ovládla a chovala tak, jak se sluší na nejstarší a nejzodpovědnější dítě.
V domě se jí ulevilo, protože v okamžení, kdy do dveří vstoupili dva hosté mužského pohlaví, Selvena propadla očekávanému erotickému šílenství. Její trapně průhledné chování Alais coby starší sestře napomohlo zaujmout obvyklý postoj objektivního pozorovatele. Selvena si za celý rok div nevyplakala oči, protože se zdálo čím dál pravděpodobnější, že se do svých osmnáctých narozenin na jaře neprovdá.
Zpěvák Devin byl menší a vypadal mlaději, než předpokládala. Nicméně z tváře pohledného, ztepilého a usměvavého mládence hleděly bystré, inteligentní oči, vlasy okrové barvy se mu kudrnatily do půlky uší. Přes to, co o něm otec řekl, očekávala, že se bude chovat přezíravě a domýšlivě, ale nic takového nezaznamenala.
Druhý muž, Alessan, vypadal o patnáct let starší, možná o víc. Černé spletené vlasy mu předčasně stříbřitě šedivěly na spáncích. Oválnému, ostře řezanému obličeji vévodily velmi jasné šedé oči a široká ústa. Trochu z něho měla strach, i když od počátku s otcem žertoval přesně tím nenuceným způsobem, který se Rovigovi nejvíc zamlouval.
Možná to bylo právě tím, pomyslela si Alais. Jen málo lidí, které znala, s otcem udrželo krok v žertování i v čemkoli jiném. A tomuto muži výrazných, šibalských rysů se to dařilo bez zjevného úsilí. Kde se to v tom tregeském muzikantovi vzalo, ptala se poněkud opovážlivě. Musela si ovšem přiznat, že toho o muzikantech mnoho neví.
Tím víc ji zajímala ta žena. Alais považovala Catrianu za nemírně krásnou. Impozantní výška a fascinující modré oči pod planoucími vlasy – jako by v místnosti hořel další oheň – v Alais vyvolávaly pocit, že je malá, tuctová a nijaká. To, že Selvena ihned nehorázně flirtovala, ji kupodivu neznervózňovalo, ale spíš uklidňovalo. Soutěživá činorodost a účelový exhibicionismus prostě nepatří k jejímu stylu. Pozorně sledovala dění a neuniklo jí, že Catriana si všimla, jak se Selvena něžně otírá o Devinovu nohu, a postřehla ironický pohled, jímž rusovlasá zpěvačka počastovala svého kolegu.
Alais se rozhodla, že půjde do kuchyně. Třeba matka a Menka potřebují pomoc. Když tam vstoupila, Alix na ni krátce, zamyšleně pohlédla, ale nic neřekla.
Rychle připravily pohoštění. Alais potom v pokoji pomáhala servírovat a poslouchala a pozorovala společnost ze svého oblíbeného křesla poblíž krbu. Brzy upřímně blahořečila Selvenině nestoudnosti. Nikoho jiného z domácích by ve snu nenapadlo požádat hosty, aby muzicírovali.
Nabídla se jí příležitost vidět zpěváky při vystoupení, a tak měla oči otevřené. Devin zpíval jednu ze závěrečných strof jakoby přímo pro ni a prudce zrumělivší Alais musela vyvinout značné úsilí, aby neuhnula očima. Při poslední písni o Eanně, která pojmenovala hvězdy, její mysl zabloudila do oblastí, které jí nebyly vlastní a jimiž se naopak Selvena podrobně probírala celé noci. Alais doufala, že ji to prozáří sálavým vnitřním teplem.
Jako neúnavné pozorovatelce lidí jí vrtala v hlavě jedna věc. Mezi Devinem a Catrianou něco bylo, ale rozhodně ne láska nebo něha, tak jak je chápala ona. Čas od času se po sobě podívali, většinou když o tom ten druhý nevěděl, a spíš než cokoli jiného se navzájem popichovali. Znovu si uvědomila,že svět těchto lidí je na hony vzdálený jejímu.
Mladší sestry daly všem dobrou noc. Selvena tak učinila nanejvýš podezřele bez protestů, na rozloučenou se ovšem skandálně konečky prstů dotkla dlaní obou mužů. Alais zachytila otcův významný pohled a zvedla se k odchodu zároveň s matkou.
Nejinak než spontánně pozvala Catrianu k sobě. Jakmile však ta slova vypustila z úst, uvědomila si, jak divně musejí znít té mladé ženě – tak nezávislé a zřejmě uvyklé společnosti mužů. Alais se vnitřně vyplísnila za provinční neohrabanost a obrnila se proti odmítnutí. Nicméně Catriana ihned vstala a obdarovala ji vděčným úsměvem.
„Připomene mi to domov," řekla.
Když kráčely po schodech kolem lampiček v držácích a gobelínů, které přivezl její dědeček před dávnými lety z cesty po Khardhunu, Alais se snažila pochopit, co děvče jejího věku pudí k nekonečnému harcování po cestách necestách v nejistotě, kam složí hlavu. Muži, mezi nimiž se v noci pohybuje, přece z pouhé její přítomnosti musí nabýt dojmu, že není nedostupná. Ať o to
Alais usilovala sebevíc, ničemu nerozuměla. Navzdory tomu nebo možná právě proto v ní klíčila jakási šlechetná velkorysost vůči té druhé ženě.
„Děkuju za hudbu," pronesla plaše.
„To byla jen malá oplátka za vaši laskavost," řekla Catriana skromně.
„Ne tak malá, jak si myslíš," namítla Alais. „Naše ložnice je tamhle. Jsem ráda, že si připomeneš domov… Jistě na něj vzpomínáš v dobrém." Trochu tím zasondovala, doufala však, že ne dotěrně. Chtěla si s touto ženou povídat, spřátelit se s ní, co nejvíc se dovědět o životě, který se tolik lišil od jejího.
Vstoupily do prostorné ložnice. Menka už předtím zapálila oheň v krbu a odestlala. Nové tlusté vlněné prošívané přikrývky, které začali používat letos na podzim, přivezl Rovigo jako víceméně kontraband z Quileiy, kde bývají zimy drsnější.
Když přehlédla ložnici, Catriana povytáhla obočí a tiše se zasmála. „Sem se určitě obě vejdeme. V rybářském domku jsem takové pohodlí neměla." Alais se začervenala, obávala se výčitek, ale než stačila promluvit, Catriana se k ní otočila a stále s rozšířenýma očima nenucené prohodila: „Neměly bychom tvoji sestru svázat? Zdá se, že ji posedla touha, a trochu se bojím, aby moji kolegové přežili noc."

Alais rázem zrudla, přestala se rýpat ve svých citečcích. Vzápětí spatřila na Catrianině tváři záblesk úsměvu a hlasitě se rozesmála, veškerá úzkost a pocit provinění z ní spadly.
„Je hrozná, viď? Zapřísahala se, že se nějakým příšerným způsobem zabije, jestli se do příští Slavnosti vína nevdá.“
Catriana potřásla hlavou. „Poznala jsem pár takových děvčat doma. Ostatně na cestách taky. Nechápu je.“
„Já taky ne,“ vyhrkla Alais. Catriana se na ni zadívala. Alais se váhavě usmála. „V tom se asi shodujeme.“
„Zdá se,“ pronesla neurčitě Catriana a odvrátila se, přešla k jednomu gobelínu na stěně. „To je moc hezké,“ řekla a přejela prstem po povrchu. „Kde to otec koupil?“
„To jsem vyrobila já,“ vyhrkla Alais. Zaznělo to vychloubavě a dostala na sebe vztek.
Promítlo se to patrně do jejího tónu, neboť Catriana se rychle ohlédla přes rameno. Obě ženy se na sebe mlčky dívaly.
Catriana si povzdechla. „Nepřátelím se s lidmi snadno,“ řekla konečně. „Nevím, jestli ti to stojí za námahu.“
„Jakápak námaha,“ zašeptala Alais. „Kromě toho asi budu potřebovat, abys mi pomohla svázat Selvenu,“ prohlásila.
Překvapená Catriana se uchichtla. „Ona se uklidní,“ řekla a usedla na jednu z postelí. „Nikdo z nich se jí ani nedotkne, jsou přece hosty v domě tvého otce. A to i kdyby k nim vklouzla do pokoje a měla na sobě jen červenou rukavici.“
Alais to opět vyvedlo z míry, ale ta kuriózní představa ji pobavila, zahihňala se, usedla na vlastní postel a klátila nohama přes pelest. Posmutněle si všimla, že Catriana dosáhne chodidly na koberec.
„Ta by to klidně udělala,“ zašeptala a zazubila se. „Určitě má červenou rukavici někde schovanou!“
Catriana zavrtěla hlavou. „Pak ji nic nezadrží a záleží jen na mužích. Ale podle mě si k ní nic nedovolí.“
„Zřejmě je dobře znáš,“ zariskovala Alais. Pořád si nebyla jista, jestli jakoukoli důvěrnější poznámkou nenarazí na odpor nebo si nevysloužíposměch. Pochopila, že s Catrianou se asi nevychází snadno.
„Alessana znám líp,“ přiznala Catriana. „Ale Devin je na cestách dlouhá léta a nepochybuju, že zná pravidla.“ Při posledních slovech uhnula očima a mírně zrůžověla.
Stále v obavách z nepříznivé reakce Alais opatrně řekla: „V tom se nevyznám. Existují nějaká pravidla? Dělají ti někdy… míváš na cestách problémy?“
Catriana pokrčila rameny. „Takové, po jakých touží tvoje sestra? S muzikanty ne. Všichni se řídí nepsaným zákonem, jinak by totiž kočovné společnosti mohly zaměstnávat jen určitý druh žen a to by ublížilo hudbě. A většině trup na hudbě záleží. Těm zavedeným rozhodně. Kdyby si muži k ženám moc dovolovali, mohli by na to těžce doplatit. Kdyby se to opakovalo, nenašli by třeba už nikdy práci.“
„Chápu,“ řekla Alais a zamyslela se.
„Každá samozřejmě toužíme po partnerovi,“ dodala Catriana. „Ale nesmíme o to usilovat za každou cenu. Musíme odolat pokušení. A jednou narazíme na muže, který se nám zalíbí, nebo některá na ženu. Každé se naskytne příležitost.“
„Ach,“ povzdechla si Alais a sepjala ruce v klíně.
Mnohem zkušenější Catriana se zatvářila pobaveně a potměšile zároveň. „Neboj se,“ řekla laskavě a zadívala se Alais tam, kam složila ruce jako zábranu. „Tahle rukavice mi nesedí.“
Alais prudce rozhodila ruce do stran a vmžiku zrudla.
„To mi nepůsobilo takovou starost,“ pronesla co nejsamozřejměji. Poté podnícena potměšilým výrazem Catriany ze sebe vyrazila: „Která rukavice ti sedí?“
Catriana se rázem přestala tvářit pobaveně. Nastalo krátké ticho. „Ty máš vážně něco do sebe,“ pronesla zaraženě. „Trochu jsem tě zkoušela.“
„Povýšenost ti nesluší,“ pravila Alais ve vzácném návalu hněvu. „Copak do mě vidíš? Proč bych ti taky hned dávala do sebe nahlédnout?“
Opět nastalo ticho a Catriana ji zase překvapila. „Promiň,“ řekla. „Moc se omlouvám. Tohle mi prostě nejde. Varovala jsem tě.“ Pohlédla stranou. „Když mi něco brnkne na nervy, mám sklon kousat.“
Po hněvu, který v Alais většinou dlouho nazrával, ale rychle ustupoval, nebylo památky, ještě než Catriana domluvila. Taky si důrazně připomněla, že je v jejich domě hostem.
Nemohla však okamžitě odpovědět ani jinak uhladit situaci, neboť do ložnice důležitě přispěchala Menka s umyvadlem vody ohřáté v kuchyni a v patách za ní nejmladší Rovigův učedník s druhým umyvadlem a ručníky na obou ramenou. Chlapec opatrně nesl umyvadlo a ručníky ke stolu u okna a v přítomnosti žen zoufale upíral oči k zemi.
Ať Menka vstoupila kamkoli, svou hlučnou upovídaností nevyhnutelně zcela rozvrátila atmosféru – někdy k dobru, jindy na úkor věci, pomyslela si Alais.
Když služebná dvojice odešla, ženy se mlčky umyly. Alais kradmo pohlédla na Catrianinu štíhlou, urostlou postavu a připadala si při své malé tělesné výšce, bledničkové zhýčkanosti a nesamostatnosti méněcenně. Vlezla do postele a nejradši by celou debatu začala úplně znovu.
„Dobrou noc,“ řekla.
„Dobrou noc,“ odpověděla po chvíli Catriana. Alais se v jejím tónu pídila po vyzvání k další konverzaci, ale jistotu nenabyla. Kdyby si Catriana chtěla dál povídat, něco by řekla, usoudila.
Sfoukly svíčky na nočních stolcích a tiše ležely v přítmí. Alais pozorovala rudou záři ohně a prsty nohou přejížděla po horké cihle, kterou Menka uložila do dolní části postele, a zarmouceně přemítala o tom, že jí Selvenina postel nepřipadala nikdy tak vzdálená.
O něco později – pořád ještě nespala, ačkoli v ohništi doutnaly jen uhlíky – zaslechla zdola, kde stále vysedávali tři muži, výbuch veselí. Upřímný, spontánní otcův smích jako by ji prostoupil a zaplašil její úzkost. Otec je doma. Cítila se pod jeho ochrannou rukou v bezpečí. Alais se ve tmě usmála. Brzy nato slyšela, jak muži stoupají po schodech a rozcházejí se do svých pokojů.
Ještě nějakou dobu bděla a napínala uši, aby jí neunikl případný zvuk kroků sestry na chodbě, i když doopravdy nevěřila, že by se Selvena něčeho takového odvážila. Nic nezaslechla a konečně usnula.

Zdálo se jí, že leží na vrcholu neznámého kopce. Ve společnosti muže, který se nad ní sklání. Byla vlahá noc, měsíce nesvítily, nebe se třpytilo hvězdami. Ležela s ním na větrném vrcholu v záplavě orosených letních květin a ve snovém neznámu ji zaplavila touha, kterou se nikdy neodvážila pojmenovat nahlas.

V žaláři, kam ho nakonec uvrhli, byla vlezlá zima. Vlhké ledové kameny páchly močí a fekáliemi. Dovolili mu, aby si oblékl jen lněné prádlo a kalhoty. Kobkou se prohánělly krysy. V černočerné tmě je neviděl, ale od první chvíle je slyšel, a jen si zdříml, stačily ho dvakrát kousnout.
Předtím byl nahý. Nový velitel stráže, který nahradil toho, co spáchal sebevraždu, povolil svým mužům, aby si předtím, než vězně zamkli na noc, s ním pohráli. Všichni znali Tomassovu pověst. Sám se o to postaral, protože to tvořilo součást plánu.
A tak ho v ostrém světle strážnice svlékli a obhrouble se bavili, pošťuchovali meči nebo rozžhaveným pohrabáčem jeho ochablé pohlaví, šťourali se mu mezi hýžděmi a rýpali ho do břicha. Spoutaný a bezmocný Tomasso si nepřál nic jiného než zavřít oči a mít všechno za sebou.
Nepropadl však absolutní odevzdanosti kvůli vzpomínce na Taeriho. Nemohl uvěřit, že jeho mladší bratr nežije. Že nakonec projevil tolik odvahy a rozhodnosti. Když na to pomyslel, chtělo se mu plakat, ale nehodlal poskytnout Barbadiořanům potěšení z pohledu na jeho slzy. Pochází z rodu Sandrů. Když ho vysvlékli donaha, s vědomím blízkosti konce to pro něho znamenalo víc než kdykoli předtím.
A tak měl oči otevřené a upíral je na nového velitele. Snažil se ignorovat to, co s ním prováděli, i posměšné, brutální zmínky o tom, co mu chystají na zítřek. Neprojevovali vlastně ani moc vynalézavosti. Věděl, že zítra bude všechno horší. Nesnesitelně horší.
Lehce ho zranili čepelemi, trochu krvácel, ale nebylo to nic závažného. Tomasso věděl, že dostali příkazy, aby ho uchovali pro profesionály, kteří nastoupí ráno. Alberico se toho samozřejmě zúčastní.
Zatím to byla jen hra.
Nakonec velitele nejspíš znechutil Tomassův upřený pohled, nebo usoudil, že krev stékající po vězňových nohou dostatečně potřísnila podlahu. Přikázal mužům, aby přestali. Přeťali Tomassovi pouta, vrátili mu prádlo, přehodili přes něho špinavý, hmyzem prolezlý kus houně, odvedli ho po schodech do astibarského podzemního žaláře a uvrhli do jedné z temných kobek.
Vchod do ní byl nízký, když ho strkali dovnitř, odřel si hlavu, přestože padl na kolena. Další krev, uvědomil si nad lepkavýma rukama. Na tom ovšem už moc nezáleží.
Krysy nenáviděl. Odjakživa se jich bál. Stočil neužitečnou houni do co nejtěsnější role a pokoušel se jí využít jako obušku. Ve tmě se mu však moc nedařilo.
Tomasso si přál, aby byl fyzicky statečnější. Věděl, co ho na druhý den čeká, a když o tom v osamění přemýšlel, vnitřnosti mu zachvátily křeče.
Zaslechl jakýsi zvuk a vzápětí pochopil, že zakňučel. Mobilizoval síly, aby se ovládl. Ocitl se v mrazivé tmě v rukou nepřátel, obklopovaly ho krysy. Ne, nedařilo se mu úplně potlačit spontánní zvukové projevy. Jako by se mu rozskočilo srdce a ostré úlomky se zasekly do celé hrudi. Snažil se z nich sestavit kletbu Herada a jeho zrady, ale nic mu nepřipadalo přiměřené synovcovu jednání. Nic dostatečně zatracující.
Zašramotila další krysa, ohnal se po ní naslepo improvizovanou zbraní. Něco zasáhl a ozvalo se zavřeštění. Znovu a znovu bušil do místa, odkud je zaslechl. Domníval se, že původce zvuku zabil. Jednoho jediného hlodavce. Roztřásl se, ale usilovná činnost mu pomohla potlačit slabost. Přestal plakat. Opřel se o vlhkou, slizkou kamennou zeď, při doteku otevřenými ranami sebou škubl. Zavřel oči, protože stejně nemohl nic vidět, a představoval si, že svítí slunce.
Musel usnout, protože se naráz probudil s výkřikem bolesti, jedna z krys ho kousla hluboko do stehna. Chvíli kolem sebe mlátil houní, ale roztřásl se a udělalo se mu doopravdy zle. Ústa mu po Alberikově úderu v chatě otekla a ztuhla. Když polkl, zabolelo ho to. Sáhl si na čelo a zjistil, že má horečku.
Proto když spatřil chabé světlo svíčky, byl přesvědčený, že má halucinace. Díky mihotavému plameni se mohl rozhlédnout. Kobka byla mrňavá. U pravé nohy mu ležela mrtvá krysa, dvě živé, velké jako kočky, číhaly ode dveří. Do zdi vedle něho kdosi primitivně vyryl slunce, vrypy kolem dokola patrně vyznačovaly počet dní. Tomasso nepamatoval smutnější obraz. Dlouho si ho prohlížel.
Pak se znovu ohlédl po mihotavém světle a pochopil, že má opravdu halucinace anebo se mu všechno zdá.
Jeho otec držel svíci, oděný do modrostříbrého pohřebního roucha, ve tváři výraz, jaký Tomasso nepamatoval.
Musím mít vysokou horečku, uvědomil si. Mysl mu v propasti zoufalství přičarovala vidiny, po nichž jeho drásané srdce nejvíc toužilo. Vyčetl z otcova výrazu laskavost – a pokud si připustil neuvěřitelné, dokonce lásku – vyzařovala z očí muže, který ho v dětství zbičoval, a pak uznal na dvě desetiletí za užitečného spiklence proti tyranovi.
Tato etapa dnes v noci skončila. A pro Tomassa definitivně skončí tím nejstrašnějším způsobem nazítří, v bolestech, které si nedokáže představit. Přesto se mu ten sen, produkt horečnaté fantazie, líbil. Nejvíc to světlo. Udržovalo krysy v patřičné vzdálenosti. Dokonce jako by oslabovalo chlad vlhkých kamenů pod ním a za zády, který pronikal do morku kostí.
Zvedl třesoucí se ruku k plameni. Z vyschlého krku a přes rozpraskané, napuchlé rty se vydral jakýsi zvuk. Chtěl říct snové vidině otce: „Odpusť," ale nedokázal omluvu vyslovit.
Byl to sen, ale jeho sen a zdálo se, že Sandre mu porozuměl.
„Nemusíš se za nic omlouvat," slyšel Tomasso z úst snového otce. Znělo to tak něžně. „Chyboval jsem já, jen já. Po celá ta léta i v samém závěru. Od počátku jsem věděl o Giannově omezenosti. Vkládal jsem do tebe v dětství příliš mnoho nadějí. A to mě ovlivnilo… potom."
Plamen svíce se zachvěl. Něco v Tomassovi, v koutku jeho srdce, jako by procitalo, byť jen ve snu. Než ho oddělají,

touha naposled podnítila ochablou fantazii k nápovědi, že byl milován.
„Dovolíš, abych ti řekl, jak lituju pošetilosti, která tě odsoudila k tomuto údělu? Slyšíš mě, když říkám, že jsem na tebe doopravdy hrdý?“
Tomasso se poddal pláči. Slova působila jako balzám na jeho nejhlubší bolest. Pláč působil, že plamen prskal a poskakoval, proto se snažil utřít si slzy. Chtěl promluvit, ale poraněná ústa nevypustila slůvko. A tak jen dlouze pokyvoval hlavou. Pak dostal nápad a pozvedl levou ruku blízkou srdci k přísaze věrnosti vidině otcova ducha.
A Sandrova ruka pomalu klesala, jako by se vracela z dlouhé, předlouhé cesty, prostupovala ztracenými a zapomenutými lety a obdobími naplněnými pýchou, až se otec a syn dotkli konečky prstů.
Pevnost náhlého spojení předčila Tomassovo očekávání. Zavřel na okamžik oči a poddal se intenzivnímu citu. Když je otevřel, otec mu něco nabízel. Fiolu s jakousi tekutinou. Tomasso nechápal.
„To je jediné, co pro tebe mohu udělat,“ pravil duch podivným, nečekaně vlídným hlasem. „Kdybych byl silnější, udělal bych pro tebe víc, ale aspoň ti zítra nezpůsobí bolest. Už ti neublíží, synu. Vypij to, Tomasso, vypij, a bude po všem. Všechno zmizí, to ti slibuju. A potom na mě počkej, jestli budeš smět, v Morianině síni. Rád bych, abychom se tam sešli.“
Tomasso stále nechápal, ale vemlouvavý hlas mu vléval ztracený klid. Chopil se snové fioly. A opět byla hmotnější, než předpokládal.
Otec povzbudivě přikývl. Tomasso roztřesenou rukou zašátral a vyňal zátku. Nato ji posledním, sebeironizujícím, parodickým gestem zeširoka, rozmáchle pozvedl na počest síly vlastní fantazie a vypil do poslední hořké kapky.
Otec se přesmutně usmál. K úsměvu nepatří smutek, chtěl říct Tomasso. Kdysi to řekl jednomu chlapci, za noci v Morianině chrámu na místech, kde neměl být. Ztěžkla mu hlava. Zmocnila se ho ospalost, přestože už spal a v horečce snil. Opravdu nic nechápal. Zvlášť nerozuměl tomu, proč ho zesnulý otec žádal, aby na něho počkal v Morianině síni. Vzhlédl, aby se zeptal. Připadalo mu, že vidina se vymknula naprosto všemu. Ano, nebylo pochyb, protože otec v jeho snu k němu shlížel a plakal. Z jeho očí kanuly slzy.
Něco takového se nemohlo stát. Ani ve snu.
„Sbohem,“ zaslechl.
Sbohem, snažil se říct na oplátku.
Nebyl si jist, jestli se mu podařilo vyříknout, co měl v úmyslu, anebo si to jen pomyslel, ale vtom ho zahalila jako přikrývka či plášť dosud nepoznaně hutná tma, která zcela setřela rozdíl mezi vysloveným a nevysloveným.

DRUHÁ ČÁST - DIANORA

7

Na den, kdy vstoupila na ostrov, si Dianora dobře pamatovala.
Počasí onoho podzimního rána se podobalo dnešnímu na počátku jara – bílá oblaka plula vysoko na modrém nebi a vítr hnal tributní loď přes zpěněné hřebeny vln do chiarského přístavu. Za přístavem a městem, na strmých svazích hor, příroda hýřila podzimními barvami, listoví zlátlo a červenalo, zatímco nyní se všechno zelená.
Celá někdejší plavba tributní lodě probíhala ve znamení červené a zlaté, ygrathských slavnostních barev. Tehdy je neznala, teď je zná. Strnula na přídi a poprvé přehlížela nádheru chiarského přístavu, dlouhé molo, kde stávali velkovévodové a házívali do moře prsten. Odtud se vrhla při prvním Potápění pro prsten Letizia, aby šperk vyrvala moři a získala právo provdat se za vévodu. Potápění pro prsten se stalo osudovým rituálem, jímž se Chiara pyšnila, dokud pokus krásné Onestry před staletími nezměnil jeho vyústění, takže se od něho upustilo. Nicméně ostrovní legendu zná každé dítě na Dlani. Děvčata ve všech provinciích se potápějí pro pomyslný prsten a triumfálně se vynořují se zmáčenými, lesknoucími se vlasy, aby si naklonila panovnickou moc a slávu.
Téměř ze špičky tributní lodě hleděla Dianora přes přístav a palác k majestátnímu, sněhem korunovanému vrcholu Sangaria, který se tyčil za nimi. Ygrathští námořníci ji nerušili. Dovolili, aby postoupila až k zábradlí a pozorovala přibližující se ostrov. Jakmile ji dostali na loď a vypluli na moře, chovali se k ní laskavě. S ženami, které měly reálnou naději, že budou vybrány za dvorní společnice, se na tributních lodích vždycky zacházelo slušně. Jestliže kapitán v Brandinových službách unesl ženu, dopravil ji ke dvoru a ona se pak stala tyranovou favoritkou, potkalo ho velké štěstí.
Dianora seděla na jižním balkoně palácového křídla vyhrazeného družině panovníkových společnic a vyhlížela za zdobnou zástěnou, která chránila ženy před zraky čumilů dole na náměstí. Pozorovala praporce Chiary a Ygrathu, které se třepotaly ve svěžím jarním větru, a vzpomínala, jak jí vítr hnal vlasy do obličeje před více než dvanácti lety. Hleděla tehdy z nablýskané plachetnice ke třem pásmům kopců před Sangariem, z modře a bíle zbarveného moře k oblakům na modrém nebi. Na ruch a chaos v přístavu a vznešený majestát paláce, který se tyčil za ním. Ptáci s křikem kroužili kolem tří vysokých stěžňů tributní lodě. Záře vycházejícího slunce si razila cestu přes moře. Svět ve štědrém, krásném, oslnivém ránu pulsoval životem.
Před více než dvanácti lety. Bylo jí tenkrát jedenadvacet a hýčkala svou nenávist a tajemství jako dva ze tří hadů, kteří ovíjejí Morianino srdce.
Vytypovali ji do družiny panovníkových společnic.
Předpokládalo se, že uspěje, a když ji o dva dny později uvedli před Brandina, v jeho proslulých šedých očích se zajiskřilo oceňujícím údivem. Měla na sobě bílé hedvábné šaty, záměrně zvolené proto, aby vynikly její černé vlasy a tmavohnědé oči.
Byla přesvědčena, že ji přijme. Neradovala se z vítězství ani se nebála, přestože k tomuto okamžiku směřovala svůj život po plných pět let a okamžikem, kdy si ji Brandin vybral, uzavřely ji pro zbytek dnů zdi paláce. Střežila svou nenávist a

tajemství, pro nic jiného v ní nebylo místo.
Aspoň si to v jedenadvaceti letech myslela.
Po všem, co potom viděla a prožila, dospěla po dvanácti letech k závěru, že velmi málo – nebezpečně málo – věděla o spoustě věcí dalekosáhlého významu.
I v bezvětří by bylo na balkoně chladno. Blížily se kvatembrové dny, avšak rostlinstvo začínalo kvést jen v údolích a na slunečných stráních, pravý nápor jara se tady na severu trochu opozdil. Doma to bývalo jiné, vzpomínala Dianora, za jarních kvatembrových dnů někdy ležel i na jižních svazích vysočiny sníh.
Aniž se ohlédla, Dianora zvedla ruku. Za okamžik jí eunuch přinesl hrnek tregeské khavy, z něhož se kouřilo. Obchodní embargo a vysoké clo, jak Brandin s oblibou říkával v soukromí, se musí uplatňovat výběrově, jinak by život příliš zšedl. Tregeská khava patřila mezi vybrané zboží. Ovšem jen co se týče uspokojování potřeb paláce. Za jeho zdmi se pil nápoj z podřadné suroviny, dovážené z Corte nebo neutrálního Senzia. Kdysi se skupina senzijských kupců s khavou v rámci obchodní mise pokusila Brandina přesvědčit, že se kvalita u nich pěstované khavy, a tudíž i nápoje zlepšila.
Chutná neutrálně, prohlásil Brandin, když okusil doušek. Tak neutrálně jako vzduch.
Pobledlí, zděšení kupci se stáhli a zoufale se snažili dešifrovat božský význam slov ygrathského tyrana. „Tohle bude Senzianům dlouho vrtat v hlavě," poznamenala potom před Brandinem Dianora. Rozesmál se. Vždycky ho dokázala pobavit, dokonce už v dobách, kdy byla příliš mladá a nezkušená, aby tak činila záměrně. To jí připomnělo mladičkého eunucha, který ji od rána obsluhuje. Scelto se vydal do města vyzvednout její šaty pro odpolední audienci, současný pečovatel patřil k nejnovějším eunuchům vyslaným z Ygrathu, aby sloužili rozšiřující se družině panovníkových společnic v kolonii.
Stačili ho dobře vycvičit. Vencelovy metody jsou možná drsné, ale nelze popřít, že nesou ovoce. Rozhodla se chlapce ušetřit výtky, že khava není dost silná, pravděpodobně by se z toho sesypal, což by ničemu neprospělo. Svěří se Sceltovi a ten to vyřeší. Vencel nemusí nic vědět. Bude-li jí některý z eunuchů vděčný, získá tím víc, než kdyby se jí bál. Strach budí automaticky vzhledem ke svému postavení v družině panovníkových společnic. O vděčnost či náklonnost musí usilovat.
Letos na jaře je to víc než dvanáct let, pomyslela si znovu a naklonila se, aby skrze zástěnu viděla na náměstí, kde vrcholily přípravy na odpolední příjezd Isolly z Ygrathu. V jedenadvaceti letech byla na vrcholu krásy, kterou dostala do vínku, domnívala se. V patnácti, v šestnácti letech ještě žádnými půvaby neoplývala, doma se ani nenamáhali ji schovávat před ygrathskými vojáky.
V devatenácti letech se začínala celkově měnit, ale to už nebyla doma a Ygrathané nepředstavovali pro obyvatele Barbadiorem ovládaného Certanda nebezpečí. Aspoň za normálních okolností, opravila se v duchu a připomněla si – ačkoli to si rozhodně nepotřebovala připomínat – že v družině panovníkových společnic zůstává Dianorou di Certando. A stejně tak v západním křídle paláce, v Brandinově posteli.
Teď je jí třiatřicet a za léta, která uběhla absurdně rychle, se stala jednou z nejmocnějších osob v paláci. A to samozřejmě znamená i na Dlani. Z panovníkových společnic se s ní v soupeření o Brandinovu přízeň může měřit jen Solores di Corte, ale Solores je o šest let starší – patří k jednomu z prvních úlovků tributních lodí.
I teď jí občas připadá všechno trochu k nevíře, nad meze jejího chápání. Mladší eunuši se roztřesou, jen se na ně úkosem podívá. Dvořané – ať přicházejí ze zámořského Ygrathu, či ze čtyř západních provincií Dlaně – se s ní radí a hledají u ní podporu pro své petice určené Brandinovi. Hudebníci pro ni skládají písně, básníci spřádají nadneseně extatické verše o její kráse a moudrosti a nadšeně je recitují na její počest. Ygrathané ji přirovnávají k sestře jejich boha, Chiařané ji poměřují s bájnou krásou Onestry, která se potopila, aby vylovila prsten pro velkovévodu Cazala – básníci ovšem analogii vždycky včas uťali před osudovým rituálem a tragédií, která následovala.
Po jednom z Doardových marnotratných poetických výlevů poznamenala před Brandinem při pozdní večeři ve dvou, že rozdíl mezi mužem a ženou spočívá v tom, že moc činí muže přitažlivějšími, kdežto moc u žen přitahuje nejen básníky, aby vychvalovali jejich krásu.
Zamyslel se nad tím, zaklonil hlavu a probíral se pěstěnou bradkou. Věděla, že do jisté míry riskuje, ale taky ho dobře znala.
„Zeptám se tě na dvě věci," řekl Brandin, tyran západní Dlaně, a uchopil ji za ruku, jíž ponechala na stole. „Myslíš, že máš nějakou moc, moje Dianoro?"
Přesně to očekávala. „Jedině díky tobě a na velmi omezenou dobu, než zestárnu a ty mi odepřeš přístup k sobě." Lehce, leč šetrně ťala do Solores, usoudila. „Ale dokud mě budeš k sobě povolávat, budou mě považovat za mocnou osobu u tvého dvora a básníci napíší, že jsem krásnější než dřív. Krásnější než hvězdný diadém, který korunuje témě světa… nebo jak zní ten verš."
„Diadém, který obepíná témě světa, tak nějak to bylo." Usmál se. Očekávala poklonu, obvykle jimi nešetřil. Jeho šedé oči ji však střízlivě, zpříma pozorovaly. „Druhá otázka zní: Přitahoval bych tě, i kdybych nedisponoval žádnou mocí?"
Tehdy ji tou otázkou málem zahnal do úzkých. Přišla nečekaně a šlehla do těsné blízkosti jejích dvou stále živých, byť pospávajících hadů.
Přimhouřila oči a podepřela si rukama bradu. Koleduje si o uštknutí, pomyslela si. Dianora rychle tu myšlenku zaplašila. Lišácky, úkosem, tak jak to měl rád, si ho změřila pohledem a s předstíraným překvapením pronesla: „Ty tady disponuješ nějakou mocí? Nevšimla jsem si."
Brandinův bohatýrský, životodárný smích vybuchl vzápětí s plnou silou. Věděla, že ho uslyší i stráž za dveřmi. A že se o tom bude povídat. Chiařané jsou lidé hovorní, obyvatelé ostrova si potrpí na drby a fámy. Po této noci přibude další. Ne snad nějaká nová zvěst, hlučný smích jen potvrdil, kolik potěšení skýtá Brandinovi Ygrathskému černovlasá Dianora.
Pak ji přenesl na postel a jeho pobavený, nakažlivý smích vyvolal úsměv i na její tváři. Pomalu a s myriádou

rafinovaností, které ji za léta naučil, z ní sál rozkoš. Ygrathané jsou v těchto věcech velmi vynalézaví a on je přece ygrathským králem, čnícím ve všem nade všemi.
A ona? Dianora v jarním ránu na balkoně zavřela oči a vybavovala si, jak oné noci, před tou nocí a léta a léta předtím a potom až dodnes její odbojné tělo, srdce a mysl společně zradily její duši, takže propadla zoufalé, neodbytné touze po něm.
Po Barandinovi Ygrathském. Po tom, koho přišla před dvanácti lety zabít s dvojicí hadů svírajících její zmučené srdce, a tím pomstít to, co provedl Tiganě, její rodné vlasti.
Zemi, která byla její vlastí, dokud ji nenapadl, nevypálil, nezpustošil, nevyvraždil několik generací a nevzal jí slavné jméno. Původní, pravé jméno.
Ano, jmenuje se Dianora di Tigana a je dcerou Saevarovou, který zahynul za druhé bitvy na Deise s neobratně sevřeným mečem, nikoli sochařským dlátem, v ruce. Brutalita následující okupace zlomila její matku jako rákosové stéblo a bratr, který má úplně stejné oči a vlasy jako ona a jehož miluje víc než sebe, zvolil vyhnanství v širém světě. Odešel v patnácti letech.
Od té doby o něm nic neví. Jestli žije, nebo zemřel, zda se usadil až někde daleko od poloostrova, kde nad kdysi hrdými a nyní zlomenými provinciemi vládnou tyrani. Kde bylo vymazáno z paměti lidí jméno nejhrdější z nich.
To všechno způsobil Brandin. Muž, s nímž se za léta tolik nocí milovala, a to s vypjatou touhou a bolestnou potřebou, kdykoli ji k sobě povolal. Jeho hlas prostupovala inteligence, vtip a laskavost, představoval pro ni živou vodu v poušti dní. Když se jí podařilo ho spontánně rozesmát, jako by hojivé slunce prořízlo mraky. Pronikavé šedé oči nabývaly odstínu mořské hladiny za chladných jarních či podzimních úsvitů.
Jedna z nejstarších tiganských bájí líčí, jak se bůh Adaon vynořil za svítání z šedých mořských vln, navštívil Micaelu a obcoval s ní mezi písečnými přesypy. Dianora báj znala, stejně jako jméno vlasti. Původní, pravé jméno.
Stejně dobře věděla i jiné dvě věci. Jednak že bratr nebo otec, kdyby viděli, čím se stala, by ji vlastníma rukama zabili. A taky že by takové rozuzlení přijala, protože si je zasluhuje.
Otec však zahynul. Srdce se jí div nerozskočilo při pomyšlení, že smrt možná ušetřila bratra nesmírného žalu z toho, jak klesla, ale každý den se úpěnlivě modlila k Triádě, zvlášť k Adaonovi, Pánu vln, aby žil v zámoří, co nejdál, tam, kam příboj nedonese obraz Dianory s tmavohnědýma očima, jako má on, která se stala víc než jednou ze společnic tyrana.
Pokud, našeptávalo jí srdce, pokud jednou nenajde způsob, jak provést na ostrově to, co stále ještě – navzdory propletení jejich těl za nocí a jejím výkřikům ukájené touhy – může světu vrátit jedno zapomenuté jméno. A to pak zazní v hlasech mužů, žen a dětí na celé Dlani, na jihu za horami v Quileie, rozletí se za moře do všech světových stran.
Zapuzené jméno Tigana. Zapuzené, pokud však bohyně a bůh neochladli v lásce a soucitu, ne zapomenuté a ztracené navždycky.
A možná… Dianora hýčkala za nocí, kdy spala sama, poté co ji Scelto namasíroval, naolejoval pokožku a odešel se svící ulehnout před její dveře, ještě jeden sen. Možná – podaří-li se jí najít způsob, jak to udělat – že pak její bratr, daleko od domova, zázračně zaslechne v cizím světě z úst neznámého člověka jméno Tigana, ať už na vzdáleném královském dvoře, či bazaru, a v úžasu a radostném opojení pochopí, protože mu to napoví srdce, které Dianora tak dobře zná, že pro svět ožilo drahé jméno její zásluhou.
Nepřežila by. O tom nepochybuje. Brandinova nenávist živená myšlenkou odplaty za Stevana trvá a nic ji nezmění. Byla nejjasnější stálicí na nebi v zemích, jimž vládl.
Nepřežila by, ale co na tom, neboť by vzkřísila jméno Tigana, a bratr, pokud žije, by věděl, že to způsobila ona, a Brandin… Brandin by pochopil, že našla způsob, jak to provést, a přitom ušetřila jeho život po všechny ty noci, za nesčetných nocí, kdy ho mohla zavraždit, zatímco po milování spal vedle ní.
O tom Dianora snila. Procitala ze sna z chladnými slzami na tvářích, vyvěrajícími z hlubokého citového pohnutí. Slzy nespatřil nikdo kromě Scelta, ale Sceltovi důvěřovala jako nikomu z živých.

Zaslechla, jak rychlým, lehkým krokem vstoupil do dveří a přešel k balkonu. Nikdo ze služebnictva panovníkových společnic se nepohyboval jako Scelto. Eunuši neblaze prosluli sklonem k apatii a přejídání – tím si patrně vynahrazovali jiné radosti. Ne však Scelto. Štíhlý jako v dobách, kdy ho poznala, vyhledával pochůzky, jimž se jiní eunuši hleděli vyhnout. Rád se vydával do strmých uliček starého města i dál do kopců, dokonce podnikal sám částečné výstupy na Sangaria, kde sbíral léčivé byliny a listí či jen horské květiny do vázy.
Zdálo se, že nestárne, ale nebyl mladý, už když ho Vencel přidělil Dianoře, hádala, že teď je mu dobrých šedesát let. Kdyby Vencel zemřel – což si ovšem stěží kdo uměl, představit – Scelto by byl rozhodně prvním kandidátem na místo správce družiny panovníkových společnic.
I když o tom spolu nikdy nemluvili, Dianora jistojistě věděla, že kdyby mu takové postavení nabídli, odmítl by, jen aby zůstal u ní. A taky věděla něco, co ji dojímalo: že by jeho postoj nezměnilo, ani kdyby pro ni Brandin přestal posílat a ona se stala jen další stárnoucí a ignorovanou historickou součástí inventáře v křídle panovníkových společnic.
A to bylo to druhé, v co nedoufala, že najde, když ji plnou nenávisti nesla tributní loď přes podzimní moře na Chiaru: laskavost, péči a přátelství za zdmi a zdobnými zástěnami palácového křídla, kde ženy čekají mezi muži zbavenými svého mužství.
Scelto pevným krokem, neobyčejně svižným na to, že vystoupal po dlouhém Velkém schodišti a ještě vyběhl do křídla dvorních společnic, přešel balkon po podlaze vykládané mozaikou až k ní. Slyšela, jak něco zašeptal chlapci a poslal ho pryč.
Postoupil ještě o krok a zakašlal, aby na sebe upozornil.
„Jsou moc ošklivé?“ zeptala se Dianora, aniž se ohlédla.
„Ujdou,“ odpověděl Scelto a stanul vedle ní. Pohlédla na něho a usmála se, když spatřila jeho nakrátko ostříhané

šedivé vlasy, úzké, ostře vykrojené rty a znetvořený, skobovitě zalomený nos. Když se ho zeptala, jak k němu přišel, prohlásil, že to má z mládí. Kdysi dávno se v Ygrathu dostal do konfliktu kvůli ženě. Zabil soupeře, naneštěstí to byl šlechtic. Tato neblahá událost stála Scelta pohlaví, svobodu a zavála ho sem. Dianoru jeho příběh rozrušil víc než samotného vypravěče, aspoň se zdálo. Ale uvědomila si, že to, co přijímala jako novinku, pro něho sice znamenalo životní zvrat, on se s ním ovšem už dávno vyrovnal.
Pozvedl rudé šaty, které ušili ve starém městě. Z jeho smíchu, který se tolik podobal jejímu, Dianora vyrozuměla, že na jejich zaplacení musel mámit z Vencela další peníze. Správce družiny panovníkových společnic za to bude později jako vždycky požadovat protislužbu, ale na tomto výměnném principu zdejší dvůr funguje, a Dianora, když si prohlédla šaty, nelitovala.
„Co bude mít na sobě Solores?“ zeptala se.
„Hala mi to neprozradil,“ zarmouceně zabručel Scelto.
Dianoru jeho strnulý, vážný výraz obličeje upřímně rozesmál. „Nedivím se,“ řekla. „Tak co bude mít na sobě?“
„Zelené šaty,“ odpověděl okamžitě. „Se zvýšeným pasem a obnaženou šíjí. Od boků dva tmavší plisované pruhy. Zlaté opánky. Bude ověšená zlatými šperky. Vlasy si pochopitelně vyčeše nahoru. A má nové náušnice.“
Dianora se opět rozesmála. Scelto se spokojeně šklebil. „Dovolil jsem si ve městě koupit něco navíc,“ dodal.
Sáhl do záhybů tuniky a podal jí krabičku. Otevřela ji a neschopna slova zírala na šperk s drahokamem. V jasném ranním světle na balkoně se třpytil a zářil jako třetí, a to červený měsíc vedle Vidomniho a modrého Ilariona.
„Napadlo mě, že se to k šatům hodí líp než cokoli, co by ti Vencel nabídl z klenotnice družiny,“ prohlásil Scelto.
Užasle zavrtěla hlavou. „Taková krása, Scelto. Můžeme si to dovolit? Nebudu se muset celé jaro a léto obejít bez čokolády?“
„To by nebylo špatné,“ řekl, ignoruje její první otázku. „Zatímco jsem běhal po městě, snědla jsi po ránu dva kousky.“
„Scelto!“ okřikla ho. „Přestaň! Špehuj Solores, zač utrácí chiara. Mám své zvyky a radosti a myslím, že na nich není nic tak zlého. Jsem snad tlustá?“
Téměř neochotně zavrtěl hlavou. „Nechápu, jak je možné, že ne,“ zabručel rozmrzele.
„Tak přemýšlej, dokud si to neujasníš,“ řekla a pohodila hlavou. „Abych nezapomněla, chlapec, co tě ráno zastoupil, se osvědčil, jen mi přinesl hodně slabou khavu. Vysvětlíš mu, jakou mám ráda?“
„To jsem udělal. Řekl jsem mu, že zbožňuješ slabší.“
„Cože? Naprosto nechápu, Scelto…“
„Koncem zimy, když se začíná měnit počasí, piješ vždycky víc khavy, a celé jaro pak v noci špatně spíš. Víš, že mám pravdu, paní. Buď pij khavy míň, anebo slabší. Mou povinností je zajistit ti odpočinek a klid.“
Dianora na chvíli oněměla. „Jaký klid!“ zvolala nakonec. „Kdybych mu něco vytkla, vyděsila bych toho ubohého chlapce k smrti. A pak bych si to vyčítala!“
„Poradil jsem mu, jak se bránit,“ přiznal nevzrušeně Scelto. „Měl to svést na mě.“
„Podívejme. A co kdybych si stěžovala rovnou Vencelovi?“ zeptala se ostře. „Dal by chlapce zbičovat a trápil by ho hlady, Scelto.“
Scelto dal hlasitým pomlasknutím jasně najevo, co soudí o pravděpodobnosti, že by se zachovala, jak řekla.
Na potvrzení toho se tvářil tak zarputile, že se Dianora opět proti své vůli musela rozesmát. „Tak dobře,“ pronesla a vzdala souboj. „Radši tedy míň khavy, protože ji mám ráda silnou, Scelto. Jinak nemá smysl ji pít. Ostatně to není důvod, proč v noci špatně spím. V tomhle ročním období bývám neklidnější.“
„Protože na jaře tě odvedli jako tribut,“ řekl tiše. „Všechny panovníkovy společnice zneklidní v roční době, kdy je odvedli.“ Zaváhal. „S tím nic nenadělám, paní. Ale podle mě to khava zhoršuje.“ Z jeho hnědých očí, téměř tak tmavých jako jejích, vyzařovalo znepokojení a náklonnost.
„Se starostí o mě to přeháníš,“ řekla po chvíli.
Usmál se. „O koho jiného bych se měl starat?“ Odmlčel se a Dianora slyšela změt zvuků z náměstí pod palácem.
„Když je řeč o starosti, soustředíme možná moc pozornosti na Solores,“ pronesl Scelto se zjevnou snahou změnit náladu. „Asi bychom si měli víc všímat té mladé se zelenýma očima.“
„Iassiky?“ zeptala se překvapeně. „Pročpak? Už je tady měsíc, a Brandin s ní nepromluvil slovo.“
„Právě.“ Zmlkl a strohostí vystupňoval její zvědavost.
„Co se děje, Scelto?“
„Její opatrovník Tesios tvrdí, že v družině nepamatuje ženu, která by… dokonaleji vládla tělem… a prožívala tak intenzivně sexuální rozkoš.“
Prudce zčervenal a Dianora se rychle vzpamatovala. Patřilo k běžné praxi – tu a tam s některými méně obvyklými obměnami – že ženy z panovníkovy družiny využívaly eunuchů, aby jim fyzicky ulevili, pokud mezi pozváními do jiných částí paláce uběhlo příliš mnoho času.
Dianora nikdy Scelta o takovou službu nepožádala. Příčilo se jí to, považovala to za krajně nevhodné zneužívání. Byl to muž, připomínala si často, který zabil soka pro lásku k ženě. Jejich vztah, jakkoli důvěrný, nikdy nepřekročil jisté meze. Připadalo jí až podivné, dokonce směšné, jak stydliví se stávali při zmínce dotýkající se těchto témat – a Triáda ví, že v pařeništi družiny panovníkových společnic na ně přišla řeč často.
Otočila se k zábradlí a zadívala se skrze zástěnu na náměstí, poskytla mu tak čas, aby se uklidnil. Zamyslela se nad tím, co řekl, a svým způsobem ji to pobavilo. Uvažovala, kdy a jak o tom s Brandinem prohodí pár slov.
„Dobře mě znáš, příteli,“ ozvala se po chvíli, „a neméně dobře, ne-li líp, znám já Brandina.“
Ohlédla se na eunucha. „Je starší než ty, Scelto, brzy mu bude pětašedesát, ale prohlašuje, i když plně nechápu proč, že musí žít tady na Dlani dalších zhruba šedesát let. Jenže žádná magie světa mu tolik neprodlouží život, jestli je lassica… tak výjimečná, jak tvrdí Tesios. Za rok za dva by ho zničila, byť příjemným způsobem.“

Scelto opět zčervenal a rychle se ohlédl přes rameno. Byli docela sami. Dianora se rozesmála, zčásti opravdu pobaveně, ale víc proto, aby zakryla lítost, kterou pocítila, kdykoli vyslovila tuto lež. Ne všechno Sceltovi prozradila. Toto důležité tajemství si ponechala pro sebe.
Samozřejmě věděla, proč Brandin musí zůstat na Dlani, proč si potřebuje s pomocí magie prodloužit život na posmutnělém poloostrově, který je pro něho vlastně vyhnanstvím.
Musí čekat, dokud všichni lidé, kteří se narodili na Dlani, nevymřou. Teprve potom může opustit poloostrov, kde zabili jeho syna. Teprve potom se dokonale naplní pomsta, kterou uvalil na zkrvavenou zemi. Až na celém světě nezůstane naživu nikdo, kdo by pamatoval Tiganu z doby před jejím pádem, stověžaté Avalle, písně, pověsti a mýty zrozené v dlouhých, slavných dějinách.
Pak bude opravdu po všem. Vyhladí beze zbytku všechno. Sedmdesát osmdesát let pomstychtivého úsilí naprosto vymaže starobylou tisíciletou civilizaci, už teď upadla v zapomnění. Z celé kultury zbylo jen jméno země, které neradno vyslovovat, a pompézní titul Vládce všeho pozemského, který možná někdo dokáže dešifrovat ze střepu keramiky.
Brandin se může vrátit domů za šedesát let. Z řady možností zvolil tuto. Tehdy už bude dávno mrtvá a právě tak i Tigaňané mladší než ona, kteří se narodili v roce dobytí jejich vlasti – poslední dědicové odkazu.
Poslední děti, kterým něco říká jméno vlastní rodné země. Brandin stanovil celkovou lhůtu na osmdesát let. Vzhledem k průměrné délce života na Dlani víc než dostatečnou.
Osmdesát let, a pak definitivní zapomnění. Jen nic neříkající střepy keramiky. Knihy, obrazy, gobelíny, sochy, hudba už neexistují. Spálili je, rozervali a rozdrtili ve strašlivých letech po Valentinově porážce, kdy se na ně Brandin vrhl v agonii otcovské ztráty, v agonii dobyvatelské, pomstychtivé nenávisti.
To byl nejhorší rok Dianořina života. Přihlížela, jak se tolik krásy a plodů lidského umu mění v drť, suť a popel zmaru. Bylo jí tehdy patnáct, šestnáct let. Tak mladá, ještě nechápala, co znamená absolutní vykořenění. Otcovy smrti a zničení jeho díla – celoživotní tvorby – hořce želela. A právě tak smrti přátel, teroru a zbídačení okupované metropole. Dalekosáhlejší ztráty z hlediska budoucnosti však ještě nebyla schopna plně pochopit.
Spousta lidí onoho roku zešílela.
Někteří lidé prchli, aby se pokusili zapustit kořeny svých životů a životů dětí někde daleko, kde by zapomněli na ničivé požáry a palice bušící do soch knížat v lodžii paláce u moře. Jiní se stáhli do sebe natolik, až to připomínalo druh šílenství, život v nich jen doutnal, omezili se na to, že jedli, spali a stěží se vlekli pustotou dní.
Její matka patřila mezi ně.
Teď, po tolika letech na Chiaře, za ranní siesty na balkoně Dianora vzhlédla k Sceltovi a uvědomila, že příliš dlouho mlčí.
Přinutila se k úsměvu. Žije tu dlouho a umí předstírat. Usmívat se, když je třeba. I na Scelta, kterého nerada klame. A zvlášť na Brandina, kterého musí klamat, anebo zemřít.
„S Iassikou si nedělejme starosti," pronesla klidně, jako by se nic nestalo. Opravdu se totiž nic nestalo, jen se jí vybavily vzpomínky. Nijak závažné a důležité pro svět, nic, na čem záleží nebo by mohlo záležet. Jen vědomí osobní ztráty.
Rutinovaně se rozesmála. „Není dost inteligentní, aby si ho získala, a je příliš mladá, aby mu poskytla úlevu jako Solores. Přesto ti děkuju za informaci, hodí se nám. Pověz, neunavuje Tesia čím dál víc péče o ni? Neměla bych promluvit s Vencelem, aby jí přidělil někoho mladšího? A možná nejen jednoho?"
Nato se usmál i on, i když opět zčervenal. Obvykle to neselhalo. Když někoho rozesmála, natož rozchechtala, jako by jarní nebo podzimní vítr zametl mračna a zůstalo vysoké, jasné, modré nebe.
Kéž by to dokázala před osmnácti lety, přemítala Dianora a píchlo ji u srdce. Rozesmát matku a bratra. Oba dva, tak strašně dávno. Kdepak tehdy smích. Nikdo se nesmál a modré nebe posměšně shlíželo na ruiny.

Vencel – pokaždé když ho viděla, byl zase tlustší – schválil šaty Solores, Nesaiiny, Chylmoeniny a pak její. Jen ony čtyři, dostatečně zkušené, aby dostály požadavkům protokolu formálního přijetí, vstoupí do Audienčního sálu. Závist uvnitř družiny panovníkových společnic by se v posledních týdnech dala krájet, komentoval Scelto několikrát sarkasticky situaci. Dianora tomu nevěnovala pozornost, zvykla si.
Když si ji prohlížel, Vencel vypoulil prohnané oči, zvrásněná odulá snědá tvář ožila. Čelenka z bílého zlata s drahokamem jí stahovala vlasy dozadu. Rozvalený na pohovce s polštáři si správce družiny panovníkových společnic pohrával se záhyby svého bílého hávu sloních rozměrů. Sluneční paprsky se draly dovnitř klenutým oknem za ním a odrážely se od jeho pleše.
„Pokud vím, ten šperk není z naší klenotnice," vypískl vysokým, denervujícím hlasem. Natolik neodpovídal jeho charakteru, že by leckdo mluvčího podcenil. Mnoho lidí po letech zjistilo, jak zásadně, někdy smrtelně se mýlili.
„Není," vesele odpověděla Dianora. „Ale až se odpoledne po audienci vrátíme, smím tě požádat, abys ho na mé jméno uložil do klenotnice?"
To jí poradil Scelto. Vencela lze podplatit a zkorumpovat v lecčem, ale v ničem, co se týče povinností vyplývajících z jeho úřadu. Na to je příliš chytrý. Za pozdní objev této pravdy zaplatilo mnoho lidí nejvyšší cenu.
Shovívavě přikývl. „Takhle z dálky to vypadá na velmi pěkný kámen." Dianora poslušně přistoupila blíž a graciézně sklonila hlavu, aby si mohl drahokam lépe prohlédnout. Ovanula ji vůně vanilky, kterou vždycky v časném jaru používal. Byla příliš sladká, ale ne nepříjemná.
Kdysi se Vencela bála – strach se mísil s fyzickým odporem k jeho otylosti, děsilo ji, co podle líčení jiných rád provádí s mladšími eunuchy a některými ženami, které zařadili do družiny panovníkových společnic z ryze politických důvodů a jež neměly naději spatřit vnější svět, západní křídlo paláce nebo Brandinovy komnaty. Ona a správce družiny si navzájem porozuměli dávno. Tutéž nepsanou dohodu s Vencelem uzavřela Solores a tím, že dosáhli křehké rovnováhy,

jejich trojice účinně ovládala uzavřený, svárlivý a výbušný svět zahálejících frustrovaných žen a polovičních mužů.
Vencel se překvapivě jemným prstem dotkl drahokamu v čelence. Usmál se. „Pěkný kámen," poznamenal znovu, tentokrát vyslovil definitivní soud. Vonělo mu i z úst. „Musím o tom povědět Sceltovi. V takových věcech se vyznám. Tyhle červené drahokamy totiž pocházejí ze severu. Z mé vlasti. Těží se v Khardhunu. Hrával jsem si s nimi jako s cetkami, jak se na panovníka sluší. Tenkrát jsem stál výš než dneska. Protože jak víš, býval jsem králem Khardunu."
Dianora vážně přikývla. I to patřilo k nepsané dohodě s Vencelem. Ať vykládal tento bujný lživý výmysl sebevíckrát denně – a vykládal ho v různých variantách častokrát – zamyšleně, uctivě přikyvovala, jakoby srozuměna s vnitřním poselstvím, skrytým za pádem jeho majestátu.
Až když ve svých komnatách osaměla se Sceltem, mohla dát průchod dívčímu chichotání, které se o ni pokoušelo při pomyšlení na to, že by správce družiny panovníkových společnic mohl být něčím víc než teď, stejně jako když Scelto dokonale parodoval Vencelovu řeč a gesta.
„Umíš ho báječně vystihnout," říkávala nevinně, když ji Scelto česal nebo leštil zdobné domácí střevíce, dokud nezářily.
„Pochopitelně, není divu," odpověděl nepřirozeně vysokým pisklavým hlasem, když si byl jist, že osaměli. Gestikuloval pomalu a rozmáchle. „Protože jak víš, býval jsem králem Khardhunu."
Chichotala se jako děvčátko, které si uvědomovalo, že se to nesluší, ale tím víc se přestávalo ovládat.
Kdysi se na to zeptala Brandina. Dověděla se, že jeho válečné tažení do Khardhunu skončilo nepříliš úspěšně. V takových záležitostech k ní býval upřímný. V Khardhunu, v té nevyzpytatelné zemi na severu za mořem, počínaje pobřežními vesnicemi a rozlehlou pouští, zapustila hluboko kořeny magie. A to mocnější než magie na poloostrově Dlaň i v Ygrathu.
Brandin obsadil jedno velké město a ne moc pevně ovládl pruh půdy na okraji velké pouště. Utrpěl přitom ztráty, těžké ztráty, přiznal. Khardun se dávno proslavil válečným uměním, leccos z něho ocenili i na Dlani, neboť dost Khardhuňanů sloužilo jako dobře placení žoldnéři v soupeřících provinciích, dokud nepřitáhli tyrani a neučinil všem svárům na poloostrově přítrž.
Vencel byl poslem, zadrženým během tažení, sdělil jí Brandin. Byl už vykastrovaný, z důvodů, jimž nerozuměl ani Brandin, se to na severu dělávalo poslům. Odvezli eunucha do Ygrathu, bylo naprosto zřejmé, odkud pochází. Už tenkrát byl Vencel neobyčejně tlustý.
Dianora se napřímila, když Vencel odtáhl prst od rudě zářícího drahokamu.
„Doprovodíš nás dolů?" zeptala se. Forma se zachovávala.
„Nejspíš ne," pravil rozvážně, jako by o tom opravdu přemýšlel. „Scelto a Hala mě zastoupí. Musím totiž odpoledne věnovat pozornost jiným věcem."
„Chápu." Dianora pohlédla na Solores, navzájem se uctivě pozdravily zdviženou otevřenou dlaní. Vencel ve skutečnosti neopustil křídlo družiny panovníkových společnic nejmíň pět let. Dokonce i po tomto poschodí se pohyboval na rafinovaně sestrojené, čalouněné pojízdné plošině. Dianora si nepamatovala, kdy ho naposled viděla stát na vlastních nohou. Scelto a Soloresin Hala vykonávali mimo prostory vyhrazené družině veškeré formální povinnosti. Vencel na ně klidně přenesl svou pravomoc.
Scházeli po schodišti, které vedlo z křídla družiny panovníkových společnic ven. Pod schody je podrobili uctivé, leč pečlivé prohlídce dva strážní, střežící těžké bronzové dveře, hranici mezi dvěma světy. Dianora odpověděla na pátravé pohledy úsměvem. Jeden ze strážných jej plaše opětoval. Strážní se často střídali, neznala nikoho z dvojice, nicméně úsměvem se navazuje kontakt a neškodí mít přátele.
Scelto a Hala, oblečeni do nevtíravé hnědi, vedli čtyři ženy z křídla panovníkových společnic hlavní chodbou k Velkému schodišti uprostřed paláce. Tady se eunuši zastavili a pustili ženy před sebe. S pýchou, ne však povýšeně – ostatně jsou zajatkyněmi a konkubínami vítěze – vykročily po hladkém schodišti, Dianora a Solores jako první. Samozřejmě si jich všímali. Panovníkových společnic, když opustily vykázané křídlo paláce, si vždycky všímali. Mnoho lidí přešlapovalo v mramorovém vestibulu, čekali, až je pustí do Audienčního sálu, a ustupovali čtveřici žen z cesty. Někteří z nových mužů se usmívali způsobem, jemuž Dianora těžko přivykala.
Ti, kteří ji znali líp, se tvářili docela jinak. V klenutém vchodu do největšího z přijímacích prostorů se Dianora a Solores bok po boku, tentokrát pro efekt, zastavily – krvavě rudé šaty vedle zelených – a pak společně vstoupily do již zčásti zaplněného reprezentačního sálu.
Jakmile překročila tento práh – a kdykoli ho překročila – Dianora v duchu poděkovala Brandinovi za změny statutu družiny panovníkových společnic v kolonii, které vládne.
Věděla, že v Ygrathu by se něco takového nikdy nesmělo. Protože kdyby ženu z družiny panovníkových společnic viděl, natož s ní hovořil někdo jiný než král nebo některý z eunuchů, čekala by oba smrt. Vencel jí kdysi řekl, že jediným dalším vyvoleným je správce družiny panovníkových společnic.
Mnohé se téměř od začátku na Chiaře liší. Během let se Dianora dověděla, že její vděčnost částečně náleží Dorotee, královně ygrathské, a tomu, že se rozhodla zůstat v Ygrathu s Giraldem, svým starším synem, a neprovázet manžela do vyhnanství, které na sebe sám uvalil. Doroteině volbě, nebo podle hlasu jiných Brandinovu rozhodnutí nežádat po královně, aby ho následovala.
Dianora vždycky bezděčně dávala přednost druhé verzi, ale byla dost moudrá, aby pochopila, jak se věci mají, a o této záležitosti s Brandinem nikdy nemluvila. Ne že by ji považoval za tabu, to nebyl jeho styl. Ale prostě proto, že nevěděla, jak by se vyrovnala s jakoukoli odpovědí na dosud nepoloženou otázku.
Tím, že Dorotea zůstala v Ygrathu, našlo se jen málo urozených dam ochotných riskovat plavbu po moři a nepřízeň královny a přicestovat do kolonie na Dlani. U Brandinova nového dvora na Chiaře tudíž nastal kritický nedostatek žen, což si vynutilo změnit úlohu družiny panovníkových dvorních společnic. A nejen to, Brandin v prvních letech důrazně

přikázal, aby se tributní lodě zaměřily na pátrání po dcerách ze vznešených domů v Corte a Asoli. Výběr prováděl na Chiaře osobně. Z Dolního Corte, země původně jiného jména, nebral ze zásadních politických důvodů žádné ženy. Nenávist byla oboustranná a příliš hluboká, družina panovníkových dvorních společnic jí neměla mokvat.
Poslal jen pro pár žen ze své původní družiny společnic v Ygrathu. Politika vyžadovala přímočarost, vláda nad družinou panovníkových společnic představovala symbol a potvrzovala postavení a autoritu Giralda, který nyní panuje Ygrathu ve jménu otce jako regent.
Změny způsobily, že nová družina panovníkových společnic v kolonii se velmi lišila od dřívějších, to říkali Vencel i Scelto. Podstatně se proměnil její úkol a význam.
Mezi ženami z Corte, Chiary a Asoli a hrstkou z Ygrathu se objevila i žena jménem Dianora z Certanda. Z Barbadiořany okupovaného Certanda.
Aspoň si to všichni v paláci mysleli.
Málem kvůli tomu vypukla válka, vzpomínala Dianora.
Poté co bratr odešel z domova, šestnáctiletá Dianora di Tigana, dcera sochaře, který zahynul ve válce, a matky, která od té doby téměř nepromluvila, se rozhodla, že zasvětí svůj život zabití tyrana na Chiaře.
Vnitřně se zatvrzovala a utužovala své fyzické schopnosti jako muži chystající se do boje – stejně na sobě musel pracovat její otec před bitvou na Deise – a připravovala se, že opustí matku a pustý dům, kdysi plný radosti. Dům, na jehož dvůr kdysi vkročil tiganský kníže, paží objímal kolem ramen otce a debatoval s ním o nedokončených dílech. Dianora si to dobře pamatovala.
Jakmile vešla do Audienčního sálu, zkontrolovala a ocenila svůj odraz v zrcadlech s pozlacenými rámy na protější stěně, načež její oči spontánně zapátraly po kancléři d'Eymonovi z Ygrathu, druhém nejmocnějším muži u dvora.
Podle očekávání už jako vždycky zachmuřeně vyhlížel Solores a ji. Když se před ním Dianora objevila vůbec poprvé, jeho pohled v ní vzbudil obavy. Domnívala se, že se d'Eymonovi znelíbila, ba co horšího, že ji z něčeho podezřívá. Zanedlouho pochopila, že nechová v oblibě a podezřívá naprosto každého, kdo vstoupí do paláce. Každého obdaří mrazivým, zkoumavým pohledem. Přesně tak to chodilo i v Ygrathu. D'Eymon je neochvějně, fanaticky oddaný Brandinovi a zaníceně brání svého krále.
Za léta si Dianora vydobyla, zpočátku zdráhavě, později zábrany potlačila, u nekompromisního Ygrathana respekt. Považovala za jedno ze svých vítězství, že jí – zdá se – nyní věří. Nebýt toho, nesměla by jako už po léta trávit noc v Brandinově posteli, pokud spí.
Klam zvítězil, pomyslela si sebeironicky.
D'Eymon úsporně zakroužil hlavou a tímtéž gestem obdařil Solores. Přesně to očekávaly: mají se pohybovat ve společnosti a konverzovat. Žádná z nich tedy neusedne do křesla vedle ostrovního trůnu. Někdy tam sedávaly, stejně tak i krásná, nikým neoplakávaná Chloese, než nečekaně, předčasně zemřela, ale Brandin, pokud přijímal někoho z Ygrathu, si počínal pedanticky. V tom případě křeslo vedle něho okázale zelo prázdnotou. Pro královnu Doroteu.
Brandin do sálu pochopitelně ještě nevstoupil, ale Dianora zahlédla Rhuna, povadlého plešatého dvorního blázna, který se motal kolem sluhů podávajících víno. Těžkopádný, duševně zaostalý Rhun měl na sobě drahý oděv v bílé a zlaté, barvě, Dianora věděla, že přesně tak přijde oblečený Brandin. Tvořilo to pevnou součást vztahu černokněžnických ygrathských králů a jimi vybraných bláznů.
Blázen sloužil v Ygrathu po staletí coby stín a zhmotněná projekce krále. Oblékal se stejně jako panovník, povinně s ním stoloval, účastnil se oficiálních akcí, státnických porad a soudních jednání. A každý králem vybraný blázen byl nějak viditelně, až odpudivě postižený či znetvořený. Rhun se sotva vlekl, obličej i postavu měl nesouměrné a deformované, neustále nemotorně klátil rukama a polykal hlásky tak, že mu bylo stěží rozumět. Dával najevo, že lidi u dvora zná, ale oslovoval je různě a leckdy i dost nečekaně – někdy to obsahovalo určité sdělení. Sdělení od krále. Těmto záležitostem Dianora vůbec nerozuměla a pochybovala, že někdy porozumí. Tušila, že Rhun svým zkaleným, omezeným rozumem sice víceméně vládne, ale ne vždycky v míře, která je mu dána. Své tu sehrávalo černokněžnictví, rafinovaná ygrathská magie.
Rozuměla jen potud. Blázni ygrathští kromě toho, že ve stejném oblečení jako pán připomínali králi velmi názorně smrtelnost a meze jeho možností, sloužili jako hlásná trouba králových myšlenek a emocí.
Proto si nemohl být nikdo jist, zda Rhunova slova a jednání – jakkoli špatně artikulovaná a neobratná – vycházejí z něho, anebo vyjevují Brandinovo rozpoložení. To byla zrádná půda pro nerozvážlivce.
Rhun se nyní spokojeně usmíval, poskakoval a trhaně se uklánělkaždé druhé osobě, na kterou narazil, pokaždé mu přitom spadla na zem zlatá čapka. Vždycky se rozchechtal a sehnul se, aby čapku sebral a zase jí zakryl víc než prořídlé vlasy. A právě tak pokaždé někdo z přehorlivých dvořanů, ochotný ucházet se o přízeň čímkoli, se spěšně sklonil, zvedl čapku a nabídl ji bláznovi. A Rhun se znovu rozchechtal. Dianoru zneklidňoval, ale snažila se to potlačit opravdovým soucitem s jeho neštěstím a stále zřetelnější stařeckou vetchostí. Ale jádro věci spočívalo v jeho bezprostředním sepětí s Brandinovou magií, byl jejím prodloužením a nástrojem. Brandinova černokněžnická moc byla zdrojem veškerých jejích ztrát a strachu. A její viny.
Proto se za léta naučila obratně vyhýbat situacím, kdy mohla s bláznem osamět, jeho bezelstné oči, tak znepokojivě podobné Brandinovým, ji opravdu sužovaly. Když se do nich dívala příliš dlouho, zdálo se, že jim chybí hloubka a jsou jen odrazovou deskou, která jí ale nabízela naprosto jiný obraz než zrcadla v pozlacených rámech, a vůbec se jí nelíbilo, nač se musela dívat.
S grácií vybroušenou dlouholetou zkušeností a s úsměvem pro známé se Solores vydala vpravo a Dianora vlevo. Nesaia s kaštanovými a Chylmoene s jantarově žlutými vlasy spletenými do copánků kráčely sálem společně a budily rovněž nemalou pozornost.
Dianora zahlédla básníka Doarda s manželkou a asi sedmnáctiletou dcerou. Děvče očividně hořelo vzrušením. Nejspíš

se poprvé účastnilo oficiálního přijetí, usoudila Dianora. Doarde se na ni přes sál strojeně usmál a okázale se uklonil. I na dálku vyčetla z jeho očí zklamání, přijetí zpěvačky z Ygrathu na této úrovni muselo být pro nejvýznamnějšího básníka kolonie hořkým soustem. Celou zimu hrdě cizeloval verše, které pak Brandin poslal na východ jako výzvu Barbadiořanům, když na podzim dostal zprávu o smrti Sandra Astibarského. Doarde se celé měsíce choval nesnesitelně domýšlivě. Teď s ním Dianora trochu soucítila, i když ho považovala za velepodvodníka.
Jednou se s tím svěřila Brandinovi, ale ten jí sdělil, že se poetovou přepjatostí baví. Skutečné umění prý hledá jinde.
To jsi zničil, chtělo se jí říct.
Chtělo se jí toho říct mnohem víc. Až fyzicky ji zabolelo, když si vybavila uraženou hlavu a nechtěné torzo poslední otcovy sochy Adaona na schodech paláce u moře. Té, k níž její bratr, konečně dost velký, stál modelem mladého boha. Vzpomněla si, jak se chtěla nad troskou sochařského díla rozplakat, ale oči byly suché a ona nevěděla, kam se poděly všechny slzy.
Znovu se zadívala na Doardovu dceru, na její stěží potlačovanou rozjařenost. Sedmnáct let!
Sama krátce po sedmnáctých narozeninách ukradla polovinu stříbra z otcovy ukryté pokladnice, poprosila jeho duši za odpuštění, matku v duchu o požehnání a vševidoucí Eannu o slitování.
Odešla bez rozloučení, jen se naposled při světle svíčky zadívala na pohublou, seschlou matku, která neklidně spala na široké posteli. Dianora se zatvrdila, jako by šla do bitvy – nezaplakala.
Po čtyřech dnech překročila hranice Certanda, když přebrodila řeku na opuštěném místě severně od Avalle. Musela si počínat opatrně, neboť ygrathští vojáci pročesávali venkov, zatímco v Avalle strhávali věže. Některé ještě stály, viděla je z místa, kde se přebrodila, kdežto z většiny zbyla jen hromada suti. Pohled na Avalle jí ztěžoval závoj kouře.
Už to vlastně nebylo Avalle. Dopadla na ně kletba. Brandin využil své čaromoci. Město dusil příkrov kouře a prachu a přejmenovalo se na Stevanien. Dianora nechápala, jak mohl někdo pojmenovat šeredné ruiny kdysi krásné metropole po milovaném dítěti. Později tomu přišla na kloub: Brandin tím jménem nemínil uctít Stevanovu památku. Bylo určeno těm, kteří žili ve městě a kdekoli na území někdejší Tigany. Ruiny jim měly stále, neodbytně připomínat, koho usmrtili. Tigaňané od té doby žili v provincii přejmenované na Dolní Corte – a Corte jim bylo po staletí nejzavilejším nepřítelem. Metropole Tigany se stala metropolí Dolního Corte.
Stověžaté Avalle tedy překřtili na Stevanien. Pomsta ygrathského krále mířila hlouběji, nevyčerpávala se okupací, vypalováním, bořením a zabíjením. Zahrnovala jména, paměť, zdroje identity, rafinovaně a nemilosrdně je vyhlazovala.
V létě, kdy se Dianora vydala na východ, prchali z vlasti mnozí, ale nikdo ani s vzdáleně podobným cílem jako ona, většinou také utíkali dál: do úrodných nížin Certanda, do Ferrautu, Tregey, Astibaru. Plni obav se rozhodli, že raději budou žít pod rozšiřující se tyranskou vládou barbadiorského mocipána, aby unikli moci Brandina Ygrathského a nedohlédli, co udělal z jejich vlasti.
Kdežto Dianora lnula k obrazům zkázy, hýčkala je v prsou, živila je nenávistí, pamětí rozněcovala zášť. A háďata uvnitř sílila.
Došla jen pár mil za hranice Certanda. Obilná pole v pozdním létě zezlátla, klasy ztěžkly, ale všichni muži byli pryč, na severu a na východě, neboť Alberico z Barbadioru, poté co důkladně mocensky zabezpečil dobytý Ferraut a Astibar, vytáhl na jih.
Do podzimu opanoval Certando a po zimním obléhání dobyl příštího jara i Borifort v Tregeji, poslední velké opevněné město, které mu vzdorovalo.
Dianora našla, co hledala, dávno předtím na vysočině v západním Certandu. Vesničku o dvaceti domech a taverně jižně od Sinave a Forese, dvou tvrzí, které střežily, každá na jedné straně, hranici dělící Certando od takzvaného Dolního Corte.
Půda poblíž jižních hor nebyla zdaleka tak úrodná jako na severu. Vegetační doba byla kratší. Chladné větry od pohoří Braccio a Sfaroni přinášely brzy na podzim sníh a dlouhé bílé zimy. Za nocí tam vyli vlci a někdy se ráno v hlubokém sněhu našly podivné stopy, které vedly z hor a zase zpátky.
Kdysi, v dobách, kdy se ještě čile obchodovalo s jižně položenou Quileiou, vedla nedaleko vesničky jedna z hojně využívaných stezek, na něž se dělila hlavní cesta za Sfaronským průsmykem. Proto v malé vesničce byla tak velká starobylá taverna se čtyřmi pokoji pro cestující obchodníky, ti se ovšem dlouhá léta neobjevili.
Dianora ukryla otcovo stříbro v hustě zalesněném svahu za vesničkou, daleko od kozích pastvin, a nastoupila v taverně jako servírka. Nevydělávala samozřejmě peníze, protože nebyly. Pracovala první léto a podzim za ubytování a skrovnou stravu, kterou se podařilo získat, a dřela s ostatními ženami a malými chlapci na polích, aby sklidili, co se dalo.
Namluvila okolí, že pochází ze severu, z Ferrautu. A že jí zemřela matka, zatímco otec a bratr odešli do války. Prohlásila, že se ji strýc pokusil zneužít, a proto utekla. Hovořila se severským akcentem tak dobře, že jí uvěřili. Anebo se aspoň přestali vyptávat. Na Dlani v té době docházelo k velkým přesunům obyvatelstva, nekladly se otázky, které by někoho přiváděly do úzkých. Jedla málo a tvrdě pracovala jako všichni na polích. V taverně bylo málo práce, muži válčili. Spala v jednom pokoji v patře, dokonce ho měla sama pro sebe. Lidé se k ní podle svého naturelu a vzhledem k tehdejší situaci chovali poměrně laskavě.
Když byl dobrý rozhled, obvykle ráno, a pracovala na vysoko položených polích, dívala se na západ k hranicím, k řece a na zbývající věže a kouř nad někdejším Avalle. Jednoho rána koncem roku si uvědomila, že nevidí nic. Že už nějaký čas nevidí vůbec nic. Padla poslední věž.
Tou dobou se začali vracet domů válkou poznamenaní a vyčerpaní muži. Opět bylo více práce v kuchyni, při obsluze u stolů nebo za nálevním pultem. Očekávalo se od ní – celý podzim se s tím vnitřně vyrovnávala – že za odpovídající částku vezme k sobě do pokoje muže.
Každá vesnice takovou ženu potřebovala a ona zde na takovou úlohu očividně kandidovala. Snažila se zbavit zábran,

ale nedařilo se jí to. Měla své poslání, proto tu na čas zakotvila, chtěla se pomstít, a to, dokonce i to, že půjde s někým po schodech nahoru, k tomu patří, namlouvala si. Obrňovala se, ale nějak se to nedařilo.
Asi to na ní bylo příliš vidět. Několik mužů ji požádalo o ruku. Když jednou po obědě sklízela ze stolu, přistihla se, že na jistého muže myslí. Byl klidný, hodný a plachý, když si ji odvedl nahoru, a kdykoli pobýval v taverně, sledoval krajně soustředěně každý její pohyb.
Toho dne pochopila, že nastal čas, aby odešla.
Docela ji překvapilo, že uběhla skoro tři léta. Bylo jaro.
Vykradla se za noci, opět bez rozloučení, na odchodu zavzpomínala, jak do vesničky přišla. Louky podél pěšiny do kopců kvetly. Vzduch byl čistý a provoněný. Ve světle obou měsíců našla ukryté stříbro a vyrazila, aniž se ohlédla, po cestě na sever do pevnosti Sinave. Bylo jí devatenáct let.
Devatenáct, a v posledních dvou letech pozoruhodně zkrásněla. Hubená kostnatá postava zvláčněla, tvář ztratila poslední stopy dětské hranatosti. Oválný obličej s výraznými lícními kostmi působil asketicky. To se změnilo, když se usmála – kupodivu se stále uměla smát – celá pak ožila a chovala se spontánně, nečekaný tanec jisker v jejích tmavohnědých očích sliboval víc než jen příjemnou společenskou zábavu. Muži, kteří zažili, jak se Dianora smála či ji rozesmáli, o ní snili, anebo se jim vybavovala na pomezí spánku a bdění léta potom, co jim zmizela.
V Sinave těžce nesla despotické, lhostejné a občas brutální chování barbadiorských okupantů. Nutila se zachovat klid a vydržet. Usoudila, že dva týdny budou až dost. Potřebovala zanechat dojem, památku.
Pečlivě budovaný obraz ctižádostivého, hezkého venkovského děvčete z podhůří. Děvčete, které obvykle mlčelo, když se večer bavila celá taverna, ale které taky umělo živě líčit pozoruhodné historky z rodné vísky na jihu. Důrazná dikce a široké vokály každého na Dlani přesvědčily, že pochází z Certandské vrchoviny.
Vyprávěla obvykle smutné příběhy – ostatně takových byla v těch letech většina – ale občas podivuhodně výstižně imitovala venkovské horalské nářečí a komentovala jím události z širého světa. Ti, kteří s ní seděli u stolu, se mohli utlouct smíchy.
Dala najevo, že má nějaké peníze, a naznačila, že je získala způsobem, jakým hezká děvčata někdy přijdou k penězům.
Ale obývala pokoj s jednou ženou v lepším ze dvou hostinců uvnitř hradeb a nikdo neviděl, že by si vedly k sobě nahoru muže. Anebo přijaly něčí pozvání k intimní schůzce. S barbadiorskými vojáky mohly nastat problémy – v zimě také nastávaly – ale z Astibaru přicházely přísné rozkazy a velitelé onoho jara drželi žoldnéře na uzdě hodně zkrátka.
Dianora se s tím, co chtěla dělat, svěřila jednoho večera skupině mladých mužů a žen, s nimiž poseděla: pracovat v hostinci nebo restauraci navštěvované lepší společností. Všelijakých putyk má po krk, prohlásila.
Někdo se zmínil o restauraci U královny ve Stevanienu za hranicemi v Dolním Corte.
Dianoře se vnitřně upřímně ulevilo a začala se vyptávat.
Po další tři večery kladla otázky, na něž znala odpovědi.
Vysedávala s toutéž společností a zároveň se jemnými narážkami snažila docílit, aby se někdo přirozeně vrátil k zmíněné restauraci. Nakonec usoudila, že jemnými narážkami před mladými Certanďany tady poblíž hranic jen marní čas, a musela si rozhovor na téma, které sledovala, doslova vynutit.
Naoko okouzleně a s vykulenýma očima naslouchala barvitému vyprávění dvou nových známých o tom nejnovějším a nejpozoruhodnějším, co Ygrathané zbudovali v Dolním Corte. O restauraci, která se chlubila šéfkuchařem a majordomem, jehož povolal z Ygrathu současný guvernér Stevanienu. Guvernér si potrpěl na dobré jídlo, pití, hudbu a příjemné prostředí. Pomohl novému majordomovi zřídit z místností v přízemí někdejší banky nejvybranější, nejluxusnější restauraci na Dlani a nyní se z ní těšil. Stoloval tam několikrát týdně, dověděla se Dianora. Všechno uložila do paměti.
Sbírala mezi cestujícími kupci veškeré drby, které se toho týkaly, zjišťovala ceny a styl oblečení dostupného v Sinave. Potřebovala, aby některé věci odpovídaly hlavnímu městu. Aby se nelišila.
Od chvíle, kdy Dianora zaslechla jméno U královny, považovala restauraci za místo, které dokonale poslouží k dokončení proměny její totožnosti.
Od kupců se dověděla, že tam nesmí pojíst žádný občan Dolního Corte. Obchodníky z Corte tam srdečně vítali, stejně tak i ty ze vzdálenějších provincií, z Asoli nebo Chiary. Přirozeně každého Ygrathana, ať vojáka, kupce, kohokoli – a hledalo jich štěstí v nejmladší kolonii hodně – přeochotně uvedli dovnitř a mohl pozdravit portrét královny Dorotey, který visel na stěně naproti dveřím. Dokonce vřele vítali i obchodníky, kteří překročili hranici dělící východní od západní části Dlaně a platili útratu u Královny jakoukoli měnou.
Jen královi opravdoví nepřátelé, obyvatelé Dolního Corte a zejména Stevanienu, odporní vrazi následníka trůnu, měli zakázáno znesvětit a poskvrnit atmosféru prostředí.
Ani se o to nepokoušeli, sdělil Dianoře kupec z Ferrautu, který obchodoval mezi severem a jihem s kůží ze Stevanienu a doufal v zisky navzdory vysokému clu. Obyvatelé Stevanienu oplátkou za diskriminaci nechtěli pracovat pro nové panstvo. Odmítali místa sluhů, kuchařů, stájníků, muzikanti pro ně nehráli a řemeslníci a umělci neudržovali a nezkrášlovali jeho nádherné příbytky.
Když se to dověděl guvernér, rozlítil se na nejvyšší míru a prohlásil, že vzpurné obyvatele donutí pracovat podle požadavků ygrathských pánů. Donutí je vězněním, bičováním, vpletením na kol, anebo všemi třemi způsoby najednou.
Majordomus Arduini pochyboval, že se tím něco vyřeší.
Arduini s příslovečnou teatrálností prohlásil, že nelze dosáhnout a udržet požadovanou nejvyšší kvalitu služeb donucovacími metodami. I stájníky pro svou restauraci bude muset vycvičit a poučit, aby se ztotožnili s určitým stylem, tvrdil Arduini.
Když se tvrzení rozkřiklo, vyvolalo široko daleko veselí: i v konírně zavládne vytříbený styl. Ale výsměch se brzy proměnil v respekt, protože Arduini, byť sebedomýšlivější, přesně věděl, co chce. Podle ferrautského kupce se

restaurace U královny rovnala vytoužené oáze uprostřed pouště v Khardhunu. V rozvráceném, vykořeněném Stevanienu se stala vyslankyní ygrathské civilizace a kultivovanosti. Kupec bědoval, i když diskrétně a na této straně hranice, že Barbadiořanům, kteří okupovali jeho provincii, chybí jakákoli kulturní tradice.
Ovšem, odpověděl Dianoře na jakoby náhodně položenou otázku, Arduini stále zápasí s problémy s personálem. Ve Stevanienu se zastavil čas a stagnace zachvátila celou vojensky podrobenou a nejvyššími daněmi sužovanou provincii na Dlani. Bylo téměř nemožné přilákat lidi odjinud a ustal i příliv dobrodruhů z Ygrathu, ochotných vydat se tak daleko, aby myli nádobí, utírali stoly a hřebelcovali koně, byť ve stylových stájích. Takže existovala chronická poptávka po lidech odkudkoli z Dlaně, ochotných pracovat.
Dianora v okamžení změnila veškeré plány. S tichou modlitbou k Adaonovi nasměrovala další běh svého života podle této informace. Přes určité obavy se rozhodla, že zamíří na severozápad do Corte. To bylo vždycky předposlední štací na cestě k uskutečnění jejích plánů. Téměř každou noc špatně usínala a přemítala, jestli tři roky strávené v Certandu stačily, aby setřásla každého, kdo by mohl pátrat po její minulosti. Dlouho nevěděla, co by pro to ještě mohla udělat. Teď pochopila.
Za několik dnů rozjařená skupina mladých lidí v největší taverně Sinave sledovala, jak jejich nová kamarádka poprvé od svého příchodu pije víc, než je zdrávo. Nejeden mládenec zadoufal, že by se později v noci mohly věci příznivě vyvinout.
„To je vaše vina!“ rozkřikla se s jižanským venkovským akcentem, aby zaujala pozornost. Opřela se o rameno obluzeného koláře. „Ať si tu za mě zapřáhnou do pluhu někoho jiného! Vyrazím přes hranice, abych navštívila restauraci U královny ygrathské! Chraň královnu Triáda!“ Triádo, ochraňuj a střež mou duši, pomyslela si, naprosto střízlivá a lhostejná ke smyslu slov, která zvolala jakoby spontánně.
Tišili ji a hlučně se rozesmáli, aby překryli její slova. V barbadiorském Certandu nebylo zdaleka moudré velebit ygrathskou královnu. Dianora se roztomile chichotala a podřídila se. Kolář a další muži se pak pokusili ji doprovodit do jejího pokoje, ale neurážlivým způsobem je odmítla, takže popili zbytek noci mezi žoldnéři, kteří měli po službě, v jediné sinavské taverně otevřené až do rána.
Na to je příliš nevzdělaná a venkovsky naivní, aby se jí podařilo naplnit jakékoli ctižádostivé naděje, shodli se mudrlantsky. Když si přihnuli ještě víc, shodli se rovněž na tom, že se nejkouzelněji usmívá. Když je v dobré náladě, oči jí jen hrajou, konstatovali.
Ráno se Dianora oblékla, sbalila si věci a velmi časně čekala u hlavní brány opevnění. Domluvila se s jedním příjemným kupcem středního věku ze Senzia, který obchodoval se vzácným barbadiorským kořením pro náročné zákazníky, že ji sveze. Když vyrazili, sdělil jí, že jede do zpustošeného Stevanienu jen kvůli nové restauraci U královny. Považovala tuto shodu okolností za dobré znamení a třikrát sevřela prsty levé ruky palec, aby se splnilo její přání.
Cesty byly v lepším stavu, než pamatovala, a obchodníci se na nich nejspíš také cítili bezpečněji. Zatímco ujížděli na dvoukoláku, zeptala se na to Senziana. Trpce se ušklíbl.
„Tyrani pochytali většinu potulných lupičů. Ale jen aby chránili své vlastní zájmy. Záleží jim na tom, aby nás nikdo neoloupil dřív, než z nás vyždímají cla a daně.“ Nenápadně si odplivl na prašnou cestu. „Já osobně dávám přednost lupičům. S nimi se dalo vždycky nějak vyjít.“
Zanedlouho spatřila názorný důkaz jeho slov: míjeli dvě mučicí kola u cesty, do nichž byla vpletena těla lupičů s useknutýma rukama nacpanýma do jejich úst, kola se pomalu otáčela na slunci. Vzduch ztěžkl nesnesitelným pachem. Senzian u hranice zastavil a vyjednával o něčem v pevnosti Forese. Pak trpělivě čekali v řadě, až prohlédnou jeho dvoukolák a vyměří mu průjezdní poplatek, který svědomitě zaplatil.
„Mučicí kola,“ poznamenal Senzian hořce, „nejsou vyhrazena jen pro potulné lapky a čarodějnice.“
Zdrželi se, proto zajeli na noc do kůlny pro povozy při blízkém zájezdním hostinci na frekventované cestě a povečeřeli se skupinou ferrautských kupců. Dianora se brzy omluvila a šla spát. Zaplatila si samostatný pokoj a z obezřetnosti dostrkala za dveře těžký dubový prádelník. Ale kromě vlastních snů ji nic nesužovalo. Vrátila se do Tigany a zároveň nevrátila, protože přestala existovat. Šeptala její jméno jako talisman nebo modlitbu, a pak upadla do neklidného spánku, prošpikovaného obrazy zkázy z let pokoření.
Druhou noc strávili v jiném hostinci u řeky před hradbami Stevanienu, protože přijeli po západu slunce a městské brány se vzhledem k zákazu vycházení již uzavřely. Tentokrát večeřeli sami a Dianora si se senzijským kupcem povídala dlouho do noci. Byl střízlivý, choval se slušně, opakoval klišé o úpadku své domovské provincie, Dianora se mu zjevně líbila. Cítila se v jeho společnosti dobře, dokonce ji okouzlil svým suchým humorem. Nicméně spala sama.
Nebyli v certandské vesnici, neměla žádné závazky.
Aspoň ne závazky tohoto druhu. A pro rozkoš nebo z pudového nutkání… Kdyby jí to někdo tímto způsobem navrhl, opravdu by mu nerozuměla.
Bylo jí devatenáct let a dostala se do někdejší Tigany.
Ráno, už za hradbami města, se rozloučila se Senzianem, jen letmo se dotkli dlaněmi. Připadal jí po nočním rozhovoru naměkko, ale odvrátila se a vykročila dřív, než stačil vyslovit, co mu viděla na očích.
Ubytovala se v hostinci, kam nikdo z jejich rodiny nikdy nevstoupil. Nedělalo jí velké starosti, že by ji někdo poznal. Věděla, že se hodně změnila, a jméno Dianora se na Dlani vyskytovalo hojně. Zaplatila dopředu na tři noci a odložila si v pokoji zavazadla.
Vyšla do ulic města, které ne tak dávno bývalo stověžatým Avalle. Metropolí na zelených březích Sperionu v místech, kde řeka obrací tok na západ, aby ústila v moři. Kráčela a zmocňovala se jí bolest. Nejvíc ji trápilo, když viděla, jak se k nepoznání změnila známá místa.
Prošla čtvrtí zpracovatelů kůže a vlny. Vzpomněla si, jak poskakovala po matčině boku, když se celá rodina vypravila do vnitrozemského Avalle na slavnostní odhalení jedné z otcových soch na náměstí či v lodžii. Poznala dokonce

krámek, kde si koupila první kožené rukavice šedé barvy za peníze, které dostala v létě k svátku, a šetřila si je právě pro takovou příležitost.
„Šedá barva se hodí pro dospělou mladou ženu, ne pro děvčátko," dobíral si ji tehdy rukavičkář se zrzavým plnovousem. „Já vím," pravila hrdě onoho dávného podzimu tehdy šestiletá Dianora. Matka se rozesmála. Matka se smála ráda. I to si Dianora pamatovala.
Ve tkalcovské čtvrti spatřila ženy a dívky, které předly a tkaly v časném ránu na prahu léta v domech s dveřmi otevřenými dokořán jako před staletími. Za řekou viděla a cítila barvířské kůlny a dvory.
Když se v Quileie za jižní horskou hranicí před stovkami let prosadil matriarchát a uzavřela se proto okolnímu světu, Avalle tím hodně ztratilo. Možná víc než jiné metropole na Dlani. Napojené přímo na jednu ze dvou hlavních obchodních tras skrze pohoří se ocitlo v nebezpečí, že se náhle stane naprosto bezvýznamným. S pověstnou vynalézavostí obyvatel hraničící s genialitou metropole zásadně změnila hospodářské zaměření a vnější orientaci. Během jedné generace se metropole bankovnictví a obchodu mezi severem a jihem proměnila v hlavní centrum zpracování kůže a vlny a výroby luxusního zboží z těchto surovin.
Avale nevypadlo z kola a pyšně prosperovalo na novém základě. A stavělo věže.
Dianora si posléze s pohnutím uvědomila, že se opatrně ubírá po obvodu Stevanienu, jeho okrajovými částmi, čtvrtěmi řemeslníků, a pozoruje je při práci otevřenými dveřmi. Nezamířila do centra, na pahorek. Tam, kde stávaly věže.
V zamyšlení se zastavila uprostřed náměstí, kam ústila ulice vlnařských cechů. Náměstí dominoval malý a neobyčejně krásný chrám Morian z růžového mramoru. Chvíli se na něj upřeně dívala, pak se rozhlédla kolem dokola.
A v tom okamžiku zaskočila do vlasti se navrátivší Dianoru jiná skutečnost. Jak to, že se leccos na povrchu nemění, muži a ženy se zdají být titíž, ale jádro, vnitřní náboj a podstata všeho se může tak náhle a zásadně proměnit?
Široké ulice se zdály ještě širší. Protože byly téměř liduprázdné. Zleva od nábřeží řeky, kde přežilo tržiště, se ozýval tlumený ruch, ale paměť jí napověděla, že to není ani zlomek někdejšího ranního halasu.
Všude bylo málo lidí. Spousta jich odešla do vyhnanství, zahynula, liduprázdné ulice jen podtrhovaly přítomnost ygrathských vojáků. Dianořiny oči putovaly od chrámu k širokému bulváru, vedoucímu do středu města.
Umíme a budeme stavět velkoryse a odvážně, prohlašovali obyvatelé Avalle ještě v době, kdy města shlukem domů a křivolakými, hadovitě se vinoucími uličkami a průchody připomínala bludiště, která se ovšem dala dobře bránit. Na celém světě nebude metropole jako naše a v případě potřeby se ubráníme z našich věží.
Ty však zmizely. Dianoru bolestně zasáhla zpřízemnělá, ošklivá, mezerovitá silueta města. Jako by její oči, neúnavně pátrající po něčem, o čem byla přesvědčena, že tam musí být, někdo podvedl.
Věže k velkoryse vybudované, výstavné metropoli na březích Sperionu neodmyslitelně patřily. Avalle se stalo pýchou Tigaňanů – obyvatelé Corte, Chiary a Astibaru tvrdili, že přerostla v ryzí aroganci. Věže přerostly v symboly a vyvolávaly bratrovražednou rivalitu. Každá vznešená rodina nebo bohaté společenství bankéřů, obchodníků či řemeslníků si postavily vlastní, co nejvyšší věž, většinou vyšší, než si mohly dovolit. Elegantní či účelově vojenské, červené, žluté nebo šedé, tyčily se avallské věže k Eanninu nebi jako les uvnitř městských hradeb.
Vnitřní konflikty nabyly svého času opravdu nebezpečnou podobu, sabotáže a vraždy nebyly ničím neobvyklým, nejlepší stavitelé a architekti si účtovali omračující ceny. Před více než dvěma sty lety učinil přítrž nezdravým poměrům tím nejjednodušším způsobem tiganský kníže Alessan Třetí.
Pověřil nejslavnějšího architekta Orsaria výstavbou knížecího paláce v Avalle. A to s věží, která bude – a ze zákona zůstane – nejvyšší v metropoli.
Tak se stalo. Špička štíhlé a vznosné knížecí věže se zeleným a bílým obkladem měla hluboko ve vnitrozemí upomínat na moře a rázně ukončila soupeření o nejvyšší bod Avalle. A tehdy také kníže Alessan založil tradici, že tiganská knížata a kněžny se rodili v Avalle, v paláci pod štíhlou věží, tak aby se utvrdila jejich sounáležitost s oběma metropolemi: vlnami omývanou Tiganou a stověžatým Avalle.
Dianora pamatovala, že kdysi tu bývalo na sto věží, jimž vévodila ta knížecí se zelenou a bílou špicí. Kdysi? Před čtyřmi lety.
Dianora, zasažená nepřítomností dominanty metropole, přemítala, kdo je ta osoba, která prožívá den za dnem stejně jako ona, která mluví, chodí, pracuje, jí, miluje se, spí, někdy se i zasměje, ale jíž vyřízli z živého těla srdce. Aniž na těle zůstala viditelná jizva. Rána, která by jí připomínala ostrou čepel.
Všechny trosky odklidili. Z barvíren nestoupal kouř a neznečišťoval jasně modré nebe. Byl pěkný, slunečný den, ptáci vítali zpěvem příchod tepla. Nezbylo nic, naprosto nic, co by připomnělo, že zde někdy stávaly věže. V tomto skomírajícím, stále bezvýznamnějším městě Stevanienu v zapadlém koutě poloostrova Dlaň, v nejzdeptanější provincii.
Kdo je ta osoba? Dianora se opět ponořila do úvah. Ta osoba bez srdce? Neodpověděla si, jak by si taky mohla odpovědět? Její život opředla porážka, probudila v ní nenávist, obojí se v ní tady obrodilo a utvrdilo.
Vydala se po širokém bulváru do středu Stevanienu. Minula kasárna a bránu guvernérova paláce. Nedaleko odtud objevila restauraci U královny. Přijali ji okamžitě. Nastoupila téhož večera. Zoufale potřebovali pomocné síly. Těžko se hledaly. Arduini z Ygrathu, který osobně přijímal všechny zaměstnance, usoudil, že to hezké stvoření z Certanda má něco do sebe. Připomněl jí, že bude muset něco udělat se svým výrazným primitivním horalským akcentem. Slíbila, že se vynasnaží.
Do půl roku mluvila téměř jako rodačka z metropole, konstatoval Arduini. Vytáhl ji tedy z kuchyně, aby obsluhovala v jídelně, oblečená v krémovém a tmavohnědém stejnokroji, charakteristických barvách celého prostředí. Majordomus zvolil barvy, které jí nadmíru slušely.
Byla klidná, šikovná, skromná a zdvořilá. Pamatovala si jména a tváře těch, kteří se těšili zvláštní pozornosti restauratéra. Učila se rychle. Po čtyřech měsících, na jaře předtím, než dovršila jedenadvacátý rok, jí Arduini nabídl vedoucí místo, a sice aby v hale restaurace U královny vítala hosty a dohlížela na personál ve třech sálech.

K jeho údivu odmítla. Ostatně udivovala spoustu lidí. Nicméně Dianora považovala toto místo za příliš významné z hlediska svého záměru. A ten se nezměnil. Jestliže se chystala zanedlouho odcestovat do Corte a tady se představila jako děvče z Certanda, potřebovala se sice zapsat do paměti návštěvníků restaurace U královny, ale ne jako příliš významná osoba. Významnějším lidem se kladou zvídavé otázky.
A tak večer poté, co jí Arduini učinil lákavou nabídku, předstírala, že se jí zmocnila venkovanská tréma. Rozbila dvě sklenice a upustila tác. A dokonce vyšplíchla zelené senzijské víno na samotného guvernéra.
Se slzami v očích pak prosila Arduiniho, aby jí dal čas a mohla se ve všem zdokonalit. Souhlasil. Zčásti i proto, že se do ní zamiloval. Šarmantně jí navrhl, aby se stala jeho milenkou. Na to namítla, že takový vztah by nevyhnutelně vyvolal napětí mezi personálem a vážně by poškodil pověst restaurace U královny. Zvolila ten nejpádnější argument, Arduiniovou milenkou byla totiž jeho restaurace.
Dianora se rozhodla, že tady nedovolí žádnému muži, aby se jí dotkl. Ocitla se na území ovládaném Ygrathem a sledovala určitý cíl. Okolnosti se změnily. Předběžně se rozhodla, že se na podzim vydá do Corte.
Vážila možnosti, pro a proti takovému záměru, když náhle události nabraly dramatický spád.

Dianora pomalu kroužila Audienčním sálem a zastavila se, aby pozdravila Doardovu ženu, kterou si oblíbila. Básník využil příležitosti a představil dceru. Děvče zčervenalo, způsobně se uklonilo a sepjalo ruce. Dianora se usmála a pokračovala v chůzi.
Přiblížil se k ní stolník s khavou v černém poháru posázeném červenými polodrahokamy. Před lety jí ho daroval Brandin. Patřil při podobných příležitostech spolu s obsahem k obvyklé rekvizitě, na audiencích nikdy nepila nic silnějšího než khavu. Provinile pohlédla ke vchodu, kde postával u zdi Scelto, a vděčně se napila teplého nápoje. Chvála Triádě a tregeským pěstitelům, byla černá, aromatická a velmi silná.
„Vzácná Dianoro, vypadáš přenádherně!“
Potlačila znechucení a otočila se. Poznala hlas, patřil Nesovi z Ygrathu, méně významnému šlechtici ze zámoří, který nedávno přicestoval na Brandinův dvůr první lodí na začátku plavební sezóny v naději, že se stane předním činitelem v kolonii. Pokud Dianora věděla, byl neschopný a zkorumpovatelný.
Zářivě se na něho usmála a svolila, aby se dotkl její ruky. „Drahý Neso, jsi laskav, že tak přesvědčivě lžeš stárnoucí ženě.“
Říkala takové věci ráda, neboť jak Scelto kdysi bystře poznamenal, jestli je ona stará, co potom Solores?
Jak se dalo předpokládat, Neso překotně, důrazně zaprotestoval. Chválil její šaty, čelenku, pochlebnickým okem a jazykem ocenil dokonalé barevné sladění všeho s polodrahokamy na poháru. Pak nezasloužene důvěrně ztišil hlas a přinejmenším podesáté se zeptal, jestli neví, o kom se uvažuje jako o kandidátovi na obsazení zajisté bezvýznamné funkce vrchního taxátora v severním Asoli.
Byla to ve skutečnosti výnosná funkce. Její současný držitel zřejmě dostatečně zbohatl jejím zastáváním nebo spíš zneužíváním a za několik týdnů se vrátí do Ygrathu. Dianoře se takové praktiky příčily a odvážila se o tom zmínit Brandinovi. Ten jí trochu pobaveně – což ji dráždilo – a věcně vysvětlil, že je obtížné sehnat lidi, kteří by sloužili v končinách tak nepřitažlivých jako severní Asoli, aniž by jim umožnil mírně zbohatnout.
Jeho šedé oči pod hustým tmavým obočím na ní spočinuly a vytrvaly, dokud se neovládla a nevyrovnala s deprimující pravdou. Vzhlédla k němu a váhavě přikývla. Vybuchl smíchy.
„To se mi ulevilo, že souhlasíš s mými těžkopádnými argumenty a vládní politikou,“ pravil a stěží potlačoval smích.
Zrudla do kořínků vlasů, ale pak se přizpůsobila jeho náladě a sama se rozesmála nad svou absurdní troufalostí. To bylo před několika lety.
Od té doby se pokoušela jen taktně dozírat na to, aby funkce jako tuto nedostávali nejočividnější chamtivci z pestré směsice ygrathských pochlebníků, z nichž Brandin vybíral. Kdyby záleželo na ní, Neso by tuto funkci nedostal. Potíž spočívala v tom, že d'Eymon ze záhadných důvodů favorizuje Nesa. Požádala Scelta, aby se pokusil zjistit proč.
Teď potlačila úsměv a obdařila úlisného, kulaťoučkého Ygrathana vážným, laskavým a zaujatým pohledem. Ztišila hlas, a aniž by se k němu nahnula, pronesla: „Dělám, co můžu. Existuje ovšem taky protitlak.“
Neso mhouřil oči před kouřem, který stoupal z khavy. S léty tříbenou prohnaností nenápadně letmo pohlédl přes její pravé rameno ke královským dveřím, kde stál d'Eymon. Neso se znovu zadíval na ni a mírně povytáhl obočí.
Dianora lehce, omluvně pokrčila rameny.
„Co bys mi… poradila?“ zeptal se Neso a ustaraně se zamračil.
„Pro začátek, aby ses usmíval,“ řekla záměrně kousavě. Není nic pošetilejšího, než intrikovat tak, aby o tom věděl celý dvůr.
Neso ze sebe okamžitě vymáčkl úsměv a dokonce zatleskal, jako by pronesla něco neodolatelně vtipného.
„Promiň,“ řekl a podle rozkazu se nepřestával usmívat. „Je to pro mě moc důležité.“
Mnohem důležitější je to pro lidi v Asoli, ty zatracená hrabivá pijavice, pomyslela si Dianora. Zlehka položila ruku na Nesův naditý rukáv.
„Chápu,“ pronesla laskavě. „Udělám, co je v mých silách. Pokud to okolnosti dovolí.“
Neso přes veškerou omezenost takovým narážkám rozuměl. Opět se strojeně rozesmál pomyslnému vtipu. „Rád bych okolnostem napomohl,“ špitl.
Znovu se usmála a stáhla ruku. Vyčerpali téma. Scelto odpoledne převezme další peníze. Doufala, že stačí na zaplacení čelenky s drahokamem. Pravděpodobně koncem týdne pak o celé záležitosti otevřeně promluví s d'Eymonem. Tedy natolik otevřeně, jak se s ním dá mluvit.
Napila se khavy a vykročila. Lidé k ní přistupovali, kamkoli se hnula. Na Brandinově dvoře se nevyplácelo rozházet si to s Dianorou di Certando. Nepřítomně, nesouvisle rozmlouvala s okolím a napínala sluch, aby jí neuniklo diskrétní

ťukání heroldových pomocníků, oznamující Brandinův příchod. Všimla si, že Rhun se u jednoho ze zrcadel na sebe pošklebuje a teatrálně se řehtá. Byl v dobrém rozmaru, což příznivě předznamenávalo vývoj věcí. Podívala se na druhou stranu a spatřila tvář, kterou měla ráda. Patřila nepochybně k hlavním v jejím životním příběhu.

Dá se říct, že všechno v podstatě zavinil sám guvernér. Snažil se tak horlivě rozptýlit depresí stíženého Rhamana, kapitána tehdejší tributní lodě, že nařídil dívce z Certanda, která je obsluhovala – a před časem se tak roztomile omlouvala, když ho pobryndala vínem – aby nosila na stůl restaurace U královny ty nejlepší ročníky vína, které by uspokojily i nejnáročnějšího hosta.
Rhamanus, natolik mladý, aby neztratil ctižádost, a natolik starý, aby cítil, že se jeho šance snižují, utrousil při projížďce říční galérou po řece několik dost jedovatých poznámek o stavu veřejné správy ve Stevanienu a okolí. Hluboká stagnace, nedbalé plnění úředních povinností a liknavé vybírání daní, bručel až příliš náhodně, vyslovil dokonce pochybnost, jestli jarní plavba proti proudu řeky stojí za to… za daných poměrů ve správě provincie.
Guvernér, který dávno ztratil veškerou ctižádost, ale potřeboval ještě několik let strávit tady, aby si nahrabal svůj díl z cel a veřejných poplatků, soudem uložených peněžitých trestů a konfiskací, sebou vnitřně trhl a proklel konjunkci svých hvězd. Proč, když se tolik snažil spořádaně a bezproblémově sloužit, by měl vody, do nichž vstoupil, zanechat nezčeřené? Obrátilo se k němu štěstí zády?
Bez mohutného nasazení vojska nelze z této zbídačelé provincie vymačkat víc peněz a zboží. Kdyby Brandin opravdu hodlal ze Stevanienu vytěžit bohatství, měl si nechat líp poradit, nerozvrátit metropoli a nesrazit na kolena novou kolonii.
Guvernéra ani ve snu nenapadlo, aby tyto kacířské myšlenky vyslovil někdy nahlas. A bezpochyby se vynasnažil. Kdyby ždímal cechy zpracovatelů a výrobců zboží z kůže a vlny ještě nelítostněji než dosud, brzy by zkrachovaly. Už teď chabě obydlený Stevanien – zejména v prvních letech strádající nedostatkem mužů – by se stal městem duchů a vylidněných čtvrtí. Král mu výslovně uložil, aby tomu zabránil.
Jestliže si královy rozkazy a požadavky tak ostře protiřečily a navzájem se vylučovaly, co si měl ve vší počestnosti počít ubohý místodržitel?
Takové nářky by ovšem neplatily na sršatého, zklamaného Rhamana. Co je kapitánovi do guvernérových dilemat? Kapitány tributních lodí posuzují podle toho, co přivezou na Chiaru. Jejich úkol spočívá v tom, aby co nejvíc tlačili na místodržitele – někdy tak činí do té míry, že je donutili vzdát se částí vlastního majetkového podílu – jen aby se naplnila loď po ponorovou nákladní značku. Guvernér už zasmušile rezignoval a hodlal koncem týdne přistoupit i na to, pokud poslední urychlené pročesání provincie, které nařídil, nevynese dost, aby to uspokojilo Rhamana. A to určitě nevynese. Věděl, že kapitán je ctižádostivý a Corte, jeho příští štaci, postihla loni neúroda.
Vysněné sídlo na mysu v jižním Ygrathu, kde by trávil léta odpočinku, mu toho večera připadalo vzdálenější než kdy předtím. Poručil další víno pro celou společnost a v duchu hořekoval nad modrozeleným mořem a loveckou oborou nedaleko vytouženého domova, který pravděpodobně nikdy nevybuduje.
Zdálo se však, že snaha ukonejšit Rhamanův hněv nečekaně slavila úspěch. Guvernér požádal nenahraditelného Arduiniho – jediný světlý zjev a zdroj jeho radosti v tomto Zapadákově – aby připravil večeři s nezapomenutelným menu.
„Všechna moje jídla jsou nezapomenutelná," vyhrkl dotčeně Arduini, ale uklidnily ho lichotky, vidina zlatých ygrathů a důvěrná připomínka (určitě nepravdivá, namlouval si guvernér zatvrzele), že jejich hostu dopřává sluchu král na Chiaře. Menu tvořila promyšleně vystupňovaná řada pohádkových chodů, obsluha bylo blesková, prozíravá a nevtíravá, sled podávaných vín pod Arduiniho mistrovskou taktovkou ideálně souzněl s jídly. Rhamanus, který si zjevně s obtížemi udržoval štíhlou linii, zpočátku podrážděný, se zakrátko tvářil potěšeně, postupně se čím dál víc spontánně radoval a propadal rozjařené žvanivosti.
Když přinesli jednu z posledních láhví dezertního vína, dovezeného z domovského Ygrathu, byl docela opilý.
To vysvětlovalo, jedině to vysvětlovalo, že po večeři, když už byla restaurace U královny zavřená, prohlásil Rhamanus oficiálně černovlasou servírku, která je obsluhovala, za vazalský dar Brandinovi na Chiaře a odvedl ji rovnou na galéru, kotvící na řece.
Servírku. Z Certanda.
Sousednímu Certandu ovšem vládl Alberico z Barbadioru, a ne – běda! – Brandin Ygrathský.
Guvernéra Stevanienu vytrhl za svítání s omluvami z neklidného ovíněného spánku jeho zděšený tajemník. V nočním prádle a bez tolik potřebného doušku ranní khavy vyslechl přes obrovskou bodavou bolest hlavy nečekanou neblahou novinu.
„Zadržte galéru!" zařval, zatímco si vidiny strašlivých následků probojovávaly cestu do jeho pomalu procitajícího vědomí. Žalostně zavřeštěl, což byl dostatečný signál pro tajemníka, aby poslušně a horlivě vyrazil s větrem o závod. Zablokovali řeku Sperion a zabránili Rhamanovi, aby zvedl kotvy, což se právě chystal učinit. Kapitán tributní lodi naneštěstí projevil tvrdohlavost, která se příčila elementárnímu politickému rozumu. Odmítl vydat děvče. Guvernér na pokraji zatmění smyslů v jednu chvíli uvažoval, že galéru vezme ztečí.
Říční galéru Brandina, krále ygrathského, pána Burrakhu v Khardhunu, tyrana západních provincií na poloostrově Dlaň. Přesně řečeno Brandinovu vlastní loď s královskou vlajkou Ygrathu.
Pro hodnostáře středního formátu, kteří by se odvážili takového manévru, by smrtící kolo bylo vysvobozením.
Guvernér se zoufale, s mozkem odmítajícím poslušnost v nelítostné ranní sluneční záři, snažil rozumově přesvědčit kapitána tributní lodě, jehož očividně postihl vzorový záchvat šílenství letního slunovratu.
„Chceš vyvolat válku?" vyřvával z doku. Musel řvát z doku, protože ho na galéru nepustili. A tu zatracenou holku nebylo nikde vidět, zřejmě ji zahnali do kapitánské kajuty. Guvernér si přál, aby byla mrtvá. Přál si sám, aby umřel. S

vědomím politováníhodné svatokrádeže si přál, aby majordomus Arduini nikdy nevstoupil do Stevanienu.
„Proč by to, že svědomitě plním povinnosti, které mi uložil král, mělo vyvolat válku?“ hulákal rozšafně uprostřed řeky kapitán Rhamanus.
„Copak ti mořská sůl vyžrala mozek z hlavy?“ nepředloženě zaječel guvernér. Kapitán se zamračil. Guvernér nepolevil, pot se z něj ve slunci jen lil.
„Je to Certanďanka, při sedmi svatých sestrách božích! Nechápeš, jak se to dotkne Alberika, že kvůli tomu tady vypukne válka?“ Otřel si čelo červeným šátkem, který mu opožděně podal sluha.
Na Rhamana, nyní plně při smyslech, ačkoli v noci vypil nejmíň tolik co guvernér, to nezapůsobilo.
„Mě zajímá jen to, že žije ve Stevanienu, pracuje ve Stevanienu a za Stevanien ji taky zabavuju,“ ležérně odvětil kapitán a jeho slova se nesla nad hladinou. „Podle mě se dokonale hodí do družiny panovníkových společnic a vůbec ke všemu, co král ve své moudrosti určí.“ Náhle namířil na guvernéra prst. „A teď stáhni z řeky svoje čluny, nebo do nich narazím a potopím je, při každé ze sedmi sester božích a králi ygrathském.“ Opřel se o zábradlí a naklonil se přes ně.
„Jestli neposlechneš, chceš se zodpovídat na dálku králi na Chiaře a koledovat si o jeho trest?“
V kolonii se tradovalo úsloví: nahý mezi pěstmi. Přesně vystihovalo situaci muže, kterému byla určena záludná, bystře zformulovaná škodolibá výzva. Přímo názorně ilustrovala postavení, v němž se guvernér Stevanienu náhle ocitl. Červený šátek opakovaně a neúčinně putoval po obličeji a krku.
Zodpovídat se králi na dálku a přivolat na sebe trest představovalo pro všechny místodržitele na západní Dlani velmi účinnou hrozbu, která utužovala jejich služební horlivost. Brandin uvážlivě využíval magickou schopnost navazovat na dálku spojení, aby udržoval na uzdě své pomocníky.
Sotvakdo by se ochotně vydal napospas takovému vývoji událostí, zvlášť v časných ranních hodinách, kdy král nejspíš ještě spí. Vůbec nikdo by pak netoužil po přímém duchovním spojení s monarchou, kdyby měl hlavu ztěžklou, otupělou vínem, a především a hlavně – kvůli předmětu sporu, vazalskému daru v podobě venkovského děvčete.
To byla jedna z pěstí.
Druhou představovala válka se sousední provincií. S do očí bijící pravděpodobností by se mohla rozhořet v širší konflikt. Při sestrách božích a samotném bohu, kdo ví, jak scestně uvažuje pohanská mysl Alberika z Barbadioru? Jak posoudí takový incident a co z něj vyvodí? Bez ohledu na Rhamanovu jalovou úvahu, z toho, že děvče pracovalo u Královny, jasně vyplývá, že není rodačkou z Dolního Corte. Při sestrách božích, vazalským darem se nemůže stát nikdo, kdo se narodil v Dolním Corte! Vyloučeno, takový rozkaz vydal sám král! Jenže žena pro družinu panovníkových společnic musí být právě Certanďanka! Pokud by Rhamanus namítal, že se ve Stevanienu usadila, pak by ale byla považována za rovnou rodilým Dolnocorteanům, což zase znamená, že by ji nesměl odvézt ke dvoru! To znamená, že…
Nevěděl, co to vlastně znamená. Guvernér natáhl ruku s šátkem nasáklým potem a sluha mu ho vyměnil za suchý. Mozek jako by se mu na slunci smažil.
Na sklonku své kariéry si nepřál nic než klidný, středně výnosný post odměnou za dlouhou, byť vlažnou rodovou podporu někdejšího Brandinova oprávněného úsilí po následnictví a jeho panování v Ygrathu. Nic víc. To je všechno, co si přeje. Pěkný dům na jižním mysu, z něhož bude pozorovat, jak slunce vychází z moře, a odkud bude vyjíždět do lesů se psy na lov. Žádá toho tak mnoho?
A místo toho se ocitl mezi pěstmi.
Chvíli se obíral myšlenkou, že si nad celou záležitostí umyje ruce – ať prokletí obyvatelé poloostrova okusí, co obnáší jejich úsloví – a nechá imbecilního kapitána tributní lodě odplout s galérou po řece, jak ráčí. Totiž, uvědomil si žalostně pozdě, kdyby nevylezl z postele a představil, že nedostal osudnou zprávu včas, nikdo by mu nemohl připisovat aféru, kterou odstartoval ten břídil, ožralý kapitán. Zavřel oči a vychutnával nádherné, leč prchavé opojení touto představou. Pozdě bycha honit. Stál na nábřeží v oslepujícím slunci, bylo mu horko a půl Stevanienu vyslechlo, co na sebe s Rhamanem na dálku nad vodou pokřikovali.
Guvernér se krátce, nesměle pomodlil ke svému božskému patronovi za obživu, les a uhrančivě jasnou představu nemovitosti na mořském břehu, načež si vybral svou pěst.
„Vezmi mě na palubu,“ křikl co nejúsečněji. „Nebudu se zpovídat králi na dálkou z doku. Chci křeslo, trochu klidu a hrnek mimořádně silné khavy.“
Rhamanus očividně zrozpačitěl. Guvernér dokázal i z takové situace vytěžit jistý, byť hořký profit.
Poskytli mu všechno, oč požádal. Ženu odvedli do podpalubí a jeho nechali samotného v kapitánské kajutě. Několikrát se zhluboka nadechl. Lokl si khavy a opařil si jazyk, což ho dokonale probudilo. Pak poprvé za tři roky v úřadu zúžil svou pozornost na pomyslný bod velikosti špičky špendlíku, jak ho to naučil Brandin, a tázavě v duchu pronesl jméno krále.
Znepokojivě rychle se mu v hlavě rozezněl Brandinův řízný, chladný, vždycky trochu ironický hlas. Guvernér málem zavrávoral a musel vynaložit veškeré síly, aby se vzpamatoval. Pečlivě a zároveň rychle – na rychlosti záleží, to se naučil – vylíčil situaci. Přitom se dvakrát omluvil, ale neodvážil se omluvit potřetí, i když mu to celoživotní zkušenost velela. Jenže k čemu je mu celoživotní zkušenost kariérního diplomata, když má co činit s černou magií. Z napětí a přetržitosti rozhovoru na dálku se mu udělalo špatně od žaludku.
Guvernér však brzy pookřál a v duchu zapěl chvalozpěv ke dvaceti různým božstvům, neboť král mu dal na srozuměnou, že se nehněvá. Ba co víc, že to, co se děje, je naprosto správné. Nemohli líp načasovat zkoušku Alberikovy odvahy. Ať prý Rhamanus klidně odveze děvče jako vazalský dar a rozhlásí, že je Certanďanka, to král zvlášť zdůraznil. Certanďanka, kterou osud zavál do Dolního Corte. Tady jde o potvrzení autority, žádné úhybné manévry, že ve Stevanienu dlouho pracovala a podobně. Ať se ukáže, nač si ten nedomrlý barbadiorský černokněžník troufá.
Král guvernérův postup schválil.

Obraz domu u moře v guvernérově mysli znovu ožil v celé kráse, blábolivě ze sebe chrlil servilní vyznání věrnosti a poslušnosti. Král ho přerušil.
„Musíme končit," prohlásil. „Nepřehánějte to s vínem." Tím rozhovor uzavřel. Guvernér dlouho seděl sám v kapitánově kajutě a přesvědčoval sám sebe, že Brandinova poslední slova zněla pobaveně, ne vyčítavě. Klonil se k tomu. Byl si tím téměř jist.
Následovalo velmi napjaté období. Galéra odplula téhož rána. V příštích čtrnácti dnech s ním král rozmlouval na dálku dvakrát. Přikázal, aby v tichosti posílil vojenskou posádku v pohraniční pevnosti Forese, ale přiměřeně, aby to neprovokovalo. Guvernér prožil mučivou bezesnou noc ve snaze vypočítat, kolik vojáků by tomuto rozkazu odpovídalo.
Z města Dolní Corte připluly po řece posily a doplnily stav vojska ve Stevanienu. Později ho král instruoval, aby očekával příjezd mimořádného zplnomocněného barbadiorského velvyslance z Certanda, co nejsrdečněji ho přijal a s řešením všech přednesených otázek ho odkázal na Chiaru. Rovněž mu nařídil, aby byl nanejvýš ostražitý, protože nelze vyloučit odvetný útok přes hranice od Sinave – v tom případě musí vyhladit do posledního vojáka barbadiorské jednotky, které by se opovážily vstoupit do Dolního Corte. Zkušenosti s vyhlazováním sice guvernérovi chyběly, ale zapřísáhl se, že rozkaz splní.
Obchodníkům měl poradit, aby na čas odložili plánované cesty na východ. Ne přikázat, nic oficiálního, jen obezřetným obchodníkům poskytnout radu, které možná budou dbát. Většinou dbali.
Ale k ničemu nedošlo.
Alberico se rozhodl aféru naprosto ignorovat. Nehodlal podniknout nic dalekosáhlejšího, tudíž nemohl podniknout nic jiného, aniž by ztratil tvář. Nějaký čas se spekulovalo, že možná potrestá nějakého kupce nebo potulného muzikanta ze Západní Dlaně, který se právě nalézal v jeho provinciích, ale ani to se nestalo. Barbadiořané prostě pokládali děvče za osobu, která se v Dolním Corte usadila, tedy za rovnou Dolnocorteance – přesně ve smyslu Rhamanova lehkovážného vyjádření onoho rána, kdy se ji chystal odvést.
V ygrathských provinciích se však od počátku o děvčeti záměrně šířilo, že je Certanďanka a že si Brandin zvolil ženu z území ovládaného Barbadiorem na posměch Alberikovi. Hovořilo se také o její kráse.
Rhamanus přes celé léto a ještě v časném podzimu zvolna naplňoval svou misi. Galéra plula po proudu řeky a všechno, co se shromáždilo ve vnitrozemí, se přeložilo na velkou tributní loď, námořní plachetnici. Ta pak pomalu plula podél pobřeží a na určených místech v Corte a Asoli shromažďovala další daně, cla a poplatky.
Úroda byla v Corte opravdu špatná, Rhamanovi muži se museli moc snažit, aby dosáhli plánovaných příjmů. Dvakrát zakotvili na delší dobu a kapitán vedl ozbrojenou výpravu do vnitrozemí. A po celou dobu Rhamanus hledal ženy, které by posloužily nejen jako rukojmí nebo symboly ygrathské nadvlády. Ženy, které by se prosadily do družiny panovníkových společnic a postrčily kariéru jistého tributního kapitána, který po dvaceti letech služby na moři zatoužil po teplém místě na souši.
Objevil kandidátky. Jednu vznešeného původu, dověděl se o ní od informátora. Odvedl ji bezprostředně poté, co rodinné sídlo v Corte naneštěstí do základů vyhořelo.
V pozdním podzimu, když polevily deště, majestátní tributní loď dokončila pouť podél fádního, nepohledného Asoli, protáhla se zrádnou Asoliskou úžinou a vstoupila do vod Chiarského moře. Za několik dnů s triumfálně vzdutými červenými a zlatými plachtami vplula do Velkého přístavu na ostrově, opěvovaném po staletí v písních.
Rhamanova loď přivážela zlato, drahokamy, stříbro a měnu nejrůznějšího původu. Taky kůže ze Stevanienu, řezbářská díla z Corte a obrovská kola tvrdého sýra ze západního pobřeží Asoli. K tomu koření, byliny a nože, barevné sklo, vlnu a víno. Na palubě byly rovněž dvě ženy z Corte, jedna z Asoli, a kromě této trojice další žena, o níž se hodně mluvilo. Než skončila plavba, znal černovlasou krasavici s tmavohnědýma očima celý poloostrov jako ženu, kvůli níž málem vypukla válka.
Dianora di Certando, tak znělo její jméno.
Dianora se rozhodla, že se dostane na ostrov, hodně dávno. Její plán se začal rýsovat za jedné letní noci u vyhaslého ohně v otcově ztichlém domě. Zatvrdila se tak, jak se musí zatvrdit muži odcházející do bitvy, ztotožnila se s představou, že ji zajmou, převezou sem a uzavřou po zbytek života v tyranově družině. Pracovala na tom dlouhých pět let, děvče se smrtí zapsanou v srdci, jejíž otec zahynul, bratr odešel do vyhnanství a matka do krajin ještě vzdálenějších. V jejích snech vyvstávaly obrazy všech tří z popela vypálené země.
A smrt v ní přebývala dál i na lodi. Sny ji neopouštěly, ale když se pod jasným nebem přibližovala bájná Chiara, pociťovala i něco jiného: zmatený, téměř ochromující úžas nad tím, kam se ubírá její život. Jak všechno směřuje k úplně nejhoršímu, nicméně přesně k tomu, co si dávno předsevzala.
Pochopila to jako osudové znamení, třikrát sevřela prsty levé ruky palec, aby se jí podařilo uskutečnit plán, a vykročila do nového světa.

8

Je podivuhodné, jak se jednoznačné úmysly mládí časem až alchymicky přeměňují v dospělém věku v mnohovrstevnaté a rozporuplné volby, uvažovala Dianora, zatímco stále přecházela Audienčním sálem, do něhož barevnými okny pronikalo jarní slunce a dodávalo zvláštní lesk shromážděnému Brandinovu dvoru.
Upíjela z drahocenného poháru a připustila si i jinou možnost. Co když sama prostě připustila, aby se všechno zkomplikovalo a znejasnilo. Na podstatě věci se od jejího příjezdu vůbec nic nezměnilo. Pojala kdysi určitý úmysl, který musela tajit, a dodnes jej neuskutečnila.
V tom spočívala základní otázka jejího života a opět ji zapudila na okraj vědomí. Dneska ne. A ne ve dne. Tyto myšlenky patří osamělým nocím v křídle družiny panovníkových společnic, kdy jen Scelto ví, že trpí nespavostí, anebo spatří na jejích tvářích slzy, když ji přijde ráno probudit.

Nočními myšlenkami se člověk neobírá za bílého dne a na tak veřejném místě.
A tak zamířila k muži, jehož poznala, v očích jí zahrál úsměv. S pohárem v ruce se elegantně, ygrathsky obřadně uklonila statnému, střízlivě oblečenému člověku se třemi těžkými zlatými řetězi na krku.
„Buď zdráv," pronesla tiše, napřímila se a přistoupila blíž. „To je překvapení. Tak zaměstnaný inspektor tří přístavů, zavalený tolika povinnostmi, se málokdy uráčí vyšetřit čas, aby navštívil staré přátele."
Rhamanus se pohříchu nezměnil v tom, že ho máloco vyvedlo z míry. Dianora si ho dobírala a pokoušela se ho rozzlobit od té noci, kdy ji na ulici před restaurací U královny svázal a jako jalovičku odvlekl na říční galéru.
Teď se jen zazubil, ztěžklý přibývajícími léty a suchozemským úřadem, ale byl to dál nepochybně tentýž člověk, který ji sem přivedl.
Jeden z mála ygrathských mužů, kterého měla upřímně ráda.
„Zrovna ty mě můžeš nejvíc popichovat, mladá dámo," zavrčel uštěpačně. „Nemáš celé dny co dělat, leda si česat vlasy nahoru dolů a pořád dokola, a přitom kritizuješ našince, co neví, kde mu pro nával povinností a úkolů hlava stojí, takže musí nasazovat noci a šediví."
Dianora se rozesmála. V Rhamanově husté černé kudrnaté kštici, předmětu závisti poloviny družiny panovníkových společnic, by se nenašel jediný šedivý vlas. Významně se zadívala na jeho černé kadeře.
„Jsem lhář," konstatoval Rhamanus naprosto klidně a naklonil se, aby ho slyšela jen ona. „V zimě bylo úplně mrtvo. Prakticky žádná práce, nic. Čas na návštěvu by se našel, ale víš, že si nelibuju ve dvorních manýrách. Když se ukloním, praskají mi knoflíky."
Dianora se opět rozesmála a stiskla mu paži. Rhamanus se k ní na lodi choval slušně a od té doby i galantně a přátelsky, přestože zpočátku byla jen novým tělem – byť do jisté míry známým – v králově družině. Věděla, že ji má rád, a přímo od d'Eymona taky věděla, že bývalý kapitán tributní lodi je schopný, dobrý inspektor.
Pomohla mu k tomuto postavení před čtyřmi lety. Pro námořníka bylo velkou ctí dohlížet na dodržování provozních pravidel a předpisů ve třech hlavních přístavech na Chiaře. Soudě podle Rhamanova lehce obnošeného oblečení to zároveň nebyl přesně ten mocenský post, na němž se dalo opravdu zbohatnout.
V zamyšlení si přejela jazykem po horních zubech. Brandin si ji kvůli tomuto zvyku dobíral. Prý to vždycky věštilo, že ji něco napadlo nebo hodlá o něco požádat. Velmi dobře ji znal, což jí poněkud nahánělo strach.
„Tuhle mě napadlo, jestli bys nechtěl strávit několik let v severním Asoli?" zeptala se Rhamana tiše. „Ne že bych se tě chtěla zbavit. Je to příšerná země, to ví každý, ale jsou tam příležitosti. Ať radši sklízí slušný člověk než někdo z toho chamtivého hejna, které se sem slétlo."
„Na místě vrchního taxátora?" otázal se skoro šeptem.
Přikývla. Oči se mu rozšířily, ale vycepovaný k diskrétnosti nedal jinak najevo zájem nebo překvapení.
Vzápětí pak rychle pohlédl přes její rameno směrem k trůnu. To už se Dianora otáčela, puzena snad šestým smyslem či mimosmyslovým signálem ke střehu.
Hleděla přímo na ostrovní trůn a dveře za ním, heroldovi pomocníci právě dvakrát nepříliš hlasitě udeřili holemi do podlahy a do sálu vstoupil Brandin. Provázela ho dvojice kněží a kněžka Adaonova. Rhun se rychle přišoural a stanul jim nablízku, až na čapku oblečený stejně jako král.
Pravým měřítkem moci není, když lidé zaznamenají příchod vládce teprve tehdy, až dvacet heroldů ohlušivě oznámí jeho příchod. Tak upoutá pozornost kdejaký zazobaný hlupák. Opravdovou zkouškou a měřítkem moci je vstoupit nevtíravě, pak lze odvodit z celého rituálu určité poznání.
Dělo se to, co vždycky. Lidé v Audienčním sále jako by v posledních deseti minutách společně balancovali na okraji útesu a čekali. Teď jako by se dvůr společně zřítil do propasti poklony. Ve chvíli, kdy se heroldovi pomocníci chystali oznámit příchod krále, nikdo v přeplněném sále nemluvil. V tichu zazněly dva decentní údery do mramorové podlahy jako ozvěna bouře.
Brandin byl ve velmi dobré náladě. Dianora to poznala přes půl sálu, aniž jí Rhun stačil cokoli naznačit. Srdce se jí prudce rozbušilo. Jako vždycky, když Brandin vstoupil někam, kde byla. I po dvanácti letech. I teď, navzdory všemu.
Tolik nitek jejího života vedlo k tomuto muži či od něho, proplétaly se a beznadějně ji k němu poutaly.
Podle obyčeje pohlédl nejdříve na d'Eymona a dostalo se mu neosobní, hluboké poklony v ygrathském stylu. Pak se opět podle svého obyčeje pootočil a usmál se na Solores.
A potom na Dianoru. Zmobilizovala jako vždycky veškeré síly, a přesto nemohla zcela zaručit, co se s ní bude dít, až ji najdou jeho šedé oči a pohrouží se do jejích. Brandinův pohled byl jako dotek, pohlazení, ohnivé a zároveň ledové jako on sám.
Stačil jediný pohled přes přeplněný sál.
Před lety se ho jednou v posteli odvážila zeptat na něco, co ji dlouho trápilo.
„Využíváš magie, když se se mnou miluješ nebo se setkáváme na veřejnosti?"
Nevěděla, jaká odpověď by ji potěšila, ani jak bude reagovat. Domnívala se, že mu možná zalichotí nebo ho aspoň pobaví. Nikdy se nedalo odhadnout, jak se Brandin zachová, jeho pronikavý mozek zvažoval mnohá hlediska a souvislosti. Proto otázky, zvlášť ty choulostivé, byly nebezpečné. Ale pro ni to bylo důležité, kdyby odpověděl kladně, snad by v sobě ještě dokázala znovu zažehnout vražedný hněv. Hněv, který vyprchal v tomto podivném ostrovním světě.
Patrně otázka zazněla velice vážně, protože se na polštáři nadzvedl, podepřel si hlavu a upřeně se na ni zadíval. Zavrtěl hlavou.
„Ne, rozhodně ne tak, jak si myslíš. Nemám takovou kouzelnou moc, abych mohl ovládat vlastní potenci a plodnost. Nebudu mít žádné dědice, jak víš." Věděla to, tak jako všechny jeho ženy. Po odmlce opatrně pronesl: „Proč se ptáš? Co se v tobě děje?"

Na okamžik se jí zdálo, že v jeho hlase zazněla nejistota, ale u Brandina člověk nikdy neví.
„Silně na mě působíš," odpověděla. „Až moc silně."
A tehdy se mu svěřila s neretušovanou pravdou o záchvěvech svého dávno ne nevinného srdce. V jeho očích blesklo okamžitým pochopením. To ji vyděsilo. Vzedmula se v ní veškerá její touha a pohnula se, vyhoupla se na jeho tělo, vztyčila se nad ním a zaklesla se do něho, protože na ni znovu zapůsobil a všechno se opakovalo. Směs zrady a paměti pronikla spalující touha a všechno se otřáslo, jako by se napila jantarově zbarveného vína určeného Triádě – příliš silného, aby je okusil smrtelník.
„Myslíš to vážně s tím místem vrchního taxátora v Asoli?"
Rhamaus hovořil přidušeně. Brandin nezamířil k trůnu, ale volně přecházel sálem, což dosvědčovalo jeho laskavou náladu. Rhun se svým křivým úsměvem se mu šoural v patách. „Přiznávám, že jsem na něco takového nikdy nepomyslel," dodal bývalý tributní kapitán.
Dianora se přinutila soustředit pozornost zase na něho. Podruhé dnes zapomněla na své základní dilema. Tak na ni zapůsobil Brandin. To není dobré, uvažovala. Není to dobré z mnoha důvodů.
Opět se otočila k Rhamanovi. „Myslím to naprosto vážně," řekla. „Jen jsem nevěděla, jestli bys o to místo stál, kdyby se naskytla příležitost. Tady zastáváš významnější postavení a navíc žiješ na Chiaře. V Asoli můžeš získat bohatství, ale dobře víš, co to obnáší. K čemu se kloníš, Rhamane?"
Řekla to neomaleněji, než by se slušelo mezi přáteli.
Zamrkal a dotkl se jednoho z řetězů, označujících jeho úřad.
„Tak tedy vypadá situace?" zeptal se váhavě. „Ty se na to tak díváš? Copak člověka nemůže lákat nová výzva, nebo dokonce – ať si to zní pošetile – touha sloužit králi?"
Nato zamrkala ona.
„Zahanbuješ mě," pronesla po chvíli prostě. „Namouduši, Rhamane." Dotkla se jeho rukávu, aby umlčela Rhamanův protest. „Občas přemýšlím, co se tu se mnou děje. Jak na člověka působí ty intriky."
Zaslechla, jak se přibližují kroky, a co řekla dál, bylo určeno jak pro muže za ní, tak pro muže před ní. „Občas přemýšlím, co se mnou udělal tenhle dvůr."
„Neměl bych se nad tím taky zamyslet?" zeptal se Brandin Ygrathský.
Usmál se a přistoupil k nim. Nedotkl se jí. Zřídka se na veřejnosti dotkl ženy z družiny a tohle bylo oficiální přijetí. Znali pravidla, která vyhlásil. A ta pravidla spoluvytvářela jejich životy.
„Můj pane," řekla, otočila se a složila králi poklonu. Záměrně zvolila mírně provokativní tón. „Považuješ mě za cyničtější, než jsem bývala, když mě sem přivedl tenhle strašný člověk?"
Brandin si pobaveně změřil Rhamana. Nepotřeboval, aby mu někdo připomínal, který tributní kapitán mu přivedl Dianoru. Věděla to, a on věděl, že ona ví. Patřilo to k jejich verbálním šarvátkám. Nutil ji svou inteligencí, aby tříbila rozum, a oba tak posouvali hranice souboje výš. Možná i proto, že řeč přišla na Rhamana, si všimla, že v Brandinově vousu převažuje šedá nad černou.
Rozvážně přikyvoval, předstíral, že se nad otázkou hluboce zamyslel. „Nejspíš ano. Zcyničtěla jsi přesně o tolik, o kolik tenhle strašný člověk ztloustl."
„Tak moc?" zaprotestovala Dianora. „Můj pane, ale on ztloustl příšerně!"
Oba muži se zasmáli. Rhamanus se zálibně poplácal po břiše.
„Tak to dopadá, když se člověk krmí dvacet let na moři nasoleným masem, a pak se dostane k lahůdkám v královském městě," řekl někdejší kapitán.
„Možná bych tě měl zase vyslat někam na tak dlouho, dokud nezeštíhlíš na kapitánské míry," zažertoval Brandin.
„Jsem tvůj, pane, o všem rozhoduješ jen ty," okamžitě zareagoval Rhamanus. V navenek klidné tváři se zračilo napětí.
Brandin si toho všiml a změnil tón. „Já vím. Kéž bych měl u dvora víc takových, jako jsi ty. U obou dvorů. Ať jsi tlustý, nebo štíhlý, Rhamane, vedu tě v patrnosti, ať si Dianora myslí, co chce."
Ocenil ho velmi vysoko, znělo to dokonce jako příslib, čímž se pro tuto chvíli rozloučil. Rozzářený Rhamanus se uklonil a ustoupil. Brandin vykročil, Rhun se vlekl vedle něho. Dianora je následovala, jak se od ní očekávalo. Nyní, z doslechu všech kromě blázna, se k ní Brandin otočil. Nepotěšilo ji, že potlačuje úsměv.
„Cos provedla? Nabídla jsi mu severní Asoli?"
Dianora si těžce, upřímně a bezmocně povzdechla. Tak je to vždycky. „Nehraješ poctivě," namítla. „Využíváš magii."
Nuceně se usmál. Věděla, že je lidé pozorují. Věděla, co a jak si před nimi mohou říct.
„To sotva," zabručel Brandin. „Neplýtval bych kouzly ani silami na něco tak průhledného."
„Průhledného?" zaprotestovala.
„Do tebe tak dobře vidět není, můj cynický manipulátore. Zato Rhamanus hrozně rychle zvážněl, když jsem zažertoval, že bych ho měl někam vyslat. Jediné v současné době volné významnější místo je v severním Asoli, takže…"
Nedokončil větu. Oči mu pobavením jen hrály.
„Copak je to tak špatný tip?" otázala se Dianora vyzývavě. Brandin velmi snadno pronikal k jádru věci, což většinu lidí vyvádělo z míry. Ale kdyby se tím pořád zabývala, propadla by strachu.
„Co myslíš ty?" odpověděl otázkou.
„Co si myslím já?" Přehnaně povytáhla úzké pěstěné obočí. „Jak se může pouhý předmět královy občasné rozkoše odvážit zaujímat stanovisko k takovým záležitostem?"
„Chytrý postřeh," řekl Brandin a horlivě přikývl. „Musím se tedy poradit se Solores."
„Jestli se od ní dočkáš chytřejších postřehů, vrhnu se z balkonu paláce do moře," poznamenala jedovatě Dianora.
„Přeskočíš celé přístavní náměstí? To bude úžasný skok," pronesl Brandin smířlivě.
„Stejně úžasný skok by udělala Solores, kdyby podotkla něco chytrého," odsekla.

Nato se hlasitě rozesmál. Dvůr se zaposlouchal. Všichni si to zapamatovali. Každý si o tom utvoří vlastní názor, ale nakonec dospějí ke stejnému závěru. A ještě dnes obdrží Scelto potají příspěvky i z jiných zdrojů než od Nesa z Ygrathu.
„Dneska dopoledne jsem v horách viděl něco zajímavého," řekl Brandin a zvážněl. „Něco velmi neobvyklého."
Pochopila, že s ní chce mluvit o samotě. Ráno se vypravil na Sangaria, byla jednou z mála, kdo o tom věděl. Brandin své dobrodružství tajil pro případ, že by neuspěl. Chystala se, jak si ho bude dobírat.
Na počátku jara, když se měnil směr proudění vzduchu, dřív než roztál poslední sníh v Certandu, Tregeji a na území někdejší Tigany, nastaly tři kvatembrové dny, označující obrat roku.
Na Dlani se nerozhořely žádné ohně. Nejpřísněji se tradiční zvyky dodržovaly první ze tří postních dnů. Zvony na chrámech Triády oněměly. Lidé se zdržovali po večerech ve svých příbytcích, zvlášť po setmění prvního dne, Dne zemřelých.
Světily se ještě podzimní kvatembrové dny, o půl roku později, tehdy se oplakávalo zabití Adaona na hoře v Tregeji, slunce začínalo ustupovat, protože Eanna truchlila a Morian se uzavřela ve svých podzemních síních. Ale jarní dny zapuzovaly strašáka dlouhé zimy, zvlášť se ctily na venkově, protože na nich moc záleželo, co bude následovat. Zima končila, osévala se pole, ožívala naděje na sklizeň, obnovu života, letní sytost.
Na Chiaře se s nimi pojil rituál, který se liší od všech na Dlani.
Na ostrově se tradovalo, že Adaon a Eanna se poprvé milovali celé tři dny a noci na vrcholu Sangaria. Třetí noc pak v závrati rozkoše Eanna, Dárkyně jmen a světel, stvořila hvězdy a rozházela je jako zářivé krajky po temném nebi. A podle legendy po devíti – třikrát třech – měsících se naplnila Triáda, když se za třeskuté zimy v jeskyni na téže hoře narodila Morian.
A s Morianou přišel na svět život a smrt, a s životem a smrtí se vydal na pouť pod právě pojmenovanými hvězdami smrtelný člověk, dva měsíce od té doby střeží noc a slunce den.
Z toho důvodu se Chiara odedávna považovala za vyvolenou mezi devíti provinciemi Dlaně, z toho důvodu se Morian stala patronkou ostrova.
Morian Od bran, která střeží všechny prahy. Proto jsou také ostrovy světy samy pro sebe, vstoupit na ostrov znamená vstoupit do jiného světa. Tu pravdu všichni uznávají pod hvězdami a měsíci, ne vždycky si ji připomínají za bílého dne.
Každé tři roky, na počátku Roku Morian, o prvním z jarních kvatembrových dnů, vyrazí za svítání chiarští mladí muži k urputnému závodu na vrchol Sangaria, kde před pozornými zraky Morianiných kněží, kteří drží noční hlídku mezi procitlými duchy zemřelých, utrhnou krvavě rudou snítku horské sonraie, jejíž plody mají opojné účinky. Kdo první seběhne z hory, je pomazán na Pána Sangaria a podrží si svůj titul na tři roky do příštího běhu.
Kdysi, ve velmi dávných dobách, uspořádaly ženy na Pána Sangaria štvanici a o šest měsíců později, v prvním podzimním kvatembrovém dni, ho na hoře zabily.
To se už hodně dlouho neděje. Od jisté doby se stal mladý šampion horečně vyhledávaným milencem, ženy věřily, že jeho semenu požehnala bohyně. Takže je obětí jiné štvanice, řekla kdysi Dianora Brandinovi.
Brandin se tehdy nezasmál. Nepovažoval rituál za zábavnou záležitost. Před šesti lety se král ygrathský rozhodl, že na trať vyběhne sám, den před vlastním závodem. A po třech letech si běh zopakoval. Pro muže jeho věku to není zdaleka zanedbatelný výkon, mnohem mladší běžci na závod dlouhodobě trénují. Dianora nevěděla, co je podivnější: že Brandin podniká něco takového naprosto tajně, anebo dvojí vzepětí mužské pýchy, že dokázal vyběhnout na vrchol Sangaria a seběhnout dolů.
Dianora položila v Audienčním sále otázku, která se od ní očekávala: „Co jsi tentokrát viděl?"
Nevěděla, tak jako zřídka vědí smrtelníci, kteří se přiblíží k prahu bohyně, že otázka poznamená běh jejích dnů.
„Něco neobvyklého," zopakoval Brandin. „Samozřejmě jsem předběhl stráže, které mě doprovázely."
„Samozřejmě," utrousila a pohlédla na něho úkosem.
Rozesmál se. „Část trasy nahoru po pěšině jsem běžel sám. Po obou stranách se tyčily mohutné stromy, většinou jeřáby, tu a tam sejoia."
„No tohle," pronesla ironicky.
Tentokrát po ní šlehl očima. Dianora si skousla ret a zatvářila se, jak se po ní vyžadovalo.
„Podíval jsem se vpravo," pokračoval Brandin. „Tam, kde končily stromy, jsem spatřil velký šedý skalní výběžek, vypadal jako pódium. A na skále seděl zvláštní tvor. Žena, přísahal bych, vypadala skoro jako člověk."
„Skoro?"
Přestala si ho dobírat. Věděla jako každý, že když se zaťuká na Morianinu bránu, dějí se někdy významné věci.
„Právě to na tom bylo neobvyklé. Rozhodně to nebyla lidská bytost se vším všudy. Měla zelené vlasy a bledou kůži. Tak bílou, až pod ní prosvítaly modré žíly, Dianoro. A takové oči jsem nikdy neviděl. Pomyslel jsem si, že to celé je světelný klam, jak se slunce prodíralo hustými stromy. Ale ona se nepohnula, ani trošičku ne, i když jsem se zastavil a díval se na ni."
Dianora věděla, o čem vypráví.
Dávné vodní, lesní a jeskynní bytosti se téměř tak pravidelně jako Triáda vracejí. Podle popisu pochopila, kterou viděl. Vyznala se i v ostatních věcech a náhle dostala strach.
„Cos udělal?" zeptala se co nejlhostejněji.
„Nevěděl jsem, co si počít. Promluvil jsem na ni – neodpověděla. Vykročil jsem k ní, a při prvním kroku seskočila ze skály a ustoupila. Zastavila se mezi stromy. Natáhl jsem ruce otevřenými dlaněmi směrem k ní, zdálo se, že ji to nepříjemně překvapilo nebo urazilo, a hned nato se dala na útěk."
„Vydal ses za ní?"
„Chtěl jsem, jenže zrovna mě doběhl jeden strážný."

„Viděl ji?“ zeptala se. Až příliš rychle.
Brandin se na ni zvědavě zadíval. „Zeptal jsem se ho. Tvrdil, že ne, ale podle mě by odpověděl stejně, i kdyby ji viděl. Proč tě tohle zajímá?“
Pokrčila rameny. „Potvrdilo by to, že byla z masa a kostí,“ zalhala.
Brandin zavrtěl hlavou. „Určitě byla. Neměl jsem vidění.“ Odmlčel se a dodal, jako by ho to právě napadlo: „Vlastně mi připomněla tebe.“
„Cože…? Čím? Zelenou kůží a modrými vlasy?“ namítla, ale nutila se dbát na dvorní etiketu. Stalo se něco nesmírně závažného. Usilovně skrývala vnitřní zmatek. „Děkuju, můj milostivý pane. Doufám, že za pomoci Scelta a Vencela dosáhneme požadované barvy kůže, obarvit si vlasy na modro je hračka. Když tě to tolik vzrušuje…“
Usmál se, ne však spontánně. „Na modro ne, měla zelené vlasy,“ řekl téměř nepřítomně. „Bylo to tak, Dianoro,“ pokračoval a zkoumal ji očima. „Připomněla mi tě. Přemýšlím proč. Víš něco o takových bytostech?“
„Vůbec nic,“ odpověděla. „V Certandu nemáme legendy o ženách se zelenými vlasy, co se toulají po horách.“ Lhala. Lhala, jak nejlépe uměla, čelila mu přímým pohledem svých velkých očí. Nemohla uvěřit tomu, co vyslechla, co Brandin viděl.
Brandinovi se vrátila dobrá nálada.
„Máte v Certandu nějaké legendy o horských záhadách?“ otázal se a s úsměvem čekal, co odpoví.
„Jedině povídačky o vlasaticích, co mají nohy jako pařezy a za noci požírají kozy a panny.“
Rozesmál se na celé kolo. „A vyskytují se u vás?“
„Leda kozy,“ řekla a dívala se mu do očí. „A několik málo panen. Zvláštní chuť vlasatic příliš nepodněcuje k uchování neposkvrněnosti. Vyšleš oddíl, aby tu bytost vypátral?“ Položila velmi důležitou otázku a v očekávání odpovědi zadržela dech.
„Spíš ne,“ řekl Brandin. „Taková stvoření se ukazují, jen když sama chtějí.“
V tom má naprostou pravdu, pomyslela si. „Nikomu jsem se o tom nezmínil, jen tobě,“ dodal nečekaně.
Z jejího obličeje se úplně vytratila přetvářka. Tyto zprávy přehlušily všechno ostatní a jejím nitrem zmítalo cosi nového. Zoufale potřebovala být sama a přemýšlet. Jenže marná naděje. Takovou příležitost dneska dlouho nedostane, nejlíp tedy, když novinu vytlačí na samý okraj vědomí, tak jako řadu jiných skutečností.
„Děkuju, můj pane,“ řekla nahlas, uvědomila se, že už chvíli rozmlouvají velmi důvěrně. A taky to, co z toho lidé mohou vyvozovat.
„Ještě ses nezeptala, jak jsem běžel,“ pronesl náhle zcela jiným tónem. „Abys věděla, to bylo to první, nač se Solores zeptala.“
Tím se vrátili na známou půdu.
„Tak dobře,“ řekla naoko lhostejně. „Povídej. Uběhl jsi půlku? Tři čtvrtě trasy?“
V šedých očích blýskla královská nevole. „Někdy si dost troufáš,“ ohradil se. „Moc ti dovoluju. Vyběhl jsem dneska ráno, když dovolíš, na vrchol a seběhl dolů se snítkou sonraie. Jsem hrozně zvědav, jestli to zítra někdo z běžců dokáže tak rychle.“
„Jim ovšem nepomůže žádné kouzlo,“ vyhrkla nerozumně.
„To si vyprošuju, Dianoro!“
Z tónu poznala, že zašla příliš daleko. V takových chvílích se jí zatočila hlava a pod nohama jako by se rozevřela země. Věděla, co od ní Brandin potřebuje a proč strpěl, aby se k němu někdy chovala drze až urážlivě. Dávno pochopila, proč si považuje jejího důvtipu a břitkosti. Tvoří protiváhu jemné, bezpodmínečné, nenáročné odevzdanosti Solores. Obě dvě pak vyvažují d'Eymonovovu mocenskopolitickou askezi.
A všichni tři obíhají hvězdu zvanou Brandin. Vypovězené slunce opustilo nebesa, zemi, moře a lidi, jimž ztráty, žal a pomstychtivé výnosy poloostrov odcizily.
To všechno věděla. Velmi dobře krále znala. Na tom závisel její život. Nepřekračovala často neměnné, neviditelné a nezrušitelné meze. Pokud tak učinila, nepřipadalo jí však, že by se dopustila něčeho zvlášť výjimečného. Bylo paradoxní, jak lehce odrážel její sarkastické výroky na účet dvora a kolonie, smál se jim nebo jí k nim dokonce provokoval. A přitom nelibě nesl jako uražený chlapec, když zažertovala o jeho schopnosti vyběhnout na horu a seběhnout zpět.
V takových chvílích stačilo, aby vyslovil určitým tónem jen její jméno, a ve zdobné mozaikové podlaze Audienčního sálu se pod ní rozevřela bezedná propast.
Tady na dvoře tyrana žije jako zajatec, víc otrokyně než kurtizána. A taky jako podvodnice, bez ustání ve lži, zatímco její vlast v paměti lidí pomalu odumírá. Přísahala, že zabije tohoto muže, jehož pohled ji i přes celý sál spaluje a rozproudí v ní smrtelnou krev víc než víno jantarové barvy.
Propast, kolem dokola propast.
Dneska ráno spatřil riselku. On, a možná i ten druhý muž. Potlačovala v sobě strach, přinutila se ležérně pokrčit rameny, povytáhla obočí, ale ve tváři si uchovala naučený nezúčastněný výraz.
„Člověk se opravdu zasměje,“ řekla už zase klidně a přesně si uvědomovala co u ní v takovou chvíli hledá. Právě v takovou chvíli. „Tebe těší, dokonce dojímá, že se tě Solores, nepochybně rozechvěle, zeptala, jak jsi běžel na horu. Říkáš dokonce, že to bylo to první, nač se zeptala. Co se asi napřemýšlela, jestli jsi uspěl! Ale když já, jistá si jako vlastním jménem, že jsi vyběhl na vrchol hory, z toho nedělám záležitost, považuju to za samozřejmost, o které nepochybuju – král se rozhněvá. A okřikne mě. Pověz mi, můj pane, ale upřímně, která z nás tě chová ve větší úctě?“
Dlouho mlčel a Dianora věděla, že celá dvorní společnost dychtivě zkoumá výraz v jeho tváři. Momentálně jí na ní nezáleželo. Dokonce ani na tom, jak se tvářila sama, nebo s kým se setkal na úbočí hory. Do bezedné hloubky se začala rozevírat jiná propast, a to v jeho šedých očích, které se upínaly k jejím.

Když promluvil, jeho hlas zněl jinak, ale tenhle tón důvěrně znala a navzdory všemu, co bylo právě řečeno, navzdory tomu, kde se nalézali a kdo je pozoroval, cítila, že najednou slábne. Nohy se jí roztřásly, tentokrát však ne strachem.
„Můžu si tě vzít tady," pronesl důrazně Brandin, král ygrathský, a zbrunátněl. „Tady na podlaze sálu a teď, před celým shromážděným dvorem."
Vyschlo jí v krku. Nervy pod kůží v zápěstí jí jen hrály. Věděla, že zčervenala. Stěží polykala.
„Snad by to bylo moudřejší v noci," řekla přidušeně, snažila se o nevzrušený tón, ale moc se jí to nedařilo, nedokázala skrýt bezprostřední reakci, v očích se jí zajiskřilo, jako když foukne do doutnajících uhlíků. Pohár s khavou vyložený polodrahokamy se jí chvěl v ruce. Všiml si toho, ona jeho pohled zaznamenala, svou reakcí jako vždycky roznítila jeho touhu. Uchopila pohár oběma rukama, aby ovládla třas, a napila se.
„V noci to bude určitě lepší," dodala a jako vždycky ji ohromilo, co se s ní děje. Věděla, co jí potřeboval říct tady a teď, v tomto reprezentativním sále, v němž se tísnil jeho dvůr a emisaři z domova.
Zadívala se mu do očí a řekla mu tak zřetelně, aby nic nepřeslechl: „Ostatně ve svém věku by sis měl dobře rozvrhnout síly, můj pane. Dneska ráno jsi přece zmohl horu."
Vzápětí, už podruhé, chiarský dvůr Brandina Ygrathského viděl, jak jejich král pohodil svou krásnou hlavou a zjevně potěšený se hlasitě rozesmál. Nedaleko od něho zakdákal smíchy i blázen Rhun.

„Isolla z Ygrathu!"
Tentokrát se rozezněly trubky a bubny, heroldovi pomocníci zabušili do podlahy u dvoukřídlých dveří na jižní straně Audienčního sálu.
Ze svého místa nedaleko trůnu spatřila Dianora majestátně kráčet tu, o níž Brandin prohlásil, že je nejmuzikálnější ženou Ygrathu. Chiarský dvůr se těsně předtím přeskupil ve špalír o několika řadách a vymezil cestu ke králi.
„Je to pořád hezká žena," šeptal Neso z Ygrathu, „ale když nemá den, vypadá na svých padesát." Podařilo se mu protlačit do první řady vedle Dianory.
Jeho vlezlý tón ji rozčiloval jako vždycky, ale nedávala to najevo. Isolla na sobě měla nejjednodušší tmavomodré dlouhé roucho, přepásané úzkým zlatým řetězem. Kaštanové vlasy s náznakem šedin si nechala ostříhat nemódně nakrátko, ale po dnešku se jarní a letní móda může změnit, pomyslela si Dianora. Kolonie obvykle v podobných věcech přebírá vzory z Ygrathu.
Isolla sebevědomě, beze spěchu kráčela uličkou mezi dvořany. Brandin ji na dálku vítal úsměvem. Vždycky ho nesmírně těšilo, když někdo z předních ygrathských umělců vážil dlouhou, často nebezpečnou zámořskou plavbu k jeho druhému dvoru.
Několik kroků za Isollou Dianora spatřila – což ji opravdu překvapilo – básníka Camena di Chiara v jeho charakteristickém třívrstvém plášti, nesl pouzdro s Isollinou loutnou, jako by nástroj byl uměleckým dílem nedozírné hodnoty. Ve shromáždění to zašumělo, nebyla jediná, koho to zaskočilo.
Bezděčně pohlédla přes uličku tam, kde stál Doarde s manželkou a dcerou. Právě včas, aby spatřila, jak se mu tvář na okamžik zkřivila nenávistí a strachem, zatímco se jeho mladší soupeř přibližoval. Vzápětí spontánní výraz potlačil, nahradila ho dokonalá maska sžíravého pohrdání Camenem, který se nedůstojně snížil k úloze nosiče zavazadel Ygrathanky.
Tohle ovšem je ygrathský dvůr, uvažovala Dianora. Camena, usoudila zároveň, jí zřejmě nabídl, aby zhudebnila některé jeho verše. Jestli teď Isolla zazpívá píseň s jeho textem, bude to pro chiarského básníka oslnivý úspěch. Víc než dostatečně to vysvětluje, proč se nabídl podpořit Isollu – tím ovšem i ygrathské umělce – a posloužit jí jako nosič. Rafinovaná politika neprovází jen zápas o moc v provinciích a nad národy, ale pronikla i do umění.
Isolla se podle protokolu zastavila asi patnáct kroků od stupňů k ostrovnímu trůnu, nedaleko místa, kde stáli Dianora a Neso.
S dokonalou elegancí se třikrát hluboce poklonila. Dostalo se jí velké pocty – Brandin graciézně vstal, aby ji přivítal. Usmíval se. Stejně tak Rhun, který stál vlevo za ním.
Dianora asi nikdy nedokáže vysvětlit, proč odvrátila pohled od panovníka a ygrathské umělkyně a ohlédla se po básníkovi s loutnou. Camena se zastavil asi pět kroků za Isollou a poklekl na mramorovou podlahu.
Velkolepé scéně ubraly na malebnosti jeho nepřirozeně rozšířené panenky. Niltové listy, napadlo okamžitě Dianoru. Užil drogu. Na básníkově čele se skvěly krůpěje potu. V Audienčním sále nebylo nijak zvlášť teplo.
„Srdečně tě vítám, Isollo," pronesl Brandin s nefalšovanou radostí. „Už je to dávno, co jsme tě viděli a slyšeli hrát."
Dianora zahlédla, jak Camena pootočil loutnu. Domnívala se, že se chystá otevřít pouzdro. Nevypadalo to, že je v něm obyčejná loutna. Vlastně…
Potom si byla jista jedinou věcí, a to že její zrak zbystřilo vyprávění o riselce. To, co slyšela, v neposlední řadě to, že Brandin nevěděl, jestli ji viděl i ten druhý muž, jeho osobní strážce.
Jeden muž znamená rozcestí. Dva muži znamenají smrt.
Ať tak či onak, něco se muselo stát. A taky se stalo.
Všichni kromě ní upírali oči na Brandina a Isollu. Jen Dianora viděla, jak Camena otevřel sametem potažené pouzdro. Jedině Dianora viděla, že v něm není loutna. Jedině ona totiž slyšela Brandina vyprávět o riselce.
„Zemři, Isollo z Ygrathu!" zařval Camena chraplavě. Vypoulil oči, odhodil pouzdro a zamířil kuši.
Brandin zareagoval bleskově, rychlejší by nebyl muž polovičního věku, reflexivně vymrštil paži, aby magickým štítem ochránil ohroženou zpěvačku.
Právě to se od něho očekávalo, pochopila Dianora.
„Ne, Brandine!" vykřikla. „Chce dostat tebe!"
A popadla Nesa, který civěl s ústy dokořán, za rameno, a strhla ho s sebou do uličky.

Šipka z kuše, zacílená pečlivě vlevo podél Isolly, aby zasáhla Brandinovo srdce, se namísto toho zavrtala do ramene ztumpachovělého Nesa. Zavřeštěl bolestí a leknutím.
Dianora setrvačností zakolísala a dopadla na kolena vedle Isolly. Po zbytek života nezapomene na to, co spatřila ve zpěvaččiných očích.
Odvrátila se od ní. Vzepětí nenávisti v Isolliných očích bylo příliš bezprostřední. Udělalo se jí fyzicky zle, po šoku se roztřásla. Přinutila se vstát a zadívala se na Brandina. Ještě nespustil paži. Ochranný štít nad Isollou dosud světélkoval.
Přitom nebyla ohrožena ona.
Stráž se vrhla na Camena. Srazili ho na zem. Dianora nikdy neviděla nikoho tak bledého. Následkem drogy mu vybledly i oči. Domnívala se, že se Camena zhroutí, ale ten se zčásti vytrhl ze železného sevření ygrathských vojáků a vztyčil hlavu. Jakoby v agonii otevřel ústa.
„Svobodu!“ vykřikl a ještě: „Svobodu Chiaře!“ než ho brutálně umlčeli.
Ozvěna doznívala dlouho. Sál byl obrovský a ticho téměř absolutní. Nikdo se neodvážil pohnout. Dianoře připadalo, že dvůr ani nedýchá. Nikdo na sebe nechtěl upoutat pozornost.
Na mozaikou vykládané podlaze znovu bolestí a strachem zasténal Neso, čímž porušil celkovou atmosféru. Přiklekli k němu dva vojáci, aby mu pomohli. Dianora se bála, že bude zvracet, nedařilo se jí uklidnit roztřesené ruce. Isolla z Ygrathu se nepohnula.
Nemohla se pohnout, uvědomila si Dianora, Brandin ji stále držel pod pomyslným ochranným štítem jako květinu ve skleníku. Vojáci zvedli Nesa a odvedli ho ze sálu. Dianora ustoupila a nechala Isollu stát samotnou před králem. Na dobrých patnáct kroků.
„Camena byl pouhý nástroj,“ pronesl Brandin tiše. „Chiara s tím rozhodně nemá nic společného. Nemysli si, že to nevím. Nemůžu ti teď nabídnout nic než rychlou smrt. Ale musíš mi povědět, proč jsi to udělala.“ Mluvil odměřeně, pečlivě, nevzrušeně. Dianora takový tón nepamatovala. Pohlédla na Rhuna: plakal, slzy se mu koulely po zkřivené tváři.
Brandin spustil ruku, Isolla se opět mohla pohnout a promluvit.
Nenávistný výraz z její tváře zmizel. Nahradila ho vzdorovitá hrdost. Dianora přemítala, jestli opravdu věřila, že jim ten trik vyjde. Jestli si vážně myslela, že až zabijí krále, opustí živa a volně tento sál. A pokud ne – pokud si to nemyslela – co to znamená?
Isolla se napřímila a částečně odpověděla. „Umírám,“ řekla Brandinovi. „Lékaři mi nedávají ani půl roku života, než to, co ve mně bují, zachvátí mozek. Některé písně si nepamatuju už teď. Písně, které jsem zpívala čtyřicet let.“
„To je mi líto,“ řekl Brandin formálně, tak dokonale konvenčně zdvořile, jako by zapřel veškerou lidskou přirozenost. „Všichni zemřeme, Isollo. Někdo dokonce velmi mladý. Nejen jedinci, co chystají zabít krále. Musíš mi toho ještě hodně povědět, než tě možná zbavím bolestí.“
Isolla se poprvé zachvěla. Odtrhla pohled od jeho tajemných, pronikavých šedých očí. Teprve po chvíli řekla: „Musel jsi vědět, že za to, co jsi provedl, jednou zaplatíš.“
„Co jsem podle tebe provedl?“
Zvedla hlavu. „Povýšil jsi mrtvé dítě nad živé a pomstu nad svou vlastní ženu. A co víc, nad vlastní zemi. Pomyslel jsi na ně vůbec někdy, když ses zvráceně mstil za Stevana?“
Dianoře se bolestně sevřelo srdce. To jméno se v Chiaře nevyslovuje. Viděla, že Brandin sevřel rty jako jen několikrát v životě. Ale když promluvil, dokonale ovládal svůj hlas jako předtím.
„Všechno jsem náležitě uspořádal. Giraldovi jsem svěřil vládu v Ygrathu, odjakživa jsem ho k tomu vychovával. Přenechal jsem mu dokonce svou družinu společnic, to mnohé symbolizuje. A Doroteu sem zvu několikrát ročně od doby, kdy jsem přesídlil.“
„Zveš ji, aby tu uvadala a zestárla, zatímco ty se udržuješ mladý. Žádný ygrathský král nadaný magickou mocí jí k tomu nevyužil, aby bohové neztrestali zemi za jeho opovážlivost. Jenže ty na Ygrath nemyslíš, co? A Girald? To není král, kraluje jeho otec. Titulem se honosíš ty, ne on. Co proti tomu znamená klíč ke křídlu družiny panovníkových společnic? Dokonce i dřív zemře než ty, pokud tě nezabijí, Brandine. A co bude potom? Je to nelidské! Všechno je to nelidské a musíš za to zaplatit.“
„Všechno má svou cenu,“ připustil tiše. „Za všechno se platí. I za život. Nečekal jsem, že tolik zaplatí můj rod.“ Odmlčel se. „Musím prodloužit svůj věk, abych vykonal, proč jsem tady.“
„Zaplatíš za to,“ řekla Isolla. „Platí za to Girald i Dorotea. A Ygrath.“
A Tigana, pomyslela si Dianora. Přestala se třást a projela jí bolest, jako když se otevře stará rána. Tigana zaplatila rozbitými sochami a strženými věžemi, vyvražděnými dětmi a ztrátou jména.
Upřeně sledovala Brandinovu tvář. A Rhunovu.
„Poslouchám tě,“ pravil král po chvíli zpěvačce. „Vyslechl jsem víc, než jsi mi původně chtěla sdělit. Potřebuju vědět jen jedno. Musíš mi prozradit, kdo z nich tohle zosnoval.“ Řekl to s patrnou lítostí. Rhun ještě víc zkřivil ošklivý obličej a bezmocně rozhodil rukama.
„Proč bych měla ohrožovat cíl i lidi?“ Isolla hrdě stála a hovořila s mrazivou povýšeností člověka, který nemá co ztratit.
„Tolik tě zajímá, jestli ten nebo onen, králi ygrathský?“ Nelítostný tón podporoval smysl jejích slov. Pomalu přikývl. Zasáhla ho na pravém místě, Dianora to poznala z toho, jak stál a mluvil, přestože se usilovně ovládal. Ani se nepotřebovala podívat na Rhuna.
„Dobrá,“ řekl Brandin. „A co ty, Isollo? Co ti nabídli, aby tě získali pro takový čin? Vážně mě tolik nenávidíš?“
Žena zaváhala jen na okamžik. Pak stejně hrdě a vzdorovitě jako předtím pronesla: „Protože z celého srdce miluju královnu.“
Brandin zavřel oči. „Cože?“

„Ano, všemi lidskými způsoby, které zanedbáváš, protože jsi dal přednost zdejšímu exilu a lásce k mrtvému před srdcem a ložem své ženy.“
Za normální či aspoň zpola normální situace by na to dvůr reagoval. Musel by. Dianora ovšem neslyšela nic, jen jak obrovské množství lidí tlumeně oddychuje, zatímco Brandin otevřel oči a zadíval se dolů na zpěvačku. Obličej ygrathské ženy vítězoslavně zářil.
„Zval jsem ji sem,“ zopakoval skoro posmutněle.
„Mohl jsem ji donutit, ale to jsem nechtěl. Nechal jsem volbu na ní, ať si ujasní své city. Považoval jsem to za ohleduplnější, důstojnější. Vypadá to, jako bych zhřešil tím, že jsem jí nenařídil, aby se prostě sebrala a připlula.“
Tolik smutků a bolestí se pralo v Dianině vědomí o prvenství. Viděla za králem d'Eymona, v obličeji chorobně zpopelavěl. Jejich oči se setkaly jen na okamžik, rychle uhnul. Později možná uváží, jak využít této náhlé převahy nad ním, ale momentálně ho jen litovala. Věděla, že večer nabídne rezignaci. Pravděpodobně taky nabídne, že podle dávného obyčeje spáchá sebevraždu. Brandin odmítne, ale nic už nebude jako dřív.
Z mnoha důvodů.
„Myslím, že jsi mi pověděla, co jsem potřeboval vědět,“ řekl Brandin.
„Chiařan jednal z vlastní vůle,“ řekla Isolla nečekaně, bez vyzvání. Ukázala na Camenu, kterého vojáci za ní drželi vší silou, div mu nerozlámali kosti. „Připojil se k nám, když před dvěma lety navštívil Ygrath. Ukázalo se, že se naše cíle shodují.“
Brandin přikývl. „Dokonale,“ pronesl tiše. „Myslel jsem si, že to tak bylo. Děkuju, že jsi to potvrdila,“ dodal chraplavě.
Nastalo ticho. „Slíbil jsi mi rychlou smrt,“ připomněla Isolla a držela se zpříma.
„Ano,“ přiznal Brandin. „To jsem slíbil.“ Dianora zadržela dech. Král se beze slova díval na Isollu, všem připadalo, že nesnesitelně dlouho.
„Nemáš tušení, jak jsem se radoval, že mi zase přijedeš zahrát a zazpívat,“ řekl konečně téměř šeptem.
Pak pohnul pravou rukou, mávl ledabyle tak, jako když posílá pryč sluhu nebo prosebníka.
Isollina hlava se rozletěla, jako když do přezrálého plodu praští palicí. Z krku vytryskla rudá krev, tělo se zhroutilo jako pytel. Dianora stála příliš blízko, krev popravené ženy jí vystříkla na šaty a do obličeje. Klopýtavě ustoupila. Beztvará kašovitá hmota, která zbyla z Isolliny hlavy, se v její fantazii proměnila ve svíjející se klubko háďat.
Všichni se rozkřičeli, nastala šílená vřava, dvůr se stahoval od středu sálu. Jedna postava však náhle vyrazila vpřed. Vrávorala, ve spěchu málem upadla a trhaně tasila meč. Popadla ho oběma rukama a neobratně, s velkým rozmachem začala sekat do mrtvého těla zpěvačky. Blázen Rhun.
Tvář mu groteskně znetvořil hněv a hnus. Z nosu a úst se mu řinula pěna a hleny. Jediným brutálním řeznickým sekem oddělil od ženského torza paži. Od pahýlu Isollina ramene se vlnilo cosi černého, zeleného a neurčitého a zanechávalo za sebou tmavý lesklý sliz. Někdo za Dianorou z té hrůzy zvracel.
„Za Stevana!“ slyšela přerývaně křičet Rhuna. A uprostřed dávení, chaosu a děsu náhle její srdce sevřela ochromující lítost. Zírala na horečně se činícího blázna, oblečeného stejně jako král a mávajícího královským mečem. Od úst mu odletovala hlenovitá pěna.
„Zpívej! Stevanovi! Zahraj! Stevanovi!“ Rhun řval jako pominutý a s každým překotně vyráženým slovem úzký, drahokamy vykládaný dvorní meč putoval nahoru a dolů, oslepivě se zaleskl v zamženém vzduchu a porcoval mrtvé tělo. Rhun ztratil na kluzké podlaze rovnováhu a dopadl na kolena silou vlastní zuřivosti. Cosi šedivého s očima na pohyblivých růžcích přilnulo k jeho koleni jako pijavice.
„Zahraj,“ hlesl Rhun naposled nečekaně srozumitelně. Nato mu meč vyklouzl z ruky, dosedl do kaluže krve kolem zohavené mrtvoly zpěvačky, olysalou hlavu sklonil nepřirozeně dolů a do strany, bílý a zlatý dvorní kostým beznadějně zašpiněný, a rozplakal se, jako by mu to zlomilo srdce.
Dianora se obrátila k Brandinovi. Král se nepohnul, stál přesně tak jako po celou dobu, ruce svěšené podél těla. Zíral na příšernou scénu před sebou s hrůznou netečností.
„Za všechno se platí,“ pronesl tiše, skoro pro sebe, v neutuchajícím řevu a rozruchu, který naplnil Audienční sál.
Dianora k němu váhavě nakročila, ale Brandin se mezitím otočil a s d'Eymonem v patách vyšel ze sálu dveřmi za pódiem.
S jeho odchodem okamžitě zmizely slizké hadovité zrůdy, ale ne rozsekaná mrtvola zpěvačky nebo žalostná figurka zhrouceného blázna. Dianora v jeho blízkosti osaměla, všichni se hrnuli ke dveřím. Isollina krev, která jí ulpěla na kůži, pálila.
Lidé najednou překotně spěchali, aby se dostali ze sálu, když odešel král, strkali do sebe a poráželi se. Zahlédla vojáky, jak vlekli ven postranními dveřmi Camena di Chiara. Jiní vojáci přiběhli s prostěradlem, aby přikryli Isollinu mrtvolu. Předtím museli odtáhnout Rhuna, zdálo se, že nechápe, co se událo. Nepřestal plakat, groteskně křivil tvář jako uražené dítě. Dianora zvedla ruku, aby si otřela tvář, ale odtáhla ji, protože měla prsty zbrocené krví. Vojáci zahalili mrtvolu zpěvačky. Jeden z nich se strachem zvedl paži, kterou uťal Rhun, a zasunul ji pod prostěradlo. Dianora ho při tom pozorovala. Sama měla celý obličej od krve. Málo chybělo, aby se přestala ovládat, rozhlížela se, kdo by jí pomohl, poskytl sebemenší pomoc.
„Pojď, paní,“ zaslechla kdesi stranou zoufale očekávaný hlas. „Pojď. Odvedu tě do tvých komnat.“
„Ach, Scelto,“ zašeptala. „Prosím tě. Pomoz mi, Scelto.“

V družině panovníkových společnic vzplál jako troud strach a nejrůznější spekulace. Pokus o vraždu byl zosnován v Ygrathu. Ve spolupráci s Chiařanem.
A málem se podařil.
Scelto rychle vedl Dianoru chodbami k jejím komnatám a důrazně přibouchl dveře před nervózním, rozrušeným davem,

který se přeléval a motal předsálím jako hejno molů. Nepřestával k ní mluvit, svlékl ji, umyl a pečlivě oblékl do nejteplejšího oděvu. Neovladatelně se třásla, nebyla schopna říct slovo. Zapálil oheň a posadil ji ke krbu. Poslušně vypila mahgotiský čaj, který uvařil jako známý utišující prostředek. Dva šálky, jeden za druhým. Konečně ustal třas. Pořád se jí těžko mluvilo. Přistrčil křeslo i s ní blíž k ohni. Nebylo jí to ani trochu proti mysli.
Připadala si jako omráčená, naprosto ochromená. Nedokázala sebemíň uspořádat vlastní myšlenky, zaujmout nějaké stanovisko k tomu, co se právě událo.
Jen jedna myšlenka dominovala všem ostatním, bušila jí v hlavě jako tesařovo kladivo do hřebu na palubě lodi. Myšlenka tak absurdní, tak deprimující, že se ze všech sil, přes návaly bodavé bolesti hlavy, snažila ji potlačit. Nedařilo se. Bušení neustávalo a ohlušovalo ji: zachránila mu život.
Tigana mohla ožít smrtí jediného člověka. Výstřel z kuše by Brandinův život ukončil.
Včera se jí zdálo o domově. O místech, kde si hrávaly děti. Mezi věžemi pod horami, u řeky, v bílých a zlatých písečných přesypech na mořském pobřeží u paláce. Domov byl vytouženým, milovaným snem a měl v něm jméno. A dneska odpoledne provedla přesně to, co zabránilo, aby jméno ožilo, uzavřela je do snu. Spolu s ostatními sny odumře. Jak si s tím poradí? Jak se vyrovná s důsledky? Připlula sem, aby zabila Brandina Ygrathského, připravila ho o život a tím vdechla život Tiganě. A místo toho… Znovu se roztřásla. Scelto ji uklidňoval slovy a obskakoval, přiložil do ohně, přinesl přikrývku a zabalil jí do ní nohy. Když na jejích tvářích spatřil slzy, čirou bezmocí a úzkostí zaúpěl. O něco později někdo zabušil na dveře a Dianora slyšela, jak ho Scelto odmítá řečí, o níž nevěděla, že ovládá.
Postupně, velmi pomalu se vzpamatovávala. Podle světla, které proudilo dovnitř vysokými okny, poznala, že se brzy setmí. Třela si obličej hřbety rukou. Posadila se zpříma. Za setmění musí být připravena, neboť tou dobou si Brandin posílá pro společnici.
Vstala z křesla a s potěšením zjistila, že ji nohy pevně nesou. Scelto přiskočil, zaprotestoval, ale když viděl, jak se tváří, rychle zmlkl. Beze slova ji odvedl do lázně. Přísným pohledem umlčel tamější pomocníky. Nabyla dojmu, že by je snad zmlátil, kdyby promluvili, přitom neslyšela, že by se někdy choval násilnicky. Tedy od doby, kdy zabil pro ženu muže a zaplatil za to vlastním mužstvím.
Nechala se koupat a mazat vonnými oleji zjemňujícími kůži. Odpoledne ji potřísnila krev. Teď z ní voda všechno odplavovala. Pomocníci jí umyli vlasy. Scelto jí potom nalakoval nehty na rukou a na nohou. Matně růžovou barvou. Takovou, která nepřipomínala krev, hněv nebo žal. Pak si namaluje rty tímtéž odstínem. Pochybovala však, že se budou s Brandinem milovat. Bude ho konejšit a on bude konejšit ji. Vrátila se do pokoje a čekala na zavolání.
Světla ubývalo, nastával večer. V křídle družiny panovníkových společnic všichni sledovali, kdy nastane večer. Den vymezovalo svítání a setmění. Vyslala Scelta, aby zjistil, kdy má přijít.
Za chvíli se vrátil a sdělil jí, že Brandin poslal pro Solores.
Vzplál v ní nespoutaný hněv. Vybuchl jako… jako hlava Isolly z Ygrathu v Audienčním sále. Dianora stěží popadala dech, zuřivost ji dočista zahltila. Nikdy v životě nepocítila něco takového, jako by jí sevřel srdce do běla rozžhavenými kameny. Když padla Tigana a ztratila všechno včetně bratra, její nenávist měla určitý rozměr, dokázala ji ovládat, usměrňovat, zacílit k naději, střežila její plamen a věděla, že jen tak nevyhasne.
Teď se v ní rozevřelo peklo. Obrovský, nesmírný žár tavil kameny na lávu, která sežehla všechno minulé. Kdyby byl v tu chvíli Brandin s ní, vyškrábala by mu nehty srdce a roztrhala je v zubech – tak jako ženy na horském úbočí Adaonovi. Všimla si, že Scelto od ní bezděčně ustoupil. Nepamatovala, že by se kdy jí nebo kohokoli jiného bál. Ale na tom teď tolik nezáleželo.
Záleželo na tom, především a jedině záleželo na tom, že dneska zachránila život Brandinovi Ygrathskému, zašlapala do bláta a kaluže krve čistou, neposkvrněnou památku domova a přísahu, kterou složila dávno před příchodem sem. Zneuctila své někdejší já, zneuctila sama sebe krutěji, než ji kdy zneucil jakýkoli muž, který si ji koupil a zmocnil se jejího těla v pokoji v hostinci v Certandu.
A na oplátku? Na oplátku si Brandin poslal pro Solores di Corte, a ona bude trávit noc sama.
Ne, to neměl dělat.
Nebylo podstatné, že Dianora přes spalující hněv chápala, proč to udělal. Chápala, že dnešní noci nebude potřebovat inteligenci, vtip, jiskřivou konverzaci, námitky a podněty. Nebo vášeň. Dneska ho uspokojí umírněná, nemyslící, spontánně něžná Solores. Tohle mu ona nemůže poskytnout. Uctivou oddanost, lichotky, uklidňující šepot. Dneska v noci potřebuje bezpečný úkryt. Chápala ho a po tom, co se událo, potřebovala zoufale přesně totéž i ona.
A potřebovala to od něho.
Dopadne to tak, že bude v noci sama, nikým a ničím nechráněna. Dianora si připadala obnažená, neschopná skrýt se před tím, co přijde, až plamen hněvu uhasne.
Ležela v posteli, nespala, slyšela první i druhé odbíjení věžního zvonu, odměřující triády nočních hodin, ale než zvon zazněl potřetí a oznámil šeré svítání, odehrály se v jejím nitru dvě věci.
Především se jí neúprosně vrátila právě ta vzpomínka, kterou vždycky důsledně vytěsňovala z nesčíslných zarmucujících zážitků roku, kdy Tiganu postihla okupace. Ale opravdu ji nic nechránilo a byla vydána napospas kvatembrové noci, s duší vyvrácenou z kořenů a přesazenou daleko, předaleko.
Zatímco Brandin ve vzdáleném křídle paláce hledal útěchu u Solores di Corte, Dianora osaměle ležela jakoby v mezihvězdném prostoru, neschopna odvrátit naléhavé obrazy z dávné minulosti. Vzpomínky na lásku a bolest, bolestnou ztrátu lásky, byly příliš palčivé – mrazivě palčivé, až srdce trnulo – aby se daly unést v normálním čase.
Ale dneska na Brandina Ygrathského ukázal prst smrti a právě ona ho odvrátila, odvedla krále od temné Morianiny brány, a po dnu nastala kvatembrová noc, noc duchů a přízraků. A to rozhodně není normální čas. Na Dianoru se bez ustání, neodbytně jako vlny potemnělého moře, valily vzpomínky na poslední chvíle strávené s bratrem, než se vydal do vyhnanství.

Bratr byl příliš mladý, aby mohl bojovat na Deise. Než kníže Valentin vytáhl na sever do války, vyhlásil, že nepřijímá bojovníky mladší patnácti let. Alessana, nejmladšího syna knížete, odvezli na jih a ukryli u Danoleona, Eannina velekněze, jakmile došla zpráva, že se blíží Brandin v vojskem.
To bylo po zabití Stevana. Po jednom vítězství. Všichni to věděli – unavení bojovníci, ženy, starci a děti – že Brandinovo tažení znamená konec dosavadnímu životu, který milovali.
Netušili ještě, že tomu tak bude prakticky doslova: co všechno černokněžnický král chystá a co udělá. Pochopili to až v následujících dnech a měsících pod tíhou zvůle a brutality, jež bujely jako nádor a rozkládaly duše těch, kteří přežili. Mrtví od Deisy jsou šťastní, opakovali stále častěji šeptem a v bolesti nad zánikem Tigany v témže roce ti, kteří přečkali její smrt.
Dianora a její bratr zůstali s matkou, jejíž rozum po zprávě o druhé bitvě na Deise praskl jako tětiva luku. A když předvoj Ygrathanů vstoupil do města, obsadil ulice a náměstí, šlechtické domy a nádherný palác u moře, němě a vyrovnaně přenesla poslední zbytky vědomí z pozemského světa do sfér, kam ji děti nemohly následovat.
Onoho roku sedávala v troskách jejich atria, uprostřed mramorové suti, občas se usmívala a přikyvovala neviditelným dějům, a její dceru bolelo srdce, jako když se za deštivé zimy ozývají staré rány.
Dianora se snažila vést domácnost, jak nejlépe uměla, ale tři sluhové a tovaryši zahynuli s otcem. Další dva utekli zanedlouho po vstupu Ygrathanů do města, když začala velká destrukce. Nemohla jim nic vyčítat. Zůstala jen jedna žena a nejmladší z tovaryšů.
Bratr a tovaryš vyčkali konce dlouhého období vypalování a boření, načež se hlásili do práce na odklízení trosek, opravu zdí nebo omezenou přestavbu města, která byla zahájena podle příkazu Ygrathanů. Život se začal vracet do normálních kolejí. Nebo se spíš normalizoval, jak se slušelo na metropoli zvanou Dolní Corte ve stejnojmenné provincii.
Slovo Tigana nemohl ve světě slyšet nikdo, kdo se v ní nenarodil. Brzy se přestalo veřejně používat. Příliš to bolelo: vnitřní trýzeň se přenášela do nechápavých pohledů na Ygrathany či obchodníky a bankéře z Corte, kteří se rychle slétli, aby z rozvalin a pozvolné přestavby metropole vytěžili zisky. Pro takovou bolest opravdu nebylo jména.
Dianora si zapamatovala s nelítostně palčivou jasností pocity, jaké zakoušela, když poprvé nazvala svou vlast Dolním Corte. Všichni, kdo přežili, si je pamatují, v tom okamžiku jako by se každému zasekl v duši hák na ryby. Mrtví od Deisy, z první nebo druhé bitvy, jsou šťastní, tak tehdy zněla věta roku.
Sledovala, jak bratr v onom prvním létě a podzimu krušně dospívá, želela jeho ztraceného smíchu, předčasně odvátého dětství, aniž si uvědomovala, že stejně kruté lekce a ztráty se vepsaly i do její pohublé, nehezké tváře. V létě jí bylo šestnáct, jemu na podzim patnáct let. K narozeninám mu upekla dort, sesedli se nad ním s tovaryšem, starou služkou a matkou. Hosty neměli, jakékoli shromažďování bylo onoho roku zakázáno. Když Dianora podala řez prostého dortu matce, ta se usmála, ale Dianora věděla, že její úsměv nepatří nikomu z nich.
Bratr to věděl taky. Neskutečně vážně políbil matku na čelo, pak sestru a vyšel do noci. Po setmění platil pochopitelně zákaz vycházení, ale cosi ho hnalo ulicemi, kolem doutnajících spálenišť v každém bloku domů. Jako by vyzýval ygrathské hlídky, aby ho zatkly. A potrestali ho za to, že mu v době války bylo teprve čtrnáct.
Tu podzimní noc někdo probodl dva vojáky. Na oplátku ihned vpletli na kolo dvacet lidí. Mezi nimi našlo smrt šest žen a pět dětí. Dianora většinu z nich znala, ve městě nezůstalo moc lidí, prakticky všichni se navzájem znali. Křik mučených dětí a pak jejich slábnoucí pláč nosila od té doby v podvědomí pro všechny noci života.
Víc vojáků zabito nebylo.
Bratr dál vycházel za noci ven. Ležela v posteli a nespala, dokud se nevrátil. Vždycky záměrně způsobil nějaký menší hluk, aby ho slyšela a mohla usnout. Tušil, že nespí, ačkoli se o tom nikdy nezmínila.
Byl by hezký, tmavě kaštanové vlasy a hluboké tmavohnědé oči tomu nasvědčovaly, kdyby nebyl tak hubený, neměl oči zarudlé žalem a kolem nich kruhy z nevyspání. První zimu nebylo mnoho jídla, většina úrody shořela, zbytek okupanti zkonfiskovali, ale Dianora se vynasnažila, aby nakrmila všech pět lidí v domácnosti. Jeho očím nedokázala pomoct. Oči všech vypadaly stejně. Stačilo, aby se na sebe podívala do zrcadla.
Příští jaro ygrathští vojáci vynalezli novou hru. Byl to logický, ďábelský plod, který vyrostl z hluboce zasetého semene Brandinovy pomsty.
Dianora si pamatovala, jak ji poprvé sledovala z okna domu. Dívala se za bratrem a tovaryšem – pochopitelně už ne tovaryšem – jak kráčejí slunečným ránem přes náměstí do práce. Vítr honil po nebi bílé obláčky. Z druhé strany přicházel hlouček vojáků a zastavil chlapce. Jarní vítr přinášel otevřeným oknem dovnitř svěží vzduch a přibližoval i zvuky.
„Pomozte nám!“ zvolal afektovaně jeden z vojáků a posměšně se šklebil. „Ztratili jsme se,“ zanaříkal, zatímco ostatní chlapce obstoupili, na jeho slova se pochechtávali a pošťuchovali.
„Kde vlastně jsme?“ zeptal se voják.
S očima poníženě sklopenýma bratr řekl, jak se jmenuje náměstí a ulice, která do něj ústí.
„Moc jsi nám nepomohl!“ vytkl mu voják. „K čemu jsou nám názvy ulic? Nevím ani, jak se jmenuje tohle zatracené město!“ Opět se ozval chechtot a Dianora sebou trhla, vytušila nebezpečí.
„Dolní Corte,“ vyhrkl tovaryš, kdežto bratr mlčel. Vojáci si toho všimli.
„Jak že se tohle město jmenuje? Ty mi to pověz!“ přikázal mluvčí skupiny a rýpl ho do žeber.
„Už jsem vám to přece řekl, Dolní Corte,“ hlasitě zasáhl tovaryš. Jeden z vojáků mu vyťal tvrdý políček. Chlapec zavrávoral a málem upadl, ale ani se nedotkl zhmožděné čelisti. Dianora viděla, že si bratr změřil vojáky očima a srdce se jí strachy rozbušilo. Tmavě kaštanové vlasy se mu leskly v ranním slunci. Pomyslela si, že se bratr vrhne na vojáka, který udeřil tovaryše. A oni ho zabijí. Stála v okně a prsty zarývala do římsy. Dole na náměstí se rozhostilo hrozivé ticho. A slunce zářilo.

„Dolní Corte," řekl bratr, slova jako by se mu vzpříčila v hrdle.
Vojáci se rozchechtali na celé kolo a propustili je.
Pro ten den měli pokoj.
Chlapci se stali oblíbenými oběťmi jednotky, která hlídkovala mezi palácem u moře a středem města se třemi chrámy. Žádný z chrámů Triády nestrhli, zničili jen sochy před nimi a uvnitř. Vytvořil je její otec. Mladou, půvabnou a svůdnou Morian a obrovskou, monumentální Eannu, natahující ruce, aby stvořila hvězdy.
Jaro ubíhalo, chlapci vycházeli z domu čím dál dřív a volili cestu oklikami, aby se vyhnuli vojákům. Přesto jim po většinu rán neunikli. Ygrathští vojáci se i tak vztekali, že jim chlapci nedopřávali oblíbenou zábavu v dostatečné míře.
Když chlapci kráčeli přes náměstí, Dianora vždycky stála u okna a sledovala, co se děje, aby převzala část bolesti těch dvou, rozmělnila ji svou účastí a ulevila jim. Vojáci je zastavili skoro vždycky, sotva vyšli na náměstí. Po čase se stala svědkem toho, jak se hra změnila k horšímu.
Tehdy bylo odpoledne. Dopoledne se nepracovalo, slavil se svátek Triády po jarních kvatembrových dnech. Ygrathané stejně jako Barbadiořané na východě úzkostlivě dbali na to, aby si proti sobě nepopudili Triádu a její duchovenstvo. Po obědě chlapci vyrazili do práce.
Vojáci je obstoupili uprostřed náměstí. Hra jim nezevšedněla. Ale onoho odpoledne, právě když hlavní aktér spustil známý nářek, že se jejich skupina ztratila, vlekli se od přístavu do kopce čtyři kupci a jednoho z vojáků to inspirovalo k potměšilému kousku.
„Stát!" zaskřehotal. Vylekaní kupci poslechli. V Dolním Corte se ygrathským rozkazům podvolil každý, ať pocházel odkudkoli.
„Pojďte sem!" nařídil voják. Jeho kolegové se přeskupili, takže kupci stanuli před chlapci. V tom okamžiku se Dianory zmocnila zlá předtucha a zamrazilo ji.
Čtyři kupci prohlásili, že přijeli z Asoli. Svědčilo o tom i jejich odění.
„Výborně," pravil voják. „Vím, že jste chytrá cháska. Teď poslouchejte. Tihle spratkové vám řeknou, jak se jmenovalo jejich město a provincie. Jestli to dokážete opakovat, tak na mou čest a ve jménu Brandina, krále ygrathského, ten, komu se to podaří prvnímu, ode mě dostane dvacet zlatých ygrasů."
To bylo jmění. I na dálku z okna a za závěsem Dianora viděla, že kupci z Asoli vzrušeně zareagovali. Nato zavřela oči. Věděla, co bude následovat, a jak to bude bolet. V tu chvíli tak prudce zatoužila, aby žil otec, že se málem rozplakala.
Bratr stál dole mezi vojáky, kteří ho nenáviděli. Potlačila pláč a otevřela oči. Sledovala, co bude dál.
„Dávám ti slovo," obrátil se voják na tovaryše – vždycky začínali hru s ním. „Tvoje provincie se kdysi nazývala jinak. Pověz jim jak."
Viděla, jak chlapec, jmenoval se Naddo, zbledl strachem či hněvem, anebo obojím. Čtyři kupci, jimž na jeho pocitech nezáleželo, se k němu obrátili a napjatě se soustředili. Dianora zahlédla, jak se Naddo podíval na bratra, snad v jeho očích hledal radu či souhlas.
Voják si toho všiml. „Tak dost!" okřikl ho a tasil meč. „Řekni to jméno, jinak přijdeš o krk."
„Tigana," vyslovil Naddo velmi zřetelně.
Nikdo z kupců samozřejmě nedokázal po něm to slovo zopakovat. Nejen za dvacet, ale ani za dvacetkrát dvacet zlatých ygrasů. Dianora četla v jejich očích zmatek, zklamanou chtivost a strach, který jakýkoli projev magie vyvolává.
Vojáci se rozchechtali a pošťuchovali se. Jeden se smíchy rozkokrhal jako kohout. Obrátili se na bratra.
„Ne," řekl kategoricky dřív, než mu cokoli poručili. „Už jste si téhle hry užili. Oni to jméno prostě neslyší. Všichni to vědí – co si chcete dokazovat?"
Bylo mu patnáct, pohubl na kost, dlouhé černé vlasy mu spadaly přes oči. Stříhala ho před více než měsícem a chtěla mu zkrátit vlasy tento týden. Ruka, kterou svírala okenní římsu, se úplně odkrvila a zbělela jako led. Kdyby tím změnila běh věcí, uřízla by si ji. Všimla si mnoha obličejů v oknech na ulici a na náměstí. Někteří lidé se zastavovali opodál shluku vojáků, napětí by se dalo krájet.
Tím se situace zhoršila, protože před diváky museli vojáci potvrdit svou autoritu. Hra původně provozovaná v uzavřené partě se proměnila v něco jiného. Dianora chtěla zabránit pokračování. Chtěla, aby ožili a vrátili se od Deisy otec i kníže Valentin, aby matka sestoupila ze sfér, v nichž se pohybovala.
Dívala se dál. Aby jí nic neuniklo. Aby nesla v paměti svědectví, neboť právě takové děje nabudou na významu, pokud vůbec něco v budoucích dnech bude mít význam.
Voják s taseným mečem se jeho špicí dotkl bratrovy hrudi. Sluneční paprsky se odrážely od čepele. Byl to vojenský, bojový meč. Mezi přihlížejícími na náměstí to zahučelo.
Bratr přesto důrazně řekl: „Oni to jméno nevnímají. Dobře to víte. Zničili jste nás. Musíte rozdírat naše rány? Naši bolest?"
Je mu teprve patnáct, žadonila v duchu Dianora a zarývala ruku do římsy jako smrtící spár. Byl moc mladý na to, aby bojoval. Nesměl jít do války. Odpusťte mu. Prosím!
Čtveřice kupců z Asoli jako jeden muž rychle ustoupila. Jeden z vojáků – ten, co se kokrhavě smál – nervózně přešlapoval, snad i litoval toho, co musí následovat.
Ale kolem se shromáždil dav. Chlapec to pochopil jako výzvu. Neměli na vybranou.
Meč se jemným tlakem pohnul nepatrně dopředu a ihned couvl. Roztržená modrá halena odhalila bodnou ránu, krev jako by v ní chvilku bobtnala, v jarním slunci se zaleskla, snad aby pozdravila čepel, načež vytryskla a pohlcovala modř.
„To jméno," pronesl voják tiše. Lehkomyslnost z jeho hlasu vymizela. Byl profesionál a připravoval se, že zabije, pochopila Dianora.
Bratr se rozkročil, jako by chtěl zakořenit v dlažbě náměstí. Upřeně všechno sledovala, musí nést v paměti svědectví.

Sevřel ruce v pěst, zvedl hlavu a zahleděl se k nebi.
A pak vykřikl.
Splnil, co požadovali, poslechl rozkaz, ale vůbec ne ostýchavě nebo zatrpkle, natož provinile. Vrostlý do země svých otců stál před rodným domem, hleděl k slunci a z duše se mu vydralo drahé jméno.
„Tigana!“ vykřikl tak, aby všichni slyšeli. Všichni kolem, celé náměstí. A znovu a ještě hlasitěji: „Tigana!“ A potřetí, naposledy, plným hlasem, hrdě, s láskou a pevným, nezlomným vzdorem v hlase.
„Tigana!“
Výkřik se nesl náměstím, ulicemi, stoupal k oknům, z nichž vyhlíželi lidé, nad střechy domů a rozletěl se na západ k moři nebo na východ ke chrámům a ještě dál – zvuk, jméno a strast proťaly průzračný vzduch. A přestože čtyřem kupcům jméno neproniklo do vědomí a nevnímali je vojáci, ženy, děti a muži v oknech či na ulicích a náměstích ztichli a jasně je slyšeli, upnuli se k němu a čerpali z pronikavého výkřiku pozapomenutou pýchu.
Vojáci se rozhlíželi a chápali, co bylo nabíledni. Vyčetli to z tváří kolem nich. Bratr udělal jen to, co mu přikázali, ale postavil hru na hlavu, zvrtla se způsobem, jaký nepředpokládali. Ovšemže ho zmlátili.
Bušili do něho pěstmi, kopali ho, bili mečem naplocho. Nadda taky – protože u toho byl a podílel se na tom. Lidé se nerozprchli jako jindy, když vojáci použili násilí. Přihlíželi v tichu, nepřirozeném pro takový dav. Bylo slyšet jen dopadající rány, protože chlapci nenaříkali a vojáci nepromluvili.
Když dílo dokonali, rozehnali dav nadávkami a kletbami. Lidé se shromáždili nelegálně, byť sběh způsobili sami vojáci. Za malou chvíli se prostranství vyprázdnilo. Jen za zataženými záclonami v oknech se rýsovaly obličeje, lidé se dívali na vylidněné náměstí, kde leželi v prachu a zakrvácených oděvech na slunci dva chlapci. Ptáci poletovali a prozpěvovali, jako by se nic nestalo. Dianora si všechno živě vybavovala.
Přinutila se zůstat na místě. Nerozběhla se k nim. Ponechala jim právo jednat. Až za dlouho bratr v zamyšlení a pomalu, jako velmi starý muž, vstal. Něco říkal Naddovi a opatrně mu pomohl na nohy. A potom, jak předpokládala, špinavý, zakrvácený a ošklivě kulhající vedl Nadda, aniž se ohlédl, do východní části města, kde měli odpoledne pracovat. Sledovala jejich pouť. Oči měla suché. Teprve když chlapci zašli do ulice na protější straně náměstí a ztratila je definitivně z dohledu, odstoupila od okna. Až tehdy také přestala odkrvenými prsty svírat okenní římsu. A teprve potom, skryta za záclonou, dovolila skanout slzám: plakala plna lásky, bolesti a zraněné hrdosti.

Když se za tmy vrátili domů, připravily jim se služkou koupel a potom jim co nejlépe ošetřily rány a černé či nafialovělé odřeniny a podlitiny.
Po večeři Naddo oznámil, že odejde. Ještě v noci. Pohár hořkosti přetekl, řekl Dianoře, a celý nesvůj se vrtěl na židli, protože bratr se po jeho oznámení odvrátil.
Tady se nedá žít, plynulo s vášnivou naléhavostí z Naddových rozbitých a oteklých úst. Ne pod nelidskou soldateskou a nelidským břemenem daní. Pokud si chce mladý člověk, mladý muž jako on, uchovat naději, že v životě něčeho dosáhne, musí pryč, prohlásil Naddo. Úpěnlivě ji prosil očima o pochopení. Zároveň nervózně pokukoval po jejím bratrovi, který se k oběma obrátil zády.
Kam půjdeš, zeptala se ho Dianora.
Do Asoli, odpověděl. Do země známé nehostinností, bažinami, nesnesitelně horkými a vlhkými léty. Ale je tam dost místa pro novou krev. V Asoli prý nové lidi vítají, na rozdíl od východních barbadiorských provincií. Nikdy by nešel do Corte nebo na Chiaru. Tam lidé z Tigany nechodí. Bratr se na ta slova zavrtěl, ale neobrátil se. Naddo se mu opět zadíval do zad a polkl, až mu poskočil ohryzek.
Zná další tři mládence, kteří uvažují podobně, řekl Dianoře. Chtějí za noci proklouznout z města a vydat se na sever. Už nějakou dobu o tom ví. Váhal. Nevěděl, co si počít. Ale po tom, co se dneska stalo, se rozhodl.
Eanna ať ti svítí na cestu, popřála mu Dianora ve vší vážnosti. Byl to dobrý tovaryš, odvážný a oddaný přítel. Lidé neustále utíkali. Provincie Dolní Corte nebyla jejich vlastí a prožívala zlé období. Naddo nemohl kvůli otoku otevřít levé oko. Málem ho odpoledne zabili.
Když si potom sbalil svých pár věcí a hotovil se k odchodu, dala mu trochu stříbra z otcovy skryté rezervy. Na rozloučenou ho políbila. Rozplakal se. Požádal Dianoru, aby vyřídila pozdravení své matce, a otevřel hlavní dveře. Na prahu se opět otočil, stále plakal.
„Sbohem,“ řekl sklíčeně směrem k postavě, která nehnutě stála u krbu a hleděla do ohně. Dianoru pohnul výraz Naddovy tváře k tomu, že v duchu pobízela bratra, aby se otočil. Bezvýsledně. Naopak si klekl a přiložil další polínko do ohně.
Naddo ho ještě chvíli pozoroval, pak se podíval na Dianoru, zmohl se na žalostný úsměv a vyklouzl do tmy.
Čas utíkal, oheň dohořel a bratr taky vyšel ven. Dianora seděla, civěla do uhasínajících uhlíků, pak zkontrolovala matku a šla spát. Když ulehla, jako by ji tisklo k lůžku něco mnohem těžšího než prošívaná přikrývka.
Probudila se, když se vrátil. Vždycky se probouzela. Slyšela, jak věren svému zvyku přidupl na odpočívadle, aby věděla, že se v pořádku vrátil domů, ale neslyšela, že by otevřel a zavřel dveře své ložnice.
Bylo hodně pozdě. Tiše ležela, obklíčená a zmožená trápením uplynulého dne. Pak ztěžka, jakoby pod vlivem omamných látek nebo v živém snu, vstala a zapálila svíčku. Přešla ke dveřím a otevřela.
Stál na chodbě za nimi. V mihotavém světle viděla, jak se mu řinou slzy po zhmožděné, znetvořené tváři. Třásly se mu ruce. Nebyla schopna slova.
„Proč jsem se s ním nerozloučil?“ řekl přiškrceně. „Proč jsi mě nepostrčila, abych se s ním rozloučil?“ Nikdy neslyšela v jeho hlasu tolik bolesti. Ani tehdy, když se dověděli, že jejich otec zahynul v bitvě.
Dianoru rozbolelo srdce, odložila svícen do výklenku, kde kdysi stála matčina portrétní busta, kterou vytvořil otec. Překonala kratičkou vzdálenost mezi nimi, sevřela bratra ve své náruči a tlumila jeho vzlyky a třas. Nikdy dřív neplakal.

Aspoň ho nikdy při tom nepřistihla. Odvedla ho do své ložnice, uložila ho do postele, lehla si vedle něho a objala ho. Tentokrát plakali, a velmi dlouho, oba. Ztratila pojem o čase.
Okno bylo otevřené. Slyšela, jak venku vítr pročesává mladé listoví. Zpíval pták a jiný mu z dálky odpovídal. Svět se změnil v místo pro snění či žal, anebo pro obojí. Pod ochranou noci mu pomalu stáhla přes hlavu halenu, opatrně, aby nejitřila jeho rány, a pak sama odložila noční košili. Srdce jí bušilo jako lapenému lesnímu zvířeti. Když se prsty dotkla jeho krku, cítila puls. Oba měsíce zapadly. Listí ševelilo ve větru. Čas se zastavil.
A v temnotě, která je obklopovala a opřádala, v naprosté tmě za bezměsíčné noci násobené temnotou jejich dnů, hledali v sobě soucitné, nezákonné útočiště před ruinami světa.
„Co to děláme?“ zašeptal bratr.
A potom, po neurčitém čase, kdy se jejich puls zvolnil, ale dál k sobě lnuli v dozvuku střemhlavé, zoufalé touhy, pronesl, zatímco jí jednou rukou čechral vlasy: „Co jsme to provedli?“
A i po tolika letech, když osaměla v palácovém křídle družiny panovníkových společnic, se Dianoře z nejskrytějšího koutu paměti vybavilo, co odpověděla.
„Ach, Baerde, co provedli s námi?“

Trvalo to celé jaro, do začátku léta. To, co dělali, se nazývalo hříchem bohů. Neboť na počátku všeho stáli Adaon a Eanna, údajně bratr a sestra, a Morian byla jejich dítětem.
Dianora si nepřipadala jako bohyně a zrcadlo jí neskýtalo důvod k iluzi, viděla v něm jen příliš hubený obličej s obrovskýma pronikavýma očima. Osobní štěstí ji zároveň děsilo, pronásledoval ji pocit viny, ale láska k Baerdovi se stala celým jejím světem. A skoro stejně tak ji děsilo, že stejně hlubokou lásku a úchvatnou vášeň shledávala v něm. Srdce jí přetékalo zlou předtuchou stejně jako prchavým štěstím: zakázaný plamen zářil příliš jasně v zemi, kde cokoli světlého bylo odsouzeno k zániku.
Přicházel k ní každou noc. Služka spala dole, matka usínala i probouzela se ve vlastním světě. Ve tmě Dianořiny ložnice se utíkali do sebe, s vědomím špatnosti a prohry v sobě hledali nevinnost.
Nepřestávalo ho to táhnout za nocí do opuštěných ulic. Ale nechodíval ven tak často jako dřív, což připisovala sobě, a zároveň se tím sama před sebou trochu ospravedlňovala. Na jaře pochytali po zákazu vycházení mnoho mladých mužů a usmrtili je vpletením na kolo.
Jestli mu to, co s ním dělala, zachránilo život, nebojí se předstoupit před soud v Morianině síni.
Nedařilo si jí ho udržet doma každou noc. Neznámá potřeba, kterou nesdílela ani nechápala, ho hnala ven. Pokoušel se jí to vysvětlit. Metropole se prý ve svitu měsíců, či jen jednoho, anebo pouze hvězd proměňuje. V namodralé tmě se podobá někdejší Tiganě. V tichu dojde k moři, vydá se do temných ruin paláce, který náhle v jeho mysli vstává ze suti a trosek do původní krásy.
Tvrdil, že ho to přitahuje. Neprovokoval vojáky a slíbil, že nikdy nebude. Prý je ani nechce vidět. Oddávali se iluzím podle jeho přání. Rád se v představách pohyboval metropolí v její původní podobě. Baerd se svěřil, že někdy se protáhne trhlinami v přístavních zdech, o nichž ví, prochází se po pobřeží a naslouchá moři.
Ve dne pohublý chlapec vykonával práci pro silné muže, pomáhal postavit to, co bylo povoleno. Bohatí obchodníci z Corte, jejich dávní nepřátelé, se směli usazovat ve městě, lacino skupovali pobořené výstavné budovy a paláce a přestavovali je podle svých představ.
Baerd chodíval domů na sklonku dne, někdy se šrámy a podlitinami, jednou přišel se stopami po bičování na zádech. Věděla, že poté co jedna parta vojáků s ním přestala provozovat krutou hru, vystřídala ji jiná. Takové věci se děly jen v jejich zemi. Všude jinde se vojáci museli řídit přísnými předpisy a král ygrathský vládl starostlivě, aby upevnil svou vládu proti Barbadioru.
V Dolním Corte platil zvláštní režim. Zabili mu tu přece syna. Shledávala na Baerdovi poranění a neměla to srdce ho požádat, aby v sobě překonal nutkání a nevycházel v noci do ztraceného města. Prožívala nekonečnou hrůzu a umírala strachy pokaždé, když za ním po setmění zapadly hlavní dveře, a do té doby, než se zase otevřely, uslyšela milované, známé kroky na schodech, na odpočívadle, a on vstoupil do její ložnice a objal ji.
Nastalo léto a neodvratně se přiblížil konec. Vědoucí srdce ji varovalo od první noci, kdy naslouchali zpěvu ptáků a šumění listoví ve větru, že všechno jednou skončí.
Nevrátil se domů z noční vycházky později než jindy, modrý Ilarion stále prosvěcoval krajkoví mraků. Byla krásná noc. Dlouho seděla u okna a pozorovala, jak měsíční světlo dopadá na střechy. Když vešel do domu, ležela v posteli a srdce se jí rozbušilo známou směsí úlevy, viny a touhy. Vstoupil do ložnice.
Neulehl k ní. Místo toho klesl na židli u okna, kde předtím seděla. Dolehla na ni podivná tíseň a obava, sáhla po křesadle a zapálila svíčku. Posadila se a zadívala se na něho. I v mihotavém plameni viděla, že strašně zbledl. Nic neříkala. Čekala.
„Byl jsem na pobřeží,“ řekl Baerd tiše. „Viděl jsem riselku.“
Věděla, že to jednou skončí. Že to musí skončit.
„Viděl ji ještě někdo jiný?“ zeptala se spontánně.
Zavrtěl hlavou.
Mlčky se na sebe dívali. Žasla, jak je klidná, ruce na prošívané přikrývce se jí ani nezachvěly. Do ticha vyslovila pravdu, která ji osvítila, i když cosi už dlouho tušila: „Stejně jsi zůstal doma jen kvůli mně.“ Konstatovala to. Bez výčitky. Viděl riselku.
Zavřel oči. „Tys to věděla?“
„Ano,“ zalhala.
„Odpusť,“ hlesl a díval se na ni. Uvědomovala si, že pro něho bude snazší, když nepřizná, že ji celá nahá pravda

ochromila. Bude to dar, možná poslední dar, který mu věnuje.
„Neomlouvej se," zašeptala a ruce se jí nezachvěly, přestože se na ně díval. „Úplně tě chápu." Ano, chápala ho, ale ranil ji do srdce, a to se jako pták s jediným křídlem třepotavě snášelo v malých kruzích k zemi.
„Ta riselka…," spustil, ale zarazil se. Věděla, jak nesmírně a děsivě na člověka takové setkání působí. „Zjevení má jasný význam," pokračoval vážně. „Znamená rozcestí. Musím odejít." Z jeho očí vyzařovala láska k ní. Přikázala si, že bude silná. Natolik silná, aby mu pomohla odejít. Ach, bratříčku, táhlo jí hlavou, tak ty mě teď opustíš?
„Vím, co zjevení znamená, Baerde," řekla. „Musíš odejít. Vepsala ti to do čar na dlani." Polkla. Bylo to těžší, než si představovala. „Kam půjdeš?" zeptala se. Moje lásko, dodala, ale jen v duchu.
„Uvažoval jsem o tom," řekl. Napřímil se na židli. Viděla, že její klid mu dodává sílu. Za každou cenu musí vytrvat.
„Vyhledám knížete," oznámil.
„Cože, Alessana? Ani nevíme, jestli žije," namítla.
„Prý žije," řekl Baerd. „Jeho matku údajně ukryli Eannini kněží a knížete vyslali pryč ze země. Jestli existuje pro nás, pro Tiganu nějaká naděje, pak závisí na Alessanovi."
„Je mu patnáct let," pronesla zamyšleně. A v duchu dodala. Jako tobě. Kam se podělo naše dětství, Baerde?
Ve světle svíčky nevypadaly jeho tmavohnědé oči vůbec chlapecky. „Na věku nezáleží," řekl. „Tohle nebude rychlá ani snadná záležitost, pokud vůbec někdy uspějeme. Určitě mu bude víc než patnáct, až nastane rozhodující čas.
„A tobě taky," dodala.
„A tobě taky," zopakoval Baerd jakoby ozvěnou. „Ach, Dio, co si počneš?" Nikdo jiný než otec jí tak ještě neřekl. Hloupé oslovení, málem se přestala ovládat.
Zavrtěla hlavou. „Nevím," přiznala poctivě. „Budu se starat o matku. Asi se vdám. Máme ještě nějaké peníze, když budu opatrně hospodařit, pro nejbližší budoucnost to stačí." Všimla si jeho ztrápeného výrazu a pospíšila jeho obavy rozptýlit. „S tím si nedělej starosti, Baerde. Uvědom si, právě jsi viděl riselku! Chceš snad pokoušet osud a nadosmrti v tomhle městě odklízet trosky? Nikdo to dneska nemá lehké a já na tom nejsem nejhůř." Vzdorovitě pohodila hlavou a dodala: „Třeba pro sebe vymyslím jiný způsob, jak přiblížit náš sen."
Když se ohlížela zpátky, žasla, co vyslovila už onu noc. Jako by sama viděla riselku a ta ji navedla na její vlastní cestu, zatímco Baerd se vydal jiným směrem.
V palácovém křídle družiny panovníkových společnic se necítila zpola tak opuštěná a zdrcená jako tehdy v noci. Jakmile ho zbavila výčitek, Baerd neotálel. Vstala, oblékla se a pomohla mu zabalit na cestu pár drobností. Rázně odmítl vzít si stříbro. Do mošny mu pro první svítání na dlouhé osamělé cestě uložila trochu jídla. Ve dveřích, za temné letní noci, spočinuli beze slova v pevném, dlouhém objetí. Neplakali, oba věděli, že čas pro slzy pominul.
„Jestli nás bohyně a bůh milují, určitě se znovu setkáme," pravil Baerd. „Budu na tebe dnes a denně myslet. Miluju tě, Dianoro."
„A já tebe," řekla. „Asi víš, jak moc tě miluju. Eanna ať ti svítí na cestu a přivede tě domů." To byla její poslední slova. Víc nevymyslela.
Když odešel, seděla v pokoji zahalená do matčina starého vlňáku, tupě zírala do vyhaslého popela, dokud nevyšlo slunce.
Do té doby už uzrál základ jejího plánu.
Ten plán ji po mnoha letech přivedl až sem, proto teď leží sama v posteli za kvatembrové noci duchů, kdy by neměla být sama. Sama se zasutými vzpomínkami, které ožily ve vší naléhavosti a připomněly jí, čím se na ostrově dobrovolně stala. Na Brandinově dvoře. Pro samotného Brandina.
O kvatembrové noci v palácovém křídle družiny panovníkových společnic se v Dianořině nitru odehrály dvě věci.
Tou první byla rekapitulace vzpomínek na bratra, valil se na ni obraz za obrazem až po konečný vjem vyhaslého popela.
Druhá nevyhnutelně následovala, vázala se k téže dávné době, vzplála v paměti a zahltila ji pocitem provinění a bolestí v tuto noc nocí, kdy byla ve své samotě tak zranitelná… To druhé vyplynulo ze spleti všeho předchozího a rovnalo se konečnému rozhodnutí. Po tolika letech. Vyplynulo z něho, co provede. Co musí provést, bez ohledu na následky.
Ležela, byla beznadějně vzhůru, zima se jí usadila v kostech, ale věděla, že přichází víc zevnitř než zvenčí. Někde v paláci mučitelé vyslýchají Camena di Chiara, který se pokusil zavraždit tyrana a osvobodit vlast. A učinil tak s vědomím, že nejspíš zemře a jak zemře.
Právě teď ho zpracovávají, odměřují mu přesné dávky bolesti. S profesionální pýchou na svou dovednost mu lámou jeden za druhým prsty, zápěstí, paže. Prsty na nohou, kotníky, nohy. Dělají to obezřetně, dokonce do jisté míry citlivě, úzkostlivě sledují, jak mu buší srdce, aby až mu zlomí páteř – jako vždycky na závěr – ho mohli ještě živého vplést na kolo na přístavním náměstí, kde zemře před zraky lidí.
Ve snu by ji nenapadlo, že Camena je tak odvážný a odhodlaný. Považovala ho za pozéra, který si zakládá na svém třívrstvém plášti, za okrajového, triviálního komedianta, který se chce vyšvihnout u dvora.
To se rázem změnilo. Včerejší odpoledne ji přinutilo pohlížet na něho jinak. Udělal, co udělal, teď je jeho tělo v rukou mučitelů a čeká ho vpletení na kolo – to se nedá zaplašit stejně jako vzpomínky na Baerda. Noční samota ji obnažila a vnímá zvlášť zjitřeně.
Jako ledová vichřice projela její duší myšlenka, Co udělá Camenův čin s ní?
Co znamená pro někdejší šestnáctileté děvče, které se tu noc, kdy bratr odešel z domova, taky hrdě odhodlalo k činu?
V noc, kdy uviděl v měsíčním světle u moře riselku a odešel hledat knížete.
Znala odpověď. Ovšem. Znala také jména, která jí patřila. Jména, která si vysloužila na ostrově. Pálila jako zkyslé víno v otevřené ráně. A pálila uvnitř, i když se třásla. Dianora se ještě jednou pokoušela přimět své srdce, aby se vydalo na smrtelně těžkou a zatím vždycky neúspěšnou pouť ke svému nejvlastnějšímu já z komnat v křídle na opačné straně paláce, kde spává král ygrathský.

Tato noc se lišila od jiných. Něco se v noci změnilo: vzhledem k tomu, co se stalo, vzhledem k neodvolatelnosti a absolutnosti toho, co udělala v Audienční síni. Dianora se s tím snažila s plným vědomím vyrovnat a cítila, jako by se její srdce začínalo nesměle, pomalu a bolestně vymaňovat z plamenů lásky. A vracelo se ke vzpomínce na jiné plameny doma. Na hořící pole, hořící města a paláce.
Nenacházela klid. Nikde by nenašla klid. Jen všudypřítomnou připomínku, kdo je a proč je tady.
Dianora tiše ležela ve tmě kvatembrové noci, kdy se zavírají venkovní dveře a okna před mrtvými a kouzly, a šeptem si přeříkala věštecké verše:

Když muž spatří riselku,
stane na rozcestí.
Když dva spatří riselku,
jednoho skolí smrt.
Když tři spatří riselku,
rozcestí, smrt, štěstí to značí.
Když žena spatří riselku,
ujasní si poslání.
Když dvě spatří riselku,
jedna povije dítě.
Když tři spatří riselku,
poslání, dítě a štěstí to značí.

Ráno, řekla si uprostřed sváru chladu s ohněm a závratného zmatku v srdci. Ráno začne to, co mělo začít a skončit před dávnými léty.
Triáda by dosvědčila, jak hořká a nemožná jí připadala jakákoli volba. Jak prchavý a mdlý býval v těchto zdech její sen, kde se všechno obracelo proti němu. Ale jedním si teď konečně byla jistá: něco se muselo stát, aby se ztotožnila se svým posláním a vymanila se z křivolakých uliček zrady, která se mohla stát jejím osudem – a z Brandinových úst slyšela, jak by mohla své poslání naplnit.
Ráno s tím začne.
Do té doby může ležet, bolestně osaměle bdít jako za jiných nocí doma před mnoha lety, a vzpomínat.

TŘETÍ ČÁST - DOUTNÁNÍ

9

V úžlabině u cesty bylo zima. Od brány k Nievolovu panství je dělil řídký ochranný pás bříz, ale když se zvedl vítr, projel jimi jako nůž.
Včera v noci sněžilo, což tady na severu bývá vzácné i uprostřed zimy. Druhá noc, která je zastihla na cestě z města Ferrautu, byla bílá a mrazivá, ale Alessan odmítal zvolnit tempo. Čím hlubší noc, tím míň mluvil, a Baerd mluvil málo i ve chvílích pohody. Devin spolkl otázky a soustředil se na cestu.
Překročili hranice Astibaru za tmy a k Nievolovu panství dorazili za svítání. Koně uvázali v lesíku odtud asi půl míle na jihozápad a tři muži došli k úžlabině pěšky. Devin k ránu chvílemi podřimoval. Vysvitlo slunce a zasněžená krajina podivuhodně, jiskřivě zkrásněla, ale odpoledne se nebe zatáhlo těžkými šedivými mraky, krása ustoupila a bylo jen zima. Asi před hodinou znovu krátce sněžilo.
Když Devin zaslechl, jak se šedou mlhou blíží cinkot koňské výstroje, pomyslel si, že Triáda jim zase jednou otevřela dlaně. Anebo jim bohyně a bůh podstrkují příležitost provést něco osudově ukvapeného. Ležel v úžlabině a usilovně se tiskl do mokrého sněhu. Vzpomněl si na Catrianu a vévodu, kteří přebývají u Taccia v teplém útočišti ve Ferrautu.
Z šedi se vynořila skupina asi deseti barbadiorských žoldnéřů. Bujaře, nevázaně se smáli a prozpěvovali. Dech koní i lidí se v mrazu srážel v chomáče bílé páry. Devin ze dna úžlabiny sledoval, jak je míjejí. Vedle něho přidušeně oddychoval Baerd. Barbadiořané zastavili u brány někdejšího Nievolova panství. Pochopitelně už jeho rodu nepatřilo, na podzim je zkonfiskovali. Vůdce skupiny sesedl a došel k zamčené bráně. Za veselého pokřikování a pochechtávání okázale odemkl železná vrata dvěma klíči na zdobném řetězu.
„Tihle jsou z První kompanie," zašeptal Alessan se zatajeným dechem. Promluvil poprvé po dlouhých hodinách. „Vybral Karalia. Sandre to předpokládal."
Vrata se otevřela a koně vjeli dovnitř klusem. Poslední muž za sebou bránu zamkl.
Baerd a Alessan chvilkou počkali a vstali. Zvedl se i Devin a užasl, jak ztuhl.
„Musíme najít ve vesnici tu tavernu," pronesl Baerd nezvykle úsečně, že se na něho v nastávajícím přítmí Devin upřeně zadíval. Ale nic z jeho tváře nevyčetl.
„Ale dovnitř nesmíme," řekl Alessan. „Všechno provedeme v nejvyšší tajnosti."
Baerd přikývl. Vytáhl z kapsy kazajky z ovčí kůže pomačkaný kus papíru. „Začneme u Rovigova člověka?"
Rovigovým člověkem byl námořník na odpočinku, který se usadil ve vesnici míli na východ. Řekl jim, kde je taverna. Za okrouhlou sumu peněz jim sdělil i jméno informátora, který donášel Grancialovi, veliteli Druhé kompanie Barbadiořanů. Starý námořník přepočítal peníze, významně si odplivl a pověděl jim, kde ten chlapík žije a jaké má zvyky.
Baerd informátora zabil, uškrtil ho o dvě hodiny později, když muž kráčel po cestě ze své malé usedlosti do venkovské taverny. Byla naprostá tma. Devin mu pomohl odnést tělo k Nievolově bráně a schovat je do úžlabiny.
Baerd nemluvil a Devina nenapadalo, co by řekl. Informátor byl břichatý, plešatý chlapík středního věku. Nevypadal

jako zlý člověk. A tvářil se jako někdo, koho překvapili na cestě do oblíbené taverny. Devin uvažoval, jestli má ženu a děti. Na to se Rovigova člověka nezeptali a Devin byl docela rád, že to neví.
Připojili se k Alessanovi na okraji vesnice. Pozoroval odtud tavernu. Beze slova ukázal na statného hnědáka, uvázaného spolu s ostatními koňmi před hospodou. Byl to vojenský kůň. Všichni tři se stáhli půl míle na západ, zalehli u cesty a opět pozorovali a čekali. Devin si uvědomil, že mu už není zima ani není unavený, neměl ostatně čas myslet na takové věci.
Pozdě v noci, v chladném bílém světle Vidomniho na jasném zimním nebi, Alessan zabil muže, na něhož čekali. Devin slyšel jemný cinkot výstroje vojenského koně, kníže v tu chvíli už neležel po jeho boku a provedl to zručně.
Devin zaslechl jen přidušený zvuk, spíš zakašlání než výkřik. Kůň splašeně zaržál, vylekaný Devin vyskočil, aby pomohl zvládnout zvíře. Zjistil, že vedle něho neležel ani Baerd. Když se konečně vyškrábal z příkopu na cestu, voják s označením Druhé kompanie byl mrtvý a Baerd stačil utišit koně. Voják v uniformě měl očividně po službě, protože byl nedbale ustrojený, a patrně se vracel do pohraniční pevnosti. Barbadiořan byl urostlý jako ostatně všichni žoldnéři, obličej v měsíčním světle vypadal velmi mladě.
Přehodili vojákovu mrtvolu přes jeho koně a vrátili se k Nievolově bráně. Slyšeli, jak muži z První kompanie hlasitě zpívají v panském sídle, k němuž se klikatila příjezdová cesta. V tichu zimní noci se zvuk nesl daleko. Mraky se rozestupovaly, kromě měsíce se objevily na nebi i hvězdy. Baerd stáhl Barbadiořana z koně a opřel ho o sloup brány. Alessan a Devin vytáhli z úžlabiny druhou mrtvolu, Baerd zatím uvázal opodál koně.
Opodál, ale ne moc daleko. Toho měli objevit později.
Alessan stiskl Devinovi rameno. Devin vyzbrojen dovedností, které ho naučila Marra – jak dávno mu to připadá – se pustil do dvou mohutných zámků. Byl rád, že může něčím přispět. Zámky vypadaly nedobytně jen naoko, snadno povolily. Arogantní Nievole se nijak zvlášť nebál opovážlivců s nekalými úmysly.
Alessan a Baerd si hodili každý jedno mrtvé tělo na rameno a pronesli je branou. Devin tiše zavřel vrata a vykročili na panství. Ne však ke šlechtickému sídlu. Bledé měsíční světlo jim ukazovalo cestu sněhem ke stájím.
Tam narazili na potíž. Největší stáj byla zamčena zevnitř, Baerd beze slova, grimasou poukázal na neklidné světlo pochodně, které prosvítalo za dvoukřídlými vraty. Němě upozornil, že je tam stráž.
Všichni tři pohlédli vzhůru. Ve svitu Vidomniho spatřili vysoko na zdi jediné malé, leč otevřené okno.
Devin pohlédl z Alessana na Baerda a znovu na knížete. Nato se podíval na těla dvou již mrtvých mužů.
Ukázal na okno a pak na sebe.
Alessan po chvíli přikývl.
V tichu, rušeném jen rozverným zpěvem z panského sídla, Devin šplhal po vnější zdi Nievolovy stáje. V měsíčním světle a mrazu hledal oporu pro ruce a nohy víc hmatem. Když vylezl k oknu, ohlédl se a spatřil, jak na východě stoupá nad horizont Ilarion.
Prolezl oknem na půdu. Dole pod ním pofrkával kůň a Devin zatajil dech. Srdce se mu rozbušilo, znehybněl a naslouchal. Jinak se nic neozývalo. V příjemném teple stáje se obezřetně sunul vpřed a díval se dolů.
Strážný hluboce spal. Rozepnul si uniformu, lucerna na zemi osvětlovala prázdnou láhev vína. Nejspíš prohrál v kostkách, že ho poslali na nudnou stráž mezi koně a slámu.
Devin nehlučně slezl po žebříku. A v mihotavém světle stáje, kde páchlo seno, zvířata a vybryndané červené víno, zabil poprvé člověka, vrazil dýku do krku spícího Barbadiořana. Vůbec se to nepodobalo chrabrým činům, o nichž sníval. Pár vteřin trvalo, než potlačil následnou silnou nevolnost. To ten pach vína, namlouval si. Taky krvácení bylo masivnější, než předpokládal. Otřel čepel dýky a otevřel svým dvěma společníkům.
„Dobře," konstatoval Baerd, když obhlédl dějiště. Ovinul Devinovi paži kolem ramen a krátce stiskl. Alessan neřekl nic, ale v mihotavém světle vyčetl Devin z jeho očí znepokojivý soucit.
Baerd se už pustil do toho, co museli udělat.
Strážného nechali na místě, kde shoří. Informátora a vojáka Druhé kompanie dovlekli do jednoho z přístavků. Baerd chvíli nad situací přemýšlel, nic ho nepohnulo k překotnému spěchu, nato přemístil obě těla za dveře a ty zavřel a zvenčí zaklínil. Později to bude vypadat, že je zavalily, pomyslel si Devin.
Zpěv v panském sídle postupně slábl. Ozýval se už jen jediný opilecký hlas, notující melancholický refrén o dávno ztracené lásce. Nakonec umlkl i osamělý hlas.
Na to Alessan čekal. Na jeho signál podpálili naráz suchou slámu a dřevo ve stáji a dvou přístavcích včetně toho, kam zavřeli těla mrtvých mužů. Pak se dali na rychlý ústup. Když opouštěli Nievolovo panství, ve stájích se rozpoutalo ohnivé peklo. Koně ryčeli.
Nikdo je nepronásledoval. Ani to nečekali. Alessan a Sandre ve Ferrautu všechno pečlivě promysleli. Zuhelnatělá těla informátora a vojáka Druhé kompanie najdou Karaliovi lidé. Vojáci První kompanie dospějí k samozřejmému závěru. Nasedli na koně a rozjeli se na západ. Strávili venku další mrazivou noc, střídali se ve stráži. Podařilo se. Zdálo se, že všechno proběhlo podle plánu. Jen Devin se těžce smiřoval s tím, že nemohli pustit koně ze stáje na svobodu. Jejich ryk ho děsil v přetržitém spánku na sněhu.
Ráno Alessan koupil od rolníka poblíž ferrautských hranic dvoukolák a Baerd dojednal s dřevorubcem, že jim prodá fůru klád z čerstvě poražených stromů. Zaplatili nové průvozní clo a prodali dřevo v první pevnosti za hranicemi. Nakoupili také zimní vlnu a rozjeli se do města Ferrautu, kde se připojili k ostatním.
Proč se vzdávat zisku, když se přímo nabízí, prohlásil Alessan. Musí se přece ke svým společníkům chovat zodpovědně.

Na podzim a v zimě po odhaleném spiknutí Sandrovců rozrušil Východní Dlaň značný počet nešťastných událostí. Žádná z nich sama o sobě neznamenala nic zásadního, ale dohromady znervóznily a vyvedly z míry Alberika z

Barbadioru natolik, že jeho spolupracovníci a poslové, kteří se při plnění svých povinností bezprostředně stýkali s tyranem, považovali své zaměstnání za fyzicky rizikové.
Alberico, známý svou vyrovnaností a dokonalým sebeovládáním, a to už v Barbadioru za časů, kdy byl jen hlavou středně významného šlechtického rodu, děsil po celou zimu okolí rozezleností, hraničící s nebezpečím hněvivých výbuchů.
Začalo to tím, jak se vzácně shodli jeho spolupracovníci, když sandrovského zrádce Tomassa nalezli profesionální mučitelé v žaláři mrtvého. Alberico tehdy čekal v mučírně a strašlivě se rozlítil. Všichni strážní – příslušníci Sifervalovy Třetí kompanie – byli okamžitě popraveni. Včetně nového velitele stráže, jehož předchůdce v noci spáchal sebevraždu. Sifervala povolal Alberico z Certanda do Astibaru k důvěrnému slyšení, po němž se velitel téměř zhroutil a hodiny se třásl.
Alberikova zuřivost hraničila se šílenstvím. Spolupracovníci se shodli, že s ním hluboce otřáslo to, co se stalo v lesích. Nevypadal dobře, něco se mu stalo s jedním okem a podivně se změnila jeho chůze. V následujících dnech a týdnech se ukazovalo, jak informátoři všech tří kompanií uváděli v hlášeních, že Astibar prostě nevěří – nebo se rozhodl nevěřit – že se v lesích vůbec něco stalo a že Sandrové zosnovali spiknutí.
Rozhodně ne s pány Scalvaiou a Nievolem a stěží by je vedl Tomasso, syn Sandrův. Lidé cynicky přetřásali události, městem se šířily fámy. Málokdo nevěděl o nenávisti až za hrob, která rozdělovala tyto tři rody. Málokdo neznal historky o Sandrovu prostředním synovi, údajném vůdci údajného spiknutí. Ten by leda unesl chlapce z chrámu Morian, říkalo se po Astibaru, ale že by organizoval spiknutí proti tyranovi? A s Nievolem a Scalvaiou?
Ne, obyvatelé Astibaru nebyli tak naivní, aby naletěli. Každý, kdo se trochu vyznal v hospodářských poměrech, věděl, co se doopravdy stalo. Smyšlená hrozba ze strany tří z pěti největších vlastníků půdy posloužila Alberikovi jako pohodlná záminka k bezostyšné loupeži pozemků.
Samozřejmě čirou náhodou se půda Sandrů nalézala uprostřed provincie, Nievolovy statky se rozkládaly na severozápadě směrem k hranicím s Ferrautem a Scalvaiovy vinice se prostíraly v nejúrodnějším pásmu na severu, kde se pěstovaly nejlepší hrozny, z nichž se vyrábělo modré víno. Takové spiknutí přijde ohromně vhod, shodli se hosté v tavernách a khavovnách.
A navíc všechny spiklence ještě v noci zabili. Spravedlnost si pospíšila! Kolik důkazů se proti nim nahromadilo! Oznámili, že jeden ze Sandrů byl informátorem. Teď je mrtvý. Pochopitelně. Tomasso, syn Sandrův prý vedl spiknutí. Jenže ten je taky želbohu mrtev.
Všechny čtyři provincie Východní Dlaně v čele s Astibarem zareagovaly nedůvěřivě, ironicky a rozhořčeně. Barbadiořané je mohli dobýt, zdupat jejich půdu, ale ne připravit jejich obyvatele o rozum nebo je oslepit. Znali pletichy tyrana a prohlédli je.
Tomasso jako obratný, nebezpečný intrikán? Astibar, svíjející se pod ekonomickými ranami konfiskací a hrůzou poprav, neztratil schopnost se smát. Brzy také dorazila ze západu, z Chiary, první satirická, jízlivá báseň, podle některých napsaná samotným Brandinem, ale spíš objednaná u některého z veršotepců točících se kolem dvora. Báseň zesměšňovala Alberika, že podezřívá ze spiknutí i drůbež na každém dvoře, proto ji vymlátí v celé Východní Dlani do poslední slepice. Nevyhýbala se ani peprným, dost nešetrným sexuálním narážkám.
Úryvky z básně se objevily na zdech po celém městě, vzápětí i v Tregeji, Certandu a Ferrautu, barbadiorští vojáci strhávali plakáty skoro tak rychle, jak je neznámé osoby vylepovaly. Rýmované verše se dobře pamatovaly, lidem stačilo přečíst si je nebo slyšet jen jednou…
Alberico později přiznal, že se zčásti přestal ovládat. V duchu si taky připustil, že propadl zuřivosti ze samotného faktu vzpoury a ze strachu.
Úchylný Tomasso opravdu zosnoval spiknutí. A málem ho v té lovecké chatě zabili.
Tentokrát měl naprostou pravdu. Nic nepředstíral, neklamal veřejnost. Spravedlnost stála při něm. Chybělo mu ovšem doznání, svědectví, jakýkoli důkaz. Jeho informátor měl zůstat naživu. Nebo Tomasso. Potřeboval Tomassa živého. Tu první noc se mu ve snu zjevovaly živé obrazy Sandrova syna, spoutaného, svlečeného a vyslýchaného na mučidlech.
V důsledku zvrhlíkovy neobjasněné smrti a protože ve všech čtyřech provinciích v naprosté shodě nikdo nevěřil tomu, co se stalo, Alberico zavrhl původní, důkladně promyšlenou odvetu za spiknutí.
Pochopitelně zkonfiskoval půdu provinilců a dal pochytat veškeré žijící členy všech tří rodů a popravit je vpletením na kolo v Astibaru. Když vydával rozkaz, netušil, že jich bude tolik. Městem se šířil odporný pach a některé děti žily na kolech úděsně dlouho. Ve státních institucích na Velkém náměstí se úředníci jen stěží soustředili na práci.
Zvýšil v Astibaru daně a poprvé zavedl průvozní cla pro obchodníky, kteří se pohybovali mezi jeho provinciemi, ve výši odpovídající dosavadním tarifům za obchodování mezi Východní a Západní Dlaní. Ať aspoň platí, když nevěří tomu, co se stalo v lovecké chatě.
Tím neskončil. Polovinu Nievolovy bohaté sklizně obilí ihned odeslal loděmi do Barbadioru. Po odvetných akcích diktovaných hněvem tato patřila k rafinovaně promyšleným. Masivní dovoz stlačil ceny obilí doma v říši, což vážně poškodilo dva dávné soupeře jeho rodu, zatímco jeho popularita mezi lidmi nesmírně stoupla. Aspoň mezi obyvateli Barbadioru.
V důsledku toho se muselo do Astibaru dovézt z Certanda a Ferrautu víc obilí než obvykle a Alberiko díky novým clům a vyšroubovaným cenám shrábl slušnou částku.
Jeho hněv by se mohl téměř utišit, mohl by být téměř spokojený s efektem, jaký přinesla jeho opatření, nebýt několika maličkostí.
Především jeho vojáci zneklidněli. Čím větší strádání, tím větší napětí, narostl počet srážek mezi obyvateli a mocí. Zvlášť v Tregeji, kde byla situace vždycky výbušnější. Pod větším tlakem vojáci požadovali – což se dalo předpokládat – vyšší žold. Kdyby jim ho zvýšil, pohltilo by to veškeré příjmy z konfiskací, zvýšených daní a nových cel.

Odeslal list do říše císaři. První prosbu po dvou letech. Spolu se zásilkou astibarského modrého vína – stal se nyní i pánem vinic na severu – mu adresoval naléhavou, důraznou žádost o ochranu ze strany říše. Což znamenalo peněžitou pomoc pro jeho žoldnéře z barbadiorské státní pokladny, případně vyslání jednotek říšského vojska, jimž by sám velel. Samozřejmě zdůraznil svou nezastupitelnou úlohu při zadržování nebezpečné ygrathské rozpínavosti na rozděleném poloostrově. Kdysi snil o dráze nezávislého dobrodruha, přitahovala ho, to ano, ale s léty zmoudřel a usiloval o těsnější a výhodnější spojení s císařem.
O tom, že sám toužil stát se císařem a pánem celé říše, byť třeba mnohem později, se v listě pochopitelně nezmínil. Záhy obdržel z císařského paláce stylisticky vytříbenou odpověď, která oceňovala jeho loajalitu a vyjadřovala zdvořilé politování nad tím, že vnitřní poměry znemožňují vyhovět jeho žádosti o finanční podporu. Jako obvykle. Dostalo se mu zároveň srdečného pozvání k návratu domů s odpovídajícími poctami a doporučení, aby přenechal řešení obtížných problémů té vzdálené zámořské državy koloniálnímu odborníkovi, kterého císař jmenuje.
I to byl obvyklý postup. Začlenit nová území do říše. Musel by rozpustit armádu. Po návratu domů by dostal nějaké vyznamenání spojené s krátkou slávou, načež by trávil své dny lovem a peníze vydal na úplatky a honitbu. Čekal by, až císař zemře, aniž by jmenoval nástupce. Ve sporech o následnictví by musel podříznout ostatní nápadníky trůnu, aby nepodřízli jeho. Alberico v dalším listě upřímně poděkoval, vyjádřil hlubokou lítost a neopomněl vypravit další zásilku vína.
Krátce nato, koncem podzimu, hodně mužů z rozladěné Třetí kompanie, která upadla v nemilost, odešlo ze služby a jednou z posledních lodí v roce odplulo domů. Velitelé První a Druhé kompanie v témže týdnu – samozřejmě čistě náhodou – předložili požadavky na zvýšení žoldu a nenuceně mu připomněli dávný slib, že vojákům přidělí půdu. Přitom mu jemně naznačili, že by měl začít u velitelů.
Chtěl nařídit, aby ty dva uškrtili. Nejradši by jejich chamtivé, vínem otupělé mozky sežehl svou magickou mocí. Jenže si to nemohl dovolit, neboť časté využívání nadpřirozené moci mimořádně vyčerpává organismus a ne tak dávno ho to při vražedném střetnutí v lesích málem stálo život.
Při střetnutí, v něž nikdo na poloostrově nevěří.
A tak se na dvojici velitelů usmál a svěřil se jim, že pro jednoho z nich už vyčlenil z Nievolova zkonfiskovaného panství rozsáhlé pozemky. Víc zarmouceně než rozhněvaně pravil, že Sifervala vyřadila z kola nedbalost jeho mužů, ale oni dva… nezná obtížnější volbu. Bude je ještě bedlivě sledovat a v přiměřené době oznámí, jak se rozhodl.
Kdy nastane ta přiměřená doba, naléhal velitel První kompanie Karalius.
Mohl by toho chlapa namístě zabít, tak jak tam stál s přílbou v podpaží a s očima pokrytecky sklopenýma na znamení úcty.
Ó, možná na jaře, řekl ležérně, jako by tato záležitost neměla znamenat nic zásadního pro muže tak oddané.
Čím dřív, tím líp, poznamenal nevtíravě, leč zřetelně Grancial, velitel Druhé kompanie.
Alberico na sobě nedal znát, co si myslí. Všechno má své meze.
Ať se rozhodne pro kohokoli, ale co nejdřív, aby dotyčný mohl dohlédnout na řádnou přípravu půdy k jarnímu setí, vysvětloval horlivě Grancial. A rozčileněji, než se slušelo.
Něco na tom je, řekl Alberico vyhýbavě. Budu na to myslet.
„A ještě něco," zarazil velitele, když se blížili ke dveřím. „Buď tak laskav, Karalie, a pošli mi toho svého neobyčejně schopného kapitána. Co má takový černý plnovous samá kudrlinka. Potřebuju muže mimořádných kvalit, aby splnil zvláštní tajný úkol." Karalius zamrkal a přikývl.
Důležité, velmi důležité je, aby si sebou nebyli moc jistí, uvažoval, když odešli a uklidnil se. Zároveň jedině vyložený blázen by si proti sobě popudil vojsko. Tím spíš, že s ním, až nazraje čas, hodlá odtáhnout domů. Nejlépe na císařovo pozvání, ale není nutné. Rozhodně ne nezbytné.
Z této úvahy vyplynuly další. Zvýší daně v Tregeji, Certandu a Ferrautu, aby dosáhly úrovně berní v Astibaru. Vyšle na Certandskou vysočinu za Sifervalem, velitelem Třetí kompanie, kurýra s pochvalou za to, že se mu v provincii nedávno podařilo udržet klid.
Zapráskal bičem, a dal jim přičichnout k cukru. Zastrašil je, a dal najevo, že jejich osud závisí na tom, jak se mu zavděčí. Je třeba pěstovat rovnováhu.
Koncem podzimu a počátkem zimy se nezvykle ochladilo a sled událostí bohužel rovnováhu nepříznivě vychyloval. Jakýsi zavilý zdejší básník ve vlezlém, deštivém podzimu sesmolil elegické básně věnované zesnulému vévodovi z Astibaru. Vévoda skončil svou pozemskou pouť ve vyhnanství, odumřela hlava intrikánského rodu, drtivou většinu jeho členů vzápětí popravil. Elegie vévodu manifestačně, přímo velezrádně velebily.
Situace se ovšem zkomplikovala. Všichni básníci zadržení při prvni razii autorství veršů popřeli, zatímco při druhé razii, uskutečněné po důkladné přípravě, se všichni zadržení básníci k autorství veršů přihlásili.
Někteří rádci navrhovali radikální postup, vpletení většiny na kolo, ale Alberico se rozhodl k okázalému gestu. Aby podtrhl rozdíl mezi svým a ygrathským dvorem. Na Chiaře básníci soupeřící o Brandinovu přízeň se jako ratlíci třásli na jeho pochvalné slůvko. Psali na tyrana nadšené pajány, na požádání škrábali nechutné pamflety na Alberika. Ve Východní Dlani považovala moc každého spisovatele za potenciálního buřiče. Za nepřítele státu.
Alberico překousl hněv, ocenil formální vybroušenost veršů a obě skupiny básníků propustil na svobodu. Ale předtím jim co nejvlídněji naznačil, že by ho potěšilo, kdyby si přečetl neméně formálně vybroušené verše satiricky pojednávající o Brandinovi Ygrathském, jehož osoba nabízí přímo nepřeberné možnosti. Přinutil se k úsměvu. Takové verše by mu udělaly velikou radost, řekl, a přemýšlel, jestli někdo z těch zatracených nadutých pisálků pochopil narážku.
Nepochopil. Namísto toho se za dva dny na zdech po celém městě objevila nová poema. O Tomassovi, synu Sandrovu. Žalozpěv nad jeho smrtí s neuvěřitelným tvrzením, že si záměrně zvolil sexuální zvrácenost jako živou metaforu

postavení dobyté, ujařmené vlasti, zvrácené situace Astibaru v době tyranie.
Alberico nemohl nepochopit, co chtěl básník říci, a tentokrát neměl na vybranou. Aniž by se obtěžoval vyšetřováním, nechal ihned naslepo vytáhnout z khavoven deset spisovatelů a ještě téhož dne před západem slunce je se zpřeráženými kostmi vplést na kolo vedle mrtvol ze spikleneckých rodů. Dal na měsíc uzavřít všechny khavovny. Další verše se neobjevily.
Tolik v Astibaru. Jenže téhož večera, kdy na Tržním náměstí v Tregeji bylo vyhlášeno zvýšení daní, se černovlasá žena na protest proti novému opatření vrhla z jednoho ze sedmi mostů do řeky. Před smrtelným skokem promluvila k shluku lidí a zanechala na mostě – bozi vědí, kde ho získala – svazek Sandrovských elegií z Astibaru. Nikdo ženu neznal. Pročesali ledovou řeku, ale tělo se nenašlo. Řeky v Tregeji pramení v horách a zakrátko ústí v moři, proud bývá silný.
Do čtrnácti dnů se verše rozšířily po celé provincii, a než nastala zima a napadl sníh, pronikly do Certanda a jižního Ferrautu.
Brandin Ygrathský vyslal do Astibaru spěšného kurýra, oblečeného v elegantním kožichu, s poselstvím oceňujícím elegie jako první významné umělecké dílo, které vzniklo na území ovládaném Barbadiorem. Upřímně Alberikovi poblahopřál.
Alberico zdvořile poděkoval a nabídl, že objedná u jednoho z nově se vynořivších talentovaných básníků poemu o slavném životě a vojevůdcovských činech knížete Valentina di Tigana.
Věděl, že vzhledem k Brandinovu kouzlu dokáže poslední slovo přečíst jen on sám, ostatně jemu především bylo určeno. Domníval se, že zvládl situaci, ale sebevražda ženy v Tregeji ho nepřestávala znepokojovat. Byl to čin nezvratný, který odkazoval k násilí prvního roku poté, co přistál u zdejších břehů. Dlouho byl klid, ale tak zásadní čin, spáchaný na veřejnosti a veřejností přetřásaný, nevěstil nic dobrého. Dokonce uvažoval i o tom, že zvýšení daní odvolá, ale to by se vykládalo spíš jako výraz slabosti než projev blahovůle. Kromě toho stále potřeboval peníze na armádu. Z domova se šířily zprávy, že císařův zdravotní stav se prudce zhoršuje a že se jen velmi zřídka objevuje na veřejnosti. Alberico věděl, že si musí udržet co největší přízeň svých žoldnéřů.
Na sklonku zimy se rozhodl odměnit Karalia celou polovinou někdejšího Nievolova panství.
V noci po oznámení tohoto rozhodnutí – zpráva se šířila nejdřív v armádě, pak byla vybubnována na Velkém náměstí v Astibaru – shořela do základu u Nievolova sídla stáj s několika přístavky.
Okamžitě přikázal Karaliovi, aby požár vyšetřil, ale na druhý den toho litoval. V čadících ruinách se našly dvě mrtvoly, uvězněné pod vraty, která vyvrátil padající trám. V jedné poznali informátora velitele Druhé kompanie Granciala. Ve druhé vojáka Druhé kompanie.
Karalius ihned vyzval Granciala na souboj a dal mu na vybranou místo a čas. Grancial neprodleně určil obé. Alberico spěšně vyhlásil, že případný vítěz souboje zemře vpleten na kolo. Podařilo se mu zabránit souboji, ale velitelé spolu od té doby nepromluvili. Mezi vojáky obou kompanií došlo k řadě drobných potyček, ale ta, která se udála v Tregeji, se poněkud vymkla z běžného rámce, zahynulo v ní patnáct mužů a dvakrát tolik utrpělo zranění.
Ve Ferrautu objevili tři mrtvé informátory vpletené na kola rolnických povozů, kdosi krutě parodoval tyranovu spravedlnost. Na odvetnou akci nebylo ani pomyšlení, rovnalo by se to přiznání, že muži byli informátoři.
V Certandu se nedostavili do služby dva příslušníci Třetí kompanie, zmizeli v zasněžené krajině, což se stalo vůbec poprvé. Siferval hlásil, že místní ženy v tom zřejmě nemají prsty. Muže pojilo mimořádně hluboké přátelství. Velitel kompanie nabídl banální, neuspokojivé vysvětlení.
V zimě poslal Brandin Ygrathský dalšího uhlazeného kurýra s dalším listem. Vřele poděkoval Alberikovi za nabídku poemy na zakázku s tím, že si ji rád přečte. Zároveň formálně požádal o zaslání šesti žen ze Certanda, tak mladých a pohledných jako ta, kterou mu Alberico před několika lety laskavě dovolil unést z Východní Dlaně, aby doplnil svou družinu společnic. Obsah listu neodpustitelně a záhadnými cestami vešel ve všeobecnou známost. Málokdo se nesmál.
Aby smích zatrhl, Alberico pověřil Sifervala zajetím šesti starých žen v jihozápadním Certandu. Přikázal, aby je oslepili, zchromili přetětím podkolenních šlach a dopravili pod záštitou kurýra na zasněženou hranici s Dolním Corte mezi pevnostmi Sinave a Forese. Tam měl Siferval jedné z nich předat list pro Brandina se žádostí, aby potvrdil příjem nových metres.
Ať si ho nenávidí. Hlavně že se bojí.
Siferval v hlášení uvedl, že na zpáteční cestě od hranic se řídili tipem informátora a vypátrali dva zběhlé vojáky, kteří žili na opuštěném statku. Namístě je popravili, přičemž jednoho – podle Sifervalovy zprávy toho zženštilejšího – předtím vykastrovali, aby zemřel tak, jak žil. Alberico mu udělil písemnou pochvalu.
Byla to neklidná zima. Místo aby určoval běh událostí, hrnuly se na něho a jen je odrážel. Za nocí, ale později i za dne, čím víc se na Dlani blížilo jaro, Alberico pomýšlel na devátou, nikým neovládnutou provincii, která se rozkládala na druhé straně zálivu. Na Senzio.

Šedooký kupec mluvil velmi rozumně. I když s ním Ettocio váhavě souhlasil, přece jen by byl radši, kdyby si host vybral k poobědvání zájezdní hostinec někoho jiného. Hovor se stočil nebezpečným směrem a Triáda ví, že po hlavní cestě mezi Astibarem a Ferrautem putuje dost barbadiorských žoldnéřů. Kdyby se některý v hostinci zastavil, těžko by považoval téma současné debaty za výraz přetlaku jarní energie. Platnost Ettociovy licence vyprší pravděpodobně za měsíc. Nervózně pokukoval po dveřích.
„Zdvojnásobil daně!“ zvolal hubený muž trpce a prohrábl si vlasy. „Po takové zimě! A to nemluvím o tom, co udělal s cenami obilí! Platíme clo na hranicích, poplatky u bran měst, kam se při Morianě poděl zisk?“
Ozvalo se souhlasné mumlání a výkřiky. V hostinci plném obchodníků na cestách se dal souhlas předpokládat. Ale bylo to nebezpečné. Ettocio naléval a nebyl jediný, kdo se ohlížel po dveřích. Mládenec, který se opíral lokty o pult, vzhlédl od křupavého dalamánku a kusu zdejšího sýra a nečekaně na něho přátelsky mrkl.

„Zisk?“ ironicky opáčil obchodník s vlnou ze severního Ferrautu. „Proč by se Barbadiořan staral o naše zisky?“
„Svatá pravda!“ V šedých očích se divoce zablýsklo. „Proslýchá se, že chce vysát Dlaň do mrtě a pak se v Barbadioru zmocnit císařské koruny!“
„Pst!“ zasyčel Ettocio, nemohl se udržet. Rychle si lokl piva vlastní výroby, přešel za pultem a zavřel okno. Vypadalo to hloupě, protože venku byl nádherný jarní den, ale uvnitř se dění vymykalo kontrole.
„Osmělil se a teď se nám chystá zabavit zbývající půdu, už s tím začal v Astibaru,“ pokračoval hubený kupec. „Vsadím se, že do pěti let z nás budou slouhové nebo otroci!“
Sborové souhlasné mručení přehlušil pohrdavý smích jediného muže. Všichni rázem zmlkli a obrátili se k člověku, kterého kupcovy řeči zjevně pobavily. Mračili se. Ettocio před sebou nervózně otřel už čistý pult.
Khardhunský válečník se dlouho smál a nijak nedbal na zachmuřenou reakci přítomných. V sošném, černém obličeji mu pobaveně cukalo.
„Co je tady tolik smíchu, starouši?“ zeptal se odměřeně šedooký kupec.
„Ty,“ řekl vesele Khardhuňan a zašklebil se, až tuhla krev. „Vy všichni. Nikdy jsem neviděl na jednom místě tolik slepců.“
„Vysvětlíš nám, co tím myslíš?“ zachrčel obchodník vlnou z Ferrautu.
„Co vám mám vysvětlovat?“ namítl Khardhuňan a v posměšném úžasu vyvalil oči. „Tak dobře. Proč by si při vašich, mých nebo jeho bozích Alberico ubližoval tím, že by usiloval o vaše zotročení?“ Zamířil kostnatý ukazováček na obchodníka, který položil otázku. „Kdyby se o to pokusil, předpokládám, že ve Východní Dlani by se našlo dost mužů, kteří by to přinejmenším chápali jako potupu. A možná by se… vzbouřili!“ Poslední slovo s parodickým důrazem tajnůstkářsky zašeptal.
Zaklonil se a rozesmál se vlastnímu vtipnému výstupu. Nikdo jiný se nezasmál. Ettocio nervózně pohlédl ke dveřím.
„Na druhé straně,“ pokračoval Khardhuňan s úsměvem, „když vás bude pozvolna ždímat dosucha daněmi, poplatky, konfiskacemi, dosáhne zrovna tak svého, aniž by někoho dohnal do krajnosti, aby se proti tomu vzepřel.“ Dlouze se napil piva. „Tvrdím, pánové, že Alberico z Barbadioru je chytrák.“
„A ty jsi nadutý, drzý cizinec!“ hněvivě vyhrkl šedooký kupec a opřel se o stůl.
Khardhuňan se přestal usmívat. Upřeně se na kupce zadíval a Ettocio byl najednou rád, že válečník musel svůj zakřivený meč odložit k ostatním zbraním za pultem.
„Sloužil jsem tu před třiceti lety,“ pronesl černý muž tiše. „To většina z vás tak akorát přišla na svět. V době, kdy jste se v noci počurávali, jsem na téhle cestě poskytoval ozbrojenou ochranu kupeckým karavanám. A co se týče toho cizince… Jsem aspoň cizinec ze svobodné země, což potvrzují i poslední informace. Donutili jsme útočníky k ústupu, tím se taky na Dlani nemůže pochlubit nikdo!“
„Protože ovládáte černou magii!“ náhle překřikl mládenec u pultu vřavu, která nastala po Khardhuňanových slovech.
„My ne! To je jediný důvod! Jediný!“
Khardhuňan se k mladíkovi otočil a pohrdavě ohrnul ret. „Tímhle zdůvodněním se ukolébáváš k nerušenému spánku, jen do toho, fešáku. Možná tě to povzbudí, až budeš na jaře platit daně nebo hladovět, protože nebude žádné obilí. Ale jestli chceš znát pravdu, povím ti ji, a zadarmo.“
Během jeho řeči hluk utichl, mnozí muži vstali a probodávali Khardhuňana očima.
Ten se rozhlédl kolem dokola, jako by mládence u pultu neuznával za hodná pozornosti, a pokračoval zvučným hlasem.
„Když nás Brandin Ygrathský napadl, odrazili jsme ho, protože Khardhun bojoval jako jednotná země. Společně jsme táhli za jeden provaz. Vám napráskali jak Alberico, tak Brandin, protože jste se příliš zabývali hašteřením o hranice mezi sebou, jestli armádě bude velet vévoda nebo kníže, či kněz nebo kněžka požehná vojskům, kdo bude bojovat v hlavním šiku a kdo na křídlech, kde se bude konat bitva a koho bozi víc milují. Vašich devět provincií skončilo pod jařmem černokněžníků jedna za druhou, prst za prstem. Rozebrali si vás jako bezbranná kuřata.“ Významně se odmlčel a pravil ke ztichlé společnosti: „Dávno jsem pochopil, že ruka bojuje líp, když se sevře v pěst.“
Ležérním gestem naznačil Ettociovi, aby mu nalil další pivo.
„Zatracená drzá khardhunská kůže,“ procedil skrze zuby šedooký kupec. Ettocio na něho od pultu rychle pohlédl. „Do Morianiny temnice s tebou, protože máš pravdu!“
To nečekal Ettocio ani nikdo z přítomných. Všech se zmocnila ponurá, sebezpytovná nálada. Mnohem nebezpečnější, uvědomil si Ettocio, a naprosto neodpovídající zářivému jarnímu dni za oknem, hřejivým slunečním paprskům, v nichž člověk pookřeje.
„Jenže co můžeme dělat?“ sklíčeně se otázal mládenec u pultu všech a nikoho.
„Nadávat, chlastat a platit daně,“ hořce odpověděl obchodník s vlnou.
„Upřímně a hluboce lituju,“ pronesl blazeovaně osamělý kupec ze Senzia. Neuvážil dobře situaci. Dopálil i klidného a zdrženlivého Ettocia.
Mládenec u pultu se rozlítil.
„Cože, ty, ty… já žasnu! Jakým právem…“ V záchvatu zuřivosti praštil do pultu. Kulaťoučký Senzian se nepřestal nadřazeně, provokativně usmívat.
„Opravdu, jakým právem!“ Výkřik provázel mrazivý pohled šedých očí. „Pokud vím, kupci v Senziu museli sáhnout do kapes hezky hluboko a vymačkat z nich i to poslední, aby si koupili přízeň na východě i na západě. Vytřepali svoje pytlíky tak důkladně, že pak nic nezbylo na jejich manželky!“
Rozlehl se nevázaný, oplzlý chechtot. I starý Khardhuňan se usmál.
„Pokud vím, guvernérem Senzia je našinec, ne někdo, koho poslali z Ygrathu nebo Barbadioru!“ prohlásil zbrunátnělý Senzian.
„Co se stalo s vaším vévodou?“ zaútočil ferrautský obchodník. „Vy v Senziu jste takoví zbabělci, že jste sami sesadili

vévodu a jmenovali guvernéra, abyste nedráždili tyrany. A tím se pyšníš?“
„Pýchy si neužije,“ poznamenal posměšně hubený kupec. „Na to nemá čas. Musí se pořád rozhlížet na obě strany, od kterého tyrana si přijede emisar pro jeho manželku!“
Přítomní se opět obhrouble, jízlivě rozchechtali.
„Na poraženého máš zlý jazyk,“ řekl Senzian chladně. Smích ustal. „Odkud jsi, že se vysmíváš odvaze jiných?“
„Z Tregey,“ odpověděl kupec.
„Z okupované Tregey,“ opravil ho sarkasticky Senzian. „Z porobené Tregey. S guvernérem z Barbadioru.“
„Přemohli nás jako poslední,“ ohradil se poněkud paličatě Tregean. „Borifort vydržel nejdéle.“
„Ale padl,“ stroze, ve zřejmé výhodě konstatoval Senzian. „Taky bych se opatrně vyjadřoval o cizích manželkách. Po tom, co se vykládá o chování Barbadiořanů u vás. Prý ovšem většina vašich žen projevila značnou ochotu…“
„Zavři tu svoji nevymáchanou hubu, špíno!“ vyštěkl Tregean a prudce vstal. „Drž hubu, nebo ti ji zavřu na věky, senzijský lháři!“
Propukla vřava, která předčila ty předchozí. Ettocio urputně mával nad pultem zvoncem, aby zjednal pořádek.
„Přestaňte!“ zařval. „Tak dost, nebo vás všechny vyhodím!“ Strašlivá pohrůžka přítomné zčásti utišila.
Aspoň natolik, že bylo opět slyšet sardonický smích khardhunského válečníka. Vstal, hodil na stůl mince, aby zaplatil útratu, ze své úctyhodné výšky se rozhlédl po lokále a nepřestal se usmívat.
„Už chápete, co jsem myslel?“ otázal se. „Všechny ty čilé prsty se mezi sebou pošťuchují a lámou. Vždycky jste se tak chovali. A nepřestanete s tím. Dokud nezůstane nic jiného než Barbadior a Ygrath.“
Sebevědomě přešel k pultu, aby si vyzvedl meč.
„Počkej,“ náhle zvolal šedooký Tregean, když Ettocio předával zakřivený meč v pochvě. Khardhuňan se pomalu otočil.
„Vládneš tou věcí stejně obratně jako jazykem?“ zeptal se Tregean.
„Několikrát zčervenal,“ nevesele se usmál Khardhuňan.
„Pracuješ teď pro někoho?“
Khardhuňan si tazatele drze měřil. „Kam se chystáš?“
„Právě jsem změnil plán,“ dostalo se mu odpovědi. „Ve Ferrautu se nedají vydělat peníze. Dvojnásobné clo to vylučuje. Vydám se tedy dál. Zaplatím ti za ozbrojenou ochranu během cesty na Certandskou vysočinu.“
„To je drsný kraj,“ zamyšleně poznamenal Khardhuňan.
Tregeanovi pobaveně zacukalo v obličeji. „Proč myslíš, že chci tebe?“ zeptal se.
Válečník mu vzápětí úsměv oplatil. „Kdy vyrazíme?“
„Už jsme vyrazili,“ řekl Tregean, vstal a zaplatil. Požádal o svůj krátký meč a společně vyšli z lokálu. Než zavřeli dveře, dovnitř nakrátko pronikla oslňující sluneční záře.
Ettocio doufal, že tím debata ustala. Nestalo se. Mládenec u pultu blábolil něco o jednotě a vytvoření společné fronty – takové hloupé řeči by mu nevadily, kdyby nebyly tak nebezpečné. Naneštěstí – aspoň z Ettociova hlediska – mládencovu úvahu zaslechl obchodník vlnou z Ferrautu a ve vzrušené atmosféře téma nezapadlo.
Diskutovalo se celé odpoledne i poté, co mládenec odešel.
A pozdě večer, to už se hosté vyměnili, Ettocio překvapil sám sebe, jak se vložil do prastarého sporu mezi Astibařany a Senziany o tom, kde mají lepší víno. Argumentoval jako vysoký Khardhuňan příměrem o devíti prstech, které se snadno zlomí, protože se nikdy nesevřou v pěst. Připadalo mu to rozumné a z jeho úst to znělo inteligentně. Všiml si, že muži pokyvovali už během jeho řeči. Bylo to neobvyklé a lichotivé – hosté málokdy věnovali Ettociovi pozornost, leda když oznamoval zavírací hodinu.
Zalíbilo se mu to. V následujících dnech se k tomu tématu vracel, kdykoli se naskytla příležitost. Až teď si Ettocio začal získávat pověst moudrého muže.
Jednoho letního večera ho bohužel vyslechl barbadiorský žoldnéř, který postával venku u otevřeného okna. Licenci mu neodebrali. Toho času byla na celé Dlani velmi napjatá situace. Ettocia zatkli a popravili vpletením na kolo, ruce mu uťali a nacpali do úst.
Ale spousta lidí jeho argumenty slyšela. A spousta lidí na ně přikyvovala.

Devin se ke čtveřici připojil asi o míli dál na jih za hostincem na křižovatce na prašné cestě do Certanda. Čekali na něho. Catriana seděla sama v prvním povozu, ale Devin vylezl na druhý a sedl si vedle Baerda.
„Bublali, jako když se vaří khava,“ řekl zvesela na jeho tázavý pohled. Alessan na koni se na ně dotáhl. Devin si všiml, že si připnul meč k pasu. Baerd měl luk hned za sedadlem, aby na něj snadno dosáhl. Devin v posledním půlroce několikrát viděl, jak rychle a přesně s ním umí zacházet. Alessan se na něho usmál, ve slunečném odpoledni jel prostovlasý.
„Předpokládám, že jsi po našem odchodu v hrnci zamíchal, co?“
Devin se zazubil. „Nebylo třeba moc míchat. Vy dva si počínáte zkušeně jako profesionální herci.“
„Ty taky,“ řekl vévoda, který cválal na koni vedle vozu na druhé straně. „Zvlášť jsem obdivoval, jak jsi tentokrát soptil hněvem. Myslel jsem, že po mně něco hodíš.“
Devin se na něho usmál. Sandrovy bílé zuby se zablýskaly v neuvěřitelně černém obličeji.
Nečekej, že nás poznáš, řekl mu Baerd, když se před půl rokem loučili v sandrovském lese. Devin se na to připravil. Ale ne dostatečně.
Baerdova proměna udivila, ale byla poměrně střízlivá: vypěstoval si krátký vous a odpáral ramenní vycpávky ze svého kabátce. Nebyl zdaleka tak urostlý, jak se Devin původně domníval. Také změnil barvu vlasů ze slámové na svou údajně přirozenou tmavě kaštanovou. Oči měl právě tak tmavohnědé, ne pomněnkově modré jako dřív.
Zato se Sandrem Astibarským se udála změna naprosto zásadní. I Alessan, který si za léta na takové kousky zvykl,

když poprvé spatřil vévodu, hvízdl údivem. Ze Sandra se stal postarší černý válečník ze zámořského Khardhunu. Devin věděl z vyprávění, že tito zdatní bojovníci se hojně vyskytovali na cestách Dlaně před dvaceti třiceti lety, v dobách, kdy se obchodníci odvažovali putovat jen v karavanách a o khardhunské vojáky se zakřivenými meči byla velká poptávka, neboť je účinně chránili před bandity.
Sandre bez plnovousu, s bílými vlasy obarvenými do popelava, s vyzáblým černým obličejem a zapadlýma jiskrnýma očima vypadal přesně jako khardhunští žoldnéři. Když Baerd uviděl vévodu na denním světle, málem ho nepoznal. Proměna byla dokonalá.
„Jak jste to dokázali?“ zeptal se užasle Devin.
„Vodičkami a lektvary,“ odpověděl Alessan a otřásal se smíchy.
Baerd mu později vysvětlil, že po pádu Tigany žili s knížetem několik let v Quileie. Převleky a maskování – barvení vlasů i kůže, dokonce změna barvy očí – se na jihu za horami staly významným, dokonale zvládnutým uměním. Bez nich by se neobešla Mystéria Matky bohyně ani světštější rituály a divadelní produkce, které sehrály významnou, podstatnou úlohu za bouřlivých náboženských konfliktů v dějinách Quileiy. Baerd se nezmínil, co tam s Alessanem dělali, kdo je naučil tajům tohoto řemesla a jak si opatřili základní nástroje a potřeby.
Catrianu do toho taky nezasvětili, proto to Devin nesl snáz. Jednoho odpoledne se Alessana zeptali a dostalo se jim poprvé odpovědi, která je pak provázela celým podzimem a zimou.
Na jaře, řekl Alessan, dozvíte se to na jaře. Ujasníte si i spoustu jiných věcí. Spějí k důležitému bodu, ale musí do té doby počkat. Nehodlal o tom diskutovat. Před jarními kvatembrovými dny opustí stávající trojúhelník Astibar – Tregea – Ferraut a zamíří na jih přes úrodnou nížinu Certanda. A tehdy se může mnohé změnit, řekl Alessan. Tak nebo onak.
Když k nim promlouval, neusmíval se, ačkoli se smál rád a hodně. Devinovi se vybavilo, jak Catriana pohodila hlavou a v modrých očích jí blýsklo hněvem.
„Jde ti o Alienor, co?“ dožadovala se vyčítavě. „O tu ženskou na hradě Borso.“
Alessan překvapeně otevřel ústa a vzápětí je roztáhl do úsměvu. „Ne, milá zlatá,“ řekl. „Zastavíme se na Borsu, ale ne kvůli jejím půvabům. Kdybych nevěděl, že tvoje srdce patří jen Devinovi, myslel bych si, že žárlíš, Catriano.“
Ironická poznámka měla předpokládaný efekt. Catriana se rozzlobila a Devin, sám zrozpačitělý, rychle změnil téma.
Alessan se tak někdy choval. Za hlubokou, samozřejmou laskavostí a opravdovým kamarádstvím existovala hranice, kterou nebylo radno překračovat. Zřídka se choval hrubě, ale jeho posměch – vždycky uměřený – bodnul tak, že si to člověk zapamatoval. I vévoda zjistil, že není dobré na Alessana v některých věcech, včetně téhle, tlačit. A pokud se na něco zásadnějšího zeptali vévody, prohlásil, že o tom, co bude na jaře, ví právě tak málo jako oni.
Když podzim ustoupil zimě s dešti a pak se sněhem, Devin přemýšlel a čím dál víc dospíval k závěru, že Alessan je kníže země, která s každým uplynulým dnem odumírá. Pak nebylo divu, že neměli přístup ke všemu, otázka spíš zněla, kam až mohou a kde začíná střežené území. V průběhu dlouhé zimy se Devin cvičil v trpělivosti. Naučil se pozdržet otázku pro správnou chvíli nebo ji vůbec nepoložit a snažit se najít odpověď sám. Jestliže se má všechno podstatné dozvědět na jaře, počká. Zatím se vrhl s veškerou dosud nepoznanou vášní na to, co bylo právě jeho úkolem.
I do jeho duše zarazili čepel onu hvězdnatou podzimní noc v Sandrových lesích.
Netušil, co ho čeká, když za pět dní vyrazili s Rovigovým koňským povozem a třemi dalšími koňmi do metropole Ferrautu s postelí a spoustou dřevěných sošek Triády. Taccio napsal Rovigovi, že může prodat astibarské dřevěné náboženské sošky se slušným ziskem kupci ze Západní Dlaně. Zvlášť proto, jak Devin zjistil, že clo nebylo uvaleno na umělecké předměty zobrazující Triádu, oba černokněžníci tak úspěšně uklidnili a neutralizovali duchovenstvo.
Devin se během podzimu a zimy hodně poučil o obchodu a řadě jiných věcí. S novou, těžce nabytou trpělivostí tiše naslouchal, jak Alessan a vévoda na dlouhých cestách důkladně probírali různé závažné myšlenky, aby ze surové horniny pojmů vytěžili diamanty vybroušených plánů. A i když za nocí ve snu viděl, jak mohutná armáda táhne do boje za osvobození Tigany anebo boří proslulé přístavní hradby na Chiaře, záhy pochopil – za bílých mrazivých dnů – že budou muset postupovat úplně jinak.
Proto se stále zdržovali na východě, ne na západě, a podnikali, co mohli: obírali se malými třpytivými diamanty Alessanových a Sandrových plánů a šířili neklid v Alberikových provinciích. Jednou se Catriana Devinovi svěřila – ve chvíli, kdy ho kdovíproč uznala za hodna svých slov – že Alessan si počíná mnohem agresivněji než před rokem, kdy se k nim připojila. Devin poznamenal, že možná pod Sandrovým vlivem. Catriana zavrtěla hlavou. Připustila, že zčásti ano, ale prý v tom bude něco jiného, nový impuls ze zdroje pro ni zatím neznámého.
Víc se dozvíme na jaře, řekl na to Devin a pokrčil rameny. Zírala na něho, jako by ji svým klidem osobně urazil.
Na počátku zimy Catriana navrhla mimořádně údernou akci: falešnou sebevraždu v Tregeji. S tím, že na místě činu zanechá svazek elegií, které mladý básník věnoval dynastii Sandrů. Jmenoval se Adreano, sdělil jim nezvykle zaražený Alessan. To jméno uvedl Rovigo na seznamu dvanácti básníků namátkou usmrcených vpletením do kola v rámci Alberikovy odvety za odbojné verše. Alessana ta zpráva nečekaně hluboce zasáhla.
Rovigo kromě obvyklých obchodních záležitostí sdělil v dopise další důležitou informaci. List na ně čekal v taverně na severu Tregey, která sloužila jako poštovní schránka pro mnoho obchodníků ze severovýchodu. Táhli právě na jih a šířili ze všech sil zprávy o nepokojích mezi vojáky. Rovigo podruhé upozorňoval, že ke zvýšení daní dojde pravděpodobně neprodleně, aby se tím pokryly nové požadavky žoldnéřů na zvýšení platů. Sandre, který dokonale rozuměl tyranovým spekulacím, Rovigův předpoklad potvrdil.
Po večeři, když seděli kolem ohně, vyrukovala Catriana se svým návrhem. Devin nevěřil svým uším: viděl, jak vysoko se v Tregeji klenou mosty nad hladinou a jak divoce uhání voda říčním korytem. Navíc byla zima, teplota klesala den za dnem.
Alessan, rozrušený zprávami z Astibaru, zastával stejný názor jako Devin a rázně nápad zamítl. Catriana zdůraznila dvě věci. Zaprvé, že vyrostla u moře a umí plavat líp než kdokoli z nich a líp než kdokoli z jejich známých.

Zadruhé, prý jak Alessan dobře ví, takový sebevražedný skok, zvlášť v Tregeji, dokonale podpoří všechno, čeho chtějí dosáhnout ve Východní Dlani.
„To je pravda, i když mě to vůbec netěší," pronesl Sandre do ticha pro Devina památnou větu.
Alessan neochotně souhlasil, že zajede do Tregey na obhlídku řeky a mostů.
Za čtyři dny se Devin a Baerd ve večerním šeru krčili na břehu řeky v metropoli Tregey a Devinovi připadal most, který si vybrala Catriana, strašlivě vysoko. Zvlášť v chladném větrném zimním počasí, v rychle houstnoucí tmě a na krok od černého, studeného vodního proudu, který se řítil hlubokým říčním korytem.
Zatímco čekali, Devin se neúspěšně pokoušel utřídit si složitou směs citů ke Catrianě. Lomcovala jím zima, ale především strach.
Zapamatoval si, jak mu srdce poskočilo, povzbuzeno zvláštním spojením tří pocitů – úlevy, obdivu a závisti, když vyplavala u břehu přesně tam, kde stáli. Svírala dokonce v jedné ruce paruku, aby se někde nezachytila a někdo ji nenašel. Devin ji strčil do mošny a Baerd zatím usilovně utíral Catrianino třesoucí se tělo a halil je do do teplého oblečení, které přinesli. Když Devin viděl, jak zmodrala zimou, neovladatelně se třese a cvakají jí zuby, přestával závidět. A probudila se v něm hrdost.
Catriana pochází z Tigany, on taky. Svět o tom ještě neví, ale pracují spolu – jakkoli kuse informováni – na tom, aby jejich vlast ožila.
Na druhý den ráno jejich dva povozy pomalu drkotaly z města a pokračovaly na severozápad do Ferrautu, plně naložené horskou khavou. Lehce poletoval sníh. Město za nimi propadlo vzrušení a zmatku, protože v něm neznámé černovlasé venkovské děvče spáchalo demonstrativní sebevraždu. Devin se od té doby ke Catrianě nedokázal chovat obhrouble nebo malicherně.
Aspoň většinou. Ona se naproti tomu většinou dál tvářila, že je neviditelný.
Těžko přesvědčoval sám sebe, že se spolu ne tak dávno milovali, jejich rty se opravdu spojily, cítil její ruce ve vlasech a že lnula k jeho tělu.
Samozřejmě o tom nikdy spolu nemluvili. Nevyhýbal se jí, ale ani ji nevyhledával, chovala se nevypočitatelně náladově, nikdy nevěděl, čeho se od ní dočká. S nově nabytou trpělivostí ji nechával řídit povoz nebo jí udělal místo, aby si vedle něho přisedla v taverně ke kamnům, když chtěla. I to se občas stávalo.
Tu zimu po výjezdu do Tregey pobývali ve městě Ferrautu potřetí a jako vždycky je báječně krmila Ingonida, stále nadšená postelí, kterou jí přivezli. Tacciova manželka projevovala k vévodovi v jeho černé podobě zvláštní něžnou náklonnost – Alessan si kvůli tomu v jejich kruhu s chutí Sandra dobíral. Obtloustlý, červenolící Taccio je bohatě napájel vínem.
Čekal je tam další balíček s poštou od Roviga z Astibaru. Obsahoval tentokrát dva dopisy. Z jednoho se navzdory dlouhému putování linula opojná vůně.
Alessan se naoko zakabonil a předal Devinovi bleděmodrý omamný výtvor s dvojsmyslnou horlivostí. Ingonida radostně zahalekala a sepjala ruce v gestu neomylně prozrazujícím romantické vytržení. Taccio se rozzářil a nalil Devinovi další sklenici vína.
Takový parfém nepochybně používala Selvena. Když Devin opatrně přebíral obálku, zřejmě se tvářil dost nejapně, protože zaslechl, jak se Catriana uchichtla. Usilovně se jí vyhýbal očima.
Selvenin dopis byl jediným překotným výlevem, odrážejícím přirozenost pisatelky. Nicméně jistý sugestivní návrh, který mu učinila, způsobil, že na nevinný dotaz ostatních, jestli by si mohli dopis přečíst, odpověděl záporně.
Devin si musel přiznat, že jeho pozornost daleko víc upoutalo pět úhledných řádek, které připojila k otcovu dopisu Alais. Drobným, čitelným rukopisem sdělovala, že objevila v jednom chrámu a opsala si jinou variantu Žalozpěvu za Adaona a těší se, že se o ni se všemi podělí, až zase přijedou na východ. Podepsala se jen iniciálami.
Rovigo v dopisu uvedl, že od té doby, co na Velkém náměstí spolu s rodinnými příslušníky spiklenců veřejně popravili celkem dvanáct básníků, panuje v Astibaru naprostý klid. A že ceny obilí stále stoupají, on sám rád koupí za stávající ceny jakékoli množství zeleného senzijského vína, které seženou, velmi brzy se prý očekává, že Alberico vybere mezi veliteli vojska leníka velké části Nievolova zkonfiskovaného panství a že podle spolehlivých informací v Astibaru stoupnou dosud nepřiměřeně nízké ceny senzijského plátna.
Zpráva o Nievolovu panství vyvolala další jiskřivou debatu mezi Alessanem a vévodou.
A z jisker vzplál plamen.
Celá pětice vyrazila rychle po dobře udržované cestě na sever do Senzia se zásilkou náboženských sošek. Za peníze stržené prodejem uměleckých děl nakoupili zelené víno a za výhodnou cenu i mnoho plátna – jejich nejúspěšnějším vyjednávačem v obchodních záležitostech se kupodivu stal Baerd. Obratem se vydali zpět k Tacciovi, na hranicích obou provincií zaplatili nová vysoká cla a u městských hradeb poplatek.
Tam je čekal další dopis. Mezi různými krycími obchodními novinkami Rovigo oznámil, že rozhodnutí o přidělení části Nievolova panství se očekává koncem týdne. Dodal, že informaci má ze spolehlivého zdroje. Dopis napsal před pěti dny.
Ještě téhož večera si Alessan, Baerd a Devin vypůjčili od Taccia třetího koně – hostitel byl především rád, že nic neví o jejich záměrech – a vyrazili na dlouhou cestu k astibarským hranicím a dál až k úžlabině u brány k Nievolovu panskému sídlu.
Vrátili se za sedm dní s novým povozem plným nespředené vlny pro Taccia. Zvěst o požáru je předstihla. Mluvilo se o něm všude, řekl jim na uvítanou Sandre. Ve ferrautských tavernách se už strhla řada šarvátek mezi vojáky První a Druhé kompanie.
Nový povoz přenechali Tacciovi a vydali se nyní beze spěchu opět do Tregey. Nepotřebovali tři povozy. Vystupovali jako odvážní a skromní obchodní společníci. Vzhledem k vysokým daním a clům docilovali minimálního zisku. Hodně o

daních a clech debatovali, hlavně na veřejnosti. Často mnohem otevřeněji, než byli jejich posluchači zvyklí.
Alessan se hádal s jízlivým khardhunským válečníkem v desítkách zájezdních hostinců a taveren a mnohokrát ho najal coby ozbrojený doprovod. Někdy sehrál jeho roli Devin, jindy Baerd. Dbali na to, aby svůj výstup nikde neopakovali. Catriana pečlivě vedla deník, kde všude se zastavili, o čem tam hovořili a v co debata vyústila. Devin ji ujišťoval, že se mohou spolehnout na jeho paměť, ale ona vedla záznamy dál.
Vévoda vystupoval na veřejnosti pod jménem Tomaz. Sandre patřilo na Dlani k dost vzácným jménům, tím podivnější a riskantnější by bylo, kdyby se tak jmenoval khardhunský voják. Když jim vévoda na podzim přednesl své nové jméno, Devin se nad jeho osudem pozastavil. Přemýšlel, jaké to je muset zabít vlastního syna. A syny přežít. Vědět, že všechny, i ty jeho nejvzdálenější příbuzné zaživa vpletli na barbadiorská kola a nechali je v mukách umírat. Snažil se představit si, jak mu asi je.
Život, vlastní existence, která člověka zpětně poznamenává, připadal onoho podzimu a zimy Devinovi bolestiplnější. Často vzpomínal na Marru, o niž ho nelítostně na cestě k dospělosti připravil osud, na všechno, čím mu byla. Nesmírně ji postrádal, propadal někdy těžkým depresím. S ní by si mohl o všem promluvit. Ostatní měli plnou hlavu svých starostí, nechtěl je obtěžovat. Uvažoval, jestli by to, s čím se potýká, pochopila Rovigova dcera Alais. Nejspíš ne, žije v příliš uzavřeném, chráněném světě, kde ji takové myšlenky netrápí. Jednou v noci se mu o ní zdál nečekaně živý sen.
Na druhý den seděl vedle Catriany v prvním povozu, nezvykle zamlklý, zneklidnělý a vzrušený z její blízkosti, rusá kštice v bílé zimní krajině přímo planula.
Občas si vzpomněl na vojáka v Nievolově stáji, který prohrál v kostkách, odnesl si daleko od zpěvu na osamělou stráž láhev vína a Devin ho ve spánku podřízl. Narodil se ten voják jen proto, aby se stal obětí Devina di Tigana?
To bylo strašné pomyšlení. Devin se tím obíral za dlouhých zimních jízd a dospěl k závěru, že tomu tak není. Ten člověk přece žil ve společnosti a nějak se utvářel. Nepochybně způsobil jiným radost i zármutek a totéž poznal na vlastní kůži. Způsob smrti necharakterizoval jeho životní cestu k Eanně nebo k jaké nadpozemské autoritě se upínají v Barbadioru.
Na takové otázky se těžko hledají odpovědi. Žil a zemřel Stevan z Ygrathu jen proto, aby jeho otec ze žalu zničil malou provincii, ztrestal její obyvatele a vyhladil její jméno z paměti lidí? Narodil se kníže Valentin di Tigana proto, aby zasadil čepelí smrtící ránu, která to všechno způsobila? K čemu je předurčen jeho nejmladší syn?
A k čemu nejmladší syn asoliského rolníka, uprchlíka z Avalle, který nesnesl jeho proměnu ve Stevanien? Samá hádanka k nerozlousknutí.
V Senziu, jednoho dopoledne, kdy se chladný severní vzduch tetelil předzvěstí jara, se Baerd vrátil z proslulého trhu se zbraněmi se zbrusu novým, dokonale vyváženým, krásným mečem pro Devina. Na jílci se skvěl černý drahokam. Nic mu nevysvětloval, ale Devin pochopil, že to souvisí s tím, co se stalo v Nievolově stáji. Dar nezodpověděl žádnou z jeho nových otázek, nicméně mu pomohl. Baerd ho s ním v přestávkách na cestách učil zacházet.
Baerd dělal Devinovi starosti, zčásti i proto, že Alessan z něho taky měl těžkou hlavu. První dojem, který si utvořil v chatě, byl z větší části mylný: vysoký, světlovlasý, nesmírně chladnokrevný a schopný muž. Jenže Baerd je teď černovlasý a ne zase tak vysoký, schopnosti mu jistě nelze upřít, ale to, jak jimi půl roku plýtval, nesvědčilo o velké chladnokrevnosti. Zachovával jen určitou míru obezřetnosti a opatrnosti. Uzavřel se do krunýře bolesti, s níž tak dlouho žije.
Svým způsobem to má Alessan snazší než Baerd, uvažoval Devin. Kníže nalézal aspoň dočasnou úlevu v debatě s lidmi, rád se zasmál, a především a skoro vždycky ho utěšila hudba. Baerd nevěděl, co je to uvolnit se, kráčí soustředěně a cílevědomě světem a ani na okamžik nepouští ze zřetele, že Tigana neexistuje.
Pomyšlení na to, ho za nocí občas dohánělo skoro k šílenství, nemohl spát, jindy z ničeho nic vykročil od ohně u cesty do tmy. Vyrazil beze slova, navenek klidný a vyrovnaný, ale každého, kdo by s ním chtěl jít, by zapudil.
Devin často sledoval Alessana, který pozoroval odcházejícího Baerda.
„Znal jsem člověka jako on," řekl Sandre chraplavě jedné noci, když Baerd vyšel z vyhřáté taverny do mlhavé zimní noci v Tregeských horách nedaleko Borifortu. „Odcházel, aby se zbavil potřeby někoho zabít."
„To bude zčásti i jeho případ," připustil Alessan.
V zimě, za noci, napadají lidi všelijaké myšlenky.

Ale teď nastalo jaro, země jako by v teplém slunci napájela mízou zeleň, všechno ožívalo a kvasilo, i na Devina se z přírody, kterou projížděli, přenášela radostná nálada.
Dočkejte jara, řekl Alessan, když na stromech v pozdním podzimu zlátlo a červenalo listí a vítr se honil holými vinicemi. A jaro přišlo, kvapem se blížily kvatembrové dny a konečně – konečně! – vyrazili do Certanda a věci se pohnou kupředu. Devin nedokázal a ani nechtěl potlačit vzrušení, které v něm stoupalo jako míza ve stromech. Cítil, že cokoli se bude dít, začne se dít brzy.
V druhém povozu vedle Baerda si připadal důležitě, bylo mu skvěle, dokonale ožil. Před nimi se v odpoledním slunci leskly Catrianiny vlasy, podivuhodně, zázračně to působilo na Devinův krevní oběh. Uvědomoval si, že Baerd ho zvídavě pozoruje, a zaznamenal, že mu na tváři hraje úsměv. Co na tom. Dokonce ho to těšilo. Baerd je kamarád.
Devin zanotoval píseň. Velmi starou baladu, Poutníkovu píseň:

Za sebou nechal jsem rodný dům
a jedu do cizí země,
snad až slunce zapadne a měsíce vyjdou
bohyně Eanna vyslyší mě…

Alessan, ať byl v jakékoli náladě, se téměř vždycky připojil ke zpěvu a nezklamal ani tentokrát, při druhé strofě Devina

doprovázel na tregeskou píšťalu. Kníže na něho povzbudivě mrkl.
Catriana se po nich káravě ohlédla. Devin se na ni zazubil a pokrčil rameny, Alessan najednou spustil na píšťalu divokou, vyzývavou taneční mezihru. Catriana marně potlačovala úsměv. Přidala se ke třetí strofě a pak sama spustila novou píseň.
Uprostřed léta se Devinovi vybaví obraz jejich pětice v prvních hodinách dlouhé cesty na jih a bude si připadat velmi starý.
Ale toho dne byl mladý. A svým způsobem všichni. Chvílemi známé refrény obohatil příjemným barytonem i Sandre, znovuzrozený v nové identitě a s novou nadějí ve svém dlouhém, nepomíjejícím snu.
Devin zpíval s Catrianou a vysoký zvučný hlas letěl jako předvoj po sluncem zalité, klikaté cestě do Certanda, k hradní paní na Borsu, ať je jakákoli a Alessan pohledává v horách cokoli.
Před západem slunce dojeli jakéhosi poutníka.

Samo o sobě na tom nebylo nic neobvyklého. Postupovali stále ještě Ferrautem, lidnatým krajem na sever od Ciorone, kde se křžovaly rušné cesty z Tregey a Corte se spojnicí severu s jihem, po níž právě jeli. Na druhé straně osamělí poutníci se tu vyskytovali poměrně zřídka, proto se Devin a Baerd rozhlíželi, jestli u cesty nečíhají v záloze další. Činili tak víceméně ze zvyku, cestovali zemí, kde se zlodějské živnosti příliš nedaří, a navíc byl ještě bílý den. Když se k poutníkovi přiblížili, Devin si všiml, že muž nese na zádech pouzdro s malou harfou. Trubadúr. Devin se usmál, to bývají skoro vždycky dobří společníci.
Muž se otočil a čekal, až ho dostihnou. Když u něho Catriana zastavila s prvním povozem, vysekl jí tak hlubokou, dvorně elegantní poklonu, že to na jinak liduprázdné cestě vypadalo málem jako parodie.
„Poslední míli mi působilo potěšení, co jsem slyšel," pravil a napřímil se. „A ještě větší potěšení mi působí, když tě vidím." Byl vysoký, už nemladý, s dlouhými prošedivělými vlasy a bystrýma očima. Věnoval Catrianě úsměv, jímž trubadúři z Dlaně prosluli. Zuby mu v ostře řezané tváři bíle zasvítily.
„Vydal ses s jarem na jih?" zeptala se a zdvořile se usmála nad jeho lichotkami. „Po staré šňůře?"
„Uhodla jsi," připustil. „Ve stejnou dobu po staré šňůře. A vůbec se mi nechce tak mladé krasavici prozradit, kolikátým rokem tuhle cestu opakuju."
Devin seskočil vedle Baerda a přistoupil k muži, aby si něco ověřil. „Budu hádat," řekl a usmíval se. „Myslím, že si tě pamatuju. Oba jsme vystupovali v období sňatků v Certandu. Nehrál jsi před dvěma lety na harfu u Burneta di Corte?"
Pronikavé oči si ho měřily. „Ano," přiznal po chvíli. „Jsem Erlein di Senzio a jednu sezonu jsem byl v trupě toho mizery Burneta. Jenže mě podvedl ohledně peněz, tak jsem se zase osamostatnil. Vaše hlasy zněly profesionálně. Kdo jsi?"
„Devin d'Asoli." Lež mu splynula ze rtů lehce. „Pár let jsem byl u Menika di Ferraut."
„A pak ses věnoval něčemu výnosnějšímu," řekl Erlein a zadíval se na naložené povozy. „Jezdí Menico pořád po štacích? A je čím dál tlustší?"
„Ano, jezdí a tloustne," odpověděl Devin a v duchu se zastyděl, že na svého někdejšího principála nasazuje. „Burnet prý taky."
„Hovado jedno," ulevil si Erlein. „Dluží mi peníze."
„S tím my nic nenaděláme," vmísil se do rozhovoru Alessan, který seděl na koni. „Ale jestli chceš, můžeme tě dopravit do Ciorone před zákazem vycházení. Baerd má na voze místo," rychle dodal, když Erlein zašilhal po volném sedátku vedle Catriany.
„Byl bych vám hluboce zavázán…," spustil Erlein.
„Nemám Ciorone rád," ozval se náhle Sandre. „Podvádějí tam a moc lidí se dozví, co vezeme a kam jedeme. A mezi nimi dost špatných lidí. Bude vlahá noc, radši zůstaňme venku."
Devin překvapeně pohlédl na vévodu. Vůbec se o ničem takovém předtím nezmínil.
„Poslyš, Tomazi, nechápu, proč…," pokusil se zasáhnout Alessan.
„Najal sis mě, kupče," přerušil ho Sandre. „Chceš po mně práci, tak ji odvádím. Když na mě nedáš, vyplať mě a já si najdu někoho, kdo mě poslechne." Vpadlé oči v černém obličeji mu jen plály.
A mluvil tónem, který nikoho nenechal na pochybách, že Sandre má pro svůj zásah vážný důvod.
„Mírni se laskavě," okřikl ho Alessan a natočil se s koněm, aby stanul čelem k vévodovi. „Nebo tě opravdu propustím a hledej si se svými starými kostmi nějakého hlupáka, který tě zaměstná." Přes rameno, směrem k Erleinovi, poznamenal: „To jsem si dal, najal jsem si nejdrzejšího Khardhuňana, co kdy brázdil cesty na Dlani."
„Všichni jsou drzí," prohlásil trubadúr a potřásl hlavou. „Kdo jiný si troufá nosit křivé meče."
Alessan se rozesmál. Devin se k němu připojil.
„Setmí se až zadlouho," řekl Baerd nespokojeně. „Do Ciorone to pohodlně stihneme. Proč spát na zemi?"
Alessan si povzdechl. „Chápu tě, ale lituju. Na téhle trase jsme na rozdíl od Tomaze nováčci. Měli bychom mu naslouchat, jinak ho platíme zbytečně, ne?" Zadíval se na Erleina a pokrčil rameny. „Takže tě do Ciorone nesvezeme."
„Nebudu postrádat to, s čím jsem nepočítal," řekl trubadúr s úsměvem. „Poradím si."
„Srdečně tě zveme k našemu ohni," prohodil Devin, přesvědčený, že správně pochopil vévodův pohled. Nebyl si však jist, co tím Sandre sleduje.
Erlein se kupodivu začervenal a zrozpačitěl. „Děkuju za pozvání, ale nemám nic, čím bych přispěl ke společné tabuli."
„Je vidět, žes dlouho na cestách," řekl Sandre už celkem klidně. „Tuhle frázi jsem na Dlani dávno neslyšel. Tradice vymírají."
„Máš s sebou přece harfu, ne?" promluvila v pravou chvíli Catriana sladkým hlasem. Pohlédla na okamžik zpříma na Erleina, načež cudně sklopila zrak.
„To ano," odpověděl trubadúr po odmlce a potvrdil, co všichni viděli. Hltal Catrianu očima.

„Pak rozhodně nemáš prázdné ruce," řekl úsečně Alessan. „Devin a moje sestra zpívají, slyšel jsi je, a já umím fouknout do píšťaly. Po večeři bude znít pod hvězdami harfa kouzelně."
„Přesvědčil jsi mě," řekl Erlein. „Určitě se pobavím líp, než když na cestách učeně debatuju sám se sebou."
Alessan se opět zasmál.
„Jestli si dobře vzpomínám, kousek na západ je les a řeka," řekl Sandre. „Dobré místo na táboření."
Než se někdo zmohl na slovo, Erlein di Senzio vyskočil na povoz a usadil se vedle Catriany. Devin otevřel ústa dokořán, ale rychle je na Sandrovo skryté, naléhavé gesto zavřel.
Catriana sjela z cesty a mířila na západ k lesu, o němž hovořil vévoda. Devin slyšel, jak trubadúr cosi říká a Catriana se chichotá.
Zadíval se na Sandra, stejně tak Baerd a Alessan.
Vévoda pohlédl na Erleina, který byl k nim obrácen zády, zvedl levou ruku a pokrčil třetí a čtvrtý prst. Významně se podíval na Alessana a pak na muže vedle Catriany.
Devin ničemu nerozuměl. Přísaha, proč? pomyslel si zmateně.
Sandre svěsil ruku, ale nepřestával se upřeně, podivně nabádavě dívat na knížete. Alessan náhle zbledl.
A tehdy Devin pochopil.
„Ó, Adaone," zašeptal protáhle Baerd, když se na vůz vedle něho vyšvihl Devin. „To je k nevíře!"
Nevěřil ani Devin.
Sandre jim naprosto jednoznačně naznačil, že Erlein di Senzio je čaroděj. Z těch, co obětovali dva prsty na levé ruce za přístup k magii na Dlani.
Alessan, syn Valentinův, byl knížetem s dědičnou tiganskou krví. To znamenalo, jestli stará legenda o Adaonovi a Micaele nelhala, že si mohl zavázat čaroděje ke svým službám. Na podzim v lovecké chatě tomu Sandre ještě nevěřil.
Devin si na to vzpomněl.
Ale teď dal Alessanovi příležitost. Tím se vysvětloval jeho vyzývající pohled.
Příležitost, nebo aspoň určitou možnost. Devin přemýšlel rychle jako nikdy v životě a obrátil se na Baerda. „Až dorazíme na místo, nech mě jednat," řekl tiše. „Něco mě napadlo." Teprve později si uvědomil, jaká změna se za půl roku udála. Za pouhých šest měsíců, od jedněch kvatembrových dnů ke druhým. Mohl si dovolit takhle mluvit s Baerdem a bylo mu naslouchánо…
Dojeli opravdu k řece, o níž Sandre věděl nebo ji vytušil. Zastavili s povozy nedaleko od břehu. Věnovali se rutinním úkonům jako vždycky za setmění pod širým nebem. Catriana se starala o koně, Devin šel do lesa na dříví. Alessan a vévoda vyložili přikrývky, nádobí a potraviny, které vezli s sebou.
Baerd se chopil luku a zmizel mezi stromy. Ani ne za dvacet minut se vrátil se třemi králíky a buclatou nutrií.
„Já žasnu," vydechl Erlein, který se motal kolem Catriany a koní. Vyvalil oči. „Namouduši žasnu."
„Tím si kupujeme tvoje muzicírování," řekl Baerd a věnoval mu jeden ze svých vzácných úsměvů. Obvykle si je schovával na smlouvání na trzích ve městech.
Devin co nejnenápadněji pozoroval Erleina. Kdykoli se mu podařilo spatřit trubadúrovu levičku – nikdy ne déle než na okamžik – zdálo se, že prsty zčásti zastiňuje jakási mihotavá, tetelivá skvrna.
Počkal, až Baerd dojde k němu, ale déle to nevydržel.
„Vypadáš sám jako lovná zvěř," řekl a křenil se na vracejícího se lovce. „Vystrašíš na cestě každého civilizovaného kupce. Potřeboval bys ostříhat, abys mohl mezi lidi, příteli."
Baerd s odpovědí neotálel.
„Nevykládej, rošťáku," ohradil se a pohodil úlovek k Sandrovi, který stál u hromady dřeva na oheň. „Podívej se na sebe. Pěstuješ si schválně špínu, abys vyděsil Alienor na Borsu?"
Alessan a vzápětí Erlein se rozesmáli.
„Alienor nic nevyděsí," řekl trubadúr a potlačoval smích. „Navíc tenhle se k ní hodí věkem."
„Myslíš?" Alessan se pichlavě usmál. „To, že si do dvanácti let nezavdal, by se jí vážně mohlo líbit."
„Nemám ráda tyhle žvásty," vyhrkla Catriana podrážděně, když se pětice mužů rozesmála.
„Promiň, to mě mrzí," řekl Alessan a snažil se tvářit vážně, když před ním stanula s rukama vbok.
„Nic tě nemrzí, ale mělo by!" zpražila ho Catriana. „Víš, že tyhle řeči nesnáším. Chceš mě rozčilit? Žvaníš z dlouhé chvíle. Dělej něco užitečného. Ostříhej Devinovi vlasy. Vypadá příšerně, hůř než jindy."
„Já?" zavřískl na protest Devin. „Moje vlasy? Cože? Snad Baerdovy, a ne moje! Copak nevidíš? To on potřebuje…"
„Všichni potřebujete ostříhat," prohlásila odměřeným tónem, který nepřipouštěl odpor. Chvíli věcně, kriticky zkoumala Erleinovu střapatou hřívu. Otevřela ústa, zaváhala a s brilantní mimikou zdvořilé zdrženlivosti jen vydechla. Erlein zčervenal. Pravou rukou neobratně nahmatal prameny vlasů, sahající až k ramenům.
Levou rukou si nepřestával pohrávat s oblázky, které nasbíral u řeky.
„Myslím, že jsi právě urazila našeho hosta," řekl Devin nevraživě. „Takhle by se mezi námi necítil moc dobře."
„Neřekla jsem o něm slovo, Devine," ohradila se.
„Ani jsi nemusela," řekl zasmušile Erlein. „Tvé nádherné oči nepotěšilo, co viděly."
„Sestřiny oči málokdy potěší to, co vidí," zabručel Alessan. Sehnul se nad jedním ze zavazadel, chvilku se v něm přehraboval a vytáhl nůžky a hřeben. „Podle rozkazu každého rád obsloužím. Zbývá půlhodinka světla. Kdo bude první obětí?"
„Já," rychle zareagoval Baerd. „Po setmění na sebe nenechám sáhnout, to máš marné."
Erlein se zájmem sledoval, jak Alessan odvedl Baerda k velkému kameni u řeky a pustil se – velmi zručně, jen co je pravda – do stříhání. Catriana přešla ke koním, ale předtím věnovala Erleinovi letmý, tajemný pohled. Sandre naskládal dříví na hraničku, stahoval z kůže králíky a nutrii a něco si pro sebe pobrukoval.

„Přines ještě dřevo, kluku," řekl náhle Devinovi, aniž by vzhlédl. Znělo to naprosto samozřejmě.
Ach, Morian, pomyslel si a zachvátila ho opojná směs vzrušení a pýchy. Všichni jsou tak hodní.
„Potom," hlesl a rozvalil se na zemi. „Zatím je ho dost, jsem na řadě u Alessana."
„Nedočkal by ses," houkl Alessan od řeky a zareagoval tak na Sandrův taktický manévr. „Běž pro dříví, Devine. Tři vás nestihnu, brzy bude tma. Ostříhám tě zítra, Erleina vezmu teď, jestli chce. Catriana musí strpět, že budeš ještě jednu noc vypadat hrůzostrašně."
„Jako by na tom mohl účes něco změnit," křikla přes palouk. Erlein a Baerd se rozesmáli.
Devin zanadával, vstal a loudal se k lesu.
I na dálku slyšel Erleinův hlas.
„Budu ti moc vděčný," řekl trubadúr Alessanovi. „Netěší mě, když se na mě ženy dívají tak jako tvoje sestra."
„Nevšímej si jí," zaslechl Devin Baerda, který se vracel k ohni a smál se.
„Nemůžu si jí nevšímat," řekl Erlein směrem, kde se popásali koně. Vstal a přešel k řece. Posadil se na kámen naproti Alessanovi. Slunce se proměnilo v rudý disk a zapadalo za horizont.
Devin s náručí dříví tiše zamířil do šera, kde mezi koňmi stála Catriana. Slyšela, jak přichází, ale nepřestala hřebelcovat hnědku. Nespouštěla oči z dvojice mužů u řeky.
Devin taky ne. Mhouřil oči proti zapadajícímu slunci a připadalo mu, jako by Alessan a trubadúr byli postavami v nějaké nadčasové krajině. Jejich hlasy se nepřirozeně jasně nesly soumračným tichem.
„Kdy tě stříhali naposled?" zeptal se Alessan jakoby mimochodem, zatímco jeho nůžky čile probíraly houští Erleinových dlouhých prošedivělých vlasů.
„Ani nevím," přiznal trubadúr.
Alessan se zasmál a sklonil se, aby namočil hřeben v řece. „Naštěstí na cestách nemusíme držet krok s dvorní módou. Nakloň hlavu. Tak, dobře. Češeš se do čela, nebo hladce dozadu?"
„Hladce dozadu."
„Výborně." Alessanova ruka stoupala k temeni, nůžky se blýskaly v posledních slunečních paprscích. „Je to staromódní fazona, ale trubadúři mají vypadat trochu staromódně, ne? V tom je jejich kouzlo. Ve jménu Adaonově, jsi mi povinován poslušností. Jsem Alessan, kníže tiganský, a ty patříš mně, čaroději!"
Devin bezděčně postoupil kupředu. Zahlédl, jak Erlein spontánně ucukl. Ale ruka, která ještě před okamžikem pilně pracovala s nůžkami na hlavě, náhle namířila na jeho krk. Na okamžik znehybněl a to stačilo.
„Shnij pod zemí!" vykřikl Erlein, když Alessan svěsil ruku a ustoupil. Čaroděj vyskočil z kamene jako opařený a otočil hlavu ke knížeti. Obličej mu znetvořil hněv.
Z obav o Alessana vykročil Devin k řece, ruku na jílci meče. Vzápětí si všiml, že Baerd nasadil do luku šíp a míří na Erleinovo srdce. Devin zvolnil krok a zastavil se. Sandre stál vedle něho s taseným zakřiveným mečem. Letmo pohlédl do vévodovy černé tváře, a i když si v šeru nemohl být zcela jist, vyčetl z ní strach.
Otočil se k dvojici mužů u řeky. Alessan klidně odložil nůžky a hřeben na kámen. Stál, ruce svěšené, ale přerývaně dýchal.
Erlein se doslova třásl hněvem. Devin na něj hleděl a připadalo mu, jako by se náhle otevřela opona. V čarodějových očích soupeřily o nadvládu nenávist a zděšení. Koutky úst mu křečovitě cukaly. Zvedl levou paži a namířil ji na Alessana gestem, přivolávajícím násilí a záhubu.
Devin teď zřetelně viděl, že mu opravdu chybí třetí a čtvrtý prst. Dávné znamení, že na Dlani disponuje čarodějnou mocí.
„Alessane?" ozval se Baerd.
„To je v pořádku. Teď už nemůže svou moc využít proti mé vůli." Alessan mluvil klidně, skoro lhostejně, jako by se to všechno přihodilo někomu úplně jinému. Teprve nyní Devin pochopil, že čaroděj se pokusil svým gestem zasáhnout magickou mocí. Nemyslel si, že někdy v životě bude kouzlu tak blízko. Po zádech mu přeběhl mráz, a nejen proto, že začal foukat chladný večerní vítr.
Erlein pomalu nechal klesnout paži a přestával se třást. „Buď proklet Triádou," pronesl tiše, mrazivě. „Proklínám i kosti tvých předků, ať zhynou tvoje děti a děti tvých dětí za to, cos mi provedl." Tak mluví člověk, kterému bolestně, surově ublížili.
Alessan se nezachvěl ani se neodvrátil. „Byl jsem proklet skoro před devatenácti lety, stejně tak moji předkové a děti, ať moje nebo kohokoli z našeho rodu. Zasvětil jsem život tomu, abych tu kletbu zrušil, jakmile čas dovolí. Jen z toho důvodu nad tebou uplatním svou vazebnou moc."
Erleinova tvář nabyla hrozivého výrazu. „Každý opravdový tiganský kníže od počátku věděl, jakým strašlivým darem ho bůh obdařil," pravil čaroděj krajně nepřátelsky. „Jak obrovskou moc má nad živými, svobodnými bytostmi. Víš přece…" Musel zmlknout, ve tváři by se mu krve nedořezal, zaklesl do sebe ruce, aby se ovládl. „Víš přece, jak málo jste toho daru využili."
„Dvakrát," klidně odpověděl Alessan. „Pokud vím, dvakrát. Tak stálo psáno ve starých knihách, jenže se obávám, že všechny knihy byly spáleny."
„Dvakrát!" zaječel Erlein jakoby ozvěnou. „Dvakrát za kdovíkolik generací od úsvitu dějin poloostrova! A ty, ukňourané knížátko bez kouska země, které bys vládl, z čirého rozmaru vztáhneš své ničemné ruce na můj život!"
„Z rozmaru ne. Jen proto, že nemám domov. Protože Tigana umírá a zhyne, jestli se tomu nepostavím."
„Myslíš, že ti tyhle řeči dávají právo nad mým životem a smrtí?"
„Mám své poslání," odpověděl Alessan důrazně. „Musím využít nástroje, které se mi dostanou do rukou."
„Já nejsem nástroj!" vykřikl Erlein z hloubi srdce. „Jsem svobodná, živá duše s vlastním osudem!"
Devin na Alessanově tváři viděl, jak ho výkřik zasáhl. U řeky se rozhostilo ticho. Kníže zhluboka dýchal, jako by se

vyrovnával s dalším břemenem, s váhou, kterou mu dodatečné naložili k té předchozí. S nádavkem hodným knížecí krve.
„Nebudu lhát, že mě to mrzí," řekl konečně Alessan, zjevně pečlivě volil slova. „Tolik let jsem snil o tom, že najdu čaroděje. Věř mi, že rozumím tomu, cos řekl a proč mě nenávidíš, ale taky pochop, že mě trápí, co vyžaduje nutnost."
„Nic nevyžaduje!" zvolal Erlein nepoddajně, vědom si své pravdy. „Jsme svobodní lidé. Vždycky máme možnost volby."
„Někteří z nás mají možnost volby omezenou." Do rozhovoru překvapivě zasáhl Sandre.
Postoupil kupředu a stanul před Devinem. „Někteří lidé musí volit za ty, kteří nemohou, ať z nedostatku vůle, nebo moci." Přešel blíž k dvojici u temné, tiše plynoucí řeky. „Jako můžeme zvolit, jestli usmrtíme člověka, který chce zabít naše dítě, tak má Alessan na vybranou, jestli si zaváže čaroděje, kterého bude možná potřebovat jeho lid. Jeho děti. Odmítnutí nepřipadá v úvahu pro člověka, který má čest v těle, Erleine di Senzio."
„Čest!" Erlein si tím slovem málem odplivl. „A čest dovoluje přikovat člověka ze Senzia k osudu Tigany? Jak může kníže mluvit o cti, když nutí svobodného člověka k jisté smrti?" Zavrtěl hlavou. „To je mocenská zvůle, nic jiného."
„Není," odpověděl vévoda zamyšleně. Mezitím se setmělo, Devin už neviděl jeho vpadlé oči. Za nimi se ozývalo praskání, Baerd zapálil oheň. Na modročerném nebeském plášti se objevily první hvězdy. Na západě, za řekou, dohasínala za horizontem rudá záře.
„Není," zopakoval Sandre. „Čest vládce a jeho povinnost spočívá v péči o zemi a o lid. To je jediné pravé měřítko. A cenu, část ceny za to zaplatí tím, že někdy musí jít proti touze vlastní duše a dělat věci, které ho trápí do morku kostí." Odmlčel se a tiše dodal: „Takové, jakou právě kníže tiganský provedl tobě."
Erleina to nepřesvědčilo a pohrdavě vyštěkl: „Jak to, že si khardhunský námezdní meč dovoluje používat slova čest nebo mluvit o knížecích břemenech?" Chtěl slovy ublížit, ale z jeho tónu vyznívalo, že si připadá ztracený a bojí se.
Nastalo ticho. Oheň za nimi se rychle rozhořel, kolem se šířila oranžová záře a osvětlovala krajně rozhněvaného Erleina a Sandrovu vyzáblou černou tvář, v níž se zračila úleva. Alessan se ani nepohnul.
„Khardhunští bojovníci si, pokud vím, potrpí na čest. Ale zbytečně bych je obhajoval. Nebudu tě klamat, nejsem Khardhuňan. Jmenuju se Sandre d'Astibar a kdysi jsem byl ve své provincii vévodou. Takže něco o moci vím."
Erlein otevřel ústa dokořán.
„Jsem taky čaroděj," dodal Sandre věcně. „Proto jsem tě taky poznal, a to díky drobnému kouzlu, jímž maskuješ svou ruku."
Erlein sklapl ústa. Upřeně civěl na vévodu, jako by chtěl proniknout jeho přestrojení a potvrdit si v jeho vpadlých očích pravdu. Pak se téměř proti své vůli zadíval do země.
Sandre mezitím rozevřel levou ruku. Se všemi pěti prsty.
„Nezavázal jsem se absolutně," řekl. „Bylo mi dvanáct let, když se o mě pokoušely magické síly. Jako o syna a dědice Tellaniho, vévody astibarského. Zvolil jsem: obrátil jsem se zády k magii a opřel se o lidský řád. Svou nepatrnou magickou moc jsem využil snad pětkrát v životě." Opravil se. „Nebo šestkrát. Naposled velmi nedávno."
„Takže existovalo spiknutí proti Barbadiořanům," zamumlal Erlein, jehož hněv momentálně ustoupil, neboť se ztěžka vyrovnával s novými skutečnostmi. „A ty jsi pak… ano, ovšem. Co jsi to provedl? Zabil jsi vlastního syna v žaláři?"
„Ano." Hlas zněl neutrálně, neprozradil žádné citové hnutí.
„Kdyby sis usekl dva prsty, dostal bys ho ven."
„Možná."
Devin užasle strnul.
„Nevím. Zvolil jsem dávno, Erleine di Senzio." A s těmito tichými slovy jako by na mýtinu sestoupila bolest a v mihotavém světle se téměř zhmotnila.
Erlein se jízlivě zasmál. „Zvolil jsi šikovně. Dávno jsi dovévodoval, tvůj rod vyhubili a stal ses černokněžnickým otrokem arogantního Tigaňana. Musíš být ohromně spokojený!"
„Nic nechápeš," houkl od řeky Alessan.
„Jsem tady z vlastní vůle," řekl Sandre klidně. „Protože boj o Tiganu je zároveň bojem o Astibar, o Senzio, o Chiaru – všichni jsme zvolili jedno a totéž. Otázka zněla: Zemřeme jako ochotné oběti, nebo v boji za svobodu? Přikrčíme se a zapřeme své já tak jako ty magii?
Nemůžeme projednou na tomhle bláznivém poloostrově, rozvráceném válkami mezi provinciemi zakletými ve vlastní pýše, spojit dlaň s dlaní – a vyhnat dva tyrany?"
Devin se neubránil hlubokému pohnutí. Vévodova slova zněla v plápolavém světle jako výzva noci. Když skončil, Erlein di Senzio posměšně zatleskal.
„Výtečně," řekl opovržlivě. „Tuhle řeč si zapamatuj, hodí se ti, až se ti podaří shromáždit armádu prosťáčků. Promiň, že na mě tvoje řeči o svobodě nepůsobí. Před slunce západem jsem byl svobodný člověk na cestách. Teď jsem otrok."
„Nebyl jsi svobodný!" vyhrkl Devin.
„A byl, to nepopřeš!" okřikl ho Erlein a prudce se k němu otočil. „Platí jistě zákony, které mě omezují, přál bych si možná jinou vládu než tu, která je u moci. Ale cesty jsou teď bezpečnější než v dobách, kdy tenhle vládl v Astibaru a otec tamtoho v Tiganě, můžu se vypravit, kam chci. Promiňte mi cynismus, ale kouzlo, které uvalil Brandin Ygrathský na jméno Tigana, není to jediné a hlavní, na co denně myslím!"
„Proč ne," řekl nevzrušeně Alessan. „Promineme ti to. Ani se nebudeme snažit tě přesvědčit, abys změnil názor. Ale něco ti povím: i ty se dočkáš svobody teprve tehdy, až svět znovu uslyší jméno Tigana. Doufám – možná marně – že s námi budeš časem spolupracovat dobrovolně, ale do té doby mi stačí, že tě k tomu díky Adaonovu daru donutím. Můj otec i mí bratři zemřeli na Deise a s nimi i výkvět generace, bojovali za svobodu. Nestrádal jsem tak dlouho a nebojoval proto, abych poslouchal zbabělce, jak znevažuje záhubu tolika lidí a jejich odkaz."

„Ty jsi zbabělec!“ zařval Erlein. „Shnij, ty nafoukané princátko! Co ty o mně víš?“
„Jen to, co jsi nám o sobě řekl,“ odpověděl Alessan zachmuřeně. „Cesty jsou podle tebe bezpečnější. Přál by sis možná jinou vládu.“ Postoupil k Erleinovi, jako by ho chtěl uhodit, předchozí vyrovnanost ho opustila. „Jsi to nejhorší, co znám: ochotný poddaný dvou tyranů. Právě to, jak si představuješ svobodu, jim umožnilo nás dobýt a podrobit si nás. Považuješ se za svobodného? Jsi svobodný jen tím, co skrýváš…, a poděláš se, jakmile se objeví v okruhu deseti mil čaroděj nebo jejich špeh. Svobodně sis vykračoval kolem smrtících kol, na nichž hnili tvoji kolegové čarodějové, svobodně ses k nim otočil zády a pokračoval v chůzi. S tím je konec, Erleine di Senzio. Při Triádě, teď jsi v tom po uši! Jsi v tom namočený jako každý obyvatel Dlaně! Slyš můj první rozkaz: Využij své kouzelné moci a utaj počet svých prstů jako předtím!“
„Ne,“ odsekl kategoricky Erlein.
Alessan víc neřekl. Čekal. Devin zaznamenal, že vévoda k oběma nakročil a zastavil se. Sandre nevěří, že je něco takového možné, vzpomněl si.
Teď to viděl. Ve světle hvězd a ohně, udržovaného Baerdem, to viděli všichni.
Erlein bojoval. Devin skoro ničemu nerozuměl, všechno ho znervózňovalo, ale postupně si uvědomoval, jak strašný boj čaroděj svádí. Dalo se to vyčíst z jeho strnulého, napjatého postoje, zaťatých zubů, chrčivého, sípavého krátkého dechu, pevně zavřených očí a sevřených rukou.
„Ne,“ vyrazil se sebe Erlein a s čím dál větším úsilím to několikrát zopakoval. „Ne, ne, ne!“ Padl na kolena jako podťatý strom. Pomalu sklonil hlavu. Nahrbil záda, jako by vzdoroval obrovskému tlaku. Ramena sebou křečovitě cukala. Celé tělo se roztřáslo.
„Ne,“ vyjekl šeptem. Rozevřel ruce a tiskl je dlaněmi do země. V červeném odlesku ohně vypadala jeho tvář jako maska agonie. V chladu noci z něho lil pot. Náhle otevřel ústa dokořán.
Devin se v hrůze a náhlém soucitu odvrátil těsně předtím, než čarodějův výkřik prořízl noc. V tom okamžiku se Catriana rozběhla k Devinovi a zabořila mu hlavu do ramene.
Výkřik bolesti, řev mučeného živočicha vyplnil prostor mezi ohněm a hvězdami na strašlivě dlouhou dobu. Poté si Devin uvědomil pronikavost ticha, rušeného jen praskáním ohně, jemným šuměním řeky a zajíkavým, přerývaným dechem Erleina di Senzio.
Catriana se beze slova napřímila a přestala svírat Devinovu paži. Podíval se na ni, ale ona se jeho očím vyhnula. Otočil se k čarodějovi.
Erlein stále klečel před Alessanem na jarní trávě u řeky. Tělo se dál otřásalo, teď navíc plakal. Když zvedl hlavu, Devin spatřil slzy, pot a ruce zašpiněné hlínou. Erlein pomalu zvedl levou ruku a zíral na ni jako na cosi cizího, co mu vůbec nepatří. Všichni viděli, co se stalo, respektive podlehli dokonalé iluzi.
Pět prstů. Kouzlo se naplnilo.
Náhle krátce a jasně od řeky, z kraje lesa zahoukala sova. Devin si všiml, že se nebe změnilo. Díval se vzhůru. Ubývající srpek modrého Ilariona vycházel na východě. Světlo duchů, pomyslel si Devin, a nejradši by je zaplašil.
„Čest!“ pronesl Erlein di Senzio sotva slyšitelně.
Alessan se od chvíle, kdy vydal rozkaz, nepohnul. Shlédl na čaroděje, jehož si podřídil, a tiše řekl: „Nedělám to rád, ale muselo se to stát. Doufám, že se situace vyřešila. Najíme se, ne?“
Přešel kolem Devina, vévody a Catriany k Baerdovi, který čekal u ohně. Maso se už peklo. Devin stále zahlcený emocemi zaznamenal, jak se Baerd pátravě zadíval na Alessana. Otočil se v okamžiku, kdy Sandre natáhl ruku, aby pomohl Erleinovi vstát.
Erlein si ho dlouho nevšímal, potom povzdechl, sevřel vévodovo předloktí a zvedl se.
Devin šel za Catrianou k ohni. Slyšel, jak za ním jdou oba čarodějové.
Večeřeli a zpočátku téměř nepromluvili. Erlein si vzal misku a sklenici, přešel ke kameni u řeky a posadil se na rozhraní záře od ohně a tmy. Sandre pohlédl na jeho temnou siluetu a poznamenal, že toho asi moc nesní. „Má výdrž,“ dodal. „Každý čaroděj, který tak dlouho přežil, má něco do sebe.“
„Povede se mu u nás dobře?“ zeptala se tiše Catriana.
„Snad ano,“ odpověděl Sandre a napil se vína. Otočil se k Alessanovi. „Ale v noci se pokusí uprchnout.“
„Já vím,“ řekl kníže.
„Zadržíme ho?“ zeptal se Baerd.
Alessan přikývl. „Ty ne. Já to zařídím. Nemůže utéct, když mu to nedovolím. Na zavolání se musí vrátit. Vnitřně jsem si ho podrobil. Je to zvláštní pocit.“
Opravdu zvláštní, pomyslel si Devin. Podíval se z knížete na temnou postavu u řeky. Neuměl si představit, jak takové spojení funguje. Vlastně se mu to skoro podařilo a zneklidněl.
Vycítil, že se na něho dívá Catriana, a obrátil se k ní. Tentokrát se neodvrátila. Zarazil ho podivný výraz její tváře, pochopil, že znervózněla a všechno jí připadá neskutečné jako jemu. Náhle se mu živě vybavilo, co cítil, když mu před hodinou zabořila hlavu do ramene. Tehdy pocit vytěsnil na okraj vědomí, tak se soustředil na Erleina. Snažil se na ni povzbudivě usmát, ale patrně se mu to moc nepodařilo. „Slíbil jsi, že nám zahraješ na harfu, trubadúre!“ zvolal z ničeho nic Sandre. Čaroděj ve tmě neodpověděl. Devin na to zapomněl. Nebylo mu moc do zpěvu a domníval se, že Catrianě taky ne.
Dopadlo to tak, že Alessan sáhl bez valné chuti po tregeské píšťale a začal sám muzicírovat u ohně.
Hrál krásně, naprosto čistě okouzlující melodie a Devin podlehl náladě a představoval si, že Eanniny hvězdy a modrý srpek měsíce se zastavily nad jejich hlavami a kvůli povznášející hudbě odmítly pokračovat v pohybu.
Po chvíli si Devin uvědomil, co Alessan sleduje, a najednou se mu chtělo plakat. Ani nedutal, snažil se ovládnout a díval se na knížete přes červené a oranžové plameny.

Alessan hrál se zavřenýma očima, v pohublém obličeji s propadlými tvářemi se výrazně rýsovaly lícní kosti. Tóny jako by naplňovaly děkovný chrámový pohár touhou, něhou a ušlechtilostí, hluboce v něm zakořeněnou. Ale z toho nebylo Devinovi do pláče.
Každá píseň, kterou Alessan hrál, každý sladkobolný, srdceryvný čistý tón patřil k hudebnímu odkazu Senzia.
Hrál pro osamělého Erleina di Senzio, pohlceného hořkostí a noční tmou na břehu řeky.
Nebudu lhát, že mě to mrzí, řekl Alessan, když slunce zapadalo. Ale trápí mě, co vyžaduje nutnost.
A tu noc, když naslouchal hudbě, která se linula z píšťaly knížete tiganského, pochopil Devin rozdíl mezi nimi dvěma. Pozoroval Alessana a pak ostatní, kteří hleděli na knížete, a právě když se díval na Baerda, chtělo se mu čím dál víc plakat. Tóny horské píšťaly prohlubovaly jeho žal. Žal nad Alessanem a přemoženým Erleinem. Nad Baerdem a jeho častými nočními procházkami. Nad Sandrem, jeho deseti prsty a mrtvým synem. Nad Catrianou a sebou a celou jejich generací, vykořeněnou a vytrženou z toho místa na světě, kde měli domov. Nad nesčíslnými ztrátami a trnitou cestou mužů a žen k novému zakotvení.
Catriana přešla k zavazadlům, otevřela další láhev vína a nalila si. Třetí sklenici. Jako vždycky modrého vína. V tichu nalila i Devinovi. Za celý večer skoro nepromluvila, ale připadala mu blízká jako už dlouho ne. Pomalu upíjel, pozoroval, jak ze sklenice stoupá chladný kouř a mizí ve studené tmě. Hvězdy nad hlavou vypadaly jako zledovatělé jiskry ohně, měsíc byl modrý jako víno a vzdálený jako svoboda či domov.
Devin dopil sklenici a odložil ji. Sáhl pro přikrývku, ulehl a zabalil se do ní. Poprvé po dlouhé době přemýšlel o otci a svých bratrech.
Za chvilku ulehla nedaleko od něho i Catriana. Obvykle rozprostřela podložku a přikrývku na opačné straně od ohniště poblíž vévody. Devin to samozřejmě pochopil jako určité gesto z její strany, snad dokonce nabídku šance začít léčit to, co mezi nimi leželo jako kámen, ale žal ho usoužil natolik, že nevěděl, co říct nebo udělat.
Popřál jí jen tiše dobrou noc, ale nedočkal se odpovědi. Nebyl si jist, jestli ho slyšela, ale neodvážil se přání zopakovat. Zavřel oči. Brzy je zase otevřel a zadíval se na Sandra u ohně. Vévoda upřeně hleděl do plamenů. Devin přemýšlel, co v nich vidí. Přemýšlel, ale vlastně to doopravdy nechtěl vědět. Erlein byl stín, temná skvrna ve tmě u řeky. Devin se nadzvedl na loktech a rozhlížel se po Baerdovi, ale ten se vydal na osamělou vycházku do noci.
Alessan se nepohnul ani neotevřel oči. Stále hrál, docela sám, brilantně a smutně, a tak Devin usnul.

Probudil ho Baerd, pevně stiskl jeho rameno. Byla pořád tma a dost chladno. Oheň doskomíral v uhlíky a popel. Catriana a vévoda spali, ale Alessan stál za Baerdem. Bledý, ale klidný. Devina napadlo, jestli vůbec spal.
„Potřebuju pomoct," zašeptal Baerd. „Pojď."
Devin se vymotal z přikrývek a celý roztřesený se obul. Měsíc zapadl. Podíval se k východu, ale nic na obzoru nesvědčilo o tom, že bude svítat. Bylo naprosté ticho. Ospale se nasoukal do vlněné vesty, kterou mu poslala Alais k Tacciovi do Ferrautu. Netušil, jak dlouho spal a kolik je hodin.
Dokončil oblékání a šel si ulevit mezi stromy u řeky. V mrazivém vzduchu se mu od úst kouřilo. Nastávalo jaro, ale ještě nepropuklo v plné síle, rozhodně se to neprojevilo uprostřed noci. Nebe bylo dokonale jasné a plné hvězd. Až vyjde slunce, bude krásný den. Ale zatím se třásl a rychle si přepásal kalhoty.
Pak si uvědomil, že nikde nezahlédl Erleina.
„Co se stalo?" zeptal se šeptem Alessana, když se vrátil k tábořišti. „Říkal jsi, že ho dokážeš přivolat."
„Ano," připustil kníže. Devin přistoupil blíž a všiml si, jak unaveně vypadá. „Ale tvrdě bojoval a zmizel. Někde tamhle." Ukázal na jih a na západ.
„Tak pojď," pobídl ho znovu Baerd. „Vezmi si meč."
Museli přebrodit řeku. Ledová voda rázem zbavila Devina rozespalosti. Vyjekl, jak to s ním otřáslo.
„Omlouvám se," řekl Baerd. „Byl bych to vyřešil sám, ale nevím, jak daleko se dostal a na co můžu v okolí narazit. Alessan ho chce mít v tábořišti, dřív než se vzpamatuje. Je rozumnější vypravit se ve dvou."
„To se ví, ovšem," horlivě souhlasil Devin. Zuby mu cvakaly.
„Možná jsem měl vzbudit starého vévodu. Nebo Catrianu, pomohli by mi."
„Cože? Ne, ne, Baerde. Jsem připravený. Vážně…"
Ztichl, protože Baerd se rozesmál. Devin opožděně pochopil, že vtipkuje. Kupodivu ho to vnitřně zahřálo. Poprvé se vlastně za noci vydá někam sám s Baerdem. Bral to jako vyšší stupeň důvěry, jako ocenění. Pomalu se stával součástí toho, čemu Alessan a Baerd věnovali tolik let. Vypjal se a v celé své výšce následoval Baerda do tmy.
Erleina di Senzio našli v olivovém háji na stráni, asi hodinu chůze od tábořiště. Devin zajíkavě polkl, když viděl, co se stalo. Baerd tiše hvízdl, nebyl to hezký pohled.
Erlein byl v bezvědomí. Přivázal se pevně ke kmeni stromu, několikanásobně kolem sebe ovinul provaz. Baerd se sehnul a zvedl čarodějovu čutoru. Nebyla v ní kapka vody, Erlein namočil uzly, aby se utáhly. Mošna a nůž ležely na zemi záměrně tak daleko, aby na ně nedosáhl.
Provaz byl roztřepený a zcuchaný. Vypadalo to, jako by řadu uzlů rozvázal, ale pět nebo šest pořád drželo.
„Podívej na jeho prsty," řekl Baerd zachmuřeně. Vytáhl dýku a začal přeřezávat provaz.
Erlein měl rozedřené ruce na živé maso. Zaschlá krev vytvořila obrovské strupy. Bylo víc než jasné, co se událo. Všemožně se snažil vymanit z Alessanova područí. V co asi doufal, uvažoval Devin. Snad ne že kníže vezme jeho útěk na vědomí a na všechno zapomene?
Devin zapochyboval, že Erlein jednal při zdravém rozumu. Bylo to zoufalé gesto otevřeného, nesmlouvavého, krutě sebezničujícího odporu. Pomohl Baerdovi přeřezat poslední pouta. Erlein dýchal, ale nenabyl vědomí. Musel strašlivě trpět. Devinovi se vybavilo, jak čaroděj u řeky padl na kolena a rozkřičel se. Přemítal, kolik křiku vyslechla za noci tato opuštěná divočina.

Při pohledu na šedovlasého trubadúra cítil podivnou směs úcty, lítosti a hněvu. Proč jim to tak ztěžuje? Proč nutí Alessana, aby sám na sebe vzal ještě víc bolesti?
Naneštěstí částečnou odpověď znal a to ho nijak neuklidňovalo.
„Pokusí se znovu zabít?“ zeptal se náhle Baerda.
„Sotva. Jak řekl Sandre, takoví mají výdrž. Podle mě to už neudělá. Musel se pokusit o útěk, aby zjistil, kam až sahají meze toho, co může. Na jeho místě bych udělal totéž.“ Zaváhal. „Ale provaz jsem nečekal.“
Devin posbíral Erleinovu mošnu a věci a Baerdův luk, toulec a meč. Baerd si s heknutím hodil přes rameno bezvládného čaroděje a vydali se na zpáteční cestu. Postupovali pomalu. Když se blížili k řece, na horizontu před nimi šedlo nebe v předzvěsti svítání a tlumilo záři pozdě vycházejících hvězd.
Ostatní už byli vzhůru a čekali na ně. Baerd uložil Erleina poblíž ohniště, Sandre rozdmýchal plamen. Devin se zbavil věcí a zbraní a vydal se s umyvadlem k řece pro vodu. Když se vracel, Catriana a vévoda začínali ošetřovat Erleinovy zhmožděné ruce. Rozepnuli mu košili a vyhrnuli rukávy, objevily se odřeniny a podlitiny, které si způsobil, když se snažil vysvobodit z provazů.
Není to absurdní? uvažoval zasmušile Devin. Nebojoval o svobodu tím, že se svázal? Rozhlédl se a spatřil Alessana, jak se sklání nad Erleinem. Z výrazu knížete se nedalo vůbec nic vyčíst.
Vyšlo slunce a krátce nato procitl Erlein.
Pomalu si uvědomoval, kde je.
„Khavu?“ zeptal se ho Sandre jako by nic. Pětice seděla u ohně, snídala, popíjela z hrnků, z nichž se kouřilo. Od východu se šířilo bledé, střízlivé, slibné světlo. Zalesklo se a zatřpytilo na hladině řeky, pupeny na větvích stromů zbarvilo do zelenozlatova. Vzduch se rozezněl zpěvem ptáků, hladinu řeky čeřili vyskakující pstruzi.
Erlein se pomalu posadil a díval se na ně. Uvědomil si, že má obvázané ruce. Pohlédl k osedlaným koním a dvěma povozům, připraveným na cestu.
Jeho oči se zastavily na Alessanově obličeji. Oba muži, tak svérázně spolu spojení, se beze slova pozorovali. Alessan se usmál. Devin ten úsměv znal. Prozářil jeho kamennou tvář a zažehl plamínek v břidlicově šedých očích.
„Kdybych věděl, že nesnášíš tregeskou píšťalu, tak bych na ni nehrál,“ řekl Alessan.
Vzápětí se Erlein strašlivě rozesmál. Ne radostně, nebyl to nakažlivý, podmanivý smích. Usilovně svíral oční víčka, přesto z nich tryskaly slzy a stékaly mu po tvářích.
Nikdo nepromluvil ani se nepohnul. Dlouho. Když se Erlein konečně vzpamatoval, opatrně si ovázanýma rukama otřel obličej a opět se zadíval na Alessana. Otevřel ústa, aby něco řekl, ale zase je zavřel.
„Já vím,“ řekl mu tiše Alessan. „Rozumím.“
„Khavu?“ zeptal se opět po chvíli Sandre. Tentokrát Erlein přijal hrnek a nemotorně ho držel v ovázaných rukou.
Zanedlouho zrušili tábořiště a vyrazili na jih.

10

Po necelém týdnu, v předvečer jarních kvatembrových dnů, dorazili na hrad Borso.
Poslední odpoledne, když ujížděli na jih, Devin pozoroval hory. Každé dítě vyrostlé ve fádních nížinách Asoli musí naplňovat úctou nebetyčná jižní pohoří: Braccio tady v Certandu, Parravi v Tregeji, a ačkoli je nikdy neviděl, proslulé, nejvyšší, zasněžené Sfaroni na území někdejší Tigany.
Nastával podvečer. Daleko na severu ležela v tutéž dobu v Audienčním sále paláce na Chiaře pod zkrvaveným prostěradlem usmrcená a zohavená Isolla z Ygrathu.
Slunce zapadalo za zubatý horský hřeben a zbarvovalo štíty do starorůžové, červené a nachové. Na nejvyšších vrcholcích ještě v posledních paprscích zářil a třpytil se sníh. Devin zřetelně viděl, kde začíná Braccijský průsmyk, jeden ze tří bájemi opředených průsmyků, které spojují – ne po všechna roční období a nikdy ne příliš schůdně – poloostrov Dlaň s Quileiou na jihu.
Kdysi, ještě než na Quileie zavládl matriarchát, se přes hory čile obchodovalo, přetrvávající tradice pak s příchodem jarních kvatembrových dnů působila na oživení naděje na obnovení obchodních styků a také opětné otevření všech tří průsmyků. Města a hrady na jižní vysočině intenzivně žily. Byly i dobře opevněny, protože kudy projde obchodní karavana, projde i vojsko.
Ale žádný král Quileiy neseděl na trůně tak pevně, aby si mohl dovolit vytáhnout s armádou na sever, neboť domácí velekněžka čekala na jeho pochybení či pád. V Certandu zase soukromé armády zkrápěly meče a šípy krví v konfliktech mezi sebou, v zuřivých bojích o léna, které se táhly po generace a vstoupily do legend.
Nakonec v Quileie zvítězil matriarchát, za časů Achise a Pasitheiy, před několika stoletími. Quileia se pod vládou kněžek uzavřela do sebe, jako se po západu slunce uzavírá květ, a karavany přestaly překračovat hranici.
Jižní metropole degenerovaly na vesnice, nebo pokud neztratily energii a pružnost, změnily své zaměření a přeorientovaly se obchodně i jinak na sever, jako například stověžaté Avalle v Tiganě. Tady, na Certandské vysočině, kde mocní šlechtici ve svých obrovských, dokonale opevněných hradech vydržovali nákladný, skvělý dvůr, život ustrnul v anachronismu. Nájezdy a bitvy mezi všemi navzájem, kdysi odpovídající mocenskému kvasu na Dlani, čím dál víc postrádaly smysl, ne však krutost a zavilost.
Když Devin působil v trupě Menika di Ferraut, připadalo mu, že každá druhá balada v jejich repertoáru pojednává o lenním pánovi nebo jeho mladším synovi, kterého pronásledují v horských soutěskách nepřátelé. Nebo o nešťastných milencích, rozdělených nenávistí otců, či o krvavých činech těchto otců, dravých jako jestřábi a zahnízděných v nedobytných hradech v předhůří Braccia.
A v těchto baladách, ať o divokých, krvavých bitvách a vypálených vesnicích, či o osudově nešťastných milencích, kteří zvolili smrt utopením v horských plesech zahalených mlhou – v polovině z nich, jak se zdálo Devinovi, se zpívalo o rodu Borsů, sídlícím v masivním, rozlehlém, ponuře nádherném hradě Borso u Braccijského průsmyku.

Od doby, kdy do a z Quileiy přestaly jezdit karavany, nevznikly až na výjimky žádné nové balady. Zato se v posledních dvaceti letech vyskytlo dost aktuálních popěvků, inspirovaných událostmi či fámami. Vlastně spousta. Svým způsobem se už za života mezi muži a ženami na cestách stala Alienor, paní na hradě Borso, legendou.
Přestože tyto nové písně pojednávaly o lásce jako mnoho starých, neměly prakticky nic společného s utrpením a nešťastnými osudy mladých dvojic pod větrem ošlehanými skalními útesy, spíše zachycovaly významné změny na hradě Borso. Zpívalo se v nich mimo jiné o vysokých tkaných kobercích a tapisériích, o dováženém hevábí, krajkách a sametu, o ohromujících výtvarných dílech zdobících komnaty, v nichž kdysi otrlí muži plánovali na hrubých stolech noční nájezdy, zatímco ostří lovečtí psi se rvali o kosti na zaneřáděné podlaze.
Devin v druhém povozu vedle Erleina odtrhl oči od posledního třpytu na vrcholcích hor a zadíval se na hrad, k němuž se blížili. Vsazený do kopců, s vodním příkopem kolem dokola a vesničkou v podhradí tonul Borso v šeru. Právě když hrad pozoroval, začala se v oknech rozsvěcovat světla. Poslední světla před kvatembrovými dny.
„Alienor je přítelkyně," pronesl z ničeho nic Alessan. „Dávná přítelkyně."

To bylo patrné už z toho, jak ho přivítala, když je senešal – vysoký a trochu nahrbený, se skvostným bílým plnovousem – slavnostně uvedl do osvětlené a vytopené Velké síně.
Alessan nabyl pozoruhodně zdravou barvu pleti, když hradní paní vymanila dlouhé prsty z jeho vlasů a odtrhla své rty od jeho. Nijak s uvolněním objetí nepospíchala. A on kupodivu také ne. Nakonec Alienor přece jen ustoupila, usmála se a přehlédla jeho společníky.
Poctila Erleina pokývnutím na znamení, že ho poznává. „Vítám tě, trubadúre. Po dvou letech, ano?"
„Přesně, má paní. Je mi ctí, že si mě pamatuješ." Erleinova poklona pocházela jakoby ze starých časů, tak si počínal, než si ho Alessan podrobil.
„Tenkrát jsi byl sám, pokud si vzpomínám. Těší mě, že tě teď vidím v tak skvělé společnosti."
Erlein otevřel ústa, ale aniž odpověděl, je zase sklapl. Alienor se zadívala na Alessana, v hlubokých černých očích se mihla otázka.
Nedostala odpověď, a tak se otočila k vévodovi a její zvědavost zesílila. Zamyšleně zabořila prst do tváře a trochu naklonila hlavu na stranu. Proměněný Sandre netečně snášel její zkoumavý pohled.
„To se povedlo," poznamenala tiše Alienor di Borso, aby to sluhové a senešal u dveří neslyšeli. „Baerd by dokázal udělat Khardhuňana z kohokoli z Dlaně. Přemýšlím, kdo vlastně jsi." Neodolatelně se usmála.
Devin nevěděl, jestli ho víc fascinuje, nebo znervózňuje. Jeho zvláštní dilema vzápětí rázem ustoupilo do pozadí.
„Vážně ho nepoznáš?" pronesl Erlein hlasitě. „Asi tě něco oslepilo. Když dovolíš, seznámím vás. Má paní, představuju ti…"
Dál se nedostal.
Devin zareagoval první, což ho překvapilo, když o tom později přemýšlel. Vždycky reagoval rychle a byl čarodějovi nejblíž. Nenapadlo ho nic lepšího, než že se bleskově otočil a vší silou udeřil Erleina pěstí do žaludku.
Jen o zlomek vteřiny předčil Catrianu, která stála vedle Erleina z druhé strany. Přiskočila k němu a vyťala mu políček. Na Devinův prudký úder Erlein zasténal bolestí a zakolísal. Tak se stalo, že nečekaně vrazil do Catriany, která ztratila rovnováhu a málem upadla. Včas ji zachytila a objala Alienor.
Celé intermezzo netrvalo déle než tři vteřiny.
Erlein klesl na kolena na vzácný koberec. Devin přiklekl k němu. Slyšel, jak Alienor přikazuje služebnictvu, aby odešlo.
„Ty blázne!" zasyčel Baerd na čaroděje.
„Opravdu se nejspíš pomátl," připustila Alienor docela jiným tónem, okázale dotčeně a zároveň povzneseně. „Proč si někdo myslí, že mě tolik potěší, když budu znát pravou totožnost převlečeného khardhunského válečníka?" Stále podpírala v pase Catrianu, přestože už dávno nabyla rovnováhu. Až po chvíli ji pustila a pobaveně sledovala, jak děvče spěšně ustoupilo.
„Jednáš trochu zbrkle, nemyslíš?" řekla sladce.
„Nijak zvlášť," ohradila se Catriana a zastavila se několik kroků od ní.
Alienor zacukaly koutky úst. Prohlížela si zkušenýma očima Catrianu od hlavy k patě. „Strašně na tebe žárlím," řekla po chvíli. „A žárlila bych, i kdyby tě ostříhali dohola a tyhle oči šilhaly. Protože cestuješ s báječnými muži!"
„Myslíš?" pronesla Catriana bezbarvě, ale ve tváři náhle zčervenala.
„Ty se ptáš?" ostře opáčila Alienor. „Copak jsi na to nepřišla sama? Drahé dítě, co děláš za nocí? To se rozumí, že jsou báječní! Nepromarni mládí, drahá."
Catriana si ji klidně měřila. „O to se nebojím," řekla. „Ale pochybuju, že bychom se v těchhle věcech shodly."
Devin sebou trhl, ale Alienor odpověděla smířlivě. „Možná ne. Ale vážně si myslím, že by předčili tvoje očekávání."
Odmlčela se. „Až budeš starší, třeba si uvědomíš, že chlad náleží spíš smrti a koncům než začátkům. Veškerým začátkům." Usmála se a s laskavým úsměvem dodala: „Ale ujišťuju tě, že budeš mít dostatek přikrývek, abys v noci netrpěla zimou."
Erlein zachrčel a odvedl Devinovu pozornost od žen. Zaslechl, jak Catriana řekla: „Děkuju za péči," ale neviděl, jak se při tom tvářila. Mohl jen hádat.
Podepřel Erleinovi hlavu, aby mu pomohl nabrat dech. Alienor si jich nevšímala. Přátelsky zdvořile uvítala Baerda, který se s ní radostně pozdravil ve stejném duchu. „Promiň," zašeptal Devin Erleinovi. „Nic lepšího mě nenapadlo."
Erlein ochable mávl stále nezahojenou rukou. Trval na tom, aby mu sňali obvazy, než vstoupí do hradu. „Ty promiň," pronesl sípavě k Devinovu údivu. „Zapomněl jsem na služebnictvo." Otřel si rty hřbetem ruky. „Moc bych nezískal, kdybych zavinil, že by nás všechny zabili. Tak si přece jen svobodu nepředstavuju. Ale upřímně řečeno, nerad se taky ve středním věku dostávám do nedůstojných situací. Když už jsi mě srazil, pomoz mi laskavě vstát."

Devin v trubadúrově tónu poprvé zaslechl nádech humoru. Jak o něm řekl Sandre, má výdrž.
Co nejohleduplněji pomohl Erleinovi vstát.
„Devin d'Asoli se hned rozzuří," řekl suše Alessan. „Taky zpívá. Když na něho budeš hodná, třeba ti zazpívá."
Devin se odvrátil od Erleina, protože se ho to dotklo, ale vůbec nebyl připraven vyrovnat se s pohledem, jemuž musel čelit.
To není možné, že je té ženě čtyřicet let, pomyslel si. Bezděčně a rychle se uklonil jako zpěvák před vystoupením z Menikovy školy, aby zakryl vnitřní zmatek. Věděl, že je jí skoro čtyřicet, Alienor ovdověla dva roky po svatbě, Cornaro z Borsa zahynul při barbadiorském vpádu do Certanda. Zvěsti o krásné vdově na hradě u jižních hranic provincie se začaly šířit krátce poté.
Ani zdaleka se nepřiblížily skutečnosti, konstatoval v duchu, zatímco před ním stála v dlouhých tmavomodrých, téměř černých šatech. Měla černé vlasy, vyčesané do výšky a ozdobené diadémem z bílého zlata, vykládaným brilianty. Několik pramenů vlasů rafinovaně splývalo dolů a podtrhovalo dokonalost oválného obličeje. Oči měla indigové, téměř fialové, dlouhé řasy, když pozorovala Devina, plné červené rty se pootevřely úsměvem.
Přinutil se čelit jejímu pohledu. Cítil, jak se v jeho žilách ihned zvedla všechna stavidla, divoce se mu rozproudila krev a vířila čím dál rychleji. Její úsměv se rozšířil, zdůvěrněl, jako by věděla, co se v něm odehrává, na okamžik jí zajiskřilo v očích.
„Vynasnažím se na tebe být velmi hodná, když tě to pohne k tomu, abys mi zazpíval," řekla Alienor di Certando, než se otočila k Alessanovi.
Devin si nemohl pomoci, ale odtrhnout oči od jejích plných, pevných ňader bylo nad jeho síly. V hlubokém výstřihu se na kůži skvěl diamantový přívěsek a modrobíle se třpytil.
Potřásl hlavou, aby se mu pročistila, vlastní reakce ho zaskočila. Nezesměšňuj se, nabádal se důrazně. Zvěsti ho rozpálily, fantazii provokovala i bohatá, rozmařilá nádhera hradní síně. Aby se vzpamatoval, pohlédl vzhůru, ale to neměl dělat.
Na strop namaloval někdo, kdo něco věděl o milování, první spojení Adaona s Eannou. Tvář bohyně se velmi zřetelně podobala Alienor a obraz ji zachycoval – opět velmi zřetelně – na vrcholu extáze, kdy se rodí nové hvězdy.
Celé pozadí nástropní fresky vyplňovaly roje hvězd. Ale Devin se nedokázal soustředit na pozadí fresky. Přinutil se sklopit oči. Přiměřený klid mu pomohl navrátit Catrianin pohled, v němž se mísila sžíravá ironie s něčím, co nemohl rozeznat. Ke vší kráse, umocněné vzrušující rusovlasou hřívou, Catriana vypadala nesmírně mladě. Skoro jako dítě, rozumoval Devin, aniž by si plně uvědomoval respektive uznával její ženství.
Na paní hradu Borso nic nevybočovalo z dokonalého celku, od opánků na nohou po diadém v nádherných vlasech. Devin si se zpožděním všiml, že má nehty namalované nebezpečným tmavomodrým odstínem, odpovídajícím barvě šatů.
Polkl a opět odvrátil zrak.
„Čekala jsem tě včera," řekla Alienor Alessanovi. „Čekala jsem na tebe a udělala jsem se pro tebe krásná, ale ty jsi nepřijel."
„Dobře tak," s úsměvem pravil Alessan. „Kdybych tě spatřil ještě krásnější, než jsi teď, asi bych v sobě nenašel sílu odejít."
Uličnicky našpulila rty. „Vidíte, jak mě ten člověk mučí? Není pod mou střechou ani čtvrt hodiny, a už mluví o odchodu. Tak se chová přítel?"
Otázka jako by byla určena Devinovi. Úplně mu vyschlo v krku, její pohled narušoval obvyklý proud signálů z mozku k jazyku. Pokusil se o úsměv, ale cítil, že výsledek ho řadí kamsi mezi prosťáčky až idioty.
Víno, napadlo Devina v zoufalství. Moc se potřeboval napít něčeho, co by mu ulevilo.
Jako by ovládali umění správného načasování věcí lépe než kouzelník, objevili se tři lokajové v modrých livrejích, každý nesl na tácu sedm sklenic. Na dvou tácech v nich bylo červené víno, velmi pravděpodobně certandské.
Víno na třetím tácu bylo modré.
Devin se obrátil k Alessanovi. Kníže se díval na Alienor a sděloval jí očima cosi důvěrného a spjatého s minulostí. Na chvíli se změnilo i její chování a výraz ve tváři: jako by na okamžik odložila podvědomě utkanou síť svádění. A Devin, mnohem vnímavější než před půl rokem, spatřil v jejích očích náznak smutku.
Když promluvila, byl si tím jist. Svým způsobem ho to zchladilo a poněkud zklidnilo atmosféru.
„K tomu se mi váží drahé vzpomínky," řekla zjihle Alessanovi a ukázala na modré víno.
„Mně taky," přiznal Alessan. „Protože tím to tady začalo."
Chvíli mlčela, zadívala se k zemi. Chvíle brzy pominula. Když Alienor vzhlédla, v očích se jí opět jiskřilo.
„Jako obvykle se tu pro tebe nashromáždily dopisy. Jeden dorazil velmi nedávno. Přinesl ho před dvěma dny velmi mladý Eannin kněz, který se mě po celou dobu, co se tu zdržoval, bál. Ani tu nepřespal, ačkoli přijel, když slunce zapadalo. Určitě měl strach, že kdyby se zdržel i jen na večeři, zbavila bych ho duchovního roucha."
„Udělala bys to?" zeptal se s úsměvem Alessan.
Zatvářila se dotčeně. „Kdepak. Eannini kněží většinou nestojí za námahu. Ale byl hezký. Skoro tak hezký jako Baerd, když to porovnám."
Baerda to nijak nevyvedlo z klidu a usmál se. Alienor na něm koketně spočinula očima. On taky, pomyslel si Devin. Výměna pohledů svědčila o tom, že sdílejí události a věci z časů dávno minulých. Najednou si připadal mladý a opět plně při smyslech.
„Odkud přišel ten poslední dopis?" zeptal se Alessan. Alienor zaváhala. „Ze západu," řekla jen. Přehlédla ostatní s otázkou v očích.
Alessan si toho všiml. „Můžeš mluvit otevřeně. Věřím každému svému muži i ženě." Záměrně se nepodíval na Erleina.

Devin to zaznamenal, ale pokud očekával, že čaroděj zareaguje, zklamal se.
Alienor vyzvala gestem lokaje k odchodu. Starý senešal odešel už dřív, aby dohlédl na přípravu komnat pro hosty. Když osaměli, Alienor přešla k psacímu stolu u jednoho ze čtyř plápolajících krbů a vytáhla ze zásuvky obálku opatřenou pečetí. Vrátila se a předala ji Alessanovi.
„Píše ti sám Danoleon," řekla. „Z tvé provincie, jejíž jméno stále neslyším a neumím vyslovit."
Něco takového Devin vůbec nečekal.
„Promiňte," zamumlal Alessan. Zamířil k nejbližšímu krbu a v chůzi roztrhl obálku. Alienor čile nabízela sklenice s červeným vínem. Devin se dlouze napil. Nato zpozoroval, že Baerd se svého vína ani nedotkl a upřeně sledoval přes síň Alessana. Devin se řídil jeho příkladem. Kníže dočetl. Strnule stál a civěl do ohně.
„Alessane?" ozval se Baerd.
Alienor se ihned otočila. Alessan se stále nehýbal, zdálo se, že ani neslyšel.
„Alessane?" ozval se Baerd znovu, tentokrát naléhavěji. „Co je?"
Kníže tiganský se pomalu odvrátil od plamenů a zadíval se na přítomné. Vlastně ne, opravil se v duchu Devin. Na Baerda. Z jeho obličeje čišela bezútěšnost a chlad. Chlad náleží spíš smrti, vybavilo se bezděčně Devinovi.
„Opravdu píše Danoleon. Ze svatyně." Alessanův hlas zněl bezbarvě. „Moje matka umírá. Musím se zítra rozjet domů."
Baerd zbledl stejně jako Alessan. „Co schůzka?" zeptal se. „Co zítřejší schůzka?"
„Uskuteční se," odpověděl Alessan. „A po schůzce, ať se děje, co děje, musím vyrazit domů."

Vzhledem k otřesu ze zprávy obsažené v dopise a dosahu Alessanových slov pro všechny, zaklepání na dveře Devinovy komnaty jejího dočasného obyvatele překvapilo a zmátlo.
Nespal. „Počkat," zvolal přidušeně a honem se cpal do kalhot. Přetáhl si přes hlavu halenu a v punčochách našlapoval na podlahu. Škubl sebou, když se tam, kde skončil koberec, dotkl studeného kamene. Rozcuchaný, pomačkaný a zmatený otevřel dveře.
V chodbě, v ruce s jedinou svíčkou, která vrhala tajemné, mihotavé stíny na stěny, stála sama Alienor.
„Pojď." Víc neřekla. Neusmívala se a plamen svíčky mu bránil v pohledu do jejích očí. Měla na sobě dlouhý krémový háv, lemovaný kožešinou. Zapnula si ho až ke krku, ale Devin rozeznal křivky jejích ňader. Vlasy měla rozpuštěné, splývaly jí přes ramena na záda jako černý vodopád.
Devin zaváhal, v ústech mu zase vyschlo, mozek se zasekl a odmítal poslušnost. Zvedl ruku, aby si upravil beznadějně rozcuchanou kštici.
Zavrtěla hlavou. „Nech to být," řekla. Volnou rukou s dlouhými tmavomodrými nehty mu prohrábla okrové kučery.
„Nech to být," zopakovala a otočila se.
Vykročil za ní. Za ní a jedinou svíčkou, krev mu bouřila v žilách a násobila jeho vnitřní chaos, šli dlouhou chodbou, pak kratší, nato řadou opuštěných reprezentativních síní a nakonec vystoupali po točitém schodišti. Nahoře je přivítalo tlumené oranžové světlo, které se linulo z otevřených dveří. Devin jimi prošel za paní hradu Borso. Stačil si všimnout plápolajícího krbu, bohatě řasených draperií na stěnách, několika drahých koberců na podlaze a obrovské postele s nebesy, poseté polštáři všech barev a velikostí. Štíhlý, šedý, dokonale stavěný lovecký pes na něho od krbu pohlédl, ale nevstal.
Alienor odložila svícen. Zavřela dveře, otočila se k němu a opřela se o leštěné dřevěné obložení. Dívala se na něho obrovskýma, tajemnýma indigovýma očima. Devinovi bušil puls jako kladivo. Krev mu šuměla v žilách tak, že to snad bylo slyšet.
„Hořím a asi shořím," řekla Alienor.
Něco v něm, snad smysl pro uměřenost či ironický odstup, chtělo po takovém prohlášení protestovat nebo je obrátit v žert. Ale viděl, že zrychleně, přerývaně dýchá a krev se jí žene do obličeje… Ruka mu sama od sebe vyletěla a dotkla se její tváře.
Doslova hořela.
Alienor se vydral z hrdla hluboký povzdech, popadla jeho ruku a zabořila mu zuby do dlaně.
Bolest vzedmula v Devinovi touhu, jakou v životě nepocítil. Zaslechl podivně deformovaný zvuk a uvědomil si, že se zrodil v jeho prsou. Nakročil k ní a ona ho sevřela v náruči. Prsty mu vjela do vlasů a laskala je, ústa dychtivě, hladově přilnula k jeho rtům, což roznítilo oheň jeho vášně natolik, že všechno rozumové ustupovalo a odplývalo.
Všechno zmizelo nebo mizelo. Tigana, Alessan, Alais, Catriana. Jeho vzpomínky. Samotná paměť, kterou se vždycky pyšnil a jež pro něho znamenala pevné ukotvení. Zapomněl i na chodby, které ho sem dovedly, na cesty, léta a domy, jimiž prošel až sem. K ní.
Strhl z ní přepásaný háv a vnořil hlavu mezi obnažená ňadra. Zavzdychala, zaryla ruku do jeho haleny a táhla, dokud ho z ní nevysvlékla. Vnímal, jak se mu nehty zařezávají do kůže na zádech. Pohodil hlavou a kousl ji, až ucítil krev.
Rozesmála se.
Ještě nikdy nic takového neudělal.
Aniž věděli jak, ocitli se na posteli v záplavě barevných polštářů. Nahá Alienor se nad ním vztyčila, zaklínila ho do sebe, vpíjela ústa do jeho rtů a oba se prudce vzpínali v aktu, jímž se snažili odsunout celý svět stranou. Tak daleko, kam ho jen lze odvrhnout.
Na okamžik se Devin domníval, že jí porozuměl. V záblesku neracionálního, pudového poznání podlehl iluzi, že pochopil, proč to Alienor dělá. Tu fantaskní přirozenost její touhy. V jinou chvíli, ještě pod nebeskou klenbou, by to dokázal pojmenovat a vtěsnat do rozostřeného vědomí. Vzepjal se…
Vykřikla v orgasmu. Rukama mu drásala kůži a klesla na něho. Touha vymazala rozum, jakýkoli pokus o myšlení.
Mučivou silou ji strhl na stranu a vyhoupl se na ni, aniž by opustil teplé útočiště mezi jejími stehny. Rozmetali polštáře

po celé posteli, některé spadly na podlahu. Zavřela oči a ústa němě tvořila slova.
Devin se do ní cpal, jako by chtěl zaplašit všechny démony a bolesti, veškerou současnou brutální, umrtvující pravdu světa a života na Dlani. Na vrcholu své rozkoše se roztřásl a vzápětí ochabl, ztracený tam, kde byl, jen mlhavě si vybavoval své jméno. Slyšel, jak je šeptem opakuje. Jemně se vymanila zpod jeho těla.
Obrátil se na záda a zavřel oči. Cítil, jak její prsty laskají jeho kůži. Nemohl se pohnout. Hrála si s jeho rukama, hladila je a rozhodila od sebe. Její rty a prsty se roztančily po jeho prsou, břiše, ukojeném pohlaví a ještě níž, pátraly po jeho stehnech, nohách, chodidlech.
Ve chvíli, kdy si uvědomil, co udělala, ležel s rukama a nohama roztaženýma a přivázanýma ke čtyřem sloupkům postele. Otevřel oči, zarazil se a vyplašilo ho to. Pokusil se osvobodit. Marně – smyčky a uzly hedvábných pout to nedovolovaly.
„Noc nám krásně začala," řekla Alienor roztouženě. „Něco tě teď naučím, ano?" Nahá a nádherná, zrůžovělá a poznamenaná jeho laskáním se natáhla a zvedla něco z podlahy u postele. Oči se mu rozšířily, když spatřil, co drží.
„Spoutala jsi mě proti mé vůli," namítl Devin vážně. „Tak já si milování nepředstavuju." Trhl sebou, vzepřel se rameny a boky, ale hedvábná pouta držela pevně.
Alienor mu odpověděla zářivým úsměvem. Byla v těch okamžicích krásnější, než si myslel, že může žena být. V obrovských temných jezerech jejích očí zrálo cosi prapůvodního, nebezpečného a strašlivě vzrušujícího. Cítil, že se mu nepravděpodobně brzy vrací mužská síla. Všimla si toho. Úsměv ovládl celý její obličej. Jediným dlouhým nehtem zlehka, téměř zamyšleně zaťukala na jeho topořící se úd.
„Dočkáš se," zašeptala jeho tajemná dáma, paní hradu Borso. Její rty se rozestoupily a obnažily ostré bílé zuby. Když rozevřela nohy, aby se na něho opět vyhoupla, spatřil její naběhlé, pevné bradavky. Viděl, jak se mazlí s tím, co zvedla z koberce u postele. Za ní, u krbu, zvedl ušlechtilou hlavu lovecký pes a pozoroval je.
„Dočkáš se," zopakovala Alienor. „Věř mi. Něco tě teď naučím, všechno ti ukážu a brzy to přijmeš za svůj způsob milování. Ach, ano Devine, už brzy, brzy."
Posunula se na jeho těle, plamen svíčky zablikal, ale vzápětí ho zakryla, když se k němu sklonila. Pokusil se vymanit, ale trvalo to jen okamžik, protože se mu srdce znovu rozbušilo a spalovala ho touha stejně jako Alienor, i v ní se opět vzepjala vášeň, rozhořela se v indigových očích za sevřenými víčky, v jejích pohybech nad ním, v přerývaném, zajíkavém, zrychlujícím se dechu.
Než uplynula noc, než dospěla k půli a zpola uhořely i zimní svíce, dokonale, mnohonásobně a nespoutaně naplnila svou touhu. Nakonec to byla ona, kdo ležel spoutaný s roztaženýma rukama a nohama mezi čtyřmi sloupky postele, v níž se jim smrskl svět, a Devin žasl sám nad sebou a tím, čeho se s ní odvažuje. A ona na to odpovídala tím, že znovu a znovu šeptala i hlasitě vykřikovala jeho jméno. Devin si uvědomil, že ho změnila, neboť v něm probudila touhu po stejně hlubokém zapomnění, které propadla sama.

Svíčka na jeho straně postele dohořela o něco později. Trochu přitom zavoněl ve vzduchu kouř. Charakter světla a stínů se změnil, on ani ona nespali a navzájem si toho všimli. V krbu žhnuly uhlíky, pes stále ležel před ním, ušlechtilou hlavu položenou na tlapách.
„Radši bys měl jít," řekla Alienor a nepřítomně ho dloubla do ramene. „Dokud si můžeš posvítit svíčkou. Ve tmě bys tu snadno zabloudil."
„Respektuješ všechny příkazy pro kvatembrové dny?" zeptal se, trochu překvapený takovou důsledností. „Nepoužíváš po tu dobu oheň?"
„Ne," odpověděla sklesle. „Opustila by mě polovina služebnictva a to nemyslím na to, co by provedli rolníci na propachtované půdě a vůbec vesničané. Smetli by hrad. Se zrním zmáčeným krví v uších by přivolali na pomoc nějakou starobylou kletbu. Tohle je jižní vysočina, Devine, lidi tu berou rituály vážně."
„Tak vážně, jako ty trváš na svých?"
Zasmála se a protáhla se jako kočka. „Asi ano. Vesničané budou dneska v noci a zítra dělat věci, o kterých radši nechci vědět." Svinula se u dolního čela postele do klubíčka a sehnula se pro něco na koberci u sloupku. Na hebkém bílém těle byly vidět červené stopy jeho vášně.
Narovnala se a podala mu kalhoty. Devinovi její výzva k odchodu připadala příkrá, dlouho se na ni díval a nepohnul se. Nevyhnula se jeho pohledu, ale netvářila se přísně ani lhostejně.
„Nehněvej se," řekla Alienor smířlivě. „Byl jsi moc báječný na to, abys odcházel v hněvu. Mluvím pravdu: ctím kvatembrové rituály a opravdu bys ve tmě snadno zabloudil." Zaváhala a dodala: „Od té doby, co zemřel manžel, spím vždycky sama."
Devin mlčel. Vstal a oblékal se. Halenu našel v půli cesty mezi postelí a dveřmi. Byla roztrhaná na cáry, jindy by ho to pobavilo. Ale teď ne. Opravdu se hněval, možná i něco víc, anebo pociťoval cosi hněvu rovnocenného, ale složitějšího. Alienor ležela na posteli mezi rozházenými polštáři nahá, nepřikrytá a sledovala, jak se obléká. Pohlédl na ni, užasl nad její nádherou kočkovité šelmy a – přestože se jeho nálada nezměnila – uvědomil si, že by snadno znovu roznítila jeho touhu.
Ale jak se tak na ni díval, vynořila se odtud, kam ji zapudilo prapůvodní třeštění několika posledních hodin, dosud nezralá myšlenka. Upravil si halenu, aby vypadala co nejlíp, a přešel ke kovovému svícnu pro svíčku.
Překulila se na druhý bok, aby ho mohla sledovat, opřela si hlavu o ruku, černé vlasy se na ni svezly, nabízela mu pohled na své tělo jako dar, pyšnila se jím v proměnlivém světle. Hluboké oči se do něho vpíjely, vstřícně, laskavě se usmívala.
„Dobrou noc," řekla. „Nevím, jestli jsi to pochopil, ale pokud bys ke mně někdy chtěl přijít, budu ráda."
To nečekal. Věděl, aniž mu to někdo musel výslovně říct, že ho tím vším vyznamenala. Ale jeho myšlenky, jeho

předchozí neklid zesílil a smísil se s jinými představami, takže i když se na oplátku usmál a přikývl, tak ne proto, že by se dmul pýchou či poctou.
„Dobrou noc," hlesl a vykročil.
U dveří se zastavil, protože si vzpomněl, jak Alessan řekl, že modrým vínem to tady začalo, a z toho i z jiných důvodů, což si uvědomil později, se k ní otočil. Nepohnula se. Vpíjel se očima do nádhery komnaty a krásy ženy, která se mu nabízela na posteli. Zatímco stál, uhasla jedna z posledních svíček na opačné straně ložnice.
„Tak tohle se s námi stalo?" pronesl Devin tiše a hledal slova, jak vyjádřit novou, krutou myšlenku. „Ztratili jsme svobodu. To dělá naše láska?"
I na dálku a ve skomírajícím světle viděl, že se výraz jejích očích změnil. Dlouho si ho prohlížela.
„Jsi chytrý," řekla konečně. „Alessan si vybral dobře."
Čekal.
„Ach!" povzdechla si Alienor a předstírala údiv. „Žádá se ode mě odpověď. Vyčerpávající odpověď od paní hradu na konci světa." Možná to byl jen optický klam v nestálém světle, ale zdálo se, že se podívala stranou, za Devina, dokonce jakoby skrze tapetované stěny.
„To se prostě stává," řekla konečně. „Vzbouříme se ve tmě proti zákonům dne, které nás svazují a nesmějí se porušit."
Devin se nad tím zamyslel.
„Možná to tak je," souhlasil zjihle, ale nepřestal sledoval svou myšlenku. „Nebo povolíme své duši něco, na co nemáme právo, co nás nesmí naplnit. A když to neuhlídáme, ztratíme svobodu."
Všiml si, že se zachvěla a zavřela oči.
„Mám na to právo?" zeptala se.
Na Devina padl smutek. Naprázdno polkl. „Ne," řekl. „Ne, nemáš."
Když odcházel, měla stále zavřené oči.
Nebyl jen unavený, ale sklíčený a otupělý, obtížený břemenem neodbytných myšlenek. Na schodišti zavrávoral a musel se opřít o kamennou zeď. Jak sebou trhl, svíčka v druhé ruce zhasla.
Tma byla téměř neproniknutelná. V hradu panovalo naprosté ticho. Devin opatrně sestupoval po schodech a dole odložil svíčku na římsu. Vysoko na zdi v pravidelných intervalech vysoká úzká okna propouštěla do chodby měsíční světlo, vzhledem k hodině a úhlu paprsků však víc než mdlé.
Nejdřív Devina napadlo, že se vrátí pro jinou svíčku, ale protože se jeho oči po chvíli přizpůsobily, vydal se tudy, kudy se domníval, že přišel.
Velmi brzy zabloudil, ale moc ho to neznepokojovalo. V současném rozpoložení mu připadalo příhodné tiše kráčet v hluboké noci temnými chodbami starobylého horského hradu, pod nohama studený kámen.
Neexistují špatná rozcestí. Jen cesty, o nichž jsme nevěděli, že se po nich máme vydat.
Od koho to slyšel? Slova se mu spontánně vybavila ze zasutého koutu paměti. Zabočil do neznámé chodby a prošel dlouhý sál plný obrazů. V chůzi si uvědomil, kdo ta slova pronesl: starý kněz v chrámu bohyně Morian poblíž rodinné usedlosti v Asoli. Naučil bratry i Devina číst, psát a počítat, a když se ukázalo, že nejmladší, nejmenší chlapec umí zpívat, dal mu i první lekce ze základů harmonie.
Neexistují špatná rozcestí, zopakoval si Devin v duchu. A vzápětí, aniž by dokázal potlačit třas, si vzpomněl, že tohle není obyčejná noc, ale že zároveň končí zima a začíná první kvatembrový den – kdy mrtví údajně vstupují mezi živé.
Mrtví. Kdo jsou jeho mrtví? Marra. Jeho matka, kterou nepoznal. Tigana? Může se o zemi, o provincii říct, že zemřela? Může propadnout nicotě a být oplakávána jako oduševnělá bytost? Vzpomněl si na barbadiorského vojáka, kterého zabil v Nievolově stáji.
Navzdory tmě zrychlil krok po sporadicky měsícem nasvícené kamenné podlaze obrovského ztichlého hradu.
Devinovi připadalo, že jde nekonečně dlouho, jaksi mimo čas, aniž by někoho potkal, slyšel něco jiného než vlastní dech či kroky, až konečně narazil na sochu ve výklenku. Obdivoval ji zvečera při světle pochodně. Věděl, že jeho komnata je kousek odtud, vpravo za rohem. Vydal se úplně opačným směrem a obešel celý hrad Borso.
Taky od večera věděl, že komnata přímo naproti soše vousatého lučištníka patří Catrianě.
Rozhlédl se chodbou, ale viděl jen delší či kratší temné úseky, přerušované proudy měsíčního světla shora.
Naslouchal, ale nic se nikde neozývalo. Pokud povstali mrtví, chovali se tiše.
Neexistují špatná rozcestí, řekl mu kdysi kněz Ploto.
Pomyslel na Alienor ležící se zavřenýma očima mezi barevnými polštáři a svícny a zalitoval, co jí nakonec řekl. Padl na něho smutek. Alessanova matka umírá. Jeho vlastní zemřela.
Chlad náleží spíš smrti a koncům, řekla Alienor Catrianě po příjezdu.
Bylo mu zima a velmi smutno. Popošel a ukončil ticho. Jemně zaklepal na Catrianiny dveře.

Z mnoha důvodů v noci nespala dobře. Alienor ji rozrušila: jednak bezuzdnou smyslností, která z ní vyzařovala, a zřejmě v minulosti blízkými vztahy k Alessanovi a Baerdovi, o jejichž povaze však nic nevěděla.
Catriana neměla ráda, když se před ní tajily informace, nerada zůstávala v nevědomosti. Stále nevěděla, co hodlá Alessan udělat zítra, jaká tajemná schůzka se koná na vysočině, tápání ji znervózňovalo, dokonce, aniž si to přiznávala, se i bála.
Přála si, aby se podobala Devinovi v tom, jak klidně se vyrovnává s tím, co smí a nesmí vědět. Uchovával informace, které mu sdělili, a trpělivě čekal, až mu svěří další, aby je sestavil dohromady jako díly dětské obrazové skládačky. Někdy ho pro to obdivovala, jindy ji dohánět k zuřivosti a pohrdala jím, když viděla, jak se smiřuje s Alessanovou občasnou mlčenlivostí a Baerdovou chronickou zdrženlivostí. Catriana potřebovala vědět. Žila tak dlouho v nevědomosti, chráněná v rybářské vesničce v Astibaru před vlastní minulostí. Zbytečně ztratila tolik času, musí ho

opět nabýt. Někdy jí z toho bývalo do pláče.
A právě tak se cítila tuto noc, než upadla do nehlubokého, neklidného spánku, v němž se jí zdálo o domově. O domově se jí zdávalo často, poté co odešla, zvlášť o matce.
Tentokrát se viděla, jak jde vesnicí krátce po východu slunce, míjí poslední dům – Tendův, vždycky kolem něj pobíhal jeho pes – a pokračuje po pobřeží za zátočinu, kde otec koupil zpustlou chatrč, zvelebil ji a usadil se tam s rodinou.
Viděla ve snu v dálce na vzdouvající se hladině rybářský člun, který už za časného rána rozhodil sítě. Bylo jaro. Matka seděla u dveří domku a využívala dobrého ranního světla k opravě sítí. Zrak se jí postupně zhoršil natolik, že nemohla pracovat s jehlou večer. Catriana v posledním roce před odchodem z domova pozvolna přejímala noční ruční práci.
Ráno ve snu bylo krásné. Kamínky na pobřeží se třpytily, od moře vál svěží větřík. Na moře vypluly i všechny ostatní čluny k rannímu rybolovu, ale ten jejich snadno poznala. Catriana šla po cestičce k domku, zastavila se na nedávno opravené verandě a čekala, až matka vzhlédne, vstane a s výkřikem sevře dceru v náručí.
Matka sice vzhlédla od práce, ale jen aby se s přimhouřenýma očima zadívala na moře a ověřila si polohu jejich člunu. Tento dávný nervózní zvyk pravděpodobně nejvíc ublížil jejím očím. Ale měla v malém člunu manžela a tři syny.
Vůbec dceru neviděla. Catrianu podivně zabolelo, že je neviditelná. Protože odešla, protože je už tak dávno opustila.
Vlasy matce ještě víc zešedivěly a Catrianu píchlo u srdce nad jejíma upracovanýma, zhrublýma rukama a obličejem, z něhož čišela únava. Odjakživa si představovala matku jako mladou ženu, až do té doby, než Tiena coby nemluvně před šesti lety zemřela na mor. Pak se mnohé změnilo.
To není spravedlivé, pomyslela si a ve snu usedavě plakala, ale nikdo ji neslyšel.
Matka seděla v ranním světle na verandě na dřevěné stoličce, spravovala sítě a občas vzhlížela, aby mezi spoustou jiných našla jejich člun na hladině cizího východního moře, tak vzdáleného od toho, které milovala.
Catriana se probudila, její tělo sebou divoce házelo, jako by ze sebe chtěla setřást všechny bolesti, které na ni dolehly ve snu. Otevřela oči, vyčkávala, až se jí uklidní srdce, ležela pod několika přikrývkami v komnatě na hradě Borso. Na Alienořině hradě.
Alienor byla právě tak stará jako Catrianina udřená, unavená matka. To opravdu není spravedlivé. Má nést tolik viny, vidět ve spánku tolik žalostných, bolestných výjevů jen proto, že odešla? Proč, když jí matka dala v roce, kdy nemluvně zemřelo, prsten? Bylo jí tehdy čtrnáct a prsten ji prohlašoval za Tigaňanku od moře před každým, kdo znal staré symboly, ale před nikým jiným.
Ten prsten ji představil Alessanovi, synu Valentinovu, když ji před dvěma lety s Baerdem viděl prodávat úhoře a čerstvě nalovené halibuty v Ardinu, pobřežním městě nedaleko jejich vesničky.
V osmnácti letech nebyla nijak důvěřivá. Nechápala tehdy a nechápe dodnes, proč uvěřila těm dvěma a vydala se s nimi na procházku podél řeky za město, když trh skončil. Kdyby musela stůj co stůj odpovědět, řekla by, že její důvěru si zčásti získal Baerd.
Na procházce jí pověděli o jejím prstenu, o Tiganě, a její život nabral nový směr. Od té chvíle se pro ni znovu rozběhl čas a procitla potřeba vědět.
Téhož dne po večeři, když bratři šli spát, přiznala rodičům, že ví, odkud pocházejí a co znamená prsten. A zeptala se otce, co udělá, aby jí pomohl vzkřísit Tiganu, a co pro to tolik let vlastně dělal. Tehdy jedinkrát v životě viděla svého mírného, laskavého otce rozhněvaného a tehdy ji taky jedinkrát udeřil.
Matka se rozplakala. Otec se rozběsnil, což při jeho dobrotivosti vypadalo poněkud komicky, a zapřísahal se při Triádě, že neprchl s rodinou před ygrathským vpádem a okupací jen proto, aby ho tady dostihl dávný žal.
A tak se Catriana dověděla druhou věc, která změnila její život.
Nejmladší bratr se rozplakal. Otec vyrazil z domu, práskl za sebou dveřmi, až zadrnčela okna. Catriana a matka se na sebe dlouho mlčky dívaly, vyděšený bratříček se schoval v podkroví a tam se postupně utišil. Catriana zvedla ruku a ukázala prsten, který nosila několik let. Tázavě pohlédla na matku, která přikývla, teď už neplakala. Objaly se a věděly, že naposled.
Catriana našla Alessana a Baerda v nejznámějším ubytovacím hostinci Ardinu. Byla jasná noc, oba měsíce, téměř v úplňku, stály vysoko na nebi. Noční hlídač v hostinci na ni poťouchle mrkl a poplácal ji, když se kolem něho protáhla, aby vyběhla do schodů k pokoji, kam ji poslal.
Zaklepala, řekla své jméno a Alessan otevřel. Jeho šedé oči, ještě než promluvila, podivně potemněly jakoby v očekávání něčeho zarmucujícího či obtěžujícího.
„Půjdu s vámi," vyhrkla. „Můj otec je zbabělec. Uprchli jsme před invazí. Chci to napravit. Ale nebudu s vámi spát. Ještě jsem nespala s žádným mužem. Můžu vám oběma věřit?"
I teď, když se probudila na hradě Borso, se při vzpomínce na to ve tmě začervenala. Museli ji považovat za hrozně naivní. Ale nevysmáli se jí, vůbec ne. Nikdy na to nezapomene.
„Umíš zpívat?" Alessan se tehdy na víc nezeptal.
Znovu usnula v myšlenkách na hudbu, na všechny písně, které s ním zpívala během dvouletého putování po Dlani. A zdálo se jí o vodě, jak plave doma v moři, což bylo její velké potěšení. Za letního soumraku se potápěla pro mušle, lesklé ryby na ni civěly, voda ji obepínala jako druhá pokožka.
A pak bez varování se ve snu rázem ocitla ve větru a zimní tmě na mostě v Tregeji, vystrašená víc, než si kdy představovala. Mohla si to vyčítat jen sama sobě, vlastní pýše, palčivé, stravující, neuhasitelné potřebě odčinit to, že uprchli před nepřítelem. Viděla se, jak leze na zábradlí a balancuje na něm a dole pod ní se řítí rozbouřený černý vodní proud, přes jeho hukot slyšela bušení vlastního srdce…
Probudila se podruhé těsně předtím, než na ni dolehla noční můra s plnou vahou. Ukázalo se, že jí nebuší srdce, ale někdo klepe na dveře.
„Kdo je?" zeptala se.

„Devin. Pustíš mě dovnitř?“
Prudce se posadila na posteli a přitáhla si vrchní přikrývku k bradě.
„Co je?“ ptala se dál.
„Nic se vlastně neděje. Můžu dál?“
„Není zamčeno,“ řekla konečně. Zkontrolovala, jestli je přikrytá, ale v komnatě byla taková tma, že na tom tolik nezáleželo.
Slyšela, jak vešel, ale viděla jen obrysy jeho postavy.
„Děkuju,“ řekl. „Ale měla by ses zamykat.“
Netušil, jak nerada se o takových věcech baví. „Zavítat do některého pokoje si mohla dovolit jediná osoba, naše hostitelka, ale ta by asi nešla za mnou. Po levé ruce máš křeslo.“
Zašátral rukama a s povzdechem klesl do hlubokého křesla. „Vím, co mluvím,“ řekl zastřeným hlasem. „A mrzí mě, že nestojíš o radu, jak se o sebe postarat.“
Neznělo to vůbec ironicky. „Myslím, že si vedu docela dobře i bez tvých rad,“ prohlásila klidně.
Chvíli mlčel. „Já vážně nevím, proč jsem přišel, Catriano,“ řekl posléze. „Padla na mě taková divná nálada. Třeba se budeš smát, ale je mi smutno.“
V jeho hlase zaslechla něco nesmírně zvláštního. Zaváhala, pak pečlivě zkontrolovala přikrývky a natáhla se pro křesadlo.
„Chceš zapálit oheň v kvatembrovém dni?“ zeptal se.
„Ovšem.“
Zažehla svíčku u postele. Zalitovala, že mu spíš odsekla, a dodala: „Matka svíčku zapalovala, jednu jedinou, jako připomínku Triádě, říkávala. Pochopila jsem, co tím myslela, až když jsem potkala Alessana.“
„To je zajímavé. Totéž dělával otec,“ zamyšleně pronesl Devin. „Nikdy jsem nad tím nehloubal. Nevěděl jsem, proč to dělá. Otec nepatří mezi ty, co se svěřují.“
Otočila se, aby se na něho podívala, ale seděl hluboko v křesle a postranní opěrky mu zakrývaly hlavu.
„Na památku Tigany?“ zeptala se.
„Nejspíš. Jako by… jako by si Triáda za to, co dopustila, nezasloužila bezvýhradnou oddanost a úctu.“ Odmlčel se a zamyšleně dodal: „To je další příklad naší pýchy, ne? Tiganské arogance, jak říká Sandre. Měříme se s Triádou, vyvažujeme misku vah: odebrala nám jméno, my jí upřeme část rituálů.“
„Možná,“ řekla, i když tohle ji tolik nepálilo. Devin se k tomu tématu čas od času vracel. Nechápala zažehnutí svíčky jako výraz pýchy, poměřování se s bohy, jen tím sobě připomínala zlo, které bylo spácháno. Tak jako připomínalo modré víno Alessanovi něco jiného.
„Moje matka není hrdá,“ řekla a sama nad tím užasla.
„Ani nevím, jaká byla moje,“ pronesl zastřeně. „Dokonce nevím, jestli byl hrdý můj otec. Vlastně toho o nich moc nevím.“ Znělo to podivně.
„Devine, pojď blíž,“ nařídila mu. „Ukaž se mi.“ Zkontrolovala přikrývky, zakrývaly ji k bradě.
Pomalu se k ní sklonil: světlo svíčky odhalilo jeho divoce rozcuchané vlasy, roztrhanou halenu, viditelné škrábance a otisky zubů. Vzplála hněvem, ale ten se pomalu měnil v úzkost, která s ním nesouvisela. Aspoň ne přímo.
Oba pocity zastřela nuceným smíchem. „Koukám, že tě dostala. Vypadáš, jako by ses vracel z války.“
Zmohl se na úsměv, ale v očích měl smutek, viděla to i při světle svíčky.
Zneklidnilo ji to. „Tak co je s tebou?“ uhodila na něho cynicky. „Utahal jsi ji a přišel jsi sem, protože chceš ještě? Podívej…“
„Ne,“ vyhrkl. „Tak to není. Já… to ne, Catriano. Je to pro mě… těžká noc.“
„Vypadáš podle toho.“ Otočila se a rukama svírala přikrývky.
Tvrdošíjně pokračoval. „O to nejde. Je to divné. Tak složité. Myslím, že jsem se opravdu něco naučil. Totiž…“
„Ušetři mě podrobností, Devine!“ Rozzlobila se sama na sebe za to, že ji tyhle záležitosti tolik vyvádějí z míry.
„Ne ne. Tohle nemyslím, i když ze začátku to v tom hrálo roli. Ale…“ Nadechl se. „Myslím, že jsem pochopil, co s námi udělali tyrani. Nejen Brandin a nejen v Tiganě. Taky Alberico. Oba dva, nám všem.“
„Jistě se ohromně vyzná,“ vypálila posměšně. „Musí být mnohem zdatnější, než vypadá.“
Tím ho umlčela. Opět se opřel v křesle a neviděla mu do obličeje. V tichu, které nastalo, se její dech uklidňoval.
„Promiň,“ ozvala se konečně. „Tak jsem to nemyslela. Jsem unavená. V noci mě pronásledovaly zlé sny. Co ode mě chceš, Devine?“
„Nevím,“ řekl. „Snad trochu přátelství.“
Zase se cítila v úzkých a znervózněla. Potlačila instinktivní, podrážděné nutkání poradit mu, aby napsal dopis jedné z Rovigových dcer. „To jsem nikdy moc dobře neuměla, ani jako dítě,“ řekla.
„Já taky ne,“ řekl a naklonil se kupředu. Přihladil si rozcuchané vlasy. „Stěží by se nám to asi dařilo. Občas mě i nenávidíš.“
Srdce se jí rozbušilo. „Nebavme se o tom, Devine. Není pravda, že tě nenávidím.“
„Někdy ano,“ trval na svém. „Kvůli tomu, co se stalo v paláci Sandrů.“ Zmlkl a rozechvěle se nadechl. „Protože jsem byl první muž, se kterým ses milovala.“
Zavřela oči. Neúspěšně se snažila si namluvit, že poslední větu nevyslovil. „Tys to věděl?“
„Tenkrát ne. Uvědomil jsem si to později.“
Dílky do další skládačky. Trpělivě se sestavují v celek. Vysvětlují minulost. Otevřela oči a smutně se na něho zadívala.
„Domníváš se, že debata na tohle pozoruhodné téma nás spřátelí?“
Trhl sebou. „Nejspíš ne. Nevím. Chtěl jsem ti ale říct, že bych o to stál.“ Nastalo ticho. „Já vážně nevím, Catriano.

Promiň.“
Její hněv a otřes kupodivu pominul. Unavený Devin se opět sesunul dozadu a ona udělala totéž, opřela se o dřevěné čelo postele. Chvíli přemýšlela, divila se, nakolik se uklidnila.
„Není pravda, že tě nenávidím,“ promluvila konečně. „Vážně ne. To je nesmysl. Nedokážu se sice té trapné vzpomínky zbavit, ale to nám přece nebrání dělat, co musíme. A jedině na tom záleží, ne?“
„Taky myslím,“ přisvědčil. Neviděl jí do tváře. „Pokud je to všechno, na čem záleží.“
„Víš, nemluvila jsem do větru, opravdu se mi nedařilo se s někým spřátelit.“
„Proč?“
Zase dílky do skládačky. „Pro děvče je to těžké. Asi jsem byla plachá, možná hrdá. Necítila jsem se v naší vesničce ve své kůži, i když jsem jiný domov nepoznala. Ale jakmile přede mnou Baerd vyslovil jméno Tigana, od té doby, co jsem je zaslechla, stalo se pro mě vším na světě. Všechno ostatní ustoupilo do pozadí.“
Skoro slyšela, jak soustředěně přemýšlí.
„Chlad náleží spíš smrti a koncům,“ pronesl.
Řekl přesně to, co Alienor jí. „Jsi přece živá bytost, Catriano,“ pokračoval. „Máš srdce, život před sebou, naději na přátelství i na lásku. Proč ses upsala jednomu jedinému?“
„Protože můj otec nikdy nebojoval,“ slyšela sama sebe. „Prchl z Tigany jako zbabělec před bitvami na řece Deise.“
Měla si vytrhnout jazyk z úst od kořene, když je otvírala, aby odpověděla.
„Ach,“ povzdechl
„Ani slovo, Devine! Nic neříkej!“
Poslechl, tiše seděl, v hloubi křesla se stal skoro neviditelným. Náhle sfoukla svíčku, nestála o světlo. A pak, protože nastala tma a protože tak ochotně ztichl, postupně znovu získávala vládu sama nad sebou. Překonala kritické okamžiky, aniž se rozplakala. Trvalo jí to i ve tmě dlouho, ale nakonec dokázala zhluboka, pravidelně dýchat a cítila, že je v pořádku.
„Děkuju,“ zašeptala, aniž přesně věděla, za co děkuje. Nejvíc asi za mlčení.
Neodpověděl. Chvíli čekala, pak něžně vyslovila jeho jméno. Opět neodpověděl. Zaposlouchala se a zakrátko poznala, že pravidelně oddychuje ze spaní.
Vyčerpala zásoby ironie, aby ji to pobavilo. Prožil opravdu těžkou noc, nejen v tom nejbanálnějším smyslu.
Uvažovala o tom, že ho vzbudí a pošle do jeho komnaty. Leckdo by se nad tím pozastavil, kdyby odtud ráno vyšli spolu. Přiznala si, že jí na tom moc nezáleží. A taky jí míň než čekala záleží na tom, že objevil jedno její tajemství a vzápětí druhé. O jejím otci a především o ní. Podivila se, že ji to už netrápí.
Málem by přes něho přehodila jednu z přikrývek, ale potlačila úmysl. Nechtěla, aby až se ráno probudí, věděl, že to udělala. To odpovídá Rovigovým dcerám, jí ne. Respektive nejmladší dcera by ho dostala do postele a zaklesla by se do něho bez ohledu na jeho rozpoložení a vyčerpání. A ta starší? Neutkala by zázračně rychle pléd a nezahalila ho do něj s tím, že by připojila list s rodokmenem ovce, která dala vlnu, a dějinami vzoru, který zvolila?
Catriana se ve tmě usmála a uložila se ke spánku. Neklid pominul, nic se jí nezdálo. Když se probudila, krátce po svítání, Devin byl už pryč. Až po čase se dověděla, jak daleko.
11
Elena stála u otevřených dveří Mattiovy chalupy a vyhlížela do tmy na cestu k hradnímu příkopu a zdviženému padacímu mostu, viděla také, jak se za okny hradu Borso mihotají svíčky a jedna po druhé hasnou. Kolem ní procházeli do chalupy s přestávkami lidé, většinou jen pokývli nebo pozdravili, někteří ani to. Před nimi byla noc bitvy a každý příchozí si to uvědomoval.
Z vesnice za jejími zády se nic neozývalo, nesvítilo jediné světlo. Obyvatelé sfoukli všechny svíčky, uhasili ohně, zakryli okna, i škvíry pod dveřmi ucpali hadry. První kvatembrovou noc vycházejí mrtví, to ví každý.
V chalupě bylo trochu rušno, do této chvíle vstoupilo do domova Mattiových na konci vesnice patnáct až dvacet lidí. Elena nevěděla, kolik Chodců se ještě dostaví sem nebo později na shromaždiště, věděla však, že jich mnoho nebude. Bylo jich málo loni i předloni a bitvy těžce prohráli. Války kvatembrových nocí zabíjejí Chodce rychleji, než mladí jako Elena dorůstají, aby je nahradili. Proto každé jaro prohráli a téměř jistě prohrají i o této noci.
Na nebi svítilo plno hvězd, vyšel jen jeden měsíc, bílý srpek ubývajícího Vidomniho. Bylo dost chladno, jako ostatně počátkem jara na vysočině vždycky. Elena založila paže, lokty sevřela rukama. Za pár hodin, až začne bitva, se změní nebe a úplně se změní noc.
Vešla Carenna, letmo se na ni srdečně usmála, ale nezastavila se a nepromluvila s ní. Na řeči nezbýval čas. Elena se o Carennu bála, porodila právě před dvěma týdny. Připojila se příliš brzy. Jenže jí bylo třeba, všech bylo třeba, války kvatembrových nocí nečekaly, až se muži nebo ženy připraví, stejně jako nic, co se děje v denním světě.
Pokývla na pozdrav dvojice, kterou neznala. Prošli kolem ní do domu za Carennou. Měli zaprášené šaty, pravděpodobně se vydali odněkud zdaleka na východě a načasovali si příchod po setmění, kdy se zavřely dveře a okna domů ve městě i u všech osamělých chalup v polích. Elena věděla, že lidé na jižní vysočině budou ve tmě čekat a modlit se.
Modlit se za déšť a za slunce, aby země během jara a léta pracovala pro bohatou podzimní sklizeň. Za zaseté zrní, aby vzklíčilo, zapustilo kořínky a rostlo, slibně zlátlo a zrálo, živeno půdou a vláhou. Modlit se – byť v temných utěsněných domech nebudou vědět, co se v noci děje – za Noční chodce, aby zachránili pole, vegetační období, setbu, zachránili a ulehčili jejich životy.
Elena se bezděčně dotkla prstem malé kožené ozdoby, kterou nosila zavěšenou na krku. Ozdoby obsahující scvrklý zbytek plodové blány, v níž se narodila jako všichni Chodci – zahalená průhledným vakem, v němž vycházela s křikem z lůna na svět.

Všude na Dlani se pokládala plodová blána za dobré znamení, porodní báby o tom ujišťovaly. Děti pokryté tímto vakem při porodu se považovaly za chráněnce Triády.
Tady na jihu poloostrova, na divoké vysočině pod horami, se vycházelo z jiných tradic a učení. Starobylé rity tu zakořenily hlouběji, uchovaly se ty nejstarší a od nepaměti se předávaly z ruky do ruky a od úst k ústům. Na Certandské vysočině narození v plodové bláně podle tradice nechránilo dítě před utopením ani nevěštilo štěstí a bohatství.
Předurčovalo pro válku.
Pro tuto válku, vybojovanou v první kvatembrovou noc, jíž začínalo jaro, a tedy rok. Vybojovanou na polích a kvůli polím, za ještě nevyklíčenou setbu, za naději, život a naplnění příslibů znovu se probouzející země. Vybojovanou za obyvatele velkých měst, odtržené od pravdy země, nevědomé věčných zákonů, vybojovanou za všechny Certanďany, schoulené za zdmi, kteří se umějí jen modlit a bojí se v této noci všech zvuků, protože je mohou způsobovat mrtví při své návštěvě světa.
Někdo Eleně zezadu stiskl paži. Obrátila se, tázavě na ni hleděl Mattio. Zavrtěla hlavou, jednou rukou si přihladila vlasy.
„Ještě ne," řekla.
Mattio nepromluvil, ale z očí ve tváři zarámované černým plnovousem čišela v bledém měsíčním světle bezútěšnost. Znovu jí stiskl paži, aby ji ze zvyku povzbudil, otočil se a vrátil se do chalupy.
Elen se dívala, jak odchází těžkým, pevným a energickým krokem. Otevřenými dveřmi viděla, že usedá k dlouhému hrubému venkovskému stolu naproti Donarovi. Chvíli oba pozorovala, přemýšlela o Verzarovi, o lásce a touze. Odvrátila se a dívala se do noci na obrovské, přízračné obrysy hradu, v jehož stínu prožila celý život. Najednou si připadala stará, starší nad svůj věk. Má dvě malé děti, které dnes v noci spí u její matky a otce v jedné z těch zatemněných chalup, kde se nesvítí. Měla taky manžela, který spí věčný sen na pohřebišti – stal se jednou z mnoha obětí strašlivé loňské bitvy, kdy Těch druhých přibylo mnohem víc než kdy předtím a krutě, zlovolně triumfovali. Verzar zemřel několik dnů po porážce jako všechny oběti nočních bitev.
Ti, na něž ve válce o kvatembrové noci sáhla smrt, nepadli v polích. Nesli si chladný dotek konce v duši – jako když v prstech sevře srdce, řekl jí Verzar – vrátili se domů, usnuli, probudili se, a tak to šlo dny, týdny i měsíce, než podlehli předurčenému konci.
Na severu, ve městech, se lidé obracejí k poslední Morianině bráně, předstupni do síně konečného soudu a vytoužené milosti. Ke kněžské přímluvě v slzách za svitu svící.
Ti, kteří se rodí v plodové bláně na jižní vysočině, bojují v kvatembrových válkách a vidí siluety Těch druhých, svých protivníků, si počínají jinak.
Ne že by byli tak pošetilí a odmítali Morian Od bran, Eannu či Adaona, vědí však, že jsou síly starší a tajemnější než Triáda, mocnosti starší než tento poloostrov, dokonce, jak jí kdysi řekl Donar, starší než vezdejší svět s dvěma měsíci a sluncem. Jednou v roce pak Noční chodci Certanda jsou nuceni pohlédnout této holé pravdě do očí pod nebem, jež jim nepatří.
Elena se zachvěla. Dnešní noc předurčí k smrti mnoho dalších, takže příští rok nastoupí zase míň bojovníků, s každým rokem míň a míň. Neuměla si představit, jak to skončí. V tom se nevyzná. Je jí dvacet dva let, stala se matkou a ovdověla, přišla na svět v rodině koláře na vysočině. Narodila se v plodové bláně Nočních chodců do doby, kdy prohrávají všechny bitvy, rok co rok.
Vědělo se o ní, že nejlíp ze všech vidí ve tmě, proto ji Mattio postavil ke dveřím, aby vyhlížela na cestě toho, kdo má podle Donara přijít.

Bylo sucho a ve vodním příkopu, jak očekával, mělko. Kdysi panstvo na hradě Borso chovalo v hradním příkopu šelmy schopné zabít člověka. Baerd věděl, že tam na ně teď nenarazí, dávno se tam nevyskytují.
Brodil se vodou po pás, nad hlavou hvězdy a bledý srpek měsíce Vidomniho. Bylo chladno, ale už řadu let mu takové věci nevadily. Stejně tak se necítil nesvůj venku o kvatembrové noci. Za léta se z toho stal jeho osobní rituál: vědomí, že lidé na celé Dlani ctí svaté dny a setrvávají v tichu po setmění za zdmi svých domovů, mu skýtalo dokonalý pocit odloučenosti, po němž toužila jeho duše. Nesmírně ho lákaly toulky pozemským světem, který zadržoval dech a krčil se v prvotní tmě, nerušené ohni zapálenými smrtelníky, zatímco na nebi zářily hvězdy zažehnuté Triádou. Jestliže v tu noc procitají duchové a přízraky, chtěl je spatřit. Jestliže svět navštěvují mrtví z jeho minulosti, chtěl je poprosit o odpuštění.
Bolest mu působila spleť neobytných obrazů a vjemů. Připomínaly mu ztracený klid: bledý mramor v měsíčním světle, vznosný portikus, nad jehož harmonií zůstává rozum stát, tiché hlasy, které slyšel za usínání ve svém pokojíku a jimž skoro rozuměl, a pak sebevědomý smích, slunečná rána na známém dvoře, pevná, silná sochařova ruka, objímající ho kolem ramen. Otcova ruka.
Víření ohně, krve a popela, které způsobilo, že polední slunce zrudlo.
Kouř a smrt, mramor rozbíjený na padrť, hlava boha oddělená od trupu sochy, která poskakovala jako oblázek po sežehnuté zemi a neodvratně se rozpadala na prach. Na prach podobný jemnému písku na plážích, smývanému nekonečným, netečným mořem.
To byli jeho skličující návštěvníci, společníci jeho nocí, provázeli ho bez ustání skoro devatenáct let. Obrazy lidí a jejich zničené země, oloupené o jméno, nesl jako zavazadlo, vlekl za sebou jako přetíženou káru, spočívaly mu na srdci jako balvan. Ze jména vykořeněné země se stal pouhý zvuk unášený rok za rokem dál od břehů lidského světa s neúprosností odlivu za šerého zimního svítání. Ale srovnání s odlivem kulhá, neboť dvojčetem odlivu je příliv.
Naučil se s těmito obrazy žít, protože neměl na vybranou, leda všechno vzdát. Tedy zemřít. Nebo propadnout šílenství

jako jeho matka. Ztotožnil se se svým žalem, znal ho dopodrobna jako jiní čáry na svých dlaních.
Ale to, co ho burcovalo k životu, co mu bránilo uzavřít se v komnatě a spát či odpočívat, co ho teď vyhnalo ven a hnávalo ho jako chlapce do rozbořeného města, nebyl žádný z obrazů zmizelé nádhery, smrti, ztrát. Tím hlavním a rozhodujícím hybatelem byla vzpomínka na lásku uprostřed trosek a popela.
Vzpomínka na jaro a léto s Dianorou, jeho sestrou, způsobila, že ho nic neudrželo v temném zákoutí.
A tak Baerd vycházel za nocí kdekoli na Dlani ven, ať svítily dva nebo jeden měsíc, či jen hvězdy. V létě na vřesovité kopce ve Ferrautu, na podzim do obtěžkaných vinic v Astibaru nebo Senziu, do zimních zasněžených hor v Tregeji a na počátku jara do kvatembrové noci na vysočině v Certandu.
Vycházel pod rouškou tmy, aby cítil dech země, přičichl k půdě, naslouchal zimnímu větru, okusil měsícem postříbřené hrozny a vodu, nehnutě ležel v lese a pozoroval, jak loví noční dravci. A jednou, až vyčíhá lupiče nebo žoldáka či oni jeho, nastane Baerdova velká chvíle a zabije. V takovu noc se sám promění v nedočkavého, smrtícího dravce. V ducha té části sebe sama, která zemřela s mrtvými na řece Deise.
Po léta si tak počínal ve všech koutech Dlaně kromě své ztracené vlasti, zaznamenával pomalé plynutí ročních období, učil se rozumět za noci lesům i polím, temným řekám, horským útesům, a neustále kolem sebe i v sobě hledal úlevu, která mu byla opětovaně odpírána.
Tady na vysočině pobýval o kvatembrové noci mnohokrát. On a Alessan se sem vracívali zdaleka, s Alienor z Borsa je pojilo pevné pouto, přijížděli ovšem počátkem každého druhého roku na jih do hor i z jiného podstatného důvodu. Kvůli zprávám ze západu. Z domova. Vybavila se mu Alessanova tvář, když četl Danoleonův dopis, a píchlo ho u srdce. Ale to se týká až zítřka, a protože Alessanovo břímě je těžší než jeho, chce se jako vždycky o váhu podělit. Dnešní noc patří jemu, volá ho. Sám ve tmě, ale v srdci se snem o Dianoře kráčel od hradu. Předtím chodíval na západ a pak na jih od Borsa, u Braccijského průsmyku odbočil do kopců. Tentokrát kdovíproč zamířil jinam, na jihovýchod.
Nohy ho nesly na kraj vesnice v podhradí, a když uviděl v měsíčním světle chalupu s kupodivu otevřenými dveřmi a u nich plavovlasou ženu, která jako by na něho čekala, zastavil se.

Mattio seděl u stolu, odolával pokušení znovu přepočítat přítomné, snažil se předstírat, že v této válečné noci probíhá všechno normálně, když vtom zaslechl, jak Elena zvenčí volá jménem jeho a vzápětí i Donara. Její hlas zněl mírně jako vždycky, ale v něm probouzel už po léta smyslovou bouři. Dokonce ještě dřív, než zemřel chudák Verzar.
Pohlédl přes stůl na Donara, starší muž se mezitím natáhl po berlích, vstal a klátil se o jediné noze ke dveřím. Mattio vykročil za ním. Rada přítomných je nervózně, s obavami sledovala. Mattio vyloudil povzbudivý úsměv. Carenna zachytila jeho pohled a konejšivě se rozhovořila k několika očividně zneklidnělým lidem.
S neveselými myšlenkami vyšel Mattio ven za Donarem a spatřil příchozího. Muž střední postavy tmavě kaštanových vlasů a s upraveným krátkým vousem nehnutě stál před Elenou a nyní beze slova pohlédl na dvojici mužů. Meč v pochvě měl po tregeském způsobu pověšený přes rameno.
Mattio se podíval na Donara, který se tvářil naprosto netečně. Přes všechno, co věděl o válkách kvatembrových nocí a o Donarově daru, nedokázal potlačit třas.
„Někdo možná přijde," prohlásil jejich jednonohý vůdce včera večer. A teď vskutku kdosi v měsíčním světle, těsně před bitvou, přišel. Mattio se podíval na křehkou Elenu, která nespouštěla z neznámého oči. Stála vzpřímeně a bez hnutí, se založenýma rukama, usilovně skrývala strach a zvědavost. Ale Mattio ji znal léta a poznal, že rychle, přerývaně dýchá. Miloval ji pro její tichost i snahu zakrýt strach.
Znovu pohlédl na Donara, pokročil kupředu a pozdravil neznámého otevřenými dlaněmi obou rukou. „Buď vítán, i když toto není noc na putování po kraji."
Neznámý se uklonil. Stál zeširoka, pevně na zemi. Vypadal na muže, který umí zacházet s mečem. „Podle toho, co vím o vysočině, tu o téhle noci nebývají dveře a okna otevřené," řekl.
„Myslíš, že víš o vysočině dost?" zeptal se Mattio. Příliš nedůtklivě. Elena stále neodtrhla od muže oči. Její obličej nabyl podivného výrazu.
Mattio ukročil tak, aby stanul vedle ní, a uvědomil si, že toho muže už viděl. Několikrát navštívil hrad. Je to muzikant, kupec nebo něco na ten způsob. Jeden z těch, které nic neváže k půdě a ustavičně křižují sem tam cesty Dlaně.
Mattiovo srdce, které při spatření meče poskočilo, se zase uklidnilo.
Neznámý se proti ironizující otázce neohradil. Podle toho, co odhalovalo měsíční světlo, se zdálo, že přemýšlí. Pak Mattia překvapil.
„Promiň," řekl. „Jestli porušuju obyčeje z nevědomosti, odpusť mi. Vyšel jsem si ven, protože pro to mám své důvody. Nebudu rušit váš mír."
Otočil se s jasným úmyslem odejít.
„Ne!" zvolala Elena důrazně.
V tom okamžiku poprvé promluvil Donar.
„Dnešní noci nevládne mír," pronesl hlubokým hlasem, jímž si získával všeobecnou důvěru. „A nic jsi neporušil. Předpokládal jsem, že někdo možná přijde touhle cestou. Elena tě vyhlížela."
Na to se neznámý otočil. Oči jako by se mu ve tmě rozšířily a vzplálo v nich něco nového, opovážlivého a vyzývavého.
„Proč měl někdo přijít?" zeptal se.
Nastalo ticho. Donar se opřel o berle a postoupil vpřed. Elena ustoupila stranou, aby stanul přímo před neznámým. Mattio se na ni zadíval, vlasy jí splývaly na ramena a v měsíčním svitu se leskly jako bílé zlato. Stále ještě neodtrhla oči od muže tmavě kaštanových vlasů.
Neznámý upřeně hleděl na Donara. „Proč měl někdo přijít?" zopakoval otázku mírněji.
Donar váhal a otřesený Mattio pochopil, že mlynář, jejich starší, se bojí. Mattia se zmocnila nepříjemná předtucha,

náhle pochopil, co má Donar v úmyslu.
A Donar to také učinil. Odhalil jejich tajemství člověku ze severu.
„Jsme certandští Noční chodci," pronesl pevně hlubokým hlasem. „A dneska je první jarní kvatembrová noc. Naše noc. Ať ses narodil kdekoli, ptám se tě, jestli jsi předurčený… Shledala porodní bába, která tě přivedla na svět, znamení milosti?" Pomalu sáhl za košili a vytáhl odtud kožený přívěsek s plodovou blanou, v níž se narodil.
Mattio koutkem oka zahlédl, že Elena se kousla do dolního rtu. Zadíval se na neznámého, který se vyrovnával s tím, co slyšel od Donara, a odhadoval, jestli by ho v případě nutnosti dokázal zabít.
Ticho se tentokrát protahovalo. Tlumené zvuky z domu se najednou zdály příliš hlasité. Muž tmavě kaštanových vlasů zvedl hlavu, oči se mu leskly. Mattio sledoval, jak zvažuje dosah toho, co se právě dověděl.
Pak, pořád beze slova, neznámý zvedl ruku ke krku, sáhl za košili a ve svitu měsíce a hvězd povytáhl tak, aby všichni tři viděli, kožený přívěsek.
Mattio zaslechl cosi jako povzdech a se zpožděním si uvědomil, že unikl z jeho hrdla.
„Země buď pochválena!" zašeptala Elena, neschopna potlačit vzrušení. Zavřela oči.
„Země, všechna jara a koloběh přírody," dodal Donar. Hlas se mu kupodivu zachvěl.
Nechali Mattia, aby dokončil vzývání. „Ať se jaro navrací a koloběh přírody nikdy nekončí," řekl, díval se na neznámého, na přívěsek skoro stejný jako jeho, Elenin a Donarův, na to, co všechny čtyři spojovalo.

Ze slov vzývání, pronesených trojicí, Baerd konečně pochopil, na koho náhodně narazil.
Před dvěma sty lety, v době zdánlivě nekonečného moru, neúrody, násilí a krve, zapustili zde na jihu kořeny kacířští carlozziové. Jejich učení se začalo šířit po celé Dlani, padalo na úrodnou půdu a podivuhodně rychle získávalo stoupence. Jádro carlozziovské věrouky, a to že Triádu tvoří mladší bozi, kteří jsou vyslanci a podřízenými starších tajemných božstev, ve vzácné shodě kategoricky odsoudilo duchovenstvo na celé Dlani.
Tváří v tvář tak vzácné, absolutní jednotě kléru a v panickém strachu z desetiletí moru a hladovění vévodové a velkovévodové, dokonce i kníže tiganský Valcanti, neměli na vybranou. Uspořádali na carlozziovce po celém poloostrově hon, mučili je a popravovali způsobem běžným v jednotlivých provinciích.
Čas násilí a krve. Před dvěma sty lety.
A teď tu stál, ukazoval kožený přívěsek s plodovou blanou, s níž přišel na svět, a hovořil se třemi lidmi, kteří se prohlásili za carlozziovce.
A nejen to. Za Noční chodce, jak prohlásil jednonohý starý muž. Za předvoj, tajnou armádu sekty. Za vyvolené, o nichž nikdo mimo jejich okruh nevěděl. Jenže on teď věděl, představili se mu. Napadlo ho, že když ho zasvětili, hrozí mu možná nebezpečí, a opravdu, vyšší muž s plnovousem si počínal obezřetně, jako by se připravoval k útoku.
Žena, která stála na stráži, plakala. Byla velmi krásná, ne však na způsob Alienor, jejíž každé hnutí, každé slovo skrývalo nebezpečí úskočnosti. Tato žena byla příliš mladá, plachá, z její strany mu nic nehrozilo. Rozplakala se spontánně. A všichni tři vyslovili dík, modlitbu. Byl ve střehu, ale ne proto, že by cítil bezprostřední nebezpečí. Baerd přinutil svaly, aby se uvolnily. „S čím se mi ještě svěříte?" otázal se.
Elena si otřela slzy na tváři. Zadívala se znovu na neznámého, vstřebávala jeho urostlou postavu, inteligenci, opravdovost, jeho přítomnost, neuvěřitelnou skutečnost, že je tady. Ztěžka polykala, uvědomovala si, že se jí proti vlastní vůli rozbušilo srdce, snažila se překonat dojem z okamžiku, kdy se tento muž vynořil z noci a stínů a stanul před ní. A to, co se v ní odehrávalo během dlouhého mlčení, kdy se na sebe dívali v měsíčním světle, než bezděčně natáhla paži, aby se dotkla jeho ruky a ujistila se, že existuje. Teprve potom zavolala Mattia a Donara. Dělo se s ní něco zvláštního. Nutila se soustředit na to, co Donar říká.
„To, co ti svěřím, ti poskytne moc nad životem a smrtí mnoha lidí," řekl tiše. „Duchovenstvo nás stále chce zničit a astibarský tyran přikáže, co si přejí kněží. To asi víš."
„Vím," přisvědčil rovněž tiše muž temně kaštanových vlasů. „Proč se s tím svěřuješ právě mně?"
„Protože dneska je noc bitvy," odpověděl Donar. „Dneska v noci vedu Noční chodce do války, a včera při západu slunce jsem usnul a zdálo se mi, že mezi nás přijde cizinec. Věřím svým snům, i když nevím, kdy se naplní."
Elena viděla, že neznámý přikývl, se sdělením se vyrovnal stejně klidně a nevzrušeně jako s tím, že ji spatřil u cesty. Všimla si, jak se mu pod košilí rýsují svaly na pažích, ostatně jeho vzezření svědčilo o tom, že se naučil bojovat. Tvář mu poznamenal smutek, ale na takové soudy bylo příliš tma a Elena se vyplísnila, že příliš popustila uzdu fantazii. Ovšem pohyboval se venku a sám o kvatembrové noci. Člověk, kterého netrápí hluboký žal, by to neudělal, tím si byla jista. Přemítala, odkud asi je. Bála se zeptat.
„Ty jsi vůdcem zdejších lidí?" zeptal se Donara.
„Ano," ostře zasáhl Mattio. „A radím ti, aby sis nepřipouštěl myšlenku, že je neduživý." Z jeho vyzývavosti bylo zřejmé, že si špatně vysvětlil otázku. Elena věděla, jak pevně stál Mattio za Donarem, to byla jedna z věcí, za něž si ho vážila. Jenže tentokrát se obrovsky, zásadně mýlil. Otočila se k němu a důrazně zavrtěla hlavou.
„Mattio!" zvolala, ale Donar zatím položil ruku na kovářovo rameno a v tu chvíli se neznámý poprvé usmál.
„Dotklo se tě něco, co jsem tak nemyslel," řekl. „Znám lidi stejně nebo ještě hůř postižené, kteří vedli armády a vládli. Snažím se zorientovat. Vyznám se tu nesrovnatelně míň než vy." Mattio otevřel ústa, ale nic neřekl. Nemotorně na omluvu trhl rameny a mávl rukou. Slova se ujal Donar.
„Jsem starší Chodců, ano. A s Mattiovou pomocí i vojevůdcem ve válkách. Ale bitva, kterou vybojujeme dnes v noci, se liší od toho, co znáš. Až vyjdeme z tohoto domu, ocitneme se pod úplně jiným nebem, než které se teď nad námi klene. A pod tím nebem, ve světě duchů a přízraků, nikdo z nás nebude vypadat tak jako teď."
Muž tmavě kaštanových vlasů poprvé nervózně přešlápl. Téměř zdráhavě se zadíval na Donarovy ruce.
Donar se usmál, zvedl levičku a rozevřel pět prstů.

„Nejsem čaroděj," řekl přidušeně. „Magie tu ovšem hraje důležitou roli a my do ní vstupujeme, protože jsme předurčeni, ale není nám vlastní. Sami nečarujeme."
Neznámý posléze přikývl. „Něco mi to říká," pravil s obezřetnou zdvořilostí. „Nerozumím sice podstatě, ale jistě se mi svěřuješ z nějakého důvodu. Povíš mi laskavě proč?"
„Protože tě žádáme, abys nám v noční bitvě pomohl," přiznal konečně Donar.
Nastalé ticho přerušil po chvíli Mattio a Elena věděla, nakolik musel potlačit svou hrdost. „Potřebujeme to. Moc to potřebujeme."
„S kým bojujete?" zeptal se neznámý.
„Nazýváme je Ti druzí," odpověděla Elena, protože Donar i Mattio mlčeli. „Přicházejí k nám rok co rok. Generace za generací."
„Přicházejí, aby zničili naše pole, zasáhli plísní naši setbu a zabránili sklizni," řekl Donar. „Proto s nimi po dvě stě let bojují certandští Noční chodci o kvatembrové noci a po celou tu dobu se nám dařilo jejich nápor ze západu odrážet."
„Posledních dvacet let je to pro nás čím dál tím těžší," pokračoval Mattio. „A v posledních třech letech jsme o kvatembrových nocích utrpěli těžké porážky. Mnozí z nás zahynuli. Pověstná certandská sucha se zhoršila, to možná víš, a objevil se zase mor. Ti druzí…"
Neznámý náhle prudce vymrštil ruku a nečekaným gestem umlčel Mattia.
„Dvacet let? A přicházejí ze západu?" zvolal. Postoupil o krok a otočil se k Donarovi. „Tyrani přišli před dvaceti lety. Tehdy Brandin Ygrathský přistál na západě."
Donar se opíral o berle a dlouze si prohlížel neznámého. „To je pravda," řekl. „Tahle myšlenka napadla i některé z nás, ale nepovažuju ji za podstatnou. Naše každoroční bitvy o kvatembrové noci nesouvisí s momentální situací, s tím, kdo v současnosti vládne na Dlani, jak vládne a odkud přišel."
„Přesto…," stačil říct neznámý.
„Přesto přetrvávají záhady, které si nedokážu vysvětlit," připustil Donar a přikývl. „Pokud rozluštíš něco, co já ne… Kdo jsem, abych zpochybňoval nebo odmítal něco, co může být pravda?"
Sáhl si ke krku a dotkl se koženého přívěsku. „Nosíš totéž znamení jako my všichni, zdálo se mi, že se u nás dneska v noci objevíš. Nicméně na tebe nemáme žádný nárok, vůbec žádný, a upozorňuju tě, že až přijdou Ti druzí, budeme muset v polích čelit smrti. Ale zároveň ti říkám, že naše tužby přesahují zdejší pole, Certando a dokonce i poloostrov Dlaň. Budeš v noci bojovat na naší straně?"
Neznámý dlouho mlčel. Odvrátil se a zadíval se vzhůru k srpku měsíce a ke hvězdám, ale Elena vytušila, že nahlíží víc do svého nitra a nebeský svit ho nezajímá.
„Připojíš se k nám?" slyšela sama sebe. „Prosím!"
Nedal nijak najevo, že ji slyšel. Když se otočil zpět, znovu se střetl s Donarovým pohledem.
„Mnohé nechápu," řekl. „Musím vybojovat vlastní bitvy spolu s lidmi, jimž jsem přísahal spojenectví, ale z tebe nemluví ďábel ani nepravost, a chci vědět, co vlastně jsou Ti druzí zač. Jestliže se ti zdálo, že přijdu, dám se vést tvým snem."
A právě když Eleně znovu stouply do očí slzy, se k ní otočil. „Ano, připojím se k vám," řekl zpříma, bez úsměvu, vážně. „Budu bojovat na vaší straně. Jmenuju se Baerd."
Ukázalo se, že ji přece jen slyšel.
Elena potlačila pláč a držela se, jak jen mohla. Vnitřní bouře vrcholila naprostým chaosem, ale přesto Elena zaslechla jakýsi zvuk, jediný tón, který se jí rozezněl v srdci. Něco říkal Donar, něco Mattio, ale ona neslyšela. Dívala se na cizince, a když se jejich oči setkaly, pomyslela si, že se nezmýlila, že nepodlehla šálení smyslů. Nesl si v sobě hluboký smutek, který nikdo opravdu vidoucí nemohl přehlédnout ani v noční tmě.
Uhnula očima a na chvíli je zavřela, aby obrnila v srdci to nejdražší, než ji strhne magie do této podivné noci. Ach, Verzare, pomyslela si. Ach, moje mrtvá lásko!
Otevřela oči a zhluboka se nadechla. „Já jsem Elena," pronesla. „Nepůjdeš dál, aby ses seznámil s ostatními?"
„Ovšem, pojď mezi nás, Baerde," řekl chraplavě Mattio. „Vítej v mém domě." Tentokrát zaslechla v jeho hlase bolest, ačkoli se ji snažil zastřít. V duchu jí zatrnulo, protože si ho vážila, jeho síly a šlechetnosti, nechtěla mu způsobit zármutek. Jenže byla kvatembrová noc a bouři v srdci lze zřídkakdy ovládnout i za bílého dne.
Přesto zapochybovala, už když všichni čtyři vcházeli do domu, jestli to, co se jí právě přihodilo, jí přinese nějakou radost. Jestli s cizincem, který před ní vystoupil ze tmy na potvrzení či výzvu Donarova snu, užije aspoň trochu radosti.

Baerd se zadíval na hrnek, který mu právě podala žena jménem Carenna. Byl z pálené hlíny, drsný na dotek, trochu otlučený, v přírodní barvě načervenalé půdy.
Pohlédl z Carenny na Donara, letitého zmrzačeného muže, jejich staršího, pak na vousáče a nakonec na Elenu. Dívala se na něho, tvář jakoby i v přítmí domu čímsi prosvětlenou, takže otočil hlavu, protože s tím – možná s tím jediným – si neuměl poradit. Rozhodně ne teď a možná v celém životě. Přelétl očima shromážděné. Bylo jich sedmnáct. Devět mužů osm žen, všichni drželi v rukou hrnky a čekali na něho. Mělo se jich sejít víc, řekl Mattio. Ale nedokázal upřesnit o kolik.
Uvědomil si, že podstupuje riziko. Zapůsobila na něho atmosféra kvatembrové noci, předzvěst Donarova snu, očekávání přítomných. A poctivě si přiznal, že i pohled Eleniných očí od chvíle, kdy ji spatřil. Zvábil ho osud, a to i těmi stránkami, na které dosud příliš nedal.
Ale teď podléhal, nebo se chystal podlehnout. Pomyslel na Alessana, na to, kolikrát knížeti, svému duchovnímu bratrovi, domlouval nebo se mu posmíval, když ho vášeň k hudbě zavedla na nebezpečnou stezku. Co by mu teď pověděl Alessan nebo prostořeká Catriana? A Devin? Ne, Devin by neřekl nic, bedlivě, soustředěně by pozoroval a

dospěl časem k vlastním závěrům. Sandre by ho označil za blázna.
A možná je blázen. Ale Donarova slova v něm probudila něco zasutého. Nosil celý život v koženém přívěsku vlastní plodovou blánu, talisman spojený s banální pověrou. Ochranu před utopením, řekli mu v dětství… Jenže znamenal mnohem víc a hrnek, který držel v ruce, vyjadřoval, že přijal svůj úděl…
Dvacet let, řekl Mattio.
Ti druzí ze západu, řekl Donar.
Možná nejde o tolik, možná o moc, třeba o nic, třeba o všechno.
Podíval se na Elenu a vypil hrnek do dna.
Nápoj chutnal hořce, příšerně hořce. Na chvíli se ho zmocnil panický strach, že ho podvedli a otrávili, že se podle neznámého carlozziovského jarního rituálu stane krvavou obětí.
Pak uviděl, že když se napila, zkřivila tvář i Carenna,
Mattio se rovněž nad hrnkem otřásl, a jeho strach pominul.
Odstavili dlouhý stůl a sundali desku z podstavců. Po celé místnosti rozprostřeli rohože. Elena zamířila k němu a gestem ho vyzvala, aby ji následoval, bylo by nezdvořilé se nepodvolit. Přešel s ní ke stěně a přijal nabídnutou rohož. Beze slova usedla na rohož vedle něho.
Baerd pomyslel na svou sestru, vybavil se mu obraz, jak kráčí ruku v ruce s Dianorou po temné, opuštěné cestě, jen oni dva v širém světě.
Mlynář Donar se dobelhal k Baerdovi z druhé strany. Položil berle ke stěně a klesl na rohož.
„Meč nech tady," řekl. Baerd povytáhl obočí. Donar se usmál jako kněží, bez pozemské vnitřní radosti. „Tam, kam se vydáme, ti nebude k ničemu. Naše zbraně najdeme v polích."
Baerd váhal trochu déle, věděl, že podstupuje ještě větší riziko, podléhá nevysvětlitelné mystické pošetilosti, ale přetáhl si přes hlavu pochvu s mečem a položil ji ke stěně vedle Donarových berlí.
„Zavři oči," slyšel vedle sebe Elenin hlas. „Tak je to snazší." Zněl podivně vzdáleně. Neznámý nápoj začínal působit.
„Bude ti to připadat jako spánek, ale spát nebudeš," pokračovala. „Země nám prokáže milost a nebe poskytne světlo."
To bylo poslední, co slyšel.

Nebyl to spánek. Ať to bylo cokoli, spánek to nebyl, protože žádný sen není tak živý, tak bezprostřední.
Ocitl se v širém poli, na rozoraném úhoru, vzduch ve tmě voněl jarní zemí, ale nevěděl, jak se tam dostal. Na pole se dostavila spousta lidí – dvě stě a možná víc – ale na nikoho si nepamatoval. Zřejmě přišli z jiných vesnic na vysočině, z dílčích shromaždišť, jakým byla i Mattiova chalupa.
Pole zalévalo podivné světlo. Baerd vzhlédl.
Spatřil na nebi obrovský měsíc v úplňku, byl zelený a zlatý jako první jarní listoví a květ zlatého deště. A zeleně a zlatě svítil v hvězdné konstelaci, jakou ještě nikdy neviděl. Zcela dezorientovaný se otáčel kolem dokola, zamotala se mu hlava, srdce mu tlouklo, hledal na nebi známý záchytný bod. Zadíval se na jih, kde měly být hory, ale kam oko v zeleném svitu dohlédlo, rozkládala se rovná pole, některá neobdělaná, jiná se zralým obilím jako na vrcholu léta, přestože bylo sotva jaro. Hory nikde. Žádné zasněžené štíty, Braccijský průsmyk a za ním Quileia. Pootočil se. Na severu ani na východě nezahlédl hrad Borso. Nebo je snad na západě?
Západ. S neblahou předtuchou se obrátil k západu. Tím směrem se krajina nekonečně kopcovitě vlnila. Baerd zaznamenal, že tam nerostou stromy, keře, křoviny ani tráva, natož květiny, že svahy jsou pusté, holé a bezútěšné.
„Ano, tam se dívej," řekl za ním Donar hlubokým hlasem. „Pochopíš, proč jsme tady. Když dneska v noci neubráníme pole, na kterém stojíme, až se za rok vrátíme, bude stejně pusté jako tyhle kopečky. Ti druzí se hrnou sem do našich nejúrodnějších krajů. V posledních letech jsme prohráli bitvy o kopce. Teď bojujeme tady v nížině, a jestli to takhle bude pokračovat, jedné nepříliš vzdálené kvatembrové noci naše děti nebo děti našich dětí budou mít za zády jen moře a prohrají poslední bitvu naší války."
„A co potom?" Baerd stále upíral oči k šedým, kamenitým kopcům.
„Nebude co sklízet. Nejen tady v Certandu. A lidi budou umírat. Hlady nebo na mor."
„Na celé Dlani?" Nemohl odtrhnout oči od zkázy před sebou. Tak nějak asi vypadá svět po vymření. Zachvěl se. Sevřel se mu žaludek.
„Na Dlani i jinde, Baerde. Nemysli si, tohle není místní potyčka nebo bitva o pouhý poloostrov. Tady se bojuje o celý svět a možná ještě o víc, protože se říká, že náš svět není jediný, který bozi roztrousili v čase mezi hvězdami."
„To učí Carlozzi?"
„Ano. Jestli správně rozumím Carlozziho učení, naše zdejší těžkosti plynou z vážnějšího nebezpečí prorůstajícího světy, které jsme neviděli a neuvidíme, leda ve snu."
Baerd zavrtěl hlavou, ale pořád se díval ke kopcům na západě. „To je na mě moc vzdálené. Moc složité. Jsem trochu kameník, trochu kupec, naučil jsem se před lety proti své vůli a navzdory svému založení bojovat. Žiju na poloostrově okupovaném nepřáteli ze zámoří. Chápu zlo na téhle úrovni."
Otočil se od kopců na západě a zadíval se na Donara. A i když ho varovali, úžasem vyvalil oči. Mlynář stál na dvou zdravých nohou, řídké šedé vlasy mu zhoustly a ztmavly na kaštanové jako Baerdovy, s hlavou hrdě vztyčenou a širokými rameny by ho každý považoval za muže v plné síle.
Přiblížila se k nim žena a Baerd poznal Elenu, která se příliš nezměnila. Vypadala jen trochu starší, nepůsobila tak křehce, vlasy měla kratší, ale přes podivné světlo se stále leskly jako bílé zlato. Hleděly na něho hluboké, tmavě modré oči.
„Měla jsi modré oči i před hodinou?" zeptal se.
Plaše, radostně se usmála. „Uplynula víc než hodina. Nevím, jak letos vypadám. Pokaždé mě to trochu změní. Jaké oči

mám teď?“
„Modré. Tmavomodré.“
„Vida, to souhlasí, mám odjakživa modré oči. Jen ne tmavo, ale světlemodré.“ Rozesmála se. „Mám ti říct, jak vypadáš?“ Její hravý tón působil v dané situaci poněkud nepatřičně. Ale i Donarovi pobaveně zacukaly koutky úst.
„Pověz.“
„Jako kluk,“ řekla a vyprskla smíchy. „Jako čtrnáctiletý patnáctiletý holobrádek, hubený a s hřívou kaštanových vlasů, které bych s chutí ostříhala, kdybych mohla.“
Baerdovi v prsou zadunělo jako po úderu palicí. Srdce se mu vlastně na okamžik zastavilo, než se znovu s námahou rozeběhlo. Rychle se odvrátil od ostatních a zadíval se na ruce. Připadaly mu jiné. Jemnější, méně zvrásnělé. A jizva po řezné ráně nožem, k níž přišel před pěti lety v Tregeji, zmizela. Zavřel oči, dolehla na něho slabost.
„Baerde?“ oslovila ho ustaraně Elena. „Promiň. Nechtěla jsem se tě…“
Zavrtěl hlavou. Rád by něco řekl, ale nedostal ze sebe slovo. Chtěl ji povzbudit, ji i Donara, že je všechno v pořádku, ale stalo se něco neuvěřitelného: rozplakal se, a to poprvé po téměř dvaceti letech.
Poprvé od doby, kdy mu jako čtrnáctiletému chlapci nedovolili, aby šel do války po boku knížete a otce. Zakázali mu bojovat a zemřít s nimi u rudých břehů řeky Deisy, kde pro ně pohaslo slunce.
„Z toho si nic nedělej, Baerde,“ slyšel Donarův hluboký uklidňující hlas. „To nic. Každý se v první chvíli cítí nesvůj.“
Ženské ruce mu krátce spočinuly na ramenou, pak mu zezadu ovinuly hruď a sepjaly se. Elena mu zabořila obličej do zad a tiskla ho, silně, účastně, mateřsky, zatímco si v pláči zakryl dlaněmi tvář.
Nad nimi v kvatembrové noci stál zelenozlatý měsíc v úplňku kolem se rozkládala podivná pole, rozoraná, nově zasetá nebo s obilím zralým ke sklizni, směrem k západu pak holá, rozvrácená a zpustošená.
„Přicházejí,“ zvolala postava, která se k nim blížila. „Podívej. Musíme se vyzbrojit.“
Poznal Mattiův hlas. Elena ho pustila a ustoupila. Baerd si otřel oči a znovu pohlédl k západu.
A pochopil, že bitva o kvatembrové noci mu nabízí novou šanci. Šanci napravit to, co tak zkrušilo jeho svět onoho léta, kdy mu bylo čtrnáct.
Z kopců na západě, zatím ještě daleko, ale v neobvyklém světle byli neobvykle jasně vidět, sestupovali Ti druzí – a všichni v ygrathských uniformách.
„Ach, Morian!“ zašeptal a ztěžka vydechl.
„Co vidíš?“ zeptal se Mattio.
Baerd se otočil. Mattio byl štíhlejší, plnovous měl jinak zastřižený, ale byl to očividně on. „Ygrathany,“ řekl se stoupajícím vzrušením. „Vojáky ygrathského krále. Možná jste je tu dřív nikdy neviděli, tak daleko na východě, ale jsou to oni. Ti druzí.“
Mattio se zamyslel. Zavrtěl hlavou, ale promluvil Donar.
„Nenech se zmást, Baerde. Uvědom si, kde jsme a co jsem ti vyprávěl. Nejsi na našem poloostrově, nečeká nás bitva za bílého dne proti okupantům ze zámoří.“
„Vidím je, Donare. Vím, co vidím.“
„Já vidím jen odporné šedohnědé stíny, nahé a bezvlasé, tančí a páří se, vysmívají se nám svou převahou.“
„Já vidím Ty druhé jinak,“ řekl úsečně, podrážděně Mattio. „Jsou vysocí, vyšší než lidé, záda mají porostlá srstí a mávají dlouhým ocasem jako horské kočky. Chodí sice po dvou, ale na rukou mají drápy a v ústech tesáky ostré jako břitva.“
Baerd se opět otočil, srdce mu bušilo, v přízračném zeleném světle se zadíval se na západ. Dál, mezitím zkrátili vzdálenost na polovinu, se hrnuli z kopců vojáci se zbraněmi v rukou: s meči, kopími a zoubkovanými ygrathskými noži.
Znepokojeně se ohlédl po Eleně.
„Nerada líčím to, co vidím,“ zašeptala a sklopila oči. „Nahánějí mi hrůzu. Jsou to stvůry, kterých jsem se bála už v dětství. Nejsou to ti, které vidíš. Věř mi. Věř nám. Vidíš Ty druhé v podobě těch, které sám z duše nenávidíš, ale tahle bitva se neodehraje za denního světla.“
Zavrtěl odmítavě hlavou. Celou bytostí se vzepjal, krev mu divoce pulsovala v žilách. Ti druzí se blížili, byly jich stovky, valili se z kopců.
„Bojuju pořád ve stejné bitvě,“ řekl jí. Jí a oběma mužům. „Celý život. Ať jsem, kde jsem. A vím, co vidím. A taky vím, že teď je mi patnáct let, ne čtrnáct, jinak bych tu totiž nemohl být. Nedovolili by mi to.“ Náhle dostal nápad. „Není někde tam na západě, odkud sestupují, potok nebo řeka?“
„Ano,“ odpověděl Donar. „Chceš s nimi změřit síly tam?“
Baerda ovládla divoká, nespoutaná, neovladatelná, krutá radost.
„Tam, ano,“ řekl. „Tam je napadnu. Kde jsou naše zbraně, Mattio?“
„Tady.“ Mattio ukázal jihovýchodním směrem k sousednímu poli s obilím, které bylo navzdory ročnímu období vzrostlé. „Pojď. Brzy budou u řeky.“
Baerd nic neřekl. Následoval Mattia. Elena a Donar šli s nimi. Ostatní muži a ženy se mezitím přesunuli k poli s obilím a trhali stébla, která se pro tuto noc stávala zbraní. Bylo to neskutečné, neuvěřitelné, ale začínal se ztotožňovat s prostředím, chápat magičnost situace, částečka mysli se osvobodila ze sevření každodenní logiky, takže přijal za své, že ohrožené vysoké zlátnoucí obilí je tuto noc jedinou zbraní. Budou bojovat za pole s obilím v rukou.
Přistoupil s ostatními k poli, opatrně, aby nepošlapal obilí, se sehnul a chopil se stébla. V zelené noci je snadno utrhl, jako by mu samo ochotně vklouzlo do ruky. Vrátil se na neosetou půdu, potěžkal stéblo v ruce, opatrně se jím rozmáchl a zjistil, že ztvrdlo jako kov. Proťalo vzduch, jen to zasvištělo. Přejel po něm prstem a objevila se krev. Stéblo si nezadalo ostrostí s čepelemi, které se vystřídaly v jeho ruce, a bylo vybroušeno do více břitů jako před staletími bájné

quileiské zbraně.
Pohlédl k západu. Ygrathané sestupovali z nejbližších kopců. V měsíčním světle se jim leskly zbraně. Tohle není sen, řekl si. To se mi nezdá.
Zachmuřený Donar stál nehnutě vedle něho. Mattio měl ve tváři výraz zavilého vzdoru. Muži a ženy se shromáždili za nimi, všichni drželi v rukou obilné meče a tvářili se stejně: přísně, nesmlouvavě, nebojácně.
„Vyrazíme?“ zvolal Donar a rozhlédl se po všech. „Vyrazíme do boje za pole a naše krajany? Potáhnete se mnou do kvatembrové války?“
„Za naše pole!“ vykřikli Noční chodci a zvedli meče vzrostlé z půdy k nebi.
To, co vykřikl Baerd di Tigana, vykřikl jen v duchu, ne nahlas, ale vyrazil vpřed se všemi, obilné stéblo v ruce jako dlouhou čepel, aby na tomto začarovaném místě pod bledězeleným měsícem svedl bitvu.

Když Ti druzí leželi na zemi mrtví, zšedlí v šupinatém brnění, nevidoucí a prolezlí červy, nikde se nevyskytla kapka krve. Elena věděla proč, Donar jí to před lety vysvětlil: krev znamená život, a jejich nepřátelé jsou protivníky veškerého života. Když je usmrtí obilný meč, nic z nich nevyteče, nic nevsákne do půdy.
Bylo jich spousta. Vždycky tomu tak bývalo. Vířili jako šedá slizká masa, valili se z kopců a hrnuli se do řeky, na jejímž břehu zaujali pozici Donar, Mattio a Baerd.
Elena se připravovala k boji uprostřed hlučného, horečného, zeleně zbarveného chaosu. Bála se, ale věděla, že obstojí. Vzpomněla si, jaký strašlivý strach se jí zmocnil, když se chystala do první kvatembrové války. A že si neuměla představit, jak ona, která stěží ve dne zvedne meč, bude bojovat s odpornými kreaturami, které jako by vypadly z jejích nejděsivějších snů.
Ale Donar a Verzar její strach zmírnili: v zelené noci opředené kouzly rozhoduje duch a vnitřní odhodlání, odvaha a touha přetvářejí a řídí jejich těla. Elena se o kvatembrových nocích cítila mnohem silnější, mrštnější, rychlejší. Ale děsilo ji napoprvé a děsí dodnes, že se stává pod zeleným měsícem člověkem schopným zabíjet. Musela si s tím poradit, vyrovnat se s tím. Tak jako v různé míře všichni. Nikdo z nich nebyl přesně tím, čím byl za slunečného dne nebo pod dvěma měsíci doma. Donarovo tělo se o válečné noci vracelo zpátky v čase, rok co rok víc a víc, ke své ztracené podobě.
Právě tak se nápadně proměnil k svému někdejšímu obrazu i Baerd, víc než předpokládali. Do podoby svých patnácti let, řekl. Ne čtrnácti, jinak by tu prý nemohl být, nedovolili by mu to. Tomu nerozuměla, ale nebyl čas na luštění hádanek. Teď ne. Ti druzí se brodili řekou a drali se na břeh v přízračné podobě, kterou jim propůjčila její fantazie.
Uhnula před dopadem sekery, kterou se rozmáchla stvůra, z níž crčela voda a která se právě vyškrábala se před ní na břeh. Elena stiskla zuby a ťala s vražedným instinktem, který jí normálně nebyl vlastní. Slyšela, jak čepel rostlinného meče s prasknutím pronikla šupinovitým brněním, a cítila, jak se zabořila do červy prolezlého těla nepřítele.
Ztěžka vysvobodila zbraň, nenáviděla sama sebe za to, co udělala, ale Ty druhé nenáviděla víc, nesrovnatelně víc.
Otočila se právě včas, aby odrazila jinou ránu a uskočila o krok před dvěma novými útočníky, kteří na ni cenili zuby. Pozvedla meč v zoufalé snaze se ubránit.
Vzápětí před ní stál jen jeden z Těch druhých. A pak ani ten.
Ruka s mečem jí poklesla a zadívala se na Baerda. Na svého neznámého na cestě, na svůj noční příslib. Zasmušile, s pevně staženými rty se na ni usmál, tyčil se nad Těmi druhými, které právě zabil. Úsměv snad platil tomu, že jí zachránil život, ale nic neřekl. Otočil se a vyrazil podél břehu řeky. Sledovala, jak chlapecká postava míří přímo do ohniska bitvy, a nevěděla, jestli má dát průchod naději, protože umí zabíjet, nebo želet pohledu jeho příliš mladých očí.
Ale na takové úvahy opět nebyl čas. Řeka se čeřila a pěnila, brodilo se v ní jádro sil Těch druhých. Zelenou noc prořezávaly výkřiky bolesti, hněvu a zuřivosti. Viděla Donara, jak na břehu kousek po proudu mává mečem obouruč ve smrtících kruzích. Mattio vedle něho sekal a bodal, nohy zaklíněné mezi mrtvolami nepřátel, ztělesnění odvahy. Všude kolem ní certandští Noční chodci přikládali pod kotel války.
Viděla, jak se zhroutila žena, pak druhá, obě zaskočené převahou stvůr ze západu a zasažené sečnými ranami. Sama vykřikla, zuřivost a odpor ji hnali po břehu tam, kde vzdorovala Carenna, mávala mečem a její krev – krev, která znamená život a příslib života – rozpalovala nutnost zahnat stvůry zpátky. Porazit je teď v noci, pak opět za rok, a znovu a znovu o kvatembrových nocích, aby vzešla jarní setba a země vydala na podzim bohatou úrodu. Letos, příští rok a po všechna další léta.
Uprostřed změti zvuků a pohybů Elena vzhlédla. Zjistila, že měsíc stoupá stále výš, a neodolala, aby se v obavách nepodívala k nejbližšímu ze zpustlých kopců za řekou. Nikdo tam nebyl. Zatím ne. Ale bude. Rozhodně bude. Co potom? Přinutila se věnovat pozornost bezprostřednímu okolí. Co se má stát, stane se. Kolem ní zuřila válka, tady a teď. Ti druzí se ve víc než hrozivém množství blížili k ní a drápali se z řeky na břeh.
Definitivně se odtrhla myšlenkami od kopce a vší silou bodla před sebe dolů, cítila, že čepel pronikla šupinovitým brněním do prsou. Zaslechla, jak Ten druhý plačtivě zachroptěl. Vytrhla meč a jen tak tak stačila zachytit ránu z boku, ale asi by se neudržela na nohou. Carenna ji zezadu podepřela volnou rukou, Elena neměla čas se ohlédnout, ale věděla, že to byla ona.
Pod neznámými hvězdami a v zeleném svitu měsíce se odehrávalo něco zběsilého, šíleného a nepřehledného. Odevšad se ozývaly výkřiky a sténání, rozblácený kluzký říční břeh se stával zrádným. Ti druzí kolem Eleny byli mokří, šedí, cizopasníci a otevřené rány na jejich tělech tvořily tmavé skvrny. Zaťala zuby a bojovala, nechala duši vést její tělo proměněné kvatembrovou nocí, stéblo, které se stalo mečem, jako by jí samo tančilo v rukou o život. Byla zbrocena vodou, blátem a určitě taky krví, ale nebyl čas něco kontrolovat, nebyl čas vůbec na nic, stačila jen parírovat, bodat, sekat a udržovat rovnováhu na svažitém břehu, protože spadnout dolů znamenalo zemřít.
V roztříštěných blouznivých záblescích mysli si uvědomila, že se vedle ní a Carenny vynořil Donar. Pak spatřila, že na

sebe váže a odvádí stranou hlouček Těch druhých, aby je zneškodnil. Baerd se objevil na chvíli vlevo od ní, chránil jí zezadu nekrytý bok, ale než se znovu ohlédla – měsíc stál vysoko – někam zmizel.
Brzy zjistila kam. Vstoupil do řeky, nečekal, až Ti druzí přijdou k němu. Napadal je ve vodě a vykřikoval cosi, čemu nerozuměla. Byl štíhlý, mladý, velmi krásný, a taky hrůzně odhodlaný zabíjet. U nohou se mu vršila těla Těch druhých jako šedý hliněný val, který přehrazoval řeku. Věděla, že je vidí jinak. Řekl jim to, pro něho to byli ygrathští vojáci a plnili vůli Brandina, tyrana západu.
Jeho meč se míhal ve vzduchu tak rychle, že ho bylo vidět jen coby rozmazanou skvrnu. Stál ve vodě po kolena, zakořeněný jako strom, nikdo ho nedonutil k ústupu, většina před ním nepřežila. Ti druzí, které odrazil, se stahovali a snažili se propracovat vpřed kolem něho a svých mrtvých dál po proudu. Zaháněl je, bojoval ve vodě sám, podivné měsíční světlo dávalo vyniknout jeho tváři a obilnému stéblu, jeho meči, bylo mu opět patnáct let. Tak málo. Eleně pro něho trnulo srdce, i když sama bojovala s naprostým vyčerpáním.
Poručila si, že uhájí své postavení na blátivém břehu vpravo od něho. Carenna a Donar bojovali o kus dál po proudu. K Eleně se připojili dva muži a žena z jiné vesnice a společně ve čtyřech hájili úsek kluzké půdy, snažili se své úsilí koordinovat, stát se organizovanou jednotkou.
Nebyli válečníky vycvičenými pro boj. Jejich šik tvořili rolníci a jejich ženy, mlynáři, kováři, tkalci, zedníci, služky, pastevci z předhůří Braccijského průsmyku. Ale každý z nich přišel na svět na vysočině v plodové bláně a od dětství byl zasvěcen do carlozziovského učení a předurčen pro kvatembrovou válku. A pod zeleným měsícem, který překročil vrchol a dal se na sestupnou dráhu, hněv zakořeněný v jejich duších naučil ruce hájit život čepelemi, v něž se proměnilo zralé obilí.
A tak se certandští Noční chodci bili u řeky, bojovali za prastarý, vytoužený sen o rozlehlých, nekonečných polích za hradbami měst. Za sen o zemi, o životodárné půdě, úrodné, vlahé a plodící v ročních obdobích. Za sen o tom, že odrazí a zaženou Ty druhé a jednoho šťastného jara už je nespatří.
Uprostřed všeobecného šílenství, vřavy, křiku, třesku a víru násilí u řeky nastala chvíle, kdy si Elena a její tři společníci mohli kratičce vydechnout. Rozhlédla se a zjistila, že v řece ubylo nepřátel. Že valná část Těch druhých dezorganizovaně, zmateně ustupuje na západ od řeky. Zahlédla Baerda dál od břehu, vodu skoro do pasu, jak k sobě křikem láká nepřátele a proklíná je strženými hlasivkami, takže jeho hlas byl k nepoznání.
Elena se sotva držela na nohou. Opřela se o meč, sála vzduch hlubokými doušky, síly ji opouštěly. Spatřila jednoho z mužů, který bojoval vedle ní, na kolenou, svíral si pravé rameno. Krvácel z ošklivé, vyhřezlé rány. Poklekla k němu a ochable trhala z oděvu pruh látky, aby mu ji obvázala. Muž ji zarazil.
Zarazil ji, dotkl se její paže a němě ukázal za řeku.
Podívala se, kam ukazoval, tedy k západu, opět ji přepadl strach. Elena v okamžiku domnělého vítězství viděla, že hřeben nejbližšího kopce se něco vynořilo. Kdosi tam stál.
„Pozor!“ zvolal právě muž stojící u těsně o řeky. „Zase je s nimi! Zničí nás!“
Na toto zvolání se rozlehly hlasy po celém břehu, směs nářku, výkřiků děsu a nadávek, protože všichni viděli obrysy postavy, která se tyčila na kopci. V koutku duše Elena tušila, že se objeví.
V posledních letech se objevil téměř vždycky. Začalo to před patnácti dvaceti lety, předtím se to nestalo, řekl Donar. Zelený měsíc v úplňku zapadal, a právě když – po takové době – se zdálo, že mají naději, že odrazí a zaženou Ty druhé, zjevila se za nepřátelským vojskem temná postava zahalená mlžným oparem jako rubášem.
Tuto postavu vídali Chodci kráčet vpřed v letech porážek, když rozdrceni ustupovali. To on vstupoval na zpustošená bojiště, na zničená pole a zmocňoval se jich. A kamkoli vstoupila jeho noha, zamořovala zemi sněním, morem a zkázou.
Hrozivý zjev stál teď na nejbližším zpustošeném kopci na západ od řeky, vznášely se kolem něho a zastiňovaly ho chomáče mlhy. Elena nerozeznala jeho obličej – ještě ho nikdy nikdo neviděl – ale navzdory tmě a oparu viděla, že zvedl paže a napřáhl je směrem k nim, jako by chtěl dosáhnout až k Chodcům na břehu řeky. Eleně náhle zatrnulo u srdce, jako by je umrtvil mráz. Nohy jí podklesávaly. Ruce se jí roztřásly, najednou nebyla ničeho schopna, vůbec ničeho, ochromovalo to její odvahu.
Nad Těmi druhými, svou armádou a spojenci, beztvarou projekcí svého ducha, natáhl směrem k bojišti paže. Elena zaslechla barbarský jásavý křik a viděla, jak se na západ od řeky houfují, aby znovu udeřili. Unavená, na pokraji sil si ve zdrcujícím zoufalství uvědomila, že přesně tak tomu bylo loni na jaře, předloni a roky předtím. A vědomím blížící se porážky klesla na duchu, byť se snažila zmobilizovat vyčerpané tělo k odražení dalšího útoku.
Mattio stanul vedle ní. „Ne!“ vyrazil ze sebe prudce, s pošetilou, beznadějnou naléhavostí, jako by tím mohl zlomit moc postavy na kopci. „Tentokrát ne! Ne! Ať si mě zabijí! Neustupovat.“
Mluvil ztěžka a krvácel. Měl dlouhou sečnou ránu na boku, další na noze. Když se narovnal a vykročil k řece, kulhal. Ale šel, postupoval kupředu, aby se postavil tomu, co se proti nim zformovalo. Eleně vyschlo v krku, a i tak zavzlykala.
A Ti druzí se znovu dali do pohybu. Zraněný muž vedle Eleny se usilovně snažil postavit, meč držel v levé ruce, ochromená pravá ruka se mu houpala podél těla. Podél břehu byla spousta těžce raněných mužů a žen. Všichni přesto stáli a pozvedli zbraně. S láskou a pýchou, sestrami bolesti, Elena zaznamenala, že Noční chodci neustupují. Nikdo z nich. Byli připraveni uhájit svou půdu, nebo se o to pokusit. Věděla, že někteří s nich v nejbližších chvílích zemřou, že jich zemře spousta.
Donar se vynořil vedle ní a Elena ucukla před tím, co vyčetla z jeho bílé tváře. „Ne,“ řekl. „Tohle je šílenství. Musíme ustoupit. Nemáme na vybranou. Jestli teď ztratíme mnoho lidí, příští jaro to bude ještě horší. Musíme hrát na čas a doufat, že se něco změní.“ Jako by musel slova rvát z krku.
Elena měla slzy na krajíčku, z únavy i všeho ostatního. V naprostém vyčerpání přikývla, aby Donarovi dala najevo, že ho chápe a stojí za ním, a tím ulevila jeho palčivé bolesti ve chvíli, kdy Ti druzí, neznavení a odporně vítězoslavní, vyrazili znovu do útoku – ale náhle si uvědomila, že Baerd není s nimi na břehu. Otočila se k řece, hledala ho a spatřila,

jak se rodí zázrak.
Vůbec nezapochyboval, ani v nejmenším. Od okamžiku, kdy se na černém kopci objevila mlžným závojem opředená postava, Baerd věděl, kdo to je. Kupodivu to věděl dokonce dřív, než spatřil siluetu postavy. A Baerd pochopil, proč tu vlastně je. Donar to možná nevěděl, ale zdál se mu sen o tom, že někdo přijde, proto Baerda zavedly v noci kroky k místu, kde Elena stála ve tmě na stráži. Teď mu to připadalo dávno.
Neviděl postavu zřetelně, ale to nevadilo, na tom nezáleželo. Věděl, s kým se střetnou. Jako by ho veškerý žal, celoživotní lekce a namáhavé úsilí, všechno, co ho spojovalo s Alessanem, přivedly v zeleném světle měsíce k této řece, protože bylo třeba, aby někdo bezpečně věděl, kdo je ta postava na černém kopci, a v čem spočívá její moc. Moc Nočních chodců jí nemohla čelit, protože to nevěděli.
Zaslechl za sebou plesknutí a vytušil, že se k němu prodírá Mattio. Aniž se otočil, předal mu svůj podivný meč. Ti druzí – nenávidění Ygrathané, kteří ho pronásledovali i ve snu – se opět rojili na západním břehu.
Nevšímal si jich. Byly to nástroje. Na nich vůbec nezáleželo. Porazila je odvaha Donara a Chodců. Teď záleží jen na temné postavě a Baerd věděl, co je potřeba udělat. Nestačí obratnost ve zbrani, nepomohou obilné meče. Nic takového se teď neuplatní.
Zhluboka se nadechl, zvedl paže a napřáhl je k postavě na kopci zahalené mlhou, přesně tak jako postava napřáhla paže směrem k nim. Se srdcem přetékajícím starým zármutkem a mladistvou sebejistotou, s vědomím, že Alessan by to vyjádřil líp, ale teď je to jeho úkol, a především protože věděl, co musí udělat, Baerd z plných plic zvolal do tajemné noci:
„Táhni! My se tě nebojíme! Vím, co jsi zač a z čeho pramení tvoje moc! Zmiz, nebo tě nazvu jménem a rázem tě zbavím moci – oba víme, co znamená o dnešní noci někoho nebo něco pojmenovat!“
Válečnický pokřik na druhém břehu řeky postupně utichl, zmlkli i Chodci. Nastalo neobvyklé, mrtvolné ticho. Baerd slyšel, jak za ním Mattio přerývaně, namáhavě dýchá. Neohlédl se. Vyčkával, snažil se proniknout mlžný opar kolem postavy. Upřeně se díval a zdálo se mu, srdce mu přitom poskočilo, že napřažené paže trochu poklesly.
Neproniknutelná mlha trochu zřídla.
Víc už nečekal.
„Zmiz!“ zvolal ještě hlasitěji, pevně a nesmlouvavě. „Říkám, že tě znám a za tím si stojím. Jsi duch násilníků, kteří si podmanili poloostrov. Ztělesňuješ zvůli Ygrathu a Barbadioru. Obou okupačních mocností! Zosobňuješ tyranii v kdysi svobodné zemi. Ty jsi plíseň, která zamořila zdejší pole. Využil jsi magie a znesvětil a vymazal jsi nám nejdražší jména. Vládneš pod tímto měsícem tmě a stínům, ale já tě znám a můžu tě pojmenovat, pak po tobě nezůstane ani stín!“
Už během řeči zjišťoval, že jeho slova působí svou pravdivostí. Dělo se neuvěřitelné. Mlha se trhala, jako by ji rozháněl vítr. Ale i v radostném vzrušení si uvědomil, že vítězí jen tady, na tomto nadreálném místě. Srdce mu přetékalo radostí a zároveň trpělo prázdnotou. Pomyslel na otce, který zahynul u Deisy, na matku, na Dianoru a paže mu ochably a sklesly, i když mu za zády sílil šum nedůvěřivé naděje.
Mattio něco zajíkavě šeptal. Baerd věděl, že se modlí.
Ti druzí zmateně pobíhali na západním břehu řeky. Baerd nehnutě stál, znovu pozvedl paže, srdce mu bušilo, a sledoval, jak se mlha a opar kolem přízraku zvedají, rozptylují a mizí za hřebenem kopce. Baerd na okamžik viděl postavu jasně. Věděl, který z tyranů je štíhlý, střední postavy, s pěstěnou bradkou – ten, který přitáhl ze západu. A toto poznání způsobilo, že v jeho duši něco dozrálo a vyrazilo na povrch jako vřídlo.
„Můj meč!“ zvolal chraplavě. „Honem!“
Sáhl dozadu. Mattio mu vložil do ruky meč. Ti druzí se dali na ústup, zpočátku pomalu, pak rychleji, najednou utíkali. Ale na tom nezáleželo, na tom už vůbec nezáleželo.
Baerd pohlédl na postavu na kopci. Poslední závoje mlhy se rozplynuly. Ještě jednou vložil do ohlušujícího výkřiku veškerý vášnivý hněv:
„Zůstaň, počkej na mě! Jestli jsi Ygrathan, jestli jsi opravdu ygrathský černokněžník, postav se mi! Zůstaň, už jdu! Jménem mé vlasti a mého otce, jdu si pro tebe! Jsem Baerd di Tigana, syn Saevarův.“
Ještě než dokončil svou výzvu, vrhl se ze břehu do vody, brodil se řečištěm a zakrátko se vyškrábal na druhý břeh. V mokrých botách ho zpustošená země studila do nohou jako led. Uvědomil si, že vstoupil na půdu, která není určena ničemu živému, ale teď, když se před ním na kopci tyčila postava, na tom nezáleželo. Nezáleželo na tom, jestli zemře. Armáda Těch druhých prchala, bojovníci na úprku odhazovali zbraně. Nikdo se mu nepostavil na odpor. Vzhlédl k nebi. Zdálo se, že měsíc zapadá nepřirozeně rychle. Obrovská koule jako by na okamžik spočinula na vrcholu černého kopce. Baerd viděl siluetu postavy se zeleným měsícem za zády, nic ji nehalilo, dělila ho od ní jen mrtvá země.
Nato uslyšel hlasitý ironický chechtot, jakoby v odpověď na jeho jméno. Byl to výsměch jeho snům, výsměch padlým bojovníkům. Temná postava se otřásala smíchy, beze spěchu se otočila a pomalu sestupovala za hřeben kopce směrem na západ.
Baerd se rozběhl.
„Stůj, Baerde!“ zaslechl za sebou Carennu. „Nesmíš se zdržovat na zpustlé půdě, když zapadá měsíc! Vrať se! Vyhráli jsme!“
Vyhráli. Ale ne on, ať si Chodci z vysočiny myslí nebo říkají, co chtějí. Jeho bitva, jeho a Alessanova, se o této noci nepřiblížila k výsledku ani o píď. Ať udělal pro certandské Noční chodce sebevíc, noční vítězství nebylo jeho, nemohlo být. Bytostně si to uvědomoval. A jeho nepřítel, ztělesnění jeho nenávisti, to věděl stejně jako on, proto se mu smál i teď, když zmizel za hřebenem nízkého kopce.
„Zůstaň, počkej na mě!“ vykřikl znovu Baerd, jeho mladý hlas protrhl noční tmu.
Běžel, sotva se dotýkal zmrtvělé země, srdce mu div nepuklo pod tlakem potřeby pohybovat se co nejrychleji. Dostihl nepřátelské opozdilce a v běhu je zabíjel, aniž snížil tempo. Nic to neřešilo, pomohl tím jen v této válce a pro příští rok

Chodcům. Ti druzí před ním uhýbali na sever a na jih, z přímého směru na kopec. Baerd doběhl ke svahu, stoupal, nohy usilovně hledaly oporu na chladné půdě. Dorazil až nahoru na kopec, těžce oddychoval, celé tělo se otřásalo.
Stál na vrcholu, přesně tam, co předtím temná postava, díval se na západ k vylidněným údolím a zpustlým kopcům a nic neviděl. Nikde nikdo.
Pohlédl na sever a na jih, lapal po dechu a zjišťoval že vojsko Těch druhých jako by se dočista rozplynulo. Zadíval se k západu a pochopil.
Zelený měsíc zmizel za obzorem.
Stál sám v pustině pod nebeskou klenbou plnou zářících, chladných hvězd a k Tiganě se o nic nepřiblížil. Otec zahynul a nikdy se s ním už nesetká, zemřela jeho matka a sestra, anebo se mu prostě ztratily někde ve světě.
Baerd na pustém kopci klesl na kolena. Země ledově studila. Ochladilo se. Meč mu vyklouzl z náhle znecitlivělých prstů. Zadíval se ve svitu hvězd na své ruce, na štíhlé ruce chlapce, jímž býval, pak si jimi podruhé v této kvatembrové noci zakryl tvář a rozplakal se, jako by mu právě teď, a ne kdysi dávno, puklo srdce.
Elena dorazila k úpatí kopce a začala stoupat. Lapala po dechu, ale svah nebyl příkrý. Když se chystala vstoupit do řeky, Mattio jí sevřel paži. Řekl jí, že pohybovat se na zpustošeném území po západu měsíce muže znamenat smrt, ale Donar mínil, žé teď už jí zřejmě nic nehrozí. Od chvíle, kdy Baerd donutil temnou postavu k ústupu, nedokázal potlačit úsměv. Ohromeně, vítězoslavně zářil.
Většina Chodců, zraněných a vyčerpaných, ale plných radosti z triumfu, se stáhla na pole, kde se vyzbrojili. Před východem slunce se odtud přenesou domů. Tak tomu bylo vždycky.
Elena se obezřetně vyhnula pohledu Mattiových očí, přebrodila řeku a vydala se za Baerdem. Slyšela, jak se lidé za ní rozezpívali. Věděla, co se ve tmě, pod ochranou úžlabiny u pole, bude po kvatembrovém vítězství odehrávat. Eleně se při pomyšlení na to zrychlil puls. Nemusela hádat, co vyjadřovala Mattiova tvář, když od něho odcházela a brodila se řekou. V duchu se mu omlouvala, ale nezvolnila váhavě krok, v půli cesty ke kopci se rozeběhla, náhle ji přepadl strach o muže, kterého hledala, i o ni samu, ztracenou ve tmě a prázdnotě.
Baerd seděl na vrcholu kopce, tam kde se tyčila temná postava předtím, než zapadl měsíc. Když se Elena přibližovala, vzhlédl a ve tmě, narušované jen sporým hvězdným svitem, se v jeho tváři na okamžik objevil strach. Elena se nejistě zastavila.
„To jsem jen já," řekla a snažila se popadnout dech.
Chvíli mlčel. „Odpusť," hlesl. „Nikoho jsem nečekal. Na okamžik… na okamžik jsi vypadala skoro přesně tak… jako něco, co jsem kdysi viděl jako chlapec. Něco, co změnilo můj život."
Elena nevěděla, jak na to reagovat. Nemyslela dál než na to, aby se sem dostala. Teď když ho našla, opět znejistěla. Usedla proti němu na holou zem. Pozoroval ji, ale nic neříkal.
Zhluboka se nadechla a odhodlaně řekla: „Měl jsi někoho čekat. Měl jsi vědět, že přijdu." Ztěžka polkla, srdce cítila až v krku.
Baerd dlouho zachovával mlčení, hlavu lehce nakloněnou k jedné straně, jako by naslouchal ozvěně jejích slov. Pak se usmál. Jeho mladá, pohublá tvář a chladné, rozbolavělé oči se rozzářily.
„Děkuju," pronesl nakonec. „Děkuju ti za to, Eleno." Poprvé vyslovil její jméno. Na dálku slyšeli zpěv z obilného pole. Nad hlavami jim na černé klenbě nebes až nepřirozeně jasně svítily hvězdy.
Elena cítila, že se červená. Sklopila oči a uhnula jeho přímému pohledu. „Totiž, tahle zmrtvělá krajina je nebezpečná, což asi nevíš," pronesla neobratně. „Nikdy dřív jsi tu nebyl. Myslím s námi. Taky nevíš, jak se vrátit domů."
„Něco jsem pochopil," řekl zastřeným hlasem. „Do východu slunce máme čas. Tohle rozhodně už není zmrtvělá země. V noci jsme vyhráli a vyhnali jsme je. Podívej se na zem, kudy jsi přišla, Eleno."
Ohlédla se a úžasem i radostí zadržela dech. V neplodné půdě, kudy šla do kopce, rozkvetly bílé květiny.
A zatímco se rozhlížela, od jejích stop vyrážely bílé květiny a šířily se na všechny strany. Slzy jí vstoupily do očí, vytryskly a nekontrolované jí stékaly po tvářích, zrak se jí zkalil. Ale viděla dost, aby porozuměla. Země jim odplácí za to, co dneska v noci dokázali. Něžné bílé květiny, které vyrostly pod hvězdami, byly tím nejkrásnějším, co v životě viděla.
Baert tiše řekl: „To jsi způsobila ty, Eleno. Tím, že jsi tady. Musíš to povědět Donarovi, Carenně a ostatním. Vyhrát kvatembrovou válku neznamená jen v bitvě neustoupit. Musíte pronásledovat Ty druhé a zahnat je, Eleno. Tak můžete získat půdu, ztracenou v bitvách předchozích let."
Přikývla. Slyšela v jeho slovech ozvěnu něčeho, co znala a zapomněla. Řekla, co se jí vybavilo: „Půda nikdy doopravdy neodumře. Vždycky může ožít. Copak to nenaznačuje střídání ročních období?" Utřela si slzy a podívala se na něho.
Ve tmě se tvářil až příliš smutně na takovou chvíli. Přála si znát způsob, jak rozptýlit jeho žal, a nejen pro dnešní noc. „V tom máš asi pravdu," řekl. „Aspoň co se týče toho hlavního. To méně významné odumře. Lidé, sny, domov."
Elena se k němu spontánně naklonila a uchopila ho za ruku. Byla jemná, štíhlá a spočívala v jejích dlaních nehnutě, nereagovala. V dálce, na jih od řeky, zpívali Noční chodci písně na uvítání a oslavu jara, vykřikovali prosby, aby jaro požehnalo letní úrodě. Elena z celého srdce zatoužila po tom, aby byla chytřejší a našla klíč k tomu, co se tak hluboce a bolestně zakořenilo v tomto muži.
„Když člověk zemře, naplňuje se tím cyklus," pronesla. „Vracíme se na svět v jiné podobě." To byla ovšem Donarova myšlenka, jeho slova, ne její.
Baerd mlčel. Dívala se na něho, ale nenapadalo ji nic, co by řekla, aby to nevyznělo hloupě nebo aby necitovala někoho jiného. Namísto toho, v naději, že ho pohne ke slovům, se zeptala: „Zmínil ses, že tu temnou postavu znáš. Jak to, Baerde? Povíš mi to?" Pocítila zvláštní radost, skoro jako ze zakázaného, když vyslovila jeho jméno.
Něžně se na ni usmál. I jeho obličej, zejména v mladé podobě, působil něžně. „Donar všechno tušil, i Mattio, vy všichni. Řekli jste mi, že jste dvacet let prohrávali. Donar prohlásil, že mě příliš zaměstnávají pomíjivé, denní bitvy,

vzpomínáš si?“
Elena přikývla.
„Tolik se nemýlil,“ pokračoval Baerd. „Spatřil jsem tu ygrathské vojáky, samozřejmě to doopravdy nebyli oni. Teď to chápu. Z duše jsem si přál, aby byli. Ale taky jsem se tolik nemýlil.“ Poprvé stiskl její ruku. „Zlo živí samo sebe, Eleno. A každodenní zlo, jakkoli pomíjivé, posiluje moc toho, čemu čelíte o kvatembrových nocích. Musí to tak být, Eleno, jinak se to nedá vysvětlit. Všechno spolu souvisí. Nemůžeme si dovolit myslet jen na vlastní cíle. To mě naučil můj nejbližší, životní přítel. Tyrani na poloostrově vybudovali zlo na hlubších základech, než se zdá podle způsobu vlády v určitém roce. A zlo se přelilo na toto bojiště, kde ve jménu Světla válčíte s Temnotou.“
„Temnota plodí Temnotu,“ řekla. Nebyla si jistá, co ji přimělo k takovému výroku.
„Právě,“ přisvědčil Baerd. „Přesně tak. Teď rozumím vašim bitvám, mají dalekosáhlejší smysl než moje vlastní válka za denního světla. Ale to neznamená, že to spolu nesouvisí. V tom se Donar mýlí. Poznání se mu přímo nabízelo, stačilo se trochu zamyslet.“
„A co pojmenování, jaký význam mají jména?“ zeptala se Elena.
„Pojmenování patří k jádru věci,“ řekl Baerd tiše. Vyprostil ruku z její a promnul si oči. „Jména znamenají dokonce víc v tomhle magickém prostoru než tam, kde žijeme a hyneme my smrtelníci.“ Zaváhal. Pak do ticha, jehož naléhavost podtrhl vzdálený zpěv, zašeptal: „Slyšela jsi moje jméno?“
Zdánlivě se zeptal skoro hloupě. Vykřikl je z plných plic. Všichni je slyšeli. Ale visel jí tak napjatě na rtech, že nezbývalo, než aby odpověděla.
„Ano,“ řekla. „Prohlásil ses za Baerda di Tigana, syna Saevarova.“
Nato Baerd velmi pomalu a soustředěně uchopil její ruku a přiblížil ji ke svým rtům, jako by byla jednou ze vznešených aristokratek na hradech v podhůří, a ne jen ovdovělou dcerou kováře z vesnice pod Borsem.
„Děkuju,“ pravil zjihle. „Moc ti děkuju. Tušil jsem… tušil jsem, že dneska v noci bude všechno jinak. Tady.“
Místečkem na hřbetu ruky, jehož se dotkly jeho rty, probíhalo slastné mravenčení, puls se jí nekontrolovaně prudce zrychlil. Elena vynaložila velké úsilí, aby se ovládla, a zeptala se: „Tomu nerozumím. Co jsem vlastně udělala?“
Jeho žal přetrvával, ale jako by se zmírnil a nečišel tolik z jeho tváře. Zcela klidně řekl: „Jméno Tigana odebrali jedné zemi. Ztráta jména je součástí zla, které přivedlo temnou postavu na tenhle kopec a na všechna vaše bojiště v posledních letech. Nebudeš tomu asi úplně rozumět, Eleno, sotva můžeš, ale věř mi, že jsi jméno té země nemohla zaslechnout ve vaší vesnici, ať už za dne, nebo za noci se dvěma měsíci. I kdybych ti je řekl takhle zblízka anebo je vykřikl na celé kolo jako u řeky.“
Konečně pochopila. Ne složitý celek, který se jí snažil sdělit, ale to, na čem jí nejvíc záleželo: zdroj jeho žalu, toho, co se zračilo v hloubi jeho očí.
„Tigana je tedy tvůj domov,“ konstatovala. Neptala se. Věděla to.
Přikývl. Naprosto klidně. Pořád ji držel za ruku, uvědomila si. „Tigana je můj domov,“ potvrdil. „Teď se ovšem nazývá Dolní Corte.“
Dlouho mlčela a usilovně přemýšlela. „Musíš o tom promluvit s Donarem,“ řekla. „Než se ráno přeneseme zpátky. Možná o tom taky něco ví, čím by pomohl. Určitě rád pomůže.“
Něco se mihlo v jeho obličeji. „Udělám to,“ řekl. „Promluvím s ním, než odejdu.“
Oba mlčeli. Než odejdu. Elena tu představu vší mocí zaháněla. V ústech jí vyschlo, srdce stále tlouklo skoro jako za bitvy. Baerd se nehýbal. Vypadal tak mladě. Patnáct let, jak řekl. Opět znejistěla, uhnula očima a zjistila, že všechno kolem nich, celý kopec pokryl koberec bílých květin.
„Podívej!“ zvolala radostně a s posvátnou úctou zároveň.
Rozhlédl se a tentokrát se spontánně usmál.
„Přinesla jsi je s sebou,“ řekl.
Pod nimi, východním směrem, na obilném poli za řekou, zpívalo už jen několik málo hlasů. Elena věděla, co to znamená. Byla první jarní kvatembrová noc. Začátek roku, cyklu od setí po sklizeň. A tuto noc vyhráli kvatembrovou válku. Věděla, co se na poli odehrává mezi muži a ženami. Zdálo se, že hvězdy nad jejich hlavami se přiblížily a lze na ně dosáhnout jako na květiny.
Polkla a opět sebrala odvahu. „Tahle noc je výjimečná i v jiném směru. Jen ta dnešní.“
„Já vím,“ zašeptal Baerd.
A konečně se pohnul, svezl se před ní na kolena do mladých bílých květin. Pustil její dlaň, ale jen proto, aby uchopil její obličej oběma rukama tak opatrně, jako by se bál, že jí zlomí kosti nebo ji poškrábe. Puls se Eleně rozbouřil na nejvyšší míru, přesto slyšela, jak zašeptal její jméno tónem připomínajícím vzývání, stihla vyslovit jeho jméno – celé jméno jako velký dar – než se přisál k jejím rtům.
Nemohla mluvit, zmocnila se jí touha a unášela ji jako třísku, jako trosku korábu obrovská bouřková vlna. Baerd byl tedy s ní. Octli se tady a náhle leželi nazí uprostřed jarních bílých květin na kopci.
Když ho Elena přivinula k sobě a on do ní vstoupil, pocítila směs pronikavé touhy a bolestné něhy a stačila se ještě podívat přes jeho rameno na zářící nebeskou báň kvatembrové noci. A pohrávala si s úžasnou myšlenkou, že každý hvězdný démant nese nějaké jméno.
Baerdův rytmický pohyb se zrychlil a rozdmýchal její vášeň, veškeré myšlenky se rozsypaly jako prach mezi hvězdy. Zvedla hlavu, aby ústy našla jeho rty, sevřela ho pažemi a přitiskla na sebe. Zavřela oči a nechali se unášet vysokou vlnou do počátku jara.
12
Chlad a křeč v nehybném těle probudily Devina asi hodinu před svítáním. Chvíli mu trvalo, než si uvědomil, kde je. V komnatě byla ještě tma. Třel si strnulý krk a naslouchal Catrianinu pravidelnému oddechování, které se ozývalo zpod

přikrývek na posteli. Po tváři mu přelétl smutek.
To je zvláštní, uvažoval, když nakláněl hlavu ze strany na stranu, aby ulevil svalové bolesti, že si člověk po pár hodinách v měkkém křesle připadá stejně rozlámaný a zbitý, jako by spal na holé zemi.
Vzhledem k noci, kterou prožil, i k tomu, že nespal víc než tři hodiny, si připadal podivuhodně čilý. Uvažoval, že ulehne do své postele, ale vůbec se mu nechtělo spát. Rozhodl se, že zajde do kuchyně a pokusí se přemluvit někoho ze služebnictva, aby mu uvařil hrnek khavy.
Vyšel z komnaty a soustředil se na to, aby za sebou zavřel tiše. A to tak dokonale, že když spatřil Alessana, který ho v chodbě pozoroval od svých dveří, bezděčně sebou trhl.
Kníže k němu přešel a mračil se.
Devin důrazně zavrtěl hlavou. „Jen jsme si povídali. Usnul jsem v křesle. Probudila mě křeč za krkem."
„To se stává," zamumlal Alessan.
„Ne, vážně," trval na svém Devin.
„Stává se to," zopakoval Alessan. Usmál se. „Věřím ti. Kdyby ses pokusil o víc, slyšel bych řev, samozřejmě tvůj, protože by sis určitě ublížil ještě hůř."
„Dost možná," připustil Devin. Vykročili od Catrianiných dveří.
„A co Alienor?"
Devin zrudl. „Jak to…?" spustil, ale uvědomil si, v jakém stavu je jeho oblečení a že si ho Alessan pobaveně prohlíží.
„Celkem normální," utrousil.
Alessan se znovu zasmál. „Pojďme dolů, pomůžeš mi vyřešit jeden problém. A taky potřebuju sehnat khavu na cestu."
„Zrovna jsem se chystal do kuchyně. Dopřej mi chvilku, abych se převlékl."
„Dobrý nápad," poznamenal Alessan a zašilhal na roztrhanou halenu.
Devin vběhl do své komnaty a rychle se převlékl. Navíc si vzal vestu, kterou mu poslala Alais. Pomyšlení na její uchovanou, zdrženlivou nevinnost mu v protikladu připomnělo, co se odehrálo v noci. Na okamžik znehybněl uprostřed komnaty a snažil se pochopit, co vlastně provedl a co provedli jemu.
Celkem normální, tak charakterizoval, jaké to bylo. Slova. Rozhovory někdy připomínají prázdná cvičení. Jistý smutek, který pociťoval, když odcházel od Alienor, ho pak zcela zahltil a probudil i Catrianin žal. Připadal si, jako kdyby ho mořská vlna v kalném ránu vyvrhla na šeré pobřeží.
„Khavu," pronesl Devin nahlas. „Nebo se z téhle nálady nedostanu."
Cestou dolů si se zpožděním uvědomil, co Alessan myslel tím „na cestu". Setkání se koná někde poblíž dneska, podrobnosti schůzky se domluvily před půl rokem.
A potom se rozjede na západ. Do Tigany. V Eannině svatyni leží Alessanova matka na smrtelné posteli.
Dokonale probuzený, s myšlenkami přeskakujícími mezi nočními zážitky a očekávanými vzrušujícími událostmi dne, Devin kráčel za světlem do obrovské kuchyně hradu Borso, zastavil se v klenutých dveřích a nahlédl dovnitř.
Alessan seděl u hučícího ohniště a soustředěně usrkával z velkého hrnku, z něhož se kouřilo, khavu. Erlein di Senzio na židli vedle něho činil totéž. Oba muži civěli do plamenů, zatímco kolem nich už panoval cílevědomý, činorodý kuchyňský ruch.
Devin chvíli nepozorovaně postál ve dveřích a prohlížel si oba muže. V mlčenlivé vážnosti jako by se stali součástí reliéfu, obrazu zachycujícího typickou atmosféru a rozpoložení těch, kteří se v předjitřní hodině chystají na dalekou cestu. Devin věděl, že vstát v poslední temné hodině před rozedněním nepovažují za nic mimořádného. Klidně seděli v hradní kuchyni mezi služebnictvem a snažili se procitnout a nasát prchavé teplo předtím, než se vydají na cestu, která jim možná uchystá různá překvapení během ještě neprobuzeného dne. Devinovi připadalo, že Alessana a Erleina, jak tak seděli vedle sebe, spojovalo něco, co jim dalo zapomenout na drsnou epizodu, která se odehrála za soumraku u řeky ve Ferrautu. Nevyplývalo to ze vztahu daného postavením knížete a čaroděje, ale z toho, co oba prožili. Z podobné zkušenosti. Ze vzpomínek, o něž by se mohli podělit, pokud to nevylučovalo to, co se mezi nimi přihodilo.
Oba po dlouhá léta cestovali. Jejich vzpomínky se musely překrývat, snadno je mohla vyvolat atmosféra, pocit, zvuk, vůně. Například teď, kdy venku byla ještě tma, zbývaly poslední chvíle do šerého svítání a hrad už rozhýbala předtucha východu slunce. V chodbách vládl chlad, za zdmi se prohánět vítr, který přehlušovalo praskání a hukot kuchyňského ohniště. Z hrnků stoupala uklidňující vůně a pára, spánek a sen ustupoval, mysl se pomalu obracela vstříc novému dni, který se vynořoval z přízemní mlhy. Devin pozoroval mlčící muže uprostřed kuchyňského shonu a opět na něho dolehl smutek, který mu zřejmě odkázala podivná noc na vysočině.
Smutek a stále určitější touha. Devin si přál také s někým sdílet osobní zkušenost, stát se součástí soběstačného, hlubokého bratrství mužů, kteří prožili podobné situace. Byl příliš mladý, aby na něho nepůsobila romantika, ale dost starý – zvláště po letošní zimě a posledním období u Menika – aby odhadl cenu, která se musí zaplatit za takovou zkušenost, za vyrovnanost, sebevědomí a jistotu, jíž se vyznačují muži před ním.
Vstoupil dovnitř. Hezká kuchařka si ho všimla a plaše se na něho usmála. Beze slova mu podala hrnek s horkou khavou. Alessan na něho pohlédl a přitáhl dlouhou nohou blíž k ohni třetí židli. Devin k ní přešel a vděčně usedl k teplu. Ztuhlý krk ho pořád zlobil.
„Ani jsem nemusel čarovat," prohlásil zvesela Alessan. „Erlein už tu seděl a popíjel čerstvou khavu. Služebnictvo udržovalo v kuchyni oheň celou noc. Nový se o kvatembrových dnech nesmí zažehnout."
Devin přikývl, opatrně a nesmírně vděčně upil z hrnku, z něhož se kouřilo. „A co ten problém, o kterém ses zmínil?" zeptal se obezřetně a pokývl směrem k Erleinovi.
„Vyřešil se," okamžitě odpověděl kníže. Vyzařovala z něho až nepřirozená bujarost. „Erlein pochopil, že musí cestovat se mnou. Dohodli jsme se, nesmí nás dělit velká vzdálenost, nedovolal bych se ho. Takže pojede tam kam já. Na západ. Jsme spolu dokonale svázaní, viď?" Zablýskl v úsměvu bílými zuby na čaroděje. Erlein se neobtěžoval s odpovědí, dál

popíjel khavu a tupě civěl do ohně.
„Proč jsi vstal tak brzy i ty?“ zeptal se ho po chvíli Devin.
Erlein se zatvářil kysele. „Postavení otroka mi nedovoluje odpočívat,“ zabručel do khavy.
Devin jeho odpověď ignoroval. Někdy čaroděje upřímně litoval, ale ne tehdy, když se Erlein litoval sám.
Devina něco napadlo. Obrátil se k Alessanovi. „Zúčastní se taky dnešní dopolední schůzky?“
„Předpokládám že ano,“ pravil Alessan zjevně nedbale. „Odměním ho tak za loajalitu a dlouhé cestování, které ho čeká. Hodlám jet bez přestávek.“ Znělo to opravdu podivně, zvolil záměrně co nejnenucenější tón, jako by tím chtěl čelit možnému napětí.
„Rozumím,“ řekl Devin co nejneutrálněji. Zadíval se nadlouho do ohně.
Nastalo ticho. Když se nepříjemně protahovalo, Devin se ohlédl a zjistil, že ho pozoruje Alessan.
„Chceš jet taky?“ zeptal se kníže.
Chce jet taky? Půl roku, od chvíle, kdy se Devin a Sandre připojili k původní trojici, jim Alessan říkal, že všechno, čeho chtějí dosáhnout, závisí na schůzce o prvním kvatembrovém dni na jižní vysočině.
Chce jet taky?
Devin se zakuckal a vybryndal trochu khavy na kamennou podlahu. „Kdybych měl překážet, tak ne,“ řekl. „Jedině pokud si myslíš, že bych mohl být užitečný, což bych snad mohl…“
Zarazil se, protože Alessan se rozesmál.
Dokonce i Erlein se vytrhl z nevrlého rozpoložení a pobaveně, byť váhavě a umírněně, zafrkal. Oba starší muži si vyměnili pohledy.
„Jsi hrozný lhář,“ řekl čaroděj Devinovi.
„Namouduši,“ potvrdil Alessan a stále se smál. „Ale nevadí. Nemyslím si sice, že bys mohl být nějak užitečný – to, co musím zařídit, k tomu ani nedává příležitost. Taky ovšem vím, že nenaděláš žádnou škodu a s Erleinem se budete dobře bavit. Čeká nás velmi dlouhá cesta.“
„Cože? Na schůzku?“ zeptal se užasle Devin.
Alessan zavrtěl hlavou. „Tam dorazíme za dvě tři hodiny, záleží na stavu průsmyku. Ne, Devine, zvu tě, abys se mnou jel na západ.“ Jeho hlas zjihl. „Domů.“

„Vrabčáku!“ zvolal rozložitý plešatý muž, ačkoli je ještě dělila poměrně velká vzdálenost. Seděl v masivním dubovém křesle přímo uprostřed cesty v Braccijském prusmyku. Na nižších svazích rozkvetly časné jarní květiny, ale v nijak hojném počtu. Cestu lemovaly skály a kamení, které vytlačovaly les. Směrem na jih, čím dál výš, čněly jen skály a na nich se skvěl sníh.
K dubovému křeslu byly připevněny tyče pro nosiče a u nich stálo šest mužů ve vínových livrejích. Devin je považoval za sluhy, ale když se přiblížili, zjistil, že se mýlil: měli zbraně, byli to vojáci, členové osobní stráže.
„Vrabčáku!“ zopakoval halasně muž v křesle. „Konečně jsi přiletěl k nám! A tentokrát se svými druhy!“
Naprosto zmatený Devin až po chvíli pochopil, že dětská přezdívka a rozverná slova patří Alessanovi.
Ten se náhle zatvářil nevyzpytatelně. Na oslovení neodpověděl, i když mezitím dojeli až k sedmi mužům v průsmyku.
Alessan sesedl, Devin a Erlein také. Muž v křesle nevstal, aby je pozdravil, ale jiskrnýma malýma očima sledoval každé Alessanovo hnutí. Jeho obrovské ruce nehnutě spočívaly na vyřezávaných loketních opěrkách. Měl na nich nejméně šest prstenů, které se blýskaly v ranním slunci. Ostře řezanému ošlehanému obličeji se dvěma sinavými jizvami vévodil skobovitý, jakoby přeražený nos. Jedna jizva s bílými okraji byla staršího data a táhla se šikmo po pravé tváři. Druhá, mnohem mladší a zarudlá, křižovala čelo až k zbytkům šedivých vlasů nad pravým uchem.
„Mám rád na cestách společnost,“ řekl Alessan klidným tónem. „Nebyl jsem si jist, jestli se objevíš. Oba zpívají. Utěší mě na zpáteční cestě. Ten mladší se jmenuje Devin, starší Erlein. Za poslední rok jsi hrozně ztloustl.“
„Proč bych netloustl?“ zařičel potěšené muž v křesle. „A jak jsi mohl pochybovat, jestli se objevím? Zklamal jsem někdy tvou důvěru?“ Navzdory nespoutaně veselému tónu si Devin všiml, že malé oči ostražitě, velmi pozorně sledují dění.
„Nikdy,“ řekl Alessan tiše. Jeho příznačnou horečnou činorodost nahradila až nepřirozená vyrovnanost. „Jenže situace se za poslední dva roky změnila. Už mě nepotřebuješ. Od loňského léta ne.“
„Já že tě nepotřebuju!“ zvolal rozložitý muž. „Samozřejmě tě potřebuju, Vrabčáku! Představuješ moje mládí, připomínáš mi, kým jsem byl. A jsi můj talisman v osudových bitvách.“
„Bitvy skončily,“ řekl Alessan klidně. „Dovolíš, abych ti poníženě blahopřál?“
„Ne!“ zaburácel muž. „Ne, nedovolím. Nestojím o tvoje ukňourané, laciné zdvořilostní fráze. Od tebe čekám, že ke mně přijdeš, obejmeš mě a nebudeš mlátit prázdnou slámu. Co jsme zač, žvanilové? To snad ne!“
S posledními slovy se hrozivě vztyčil na svalnatých pažích. Obrovské dubové křeslo se zvrátilo dozadu. Tři olivrejovaní strážci přiskočili, aby je vyrovnali.
Rozložitý muž nemotorně dvěma poskoky na chromých nohou vyrazil vpřed, Alessan mu vykročil vstříc, aby se pozdravili. V tom okamžiku Devin pochopil, mráz mu přitom přeběhl po zádech, kdo je ten zjizvený, zmrzačený muž.
„Medvěde!“ řekl Alessan a stěží zadržoval smích. Vřele objal druhého muže. „Ach, Marie, já jsem vážně nevěděl, jestli se dostavíš.“
Marius.
Otupělý nadmořskou výškou i bezesnou nocí Devin zíral, jak král Quileiy, který si vybojoval korunu, zmrzačený muž, jenž zabil v Dubovém háji holýma rukama sedm vyzývatelů, jak tento člověk zvedl ze země knížete tiganského a mlaskavě ho políbil na obě tváře. Postavil zrudlého Alessana na cestu, ale držel ho před sebou a upřeně ho zkoumal.
„Je to pravda,“ řekl po chvíli, když úsměv na Alessanově tváři pohasl. „Vidím to na tobě. Opravdu jsi o mně

zapochyboval. Měl bych se na tebe rozzlobit, Vrabčáku. Ranil jsi mě do hloubi duše. Co si myslí Vrabčák číslo dvě?“
„Baerd věřil, že tu budeš,“ přiznal Alessan zasmušile. „Takže mu dlužím peníze.“
„Přece jen aspoň jeden z vás dospěl a zmoudřel,“ zabručel Marius. Vzápětí jako by konečně pochopil. „Cože? Vy dva cucáci jste se o mě vsadili? Jak se opovažujete!“ Řehtal se a plácl Alessana do zad tak, že zakolísal.
Marius belhavě couvl ke křeslu a posadil se. Devina zarazilo, jak pronikavý, až palčivý pohled na ně upřel. Na Devinovi spočinuly jeho oči jen na okamžik, ale ten měl podivný dojem, jako by si ho Marius během jediné vteřiny dokonale prohlédl a zařadil tak, že by ho poznal a vybavil si o něm všechno, i kdyby se náhodně setkali po deseti letech.
Devin na okamžik kupodivu zalitoval sedmi vyzývatelů, kteří s tímto mužem bojovali na zdravých nohou za noci v Dubovém háji v brnění, vyzbrojeni mečem nebo kopím.
Paže jako kmeny stromů a výraz v očích sdělily Devinovi, na čí stranu se naklonily v bitvách misky vah navzdory Mariovu rituálnímu zmrzačení – přetětí Achillových šlach – na znamení toho, že dotyčný v Dubovém háji možná zemře k větší slávě Matky bohyně a nejvyšší kněžky.
Marius nezemřel. Nerozmnožil ničí slávu. Sedmkrát nezemřel. A teď, po sedmém souboji, je opět plnoprávným králem Quileiy, kdežto poslední nejvyšší kněžka zemřela. Devin si vzpomněl, že se tu zprávu dověděl od Roviga. V zatuchlé taverně zvané U ptáka, před půl rokem respektive před půl životem.
„Určitě jsi loni v létě v Dubovém háji uklouzl, anebo jsi bojoval líně, protože už jsi byl takhle tlustý,“ řekl Alessan. Ukázal na jizvu na Mariově čele. „Tonalius by se k tobě jinak nedostal s mečem tak blízko.“
Když se quileiský král usmál, nebyl to právě příjemný pohled. „Nedostal se,“ řekl zamračeně Marius. „Vyrazil jsem mu meč a praštil s ním o kmen stromu. Zemřel, než dopadl na zem. Jizva je dárek na rozloučenou od mé zesnulé manželky, když jsme se naposled pohádali. Svatá Matko, ochraňuj její blaženou duši. Nechceš poobědvat a napít se vína?“
Alessan zamžoural šedýma očima. „Bylo by to milé,“ řekl.
„Dobrá.“ Marius mávl na své strážce. „V tom případě, než moji muži prostřou, mi pověz, Vrabčáku, a doufám, že mi to povíš, proč jsi nad mým pozváním zaváhal.“
Devin zamrkal, vůbec se nevšiml, že by se Alessan předtím s odpovědí sebemíň opozdil. Alessan se trpce usmál. „Kéž bys za vším něco nehledal.“
Marius se pousmál, ale nic neřekl.
„Mám před sebou dlouhou cestu. Tři dni bez přestávky. Musím co nejdřív někoho navštívit.“
„A to je důležitější než naše schůzka, Vrabčáku? Zarmucuješ mě.“
Alessan zavrtěl hlavou. „Důležitější ne, to bych tu teď nebyl. Ta návštěva je ovšem naléhavější. Na Borsu na mě čekal dopis od Danoleona, dostal jsem ho včera večer. Moje matka umírá.“
Mariovi zacukalo v obličeji. „To je mi moc líto,“ řekl. „Cítím s tebou, Alessane.“ Odmlčel se. „S tím vědomím pro tebe nebylo snadné přijet nejdřív sem.“
Alessan pokrčil rameny. Přenesl pohled z Maria za něho do průsmyku k vysokým horským štítům. Vojáci rozprostřeli vedle křesla na loučce obrovský zlatě protkávaný koberec. Rozložili na něm barevné polštáře a přinesli koše a mísy s jídlem a pitím.
„Poobědváme spolu a prodebatujeme, co je třeba prodebatovat, pak musíš jet dál,“ pravil rozhodně Marius. „Věříš té zprávě? Nehrozí ti na cestě nebezpečí?“
Na to Devin ani nepomyslel.
„Nedá se vyloučit,“ odpověděl Alessan neurčitě. „Ale Danoleonovi věřím. Bezvýhradně. Přivezl mě přece kdysi k tobě.“
„Já vím,“ řekl Marius uznale. „Pamatuju si na něho. Ale taky vím, že pokud se něco zásadně nezměnilo, není ve svatyni Eanny jediným knězem a duchovenstvo na Dlani neproslulo spolehlivostí.“
Alessan znovu pokrčil rameny. „Co nadělám? Moje matka umírá. Neviděl jsem ji skoro dvacet let, Medvěde.“ Stiskl rty. „Myslím, že mě lidé nepoznají, i když nevyužiju Baerdova umění proměny. Nezdá se ti, že jsem se od svých čtrnácti let trochu změnil?“ Z jeho slov zazněla zastřená výzva.
„Trochu,“ připustil Marius. „Ne tolik, jak si myslíš. Už tenkrát jsi byl víceméně dospělý muž. A stejně tak Baerd, když jste se seznámili.“
Opět se Alessan zadíval k průsmyku, jako by tam na jihu mohl dostihnout paměť a obrazové představy z minulosti.
Devin nabyl neodbytný dojem, že se řeklo víc, než slyšel.
„Pojď,“ vyzval ho Marius a sevřel rukama loketní opěrky. „Posaď se se mnou na koberec v trávě.“
„Zůstaň v křesle!“ důrazně řekl Alessan. Přitom se dál tvářil laskavě a bezstarostně. „Kolik mužů tě sem provází, Medvěde?“
Marius nehnul brvou. „K průsmyku kompanie. Až sem šest. Proč?“
Stále s bezstarostným úsměvem se Alessan přesunul a usedl na koberec u královýchnohou. „Není od tebe moudré, že tě sem provází tak málo mužů.“
„Tady nehrozí vážnější nebezpečí. Mí nepřátelé jsou příliš pověrčiví, neodváží se začít si něco v horách. To přece víš, Vrabčáku. Průsmyky byly prohlášeny za tabu před dávnými lety, když se přerušilo obchodování s Dlaní.“
„V tom případě asi těžko vysvětlím lučištníkovi, že jsem ve skalách nahoře zahlédl někoho se mihnout,“ řekl i nyní s úsměvem Alessan.
„Určitě?“ Marius si ležérností tónu nezadal s Alessanem, ale v očích se mu chladně zablýsklo.
„Naprosto.“
„To mě dost znepokojuje,“ řekl quileiský král. „Taková osoba se sem nevydala z jiného důvodu, než aby mě zabila. Jestli někdo poruší horské tabu, musím přehodnotit některé své postoje. Dáš si víno?“ Pokynul jednomu z mužů v livreji, který jim poněkud roztřesenou rukou nalil.

„Děkuju," zamumlal Alessan. „Erleine, můžeš pro nás něco nenápadně udělat?" Čaroděj zbledl, ale i on se snažil mluvit nevzrušeně. „Zaútočit nedokážu. Vyžadovalo by to spoustu sil a nedalo by se to tady na vysočině zatajit před žádným slídilem."
„Co vytvořit štít pro krále?"
Erlein zaváhal.
„Příteli, potřebuju tě a budu tě potřebovat," řekl Alessan zastřeným hlasem. „Vím, že využít tvých kouzel pro nás znamená určité nebezpečí. Ale abych mohl zodpovědně rozhodnout, chci od tebe slyšet poctivou odpověď. Nalej mu víno," pobídl quileiského vojáka.
Erlein přijal sklenici a napil se. „Můžu ho zastínit před šípy." Zarazil se. „Přeješ si to? Není to ale bez rizika."
„Udělej to," řekl Alessan. „Co nejnenápadněji krále zaštiť."
Erlein sevřel rty a nic neřekl. Pomalu kýval levou rukou ze strany na stranu. Devin nyní viděl, že mu chybějí dva prsty, ale prozatím se nic zvláštního nedělo.
„Hotovo," pronesl Erlein ponuře. „Čím déle kouzlo trvá, tím větší riziko." Znovu se napil vína.
Alessan přikývl, přijal skrojek chleba a plný talíř masa a sýra od jednoho z Quileianů. „Devine?"
Devin vyčkával. „Vidím tu skálu," řekl tiše. „Nad cestou. Vpravo nahoře. Na dostřel šípu. Pošli mě jako domů."
„Vezmi si mého koně. U sedla je luk."
Devin zavrtěl hlavou. „Mohl by si toho všimnout a já navíc neumím dobře zacházet s lukem. Udělám, co je v mých silách. Můžete tu za dvacet minut ztropit hluk?"
„Naděláme hluku ažaž," řekl Marius Quileiský. „Nahoru se vyšplháš snáz, když se kousek vrátíš a dáš se hned za ohbím cesty vlevo. Mimochodem, rád bych tu osobu dostal živou."
Devin se usmál. Marius najednou zařičel smíchy a Alessan se připojil. Erlein mlčel a Alessan velitelsky ukázal rukou na Devina.
„Když jsi to zapomněl, tak to přines, mozečku!" rozkřikl se. „Budeme tu zatím hodovat. Možná ti něco schováme."
„Nebyla to moje chyba!" hlasitě zaprotestoval Devin a úsměv na jeho tváři vystřídala podrážděnost. Vykročil k místu, kde uvázali koně. Zavrtěl hlavou, očividně sklíčený, nasedl na svého plesniváka a vyrazil dolů tudy, kudy přijeli. Zastavil za ohbím cesty.
Seskočil z koně a uvázal ho. Zamyslel se a nechal meč na místě, zavěšený u sedla. Věděl, že ho toto rozhodnutí může stát život. Průsmyk lemovaly zalesněné srázy, s mečem by šplhal nemotorně, někde by s ním mohl uhodit a kovový zvuk by ho prozradil.
Zamířil mezi stromy a vydal se vzhůru a podél průsmyku, tak jak dovoloval terén. Postupoval obtížně, potil se, musel spěchat, ale byl fyzicky zdatný a odjakživa rychlý a hbitý, což vyvažovalo jeho menší vzrůst. Škrábal se do příkrých strání, proplétal se mezi stromy a hustými křovinami serrana, přitahoval se za kořeny hluboce vrostlé do svahu.
Urazil kus cesty vzhůru, stromy se náhle rozestoupily před nízkým širokým skalním srázem. Mohl po něm šplhat vzhůru, anebo ho obejít a přiblížit se tak znovu k průsmyku. Devin se pokoušel zorientovat, ale bylo to obtížné – od cesty se k němu nedonesl žádný zvuk. Nebyl si jist, jestli už se dostal nad místo, kde Quileiští prostřeli k obědu. Dvacet minut, řekl jim. Zaťal zuby, věnoval krátkou modlitbičku Adaonovi a začal šplhat po skále. Napadlo ho, že se asi málo synů asoliských rolníků ze severu škrábalo po skalní stěně v Bracciu.
Jenže on není syn asoliského rolníka. Pochází z Tigany stejně jako jeho otec a kníže mu svěřil určitý úkol.
Devin se drápal napříč skalní stěnou a snažil se, aby neuvolnil žádný kámen. Chytil se skalního výčnělku, začal ručkovat, na okamžik visel ve vzduchu, načež se vyšvihl na římsu. Rychle po ní přeběhl k okraji srázu, lehl si na břicho, těžce oddychoval a zadíval se k jihu.
A dolů. Zadržel dech a blahopřál si ke štěstí. Za balvanem, téměř přímo pod ním, se kryla osamělá postava. Když Devin šplhal po skalní stěně nad pásmem stromů, určitě ho bylo vidět. Díky tomu, že se pohyboval tiše, o něm postava dole nevěděla, cele se soustředila na skupinku hodující u cesty. Devin až tam neviděl, ale doléhaly k němu rozjařené hlasy.
Slunce zašlo za mrak a Devin se instinktivně přitiskl k zemi, úkladný vrah právě pohlédl vzhůru, aby zjistil, co způsobilo změnu světelných podmínek.
Devin věděl, že pro lučištníka je to důležité. Cíl byl hodně vzdálený, dole pod ním a částečně ho kryly stráže. Pravděpodobně bude mít čas vystřelit jediný šíp. Jestlipak je jeho špička otrávená? Nejspíš ano.
Velmi opatrně se plížil, aby se dostal zezadu co nejblíž nad vraha. Narazil na hustý lesní porost a horečně uvažoval. Jak se přiblížit k lučištníkovi, aby ho zneškodnil?
Vtom zaslechl Alessanovu píšťalu a záhy se připojila Erleinova harfa. Nato spustily mužské hlasy jednu z nejstarších, nejnevázanějších horalských balad. O legendární bandě mužů mimo zákon, kteří opovážlivě a beztrestně vládli horám a údolím, dokud je nezaskočili a neporazili společnými silami Quileiané a Certanďané.

Třicet chrabrých mužů ze severu
s čtyřicítkou z jihu utvořilo voj,
v horách uzavřeli pevný svazek,
Ganu Burdashovi vyhlásili boj.

Mariův hřímavý hlas předzpěvoval refrén. Devina podpořila paměť, nabídla mu řešení. Uvědomoval si, že jeho záměr zavání šílenstvím, ale taky věděl, že nemá moc času ani možností.
Srdce mu bušilo. Otřel si zpocené ruce o kalhoty a rychle si proklestil cestu porostem nad stěnou, kam vyšplhal. Za ním se zpívalo, na pět metrů vzdušnou čarou od okraje skalního převisu před ním a dobrých šest metrů pod ním se krčil vrah s lukem. Slunce se vynořilo z mraků.

Devin byl nad a za Quileianem. Kdyby měl luk a uměl to s ním, pak by mu byl ten druhý vydán na milost a nemilost. Ale měl u sebe jen dýku, zato ho posilovala jistá pýcha a víra ve vlastní fyzickou zdatnost, navíc mu nahrávala vysoká horská borovice, která se tyčila v těsné blízkosti skalního převisu a vyrůstala za balvanem, kde se skrýval lučištník. Teď ho viděl naprosto zřetelně, měl na sobě zelený maskovací oděv, v ruce luk a na dosah pět šípů.
Devin pochopil, co musí udělat. Věděl taky, ačkoli doma nebyly hory a průsmyky, nicméně lesy ano, že není sebemenší naděje, aby sešplhal po stromě tiše. Aspoň natolik, aby hluk, který by způsobil, překryl hlasitý a povážlivě falešný zpěv.
Podle jeho úsudku zbývala jediná možnost. Jiný by to třeba vymyslel líp, ale na skalním převisu byl jen on sám. Devin si znovu velmi pečlivě otřel zpocené dlaně a soustředil pozornost na mohutnou větev, která trčela do prostoru dál než ostatní. A to ve směru, který mu vyhovoval. Odhadoval vzdálenosti a úhly, s tak ojedinělým manévrem přece jen neměl zkušenosti. To, co se chystal provést, si mohl těžko nacvičit.
Zkontroloval, zda má spolehlivě upevněnu dýku za pasem, naposled si otřel ruce a vstal. Z paměti se mu poněkud absurdně vynořila vzpomínka na den, kdy ho bratři přistihli, jak visí hlavou dolů ze stromu, aby se povytáhl a povyrostl.
Devin se pousmál a pokročil k okraji převisu. Větev mu připadala neskutečně vzdálená a nalézala se skoro až v polovině výšky nad úrovní terénu pod ním. Zapřísáhl se, že jestli tohle přežije, požádá Baerda, aby ho naučil pořádně střílet lukem.
Od cesty dole slyšel chraplavé hlasy, které rychle spěly k finále balady.

Burdash s bandou ovládali hory,
v peklo proměnili zemský ráj,
sedmdesát mužů na ně udeřilo,
měsíc než zapadl, volně vydechl kraj.

Devin skočil. Vzduch mu zasvištěl kolem uší. Větev mu velmi rychle letěla vstříc, viděl ji rozmazaně. Napřáhl ruce, zachytil se a zhoupl. Jen jednou. Nato zakomíhal nohama a švihl jimi před sebe, aby žádoucím způsobem nasměroval další fázi skoku. Tak dopadne přímo na vraha za balvanem.
Větev ho udržela, ale když na ní přistál, zapraštěla. Ostatně to očekával. Quileian zvrátil užasle hlavu k nebi a popadl luk.
Ne dost rychle. Devin vykřikl z plných plic a jako dravý pták se vrhl dolů. V okamžiku, kdy se cíl dal do pohybu, Devin dopadl.
Vyrazil jsem mu meč a praštil s ním o kmen stromu, vybavilo se mu. Devin zavrávoral a vší silou oběma nohama kopl přikrčeného Quileiana do horní části těla. Zasadil mu ochromující úder. Cítil mravenčení v nohou, dopad a zásah jeho samotného připravil o dech. Společně žuchli na zem a kutáleli se od balvanu. Devin zoufale lapal po dechu, zdálo se mu, že se s ním houpá země a drtí ho skála. Zaťal zuby a sáhl po dýce.
Vzápětí si uvědomil, že to není nutné.
Zemřel, než dopadl na zem, řekl Marius.
Devinovo tělo se otřásalo, jak se snažil nabrat do zmučených plic vzduch. Pravá noha mu trnula podivnou řezavou bolestí. Přikázal si, že ji nebude brát na vědomí. Vymanil se ze sevření bezduchého Quileiana a zápasil zajíkavě a sípavě o další doušky vzácného vzduchu. Zadíval se na bezvládné tělo.
Úkladným vrahem byla žena. Za daných okolností ho to ani moc nepřekvapilo. Nebyla mrtvá. Tím, jak na ni dolehl vší vahou, si rozrazila o skálu po celé šíři čelo. Ležela na boku a z hlavy silně krvácela. Pravděpodobně jí kopnutím zlomil několik žeber. Když se kutáleli ze svahu, utrpěla spoustu oděrek a škrábanců.
Devin zjistil, že on taky. Halenu měl roztrhanou a podruhé v témže dni přišel k hlubokým škrábancům. Jindy by ho ta shoda snad i pobavila, ale teď ne.
Zdálo se, že přežil. A vykonal to, co mu uložili. Než se mu podařilo pravidelně, rovnoměrně dýchat, od cesty k němu běžel tryskem Alessan a jeden z quileiských vojáků. A Erlein za nimi, s překvapením konstatoval Devin.
Zkusil vstát, ale svět se s ním zatočil, Alessan ho musel podepřít. Quileiský strážce obrátil vražedkyni na záda. Zadíval se na ni a po chvíli jí okázale plivl do zakrváceného obličeje.
Devin se odvrátil.
Jeho oči se setkaly s Alessanovýma. „Viděli jsme tvůj veleskok. Dřív než se o něco takového znovu pokusíš, měl by sis pořídit křídla," řekl kníže. „Ještě ti to nikdo neporadil?"
Výraz jeho šedých očí odporoval hravému tónu. „Bál jsem se o tebe," dodal laskavě.
„Nic jiného jsem nevymyslel," řekl Devin omluvně. Uvnitř se však dmul pýchou. Pokrčil rameny. „Váš zpěv mě dohánět k šílenství. Musel jsem tomu udělat přítrž."
Alessan se rozesmál. Ovinul paži kolem Devinových ramen a krátce stiskl. Baerd po akci v Nievolově stáji učinil totéž. Žert nejvíc pobavil Erleina. „Pojď dolů," vyzval Devina. „Vyčistím ti rány."
Pomohli mu sestoupit ze svahu. Quileiský strážce nesl ženu a luk. Devin viděl, že byl vyroben z velmi tmavého, téměř černého dřeva a záměrně vytvarován tak, aby připomínal úzký srpek měsíce. Na jednom konci tětivy visel a povlával pramen šedivých vlasů. Otřásl se. Dobře věděl, komu patří.
Marius stál, jednou rukou se opíral o křeslo a sledoval, jak přicházejí. Očima sotva přelétl čtveřici mužů a vražedkyni, kterou nesl strážce. Upřel chladný, zamračený pohled na černou křivku měsíčního luku. Vypadal ustrašeně.
Jen houšť, pomyslel si Devin, protože on se nebál vůbec.

„Myslím, že nás tanec se slovíčky nikam nedovede," prohlásil Alessan. „Rád bych ti řekl, co potřebuju, a ty pověz, jestli to pro mě můžeš udělat, ať se zbytečně nezdržujeme."
Marius zvedl ruku, aby ho zarazil.
Usedl ke třem mužům mezi polštáře na zlatě protkávaný koberec. Mísy a košíky strážci sklidili. Dva Quileiané se vydali s ženou průsmykem ke kompanii. Zbývající čtyři se usadili opodál. Slunce stálo vysoko, nejvýš, kam se může dostat v poledne tak hluboko na jihu počátkem jara. Po chladném ránu nastal hezký, příjemný den.
„Tenhle Medvěd netančí dobře ani se slovíčky, Vrabčáku," pravil suše quileiský král. „To dobře víš. Stejně jako to, že nerad odmítám, co požaduješ. Zkusme to jinak. Povím ti, co nemůžu udělat, ty o to nebudeš žádat a já nebudu muset odmítat."
Alessan přikývl. Mlčel a pozoroval krále.
„Nemůžu ti dát vojsko," řekl věcně. „Zatím ne a možná nikdy. Jsem coby suverénní vládce zelenáč, poměry nejsou doma nijak zvlášť stabilní, takže nemůžu vést nebo vyslat armádu za hory. Navíc musím v krátké době změnit některé staleté tradice. Taky už nejsem nejmladší, Vrabčáku."
Devina se zmocnilo vzrušení a snažil se je ovládnout. Dětské pocity neodpovídají tak závažné události. Nemohl uvěřit, že je tady, tak blízko, v samém srdci dění takového významu. Kradmo mrkl po Erleinovi a vzápětí se zadíval pozorněji – jeho tvář ožila a prozrazovala stejný zájem. Devin pochyboval, že se trubadúrský čaroděj za celá léta putování zúčastnil něčeho tak nesmírně důležitého.
Alessan zavrtěl hlavou. „O tohle bych tě nikdy nežádal, Medvěde. Kvůli sobě i kvůli tobě. Nechci, aby se na mě vzpomínalo jako na člověka, který pozval nově probuzenou quileiskou moc na Dlaň. Jestli vytáhne armáda z Quileiy na sever tímhle průsmykem, pak doufám, že oba už budeme dávno odpočívat v hrobě. A ze srdce si přeju, aby byla v bitvě poražena a donucena k ústupu s tak těžkými ztrátami, že se to žádný král z jihu nepokusí zopakovat."
„Pokud na jihu povládne král, a ne zase dalších čtyři sta let svatá Matka a její kněžky," řekl Marius. „Dobrá, pověz mi, co potřebuješ."
Alessan zkřížil nohy, ruce s dlouhými prsty sepjal v klíně. Pro nezasvěcené vypadal jako někdo, kdo nedebatuje o ničem významnějším než o sledu písní na večerním koncertě.
Až na to, že svíral prsty tak silně, že mu zbělely, jak si všiml Devin.
„Nejdřív se na něco zeptám," řekl Alessan vyrovnaným tónem. „Nedostal jsi poselství s návrhem na obnovení volného obchodu?"
Marius přikývl. „Od obou tyranů. Poslali mi dary, blahopřání a velkorysé návrhy na znovuotevření starých obchodních cest po moři a po souši."
„A přitom jeden druhého pomlouval, že není důvěryhodný a jeho moc stojí na vratkých základech."
Marius se mdle usmál. „Ty umíš číst zapečetěné listiny, Vrabčáku? Přesně to oba píší."
„A cos odpověděl?" zeptal se Alessan zpříma, jako když vystřelí šíp. Poprvé v jeho hlase nepochybně zazněla napjatá struna.
Zaslechl ji i Marius. „Zatím nic," odpověděl a jeho úsměv pohasl. „Počkám, až od nich dostanu několik dalších listů, než se rozhodnu."
Alessan sklopil oči a zdálo se, že si teprve teď všiml svých sepjatých rukou. Uvolnil sevření a prohrábl si rukou vlasy.
„Nakonec budeš muset nějak odpovědět," pronesl zdráhavě. „Obchodovat patrně potřebuješ. Ve své situaci musíš Quileie ukázat, jaký prospěch jim tvoje vláda přinese. Otevřít obchodní cesty na sever je nejsnazší řešení, ne?" Zaznělo to poněkud vyzývavě.
„Ovšem," řekl Marius prostě. „Musím to udělat. Proč bych taky jinak kraloval? Je to jen otázka volby správného okamžiku, a po tom, co se stalo dneska dopoledne, myslím, že se ten okamžik přiblížil."
Alessan přikývl, jako by nevyslechl nic nového.
„Co tedy podnikneš?" zeptal se.
„Otevřu průsmyky pro oba. Nikoho nebudu zvýhodňovat, neuvalím žádná cla. Dopřeju Alberikovi a Brandinovi, aby ke mně vysílali posly s dary a zbožím. Svolím, aby mě obchodování s nimi učinilo opravdovým králem, vládcem, který vede svůj lid k prosperitě. Musím s tím začít brzy. Nejlíp okamžitě, když o tom tak uvažuju. Potřebuju co nejrychleji, rázně vyvést Quileiu na novou cestu, aby nikdo neželel starých pořádků. Jinak bych nic nedokázal a vzpomínalo by se na mě jen jako na zimního krále. Kněžky by se znovu chopily moci dřív, než by červi ohlodali moje kosti."
Alessan zavřel oči. Devin slyšel, jak kolem dokola ševelí listí a popiskují ptáci. Alessan se opět zadíval velkýma klidnýma šedýma očima na Maria a řekl bez obalu:
„Žádám tě, abys s obchodováním ještě šest měsíců počkal. A mezitím ještě o něco."
„Čas pro mě hraje důležitou roli," pravil tiše Marius. „Pověz mi to ostatní, Vrabčáku. Co bys ještě chtěl?"
„Tři listy. Pošli na sever tři listy. První Brandinovi s tím, že za určitých podmínek s jeho návrhy souhlasíš. Požádej ho o čas s tím, že si potřebuješ upevnit postavení, než otevřeš Quileiu vnějším vlivům. Dej mu jasně najevo, že se kloníš k němu, protože je silnější a jeho pozice silnější než Alberikova. V druhém dopise s politováním odmítni všechny návrhy z Astibaru. Napiš Alberikovi, že se obáváš Brandinových hrozeb. Že bys sice nesmírně rád obchodoval s Barbadiorskou říší, považuješ to za víc než potřebné, ale Ygrathané jsou příliš silní, a nemůžeš tedy riskovat, že je urazíš. Popřej Alberikovi hodně štěstí. Požádej ho, ať s tebou udržuje tajně styky. Ujisti ho, že budeš pozorně sledovat vývoj událostí na severu. Uveď, že jsi Brandinovi nesdělil konečné rozhodnutí a budeš se je snažit odložit na dobu co nejzazší. A velmi srdečně pozdravuj císaře."
Devin ohromeně zíral. Vrátil se ke své zimní taktice: poslouchat, zapamatovat si, o všem přemýšlet. Mariovi svítily oči a znepokojivý chladný úsměv se mu opět rozlil po tváři.
„A třetí dopis?" zeptal se.

„Obrať se na guvernéra Senzia. Navrhni mu okamžité zahájení obchodu se zbožím prvotřídní kvality nezatíženým clem, zajištění bezpečného kotvení jejich lodí v přístavech. Vyjádři hluboký obdiv ke statečnosti obyvatel provincie, k nezávislosti Senzia a všeobecnému rozkvětu navzdory nepřízni osudu.“ Alessan se odmlčel. „A ten třetí dopis pochopitelně…“
„…zachytí Alberico Barbadiorský. Uvědomuješ si, co se dá do pohybu, Vrabčáku? Jak nesmírně nebezpečná je tahle hra?“
„Počkejte!“ náhle se vložil do debaty Erlein di Senzio a vstal.
„Ty mlč!“ doslova vyštěkl Alessan rozkaz tak, jako to Devin od něho ještě nikdy neslyšel.
Erlein se kousl do rtů. Podvolil se, ztěžka oddychoval, oči mu žhnuly hněvem jako uhlíky a zároveň v nich klíčilo pochopení. Alessan se na něho ani nepodíval. Stejně tak Marius. Oba seděli mezi polštáři na zlatě protkávaném koberci vysoko v horách a zjevně zapomněli na existenci čehokoli na světě kromě svých zájmů.
„Ty si to přece uvědomuješ, ne?“ řekl konečně Marius. „Víš, přesně, oč jde.“ V jeho tónu zazněl údiv.
Alessan přikývl. „Měl jsem dost času o tom přemýšlet, Triáda je mi svědkem. Jakmile se otevřou obchodní cesty, s mou provincií a jejím jménem je konec. S tím, co můžeš Brandinovi nabídnout, se stane hrdinou západu, a ne tyranem. Upevní to jeho postavení a já proti němu nic nezmůžu, Medvěde. Tvoje kralování mě zničí. A mou vlast taky.“
„Lituješ, že jsi mi k němu dopomohl?“
Devin sledoval Alessanův vnitřní zápas. Hluboko pod povrchem, kam nedohlédl, se svářily protichůdné emoce. Devin naslouchal a ukládal si všechno do paměti.
„Měl bych litovat,“ konečně zabručel Alessan. „Vlastně zrazuju sám sebe tím, že nelituju. Ale copak můžu litovat něčeho, čeho jsme s takovým vypětím sil dosáhli?“ Melancholicky se usmál.
„Víš, že tě mám rád,“ řekl Marius. „Vás oba.“
„Ano. Oba to víme.“
„Taky víš, čemu musím čelit doma.“
„Ovšem. Na to pochopitelně nezapomínám.“
V nastalém tichu Devin cítil, jak na něho padá smutek, ozvěna nálady, která se ho zmocnila na sklonku noci. Uvědomoval si, jaké obrovské vzdálenosti se vždycky prostírají mezi lidmi Jaké propasti je třeba překlenout, aby se člověk člověka jen dotkl.
A jak široké propasti dělí muže jako tyto dva, s jejich dalekosáhlými vizemi a břemeny, která nesou. Jak těžké, jak bolestně těžké je, aby si podali ruce nad spletitou historií, obtíženi takovou zodpovědností a ztrátami.
„Ach, Vrabčáku, před osmnácti lety jsi mě zasáhl do srdce jako šíp z čistého nebe,“ skoro zašeptal Marius Quileiský. „Mám tě rád jako svého syna, Alessane, synu Valentinův. Věnuju ti šest měsíců a tři dopisy. Zažehni na moji památku oslavnou hranici, jestli se doslechneš, že jsem zahynul.“
I z toho mála, které chápal, z pouhých střípků, jako by se Devinovi utvořil v krku chuchvalec a bránil mu polknout. Díval se na oba muže a nedokázal říct, kterého z nich momentálně víc obdivuje. Toho, který žádá a ví, o co žádá, nebo toho, který dává a ví, co dává. A pochopil se vší pokorou, jak velkou vzdálenost musí ještě nevyhnutelně překonat – kdoví, jestli se mu to vůbec podaří – než se bude moci považovat za muže, který se jim aspoň trochu bude podobat.
„Pomysleli jste na to, kolik nevinných mužů a žen může zahynout kvůli tomu, co tu osnujete?“ Erlein di Senzio přerušil ticho, jeho hlas zněl jako umíráček.
Marius mlčel. Alessan se otočil k čaroději.
„Pomyslel jsi na to, že za takové řeči mě svrbí ruce, abych tě zabil?“ řekl, přimhouřené oči jako střepiny šedého ledu.
Erlein zbledl, ale nestáhl se zpátky. Ani neodvrátil zrak.
„Nevybral jsem si dobu, do níž jsem se narodil, ani svůj knížecí úděl,“ řekl Alessan opět pevným, zvučným hlasem. „Jsem nejmladší dítě. Břímě moci měli nést moji bratři, jeden nebo druhý. Zemřeli na Deise. Patřili k těm šťastným.“ Na chvíli ho ovládla hořkost.
Potlačil ji. „Snažím se jednat v zájmu celé Dlaně. Nejen za Tiganu a její ztracené jméno. Za to mi spílají do zrádců a bláznů. Kvůli tomu mě proklela i vlastní matka. Od ní to přijímám. A jí také jednou složím účet za krev, smrt a zkázu Tigany, jestli neuspěju. Nestrpím, abys moje jednání posuzoval ty, Erleine di Senzio! Nemusíš mi říkat, koho nebo co vystavuju riziku. Potřebuju, abys dělal, co ti nařídím, nic víc! Jestli máš zemřít v otroctví, lepší když zemřeš jako můj otrok. Budeš se mnou bojovat, Senziane! Ať z vlastní vůle, nebo proti ní, budeš se mnou bojovat za svobodu!“
Umlkl. Devin se tetelil, jako by nebem nad horami otřásla pustošivá bouřka.
„Proč ho necháváš žít?“ zeptal se Marius Quileiský.
Alessan se snažil ovládnout. A zřejmě uvažoval nad otázkou. „Protože je svým způsobem statečný,“ odpověděl posléze. „Protože je pravda, že jeho krajany vystavíme velkému nebezpečí. Protože jsem mu křivdil a ublížil. A protože ho potřebuju.“
Marius zavrtěl hlavou. „To je zlé, že ho potřebuješ.“
„Já vím, Medvěde.“
„Třeba tě vyhledá, i po mnoha letech, a požádá tě o něco velikého. A srdce ti nedovolí odmítnout.“
„Vím, Medvěde.“ Oba muži nehnutě seděli na zlatě protkávaném koberci a upřeně se na sebe dívali.
Devin se odvrátil, připadal si při té výměně pohledů jako vetřelec. Tichem v průsmyku pod vysokými horami Braccia se nesl pronikavý, sladkobolný ptačí zpěv, a když Devin vzhlédl k jihu, zjistil, že bílá oblaka zmizela a sluneční paprsky se oslepivě odrážejí od zasněžených štítů. Svět se zdál krásnější i krušnější, než si kdy představoval.

Vraceli se průsmykem. Několik mil na jih od hradu, na úpatí zelených kopců, je osaměle očekával Baerd na koni. Jen spatřil Devina a Erleina, vyvalil oči, a když před ním Alessan zastavil, ani vousy nezakryly, že mu cukají koutky úst

u něho vzácným úsměvem.
„Na tyhle záležitosti jsi dokonce horší než já, říkej si, co chceš," prohlásil Baerd.
„Horší ne. Stejně špatný," připustil Alessan a zarmouceně svěsil hlavu. „Ostatně odmítl jsi jet jen proto, aby nepociťoval přílišný nátlak…"
„Ty jsi mi za to sice vynadal, ale vzal jsi s sebou úplně nezasvěcenou dvojici, abys pocit nátlaku vyloučil. Trvám na svém: jsi horší než já."
„Vynadej mi," hlesl Alessan.
Baerd potřásl hlavou. „Jak se mu daří?"
„Ujde to. Musí být pořád ve střehu. Devin zabránil pokusu o atentát na Maria."
„Cože?" Baerd rychle pohlédl na Devina, zaznamenal roztrhanou halenu, kalhoty, oděrky a škrábance.
„Musíš mě naučit střílet z luku," řekl Devin. „Ušetří se tím oblečení."
Baerd se zasmál. „Dobře. Při nejbližší příležitosti." Vtom se zarazil. „Atentát?" Tázavě se zadíval na Alessana. „V horách? To snad ne!"
Alessan se tvářil zachmuřeně. „Je to tak. Atentátnice měla měsíční luk s chomáčem jeho vlasů. Horské tabu zřejmě přestalo platit – přinejmenším pro tuhle vraždu."
Baerd se zamračil. Chvíli mlčky seděl na koni, pak řekl: „Takže nemá vlastně na vybranou. Musí okamžitě jednat. Odmítl?"
„Neodmítl. Máme šest měsíců času, odešle požadované listy." Alessan zaváhal. „Máme zažehnout na jeho památku oslavnou hranici, jestli zahyne."
Baerd náhle pobídl koně k čtvrtobratu. Seděl a upřeně se díval k západu. Pozdně odpolední slunce zalévalo jantarovou září vřes a kapradí.
„Mám toho člověka rád," pronesl Baerd a nepřestal se dívat do dálky.
„Já vím," řekl Alessan. Baerd se k němu pomalu otočil. Mlčky se na sebe dívali.
„Senzio?" zeptal se Baerd.
Alessan přikývl. „Vysvětli Alienor, jak to má zařídit se zadržením listu. Tihle dva pojedou na západ se mnou. Ty, Catriana a vévoda se vydejte na sever a pak do Tregey. Začneme sklízet, co jsme zaseli, Baerde. Načasování věcí znáš stejně dobře jako já, víš, co dělat, než se znovu setkáme, koho potřebujeme z východu. Ohledně Roviga si nejsem jist, ale nechávám to na tobě."
„Nemám radost z toho, že se naše cesty rozdělují," zabručel Baerd.
„Já taky ne, to přece víš. Jestli znáš jinou možnost, vděčně tě vyslechnu."
Baerd zavrtěl hlavou. „Co budeš dělat?"
„Promluvím cestou s některými lidmi. Navštívím matku. Potom záleží na okolnostech. Do léta budu na západě sklízet, co jsem zasel."
Baerd letmo pohlédl na Devina a Erleina. „Ať ti nikdo neublíží," řekl.
Alessan pokrčil rameny. „Matka umírá, Baerde. Ubližoval jsem jí osmnáct let."
„Ne!" vyhrkl podrážděně Baerd. „Jestli takhle uvažuješ, zraňuješ sám sebe."
Alessan si povzdechl. „Umírá neznámá a osamělá ve svatyni Eanny, v provincii zvané Dolní Corte. Neobývá palác u moře v Tiganě. Neříkej, že jí to neubližuje."
„Ale neubližuješ jí ty!" zaprotestoval Baerd. „Proč se takhle trápíš?"
Alessan opět pokrčil rameny. „Za deset let, co jsme se vrátili z Quileiy, jsem učinil určitá zásadní rozhodnutí. Uznávám, že někdo s nimi nemusí souhlasit." Krátce spočinul očima na Erleinovi. „Nech toho, Baerde. Slibuju, že mě to nevyvede z rovnováhy, i když nebudeš se mnou. Devin mi pomůže, když budu potřebovat."
Baerd se pod vousy ušklíbl, zdálo se, že se chce držet věci, ale změnil téma i tón. „Myslíš tedy, že dozrál čas? A že se to teď opravdu může stát?"
„Myslím, že se to musí stát teď v létě, nebo k tomu nikdy nedojde. Jestli ne, tak někdo zabije Maria Quileiského a nás čeká stagnace, nic už pak nedokážeme. To by dalo za pravdu matce a spoustě lidí. V tom případě můžeme pak leda připlout do chiarského přístavu, vzít ztečí zdi paláce, zabít Brandina Ygrathského a přihlížet, jak se Dlaň stane součástí Barbadiorské říše. A co zbude z Tigany?"
Zarazil se. Pokračoval tišším hlasem. „Marius je naše jediná divoká karta, jakou jsme kdy měli, na jeho vzestup jsme čekali a po všechna léta na něm pracovali. Právě přislíbil, že bude hrát s námi to, co potřebujeme. Máme naději. Neuškodí, když se všichni za budoucí dny pomodlíme. Trvalo dost dlouho, než nastal náš čas."
Baerd mlčel. „Dost dlouho," zopakoval konečně po chvíli tónem, z něhož Devina zamrazilo. „Eanna ať ti svítí na cestu v kvatembrových i všedních dnech." Odmlčel se a pohlédl na Erleina. „Všem třem."
Výraz v Alessanově tváři hovořil za všechno. „Tobě taky, všem třem." To bylo všechno, co řekl, než obrátil koně a rozjel se k západu.
Devin vyrazil za ním, ale ohlédl se. Baerd se nepohnul. Seděl na koni a sledoval je. Paprsky zapadajícího slunce pozlatily jeho vlasy i vousy, tak si ho Devin pamatoval z jejich prvního setkání. Byl však už příliš daleko, takže neviděl, jak se Baerd tváří.
Devin zvedl ruku s otevřenou dlaní k pozdravu na rozloučenou a překvapeně a spokojeně zaznamenal, že Erlein udělal náhle totéž.
Baerd jim zeširoka zamával celou paží, trhl otěžemi a vyrazil na koni k severu.
Alessan ujížděl rovnoměrným tempem k zapadajícímu slunci a vůbec se neohlédl.

ČTVRTÁ ČÁST - CENA KRVE

13

Před svítáním – nevěděla přesně, kolik je hodin – Dianora vstala z postele a přešla k oknům u balkonu. Celou noc nespala. Právě tak ani její bratr daleko odtud na jihu, který bojoval ve vítězné kvatembrové válce s Tmou a pak uvítal jaro na rozkvetlém kopci.

Zůstala v noci sama, ležela na posteli, navštěvovali ji duchové a vzpomínky. Teď hleděla do chladné tmy, která neobsahovala příslib jara a růstu. Svítily poslední hvězdy, měsíc dávno zapadl. Od moře vanul vítr. Viděla, jak se na stěžních lodí, kotvících v přístavu u mola, kde se konávalo Potápění pro prsten, třepotají vlaječky.

Jedna z lodí připlula teprve včera z Ygrathu. Přivezla zpěvačku Isollu. Zpátky ji nepoveze.

„Khavu, paní?“ zeptal se jí tiše za zády Scelto.

Přikývla, aniž se otočila. „Prosím. A pak přijď se mnou posedět, musíme si o něčem promluvit.“ Když bude jednat rychle, přemýšlela, když uvede věci do pohybu, nezaváhá a nepodlehne strachu a možná se jí to podaří. Jinak je ztracená.

Slyšela, jak se Scelto usilovně činí v kuchyňce, která patřila k jejím komnatám. Oheň se udržoval celou noc. V Ygrathu patrně nectí tytéž jarní a podzimní rituály jako na Dlani, ale Brandin prakticky nezasahoval do místních zvyků a náboženství a Dianora o kvatembrových dnech nikdy nezapalovala nový oheň. Ostatně ani většina žen z družiny panovníkových společnic. Východní křídlo paláce po západu slunce bude i další dvě noci tonout ve tmě.

Chtěla vyjít na balkon, ale bylo příliš chladno. Náměstí dole zatím nejevilo známky života. Pomyslela na Camena di Chiara. Za východu slunce ho pravděpodobně vynesou s přelámanými kostmi, aby zemřel na kole před zraky lidí. Snažila se tu představu zaplašit.

„Tady je khava,“ oznámil Scelto. „Udělal jsem hodně silnou,“ dodal rozpačitě.

Tentokrát se otočila a srdce se jí sevřelo, když v jeho očích spatřila bezmocnou úzkost. Věděla, že se kvůli ní tuto noc trápil. Jeho obličej nesl známky nevyspání, ostatně její zřejmě taky. Tušila, jak asi teď nad ránem vypadá. Přinutila se k úsměvu a přijala nabízený hrnek. Hřál ji v rukou, uklidňovalo ji to dřív, než se napila.

Usedla do jednoho z křesel u okna a pokynula mu, aby se posadil do druhého. Na okamžik zaváhal, a pak si sedl. Mlčela, vážila slova. Náhle si uvědomila, že neví, jak to obratně vyřešit. Ani cynický manipulátor dvora nedokáže všechno, pomyslela si trpce.

Zhluboka se nadechla a řekla: „Potřebuju být dneska ráno na hoře sama, Scelto. Vím, že je to obtížné, ale mám pro to vážné důvody. Jak by se to dalo zařídit?“

Svraštil hladké čelo. Nic neřekl a ona pochopila, že přemýšlí nad odpovědí, nehodlá její přání soudit ani se nesnaží porozumět smyslu. Zbytečně se obávala, že zareaguje jinak. On rozhodně ne.

„Záleží na tom, jestli se bude konat ranní běh na horu,“ řekl.

Srdce jí přetékalo láskou k němu. Vůbec se nezeptal na důvod. „Proč by se nekonal?“ zeptala se přihlouple. Odpověď znala, dřív než ji vyslovil.

„Kvůli Camenovi,“ řekl. „Divil bych se, kdyby král povolil jarní běh v den popravy. Pokud se závod bude konat, pozvou tě, abys sledovala doběh z královského pavilonu jako vždycky.“

„Musím být sama,“ zopakovala. „A na vrcholu hory.“

„Sama se mnou,“ upřesnil. Vlastně spíš úpěnlivě zaprosil.

Napila se khavy. Teď přijde to nejtěžší. „Po část cesty, Scelto,“ řekla. „Tuhle záležitost musím provést sama. Takže tě opustím někde v půli cesty.“

Viděla, že svádí vnitřní boj. Dřív než mohl promluvit, dodala: „Nežádala bych tě o to, kdyby to nebylo nezbytné. Nikoho bych neměla radši po boku než tebe.“

Neprozradila, proč je to nezbytné, zatímco on očividně přemáhal otázku, která se mu drala na rty. Zadržel ji a ona věděla, co ho to stojí.

Vstal. „Zjistím, co se chystá. Brzy se vrátím. Jestli se poběží, dostaneme se aspoň snáz ven. Jestli ne, budeme muset přemýšlet, jak na to.“

Vděčně přikývla a pozorovala, jak plavným a rázným krokem odchází, neměla nejmenší pochybnosti o jeho schopnostech a spolehlivosti. Dopila khavu a vyhlédla z okna. Venku byla stále tma. Přešla do koupelny, aby se umyla a ustrojila. Tentokrát tomu věnovala ještě více péče než jindy, věděla, že i na tom možná bude záležet. Zvolila jednoduché hnědé vlněné dlouhé šaty, vypasované a přepásané. O kvatembrovém dni se nehodí obléknout se okázale. K šatům patřila kapuce zakrývající vlasy, i to možná bude důležité.

Když dokončila přípravy, vrátil se Scelto. Tvářil se poněkud vyšinutě.

„Závod se koná,“ oznámil. „A Camenu nepopraví vpletením na kolo.“

„Co je s ním?“ zeptala se a spontánně se zachvěla strachy.

Scelto váhal. „Rozšířili fámu, že mu dopřáli milosrdnou smrt. Prý protože kořeny spiknutí sahají do Ygrathu a Camena byl jen obětí, nástrojem.“

Přikývla. „Tak tomu nejspíš doopravdy bylo.“

Sceltova tvář vyjadřovala starost. „Jenže je tu ještě něco, co bys radši neměla vědět, paní.“

Není čemu se divit, pomyslela si. Ale zašla v noci v úvahách příliš daleko a musí zajít ještě mnohem dál. Tohle není ráno, kdy se může před něčím schovat nebo něčemu uniknout. „Možná,“ připustila. „Přesto bych radši, kdybys mi to prozradil, Scelto.“

„Slyšel jsem, že se má stát… náhradou,“ řekl po chvíli. „Rhun zestárl a král musí mít svého blázna. Musí být pohotově, ale jeho příprava může trvat dlouho, záleží ovšem okolnostech.“

Na okolnostech, pomyslela si Dianora znechuceně. Jestli blázen–čekatel bude zdravý, talentovaný, normální mladý

muž, který miluje svou vlast.
Třebaže věděla, co je úkolem blázna ygrathského krále, a rozumově si uvědomovala, že Camena za to, co včera provedl, propadl životem, Sceltova slova způsobila, že se jí nezadržitelně zvedl žaludek. Vybavilo se jí, jak Rhun včera sekal do Isollina těla. Vybavila se jí Brandinova tvář. Nutila se na to nemyslet. Nemohla si dovolit se dneska v myšlenkách obírat Brandinem. Vlastně by bylo nejlepší nemyslet vůbec na nic.
„Povolal mě?“ zeptala se věcně.
„Ještě ne. Ale povolá.“ Slyšela v jeho hlase napětí, zpráva o Camenovi ho zjevně rozrušila.
„Rozumím. Pak ovšem nemůžeme čekat. Kdybych vyšla s ostatními, nemohla bych se ztratit. Co kdybychom se my dva vydali dolů už teď?“
Mluvila klidně a vyrovnaně. Scelto se zamyslel. „Můžeme to zkusit,“ řekl posléze.
„Tak pojďme.“
Bála se z prostého důvodu: kdyby příliš dlouho čekala nebo se rozmýšlela, ochromily by ji pochybnosti. Nesměla ustat, ale hnát se dál, dokud nedosáhne určitého bodu.
Co se bude dít potom, pokud vůbec něco, záleží na milosti Triády.
Když vycházela za Sceltem z pokoje do hlavní chodby křídla družiny panovníkových společnic, srdce se jí div nerozskočilo. Z východní strany pronikaly okny dovnitř první proužky světla. Zamířili opačným směrem a potkali dva eunuchy, kteří kráčeli k Vencelovým komnatám. Dianora se na ně zpříma odívala. Poprvé ji uspokojilo, že v očích obou mládenců spatřila strach. Strach se dneska stal zbraní, nástrojem, bude potřebovat veškeré nástroje, které jsou k dispozici.
Scelto ji beze spěchu vedl dolů po širokém schodišti k dvoukřídlým dveřím, které vedou do vnějšího světa. Když na ně zaklepal, zachytila ho. Strážný zvenčí otevřel a ona vykročila, aniž čekala na jeho otázky či až ji Scelto ohlásí. Když kolem strážného procházela, obdařila ho chladným pohledem. Poznal ji a vyvalil oči. Šla dál dlouhou chodbou. V dalším strážném poznala mládence, na něhož se včera usmála. Teď se neusmála.
Slyšela, jak za ní Scelto něco úsečně řekl a stručně odpověděl na dotaz. Rychlými kroky ji v chodbě dostihl. Dveře se za nimi zavřely. Scelto s ní vyrovnal krok.
„Dneska by si tě troufl zastavit jen hodně statečný muž,“ řekl tiše. „Všichni vědí, co se včera stalo. Dnešní ráno tvému záměru nahrává.“
Tohle je jediné ráno, kdy si může něco takového dovolit, pomyslela si Dianora.
„Co jsi jim řekl?“ zeptala se v chůzi.
„Napadla mě jen jediná věc. Že máš schůzku s d'Eymonem ohledně toho, co se včera stalo.“
Zvolnila krok, uvažovala o jeho slovech a její plán nabyl pevnějších obrysů jako svět kolem v prvních nesmělých slunečních paprscích, žhoucí kotouč právě vycházel na východě nad hory.
„Dobře,“ řekla a přikývla. „Výborně, Scelto. Přesně to udělám.“ Prošli kolem dvou dalších strážných, aniž jim věnovali pozornost. „Potřebuju, abys vyhledal d'Eymona, Scelto,“ zašeptala, když znovu osaměli. „Pověz mu, že s ním chci mluvit mezi čtyřma očima, ještě než se všichni odpoledne vydáme k cíli závodu. Vyřiď, že za dvě hodiny budu čekat v královské zahradě.“
Dvě hodiny mohou a nemusí stačit, to nevěděla. Ale kdesi v rozlehlé královské zahradě na sever od paláce je branka, která vede do luk, za nimiž se zvedá Sangarios.
Scelto se zastavil, musela se zastavit taky.
„Chceš jít ven beze mě?“ zeptal se.
Nemohla mu lhát. „Ano,“ odpověděla. „Doufám, že se vrátím včas, abych stihla schůzku. Až mu vyřídíš vzkaz, vrať se do našeho palácového křídla. Neví, že jsem už venku, takže pro mě pošle. Zařiď nějak, abys jeho výzvu přijal ty sám.“
„To by snad šlo,“ řekl tiše, leč očividně nespokojeně.
„Určitě. Když pro mě pošle, jako bych tím získala povolení být venku. Do dvou hodin se vrátím. A sejdu se s ním v zahradě. Tam nás najdeš.“
„A když to nestihneš?“
Pokrčila rameny. „Pak hraj na čas. A doufej. Musím to udělat, Scelto, věř mi.“
Trochu déle si ji prohlížel, a pak důrazně přikývl. Šli dál. Těsně před Velkým schodištěm Scelto zabočil vpravo a sestoupili do přízemí po úzkém točitém schodišti pro služebnictvo. Přivedlo je do další chodby, orientované ve směru východ západ. Nikdo tam nebyl. Palác se teprve začínal probouzet k životu.
Pohlédla na Scelta. Jejich oči se setkaly. Na kratičký okamžik pocítila nutkání se mu svěřit, z přítele si udělat spojence. Ale jak by mu to řekla? Jak by mu v šeru chodby stručně vysvětlila, co ji sem před lety přivedlo a co zamýšlí?
Položila mu ruku na rameno a lehce stiskla. „Běž už,“ řekla. „Já se neztratím.“
Vykročila sama chodbou, neohlédla se, otevřela dvoje prosklené dveře do labyrintu královské zahrady a vyšla do kalného, chladného svítání.
Nebyla to od pradávna královská zahrada a nebyla vždycky tak divoká jako nyní. Chiarští velkovévodové po generace nechali budovat na rozsáhlém pozemku park pro zábavu a potěšení a jeho podoba se měnila podle vkusu a stylu, který panoval u ostrovního dvora.
Když palác obsadil Brandin Ygrathský, byl park ukázkou umění tvarování keřů a stromů. Živý plot a keře byly umně zastřiženy do tvaru ptáků a zvěře, pěstěné stromy úhledně členily obrovský prostor, široké cesty lemovaly v krátkých intervalech vyřezávané lavičky, každá pod sejoiou nabízející vůni a stín. Bylo tam i rafinované bludiště upravené ze sestříhaných keřů s altánkem uprostřed pro zamilované a všude nespočet pečlivě barevně sladěných květinových záhonů.
Vyumělkovaná nuda, prohlásil ygrathský král, když se tudy poprvé prošel.

Do dvou let se všechno změnilo. Tentokrát zásadně. Cesty se zúžily, v létě a na podzim je pokrývalo spadané listí. Nepravidelně se klikatily hustými háji vzrostlých stromů, přivezených sem z horských svahů a lesů na severu ostrova. Lavičky zčásti zůstaly, stejně jako některé záhony hustě zarostlé pronikavě vonícími květinami, ale živé ploty a křoviny sestříhané do tvaru ptáků a zvěře zmizely ihned, a jen geometricky zarovnané a pěstěné keře serrana od té doby mohly růst do výše stromů. Bludiště zlikvidovali, celá zahrada se stala jedním bludištěm.
Podzemní pramen byl vyveden na povrch a všude šuměla tekoucí voda. Dalo se tu narazit na zákoutí zastřešená listím mohutných stromů, která v letních vedrech skýtala stín. Královská zahrada se stala podivným prostorem, nikoli zanedbaným či neudržovaným, ale záměrně uzpůsobeným tak, aby budil dojem nehybnosti, izolace a občas i nebezpečí. Například právě za svítání, kdy vanul chladný vítr a slunce se sotva vyhouplo nad obzor a teprve začínalo prohřívat vzduch. Na větvích stromů se objevily teprve první pupeny a jen velmi otužilé květiny – sasanky a caianské růže – dodaly barevnost sinalému ránu. Vysoké bezlisté stromy se tyčily proti šedému nebi.
Dianora se otřásla a zavřela za sebou prosklené dveře. Zhluboka se nadechla ostrého vzduchu a vzhlédla k mrakům, které se kupily nad horou a skrývaly vrchol Sangaria. Na východě se mračna trhala, což věštilo hezký den. Stála na okraji předjarní zahradní divočiny a přinutila se vstoupit do nehybnosti a ticha.
Věděla, že v severní zdi je branka, ale nepamatovala si přesně kde. Brandin jí branku ukázal jedné letní noci před lety, kdy se dlouho bez cíle procházeli, všude poletovaly svatojánské mušky, koncertovali cvrčci a šuměla neviditelná voda ve tmě stranou pochodněmi osvětlených cestiček. Přivedl ji k brance, na kterou sám kdysi náhodně narazil, zpola zakryté popínavým vínem a růžovým keřem. Ukázal jí branku ve tmě, rozptýlené pochodněmi a modrým Ilarionem nad hlavou.
Držel ji tenkrát na noční procházce za ruku, vykládal jí o rostlinách a zahradničení. Taky jí vyprávěl ygrathskou pohádku o lesní princezně narozené v jakémsi jiném, vzdáleném světě na čarovném záhonu sněhobílých květin, které kvetou jen v noci.
Dianora zavrtěla hlavou, zahnala vzpomínku a rázně vykročila pěšinou plnou kamínků mezi stromy severovýchodním směrem. Když ušla dvacet kroků a ohlédla se, neviděla vůbec palác. Začínali pozpěvovat ptáci. Bylo pořád chladno. Nasadila si kapuci a připadala si v hnědých šatech jako kněžka neznámého prvotního božstva.
Tento pocit ji inspiroval k modlitbě ke známému bohu a k Morian a Eanně, aby ji Triáda obdařila moudrostí a statečností pro kvatembrový den. Jasně si uvědomovala, co ji čeká.
Skoro v tutéž chvíli vyjížděl z hradu Borso na Certandské vysočině tiganský kníže Alessan na schůzku do Braccijského průsmyku, od níž si sliboval, že změní svět.
Dianora kráčela podél trsů sasanek, zatím příliš drobných na to, aby si jich pár utrhla. Bílé se přisuzovaly Eanně. Červené Morian, jen v Tregeji se považovaly za skropené v horách Adaonovou krví. Zastavila se a zadívala se na květinky, jejichž křehké korunní plátky setřásal vítr, ale myšlenkami přebývala v Brandinově pohádce o princezně narozené pod letními hvězdami a kolébané takovými květinami.
Zavřela oči, aby podlehla atmosféře.
Pomalu a cílevědomě v sobě jitřila bolest jako ostruhu, bič, aby si vybavila obraz odjíždějícího otce, choré matky a Baerda mezi vojáky na náměstí. Než otevřela oči a znovu vykročila, pohádky ze srdce vypudila.
Pěšiny se nepřehledně klikatily, ale hlavní masa mraků setrvávala na severu nad horou, orientovala se podle ní. Bylo zvláštní takhle se toulat, téměř ztracená mezi stromy, a Dianora si uvědomila, že uběhlo mnoho let od doby, kdy si někam vyšla naposled sama.
Měla před sebou dlouhou cestu a jen dvě hodiny času. Přidala do kroku. O něco později se slunce po její pravé ruce rozzářilo, nebe se rozjasnilo do modra a kroužili po něm rackové. Stáhla si kapuci a potřásla hlavou, aby uvolnila své dlouhé vlasy, když vtom spatřila za olivovníky vysokou, širokou, šedivou kamennou severní zeď. Rudě a zeleně ji zdobila popínavá vinná réva a chomáče lišejníku.
Pěšinka končila u olivovníků a větvila se na východ a západ. Dianora chvíli nerozhodně stála a snažila se zorientovat podle vzpomínky na letní noc ozářenou pochodněmi. Pak pokrčila rameny a zamířila na západ, protože tím směrem ji vždycky táhlo srdce.
Po deseti minutách, když obešla jezírko, v němž se zrcadlila bílá oblaka, dorazila k brance.
Zastavila se, náhle ji opět roztřásl chlad, ačkoli ranní slunce prohřívalo vzduch. Prohlížela si klenutou branku a zrezivělé železné závěsy. Dveře byly velmi staré, kdysi patrně vyřezávané, ale obraz či symbol téměř vyhladil čas. Branka zarostla vínem a břečťanem. Růžový keř, na který si vzpomínala, byl o prvním jarním dnu holý, ale trny dlouhé a ostré. Viděla mohutnou zástrčku, zrezivělou jako závěsy. Zámek tu nebyl, ale náhle znejistěla, jestli vůbec dokáže zkorodovanou zástrčkou pohnout. Kdo asi naposled prošel brankou na luka, napadlo ji. Kdo, kdy a proč. Uvažovala o tom, že zeď přeleze, a pohlédla vzhůru. Zeď byla vysoká dobré tři metry, ale Dianora doufala, že v ní najde oporu pro prsty na rukou a na nohou. Užuž by přistoupila ke zdi, když vtom za sebou cosi zaslechla.
Když o tom pak přemýšlela, divila se, že se ani moc nebála. Zřejmě s něčím takovým v duchu počítala. Šedá skála na horském úbočí byla jen výchozím bodem. Nikde nestálo psáno, že skálu najde, že najde, co potřebuje.
Otočila se do královské zahrady, sama mezi stromy a prvními jarními květinami, a spatřila riselku, jak si u jezírka češe zelené vlasy.
Člověk je spatři, jen když chtějí, vzpomněla si. Vzápětí si uvědomila ještě něco a rychle se rozhlédla, jestli někdo není nablízku.
Byly v zahradě, nebo v této její části, samy. Riselka se usmála, jako by četla Dianoře myšlenky. Byla nahá, malá a velmi štíhlá, vlasy měla dlouhé, že se jimi málem mohla zahalit jako pláštěm. Kůži měla skoro průsvitnou, jak řekl Brandin, oči obrovské, že skoro nahánějí strach, a mléčně bledé v bledém, bílém obličeji.
Vypadá jako ty, prohlásil Brandin. Vlastně ne. Připomněla mi tě, tak to řekl. Dianora v ochromující hrůze pochopila, jak

to mínil. Vybavila si sama sebe v roce, kdy Tigana padla, byla vyhublá a bledá, téměř tak obrovské oči jí lezly z důlků. Jenže Brandin se s ní tehdy nesetkal, neviděl ji takovou.
Dianora se zachvěla. Riselka rozšířila v úsměvu ústa, ale nebylo v něm nic hřejivého ani uklidňujícího. Dianora ani nic takového nečekala. Vůbec nevěděla, co může očekávat. Zvolila si jasnou životní dráhu v duchu starých věšteckých veršů a ukazovalo se, že pokud se na ni má vrátit, musí se tak stát v bludišti klikatých pěšinek v královské zahradě. Riselka byla krásná tím odzbrojujícím způsobem, který má málo společného se smrtelnou krásou. Dianoře vyschlo v ústech. Ani se nepokusila promluvit. Tiše stála v prostých hnědých šatech, dlouhé černé vlasy jí volně splývaly na záda, a sledovala, jak riselka odložila bílý kostěný hřeben na kamennou lavičku u jezírka a pokynula jí.
Dianoře se roztřásly ruce, pomalu zamířila pod klenbu stromů a stanula před bledou, prchavou legendární bytostí. Zblízka viděla, jak se jí zelené vlasy lesknou v ranním světle. V hlubokých bledých očích se odrážel jejich odstín. Riselka zvedla ruku s prsty delšími a štíhlejšími, než mají smrtelníci, a dotkla se jimi Dianořiny tváře.
Dotek byl chladný, ale ne tak chladný, jak se obávala. Riselka ji jemně pohladila po tváři a po krku. A pak, opět s odcizeným úsměvem kněžky ve tváři, přejela rukou níž, rozepnula knoflík na Dianořiných šatech a dotkla se jejích poloobnažených ňader. Jednoho, druhého, beze spěchu, nepřestávala se tajemně usmívat.
Dianora se chvěla, nedokázala se ovládnout. Užasle, v obavách zjišťovala, že její tělo spontánně reaguje na zkoumavé doteky. Viděla riselčina jakoby dětská prsa zpola skrytá závojem vlasů. Náhle se jí podlomila kolena. Usmívající se riselka odhalila drobné, ostré, bělostné zuby. Dianora polkla, uvnitř jí zatrnulo dosud nepoznanou, neznámou bolestí. Mlčky zavrtěla hlavou, neschopná promluvit. Rozplakala se.
Riselka se přestala usmívat. Odtáhla ruku a téměř omluvně jí upravila šaty. Něžně jako předtím se dotkla jedné ze slz na Dianořině tváři. Přiložila si prst ke rtům a ochutnala ji.
Je to dítě, pomyslela si Dianora, a náhlé poznání ji zahltilo jako příbojová vlna. Ihned je přijala za nespornou pravdu bez ohledu na to, jak dlouho, předlouho taková bytost žije. Přemýšlela, jestli je to tatáž štíhlá nadpřirozená postava, kterou Baerd potkal za měsíčního svitu u moře té noci, kdy odešel.
Riselka se dotkla další slzy a ochutnala ji. Měla tak obrovské oči, že se Dianora ulekla, aby ji doslova nenávratně nepohltily. Byla to zároveň svůdná představa, cesta k zapomnění. Chvíli vyčkala a pak zvolna, s přemáháním, opět zavrtěla hlavou.
„Prosím!“ zašeptala naléhavě a zároveň v obavách ze svého naléhání. Bála se, že jakákoli slova, touha, potřeba riselku zaženou.
Zelenovlasá bytost se obrátila a Dianoře sklesly ruce. Ale riselka se ohlédla přes rameno, tentokrát se neusmívala a vážně se na ni zadívala. Dianora pochopila, že ji má následovat.
Došly k jezírku. Riselka se zadívala do vody a Dianora ji napodobila. Na hladině se odráželo modré nebe, osamělý bílý racek kroužící nad jezírkem, tmavozelené cypřiše jako strážní a ještě holé větve jiných stromů. Dianora se dívala a s mrazením, jako by se náhle vrátila zima, si uvědomila, co není v pořádku. Kolem dokola vál silný vítr, slyšela, jak se prohání mezi stromy, cítila ho na tváři a ve vlasech, ale voda v jezírku se ani nepohnula, hladina byla jako zrcadlo, naprosto klidná, nezčeřená, jako by cosi z hloubky vzdorovalo větru a jakémukoli pohybu.
Dianora ustoupila od břehu a obrátila se k riselce. Bytost se na ni dívala, vítr jí nadnášel zelené vlasy a odhaloval její malý bílý obličej. Oči jí nyní ztmavly, zachmuřily se, nepůsobily už jako dětské. Vypadala jako přírodní síla nebo vyslankyně takové síly, nedostatek jakékoli hřejivosti ji vyčleňoval ze světa smrtelných mužů a žen. Nebyla v ní laskavost, neskýtala záštitu. Ale Dianora potlačila rostoucí strach a připomněla si, že nehledá záštitu, ale že sem přišla stvrdit svou životní cestu. Viděla, jak riselka drží v ruce bílý oblázek, rozmáchla se jím a hodila ho do jezírka.
Hladina se nezvlnila. Ani trochu. Oblázek klesl ke dnu, voda se za ním zavřela. Ale hladina se brzy změnila, ztmavla a nic se v ní nezrcadlilo. Žádné cypřiše, modré nebe, holé větve stromů a poletující rackové. Voda ztmavla natolik, že se v ní nic neodráželo. Dianora cítila, že ji riselka uchopila za ruku a jemně, leč neúprosně přitáhla ke břehu jezírka, neboť sem přišla z paláce dohlédnout pravdu a stvrdit ji. A v temné vodě spatřila obraz.
Ne svůj nebo riselčin, vůbec ničeho z královské zahrady o prvním kvatembrovém dni. Obraz z jiného ročního období, z pozdního jara nebo léta, a také jiného místa, v živých barvách zachycoval obrovské množství lidí a provázel ho i zvuk, kromě hučení davu se stále ozývalo tříštění a šumění vln.
V hloubi jezírka spatřila Dianora obraz sebe samé v rouchu zeleném jako riselčiny vlasy, jak se pohybuje mezi shromážděnými lidmi. A zakrátko jí vodní hladina ukázala, kam míří její kroky.
Na okamžik ji sevřela mrazivá ruka strachu a zase povolila. Zběsilý puls v žilách zvolnil a posléze se úplně upravil. Dokonale se uklidnila. A po chvíli, ne bez hluboké lítosti, nastalo ztotožnění. Po léta ji navštěvovaly sny s takovým rozuzlením. Dnešního rána vyšla z paláce, aby nabyla jistotu. Teď, nad jezírkem, konečně spatřila Dianora jasně cestu, která vedla k moři.
Hluk shromážděného davu ustoupil, postupně zmizel i obraz slunečného letního dne. Jezírko opět potemnělo, hladina nenabízela žádný odraz.
O něco později, uplynuly možná vteřiny, možná hodiny, Dianora odtrhla oči od hladiny. Riselka dál stála vedle ní. Dianora se zadívala do bledých očí, o tolik světlejších než magií opředená voda, ale stejně hlubokých, a opět v nich spatřila obraz z dávné minulosti, sebe jako dítě. I když ne zas z tak dávné minulosti, podle měřítka této bytosti během pouhého mrknutí oka opadalo listí ze stromů a nastal podzim.
„Děkuju,“ zašeptala Dianora. A dodala: „Rozumím.“
Tiše, nehnutě stála, neucukla, když si riselka stoupla na špičky a políbila ji tak něžně, jako by ji pohladil křídly po rtech motýl. Tentokrát v tom nebyla touha dávat ani brát.
Byl to dozvuk, tečka za vším. Riselčina ústa chutnala slaně. Solí z jejích slz, uvědomila si Dianora. Už se nebála, cítila jen tichý smutek, jako by jí na srdci spočíval hlaďoučký oblázek.

Hladina za ní se rozšuměla a Dianora se otočila k jezírku. Opět se v něm odrážely cypřiše, jejich zvlněný, deformovaný obraz podle toho, jak se vítr opíral do vodní hladiny.
Odtrhla oči od jezírka a odhrnula si vlasy z obličeje. Zjistila, že je sama.

Když se vrátila ke vstupním skleněným dveřím do paláce, d'Eymon už na ni čekal venku, oblečený do konvenčního šedého oděvu a s odznakem úřední moci zavěšeným na krku. Seděl na jedné z kamenných laviček, jeho doprovod odpočíval kolem něho. Scelto přešlapoval u dveří a Dianora si všimla, že nedokázal skrýt úlevu, když se vynořila mezi stromy.
Zastavila se a zadívala se na kancléře, na tváři jí zahrál lehký úsměv. Strojený úsměv, ale tentokrát jí unikl bezděčně. Z jindy nevyzpytatelné d'Eymonovy tváře vyčetla podrážděnost, hněv a další následky včerejších událostí.
Pravděpodobně zatoužil po boji, usoudila. Bylo těžké, nesmírně těžké chovat se státnicky a věnovat se úředním záležitostem. Ale muselo tomu tak být.
„Zpozdil ses," řekla shovívavě, když k němu kráčela. Vstal, a jak se blížila, dvorně se jí uklonil. „Byla jsem se zatím projít v zahradě. Už kvetou sasanky."
„Dostavil jsem se přesně," prohlásil d'Eymon.
Jindy by ji to vyplašilo, ale teď ne. Bude teď nosit na krku úřední pečeť a snažit se upevnit svou autoritu. Věděla, jak hluboce ho včerejší události zasáhly. Nepochybně nabídl v noci králi, že spáchá sebevraždu, stará tradice jeho úřadu mu to velela. Nicméně byla proti němu obrněna: viděla ráno riselku.
„Pak jsem zřejmě přišla dřív," pronesla lhostejně. „Promiň. Těší mě, že vypadáš tak dobře po včerejším… zmatku. Čekáš dlouho?"
„Dost dlouho. Chceš si prý promluvit o včerejšku. Oč jde?" Dianora nepamatovala, že by někdy d'Eymon mlátil prázdnou slámu, natož aby žertoval.
Odmítla spěch, usedla na lavičku, kterou právě uvolnil, a uhladila si na kolenou hnědé šaty. Sepjala ruce v klíně, vzhlédla a zatvářila se stejně chladně jako on.
„Málem včera zemřel," prohlásila rezolutně, když bezprostředně předtím zvážila taktiku. „Byl by zemřel. A víš proč, kancléři?" Nečekala na odpověď. „Král málem zemřel, protože tvoji lidé se projevili jako velcí suveréni nebo lajdáci a neobtěžovali se prohledat skupinu Ygrathanů. Co si myslíš? Že nebezpečí hrozí jen z Dlaně? Očekávám, že včerejší stráž ztrestáš, d'Eymone. A brzy."
Oslovila ho jménem a ne titulem záměrně. Otevřel ústa, ale zase je sklapl, očividně spolkl ostrou odpověď. Zaútočila, a aby pohnula věcmi, zaútočila tvrdě, jen Triáda věděla, že to je jediná možnost, aby provedla svůj záměr. D'Eymonův obličej zlostí a nečekaným otřesem zbělel. Zhluboka nabral dech, aby se ovládl.
„Už jsem je ztrestal," řekl. „Jsou mrtví."
Tohle nečekala. S vypětím sil se jí podařilo potlačit ohromení. „To není všechno," pokračovala, aby co nejlépe využila svou výhodu. „Proč jsi nenechal Camenu di Chiara sledovat, když loni odcestoval do Ygrathu?"
„Nechal jsem ho sledovat. Co víc bys chtěla? Víš, kdo stál za včerejším útokem. Slyšela jsi to."
„Všichni to slyšeli. Jak to, že jsi nic nevěděl o stycích mezi Isollou a královnou?" Tentokrát ho popíchla spontánně, ne pouze z taktických důvodů.
Poprvé před ní váhavě zatěkal očima. Sevřel prsty pečeť, vzápětí si to patrně uvědomil a svěsil ruku. Chvíli bylo ticho.
„Věděl jsem," odpověděl konečně. Jejich oči se střetly, v kancléřových se zračila otázka s hněvivou výzvou.
„Rozumím," řekla Dianora po chvíli a uhnula očima. Slunce stálo vysoko, ozařovalo skoro celý volný prostor. Kdyby se na lavičce trochu posunula, dopadly by na ni hřejivé paprsky. D'Eymonovy oči se němě a důrazně tázaly: Co bys řekla králi, kdybys věděla o královně co já?
Dianora mlčela a uvažovala o důsledcích, které z jeho slov vyplývají. Díky tomuto doznání má d'Eymona ve své moci, pokud ho neměla už po jeho včerejším selhání, protože zachránila krále. Zároveň se tím však ocitla v bezprostředním nebezpečí. Kancléř není z těch, kteří se lehce vzdávají. Většina dvorních společnic chová určité podezření o tom, jak a proč zemřela před deseti lety Chloese di Chiara.
Vzhlédla, její hněv navenek převážil nad úzkostí. „Výborně," pronesla ironicky. „Tomu říkám bezpečnost. A teď pochopitelně po tom, co jsem musela udělat, tvůj oblíbený patolízal Neso musí získat kýžené postavení v Asoli. Utrpěl přece šrám, když krále zachraňoval život. Jsi obdivuhodně chytrý, d'Eymone!"
Přepočítala se. Poprvé se krátce, trpně zasmál. „O tohle ti jde?" zeptal se smířlivě.
„Mimo jiné," připustila jakoby nakvašeně. „Chci vědět, proč mu na místo v Asoli dáváš přednost. Vysvětli mi to laskavě."
„Hodně jsem o tom přemýšlel," řekl opět s obvyklou samolibostí. „Zjistil jsem si, jaké dary v posledních týdnech pro tebe převzal Scelto, přitom nepochybně nevím o všech. Mimochodem, ten náhrdelník, co jsi měla včera na sobě, byl nádherný. Pořídila sis ho za peníze od Nesa? Neměla jsi mu za ně zajistit moji podporu?"
Byl neobyčejně dobře informovaný a bystrý. Věděla to o něm od samého počátku. Nevyplácelo se kancléře podceňovat.
„Ty peníze pomohly," řekla odměřeně. „Neodpověděl jsi mi. Proč mu dáváš přednost? Dobře víš, co je to za člověka."
„Samozřejmě," připustil d'Eymon nedůtklivě. „Proč myslíš, že usiluju, abych ho odtud dostal? Chci ho vyslat do Asoli, protože mu u dvora nevěřím. Ať je co nejdál od krále a tam, kde ho doufejme zabijí a pes po něm neštěkne. Odpověděl jsem dostatečně?"
Polkla. Nikdy, nikdy ho nepodceňuj, připomněla si. „Ano," řekla. „Kdo ho zabije?"
„To je nabíledni. Samotní Asoliové. Předpokládám, že jim Neso brzy zavdá příčinu."
„Ovšem. A dál?"

„Král nařídí vyšetřování, při němž se zjistí, že Neso se provinil korupcí ve velkém, a to se nepochybně proviní. Za jeho vraždu někoho popravíme, ale král veřejně odmítne Nesovy metody, jeho hrabivost. Jmenuje nového vrchního taxátora a přislíbí do budoucna nápravu věcí. Tím se na nějaký čas v Asoli uklidní poměry.“
„Dobrá,“ řekla Dianora a snažila se ignorovat ledabylou zmínku o popravě kohosi nevinného. „To je elegantní řešení. Mám jedinou poznámku: novým vrchním taxátorem se stane Rhamanus.“ Věděla, že opět riskuje. V podstatě je pouhou zajatkyní a konkubínou, kdežto on ygrathským kancléřem a druhým nejmocnějším mužem na západní Dlani. Rovnováhu ovšem zajišťuje i něco jiného než oficiální postavení, a na to vsadila.
D'Eymon na ni chladně shlížel. Vzdorovala mu falešně sebejistým pohledem.
„Dlouho mě obveselovalo to, jak favorizuješ člověka, který tě zajal,“ pravil po chvíli. „Člověk by si myslel, že jsi proti tomu nic nenamítala, že ses sem chtěla dostat.“
Ďábelsky nebezpečně se přiblížil pravdě, ale věděla, že si ji jen krutě dobírá, aniž by tomu sám věřil. Přinutila se ke klidu a usmála se. „Proč bych něco namítala proti tomu, že jsem tady? Kde jinde bych měla příležitost stýkat se s tolika skvělými lidmi?“ Změnila tón. „Ať tak nebo tak, favorizuju toho člověka, ano. Kvůli obyvatelům poloostrova. Sám víš, že tenhle zájem soustavně sleduju, kancléři. Je to slušný člověk. Neznám mnoho takových Ygrathanů.“
Neodpověděl hned. „Je jich víc, než si myslíš,“ prohlásil posléze. A než si stačila vyložit jeho slova a překvapivý tón, dodal: „Vážně jsem uvažoval, že tě v noci dám otrávit. Anebo že se zasadím o tvoji osobní svobodu a staneš se plnoprávnou občankou Ygrathu.“
„To jsou mi krajnosti, vážený!“ Zamrazilo ji. „Neučíš nás, že předpokladem úspěchu je vyváženost?“
„Ano,“ přiznal věcně, neskočil na její návnadu. Ostatně nikdy. „Chápeš vůbec, jak jsi zasáhla do vyvážených poměrů u dvora?“
„Co jsem podle tebe měla včera udělat?“ zeptala se doopravdy podrážděně.
„To jsem samozřejmě neměl na mysli.“ Na tvářích mu naskočily růžové skvrny, což se stávalo zřídka. Ale promluvil obvyklým nevzrušeným tónem. „Uvážil jsem Rhamanovo pověření pro Asoli. Ať je po tvém. Ale abych nezapomněl, posílá pro tebe král. Vzal jsem ten příkaz na sebe, aby hned nevešel ve známost ve vaší družině. Čeká na tebe v knihovně.“
Vyskočila, musel vědět, jak ji tím rozruší. „Jak dlouho?“ vyhrkla.
„Ne moc dlouho. Proč? Na nějakém zpoždění ti přece nezáleží. Můžeš mu povědět, že v zahradě kvetou sasanky.“
„Můžu mu povědět i jiné věci, d'Eymone.“ Zalykala se hněvem. Jen tak tak se ovládla.
„Já taky. A nejspíš i Solores. Ale k tomu se uchylujeme zřídka, ne? Vyváženost především, jak jsi správně zdůraznila. Proto bych byl na tvém místě velmi opatrný, Dianoro, navzdory tomu, co se včera stalo. Vyváženost je základem úspěchu. Na to nezapomínej.“
Usilovně přemýšlela nad odpovědí, chtěla mít poslední slovo, ale nic nevymyslela. Zatočila se jí hlava. Mluvil jedním dechem o její vraždě i osvobození, souhlasil s jejím návrhem na obsazení místa v Asoli, a přesto jí znovu vyhrožoval. Všechno během chvíle! A to v době, kdy na ni čeká král, jak věděl d'Eymon.
Odvrátila se. Náhle si ke své nelibosti uvědomila, že není vhodně oblečena a nestihne se vrátit do palácového křídla družiny panovníkových společnic, aby se převlékla. Zlostí a úzkostí zčervenala.
Scelto zřejmě vyslechl nejdůležitější kancléřovu informaci. Oči nad skobovitým nosem vyjadřovaly sympatie a omluvu, byť vzhledem k tomu, že d'Eymon vzal vyřízení králova příkazu na sebe, nemohl do té doby nic podniknout.
Zastavila se v prosklených dveřích a ohlédla se. Kancléř stál sám v zahradě a opíral se o hůlku, vysoká, šedovlasá, štíhlá postava se tyčila pod holými stromy. Nebe nad ním se opět zatáhlo. Pochopitelně, pomyslela si Dianora škodolibě.
Pak si vzpomněla na jezírko a její rozpoložení se změnilo. Co na těchhle dvorních manévrech vlastně záleží? D'Eymon dělá, co musí, a ona teď taky. Spatřila svou cestu. Zmohla se na úsměv, opět nabyla onoho vnitřního klidu, byť stále zatíženého oblázkem smutku. Velmi formálně naznačila pukrle. D'Eymon se oplátkou nemotorně uklonil.
Dianora se otočila a vklouzla do dveří, které přidržoval Scelto. Vracela se chodbou, úzkým schodištěm, hlavní severojižní chodbou a prošla dvěma dvoukřídlými dveřmi. Před třetími se zastavila. Spíš bezděčně a ze zvyku se zadívala na svůj odraz v bronzovém štítu, který visel na zdi. Uhladila si šaty a prohrábla oběma rukama beznadějně větrem rozcuchané vlasy.
Zaklepala na dveře knihovny a vstoupila, obrněna niterným klidem a vidinou jezírka, obtížena oblázkem poznání a smutku v srdci, doufala, že to všechno bezpečně zakotvilo v jejích prsou a neopustí ji.
Brandin stál zády ke dveřím a studoval cosi na velmi staré mapě do té doby známého světa, která visela nad hlavním krbem. Neobrátil se. Upřeně se díval na mapu. Na ní poloostrov Dlaň a dokonce i mnohem větší Quileia, prostírající se za horami směrem na jih až po Zemi věčného ledu, vypadaly malé ve srovnání s rozlohou zámořských říší – Barbadioru na východě a Ygrathu na západě.
Zatažené sametové závěsy na oknech v knihovně bránily vstoupit dovnitř ostrému dopolednímu slunci, v krbu plál oheň, což ji znervózňovalo. Těžko se o kvatembrovém dni vyrovnávala s plameny. Brandin držel v ruce pohrabáč. Byl oblečen stejně ležérně jako ona, měl na sobě černý jezdecký oděv a vysoké boty. Byly zablácené, patrně si časně ráno vyjel na koni.
Setkání s d'Eymonem hodila za hlavu, ne však s riselkou. Tento muž se stal osou jejího života, což je nepopiratelný fakt, ale riselka jí ukázala cestu a Brandin ji nechal o samotě probdít celou noc na dnešek.
„Odpusť, pane,“ řekla. „Mluvila jsem dneska ráno s kancléřem a on mi teprve teď řekl, že na mě čekáš.“
„Proč ses s ním sešla?“ Tón známého zvučného hlasu prozrazoval jen vlažný zájem. Zdálo se, že ho zcela upoutala mapa.
Nebude králi lhát. „Kvůli obsazení místa vrchního taxátora v Asoli. Chtěla jsem vědět, proč favorizuje Nesa.“

„D'Eymon ti to jistě přijatelně vysvětlil," řekl pobaveně. Konečně se otočil a poprvé se na ni podíval. Vypadal stejně jako jindy a ona věděla, co vždycky následovalo, když se jejich oči setkaly.
Jenže viděla před hodinou riselku a něco se změnilo. Neopouštěl ji klid, zůstávala paní svého srdce. Na okamžik zavřela oči, ale hlavně proto, aby si uvědomila tu změnu a pravdu, k níž dospěla. Cítila, že nebude-li krajně opatrná, rozpláče se, a to z mnoha důvodů.
Brandin klesl do křesla u krbu. Vypadal nesmírně unaveně. Navenek se to projevovalo nepatrnými známkami, ale znala ho dlouho. „Budu teď muset svěřit úřad Nesovi," řekl. „To jistě chápeš. Odpusť."
Něco se asi přece jen nezměnilo – ani tentokrát neupustil od vybrané zdvořilosti, s níž vždycky pojednával o podobných záležitostech. Proč by se jí měl král ygrathský omlouvat za to, kterého dvořana vybral pro určitou funkci?
Plna odhodlání postoupila dál a na jeho výzvu gestem se posadila naproti němu. Brandin ji zkoumal podivným, téměř nezaujatým pohledem. Uvažovala, jak hluboko do ní vidí.
Zaslechla zvuk z opačného konce knihovny. Trhla hlavou a spatřila Rhuna, který seděl u menšího krbu a nazdařbůh listoval v obrázkové knize. Jeho přítomnost jí něco připomněla, náhle se jí zmocnil někdejší hněv.
„Samozřejmě musíš teď to místo nabídnout Nesovi," řekla. „Asoli je cena za statečnost ve službách krále." Skoro nezareagoval. Jen letmo ironicky zkřivil rty. Zdálo se, že se zabývá něčím úplně jiným, a jen zpola poslouchal, co řekla.
„Statečnost, odvaha. Taková fáma se o tom šíří," pronesl nepřítomně. „Ve skutečnosti jen nestačil uhnout z cesty. D'Eymon se už v noci postaral, aby se vědělo, že mi Neso zachránil život."
K tomu se nebude vyjadřovat. Nad to je povznesena. Nechápala, proč jí to vůbec vykládá.
Namísto toho, s pohledem upřeným na Rhuna, nikoli na krále, řekla: „Má to svou logiku a ty dobře víš, že na tomhle mi nezáleží. Nechápu ovšem, proč pouštíš do světa lži o Camenově osudu." Nadechla se a důrazně pokračovala. „Znám pravdu. Je to zlé a odporné. Když už si musíš připravit blázna, který nahradí Rhuna, proč ničit naprosto normálního, zdravého člověka? Proč to děláš?"
Dlouho mlčel a Dianora se bála na něho podívat. Rhun, vzdálený natolik, že nemohl nic slyšet, nicméně přestal listovat v knize a civěl na ně.
„Je tu určitá tradice," řekl nakonec Brandin stále klidným tónem. Ale vzápětí dodal: „Asi jsem ti měl už dávno sebrat Scelta. Oba se moc snadno a rychle učíte."
Otevřela ústa, ale nevydala hlásku. Co mohla říct? Uhodil hřebík na hlavičku. Přesně to si zaslouží.
Ale pak koutkem oka zahlédla, že se Brandin usmívá. Podivně, v jeho očích se objevilo cosi cizího, „Scelto měl náhodou ráno pravdu, ale teď už jeho informace neplatí."
„Co tím myslíš?" Cítila se čím dál víc nesvá. Mírně řečeno se choval podivně. Nebylo to zdaleka jen únavou, to věděla.
„Po ranní projížďce jsem zrušil včerejší příkazy," řekl Brandin tiše. „Camena je pravděpodobně teď už mrtvý. Dočkal se milosrdné smrti. Přesně jak praví fáma."
Uvědomila si, že sepjala ruce v klíně. Bez přemýšlení pošetile vyhrkla: „Opravdu?"
Jen povytáhl obočí a Dianora zrudla. „Nemám důvod tě klamat, Dianoro. Nařídil jsem, aby vybrali z Chiařanů svědky, takže odpadnou pochybnosti. Čím přesvědčím tebe, mám ti poslat do tvých komnat jeho hlavu?"
Sklopila oči, pomyslela na Isollinu hlavu, která se rozprskla, jako když zmáčkne zralé ovoce. Polkla, stačilo k tomu gesto jeho ruky. Znovu se podívala na krále. Mlčky zavrtěla hlavou. Co se stalo na ranní vyjížďce? Co se děje právě teď?
Pak si najednou vzpomněla, co se mu včera ještě přihodilo. Na horském úbočí u šedé skály, kudy vede trasa pro běžce. Když muž spatří riselku, stane na rozcestí. Brandin se opět natočil k ohništi, přehodil nohu přes nohu. Odložil pohrabáč na krbovou desku a opřel se v křesle.
„Nezeptala ses, proč jsem změnil příkazy. To se ti nepodobá, Dianoro."
„Divím se sama sobě," přiznala po pravdě.
Zadíval se na ni, nemračil se, zato jeho šedé oči ji děsily pronikavou inteligencí. „Opravdu se ti to nepodobá."
„Ty taky dneska… jako bys nebyl sám sebou."
„Dost možná," řekl tiše. Mlčky se na ni chvíli díval, pak změnil téma. „Pověz mi, nesužuje tě právě teď d'Eymon? Nevaroval tě, nevyhrožoval ti?"
To není magie, ujišťovala se horečně. Nečte jí myšlenky. Takový je prostě Brandin, ví o všem, co ovlivňuje pohyb lidí na oběžné dráze kolem něho.
„Nepřímo," řekla rozpačitě. Jindy by to chápala jako příležitost, ale od rána je ve zvláštním rozpoložení. „Včerejší událost… ho krajně rozrušila. Bojí se, že se u dvora narušila rovnováha. Kancléře asi trochu uklidní, když se rozšíří verze, že ti zachránil život Neso. Nějak to ještě opentlí, takové věci se šíří rychle. Pochybuju, že někdo zřetelně viděl, jak se to stalo."
Brandin poslouchal. Tento jeho úsměv znala a měla ráda. Jako rovný s rovným skládali dohromady celkový obraz. Ale když domluvila, výraz v jeho tváři se změnil.
„Já ano," řekl. „Viděl jsem, jak se to stalo."
Uhnula očima a zadívala se dolů, ruce sepjaté v klíně. Tvoje cesta je teď jasná, umiňovala si. Nezapomeň. Viděla sama sebe u moře. A vlastní srdce po dnešní noci zase patřilo jí. Nosí v něm obláček, který je chrání.
„Lidi by ochotně verzi o Nesovi přijali, to ano," řekl Brandin. „Ale hodně jsem v noci a při ranní projížďce přemýšlel. Ještě dneska promluvím s d'Eymonem, hned po závodě běžců. Lidé se dozvědí pravdu, Dianoro."
Znejistěla, jestli dobře slyšela, vzápětí pochopila, že ano. Připadalo jí, jako by se v jejím nitru naplnila sklenice po okraj a přetekla.
„Měl bys vyrazit na projížďku častěji," zamumlala. Slyšel ji. Pobaveně se rozesmál, ale nepodívala se na něho. Cítila, že si to nemůže dovolit.
„Proč?" zeptala se a sevřela sepjaté prsty. „Proč ti na pravdě o obojím tak záleží: na Camenově osudu a teď na tomhle?"

Dlouho mlčel, opatrně, po očku se na něho podívala. Natočil se k ohništi a šťoural v něm pohrabáčem. Rhun na druhém konci místnosti zavřel knihu, postával u stolu a pozoroval je. Oblékli ho samozřejmě do černého. Jako krále.
„Vyprávěl jsem ti někdy legendu o Finaviru, kterou jsem v dětství často slýchal od své chůvy?“ zeptal se laskavým tónem Brandin Ygrathský.
Opět jí vyschlo v ústech. Způsobil to jeho tón, způsob, jak seděl, nespojitost jeho odpovědi.
„Ne,“ odpověděla. Chtěla dodat něco vtipného, ale nic ji nenapadlo.
„O Finaviru nebo Finavairu,“ pokračoval, aniž by opravdu čekal na odpověď, taky se na ni nepodíval. „Když jsem dospěl, podíval jsem se do knih a zjistil jsem, že legendu zaznamenali trochu jinak a hned v několika podobách. To se často stává, když se příběhy z dávných dob zapíší až po dlouhé době.“
Postavil pohrabáč k loketní opěrce křesla, usadil se pohodlně a dál hleděl do plamenů. Rhun přešel o kousek blíž k nim, jako by ho přitahoval příběh. Zastavil se u těžkého závěsu u okna, oběma rukama žmoulal látku.
Brandin pomalu spustil. „V Ygrathu se traduje báj a mnozí jí věří, že náš vezdejší svět, jak tady na jihu, tak na severu za pouštěmi, deštnými pralesy, kde se rozkládají pro nás ještě bílá místa, je jen jedním z mnoha světů, které bozi vyslali do Času. Ostatní jsou daleko, roztroušené mezi hvězdami, pro nás neviditelné.“
„Existuje taková věrouka,“ řekla po chvíli tiše Dianora. „V Certandu. Na vysočině lidé vyznávali podobné učení, ale kněží Triády je za jeho šíření upalovali.“ To byla pravda, před dávnými lety, za morové epidemie, carlozziovské kacíře upalovali.
„U nás jsme za to nikdy lidi neupalovali ani nevplétali na kola,“ řekl Brandin. „Občas se dočkali posměchu, ale to je něco jiného. Chůva mi vyprávěla to, co jí vyprávěla matka, a předtím matce její matka. Dneska nepochybuju, že někteří z nás se rodí znovu a znovu do různých světů, až nakonec, pokud jsme si to zasloužili svým životem, se narodíme do Finaviru nebo Finavairu, což je nejbližší ze světů, kde přebývají praví bohové.“
„A potom?“ zeptala se. Jeho tichá slova se stávala součástí kouzla dne.
„Co bude potom, nikdo neví, jinak by mi to řekli. Nedověděl jsem se to ani z pergamenů a knih, které jsem přečetl v dospělosti.“ Narovnal se v křesle, jeho krásné ruce spočinuly na vyřezávaných loketních opěrkách. „Chůvinu legendu o Finaviru jsem neměl rád. Zamiloval jsem si řadu úplně jiných bájí a pověstí, ale tahle mě kupodivu provázela pořád. Dopalovala mě. Podle ní jsou naše životy jen jakousi předehrou, nesouvisejícími epizodami, důležitými jen z toho hlediska, kam nás dovedou příště. Vždycky jsem potřeboval mít pocit, že na tom, co dělám tady a teď, záleží.“
„V tom s tebou souhlasím,“ řekla. Ruce jí spočívaly klidně v klíně, atmosféra se jeho zásluhou změnila. „Ale proč mi to vyprávíš, když tu legendu nemáš rád?“
Není nad nejjednodušší otázky.
„Protože v posledním víc než roce mě často navštěvují sny o tom, že jsem se znovu narodil daleko od zdejšího světa, ve Finaviru.“ Pohlédl na ni poprvé od chvíle, kdy začal vyprávět o legendě, z jeho očí vyzařoval klid a hlas se mu nezachvěl. „A ve všech těch snech jsi byla po mém boku, nikdo mezi nás nevstoupil a nic nás nedokázalo rozdělit.“
Nic ji předem nevarovalo, Vůbec nic, ačkoli náznaky tu byly od začátku, jenže je slepě přehlížela. A náhle oslepla docela, z očí se jí řinuly slzy ohromení a úžasu, zoufale, na nejvyšší míru se jí rozbušilo srdce.
„Tolik jsem tě na dnešek v noci potřeboval, Dianoro, až mě to vyděsilo,“ řekl Brandin. „Neposlal jsem pro tebe jen proto, že jsem se potřeboval nějak vyrovnat s tím, co se ve mně událo, když ses postavila do cesty Camenovu šípu. Solores jsem povolal jen proto, abych oklamal dvůr, nikdo si nesmí myslet, že mě nebezpečí zbavilo mužné síly. Celou noc jsem prochodil a proseděl u psacího stolu a snažil jsem si ujasnit, co z toho mám vyvodit pro svůj další život. Co vyplývá z toho, že se mě manželka a jediný syn pokusili zavraždit a neuspěli jen díky tobě. Horečně jsem o tom přemýšlel, pohltilo mě to, až jsem si před svítáním uvědomil, že jsem tě nechal celou noc samotnou. Odpustíš mi to někdy, drahá?“
Kéž se zastaví čas, pomyslela si a ve snaze ho jasně vidět si marně utírala slzy. Nechci nikdy opustit tuto místnost, chci poslouchat tato slova pořád dokola a bez konce, dokud nezemřu.
„Na projížďce jsem se rozhodl,“ prohlásil. „Přemýšlel jsem o tom, co řekla Isolla, a konečně si dokážu přiznat, že měla pravdu. Jelikož nezměním, nemůžu změnit to, co je zde mým posláním, musím být připraven zaplatit celou cenu sám, ne prostřednictvím ostatních v Ygrathu.“
Třásla se, nemohla zastavit slzy. Nedotkl se jí, ani se směrem k ní nepohnul. Rhunova tvář za ním se zkřivila v masku bolesti, touhy a ještě čehosi. Toho, co tu občas vídala a čemu nedokázala čelit. Zavřela oči.
„Co uděláš?“ zašeptala. Těžko se jí mluvilo.
Řekl jí to. Všechno. Svěřil jí, který směrem se vydá ze svého rozcestí. Naslouchala, slzy jí stékaly po tvářích pomaleji, tryskaly z přetékajícího srdce, a až teď pochopila, že kolo se otočilo o celých 360 stupňů.
Dianora slyšela Brandinův tlumený hlas na pozadí praskotu ohně o kvatembrovém dni a vybavil se jí obraz vodní hladiny. Temné vody jezírka v zahradě a také moře, které se jí v ní zjevilo. A ačkoli neměla dar předvídavosti, vytušila, kam je jeho slova unášejí, unášejí všechny, a porozuměla tomu, co spatřila v jezírku.
Hledala své srdce a s nesmírným zármutkem si uvědomila, že patří jemu, že nad ním přese všechno nenabyla opět vládu. A přesto, což bylo vůbec nejhorší, věděla, co nastane, co musí udělat.
Po léta pobytu u dvora, za nocí, kdy bývala sama, snila o tom, že se pro ni najde cesta podobná té, která se nyní před ní otevírala jeho slovy. Naslouchala jim a přemýšlela, až nakonec dál nesnesla, aby je dělila fyzická vzdálenost. Sesunula se na koberec a položila mu hlavu do klína. Dotkl se jejích vlasů, začal je hladit a neustával, přitom se jí svěřoval, k čemu v noci a na projížďce dospěl. Mluvil o tom, že je nyní ochoten zaplatit cenu za to, co napáchal tady na Dlani. Mluvil o tom, na co nebyla vůbec připravena. O lásce.
Tiše plakala, nemohla pláč zastavit, zatímco jeho slova plynula a oheň v krbu pomalu uhasínal. Oplakávala svou lásku k němu, svou rodinu a domov, nevinnost, kterou ztratila, a vůbec všechno, co ztratila, ale nejusedavěji oplakávala

budoucí zrady. Všechny zrady, které číhají za dveřmi této místnosti a jež přinese neúprosný, nezadržitelný čas.

14

„Jedeme!“ zvolal Alessan a ukázal k soutěsce mezi kopci. „Tím směrem je vesnice.“

Devin zanadával, sklonil hlavu ke koňskému krku, zabodl ostruhy zvířeti do slabin a vyrazil za Erleinem di Senzio k soutěsce, vstříc zapadajícímu červenému slunečnímu kotouči.

Za ním, z hnědých kopců nořících se do šera, se řítila skupina nejméně osmi, ale spíš deseti horských banditů. Devin se neohlédl, stačilo mu, že muže mimo zákon krátce spatřil poté, co na ně vyštěkli rozkaz, aby zastavili.

Nemyslel si, že mají šanci, byť by byla vesnice sebeblíž. Dlouhé hodiny ostře cválali a koně, které jim poskytla Alienor, byli unavení. Zběsilý závod s lupiči, kteří nasedli na odpočaté koně, jim přinese sotva co jiného než smrt. Zaťal zuby a jel, nevšímal si bolesti v noze a palčivého pálení znovuotevřených řezných ran, následků dopoledního skoku ze skalního převisu.

Vítr mu za jízdy hvízdal kolem uší. Viděl Alessana, jak se v sedle otočil, v rukou natažený luk se šípem. Kníže dvakrát krátce po sobě vystřelil za sebe do šera, svaly se mu zavlnily a napjaly v krajním úsilí. V takové rychlosti a větru to byl zoufalý, beznadějný pokus.

Dva muži zařvali. Devin se rychle ohlédl, jeden z nich spadl z koně. Jejich trojici minulo v těsné blízkosti několik šípů.

„Zpomalili!“ zaskřehotal Erlein, který se taky ohlédl. „Jak daleko je vesnice?“

„Dvacet minut za soutěskou! Jedeme!“ Alessan se nepokoušel znovu střílet, sklonil se nad svého plesniváka a pobízel ho k vyššímu tempu. Letěli jako s větrem o závod za sluncem, do stínu dvou kopců porostlých vřesem a do soutěsky mezi nimi.

Neunikli.

Právě tam, kde se soutěska začínala klikatit mezi sráznými kopci, čekalo na trojici osm jezdců s namířenými luky, dokonale jim zahradili cestu.

Prudce zastavili, koně se vzepjali. Devin se letmo ohlédl přes rameno a spatřil pronásledující bandity, jak se k nim blíží po cestě. Jeden kůň postrádal jezdce a jeden z jezdců si svíral rameno, z něhož stále trčel šíp.

Podíval se na Alessana, kníže se tvářil hrozivě, vzdorovitě.

„Neblázni!“ křikl na něho Erlein. „Neprojedeš, tolik mužů nezabiješ.“

„Můžu to zkusit,“ odsekl Alessan a jeho oči těkaly po živé hradbě a strmých stráních po obou stranách, marně hledal možnost úniku. Nicméně držel koně na uzdě a nepozvedl luk.

„Takhle padnout do pasti. Moc krásně končí dvacet let snění!“ Jeho hlas přetékal hořkostí a sebemrskačstvím.

V podstatě tomu tak bylo, uvědomil si Devin, jenže prohlédli pozdě. Soutěska mezi kopci byla pro léčku jako stvořená a Triáda ví, že na divokém jihu Certanda se potlouká spousta banditů, sem zavítají zřídka i barbadiorští žoldnéři a slušný člověk se západem slunce vyhledá bezpečné útočiště. Na druhé straně vzhledem k tomu, jak daleko jedou a jak pospíchají, neměli na vybranou.

Vypadalo to, že nedojedou. Že se vůbec nedostanou dál. Světlo pořád ještě stačilo, aby si bandity prohlédli, neshledali však nic povzbudivého. Měli sice na sobě poněkud nesourodé, obnošené oblečení, avšak jejich koně na rozdíl od koňů většiny potulných band rozhodně nebyli zubožené herky. Muži před nimi působili jako dobře organizovaný oddíl a na trojici mířil úctyhodný arzenál. A léčku jim nastražili chytře.

Jeden muž popojel o několik kroků před mlčící linii. „Odložte luky,“ nařídil autoritativně. „Nerad jednám s ozbrojenými muži.“

„Já taky,“ odpověděl Alessan pevně a měřil si muže. Ale vzápětí odhodil luk na zem. Erlein ho následoval, Devin se nepohnul.

„Ten kluk taky,“ dodal bandita stále klidným tónem. Byl to statný muž středního věku, výrazného obličeje ozdobeného hustým plnovousem, který v zapadajícím slunci zrudl. Na hlavě mu spočíval černý klobouk s širokou střechou, která mu zakrývala oči.

„Nemám luk,“ řekl Devin a odhodil meč.

Muži před ním se hurónsky rozchechtali.

„Proč jste se drželi na dostřel luku, Magiane?“ Muž s plnovousem zvýšil hlas. Nesmál se. „Znáte instrukce. Víte, jak postupovat.“

„Nemyslel jsem si, že jsme tak blízko,“ ozval se vzadu rozčilený hlas, který přehlušil klapot kopyt. Pronásledovatelé je dostihli. Past před nimi i za nimi sklapla. „Vystřelil na velkou dálku za větru a špatné viditelnosti. Měl zkrátka štěstí, Ducasi.“

„Kdybys vykonával svoji práci řádně, neměl by šanci na šťastný zásah. Kde je Abhar?“

„Šíp ho trefil do stehna, spadl z koně. Torre se pro něj vrátil.“

„To jsou zbytečné ztráty,“ zamračeně pravil rudovousý muž. „Nesnáším, když se lehkomyslně plýtvá silami.“ Jeho mohutná silueta se temně tyčila v zapadajícím slunci. Sedm jezdců za ním nepřestávalo na trojici mířit luky.

„Jestli nesnášíš, když se plýtvá silami, nebudeš na tenhle večer rád vzpomínat,“ řekl Alessan. „Kromě zbraní si na nás nic nevezmete. Leda naše životy, jestli jste z těch, co zabíjejí pro potěšení.“

„Občas,“ řekl muž zvaný Ducas, aniž zvýšil hlas. Působí nesmírně klidně a očividně svou bandu ovládá, zapřemítal Devin. „Zemřou moji dva muži? Používáte otrávené šípy?“

Alessan si ho pohrdavě změřil. „Ani proti Barbadiořanům. Proč? Vy ano?“

„Občas,“ řekl opět vůdce banditů. „Zvlášť proti Barbadiořanům. Tady jsme přece na vysočině.“ Poprvé se usmál, nebo spíš chladně, až zvrhle zazubil. Devin si pomyslel, že by nechtěl mít vzpomínky nebo sny tohoto muže.

Alessan mlčel. V soutěsce se zešeřilo. Devin zaznamenal, že pozoruje Erleina, v očích naléhavou otázku. Čaroděj po chvíli téměř nepozorovaně zavrtěl hlavou. „Je jich moc,“ šeptl. „A kromě toho…“

„Ten šedivec je čaroděj!“ ozval se důrazný hlas z řady za Ducasem.
Podsaditý, kulatolebý chlapík postoupil s koněm na úroveň vůdce. „Ať tě nenapadne žádná hloupost,“ pokračoval a probodával očima Erleina. „Dokážu zablokoval všechno, oč by ses pokusil.“ Ohromený Devin upřel zrak na mužovy ruce, ale na takovou vzdálenost v počínající tmě neviděl, jestli muži chybějí dva prsty. Nejspíš ano.
Narazili na dalšího čaroděje, z toho sotva vzejde něco dobrého.
„Za jak dlouho myslíš, že nás najde slídil?“ zeptal se Erlein úlisně. „Jak rychle ho sem dovedou magické vlny, které bychom oba vyzařovali?“
„Na srdce a na krk ti míří dostatek šípů, abys nic nevyzařoval,“ zasáhl vůdce. „Ale přiznávám, že mě čím dál víc zajímáte. Lučištník a čaroděj cestují o kvatembrovém dni. Nebojíte se smrti? A co ten kluk?“
„Jsem zpěvák,“ pronesl zamračeně Devin. „Devin d'Asoli, působil jsem dřív v trupě Menika di Ferraut, jestli vám to něco říká.“ Záleželo především na tom, aby řeč nestála. Znal historky – u jejich vzniku bylo možná přání otcem myšlenky – o tom, jak bandité ušetřili muzikanty za to, že jim hráli a zpívali celou noc. Něco ho napadlo: „Mysleli jste si, že jsme Barbadiořané? Na dálku tak možná vypadáme. Proto jste nastražili léčku?“
„Zpěvák, vida. Chytrý zpěvák,“ zamručel Ducas. „Ale ne dost chytrý, aby o kvatembrovém dni nevytáhl paty z domu. Ovšemže jsme si mysleli, že jste Barbadiořané. Kdo jiný než Barbadiořané a banditi by se dneska potuloval venku? Všichni muži mimo zákon v okruhu dvaceti mil patří k mojí bandě.“
„Jsou banditi a banditi,“ řekl Alessan vstřícně. „Ale pokud lovíte barbadiorské žoldáky, naše srdce tlučou stejně. A pamatuj – nelžu ti, Ducasi – že jestli nás tu zadržíš nebo zabiješ, uděláš takovou radost Barbadiořanům a stejně tak Ygrathanům, o jaké se jim ani nesnilo.“ Ani nepřekvapilo, že nastalo ticho. Chladný vítr se prohánět soutěskou a v houstnoucím šeru pročesával mladou trávu.
„Zdá se, že máš o sobě hodně vysoké mínění,“ pravil Ducas zamyšleně po delší odmlce. „Zajímalo by mě proč. Takže mi pověz, kdo jsi a kam máš namířeno za setmění o kvatembrovém dni, závěry si udělám sám.“
„Jmenuju se Alessan. Jedu na západ. Moje matka umírá a poslala pro mě.“
„Není nad oddaného syna,“ řekl Ducas. „Ale jedno jméno mi tě nepřiblížilo a západ je dost široký pojem, vážený příteli s lukem. Kdo jsi a kam jedeš?“ Otázka zazněla jako švihnutí bičem. Devin sebou trhl. Sedm tětiv za Ducasem se napjalo. Devinovi srdce div nevyskočilo z krku, viděl, že Alessan váhá. Slunce skoro zapadlo, rudý disk přeťal v půli horizont. Vítr zesílil a sliboval po prvním jarním dnu mrazivou noc.
Momentálně však mrazilo Devina. Pohlédl na Erleina, čaroděj na něho civěl, jako by na něco čekal. Alessan stále mlčel. Ducas významně změnil polohu v sedle.
Devin polkl, věděl, že ačkoli to bude pro něho těžké, ještě těžší by to bylo pro Alessana, a řekl: „Jedeme do Tigany. Alessan pochází z Tigany a já taky.“
Když mluvil, bedlivě pozoroval čaroděje banditů, ne Ducase nebo jeho jezdce. Koutkem oka zjistil, že Alessan si počíná stejně, oba věděli, že ostatní by na ně nechápavě zírali. U čaroděje předpokládali jinou reakci. Čaroděj by mohl jméno slyšet.
Mezi muži před nimi a za nimi se rozproudil tlumený hovor. A pak jeden z mužů v nastávající tmě na tomto opuštěném místě promluvil. Hlas se ozval z řady za nimi.
„Při boží krvi!“ zazněl spontánní výkřik. Devin se prudce otočil. Z koně sesedl muž a rychle přešel před trojici. Devin si všiml, že muž je pomenší, ne o moc větší než on, asi třicetiletý nebo o něco starší, a že se pohybuje nemotorně a zjevně trpí bolestí, z paže mu trčel Alessanův šíp.
Ducas se zadíval na jejich čaroděje. „Co je, Sertino?“ zeptal se naléhavě. „Nechápu…“
„Čáry,“ řekl stroze.
„Jaké čáry? Jeho?“ Ducas pokývl k Erleinovi.
„Ne, jeho ne.“ Promluvil zraněný muž, nespouštěl oči z Alessanovy tváře. „To není dílo tohohle ubohého čaroděje. Tady jde o opravdovou černou magii. Moc Brandina Ygrathského způsobila, že jste neslyšeli jméno.“
Ducas si zlostně strhl klobouk a odhalil oplešalou hlavu s roztřepeným věncem rusých vlasů kolem dokola. „A ty, Naddo? Jak to, že tys ho slyšel?“
Než zraněný muž odpověděl, nejistě přešlápl. „Protože jsem se tam narodil, kouzlo na mě nepůsobí a žádné čáry tohohle druhu.“ Devin v jeho tónu slyšel napětí, jako by se musel hodně držet, aby se ovládl. Naddo nespouštěl oči z Alessana a oslovil ho: „Na otázku, jak se jmenuješ, jsi prozradil jen část jména. Povíš nám celé? Povíš mi ho?“ Nebylo mu vidět do očí, ale hlas svědčil o tom, že se jeho rozpoložení nezměnilo.
Alessan i po celodenní jízdě seděl na koni vzpřímeně, jako by demonstroval, že ho nezmáhá únava a nepůsobí na něho napětí situace. Ale pak mu pravá ruka bezděčně vylétla do výše a prohrábl si charakteristickým gestem rozcuchané vlasy. Devin vytušil, že to, co cítí sám, prožívá mnohonásobně intenzivněji muž, jehož pozoroval.
A potom, v tichu soutěsky, rušeném jen poryvy větru mezi kopci a ržáním koní na mladé trávě, uslyšel: „Jmenuju se Alessan di Tigana, jsem syn Valentinův. Jestli jsi tak starý, jak vypadáš, pak víš, kdo jsem, Naddo di Tigana.“
Devinovi naskočila husí kůže a nekontrolovaně se roztřásl, neboť Naddo poklekl na studenou zemi dřív, než dozněla poslední slova.
„Ó, můj kníže!“ zvolal raněný muž vzrušeně. Zakryl si obličej zdravou rukou a rozplakal se.
„Kníže?“ pronesl tiše Ducas. Mezi bandity to zahučelo, „vysvětli mi to, Sertino!“
Čaroděj Sertino pohlédl z Alessana na Erleina a pak na plačícího muže. V jeho bledé kulaté tváři se mísila zvědavost se strachem.
„Pocházejí z Dolního Corte.“ prohlásil. „Než provincii obsadil Brandin Ygrathský, jmenovala se jinak. Využil své černokněžnické moci a jméno vymazal. Jen lidé tam narození a čarodějové díky daru magie mohou slyšet původní jméno. Právě to se stalo tady.“

„A co ten kníže? Naddo ho tak oslovil.“
Sertino mlčel. Podíval se na Erleina, ve tváři se mu dál zračilo znepokojení. „Je to pravda?“ zeptal se.
Erlein di Senzio se ironicky pousmál a odpověděl: „Nedovol, aby ti ustřihl pramen vlasů, bratře. Jestli se nechceš stát jeho nevolníkem.“
Sertino v údivu otevřel ústa. Ducas se plácl kloboukem přes kolena. „Teď už tomu vůbec nerozumím,“ řekl podrážděně. „Nerozumím spoustě věcí. Žádám vysvětlení, a to od vás všech!“ Mluvil hlasitěji a ostřejším tónem než předtím. Na Alessana se však nepodíval.
„Já tomu rozumím, Ducasi,“ ozval se hlas za nimi. Patřil Magianovi, veliteli skupiny, která je nahnala do soutěsky. Předjel s koněm, trojice mužů se k němu otočila. „Dneska nás zkrátka potkalo štěstí. Jestli je tohle kníže Brandinem nenáviděné provincie, pak ho stačí odvést přes hranice na západ do Forese a předat Ygrathanům. Pochopitelně i čaroděje. A kdo ví, třeba někomu přijde vhod chlapeček do postele, aby zazpíval.“ Tma zakryla jeho škleb.
„Za něco takového se dávají odměny,“ dodal. „Půda. Možná dokonce…“
Víc nestačil říct. Umlkl navždycky. Devin užasle zíral, jak Magian otevřel ústa dokořán, vyvalil oči a zvolna se svezl z koně na zem, meč a luk dopadly s plesknutím vedle Erleina.
V zádech mu vězela dýka s dlouhou rukojetí.
Jeden z banditů z řady za nimi beze spěchu sesedl a dýku vytáhl. Než ji zasunul do pochvy na opasku, pečlivě ji otřel o kabátec mrtvého muže.
„To nebyl od Magiana dobrý nápad,“ pronesl klidně, narovnal se a zadíval se na Ducase. „Byl to úplně špatný nápad. Nejsme špiclové a nesloužíme tyranům.“
Ducas si připlácl klobouk na hlavu a očividně se snažil ovládnout. Zhluboka se nadechl. „Náhodou s tebou souhlasím. Jenže taky máme určité zásady ohledně používání zbraní mezi sebou, Arkine.“
Devin navzdory tmě viděl, že oválný obličej vysokého, vyzáblého Arkina zbělel. „Já vím, Ducasi,“ řekl Arkin. „Zbytečně mi to připomínáš. Věděl jsem to. Musíš mi odpustit.“
Ducas dlouho mlčel. Nikdo jiný si netroufl promluvit. Devin se díval na mrtvého muže a zároveň si všiml, že čarodějové se ve tmě navzájem upřeně pozorují.
Arkin vzhlížel k Ducasovi.
Ten konečně přerušil mlčení. „Máš štěstí, že s tebou souhlasím,“ řekl.
Arkin potřásl hlavou. „Jinak bychom s tebou tak dlouho nevydrželi.“
Alessan elegantně sesedl z koně. Přešel k Ducasovi, nevšímal si šípů, které na něho stále mířily. „Tuším, proč lovíš jako zvěř Barbadiořany,“ řekl klidně. „Dělám svým způsobem totéž.“ Zaváhal. „Můžeš učinit, co navrhoval tenhle mrtvý muž: předat mě Ygrathanům a samozřejmě byste se dočkali odměny. Nebo nás tu můžeš zabít a tak se nás zbavit. Taky nás můžeš nechat jít vlastní cestou. A pak ještě můžeš udělat něco docela jiného.“
„A to?“ Zdálo se, že se Ducas opět plně ovládl. Mluvil klidně jako na začátku.
„Připoj se ke mně. K tomu, oč usiluju já.“
„Oč usiluješ?“
„Chci před koncem léta vyhnat z Dlaně oba tyrany.“
Naddo náhle vzhlédl, tvář se mu rozzářila. „Opravdu, pane? Dokážeme to? Za současné situace?“
„Máme šanci,“ řekl Alessan. „Zvlášť teď. Poprvé máme šanci.“ Ohlédl se po Ducasovi. „Kde ses narodil?“
„V Tregeji,“ odpověděl tázaný po chvíli. „V horách.“
Devin se na okamžik pozastavil nad tím, jak zásadně se změnily věci, když si Alessan může dovolit klást otázky. Vzmáhalo se v něm pohnutí, ožívala naděje a hrdost.
Kníže pokývl hlavou. „Předpokládal jsem to. Slyšel jsem vyprávět o rusovlasém veliteli Ducasovi, jednom z vůdců odporu v tregeském Borifortu, když ho obléhali Barbadiořané. Po pádu pevnosti se po něm slehla země.“ Zaváhal. „Barva tvých vlasů se nedá přehlédnout.“
Na pár vteřin oba muži znehybněli jako na obraze, jeden na zemi, druhý na koni. Pak se Ducas di Tregea z ničeho nic rozesmál.
„Kam se poděly moje vlasy,“ zabručel, ušklíbl se a širokým gestem sundal klobouk.
Uvolnil uzdu, obratně seskočil z koně a kráčel k Alessanovi s nataženou otevřenou dlaní. Ten ho čekal stejně tak s úsměvem a nabídnutou rukou.
Devin prudce vydechl v náhlém návalu úlevy a radostně se s plna hrdla rozkřičel v temné certandské soutěsce spolu s dvacítkou mužů mimo zákon.
Všiml si, že ani když radostný pokřik dosáhl vrcholu, nikdo z čarodějů se k němu nepřipojil. Erlein a Sertino tiše, strnule seděli na koních, jako by se na něco vnitřně soustředili. Hleděli jeden na druhého se stejně zachmuřeným výrazem. Protože si toho všiml, neboť se stával mužem, který nepřehlédne nic důležitého, Devin nejenže první ztichl, ale dokonce instinktivně zvedl ruku, aby utišil ostatní. Alessan a Ducas svěsili ruce a postupně, jak se ticho vracelo do soutěsky, se všichni zadívali na čaroděje.
„Co je?“ zeptal se Ducas.
Sertino se k němu otočil. „Slídil. Je severovýchodně od nás, docela blízko. Cítil jsem, že zkoumá okolí. Mě nenajde, dlouho jsem nevyužil magii.“
„Já ano,“ přiznal Erlein di Senzio. „A to dneska, v Braccijském průsmyku. Jen nenáročné kouzlo k zastínění osoby. Zřejmě to stačilo. Slídil musí být v jedné z pevností na jihu.“
„Tady jsou pořád,“ řekl zamyšleně Sertino.
„Co jsi dělal v Braccijském průsmyku?“ zeptal se Ducas.
„Trhal květiny,“ řekl Alessan. „Potom ti to povím. Teď si musíme poradit s Barbadiořany. Kolik jich provází slídila?“

„Nejmíň dvacet. Možná víc. Tábořím v kopcích jižně odtud. Máme se vypařit?“
„Pronásledovali by nás,“ ozval se Erlein. „Vyslídil mě. Stopa po mém kouzlu nevychladne nejmíň do pozítří.“
„Rozhodně se mi nechce se schovávat,“ řekl Alessan tiše.
Devin sebou trhl a podíval se na něho. Ducas taky. Naddo nemotorně vstal.
„Jak zdatní jsou tihle tvoji muži?“ zeptal se Alessan s výzvou v hlase i v šedých očích.
Devin spatřil, jak se téměř ve tmě náhle zableskly bílé zuby tregeského vůdce mužů mimo zákon. „Natolik zdatní, aby si hravě poradili s dvacítkou Barbadiořanů. Zatím jsme se s tak početnou skupinou nestřetli, ale nikdy jsme nebojovali po boku knížete.“ Zarazil se a zamyšleně dodal: „I mně se najednou čím dál míň chce schovávat.“
Devin pohlédl na oba čaroděje. Pro tmu neviděl, jak se tváří, ale Erlein důrazně prohlásil: „Slídila musíme zabít okamžitě, Alessane, jinak odešle obraz tohohle místa Alberikovi.“
„Nic neodešle,“ řekl Alessan tiše. V jeho hlase se objevil nový tón. Pro Devina dosud neznámý. Vzápětí si uvědomil, že v jeho hlase zazněla smrt.
Alessanův plášť se třepotal v prudkých poryvech větru. Přetáhl si přes obličej kápi.

Nejhorší pro Devina bylo, když se ukázalo, že Alberikovu slídilovi je dvanáct let.
Vyslali Erleina na západ od průsmyku jako návnadu. Aby se stal terčem pronásledovatelů. Jel s ním druhý čaroděj Sertino di Certando a dva muži, jedním z nich byl zraněný Naddo, který naléhal, že tak aspoň bude užitečný, když nemůže bojovat. Vytáhli mu šíp z paže a ovázali mu ji, jak nejlépe dovedli. Očividně trpěl, ale v přítomnosti Alessana se nehodlal poddat.
Brzy, za svitu hvězd a úzkého srpku vycházejícího Vidomniho, nalákali Barbadiořany do průsmyku. Celkem pětadvacet mužů a slídila. Šest jezdců neslo pochodně, což situaci usnadňovalo. Ne ovšem jim.
Šípy vystřelené Alessanem a Ducasem z protilehlých svahů nad soutěskou zasáhly slídila do prsou. V prvním dešti šípů padlo jedenáct žoldnéřů, načež Devin zuřivě, tryskem vyrazil s Alessanem a pěti dalšími muži z úkrytu v soutěsce. Hnali se k východnímu ústí soutěsky, zatímco Ducas s devíti muži uzavřeli západní, odkud Barbadiořané přijeli.
A tak o kvatembrové noci spolu s bandity na Certandské vysočině, daleko od ztraceného domova, svedl Alessan, syn Valentinův a kníže tiganský, první opravdovou bitvu své dlouhé války o návrat. Po předlouhých letech manévrování, jemného spřádání inteligentních plánů a nenápadného ovlivňování událostí zkřížil v soutěsce za měsíčního svitu zbraň s vojskem tyrana.
Žádné úskoky, žádná skrytá zákulisní manipulace s děním na jevišti. Došlo k bitvě, protože dozrál čas.
Navzdory rozumu, zkušenosti a s malou nadějí na úspěch mu Marius di Quileia přislíbil spolupráci. A Mariův příslib všechno změnil. Čekání skončilo. Mohl uvolnit pouto, které se mu tolik let zařezávalo do srdce. Tuto noc v soutěsce mohl zabíjet: ve jménu otce, bratrů a všech padlých na řece Deise v roce, kdy mu nebylo dovoleno zemřít v boji.
Tajně ho odvezli a ukryli na jihu za horami v Quileie u Maria, tehdejšího velitele gardy velekněžky. U muže, který měl své důvody k tomu, aby vychovával mladého knížete a skrýval ho před severem. Skrývání započalo pro Alessana před skoro devatenácti lety.
Měl skrývání plné zuby. Skončila doba útěku, začala etapa války. Ve skutečnosti proti nim teď pozvedli zbraň barbadiorští, ne ygrathští vojáci, ale to nic neměnilo na podstatě věci. Oba tyrani si počínali stejně. Tvrdil to po celá léta od chvíle, kdy se vrátil na sever poloostrova s Baerdem. Tuto pravdu ukul ve výhni svého srdce. Musejí svrhnout oba tyrany, jinak se svobodě nepřiblíží.
Dnešního dopoledne v Braccijském průsmyku se svržením tyranů započali. Položili základní kámen k jím vyprojektované stavbě. A v noci v temné soutěsce mohl Alessan povolit potlačovaný hněv, dát plný průchod vzpomínce na porážku a pozvednout paži s mečem.
Devin s vypětím sil udržoval tempo s knížetem, hnal se o překot do svého prvního boje a dmul se sebevědomím. Nepokřikoval jako většina banditů, soustředil se a snažil se nebrat na vědomí bolest v poraněné noze. Svíral v ruce meč, který mu opatřil Baerd, držel ho zahnutým ostřím vzhůru, jak ho to učil za ranních zimních lekcí, jež mu v tomto nočním hemžení připadaly nekonečně vzdálené.
Viděl, že se Alessan řítí přímo do kruhového postavení žoldnéřů s nezadržitelností šípu, jako by tímto jediným činem chtěl bezprostředně odpovědět na všechna ta léta, kdy na něco takového mohl leda pomyslet.
Devin zatínal zuby a s posedlou houževnatostí ujížděl v Alessanových stopách. Ale byl sám, zaostával o dobrých pět koňských délek, když se náhle vedle něho vynořil na koni obrovitý světlovousý Barbadiořan. Devin leknutím vykřikl. Jedině reflexy, s nimiž se narodil, a slepý sebezáchovný instinkt mu zachránily život. Strhl koně prudce vlevo, otočil se, vyklonil se doprava, přikrčil se a plnou silou sekl vzhůru. Pronikavě ho zabolelo ve zraněné noze a téměř spadl. V místech, kde měl předtím hlavu, zasvištěl Barbadiořanův meč. O zlomek vteřiny později Devin pocítil, že jeho zahnutý meč proťal kožený krunýř a zabořil se do měkké tkáně.
Barbadiořan táhle, nelidsky vykřikl. Prudce sebou trhl a meč mu vypadl z rukou. Jedna ruka mu vylétla k ústům jakoby v dětském úžasu. A vzápětí se svezl v sedle stranou a žuchl na zem jako podťatý strom.
Devin mezitím uvolnil svůj meč. Otočil se s koněm na pětníku a vyhlížel další protivníky. Nikde nikdo. Alessan a ostatní byli daleko před ním, slyšel bušení koňských kopyt, hnali se na žoldnéře, aby je naráz sevřeli s Ducasovou a Arkinovou skupinou, která postupovala z druhé strany.
Bylo skoro po všem, uvědomil si Devin. Nezbylo už vlastně nic, kde by se uplatnil. Se smíšenými pocity, kterým se ani nepokoušel porozumět, spatřil, jak se třikrát zaleskl ve vzduchu a klesl Alessanův meč a tři Barbadiořané zemřeli. Šest pochodní jedna po druhé dopadly na zem a uhasly. A pár okamžiků poté, co se vřítili do soutěsky – aspoň tak to Devinovi připadalo – srazili a usmrtili posledního Barbadiořana.
Teprve potom uviděl, co zbylo ze slídila, a uvědomil si, jak byl mladý. Tělo v bitce udupali k smrti. Leželo strašlivě

zohavené a nepřirozeně vyvrácené. Obličej zůstal kupodivu nedotčený a to Devinem otřáslo nejvíc. Z dětského těla trčely dva šípy, jeden zlomený.
Devin se odvrátil. Poplácal koně, kterého mu věnovala Alienor, a konejšil ho slovy. Pak ho pobídl a přinutil se vrátit až k muži, kterého zabil. Nebylo to totéž, jako když zlikvidoval spícího vojáka v Nievolově stáji. Rozhodně ne, ujišťoval se. Střetl se v otevřeném boji s ozbrojeným a válečnicky vystrojeným Barbadiořanem, který se rozmáchl mohutným mečem, aby Devina připravil o život. Nepřipouštěl si sebemenší iluze o tom, co by se stalo, kdyby Barbadiořané se slídilem narazili v divočině jen na něho, Alessana a Erleina.
Nebylo to totéž jako tehdy ve stáji. Opakoval si to znovu a znovu, zatímco si postupně uvědomoval, že v soutěsce zavládl děsivý klid. Dál vanul studený vítr. Vzhlédl a zjistil, že se k němu tiše blíží Alessan a taky se dívá na muže, jehož Devin usmrtil. Oba koně podupávali a odfrkovali, ještě zdivočelí nedávnou vřavou a pachem krve.
„Věř mi, Devine, že mě to mrzí," laskavě, tiše, aby to nikdo neslyšel, pronesl Alessan. „Poprvé je to nejtěžší a já jsem ti neumožnil, aby ses na to připravil."
Devin zavrtěl hlavou. Připadal si vyprahlý a ochromený. „Na to nebyl čas. Možná to takhle bylo lepší." Rozpačitě si odkašlal. „Máš na starosti důležitější věci, Alessane. Na podzim jsem si v Sandrových lesích svobodně zvolil. Neneseš za mě odpovědnost."
„V jistém smyslu ano."
„V tom nejpodstatnějším ne. Vybral jsem si sám."
„Považuješ přátelství za nepodstatné?"
Devin mlčel, propadl nesmělosti. Alessan na něho někdy tak působil. Po chvíli kníže poznamenal, jako by ho to napadlo dodatečně: „Bylo mi tolik jako tobě, když jsem se vrátil z Quileiy."
Zdálo se, že chce ještě něco dodat, ale už nic neřekl. Devin vytušil, co tím myslel, a něco se v něm tiše rozhořelo jako plamen svíce.
Znovu se zadívali na mrtvého muže. Jen bledé světlo srpku Vidomniho dostatečně odhalovalo jeho bolestí strnulou tvář.
„Vybral jsem si svobodně a chápu nutnost, ale na tohle si asi nikdy nezvyknu."
„Já taky ne," řekl Alessan. Zaváhal. „Oba moji bratři v tom byli mnohem lepší, jenže naživu jsem zůstal já, abych uspěl."
Devin se otočil a snažil se ve tmě číst v Alessanově tváři. Po chvíli řekl: „Neznal jsem je, ale dovolíš, abych o tom pochyboval? Vážně pochybuju, Alessane."
Kníže mu stiskl rameno. „Děkuju. Ne každý by ovšem souhlasil. Nicméně děkuju."
Těmito slovy jako by si něco připomněl, něco se mu vybavilo. Změnil tón. „Radši pojedeme. Musím se domluvit s Ducasem, stáhnout Erleina a pokračovat dál. Máme před sebou ještě dalekou cestu." Pohlédl zkoumavě na Devina. „Určitě jsi unavený. Měl jsem se zeptat dřív, co tvoje noha. Můžeš jet na koni?"
„Nic mi není," zaprotestoval rychle Devin. „Samozřejmě můžu jet dál."
Někdo za nimi se cynicky rozesmál. Oba se otočili a zjistili, že Erlein se svou skupinkou se vrátil do soutěsky.
„Co jsi čekal, že odpoví?" zeptal se posměšně čaroděj Alessana. „Pochopitelně ti řekne, že může jet dál. Pojede kvůli tobě polomrtvý celou noc. A tenhle taky, i když tě zná sotva hodinu," řekl a ukázal za sebe na Nadda. „Jaké to je, kníže Alessane, mít takovou moc nad lidmi?"
Než Erlein domluvil, přijel Ducas. Mlčel a bez pochodní bylo příliš tma, aby se mohlo něco vyčíst ze tváří. Usuzovat se dalo jen ze slov a intonací.
Alessan tiše řekl: „Předpokládám, že moji odpověď znáš. Rozhodně si o sobě nemyslím kdovíco, když už to chceš slyšet z mých úst." Odmlčel se a dodal: „Triáda tě ochraňuj, abys jezdíval na koni celé noci jen ve svém vlastním zájmu."
„V tomhle nemám na vybranou," prohlásil Erlein rezolutně. „Copak jsi zapomněl?"
„Nezapomněl. Ale nebudu teď otevírat náš spor Erleine. Ducas a jeho lidé právě riskovali životy, aby zachránili tvůj. Jestli tohle…"
„Aby mi zachránili život! Nehrozilo by mi žádné nebezpečí, kdybys mě nedonutil…"
„Dost, Erleine! Čeká nás spousta důležitých věcí, teď o tom nebudeme debatovat."
Devin ve tmě zahlédl, že Erlein na koni naznačil posměšnou poklonu. „Poníženě prosím za prominutí," pitvořil se. „Příště mi laskavě oznam, když budeš chtít o něčem debatovat. Pochop, že pro mě je to věc hodná zvláštního zřetele."
Alessan dost dlouho mlčel. Potom smířlivě řekl: „Tuším, že vím, co tě popudilo. Chápu tě. To ten druhý čaroděj, viď? Sertino ti připomněl, co tě potkalo."
„Nehraj si na to, že mi rozumíš, Alessane!" rozzuřeně vyhrkl Erlein.
Stále klidný Alessan řekl: „Dobře, jak chceš. Nikdy ti asi úplně neporozumím, ani tomu, jak jsi žil – s tím jsem se netajil hned první večer, kdy jsme se setkali. Ale teď tohle téma uzavřeme. Ochotně o tom podebatuju, jakmile vyženeme tyrany z Dlaně. Dřív ne."
„Dřív zemřeš. Oba zemřeme."
„Nech ho!" zvolal Alessan. Teprve teď si Devin všiml, že Naddo zvedl zdravou paži, aby čaroděje uhodil. A už klidněji kníže řekl: „Jestli oba zemřeme, pak se naše duše budou hádat v Morianině síni, Erleine. Ale do té doby dost. V příštích týdnech musíme společně dokázat velké věci."
Ducas si odkašlal. „Co se toho týče, my dva si taky musíme promluvit. Rád bych věděl mnohem víc, než se po téhle noční příhodě, ať se mi líbila sebevíc, pustíme do něčeho dalšího."
„Chápu," řekl Alessan a otočil se do tmy po jeho hlase. Zaváhal. „Pojeď teď s námi. Jen do vesnice. Ty a Naddo, kvůli jeho paži."
„Proč tam a kvůli Naddově paži? Tomu nerozumím," řekl Ducas. „Snad víš, že ve vesnici nejsme moc vítáni. Z

pochopitelných důvodů.“
„Ovšem. To nevadí. Aspoň ne o kvatembrové noci. Pochopíš, až tam dorazíme. Pojeď. Chci něco ukázat příteli Erleinovi di Senzio. A měl by se k nám přidat i Sertino.“
„To si nenechám ujít ani za všechno modré astibarské víno,“ prohlásil podsaditý certandský čaroděj. Bylo zajímavé a za jiných okolností by asi každého pobavilo, jak si udržoval bezpečný odstup od knížete. I při svých bodrých výlevech se tvářil smrtelně vážně.
„Tak pojeďme,“ vyzval je bryskně Alessan. Otočil koně tak, že se málem otřel o Erleina, a zamířil k západnímu ústí průsmyku. Ostatní ho následovali. Ducas úsečně vydal Arkinovi několik příkazů, ale tak tiše, že Devin nic neslyšel. Arkin očividně chvíli váhal, dotklo se ho, že nemůže jet se svým vůdcem. Ale pak beze slova obrátil koně a vyrazil opačným směrem. Když se Devin ohlédl, bandité odebírali mrtvým Barbadiořanům zbraně.
O něco později se opět ohlédl, ale už vyjeli do otevřené krajiny, na jihu a východě se ve tmě skryly kopce a před nimi se rozkládala travnatá pláň. Nebylo vidět ani ústí průsmyku. Arkin s ostatními taky brzy odjedou, zanechají na místě jen mrtvé. Mrtvé jako potravu pro supy. Devin věděl, že jednoho muže zabil vlastním mečem a že mezi mrtvými je i dítě.

Starý muž ležel na posteli ve tmě kvatembrové noci a ustavičné tmě vlastní bezmoci. Zdaleka nespal, naslouchal tomu, jak venku hučí vítr a ve vedlejším pokoji žena probírá růženec a notuje pořád dokola jednu a tutéž litanii.
„Eanno, miluj nás, Adaone, ochraňuj nás, Moriano, střez naše duše. Eanno, miluj nás…“
Sluch mu sloužil výborně. Po většinu času mu kompenzoval jeho základní újmu, ale někdy – například tuto noc, kdy se žena vedle modlila jakoby na pokraji šílenství – pro něho znamenal zvlášť záludné prokletí. Slabé chřestění kuliček starého růžence slyšel i přes zeď oddělující pokoje. Před třemi roky jí k svátku vyrobil nový růženec z leštěného teakového dřeva. Používala jinak nový růženec, jen o kvatembrových dnech ne. To se vracela ke svému starému růženci a promodlila nahlas skoro celé tři dny a tři noci.
V prvních letech spával ty tři noci ve chlévě se dvěma mládenci, kteří ho sem přivedli, natolik ho neustávající litanie rušila. Ale zestárl, za větrných nocí ho loupalo a bolelo v kostech, takže se ve vlastní posteli zahrabal pod přikrývky a statečně snášel brebentivý hlas.
„Eanno, miluj nás, Adaone, ochraňuj nás, Moriano, střez naše duše a buď naším útočištěm. Eanno, miluj nás…“
Kvatembrové dny byly časem kajícnosti a nápravy, ale také časem obdarovávání a díků. Z různých a závažných důvodů zcyničtěl, ale nestal se nevěřícím a nikdy neřekl, že neprožil požehnaný život, navzdory téměř dvaceti letům slepoty. Prožil větší část života v bohatství a významném postavení. Požehnáním byla i délka jeho života a rukodělný talent pro práci se dřevem. To, co pro něho bylo kdysi hrou a rozptýlením, se po jeho příchodu sem stalo čímsi významnějším.
O jeho talentu však vědělo málo lidí. Jinak by nemohl nenápadně žít ve vesnici na vysočině, a nenápadný život podmiňoval jeho existenci, protože se skrýval. A skrývá dodnes.
To, že nevidoucí přežil dlouhou pouť dvěma desetiletími, bylo požehnáním zvláštního druhu. Nedělal si žádné iluze, nepřežil by, nebýt oddanosti jeho dvou mladých sluhů. Jen těm dvěma dovolili, aby u něho zůstali. Jen ti dva s ním chtěli zůstat.
Dávno už nebyli mladí a taky ne sluhové. Stali se zemědělci na půdě, kterou společně s ním vlastnili. Nespávali na podlaze v jizbě jejich prvního malého venkovského domku ani ve stodole jako v prvních letech, ale ve vlastních domech s manželkami po boku a obklopeni dětmi. Starý muž ležel ve tmě a děkoval za to a vůbec za všechno, čeho se mu od života dostalo.
Oba by ho nechali kritické tři noci přespat ve svých domech, aby unikl nekonečnému monotónnímu mumlání ženy v sousedním pokoji, ale neodvažoval se žádat o tolik. O kvatembrových nocích ani jindy. Měl svou vlastní představu o tom, co je vhodné, a kromě toho s přibývajícími léty čím dál víc lpěl na své posteli.
„Eanno, miluj naše děti, Adaone, ochraňuj nás jako své děti…“
Bylo zřejmé, že neusne. Uvažoval o tom, že vstane a vyleští hůl nebo luk, ale věděl, že Menna by ho slyšela a vytrestala za to, že znesvěcuje kvatembrovou noc prací. Třeba vodnatou ovesnou kaší, kyselým vínem a tím, že by mu přenesla domácí střevíce jinam, než si je položil.
„Stály mi v cestě,“ řekla by, kdyby si stěžoval. Pak, až by směla zapálit oheň, by připálila maso, uvařila nepoživatelnou khavu a podala mu hořký chléb. Nejméně týden mu dávala Menna najevo, když se jí něco dotklo. Po tolika letech si rozuměli beze slov jako většina starých párů, i když se s ní samozřejmě neoženil.
Věděl, kým je a co je vhodné, a to i po svém pádu, daleko od domova, zbaven bohatství a moci. I tady, na zemědělské usedlosti koupené za zlato, které se strachem schovával na vlastním těle během dlouhého slepého putování před sedmnácti lety, s pronásledovateli, kteří ho měli zavraždit, za zády.
Přežil on i mládenci. Přijeli do této vesnice jednoho dávného podzimu, cizinci v pohnuté době. V době, kdy s příchodem tyranů tolik lidí zemřelo a tolik jich bylo brutálně vykořeněno na celé Dlani. Oni tři všechno nějak vydrželi a dokonce se jim podařilo získat půdu, která je v dobrých letech uživila. Když na Certandu uhodila zlá léta, musel sáhnout na poslední zlatou rezervu, ale kdo by mu co za dané situace vyčítal?
Kdo by mu co mohl vyčítat? Menna a oba mládenci – pochopitelně už ne mládenci – byli jeho dědici. Tvořili nyní celou jeho rodinu. Byli vším, co měl, pokud nepočítá sny, které ho stále v noci navštěvovaly.
Zcyničtěl, protože příliš mnoho viděl, než propadl tmě, a potom mnohé prožil, ale ironie v něm nepřevážila nad moudrostí poraženého. Věděl, že vyhnanci neustále sní o domově a na bolestné bezpráví nikdy doopravdy nezapomenou. Nepovažoval se za výjimku.
„Eanno, miluj nás, Adaone, ochraňuj nás – Triádo, spas nás!
Menna nečekaně, naráz zmlkla. A z téhož důvodu se náhle starý muž posadil na posteli a trhl sebou, neboť záda

bolestně zaprotestovala. Oba zaslechli zvenčí podivný zvuk. O kvatembrové noci, kdy nikdo nevychází.
Zaposlouchal se a opět to uslyšel: jemný, tlumený zvuk píšťaly, který se plížil tmou podél zdí. Starý muž se soustředil, zaslechl i kroky. Začal je počítat. Nato se mu srdce nebezpečně prudce rozbušilo, co nejrychleji slezl z postele a oblékal se.
„To je někdo mrtvý!“ Zanaříkala Menna ze sousedního pokoje. „Adaone, ochraňuj nás před mstivými duchy a veškerým zlem. Eanno, miluj nás! Přichází si pro nás mrtvý. Moriano Od bran, střez naše duše!“
Přes velké vzrušení starý muž zaznamenal, že vyděšená Menna se modlí i za něho. Na okamžik ho to upřímně dojalo. Vzápětí si zasmušile uvědomil neodbytný fakt, že přinejmenším v předchozích dvou týdnech prožil nejhorší domácí muka.
Chystal se samozřejmě ven. Bezpečně věděl, kdo přichází. Dooblékl se a sáhl ke dveřím po své oblíbené holi. Počínal si co nejsvižněji, ale stěny byly tenké a Menna slyšela skoro tak dobře jako on – marně by se pokoušel vyklouznout nepozorovaně. Menna věděla, co dělá. A nic mu nedaruje. Tak tomu bylo i dřív. O kvatembrových i jiných nocích téměř deset let.
Jakmile stál pevně na nohou, přešel k vstupním dveřím a holí odsunul zpod dveří zajišťovací klín. Otevřel a vyšel ven. Menna už se zase modlila:
„Eanno, miluj mě, Adaone, ochraňuj mě, Moriano, střež mou duši.“
Starý muž se ušklíbl. Nejméně dva týdny. Ráno vodnatá ovesná kaše. Řídká khava bez chuti. Hořký bylinkový čaj. Chvíli stál, úšklebek na rtech, a vdechoval svěží, chladný vzduch. Vítr milosrdně ubral na síle, bolest v kostech se neozývala. Nastavil tvář nočnímu vánku a přímo cítil, že přichází jaro.
Pečlivě za sebou zavřel dveře a za poklepávání holí kráčel ke chlévu. Hůl ozdobil řezbou ještě v dobách, kdy viděl. Mnohokrát se s ní promenoval po paláci, což i rozmařilý dvůr považoval za módní výstřelek. Nikdy si nemyslel, že ji bude potřebovat k tomuto účelu. Rukojeť představovala hlavu orla s jemně propracovanýma velkýma očima, vzdorovitě hledícíma na svět.

Protože Devin zabil v noci podruhé v životě, zřetelně se mu vybavovala mnohem rozlehlejší stáj v Astibaru, kde se to v zimě stalo poprvé.
Teď se ocitl ve skromném chlévě. Přebývaly v něm jen dvě krávy na mléko a pár tažných koní. Ale v solidní stavbě bylo teplo a vonělo to zvířaty a čistou slámou. Ve stěnách žádné škvíry, jimiž by pronikal dovnitř vítr, sláma čerstvě podestlaná, podlaha zametená, nářadí pořádkumilovně uloženo.
Kdyby si povolil víc, vůně a teplo chléva by ho přenesly do dávnější minulosti než letošní zimy, zpět na jejich hospodářství v Asoli, na něž se snažil nemyslet. Po dvou bezesných nocích byl unavený do morku kostí, a tudíž i zranitelný vůči takovým vzpomínkám. Koleno, které si v horách podvrtnul, hodně bolelo. Oteklo na dvojnásobek původní velikosti a bylo citlivé na dotek. Musel jít pomalu a stálo ho velké úsilí, aby nekulhal.
Nikdo nepromluvil. Nepromluvili od okamžiku, kdy dorazili na okraj vesnice o dvaceti domech. Jediný zvuk, který je provázel poté, co uvázali koně a vydali se dál pěšky, byla Alessanova tlumená hra na píšťalu. Hrál – Devina zajímalo, jestli to poznal sám anebo Naddo taky – dětskou písničku z Avalle.
Stejně tlumeně hrál Alessan i ve chlévě. Melodie byla tím dalším, co mohlo Devina přenést v duchu k rodině. Bránil se, kdyby se nyní poddal, pravděpodobně by se rozplakal.
Devin si představoval, jak neodbytná a zároveň prchavá melodie působí na ty, co se krčí o kvatembrové noci za zdmi potemnělých domovů. Nejspíš je považují za skupinu duchů. Za duchy zemřelých, kteří táhnou za prostou, zapomenutou melodií. Vzpomněl si, jak Catriana zpívala v Sandrových lesích:

Ať budu kdekoli, za dne, za noci,
i když někde jinde přístav najdu si,
srdce mě potáhne, nebude pomoci,
do stověžatého Avalle.

Přemítal, kde asi tráví tuto noc. A taky Sandre. A Baerd. Přemítal, jestli je vůbec ještě někdy uvidí. Když je zvečera zahnali do soutěsky, myslel si, že zemře. A teď, dvě hodiny poté, co zabili dvacet pět Barbadiořanů s týmiž bandity, kteří je pronásledovali, se uvelebili v čímsi chlévě a poslouchají, jak Alessan hraje ukolébavku.
Pomyslel si, že nikdy nepochopí tajemství života, i kdyby žil sto let.
Zvenčí se ozval hluk a dveře se rozletěly. Devin bezděčně strnul. Stejně tak Ducas di Tregea, rukou svíral rukojeť meče. Alessan se zadíval ke dveřím, ale jeho prsty na píšťale nezaváhaly a hrál dál.
Mírně nahrbený starý muž s lví hřívou dozadu sčesaných bílých vlasů se na okamžik zastavil, svit měsíce vykrojil zezadu jeho siluetu, načež vstoupil dovnitř a pomocí hole za sebou zavřel dveře. Ve chlévě se opět rozhostila tma a chvíli nikdo nic neviděl.
Všichni mlčeli. Alessan jako by muži ani nevěnoval nozomost. Něžně, s citem dohrál melodii. Devin ho pozoroval a uvažoval, jestli je jediný, kdo ví, co tato hudba pro knížete znamená. Přemýšlel o tom, co všechno Alessan během uplynulého dne prožil, čemu se hnal vstříc, a jak tak poslouchal závěr melancholické písně, jeho nitrem zmítaly složité pocity. Všiml si, že kníže odložil dudy s lítostí. Jako by se zřekl volnosti a opět na sebe vzal břímě. Všechna břemena, která zdědil za cenu své krve.
„Děkuju, že jsi přišel, dávný příteli,“ řekl tiše muži u dveří.
„Hodně mi dlužíš, Alessane,“ pravil starý muž zvučným, silným hlasem. „Odsoudil jsi mě na měsíc ke zkyslému mléku a zkaženému masu.“

„Toho jsem se bál," řekl Alessan skrytý tmou. Devin v jeho hlase zaslechl náklonnost a nečekaně i veselí. „Menna se nezměnila, co?"
Muž si pohrdavě odfrkl. „Kdepak Menna a změnit se," odpověděl. „Provázejí tě noví lidé, ale postrádám jednoho přítele. Co se stalo? Je v pořádku?"
„Nic mu nechybí. Bude tak půl dne jízdy na východ od nás. Musím ti povědět hodně věcí. Přijel jsem z určitého důvodu, Rinaldo."
„Leccos jsem pochopil. Jeden muž si nejspíš podvrtl nohu. Jiného zasáhl šíp. Dvěma zasmušilým mužům chybí prsty, ale s tím nic nenadělám, ostatně o ně nepřišli poraněním, jsou to čarodějové. Šestý muž se mě zbytečně bojí."
Devin úžasem zalapal po dechu. Ducas vedle něho hlasitě zaklel.
„Tohle mi vysvětli!" zabručel podrážděně. „Všechno mi vysvětli!"
Alessan se rozesmál. Stejně tak, o něco mírněji, i muž zvaný Rinaldo. „Jsi zkažený, rozmazlený stařík," poznamenal kníže a dál se smál. „Těší tě navíc, když děsíš lidi. Styď se."
„Člověku mého věku zbývá málo radostí," opáčil Rinaldo. „Chceš mi jednu upřít? Říkáš, že mi musíš povědět hodně věcí? Tak mluv!"
Alessan přeladil do věcného tónu. „Dopoledne jsem měl v horách schůzku."
„Něco takového jsem tušil. A co z ní vyplývá?"
„Zásadní věci, Rinaldo. Všechno se naplní. Letos v létě. Souhlasí. Napíše dopisy. Jeden Alberikovi, druhý Brandinovi a třetí guvernérovi Senzia."
„Vida, guvernérovi Senzia," řekl Rinaldo klidně, ale nedokázal zcela potlačit vzrušení. Postoupil do chléva. „Ani ve snu mě nenapadlo, že se dožiju toho dne. Přejdeme do útoku, Alessane?"
„Už jsme ho zahájili. Ducas a jeho lidé se k nám připojili a společně jsme v noci svedli bitvu. Pobili jsme oddíl Barbadiořanů se slídilem, který pásl po našem čarodějovi."
„Ducas? To je tenhle člověk?" Starý muž tiše, užasle hvízdl. „Teď už chápu, proč se bojí. Máš v téhle vesnici řadu nepřátel, příteli."
„Já vím," suše řekl Ducas.
„Vzpomínáš si na Alberikovo obléhání Borifortu, Rinaldo?" zeptal se Alessan. „A na to, co se vyprávělo o rudovousém kapitánovi, jednom z tamějších tregeských velitelů? O tom, kterého nikdy nenašli?"
„O Ducasovi di Tregea? To je on?" Rinaldo opět hvízdl. „Těší mě, kapitáne, i když se vlastně nevidíme poprvé. Jestli si dobře vzpomínám, byl jsi ve svitě tregeského vévody, když jsem před dvaceti lety přijel na přátelskou návštěvu."
„Na přátelskou návštěvu? Odkud?" zeptal se Ducas, který se očividně snažil zorientovat. Devin s ním sympatizoval, usiloval o totéž, a to věděl víc než rudovous. „Přijel jsi… z Alessanovy provincie?" odvážil se zeptat Ducas.
„Z Tigany? To se rozumí," vložil se troufale do debaty Erlein di Senzio. „Ovšemže odtud. Další ukřivděné princátko ze západu. Proto jsi mě sem přivlekl, Alessane? Abych viděl, jak statečně se chová starý muž? Odpusť, ale o tuhle lekci nestojím."
„Neslyšel jsem začátek," řekl Rinaldo umírněně čarodějovi. „Můžeš to zopakovat?"
Erlein mlčel, otočil se od Alessana k Rinaldovi. I ve tmě Devin viděl, že zrozpačitěl.
„Vyslovil jméno mé provincie," řekl Alessan. „Oba si myslí, že odtud pocházíš."
„To je hrubá pomluva," pravil klidně Rinaldo. Pohodil výraznou, ušlechtilou hlavou k Ducasovi a Erleinovi. „Byla to ode mě hloupost, když jsem si myslel, že mě znáš. Jmenuju se Rinaldo di Senzio."
„Cože! Rinaldo di Senzio?" vykřikl Erlein vyvedený z míry. „To je vyloučeno!"
„Kdo je vlastně ten opovážlivý člověk?" zeptal se Rinaldo všech a nikoho.
„Především můj čaroděj," odpověděl Alessan. „Zavázal jsem si ho díky Adaonovu daru našemu knížecímu rodu. Zmínil jsem se ti o něm kdysi. Jmenuje se Erlein. Erlein di Senzio."
„A tak," řekl Rinaldo a dlouze vydechl. „Chápu. Zavázaný čaroděj senzijského původu. To vysvětluje jeho zlost."
Postoupil ještě o pár kroků kupředu, ohledával přitom holí podlahu před sebou.
Teprve tehdy si Devin uvědomil, že Rinaldo je slepý. Ducas to pochopil zároveň s ním.
„Ty nemáš oči," řekl.
„Ne," potvrdil Rinaldo vyrovnaně. „Samozřejmě jsem oči měl, ale můj synovec na podnět obou tyranů před sedmnácti lety usoudil, že jsou pro mě nevhodné. Opovážil jsem se postavit proti Casaliovu rozhodnutí vzdát se vévodského titulu a stát se namísto toho guvernérem."
Zatímco Rinaldo mluvil, Alessan upřeně pozoroval Erleina. To přimělo Devina, aby na něho taky pohlédl. Nikdy neviděl čaroděje zmatenějšího.
„Teď už vím, kdo jsi," skoro ze sebe vykoktal.
„Ovšem. Tak jako já znám tebe a znal jsem tvého otce, Erleine, synu Aleinův. Jsem bratr posledního právoplatného senzijského vévody a strýc hanebného zbabělce Casalii, nynějšího senzijského guvernéra. Tím prvním se pyšním, za to druhé se hluboce stydím."
Erlein zjevně bojoval, aby se ovládl. „Ale pak víš, co Alessan zamýšlí. Věděl jsi o těch dopisech. Informoval tě. Věděl jsi, co jimi sleduje. A víš, co to znamená pro naši provincii! Táhneš s ním dál? Pomáháš mu?" Hlas mu nakonec přeskakoval.
„Ty hloupý človíčku," řekl Rinaldo pomalu, jako by vážil slova, hlasem pevným jako skála. „To se rozumí, že mu pomáhám. Jak jinak bychom si poradili s tyrany? Kde najdeš dneska vhodnější bojiště než naše ubohé Senzio, kolem něhož krouží Barbadior a Ygrath jako vlci a můj synovec se utápí v alkoholu a plýtvá semenem na děvky? Chceš získat svobodu zadarmo, Erleine, syne Aleinův? Myslíš, že ti z ničeho nic spadne do klína?"
„Myslí si, že je svobodný," řekl Alessan bez obalu. „Nebo by byl, nebýt mě. Domnívá se, že než jsme se před týdnem

potkali u řeky ve Ferrautu, byl svobodný.“
„Pak s ním nemám o čem mluvit,“ prohlásil pohrdavě Rinaldo di Senzio.
„Jak… jak jsi našel tohohle člověka?“ obrátil se na Alessana Sertino. Devin si všiml, že certandský čaroděj se stále drží daleko od knížete.
„Takové lidi hledám víc než dvanáct let, vlastně ještě déle,“ přiznal Alessan. „Mezi muži a ženami v mé domovině, v tvé, v Astibaru, v Tregeji… na celém poloostrově. Lidi, kterým bych mohl věřit a kteří mají důvod nenávidět tyrany jako já. A touží stejně silně po svobodě. Po opravdové svobodě,“ řekl a opět se podíval na Erleina. „Po tom, aby byli zase pány vlastního poloostrova.“
Otočil se na Ducase a pousmál se. „Skrýval ses dobře, příteli. Myslel jsem si, že žiješ, ale netušil jsem kde. Pobývali jsme v Tregeji s malými přestávkami víc než rok, ale nikdo nevěděl, nebo nám nic neprozradil o tvém osudu. Musel jsem moc přemýšlet, jak to navléct, abys naopak našel ty mě.“
Ducas se rozesmál, až chrčel. Když se trochu utišil, prohlásil: „Kéž by se to stalo dřív.“
„Kéž by. Nevíš, jak moc jsem si to přál. Mám přítele, s kterým si budete báječně rozumět.“
„Setkám se s ním?“
„Jestli všechno dobře dopadne, tak ještě na jaře v Senziu.“
„V tom případě mi pověz, co se bude v nejbližší době dít,“ řekl Rinaldo věcně. „A já se zatím postarám o tvoje raněné.“
Vykročil, holí ohledával podlahu a došel k Devinovi. „Jsem léčitel,“ vysvětlil vážně, laskavě. „Noha vypadá špatně, potřebuje ošetřit. Dovolíš?“
„Proto o nás tolik hned víš,“ řekl užasle Ducas. „Nikdy jsem neviděl opravdového léčitele.“
„Není nás mnoho a tím, co umíme, se nechlubíme,“ vysvětloval Rinaldo, prázdné oční důlky zaměřené do neurčita. „Tak tomu bylo i před příchodem tyranů, je to vzácný dar a není nevyčerpatelný. Skrýváme ho ze stejného, nebo skoro stejného důvodu jako čarodějové: tyrani nás zneužívají, nutí nás sloužit jim, dokud z nás nedostanou všechno.“
„Daří se jim to?“ zeptal se zastřeným hlasem Devin. Uvědomil si, že dlouho nemluvil. Zatrnulo mu při pomyšlení, jak by asi zněl jeho hlas, kdyby teď musel něco zazpívat. Nepamatoval, kdy byl tak unavený.
„Často,“ řekl Rinaldo. „Pokud místo toho nezvolíme smrt vpletením na kolo. Což se taky stává.“
„Rád bych věděl, jaký je rozdíl mezi donucováním ze strany tyranů a tím, jak se mnou jedná tenhle člověk,“ chladně prohlásil Erlein.
„Rád ti to vysvětlím, jen co dokončím ošetření,“ slíbil Rinaldo a obrátil se k Devinovi. „Za tebou by měla být sláma. Lehni si na ni a já se podívám, co se dá dělat.“
Devin si lehl na slámu. Rinaldo k němu stařecky opatrně přiklekl a začal si pomalu třít dlaň o dlaň.
„Tak do toho, Alessane,“ řekl přes rameno. „Povídej, zatímco budu ošetřovat. Začni s Baerdem. Zajímá mě, proč není s tebou.“
„Baerd!“ ozval se ze tmy hlas. „To je tvůj přítel? Baerd, syn Saevarův?“ Hlas patřil zraněnému Naddovi. Dovlekl se ke slámě.
„Saevar byl jeho otec, ano,“ potvrdil Alessan. „Znal jsi ho?“
Naddo byl tak rozrušený, že stěží mohl mluvit. „Jestli jsem ho znal? Ovšemže jsem ho znal. Byl jsem… já…“ Ztěžka polkl. „Byl jsem poslední tovaryš jeho otce. Měl jsem Baerda rád jako… jako staršího bratra. Já… my… rozešli jsme se ve zlém. Odešel jsem ještě v tom roce, kdy nás porazili.“
„On taky,“ řekl konejšivě Alessan a objal Nadda kolem třesoucích se ramen. „Brzy po tobě. Vím, kam si tě zařadit, Naddo. Často mi vyprávěl o vašem rozchodu. Abys věděl, i jeho mrzelo, jak jste se rozešli. A mrzí ho to dodnes. Jistě to přizná, až se setkáte.“
„To je ten přítel, o kterém ses zmínil?“ zeptal se tiše Ducas.
„Ano.“
„On s tebou mluvil o mně?“ Naddovi v úžasu přeskočil hlas.
„Ano.“
Alessan se usmál. Stejně tak unavený Devin. Muž před nimi jako by se přenesl do mládeneckých let.
„A ví… ví, co se stalo s jeho sestrou? S Dianorou?“ zeptal se Naddo.
Alessanův úsměv pohasl. „Nic o ní nevíme. Pátrali jsme po ní deset let, vyptávali jsme se všude a každého, kdo přežil porážku. Jmenuje se tak hodně žen. Taky odešla, krátce potom, co on se vydal hledat mě. Nikdo neví proč a kam šla, jejich matka pak brzy umřela. Vím, že… jejich ztráta Baerdovi způsobila nejhlubší bolest, které se dodnes nezbavil.“
Naddo mlčel, vzápětí pochopili, že usilovně zadržuje pláč. „Plně ho chápu,“ řekl konečně zajíkavě. „Bylo to nejstatečnější děvče, jaké jsem znal. Nejstatečnější žena. A i když nepobrala moc krásy, byla moc a moc…“ Zarazil se, potlačil dojetí a tiše dodal: „Měl jsem ji rád. Vlastně jsem ji miloval. Bylo mi tenkrát třináct let.“
„Jestli tě bohyně i bůh milují, najdeme ji,“ pravil povzbudivě Alessan.
Devin o tom nic nevěděl. Nevěděl o spoustě věcí. Rád by položil spoustu otázek, možná víc než Ducas. Ale to už si Rinaldo na kolenou vedle něho přestal třít o sebe dlaně a sklonil se k němu.
„Potřebuješ si důkladně odpočinout,“ řekl tak tiše, že to nikdo nemohl slyšet. „Potřebuješ se vyspat a tvoje noha vyžaduje péči.“ Během řeči položil Devinovi lehce ruku na čelo a ten navzdory všem otázkám a vzrušení cítil, jako by ho náhle cosi unášelo na širém moři k břehům spánku, pryč od hovořících mužů, jejich hlasů, žalu a tužeb. Víc z toho, o čem se tu noc mluvilo ve chlévě, neslyšel.

15

O tři dny později při východu slunce překročili jižně od dvou pevností hranici a Devin vstoupil do Tigany poprvé od doby, kdy ho otec odtud jako dítě odvezl.
Do Dolního Corte zavítali jen muzikanti, kteří bojovali o přežití, trupy, které opustilo štěstí a zoufale hledaly jakékoli

angažmá, byť sebehůř placené a navzdory všudypřítomné ponuré atmosféře. I tak dlouho po vítězství tyranů trupy kočující po Dlani považovaly Dolní Corte za provincii, kde se smůla lepí na paty, příjmy jsou mizerné a hrozí vážné riziko, že se dostanou do konfliktu jak ve vnitrozemí, tak na hranicích při vstupu nebo odchodu ze země.
Všeobecně se vědělo proč. Obyvatelé Dolního Corte zabili Brandinova syna a platili za to krví, penězi a brutálními represáliemi. Potulní kumštýři všeho druhu se v debatách po tavernách a hostincích ve Ferrautu a Corte shodovali na tom, že tam nečeká nikoho nic příjemného. Jen ti nejvyhladovělejší a opravdoví začátečníci se odvažovali pracovat se všemi riziky za mizernou odměnu ve smutné provincii na jihozápadě. V době, kdy Devin působil u Menika di Ferraut, patřila jeho trupa k nejzcestovalejším a těšila se natolik dobré pověsti, že si mohli dovolit vyhnout se té nejpoznamenanější z devíti provincií. Svou úlohu v tom sehrála i černá magie, nikdo jí doopravdy nerozuměl, ale ti, kteří za svou obživou cestovali, byli hodně pověrčiví, a pokud si mohli vybrat, málokdo se odvážil do míst, kde se vyskytovaly čáry. Všichni věděli, s jakými problémy se mohou setkat v Dolním Corte. Všichni znali tamní situaci.
Proto se tam Devin dostal poprvé až teď. Posledních několik hodin jízdy za tmy očekával, kdy překročí hranici. Věděl, že poté co letmo zahlédl na severu pevnost Sinave, nebude to už dlouho trvat.
A nyní, s bledým úsvitem za zády, dorazili k řadě hraničních pyramidových hromad kamení táhnoucí se od severu k jihu mezi dvěma pevnostmi. Devin vzhlédl k nejbližšímu ze starých, ošlehaných, hladkých monolitů, minul ho a tím překročil hranici do Tigany.
Ke svému úžasu shledal, že neví, co si má myslet, jak reagovat. Byl rozpačitý a zmatený. Před několika hodinami, když spatřil vzdálená světla Sinave, se neovladatelně roztřásl, jeho obrazotvornost neúnavně pracovala. Brzy budu doma, říkal si. V zemi, kde jsem se narodil.
Ujížděli od hranice vyznačené kamením na západ a Devin se zvídavě, pátravě rozhlížel kolem dokola, zatímco světlo se pomalu šířilo po nebi, olizovalo vrcholy kopců a koruny stromů, až nakonec zalilo jarní přírodu, kam oko dohlédlo. Krajina se velmi podobala té, kterou cestovali poslední dva dny. Byla kopcovitá, svahy na jihu porostlé hustými lesy, za nimi se tyčily hory. Zahlédl jelena, jak pije u potoka. Zvedl hlavu, na chvíli znehybněl a pozoroval je, načež se dal na útěk.
V Certandu viděli vysokou zvěř taky.
Tohle je můj domov! Devin si to stále opakoval a čekal, že se dostaví patřičná vnitřní odezva. V této zemi se otec potkal s matkou a dvořil se jí, tady se narodil on i jeho bratři a odtud Garin di Tigana utíkal na sever, vdovec s malými chlapci prchal před vražedným hněvem Ygrathana. Devin se snažil si to představit: otec na bryčce, jedno z dvojčat na sedadle vedle něho, druhé – museli se střídat – vzadu s veškerým majetkem chovalo Devina v náručí, zatímco ujížděli v rudém západu slunce zastřeném ohni a kouřem na obzoru.
Devin neuměl vysvětlit, proč mu ten obraz připadal v jistém smyslu falešný. A pokud ne falešný, tak svým způsobem nereálný. Vytvořil si ho příliš snadno. Mohlo to tak ovšem být, dokonce přesně tak, ale to Devin nevěděl. Postrádal vzpomínky na tu jízdu, na rodný kraj. Vykořenili ho, vzali mu minulost. Byl to i nebyl jeho domov. Neprojížděli vlastně ani Tiganou. Nikdy to jméno neslyšel, až teprve před půl rokem, nemluvě o pověstech, legendách a dějinách své země. Pro něho to byla provincie Dolní Corte, tak ji znal skoro celý život.
V krajním, hlubokém znepokojení zavrtěl hlavou. Erlein se na něho podíval a na rtech mu zahrál ironický úsměv. Devina to popudilo. Před nimi jel osamocený Alessan. Od přechodu hranice nepromluvil.
Devin věděl, že kníže si v sobě nese své vzpomínky, a až zvráceně a potrhle mu záviděl obrazy, které se mu jistě vybavovaly, ať byly sebebolestnější. Vyrůstaly z této půdy, byly navýsost spojeny a utvářeny touto zemí, jeho opravdovým domovem.
Cokoli nyní Alessan pociťoval nebo se mu vybavovalo, nebylo ani v nejmenším nereálné. Všechno vyvěralo ze syrové, brutálně naléhavé skutečnosti zdeptaného vlastního života. Jeli nádherným jarním ránem za radostného zpěvu ptactva a Devin si představoval, co kníže asi prožívá. Chápal, že to lze jen do určité míry a může jen hádat. Mimo jiné a asi především se Alessan upíná k místu, kde umírá jeho matka. Nebylo divu, že pobízel koně, nebylo divu, že nemluvil. Má na to právo, pomyslel si Devin a pozoroval, jak kníže před ním jede vzpřímeně, uzavřený do sebe. Má právo na vnitřní samotu, na veškeré ohledy. Nese v sobě sen mnoha lidí, z nichž většinu nezná.
Tyto úvahy odváděly Devina od vlastního zmatku, ulehčovaly mu boj o vyrovnání se s prostředím. Tím, že se soustředil na Alessana, ožívala jeho zanícenost, horoucí niterný odpor k tomu, co se tu stalo – a co se stále děje. Každou vteřinu každého dne ve vypleněné, zlomené provincii jménem Dolní Corte.
A kdesi v mysli a srdci, jako plod dlouhých zimních úvah a tichého naslouchání starším a moudřejším, uzrálo v Devinovi přesvědčení, že není a nebude první ani poslední, pro koho tento jediný muž ztělesňuje nejmilovanější vizi či sen.
A teprve potom, když se rozhlédl po zvlněné krajině pod klenbou vysokého modrého nebe, Devin cítil, jako by se jeho srdce proměnilo v harfu a kdosi v něm rozezněl struny. Jako by se celý proměnil v harfu. Hnal se tryskem za knížetem, slyšel dusot koňských kopyt na tvrdé zemi a připadalo mu, že souzní s údery do strun harfy.
Osud na ně čekal a vyzýval je, třpytil se v jeho představě jako barevné stany na pláni Her Triády, které se konají každé tři roky. Na tom, co teď podnikají, záleží, mohou přivodit změnu. Ujíždějí do samého centra událostí, a to v pravý čas.
Devin cítil, jak ho něco táhne vpřed, zvedá jako částečku obrovité příbojové vlny a vrhá do víru budoucnosti, do níž se svým životem zapíše, až bude po všem.
Erlein se na něho opět podíval a tentokrát mu Devin oplatil úsměvem. Sveřepým, neradostným úsměvem. Viděl, jak z čarodějovy tváře mizí charakteristická bezděčná ironie a nahrazuje ji stín pochybnosti. Devin ho skoro politoval.
Z náhlého popudu navedl koně těsně vedle Erleinova hnědáka a stiskl muži rameno.
„Dokážeme to!“ zvolal optimisticky, téměř jásavě.
Erleinův obličej jako by se celý svraštil. „Jsi blázen,“ řekl úsečně. „Mladý naivní blázen.“ Odpověděl sice spontánně,

ale chybělo tomu vnitřní přesvědčení.
Devin se hlasitě rozesmál.
Později si na tyto okamžiky vzpomněl. Na svá i Erleinova slova, jak se rozesmál pod jasným modrým nebem bez mráčku. Vlevo se rozkládaly lesy a hory, v dálce před nimi se poprvé zaleskl Sperion, třpytivá stužka se klikatila směrem na sever, než definitivně zamíří na západ k moři.

Eannina svatyně se nalézala v údolí chráněném a izolovaném vysokými kopci na jihozápad od řeky Sperion a někdejšího Avalle. Nedaleko odtud vedla kdysi rušná obchodní cesta, která Sfaronským průsmykem v horském sedle spojovala Tiganu a Quileiu.
Taková útočiště měli Eannini a Morianini kněží a Adaonovy kněžky ve všech devíti provinciích. Vybudovali je většinou v odlehlých, někdy i obtížně přístupných končinách poloostrova a sloužily jako střediska vědění a učení pro nově zasvěcované duchovenstvo, pokladnice moudrosti a církevních kánonů Triády a ústraní, kam se kněží a kněžky, kteří se chtěli zbavit shonu a břemene vnějšího světa, uchylovali na čas nebo na celý život.
A nejen kněží a kněžky. Někteří laikové tam směli pobývat též, pokud si mohli dovolit v dostatečné výši „přispět“ za výsadu, že budou ukryti na dny či léta ve zdech svatyně.
Do svatyní přiváděly lidi nejrůznější důvody. Odedávna se vtipkovalo o tom, že Adaonovy kněžky uměly nejlépe na Dlani léčit plodnost, neboť mnoho dcer z vynikajících nebo jen bohatých rodin zvolilo dočasný pobyt v jednom z božích stánků, aby svým rodinám nezpůsobily nepříjemnosti. Samozřejmě se také vědělo, že neurčité, leč vysoké procento duchovenstva se rekrutovalo ze živých obětí, které tam tytéž dcery zanechávaly, zatímco se samy vrátily domů. Děvčátka zasvěcovali Adaonovi, chlapce Morian. Eannini kněží v bílých sutanách vždycky prohlašovali, že oni s takovou praxí nemají nic společného, ale zlé jazyky to zpochybňovaly.
Na situaci nic nezměnil ani příchod tyranů. Jak Brandin, tak Alberico nepostupovali neuváženě a nedali na špatné rádce, nechtěli si proti sobě popudit duchovenstvo Triády. Kněží a kněžky směli praktikovat to co dřív. Obyvatelům Dlaně bylo zaručeno právo uctívat svá božstva a vyznávat víru z hlediska nových vládců ze zámoří podivnou a primitivní.
Oběma tyranům se ovšem s větším či menším úspěchem dařilo podněcovat soupeření mezi chrámy, neboť – a to se nedalo přehlédnout – mezi třemi řády Triády panovalo větší či menší napětí až nepřátelství. Na tom nebylo nic nového: všichni vévodové, velkovévodové a knížata na poloostrově po generace hledali způsob, jak využít těchto třístranných třenic ve svůj prospěch. Leccos se v průběhu let změnilo, něco se změnilo k nepoznání, od mnohého se úplně ustoupilo, mnohé upadlo v zapomnění, ale tohle ne. Delikátní, oboustranný tanec státu a duchovenstva pokračoval.
A tak chrámy a svatyně stály dál, ty nejvýznamnější stavěly na odiv bohatou zlatou výzdobu, sochy, nádherná bohoslužebná roucha. S výjimkou jediné provincie: Dolního Corte, kde sochy a zlato byly vyloupeny a knihovny vypáleny. Souviselo to s celkově odlišným postupem a po prvních letech vlády tyrana se o tom moc nemluvilo. Ale i v této provincii uvržené do tmy směli kněží dál řádně působit mezi lidmi ve městech a na venkově a žít po svém ve svatyních.
Do těchto útočišť se čas od času uchylovali muži a ženy z velmi rozdílných kruhů. Nepřijížděly tam jen nechtěně otěhotnělé ženy, aby unikly pobouření vnějšího světa. V čase svárů, ať už niterných nebo veřejných, obyvatelé Dlaně věděli, že svatyně jsou jim k dispozici, odříznuté sněhem a těžko přístupné vysoko v horách nebo téměř ztracené v zamlžených údolích.
Uchyloval se tam leckdo.
Na čas nebo na celý život, přemítala stará žena a vyhlížela z okna svého pokojíku do údolí zalitého jarním sluncem. Nedokázala dodnes zaplašit myšlenky na návrat. Prožila toho v minulosti tolik a tak málo tady, kde jí jen v zoufalství pomalu přibývaly roky. Jara a léta odumírala jako šípem do prsou zasažení ptáci, k nenávratnu směřoval její jediný život.
Ze zdejšího nekonečného pobytu si uchovala vzpomínky omezené na křik kolih nebo svolávání k modlitbám za svítání, světlo svící v přítmí, tmavý kouř stoupající z komínů k sinalému zimnímu nebi, bubnování deště na střechu a do oken v předjaří, povrzávání vlastní postele za noci, opětovné svolávání k modlitbám během dne, drmolení modliteb kněžími, hvězdy padající z letního nebe, šedivé a chladné kvatembrové dny… Paměť zaznamenala veškerá hnutí v jejím nitru či v okolí, každý zvuk, každý barevný odstín, každou vůni, kterou přivál vítr z údolí. Paměť ovšem uchovala i to, co ztratila, než přišla sem, mezi kněží v bílých sutanách, kteří se vyžívali v nekonečných obřadech, neskutečném puntičkářství a smířili se s tím, co všechny postihlo.
To poslední ji málem v prvních letech zabilo. A vlastně, jak si myslí a řekla před týdnem Danoleonovi, ji zabíjí i teď, ať soudí kněz–lékař o jejích zatvrdlinách v prsou cokoli.
Na podzim jí našli léčitele. Přišel zachmuřený, úzkostlivý, jakoby horečnatý, vytáhlý a nedbale oblečený muž nervózních pohybů. Posadil se k ní, zadíval se na ni a ona si uvědomila, že v sobě má jakýsi dar, neboť jeho rozrušení pominulo a z čela zmizely chmury. A když se jí dotkl – tady a pak tady – ruka se mu ani nezachvěla a ji nic nebolelo, jen na ni dolehla příjemná únava.
Nakonec potřásl hlavou a ona z jeho nevýrazných očí vyčetla nečekaný žal, ačkoli nevěděl, s kým má tu čest. Jeho zármutek platil holé ztrátě, zmaru, bez ohledu na to, kdo zemře.
„Zabilo by mě to,“ řekl tiše. „Příliš se to rozbujelo. Sám bych zemřel a tebe by to nezachránilo. S tím se nedá nic dělat.
„Jak dlouho to může trvat?“ zeptala se. To byla její jediná slova.
Sdělil jí, že asi půl roku, možná míň, podle toho, jak je silná.
Jak je silná? Je velmi silná. Víc než kdokoli z okolí, až snad na Danoleona, který ji zná nejdéle. Poslala léčitele pryč a s Danoleonovým svolením se zbavila i přihlouplého sluhy, jehož jí přidělili kněží, kteří ji považovali za vdovu po majiteli

panství na sever od Stevanienu.
Ženu, jejíž totožnost si přisvojila, znala, byla jednou z jejích dvorních dam. Blondýnka se zelenýma očima, trochu lehkomyslný smíšek. Melina, dcera Tonarova. Byla vdovou necelý týden. Krátce poté, co přišly zprávy o druhé bitvě na Deise, spáchala v paláci u moře sebevraždu.
Danoleon považoval za nezbytné, aby utajila svou pravou totožnost. Téměř před devatenácti lety. Budou po ní i po chlapci pátrat, prohlásil velekněz. Chlapce brzy odveze a ukryje v bezpečí, on ponese dál jejich sen, naděje bude žít tak dlouho jako on. Sama tehdy byla blondýna. Všechno se odehrálo tak dávno. Stala se Melinou, dcerou Tonarovou, a usadila se v Eannině svatyni v horském údolí nad Avalle.
Nad Stevanienem.
Usadila se a čekala. Střídala se roční období, ubíhal rok za rokem. Čekala, až chlapec dospěje v muže, jakým byl jeho otec nebo bratři, a pak vykoná to, co přímý potomek Micaely a boha musí vykonat.
Čekala. Roční doby se střídaly, ptáci přilétali a odlétali.
Čekala až do loňského podzimu, kdy jí léčitel chladně, věcně sdělil, co tušila. Půl roku, řekl. Jestli je silná.
Poslala je pryč, polehávala v železné posteli a pozorovala listí na stromech v údolí. Měnilo barvy. Kdysi to milovala, na podzim vyjížděla do přírody na koni nejraději. Jako děvče, jako žena. Napadlo ji, že vidí podzimní listí naposled v životě. Potlačila tyto myšlenky a začala počítat. Dny, měsíce, roky. Počítala podruhé, potřetí, aby vyloučila chybu. Zatím se s ničím Danoleonovi nesvěřila. Bylo příliš brzy.
Teprve koncem zimy, kdy holé stromy přihlížely počínajícímu tání, přivolala velekněze a sdělila mu, o čem je třeba syna vyrozumět a kam dopis odeslat, neboť věděla a jemu jako jedinému z kněží svěřila, kde bude přebývat o jarních kvatembrových dnech. Vypočítala to. A mnohokrát přepočítala.
Nikoli náhodou to velmi dobře načasovala. Danoleon měl na jazyku protest, chtěl ji od toho odradit, upozornit na nebezpečí a nutnost opatrnosti. Cítil ale, že nemá pevnou půdu pod nohama, což jí prozradily jeho neklidné velké ruce a to, že jeho modré oči těkaly po místnosti, jako by hledal argumenty na holých stěnách. Trpělivě vyčkávala, až se na ni znovu podívá, v což věřila, stejně jako že poté pomalu souhlasně přikývne.
Kdo by odepřel umírající matce odeslat list jedinému žijícímu dítěti? S naléhavou prosbou, aby jí přijelo dát poslední sbohem, než se odebere k Morian? Zvlášť když to dítě, chlapec, jehož Danoleon sám před dávnými lety dopravil přes hory na jih, zůstal posledním pojítkem k tomu, čím bývala, k jejím zlomeným snům a snům, o něž oloupili její lid.
Danoleon slíbil, že dopis napíše a odešle. Poděkovala mu, a když odešel, ulehla opět do postele. Byla opravdu unavená a trpěla bolestmi. Netrpělivě čekala. Těsně po jarních kvatembrových dnech uběhne předpovídaného půl roku. Dobře to spočítala. Bude naživu, jestli syn přijede. A on přijede, věděla, že za ní přijede.
Okno měla otevřené, třebaže byl chladný den. Venku lehce poletoval sníh a přikrýval tenkým závojem údolí a stráně kopců. Vyhlížela ven, ale myšlenky ji nečekaně přenesly k moři. Se suchýma očima, protože ani jednou od porážky neplakala a nemínila to porušit, procházela dávnými paláci své paměti a viděla, jak se vlny lámou a tříští o bílý písečný břeh a obloukovitou pláž zahrnují lasturami, perlami a jinými dary moře.
Pasithea di Tigana, dcera Seraziho. Někdejší kněžna z paláce u moře, matka dvou mrtvých synů a jednoho stále žijícího. Čekala, až zimu vystřídá v horách jaro.

„Pamatujte na dvě věci. Za prvé, jsme muzikanti," řekl Alessan. „Nově založená trupa. Za druhé, neoslovujte mě mým jménem. Tady ne." Mluvil úsečně a důrazně, tak jako onu první noc v lovecké chatě Sandrů, kde pro Devina všechno začalo.
V jasném odpoledni se dívali dolů do údolí táhnoucího se na západ. Sperion nechali za zády. Hodiny stoupali po nerovné vytlučené úzké stezce vinoucí se po hřebenech kopců, až dosáhli nejvyššího bodu. Teď se před nimi otevřelo údolí, stromy a tráva se počínaly jarně zelenat. Horská bystřina zurčela vodním přívalem z tajícího sněhu, probleskovala mezi stromy a pospíchala z kopců na severozápad. Chrám uprostřed svatyně se stříbřitě třpytil skoro na dosah.
„Jakým jménem tě máme oslovovat?" zeptal se Erlein tiše. Zdálo se, že zkrotl. Zda to způsobil Alessanův tón či předtucha nebezpečí, Devin nevěděl.
„Adreano," odpověděl po chvíli kníže. „Odedneška jsem Adreano d'Astibar. Při tomhle setkání budu vystupovat jako básník. Při vítězoslavném radostném návratu domů."
Devin si to jméno zapamatoval, patřilo mladému básníkovi, jehož dal Alberico v zimě po skandálu se „Sandrovskými elegiemi" usmrtit na kole. Upřeně se na knížete zadíval, ale brzy uhnul očima: nebyl čas ho zkoumat. Je tu z jediného důvodu – aby pomáhal Alessanovi. Nevěděl přesně, co to bude obnášet. Upadl opět do deprese, původní vzrušující vzepětí ustoupilo před neochvějností knížete.
Na jih od nich, vysoko nad údolím, se hrozivě tyčily štíty Sfaronského pohoří, vyšší než hory nad hradem Borso. Na vrcholcích i na svazích ležel sníh, zima s ústupem z výšek nepospíchala. Pod nimi, na sever od úpatí kopců v chráněném údolí, Devin zpozoroval na stromech mladé zelené listoví. Šedý jestřáb vysoko na nebi téměř znehybněl, pak zakroužil a zmizel jakoby volným pádem na jihu za kopcem. Dole v údolí se rozkládala svatyně, jejíž zdi slibovaly na první pohled klid a mír, ochranu před veškerým zlem světa.
Devin věděl, že zdání klame.
Sjížděli dolů beze spěchu, tři muzikanti se tu uprostřed bílého dne objevovali málokdy. Devin si uvědomoval nebezpečí a zmocnila se ho úzkost. Muž, za nímž jel, byl poslední dědic Tigany. Přemýšlel, co by Brandin Ygrathský udělal s Alessanem, kdyby knížete někdo zradil a on ho po tolika letech zajal. Vzpomněl si na otázku Maria Quileiského v horském průsmyku: Věříš té zprávě?
Devin Eanninym kněžím nikdy nevěřil. Byli příliš chytří, nejvychytralejší ze všech, uměli nejlépe využít čehokoli ve vlastní prospěch, což činili a umně skrývali po generace. Sluhové bohyně uvažovali možná perspektivně, říkal si Devin.

Ale všeobecně se vědělo, že duchovenstvo Triády na celém poloostrově uzavřelo s cizími tyrany nepsanou dohodu: o tichém, mlčenlivém souhlasu a spoluvině výměnou za to, že jim bude uchováno právo provozovat liturgii, na čemž kněžstvu zřejmě záleželo víc než na svobodě Dlaně.
Devin si na to utvořil vlastní názor ještě předtím, než se seznámil s Alessanem. Otec se nijak netajil tím, co si myslí o duchovenstvu. Devin si pamatoval z dětství v Asoli, že dvakrát ročně o kvatembrových nocích plála v Garinově domě svíce vzdoru. Teď chápal, že mihotání svíček ve tmě vyjadřovalo řadu významů. A že jeho flegmatický otec nebyl tak jednoduchý člověk, jak se domníval. Devin potřásl hlavou, teď nebyl vhodný čas zkoumat minulost.
Když konečně sjeli klikatící se stezkou do údolí, narazili na širší rovnou cestu, která mírně klesala ke svatyni uprostřed údolí. Asi půl míle před kamennou obvodovou zdí začínala lemovat příjezdovou cestu alej stromů. Na jilmech pučelo listí. Za nimi po obou stranách pracovali muži na polích, laici i kněží, ti ovšem ne v bílých obřadních rouchách, ale v nepopsatelných hábitech ze surové nebarvené vlny. Společně obdělávali půdu, jak je s koncem zimy nezbytné. Nějaký muž zpíval příjemným čistým tenorem.
Východní brána komplexu svatyně, prostá, bez ozdob vyjma hvězdného symbolu Eanny, se před nimi otevřela. Devin si všiml, že těžká vysoká vrata jsou vytepána ze železa. Obvodová kamenná zeď kolem svatyně byla taky vysoká a široká. Nad ni se v pravidelných odstupech tyčilo celkem osm věží. Ačkoli svatyni vybudovali před staletími, očividně ji postavili jako pevnost. Uprostřed všemu velebně vévodil Eannin chrám. Když projížděli branou, skvěl se v ostrém slunci.
Alessan hned za branou přitáhl koni uzdu a zastavil. Zleva k nim nečekaně doléhal dětský smích. Na travnaté ploše za stájemi a vedle domu pro hosty hrála desítka chlapců v tunikách pod dohledem mladého kněze v pracovním oděvu holemi a míčkem maracco.
Devin je chvíli pozoroval a dolehl na něho smutek a nostalgie. Živě se mu vybavilo, jak se s Povarem a Nikem vypravil ve svých pěti letech do lesa za jejich usedlostí, aby si uřízl první hůl na maracco. A pak se na hodiny či spíše minuty mezi prací všichni tři chopili holí a odpalovali míčky, které Nico vyrobil z hadrů a odstřižků, a ty s plesknutím dopadaly do bláta na druhém konci dvora u stodoly, přitom si hráli na to, že jsou asoliské mužstvo pro nadcházející Hry Triády.
„V posledním roce na chrámové škole jsem při jedné hře zabodoval čtyřikrát," prohlásil Erlein di Senzio zamyšleně. „Na to se nezapomíná. Aspoň já na to nikdy nezapomenu."
Devin se překvapeně a pobaveně zadíval na čaroděje. I Alessan se v sedle ohlédl. Trojice mužů se na sebe usmála.
Dětský křik a smích v dálce postupně utichal. Tři muži neunikli pozornosti. Příjezd cizinců nepatřil k běžným událostem, zvlášť ne tak brzy po tání sněhu.
Mladý kněz vykročil od hrací plochy a zamířil k nim, stejně jako starší muž s černou koženou zástěrou přes pracovní oblek od chlévů a ohrad na druhé straně od hlavní cesty, v nichž chovali ovce, kozy a krávy. O něco dál se očím příchozích nabízel klenutý chrámový portál a vpravo a trochu vzadu malá observatoř – ve všech Eanniných svatyních pozorovali kněží hvězdy, které patřily do její božské kompetence.
Areál svatyně byl obrovský, zevnitř se zdál dokonce větší než při pohledu z kopce. Všude se čile pohybovalo mnoho kněží a služebnictva, vcházeli a vycházeli z chrámu, ošetřovali domácí zvířata nebo pracovali na zeleninové zahradě, kterou Devin objevil za observatoří. Odtud se také ozýval nezaměnitelný zvonivý třesk perlíku na kovadlině. Z komína nad kovárnou stoupal kouř, který unášel lehký vítr. Devin viděl, jak na modrém nebi opět líně krouží jestřáb nebo jiný dravec.
Alessan sesedl a Devin a Erlein ho následovali právě v okamžiku, kdy k nim téměř zároveň docházeli oba kněží. Mladší muž s vlasy barvy písku a malý jako Devin se rozesmál a ukázal na sebe a na kolegu.
„Na uvítací výbor je nás málo. Přiznávám, že jsme nečekali návštěvu tak časně z jara. Nikdo si ani nevšiml, že přijíždíte. Přesto vás vítáme, srdečně vás vítáme v Eannině svatyni, ať vás k nám přivádí cokoli. Bohyně ví, kdo jste a s jakou přicházíte." Choval se nenucené a vesele se usmíval.
Alessan mu oplatil úsměv. „Kéž bohyně vždycky ví, kdo a s jakými úmysly přebývá ve vašich zdech. Přiznávám, že s oficiálnějším uvítáním bychom si nevěděli rady. Ještě jsme neprostudovali uvítací ceremoniály. A co se týče časného jara – nově vytvořené trupy musí vyrazit na šňůru dřív než ty zavedené, jinak by hladověly."
„Vy jste muzikanti?" zeptal se obezřetně starší kněz a otřel si ruce o koženou zástěru. Zbytky kaštanových vlasů mu zšedivěly, na místě dvou předních řezáků zela mezera.
„Ano, jsme," potvrdil Alessan s rádoby velkosvětským bohémským gestem. „Jmenuju se Adreano d'Astibar. Hraju na tregeskou píšťalu, tohle je Erlein di Senzio, nejlepší hráč na harfu na celém poloostrově. A tvrdím, že neví, co je zpěv, ten, kdo neslyšel našeho mladého druha Devina d'Asoli."
Mladší kněz se opět rozesmál. „Ó, výborně! Hned bych tě zavedl do naší školy, abys dal mým svěřencům lekci z rétoriky."
„Radši bych je učil hrát na píšťalu," řekl s úsměvem Alessan. „Pokud u vás vyučujete hudbu."
Kněži zacukaly koutky úst. „Učíme tradiční církevní hudbě. Chrám je ostatně zasvěcen Eanně, ne Morian."
„Ovšem," spěšně zareagoval Alessan. „Tradiční církevní hudba patří ke vzdělání tvých mladých svěřenců. Ale jakou hudbu ještě mají rádi sluhové bohyně?" Tázavě povytáhl obočí.
„Připouštím, že já například jsem si oblíbil ranou Rauderovu hudbu," řekl s úsměvem plavovlasý mladý kněz.
„Nikdo ji nehraje líp než my," ujistil ho Alessan. „Vidím, že jsme zavítali na správnou štaci. Neměli bychom složit poklonu velekněži?"
„To byste měli," řekl bez úsměvu starší muž. Začal si rozvazovat na zádech tkanice od zástěry. „Uvedu vás k němu. Savandi, tvoji žáci se přinejmenším poperou. Poslouchají tě vůbec?"
Savandi zašilhal stranou, ze srdce, zcela nekněžsky zaklel, rozběhl se k hrací ploše a vykřikoval na chlapce nadávky. I z dálky Devin viděl, že Savandiovi svěřenci používají hole v rozporu s uznávanými pravidly maracca.

Erlein sledoval chlapce a rozesmál se. Úsměv čarodějův pohublý obličej změnil. Pokud se smál spontánně, ne ironicky, zmizel z jeho tváře i obvyklý zatrpklý, nadřazený a pohrdavý výraz.
Starší, většinou zachmuřený kněz si přetáhl koženou zástěru přes hlavu, pečlivě ji složil a přehodil přes blízký plůtek ovčí ohrady. Vyštěkl jméno, jemuž Devin nerozuměl, a další mladý muž, tentokrát čeledín, přispěchal ze stáje po jejich levici.
„Postarej se o jejich koně," přikázal kněz úsečně. „Dohlédni, ať jim odnesou věci do domu pro hosty."
„Píšťalu nedám z ruky," rychle řekl Alessan.
„A já harfu," přidal se Erlein. „Ne že bych někomu nevěřil, pochop, ale muzikant a jeho nástroj…"
Kněz postrádal Savandiho vstřícnost. „Jak račte. Pojďte. Jmenuju se Torre a jsem fortnýř téhle svatyně. Uvedu vás k velekněz i." Otočil se a ihned vykročil po cestě, která vedla vlevo kolem chrámu.
Devin a Erlein se na sebe podívali a pokrčili rameny. Vyrazili za Torrem a Alessanem. Potkávali spoustu kněží a laických osob, většina se na ně usmívala a pokukovala po jejich zarputilém samozvaném vůdci.
Dostihli oba na úrovni chrámu. Torre se zastavil, Alessan vedle něho. Oplešalý fortnýř se jakoby bezděčně rozhlédl a jakoby nedbale pronesl: „Nikomu nevěřte. Neříkejte pravdu nikomu jinému než Danoleonovi nebo mně. Opakuju jen jeho slova. Očekáváme vás. Mysleli jsme, že dorazíte dřív, už předevčírem v noci, ale řekla, že to bude dneska."
„Pak jsem ji přesně vyslyšel. Aspoň to mě uklidňuje," řekl Alessan nepřítomně.
Devina náhle zamrazilo. Vlevo na hrací ploše se opět smáli Savandiho chlapci, postavičky v modrém se honily za bílým míčkem. Z chrámu slabě zaznívalmonotónní zpěv. Končilo odpolední vzývání. Proti nim kráčeli těsně vedle sebe dva kněží v bílém obřadním rouchu a živě debatovali.
„Tohle je kuchyně, za ní pekárna," vysvětloval Torre a ukazoval rukama. „Vzadu je pivovar. Určitě jste se doslechli o našem vynikajícím pivu."
„Samozřejmě," zdvořile zamumlal Erlein, zatímco Alessan pomlčel.
Dva kněží zvolnili krok, zaznamenali přítomnost cizinců s hudebními nástroji, ale šli dál. „Tamhle za kuchyní a školou je velekněz ova rezidence," pokračoval Torre.
Dvojice kněží dokončila debatu a ostře odbočila na cestu vedoucí ke vchodu do chrámu.
Torre umlkl. Po chvíli velmi tiše řekl: „Eanna budiž pochválena za lásku a milosrdenství. Ať je velebena všemi. Vítej domů, kníže. Ó, ve jménu lásky, vítej konečně doma."
Devin údivem polkl a podíval se z Torreho na Alessana. Po zádech mu přeběhl mráz: v zářivém slunci se ve fortnýřových očích zatřpytily slzy.
Alessan neodpověděl. Svěsil hlavu, takže mu Devin neviděl do očí. Slyšeli chlapecký smích a závěrečnou část zpívané modlitby.
„Je ještě naživu?" zeptal se Alessan a konečně vzhlédl.
„Ano," odpověděl Torre v citovém pohnutí. „Ještě je naživu. Ale už…" Nedokázal dokončit větu.
„Nemá smysl, abychom se my tři chovali obezřetně, když se nám tu rozpláčeš jako dítě," řekl důrazně Alessan.
„Přestaň, jestli nechceš, aby mě to stálo život."
Torre potlačil vzlyk. „Odpusť," zašeptal. „Odpusť, můj pane."
„Ne! Žádné můj pane! Ani když jsme jen mezi sebou. Jsem muzikant Adreano d'Astibar. A teď mě zaveď k Danoleonovi."
Fortnýř si rychle osušil oči. Napřímil se. „Kam myslíš, že tě vedu?" odsekl a přiblížil se tak svému původnímu tónu. Otočil se na podpatku a vykročil po cestě.
„Správně," zašeptal zezadu knězi Alessan. „Výborně, příteli." Devin šel oběma v patách a viděl, že Torre na ta slova zvedl hlavu. Ohlédl se na Erleina, ale zamyšlený čaroděj jeho pohled tentokrát neopětoval.
Minuli kuchyni a školu, kde Savandiho žáci, děti šlechticů nebo bohatých obchodníků, vyslaní sem rodiči za vzděláním, studují a bydlí. Školy tohoto druhu provozují kněží na celé Dlani a jsou zdrojem jejich nezanedbatelných příjmů. Svatyně mezi sebou soupeří o studenty, jimž se dostává veškerého zaopatření, a o peníze jejich otců.
V rozlehlé budově bylo ticho. Pokud zhruba desítka chlapců, kteří se prohánělisi Savandim po trávníku, představovala veškeré tamní studentstvo, pak se Eannině svatyni v Dolním Corte nevedlo moc dobře.
Na druhé straně, uvažoval Devin, kdo z těch, co zůstali v Dolním Corte, si může dovolit poskytnout dětem vzdělání na škole ve svatyni? A kdo z chytrých obchodníků z Corte nebo Chiary, kteří si tady na jihu levně koupili půdu, by raději nevyslal syna za vzděláním domů? Šikovný člověk odkudkoli může v Dolním Corte na troskách a zlomených obyvatelích vydělat peníze, ale není to místo, kde lze zapustit kořeny. Kdo by se usazoval na půdě, kterou Brandin nenávidí?
Torre je vedl krytým sloupořadím k otevřeným dveřím velekněz ovy rezidence. Všechny dveře jako by se po posvátných kvatembrových dnech otevřely jarnímu slunci.
Stanuli ve velkém, vkusně zařízeném přijímacím salonu s vysokým stropem. Nejdelší stěně dominoval reprezentativní krb, na vysokém koberci spočívala pohodlná křesla a stoly. Křišťálové karafy na postranním servírovacím stolku obsahovaly různé druhy vín. Devin si všiml dvou knihoven, v nichž se však nenalézaly žádné knihy. Prázdné police působily rušivě. Tiganské knihy byly spáleny. Vyprávěli mu o tom.
Klenuté dveře ve stěnách na východní a západní straně vedly do lodžií, kam dopoledne či odpoledne svítilo slunce. Zavřené dveře v protější stěně skrývaly téměř jistě ložnici. Ve stěnách byly čtyři zdobně rámované čtvercové výklenky, pátý, menší, nad krbem, kdysi v nich stávaly sochy. Ty taky zmizely. Stěny zdobily jen malované všudypřítomné Eanniny stříbrné hvězdy.
Dveře ložnice se otevřely a vyšli dva kněží.
Překvapilo je, ale nijak zvlášť, když spatřili fortnýře a tři hosty. Jeden z dvojice, muž střední postavy i věku s nakrátko

střiženými prošedivělými vlasy, nesl před sebou lékařský podnos s bylinkovými výtažky a léky, upevněný na řemínku kolem krku.
Devin zíral na druhého muže. Svíral v ruce velekněžskou berlu. Upoutal by pozornost i bez ní, pomyslel si Devin a nemohl odtrhnout oči od Danoleona.
Velekněz byl obrovitý širokoplecí muž se sudovitým trupem a navzdory věku ani trochu nahrbený. Dlouhé vlasy a plnovous splývající až do poloviny prsou byly bílé jako čerstvý sníh i v provnání s bělostným rouchem. Husté a rovné obočí srůstalo uprostřed hladkého čela nad jasnýma světlemodrýma, jakoby dětskýma očima. Držel masivní berlu, odznak svého úřadu, jako by to byl lískový prut pasáka krav.
Jestli byli všichni jako on, uvažoval Devin v posvátné úctě a pozoroval muže, který byl Eanninym velekněžem v Tiganě už předtím, než přišli Ygrathané, jestli byli všichni vůdci jako on, pak tu před porážkou žili opravdu velcí muži.
Ti dnešní se od nich nemohou tolik lišit, uvědomoval si rozumově. Uběhlo jen dvacet let, avšak mnohé se změnilo a za tu dobu propadlo. Tím spíš se člověk těžko ubránil bázni v přítomnosti tohoto impozantního muže. Podíval se z Danoleona na Alessana – subtilního, nijak zvlášť přitažlivého, s rozcuchanými, předčasně prošedivělými vlasy, chladnýma pozornýma očima a oblečeného v těžko popsatelném zaprášeném a z cest potřísněném jezdeckém oděvu.
Ale když se znovu zadíval na velekněze, spatřil, že Danoleon usilovně přivírá oči a přerývaně dýchá. A tehdy Devin v rozechvění podivně blízkém bolesti pochopil, který z těchto mužů navzdory vnějšímu zdání přirozeně ztělesňuje moc.
Byl to Danoleon, uvědomil si, kdo před dávnými lety odvezl malého Alessana, posledního tiganského knížete, přes hory na jih do úkrytu.
A od té doby ho neviděl. Teď stál před velekněžem unavený muž prošedivělých vlasů. Danoleon to zaznamenal a snažil se s tím vyrovnat. Devin trpěl za oba. Přemýšlel o letech, o všech těch ztracených letech, která uběhla, přehnala se a snesla se na tyto dva muže jako listí nebo sníh.
Přál si být starší, moudřejší, zralejší. Tolik pravd a hlubokého poznání bylo na dosah, dotíralo na jeho vědomí, čekalo, až se jich zmocní a přijme je za své.
„Máme hosty," oznámil Torre svým charakteristicky úsečným způsobem. „Tři muzikanty, nově vytvořenou trupu."
„Oho!" houkl kněz s lékařským podnosem a zatvářil se kysele. „Nově vytvořená trupa? Musí být nesmírně odvážní, když se vypravili sem a tak časně zjara. Nepamatuju si, kdy se ve svatyni naposled objevil někdo talentovaný. Umíte vy tři zahrát něco, před čím lidi neutečou?"
„Záleží na lidech," řekl smířlivě Alessan.
Danoleon se usmál, i když se snažil zachovat vážnost. Obrátil se na kněze. „Pokud naše hosty srdečně přivítáme, třeba nás rádi odmění tím nejlepším uměleckým výkonem, Idrisi." Kněz cosi zamumlal, což v mírných modrých očích patrně zčásti obstálo jako omluva.
Danoleon se obrátil k trojici mužů. „Omluvte nás," řekl tiše, uklidňujícím, hřejivým tónem. „V poslední době nás znepokojily některé zprávy, navíc tu máme pacientku, která neustále trpí bolestmi. Našeho lékaře Idrisiho di Corte takové případy velmi rozrušují."
Devin v duchu pochyboval, že rozrušení corteského kněze pramení z jeho útlocitnosti, ale pomlčel. Alessan přijal Danoleonovu omluvu s lehkou úklonou.
„Zarmucuje mě, co slyším," řekl Idrisimu. „Nemohli bychom nějak pomoct? O hudbě se dávno ví, že spolehlivě utišuje bolest. Rádi zahrajeme komukoli z tvých pacientů." Devin si všiml, že Alessan část toho, o čem se Danoleon zmínil, zatím ignoroval. Nebylo náhodou, že Danoleon představil Idrisiho plným jménem a tím zdůraznil, že pochází z Corte.
Lékař pokrčil rameny. „Jak račte. Určitě nespí a neublíží jí to. Tak jako tak už pro ni nemůžu prakticky nic udělat. Velekněz ji sem přijal proti mé vůli. Na tohle moje umění nestačí. V podstatě už patří Morian." Obrátil se k Danoleonovi. „Jestli ji hudbou unaví, dobrá. Spánek je pro ni požehnáním. Budu v nemocnici nebo v zahradě. Zastavím se tu navečer, jestli mě nepovoláš dřív."
„Nezůstaneš a neposlechneš si, jak hrajeme?" zeptal se Alessan. „Třeba tě překvapíme."
Idrisi se ušklíbl. „Na takové věci nemám čas. Možná při večeři v jídelně. Překvapte mě potom." Nečekaně, na zlomek vteřiny se usmál, minul trojici rázným, podrážděným krokem a vyšel ze dveří.
Nakrátko se rozhostilo ticho.
„Je to dobrák," řekl Danoleon tiše, téměř omluvně.
„Jenže Cortean," zabručel temně Torre.
Velekněz zavrtěl ušlechtilou hlavou. „Je to dobrák," zopakoval. „Rozčiluje ho, když lidé, o něž se stará, umírají." Zadíval se na Alessana. Pevněji sevřel berlu. Otevřel ústa, aby promluvil.
„Jmenuju se Adreano d'Astibar, pane," prohlásil rychle, důrazně Alessan. „To je Devin… d'Asoli, jeho otce Garina si možná pamatuješ ze Stevanienu." Odmlčel se. Danoleonovy modré oči se upřely na Devina. „A tohle je Erlein di Senzio," pokračoval Alessan. „Hraje na harfu, ale tím se jeho schopnosti nevyčerpávají."
Při těch slovech Alessan zvedl levou ruku a ohnul dva prsty. Danoleon rychle pohlédl na Erleina a znovu na knížete. Zbledl a Devin si náhle uvědomil, že velekněz je opravdu stařec.
„Eanno, ochraňuj nás," zašeptal Torre.
Alessan významně pohlédl na klenuté vchody do lodžií. „Jestli jsem správně pochopil, tak pacientka umírá?"
Danoleon přímo hltal Alessana očima. Devin v nich spatřil téměř hmatatelnou lačnost citově strádajícího člověka.
„Obávám se, že tomu tak je," řekl a očividně se nutil ke klidnému tónu. „Přenechal jsem jí vlastní ložnici, kde může naslouchat modlitbám z chrámu. Nemocnice a její pokoje jsou příliš stranou."
Alessan přikývl. Jako by sám sebe držel na krátkém vodítku, přísně kontroloval každé své slůvko i hnutí. Pozvedl tregeskou píšťalu v hnědém koženém pouzdře a zadíval se na ni.
„Mohli bychom tedy vstoupit a zahrát jí. Zdá se, že odpolední modlitby skončily."

Opravdu. Zpěv ustal. Po hřišti za rezidencí se na slunci dál prohánělí žáci zdejší školy a smáli se. Devin je slyšel otevřenými dveřmi. Zaváhal, znejistěl, pak si přece jen strojeně odkašlal a řekl: „Nechceš jí zahrát sám? Píšťala uklidňuje, třeba pak snáz usne."
Danoleon ustaraně přikývl na souhlas, ale Alessan se otočil k Devinovi a Erleinovi. Z jeho zastřeného pohledu se nedalo nic vyčíst.
„Cože?" pronesl konečně. „Opustíte mě, sotva jsme se dali dohromady?" A tiše dodal: „Nebude se mluvit o ničem, co byste nemohli slyšet, a něco byste možná slyšet měli."
„Ale vždyť umírá," zaprotestoval Devin, který cítil, že se situace vychyluje z mezí přirozenosti. „Ona umírá, a je to přece…"
Alessanovy oči hleděly cize.
„Umírá a je to moje matka," zašeptal. „Já vím. Proto vás tam chci. Možná se dozvíme něco nového. To bychom měli slyšet všichni."
Otočil se a vykročil ke dveřím ložnice. Danoleon stál, nehnul se z místa. Alessan se před velekněžem zastavil, chvíli se navzájem pozorovali, kníže zašeptal něco, co Devin neslyšel, nato se naklonil a políbil starého muže na tvář.
Pokračoval v chůzi. U dveří se zarazil a pomalu, zhluboka se nadechl. Zvedl ruku, jako by si chtěl prohrábnout vlasy, ale záměr nedokončil. Na tváři se mu mihl tajemný úsměv, jako by se mu něco vybavilo z paměti.
„Takový hloupý zvyk," pronesl ke všem a nikomu. Otevřel dveře a vstoupil. Ostatní ho následovali.

Velekněžova ložnice byla skoro tak veliká jako přijímací salon, ale velmi prostě zařízená. Dvě křesla, sešlapaný hrubý venkovský koberec a předložky, skříňka s umyvadlem a džbánem na vodu, psací stůl, lodní kufr, v koutě malé dveře k příslušenství. Krb ve stěně byl dvojčetem toho v salonu a ústil do stejného komínu. Navzdory mírnému dni v něm plápolal oheň a sálalo z něj teplo, přitom obě okna byla otevřena, ale závěsy zčásti zatažené tak, aby propouštěly nepřímé světlo.
Postel u zadní stěny pod stříbrnou Eanninou hvězdou byla rozměrná, aby vyhovovala Danoleonově vysoké majestátní postavě, ale rovněž prostá a bez ozdob. Chyběla nebesa, čtyři sloupky v rozích a zadní čelo postele prozrazovaly, že je vyrobena z borovicového dřeva.
Byla prázdná.
Znervóznělý Devin prošel dveřmi za Alessanem a velekněžem a čekal, že tam spatří umírající ženu. Pohlédl víc než rozpačitě ke dveřím k příslušenství. A málem leknutím nadskočil, když se z příšeří vedle krbu, kam nedopadalo světlo z oken, ozval hlas.
„Kdo jsou ti cizinci?"
Alessan hned po vstupu do ložnice neomylně zamířil ke krbu, veden šestým smyslem momentálně vyhrazeným jen jemu, proto ho nepřekvapilo a nevyvedlo z míry, když zazněl chladný hlas. Ani to, že žena vystoupila z příšeří, stanula u jednoho z křesel, poté se posadila a s hlavou vztyčenou se na něho zadívala. Na ně všechny.
Pasithea di Tigana, dcera Seraziho, manželka knížete Valentina. V mládí musela být ženou nedostižné krásy, krása ji zdobila i tady a teď, před prahem poslední z Morianiných bran. Byla vysoká a velmi štíhlá, což částečně zřejmě způsobila nemoc, která v ní hlodala. Čišela z jejího obličeje, bledého a téměř průhledného, v němž se příliš ostře rýsovaly lícní kosti. Její dlouhé šaty měly vysoký stojatý límec, který zakrýval krk, karmínová barva látky podtrhovala její nepřirozenou nepozemskou bledost – Devinovi připadalo, že už přešla k Morian a ohlíží se po nich z druhého břehu.
Ale ruce s dlouhými prsty jí zdobily velmi pozemské zlaté prsteny a z náhrdelníku, který spočíval na jejích šatech, oslnivě zářil modrý drahokam. Vlasy měla sčesané a chráněné černou síťkou, což už na Dlani dávno vyšlo z módy.
Devin vůbec nepochyboval, že současná móda pro tuto ženu znamená míň než nic. Její oči na něho krátce, znepokojivě, zkoumavě pohlédly, pak se přenesly na Erleina a nakonec spočinuly na synovi.
Na synovi, kterého viděla naposled, když mu bylo čtrnáct let.
Měla šedé oči jako Alessan, ale přísnější, chladně se leskly a nedávaly nahlédnout do duše, jako by je vybrousil z polodrahokamů. Ve záblescích plamenů se horečně, vyzývavě třpytily, a ještě než opět promluvila, aniž čekala na odpověď na první otázku, Devin pochopil, že z nich hledí zlost.
Byla patrná z arogantního výrazu její tváře, ze vzpřímeného držení těla i z toho, jak svírala prsty opěrky křesla. Spalující plamen vnitřního hněvu, který dávno pohasl, zadušený slovy a každodenností, znovu ožil. Umírala ve skrýši, zatímco ten, kdo zabil jejího manžela, vládne zemi. To všechno tu bylo a vyčetl by to každý, kdo věděl i jen zlomek toho, co se stalo.
Devin polkl a potlačil nutkání vyběhnout ze dveří, dostat se z jejího dosahu. Vzápětí pochopil, že se nemusí ničeho obávat, protože pro ženu v křesle znamenal nulu, nic. Jako by tu ani nebyl. Nepoložila úvodní otázku proto, aby na ni někdo odpověděl, nezáleželo jí na tom, co jsou zač. Musela se vyrovnat s přítomností jediného z nich.
Dlouho, a vteřiny se zdály věčností, si beze slova prohlížela od hlavy k patě Alessana, bílá, panovačná tvář nedávala najevo žádné pohnutí. Nakonec pomalu zavrtěla hlavou a řekla: „Tvůj otec byl takový krásný muž."
Devin sebou na ta slova i tón, jakým byla pronesena, trhl, kdežto Alessan navenek téměř nezareagoval. Poklidně přikývl na souhlas. „Já vím. Pamatuju si. A mí bratři taky." Usmál se a nevyhnul se ironii. „Než se dostalo na mě, to nejlepší se vyčerpalo."
Hovořil tiše, ale když domluvil, podíval se významně na Danoleona a velekněz pochopil. Vzápětí něco zašeptal Torremu a ten vyšel z ložnice.
Aby stál na stráži, pochopil Devin, a navzdory teplu v místnosti ho zamrazilo. Zazněla tu slova, která mohla všechny zabít. Pohlédl na Erleina a zjistil, že čaroděj vytáhl z pouzdra harfu. Zachmuřený Senzian zaujal postavení poblíž okna a začal tiše preludovat.

Erlein samozřejmě ví, co dělá, pomyslel si Devin. Přišli sem údajně zahrát umírající ženě. Leckdo by se divil, kdyby se z ložnice neozvala žádná hudba. Devinovi ovšem právě nebylo moc do zpěvu.
„Muzikanti," pohrdavě pronesla žena v křesle směrem k synovi. „To je nádhera. Přijel jsi mi zahrát nějakou odrhovačku? Ukázat mi, že umíš něco veledůležitého? Ulehčit matčině duši, než zemřu?" Všechno to znělo až nesnesitelně.
Alessan se nepohnul, ačkoli i on teď zbledl. Jinak neprozradil žádné vnitřní hnutí, snad jen svým přehnaně uvolněným, až ležérním chováním.
„Když dovolíš, vážená máti, zahraju ti," řekl tiše. „Vzpomínám si, že v jistých dobách tě hudba potěšila."
V očích sedící ženy se chladně zablýsklo. „Tehdy doba hudbě přála. Protože jsme vládli. Protože muži v naší rodině byli muži nejen příslušností k svému pohlaví."
„Vzpomínám si," řekl Alessan trochu ostřeji. „Opravdoví muži, všichni tak obdivuhodně hrdí. Muži, kteří by hravě zbořili hradby Chiary a dávno zabili Brandina, kdyby jeho nejhrůznější teror tak krutě nepředznamenal jejich osud. Nemůžeme to nechat aspoň teď spát, máti? Jsme poslední svého rodu a nemluvili jsme spolu devatenáct let." Jeho hlas zjihl, nečekaně zrozpačitěl. „Musíme se dál přít, nemůžeme si říct něco víc, než co obsahovaly naše dopisy? Poslala jsi pro mě jen proto, abys mi zopakovala to, co jsi mi mnohokrát napsala?"
Stará žena zavrtěla hlavou. Arogantní, zavilá a nesmiřitelná jako smrt, která si pro ni přišla.
„Ne, to ne," odpověděla. „Nezbývá mi tolik dechu, abych s ním mohla plýtvat. Povolala jsem tě sem, abych na smrtelném loži tebe a tvoji krev proklela."
„Ne!" vykřikl Devin, dřív než v sobě potlačil spontánní hnutí.
V témže okamžiku postoupil dlouhým krokem vpřed Danoleon. „Paní, to nesmíš," řekl ztrápeně hlubokým hlasem. „Teď není…"
„Umírám," přerušila ho rázně Pasithea, dcera Seraziho. Na tvářích jí naskočily nepřirozené lesklé skvrny. „Nebudu ti už naslouchat, Danoleone. A vůbec nikomu. Čekej, říkal jsi mi celá léta. Buď trpělivá, nabádal jsi mě. Jenže já nemám čas trpělivě čekat. Do zítřka budu mrtvá. Očekává mě Morian. Nemám čas, abych se kochala tím, jak moje zbabělé dítě vesele putuje po Dlani a vyhrává odrhovačky na vesnických svatbách."
Vtom disharmonicky zadrnčely struny harfy.
„To je ignorantská nehoráznost," zvolal Erlein di Senzio od okna. Zarazil se, jako by se zalekl vlastního výbuchu.
„Triáda ví, že nemám důvod, aby miloval tvého syna. Ale teď konečně chápu, odkud se bere jeho arogance, přezíravý postoj k životům jiných lidí, ke všemu kromě vlastního cíle. Jestli ho ovšem nazýváš zbabělcem jen proto, že se nepokusil zabít Brandina Ygrathského, pak zemřeš jako nadutá a pošetilá žena. Ostatně, abych byl naprosto upřímný, to mě v téhle provincii nijak nepřekvapuje!"
Opřel se o okenní římsu, ztěžka oddychoval a na nikoho nepohlédl. V nastalém tichu se Alessan konečně pohnul. Jeho dosavadní vyrovnanost byla nepřirozená a nelidská, nyní klesl na kolena vedle matčina křesla.
„Už jsi mě proklela," řekl přidušeně. „Nevzpomínáš si? Po větší část života jsem žil ve stínu kletby. Z mnoha důvodů by pro mě bylo snazší zemřít už před lety. Mohli jsme se s Baerdem pokusit zabít tyrana na Chiaře, třeba by se nám to nějakým zázrakem podařilo. V noci jsme o tom mluvívali, každou noc, když jsme jako chlapci pobývali v Quileie. Vymysleli jsme snad stovku plánů, jak ho na ostrově zavraždit. A snili jsme o tom, jak nás po smrti budou lidi v provincii milovat a ctít, protože jsme jí navrátili jméno."
Šeptal s téměř hypnotickou naléhavostí. Devin pohlédl na Danoleona: v obličeji se mu zračilo pohnutí, sedl si do druhého křesla. Pasithea působila jako chladná, manýristická socha z mramoru. Devin se tiše přesunul ke krbu a marně se snažil potlačit třas. Erlein se nehnul od okna. Rozezvučel něžně harfu, náhodně se probíral strunami a tóny, ale nerozvinul melodii.
„Ubíhala léta, dospěli jsme," pokračoval Alessan, hlas prostoupený neodbytnou, zoufalou potřebou porozumění. „Jednoho letního slunovratu se Marius s naší pomocí stal králem v Quileie. Debatovali jsme potom ve třech a naše úvahy se nesly jiným směrem. Baerd a já jsme pochopili pravdu o světě a moci. A tehdy se se mnou udála ta změna. Vzkřičilo ve mně něco nového, rostlo to a rostlo a dozrálo v myšlenku a sen větší a významnější než jen zabít tyrana. Vrátili jsme se na Dlaň a začali cestovat. Ano, jako muzikanti. Taky jako řemeslníci, kupci, zedníci a pomocníci na stavbách, tělesná stráž senzijského bankéře, námořníci na desítkách obchodních lodí, v roce Her Triády i jako sportovci. Ale předtím, než jsme se vydali na cesty, matko, než jsme se vrátili přes hory na sever, moje vnitřní proměna dozrála. Pochopil jsem konečně, co je mým nejvlastnějším životním posláním. Co musím udělat nebo se o to aspoň pokusit. Víš to taky, ví to Danoleon, před lety jsem vám napsal, k čemu jsem prozřel, a požádal vás, abyste mi k tomu požehnali. Pravda je prostá: aby byl celý poloostrov opět svobodný, musíme svrhnout oba tyrany."
Matčin zastřený, nesmiřitelný a neodpouštějící hlas převážil nad jeho vzrušenou obhajobou. „Vzpomínám si. Pamatuju si na den, kdy přišel tvůj dopis. A i dnes ti zopakuju, co jsem ti napsala na hrad té děvky v Certandu: vykoupíš svobodu Corte, Astibaru a Tregey za cenu jména a totožnosti Tigany. Pro svět přestaneme existovat. Ztratíme všechno, co jsme měli a čím jsme byli, než přitáhl Brandin. Zaplatíme za to nenaplněnou pomstou a naší hrdostí."
„Ta naše hrdost," vydechl sotva slyšitelně Alessan. „Ach, ta naše hrdost. Vychovávali jste mě k hrdosti. Ty jsi ji ve mně pěstovala dokonce víc než otec. Ale jako muž jsem zjistil i něco jiného. Ve vyhnanství. A to, že svou hrdost má i Astibar. Stejně tak Senzio, Asoli a Certando. A pochopil jsem, že v roce, kdy se na nás vrhli tyrani, zahubila Dlaň právě hrdost."
„Dlaň?" tázavě vykřikla Pasithea. „Co je to Dlaň? Výběžek pevniny. Skála a půda obklopená vodou. Proč bychom se měli starat o celý poloostrov?"
„A co je Tigana?" zeptal se úsečně Erlein di Senzio, harfa v jeho rukou oněměla.
Pasithea mu věnovala zničující pohled. „To by snad pokořený čaroděj měl vědět!" řekla sžíravě, s úmyslem ranit. Devin

žasl, jak čile jí to myslí, nikdo jí o Erleinovi nic neřekl, odvodila si, co je zač, z útržků hovoru.
Pokračovala. „Tigana je země, kde v době, kdy byl svět mladý, ulehl Adaon s Micaelou, obdařil ji svou láskou a dítětem, a dítě a všechny, kteří z něho vzejdou, nadal zvláštní mocí. Od té noci svět urazil hodný kus cesty, poslední potomek vyvoleného rodu stojí teď tady a veškerá minulost jeho lidu mu proklouzla mezi prsty.“ Předklonila se, šedé oči jí plály, zvýšila hlas k obžalobě. „Všechno mu proklouzlo mezi prsty. Je to blázen a zbabělec, od každého rovným dílem. V sázce pro všechny generace je mnohem víc než svoboda poloostrova!“
Svezla se dozadu, rozkašlala se, vytáhla z kapsy šatů čtvercový modrý hedvábný kapesník. Devin zahlédl, že se Alessan začal zvedat, ale zarazil se. Matka kašlala tak, že to lomcovalo celým jejím tělem, a Devin, než se stačil odvrátit, spatřil, že se hedvábný kapesník začervenal krví. Alessan, klečící na koberci vedle ní, svěsil hlavu.
Erlein di Senzio z místa, kde stál, pravděpodobně nemohl vidět krev a řekl: „Mám ti vyprávět legendu o vyvolenosti Senzia? Nebo Astibaru? Chceš, abych ti zazpíval o Eanně, jak na Chiaře tvořila hvězdy ke slávě svého milování s bohem na ostrově? Víš, proč si Certando činí nárok na to, aby je nazývali srdcem a duší Dlaně? Vzpomínáš si na carlozzie? Na Noční chodce na vysočině před dvěma sty lety?“
Žena v křesle se s námahou znovu narovnala a zlobně si ho měřila očima. Přestože se jí bál a nenáviděl ji pro slova, chování a vůbec všechno, čím kdy ublížila synovi, Devin se před takovou mírou odvahy a silou vůle cítil zahanbeně.
„V tom to právě je,“ řekla mírněji, zjevně šetřila síly. „V tom spočívá podstata věci. Copak nechápete? Já ty legendy znám. Každý trochu vzdělaný a sečtělý člověk i kdejaký zabedněnec, který kdy slyšel sentimentální kvílení trubadúra, je zná. Dneska se zpívá na dvacet různých písní o Eanně a Adaonovi na Sangariu. Ale už ne o naší zemi. Rozumíte? O Tiganě se nezpívá. Kdo by opěvoval Micaelu pod hvězdami na mořském břehu, když neexistujeme? Kdo by o nás zpíval, když celá jedna generace se rozprchla po světě a vymřela?
„Já,“ ozval se Devin, ruce svěšené podél těla.
Zahlédl, že Alessan zvedl hlavu, zatímco Pasithea se k němu natočila a upřeně ho pozorovala chladnýma očima. „My všichni,“ řekl co nejpevněji. Zadíval se na knížete a vzápětí se přinutil čelit pohledu umírající ženy, stravované vlastní hrdostí. „Celá Dlaň tu píseň uslyší znovu, paní. Protože tvůj syn není zbabělec. Ani ješitný pošetilec, který by v mládí zemřel pro krátkodechou slávu. Usiluje o něco většího a dosáhne toho. Něco se letos na jaře děje a on dokáže, co si předsevzal: osvobodí poloostrov a vrátí Tiganě před světem jméno.“
Domluvil a lapal po dechu, jako by doběhl do cíle závodu. Ale o chvíli nato cítil, že rudne zahanbením. Pasithea, dcera Seraziho, se rozesmála. Vysmívala se mu, křehké, vychrtlé tělo se otřásalo v křesle. Její vřeštivý smích se proměnil v prudký záchvat kašle, přiložila si k ústům modrý hedvábný kapesník, a když ho nakonec odtáhla, byl samá krev. Zaryla ruce do loketních opěrek, aby se uklidnila.
„Jsi dítě,“ pronesla konečně. „A zrovna tak je dítě i můj syn, přestože šediví. Ostatně nepochybuju, že stejné dítě je i Baerd, syn Saevarův, obdařený jen zpola krásou a talentem svého otce. Něco se letos na jaře děje,“ zapitvořila se nelítostně trefně. Její hlas mrazivě praštěl jako ledový příkrov v předjaří. „Máte, vy děti, ponětí, co se teď doopravdy na Dlani děje?“
Její syn se pomalu vztyčil a stanul vedle ní. „Jsme na cestě řadu dní a nocí. Nedostaly se k nám žádné informace. Co se děje?“
„Zmínil jsem se, že přišly nové zprávy,“ rychle zasáhl Danoleon. „Ale nebyla příležitost, abych vám…“
„To mě těší,“ přerušila ho Pasithea. „To mě moc těší. Zdá se, že mám pořád co říct synovi, než ho navěky opustím. Něco, co neví a co by ho ve snu nenapadlo.“ Opět se napřímila v křesle, oči se jí chladně leskly jako led v modrém měsíčním světle. Hlas deformovalo neovladatelné vzrušení. Šílený strach, silnější než strach ze smrti.
„Včera před západem slunce, na konci kvatembrových dní, přijel posel,“ řekla. „Ygrathan, přivezl ze Stevanienu novinky z Chiary. Tak naléhavé zprávy, že Brandin využil svého magického spojení, informoval všechny guvernéry s tím, aby zprávy šířili dál.“
„Jaké zprávy?“ Alessan se vypjal, jako by očekával ránu.
„Jaké zprávy? Především o tom, můj neschopný synu, že Brandin abdikoval jako král ygrathský. Odeslal do Ygrathu armádu. A guvernéry. Ti, kteří se rozhodli, že zůstanou s ním, musí se stát občany poloostrova. A to nového dominia, království Západní Dlaně, které se skládá z Chiary, Corte, Asoli a Dolního Corte. Ze čtyř provincií pod Brandinovou vládou se sídlem na ostrově. Vyhlásil nezávislost na Ygrathu, nejsme už kolonií. Daně se sníží na polovinu a budeme se na nich podílet rovným dílem. S okamžitou platností. Podstatně víc než o polovinu se sníží daně v Dolním Corte. Poneseme stejné břímě jako jiní. Posel říkal, že obyvatelé této provincie – lid, jemuž vládl tvůj otec – provolávali Brandinovi slávu v ulicích Stevanienu.“
Alessan se opatrně, jako by nesl na zádech něco velkého a těžkého, co by mohlo sklouznout a spadnout, obrátil k Danoleonovi. Ten přikývl.
„Zdá se, že před třemi dny došlo na ostrově k pokusu o atentát,“ řekl velekněz. „Zosnovali ho v Ygrathu společně královna a Brandinův syn regent. Neuspěli patrně jen díky zásahu jedné z Brandinových tributních žen. Té z Certanda, kvůli níž málem vypukla válka. Před dvanácti čtrnácti lety, možná si vzpomeneš. Brandinem to patrně otřáslo natolik, že zásadně změnil vladařské úmysly. Ne ohledně panování nad Dlaní, Tiganou a své pomsty, ale ve vztahu k Ygrathu, aby tady mohl pokračovat.“
„A taky bude pokračovat,“ řekla Pasithea. „Tigana zahyne, padne definitivně za oběť jeho pomstě a náš lid při tom bude provolávat slávu tyranovi. Člověku, který zabil tvého otce.“
Alessan mechanicky pokyvoval hlavou. Zdálo se, že skoro neposlouchá, jako by se náhle zcela uzavřel do sebe. Pasithea to zpozorovala, umlkla a dívala se na syna. Všichni v místnosti mrtvolně znehybněli. Zvenčí doléhaly k jejich uším spontánní výkřiky a smích dětí na hřišti, tím víc ticho uvnitř ohlušovalo. Devin naslouchal vzdálenému veselí a snažil se potlačit chaos v duši a vyrovnat se s tím, co právě vyslechl.

Podíval se na Erleina, který odložil harfu na okenní římsu a s ustaraným, unaveným výrazem přešel blíž k ostatním.
Devin zoufale nutil k činnosti mozek, usilovně shromažďoval útržky myšlenek, ale zprávy ho zastihly beznadějně nepřipraveného. Nezávislost na Ygrathu. To přece chtěli, ne? Jenže ne v této podobě. Brandin zůstává, neosvobodili se od něho, z vlivu jeho magické moci. A Tigana? Co bude s Tiganou?
A pak na něho naprosto nečekaně dolehlo něco jiného. Poněkud zvláštního. V koutku mysli procitlo cosi rušivého a neodbytného. Přesvědčovalo ho, že by měl něco vědět, na něco si vzpomenout.
Pak ho to něco stejně nečekaně naráz osvítilo. Totiž…
Ano, přesně věděl, co tu nehraje.
Devin zavřel na chvíli oči, aby potlačil ochromující strach. Pak co nejklidněji vykročil od zdi u krbu, kde po celou dobu stál.
Alessan právě mluvil, a to téměř pro sebe. „To samozřejmě mění situaci. V mnoha směrech. Musím si to promyslet, ale domnívám se, že nám to dost pomůže. Je to spíš dar než prokletí.
„Cože? Vážně jsi tak prostoduchý?“ vyštěkla matka. „Provolávají slávu tyranovi v ulicích Avalle!“
Devin sebou při vyslovení původního jméno škubl, srdce se mu sevřelo prudkou bolestí, ale nutil se jít dál. V duchu nabýval děsivou jistotu.
„Slyšel jsem tě a rozumím. Ale pochopila jsi ty?“ Alessan si znovu klekl na koberec vedle matčina křesla. „Ygrathská armáda odejde. Jestli bude muset Brandin vést válku, tak s vojskem složeným z našich lidí a zbytkem Ygrathanů, kteří s ním zůstanou. Jenže… ach, matko! Co myslíš, že udělá barbadiorský vládce Astibaru, až se to dozví?“
„Neudělá nic,“ prohlásila stroze Pasithea. „Alberico je straspytel a vězí po krk ve vlastních sítích, upnul se především k tomu, aby získal císařskou tiáru. A s Brandinem zůstane nejmíň čtvrtina armády. Lidé, co mu provolávají slávu, jsou nejutlačovanější na poloostrově. Jestliže jásají oni, co myslíš, že se děje jinde? Nechápeš, že se může na Chiaře, v Corte a Asoli zformovat armáda pro boj s Barbadiorem a za muže, který se zřekl vlastního království kvůli poloostrovu?“ Opět se rozkašlala, její tělo se otřásalo ještě víc než předtím.
Devin neznal odpověď. Ještě o ní ani nezačal přemýšlet. Věděl, že se tím zásadně narušila rovnováha, vyváženost, o níž se zmiňoval Alessan a s níž ve svých plánech kalkuloval. A věděl i něco jiného.
Došel k oknu. Římsa mu sahala do výše prsou. Ne poprvé zalitoval, že je malý. Vzápětí poděkoval za odškodné, jehož se mu dostalo mrštností, vyslal bleskovou prosbu k Eanně, vzepřel se na rukou o římsu a přehoupl se jako gymnasta oknem do krytého sloupořadí. Slyšel, jak v ložnici stále drásavě, bolestně kašle Pasithea. Danoleon vykřikl.
Klopýtl a upadl, narazil přitom ramenem a bokem do sloupu. Překulil se a postavil se na nohy právě včas, aby zahlédl postavu v pracovním oděvu, která odskočila od zdi u okna, vztekle zanadávala a vyrazila tryskem od domu. Devin popadl nůž, který měl za opaskem, zmocnil se ho slepý hněv a málem mu zakalil rozum. Vřava na hřišti byla dost silná. Stejná jako předtím, když se s nimi kněz rozloučil.
Jenže teď se kněz s nimi rozloučil proto, aby je mohl špehovat pod oknem.
V okně se objevil Alessan, hned za ním Erlein.
„Savandi!“ vydechl Devin. „Vyslechl nás!“ houkl přes rameno, protože se už rozběhl za knězem. Letmo v duchu poděkoval léčiteli Rinaldovi za to, co provedl s jeho nohou v certandském chlévě. Pak ho opět přemohl hněv, strach a uvědomil si, že toho člověka musí za každou cenu chytit.
Přeskočil kamennou balustrádu krytého sloupořadí, aniž ztratil tempo. Savandi se s nejvyšším nasazením řítil do zadní části areálu svatyně. V dálce vlevo zahlédl Devin chlapce na hřišti. Zaťal zuby a běžel dál. Zatracení fráterníci! pomyslel si a zalykal se vzteky. Copak teď všechno zničí?
Kdyby se ve svatyni prozradila Alessanova totožnost, Devin nepochyboval, že by se zpráva o tom velmi brzy dostala k Brandinovi Ygrathskému. A vůbec nepochyboval, co by následovalo.
Vtom na něho zaútočila další znepokojivá, přímo děsivá myšlenka. Přinutil se zvýšit rychlost, nohy se mu jen kmitaly, plíce hltaly vzduch. Přenos myšlenek. Co když Savandi umí navázat spojení s králem? Co když Brandinův špeh ihned předá zprávu do Chiary?
Devin zaklel, ale jen v duchu, šetřil si dech, aby udržel rychlost. Obratný a rychlý Savandi běžel po cestě, minul malou budovu vlevo a s náskokem asi dvaceti kroků zabočil ostře doprava za zadní část chrámu.
Devin zahnul za roh. Savandi nikde. Na okamžik se zastavil, propadl zmatku. Odtud nevedly do chrámu žádné dveře. Vlevo se táhl široký, hustý zelený živý plot.
Pak spatřil, že se v určitém místě plot zatřásl, a vrhl se tam. U země byl menší otvor. Padl na břicho a plížil se skrz plot, poškrábal si při tom paže i obličej.
Dostal se do klášterního ambitu, který vymezoval rozlehlý vnitřní prostor, pojednaný se smyslem pro krásu, vyrovnanost a uměřenost, se stříkající fontánou uprostřed. Nestačil architekturu ocenit. Na ambit v severozápadním rohu navazovalo portico a dlouhá budova s kopulí na bližším konci. Savandi právě vyběhl po schodech do portika a zmizel ve dveřích budovy. Devin vzhlédl. V jednom z oken v prvním patře spatřil starého bělovlasého muže s propadlými tvářemi, který nepřítomně civěl do sluncem zalitého atria.
Devin se rozběhl ke dveřím a pochopil, kam se dostal. K nemocnici, kopule označovala kapli pro nemocné, kteří hledali útěchu u Eanny, ale nemohli se vypravit do chrámu.
Skokem překonal tři schody k portiku a prolétl dveřmi, nůž v ruce. Uvědomoval se, že při tak rychlém pronásledování se stává snadným terčem pro napadení ze zálohy, pokud si na něho Savandi počíhá. Nepovažoval to za pravděpodobné, ale to jen prohlubovalo jeho strach.
Savandi prchal pryč od míst, kde pobývají bratři kněží, od chrámu, kuchyní, ložnic, jídelny. To znamenalo, že nehledal pomoc a doopravdy nedoufal, že unikne.
Což naopak znamenalo, že se zřejmě pokusí o jediné, pokud mu Devin dopřeje dost času.

Dveře vedly do dlouhé chodby se schodištěm. Savandi se ztratil z dohledu, ale Devin pohlédl dolů a opět poděkoval v duchu Eanně. Při běhu areálem si kněz zablátil střevíce. Stopy se čitelně otiskly na kamennou podlahu a směřovaly dál chodbou, ne do schodů.
Devin utíkal chodbou a na jejím konci zahnul doleva. V pravidelných intervalech z ní vedly dveře k pokojům a také na protější straně klenutý vchod do nemocniční kaple. Většina dveří byla otevřena, většina pokojů prázdná.
V krátké chodbě za rohem narazil na jedny zavřené dveře, k nimž vedla Savandiho stopa. Devin vzal za kliku a na těžké dřevěné dveře nalehl ramenem. Zamčeno. Ani se nepohnuly.
Lapal po dechu, klesl na kolena a vytáhl z kapsy smotek drátu, který měl vždycky u sebe od dob, kdy poznal Marru. Ta ho naučila všechno o zámcích. Odvinul kus drátu a snažil se mu dát patřičný tvar, ale ruce se mu třásly. V očích ho štípal pot. Rychle si otřel čelo a snažil se uklidnit. Musí dveře otevřít dřív, než muž uvnitř odešle zprávu, která by je všechny zničila.
Z dálky se doneslo zaskřípění vstupních dveří.
V chodbě zaduněly rychlé kroky.
Aniž vzhlédl, Devin řekl: „Kdo se mě dotkne nebo se mi postaví, zemře. Savandi je špion krále ygrathského. Chci klíč k těmhle dveřím!“
„Hotovo!“ ozval se známý hlas. „Je odemčeno. Běž!“
Devin se letmo ohlédl přes rameno a spatřil Erleina di Senzio, který nad ním stál s mečem v ruce.
Devin se vztyčil a trhl klikou. Dveře se rozletěly. Vpadl do místnosti. V policích podél stěn stály skleněné nádoby různých tvarů, lahvičky, fióly, na stolech ležely lékařské nástroje. Savandi seděl na lavici uprostřed místnosti, rukama si svíral spánky a očividně se snažil soustředit.
„Ať shnije tvoje bídná duše!“ vykřikl Devin z plných plic. Savandi jako by okamžitě procitl. Vyskočil, zavrčel jako rozzuřená šelma a sáhl na stůl po skalpelu.
Ale nedosáhl.
Devin na kněze s řevem skočil a prsty levé ruky zabořil do očí. Pravou rukou se vší silou rozmáchl a zabořil Savandimu mezi žebra nůž. Bodl jednou, bodl podruhé, vedl ránu směrem nahoru, krutě a neúprosně, cítil, jak čepel nadskočila a zapraskala kost. Mladý kněz otevřel ústa dokořán a oči mu děsem vylezly z důlků. Krátce pisklavě zaječel a rozhodil ruce. Vzápětí zemřel.
Devin ho pustil, zhroutil se na lavici a lapal po dechu.
V hlavě mu bušila krev, cítil, jak mu žíly pulsují za spáncích. Na okamžik se mu zkalil zrak, musel zavřít oči. Když je otevřel, viděl, že se mu stále třesou ruce.
Erlein zasunul meč do pochvy. Přešel k Devinovi. „Stačil… stačil odeslat…?“ Devin zjistil, že nedokáže souvisle mluvit.
„Ne.“ Čaroděj zavrtěl hlavou. „Dostihl jsi ho včas. Nenavázal spojení. Nic neodeslal.“
Devin zíral do prázdných, strnulých očí a na mrtvolu mladého kněze, který je chtěl zradit. Jak dlouho? uvažoval. Jak dlouho už to dělal?
„Jak ses sem dostal?“ zeptal se sípavě Erleina. Ruce se mu pořád třásly. Prudce odložil zkrvavený nůž na stůl.
„Vyběhl jsem z ložnice za vámi. Viděl jsem vás před sebou, ale u chrámu jste se mi ztratili. Využil jsem magie. Přivedla mě sem Savandiho aura.“
„Prolezli jsme živým plotem do ambitu. Snažil se mi zmizet.“
„Pochopitelně. Zase krvácíš.“
„To nic.“ Devin se zhluboka nadechl. Z chodby dolehl dovnitř zvuk kroků. „Proč jsi sem běžel? Proč jsi to pro nás udělal?“
Erlein se na okamžik jakoby stáhl do obrany, ale brzy zkřivil tvář do charakteristického úšklebu. „Pro vás? Neblázni, Devine. Zemřel bych, kdyby zemřel Alessan. Podrobil si mě, pamatuješ? To byla sebeobrana. Nic jiného.“
Devin k němu vzhlédl, chtěl něco říct, něco důležitého, ale to už se kroky přiblížily ke dveřím a dovnitř spěšně vstoupil Danoleon a za ním Torre. Nikdo z nich nepromluvil, orientovali se v situaci.
„Pokoušel se o přenos myšlenek Brandinovi,“ řekl Devin. „Erlein a já jsme ho dostihli včas.“
Erlein odmítavě zamručel. „Dostihl ho Devin. Já jsem využil magie, abych je našel, a pak odemkl dveře. Nemyslím, že by si někdo všiml, co se dělo, ale pokud tu někde mají slídila, radši bychom měli před rozedněním odjet.“
Zdálo se, že Danoleon neslyšel. Díval se na Savandiho mrtvolu. Po tvářích mu stékaly slzy.
„Neplýtvej zármutkem nad mršinou zrádce,“ řekl důrazně Torre.
„Musím,“ zašeptal velekněz a sehnul se nad nehybným tělem. „Musím. Nechápeš? Narodil se v Avalle. Byl jedním z nás.“
Devin prudce odvrátil hlavu. Zvedl se mu žaludek, znovu se ho zmocnila krajní zuřivost, která ho katapultovala k honičce a odhodlání zabít. Byl jedním z nás. Vzpomněl si na Sandra Astibarského a okamžiky v lovecké chatě uprostřed lesů, kdy vyšlo najevo, že ho zradil vnuk. Dostal strach, že ho z toho skolí mrtvice. Byl jedním z nás.
Erlein di Senzio se rozesmál. Devin se k němu zlostně otočil a ruce sevřel v pěst. Z očí mu zřejmě koukala vražda, protože čaroděj rázem ztichl a úšklebek jako by mu setřel z tváře rouškou.
Chvíli bylo ticho.
Danoleon se napřímil, narovnal mohutná ramena. „S tímhle musíme naložit nanejvýš opatrně, aby se nikdo nedověděl, co se stalo. Savandiho smrt nesmí padnout na naše hosty. Mrtvolu tady zamkni, Torre. V noci, až budou všichni spát, tělo odstraníme.“
„Budou ho postrádat u večeře,“ upozornil Torre.
„Nebudou. Ty jsi fortnýř. Řekneš, že jsi ho viděl odpoledne projet na koni branou. Vydal se navštívit rodinu. Po kvatembrových dnech a pod dojmem zpráv z Chiary to bude znít pravděpodobně. Vyjížděl ven dost často a ne vždycky

s mým svolením. Teď už chápu proč. Pochybuju, že jel pokaždé do otcova domu. Tentokrát měl zkrátka Savandi smůlu, někdo ho zavraždil, jen vyjel z údolí."
Velekněžův hlas zněl tvrdě, Devin od něho takový tón ještě neslyšel. Byl jedním z nás. Opět se zadíval na mrtvého muže. Třetího, kterého zabil. A zase to bylo jiné. Strážný v Nievolově stáji i voják v průsmyku dělali to, kvůli čemu na Dlaň přišli. Oddaně sloužili moci, neskrývali, kým jsou, a stáli za tím, k čemu se přihlásili. Želel jejich smrti, protože takový životní postoj chápal.
Savandi se od nich lišil. S jeho smrtí to bylo jinak. Ať se tím Devin vnitřně zabýval sebevíc, svého činu nelitoval. Musel to udělat, uvědomoval si, a dolehla na něho tíseň, nemohl nezabodnout nůž do těla podruhé. Kvůli odporné zradě mladého kněze na vlastních krajanech, jeho usměvavé falši, která uvolnila v Devinovi násilnickou vášeň, o níž netušil. Téměř takovou, napadlo ho náhle, jako se rozhořela v Alienor na hradě Borso, byť ve velmi odlišné sféře života.
A možná v podstatě zdaleka ne tak odlišné. Ale bylo příliš nebezpečné v danou chvíli rozmotávat tak složitý uzel v bezprostřední přítomnosti smrti. Pod tíhou toho si náhle uvědomil, kdo chybí. Rychle pohlédl na Danoleona.
„Kde je Alessan?" zeptal se úsečně. „Proč nešel s vámi?"
Ale než se dočkal odpovědi, pochopil. Knížete mohl zadržet jeden jediný důvod na světě.
Velekněz se na něho zadíval. „Zůstal v mé ložnici. Se svou matkou. Ale obávám se, že teď už je po všem."
„Ne," vyhrkl Devin. „Ach ne!"
Vstal, vykročil ke dveřím, prošel jimi na chodbu, pokračoval k východu z nemocnice, vstoupil v pozdním odpoledni do šikmo dopadajícího slunečního světla a opět se rozběhl.
Utíkal podél zadní části chrámu, kolem malé budovy a zahrady, které si předtím nevšiml, po cestě k rezidenci velekněze, krytým sloupořadím k oknu, z něhož nedlouho předtím vyskočil, jako by zpátky odvíjel klubko vlny. Kéž by se dal čas vrátit, náhle spontánně zatoužil, a to nejen před honičku za Savandim, jejich příjezd sem, ale před příchod tyranů, kteří zaseli sémě neštěstí.
Ale čas se v jejich světě nedá libovolně převíjet jako klubko vlny. Ubíhá a věci se mění, k lepšímu či k horšímu: střídají se roční období, západem slunce končí den a svítání zaplaší noc, rok se řadí za rok, lidé se rodí, žijí z milosti Triády a umírají.
A umírají.
Alessan byl stále v ložnici, klečel na prostém koberci, ale tentokrát vedle postele, ne u těžkého tmavého dubového křesla jako předtím. Nezůstal nehnutě na místě, nezastavil se čas, slunce na obloze se klonilo k západu.
Devin si přál, aby mohl otočil kolem času zpět. Aby Alessan nebyl na všechno tak sám. Od svých prvních dnů v Tiganě, od chlapeckých let. Dávno už není chlapec, vlasy mu prošedivěly. Čas letí. Celých dvacet let trvalo, než se vrátil domů.
Matka ležela na velekněžově posteli. Alessan držel její ruku ve svých, jemně ji obepínal dlaněmi, jako člověk drží ptáčka, který by zahynul strachy, kdyby příliš sevřel, a ulétl, pokud by ruce příliš uvolnil.
Devin u okna zašramotil a kníže se po zvuku ohlédl. Jejich oči se setkaly. Devinovi zatrnulo bolestí a němým žalem. Jako by mu někdo zaťal dráp do srdce. Připadal si beznadějně neschopný vzhledem k tomu, co vyžadovala chvíle. Kéž by tu byl Baerd nebo Sandre, přál si. I Catriana by na rozdíl od něho věděla, co má dělat.
„Savandi je mrtvý," řekl. „Dostihli jsme ho včas." Alessan přikývl na znamení, že slyšel. Zadíval se znovu do matčina nebývale vyrovnaného obličeje. Takový klid se v něm pravděpodobně nezračil po celá dlouhá poslední léta jejího života. Čas pro ni neúprosně plynul, zbavoval ji paměti i hrdosti. Zbavoval ji lásky.
„Cítím s tebou," hlesl Devin. „Moc s tebou cítím, Alessane."
Kníže k němu opět vzhlédl, šedé oči jasné, ale nesmírně vzdálené. Jako by ve změti let hledal útržky minulosti. Zdálo se, že něco řekne, ale mlčel. Namísto toho po chvíli lehce pokrčil rameny, aby potvrdil, že přijímá skutečnost a bere na svá bedra další břímě, o němž všichni věděli.
Devina náhle zaskočil pocit, že už své břímě neunese. Alessanovo tiché podvolení se mu zasadilo poslední ránu do srdce. Připadal si rozervaný, raněný tvrdou pravdou světa a během věcí. Položil si hlavu na parapet a rozplakal se jako dítě před něčím nesmírným, s čím se nedokáže vypořádat.
Alessan klečel tiše v ložnici u postele a držel matčinu ruku ve svých. Slunce se klonilo v pozdním odpoledni k západu a šikmé zlaté paprsky dopadaly na podlahu ložnice, na něho, na postel a ženu, která na ní ležela, na zlaté mince, které jí zakrývaly šedé oči.
16
Jaro přišlo do města Astibaru brzy, jako téměř vždycky do této severozápadní části provincie v zálivu chráněném souostrovím. Na východě a na jihu ničím nezadržované větry od moře odsouvaly jaro o několik týdnů a nedovolovaly rybářským člunům tak časně vyplout dál od pobřeží.
V Senziu už kvetly stromy, sdělovali kupci v astibarském přístavu, bílé květy sejoií provoněly vzduch příslibem léta. Na Chiaře prý stále vládla zima, ale tak tomu v některých letech na ostrově časně zjara bývalo. Ale zanedlouho teplý vánek z Khardhunu prohřeje vzduch i moře kolem.
Senzio a Chiara.
Alberico Barbadiorský o obou provinciích přemýšlel celou bezesnou noc, ráno vstal a pokračoval v tom, a to po řadě podobných neklidných nocí, kdy si nijak neodpočinul a i v řídkých chvílích spánku ho pronásledovaly zlověstné, hrůzné sny.
Pokud byla zima neklidná, plná drobných incidentů a fám, události časného jara měly úplně jiný charakter. Nešlo o maličkosti, o nějaké okrajové provokace.
Všechno se seběhlo jakoby naráz. Alberico scházel ze své ložnice do státnické úřadovny a jeho nálada v předtuše

zpráv, které na něho čekají, s každým krokem nabývala na ponurosti.
Okna paláce byla otevřena, aby jimi proudil dovnitř jarní vánek. Teplé počasí posledních dnů to umožňovalo, po větší část podzimu a zimy tomu bránily rozkládající se mrtvoly nešťastníků vpletených na kola. Těla Sandrovců, Nievolovců, Scalvaiovců. Desítky namátkou vybraných básníků. Na čas to prakticky znemožnilo otevírat okna. Nicméně to bylo nutné a zároveň taky výnosné řešení, neboť Alberico půdu spiklenců zkonfiskoval. Těšilo ho, když nutnost a zisk kráčely ruku v ruce, nestávalo se to často, ale pokud k tomuto spojení došlo, Alberikovi Barbadiorskému skýtalo nejčistší radost z moci.
Letošní jaro se však moc neradoval, leda z nicotností, a nově rašící potíže odsouvaly ty zimní do kategorie drobných, pomíjivých nepříjemností, jako je náhlá noční metelice. Teď aby čelil rozvodněným řekám a záplavám, kam oko dohlédne.
Na samém počátku jara se zjistilo, že na jižní vysočině užil svých magických schopností čaroděj, ale slídila a dvacet pět mužů, které na něho vyslal Siferval, povraždili do posledního lidé mimo zákon. Takovému projevu opovážlivosti a vzpurnosti se ani nechtělo věřit.
Nemohl podniknout ani rozsáhlejší odvetnou akci: ve vesnicích a zemědělských usedlostech roztroušených po vysočině nenáviděli lidé bandity stejně či ještě víc než Barbadiořané. Stalo se to o kvatembrové noci, kdy žádný slušný člověk nevyjde z domu, takže nikdo neviděl, kdo spáchal tak bezpříkladný čin. Siferval vyslal dalších sto mužů z pevnosti Ortiz, aby zločince dopadli. Nenarazili na nejmenší stopu. Kromě vyhaslých ohnišť v kopcích. Jako by dvacet pět mužů zmasakrovali duchové: horalé, jak se dalo předpokládat, to také prohlašovali. Ostatně všeobecně se soudilo, že o kvatembrových nocích navštěvují svět mrtví. Mrtví, kteří touží po pomstě.
„Mrtví si počínají vynalézavě, opeřují šípy novým způsobem," uváděl trpce Siferval ve své písemné zprávě, kterou přivezli na sever dva kapitáni. Poslové zbledli hrůzou a rychle ustoupili před rozlíceným Alberikem. Byla to totiž právě Třetí kompanie, která připustila, aby jí zabili dvacet pět mužů, a poté ze svých řad vyslala dalších sto břídilů, jejichž putování po kopcích nakonec vyloudilo leda smích.
Alberika to dohánělo k šílenství. Musel potlačit nutkání vypálit nejbližší certandskou vesnici, věděl, že dlouhodobě by ho to poškodilo. Podkopalo by to prospěch z přísně omezených represí v důsledku sandrovského spiknutí. Tu noc mu opět ochablo oční víčko jako na počátku podzimu.
Jenže krátce nato přišly zprávy z Quileiy.
Po tamějším překvapivém pádu matriarchátu se Alberico kojil velkými nadějemi. Quileia představovala obrovský nenasycený trh, říši se tam nabízely hotové žně. A hlavně, bdělý strážce západních hranic říše a vládce Východní Dlaně Alberico ji zahrne pod záminkou ochrany do sféry svého vlivu.
Tolik velkých nadějí a příslibů, a teď tak mizerné vyhlídky. I kdyby se Marius, ten zmrzačený vražedník kněžek, rozhodl obchodovat s Ygrathem na západě stejně jako s východem, bylo by to pořád ještě dobré. Quileia je víc než dost velká, aby štědře odměnila obě strany. Na čas určitě. A brzy by se možná podařilo přesvědčit neotesaného kolegu, jak nesmírně výhodné by pro něho bylo, kdyby se zaměřil jen na obchod s Barbadiorem.
Z dějin Barbadiorské říše je známo mnoho metod, v drtivé většině dávno vynalezených a osvědčených, některé jemné, jiné drsnější, jak lidem vnutit určitý pohled na cokoli. Alberico jejich rejstřík rozšířil o některé modernější způsoby přesvědčování slabších monarchů, aby nahlíželi věci žádoucím prizmatem. Hodlal jich plně využít, jen co se usadí doma.
Jen co dosedne na trůn jako císař. To je jeho hlavní, ze všeho nejdůležitější cíl. Jenže jarní události tomu zásadně odporovaly.
Mario Quileiský potěšitelně rychle odpověděl na Alberikovu nejnovější velkorysou nabídku na rozvoj obchodních styků. Posel list doručil přímo do Sifervalových rukou v pevnosti Ortiz.
Bohužel krátké potěšení vzalo zcela a definitivně zasvé, když dopis, považovaný za důležitý, přivezl na sever do Astibaru osobně sám Siferval. Nečekaně vytříbené, rafinovaně stylizované poselství, plné zdvořilostních frází a vytáček, dávalo naprosto jasně a jednoznačně na srozuměnou: quileiský král si s lítostí uvědomuje, že pozice Brandina Ygrathského na Dlani je pevnější a mocnější, nemůže tudíž riskovat hněv krále ygrathského tím, že bude obchodovat s Alberikem, který navíc není prvním mužem říše, i když si to ze srdce přeje.
Takové poselství dokáže člověka snadno rozzuřit tak, že by na potkání vraždil.
I když se Alberico usilovně ovládal, všímal si, jak se před ním v obavách choulí jeho úředníci a rádci, i veliteli Třetí kompanie se oči nakrátko rozšířily strachem, než se vzpamatoval. Ale potom, když mu Siferval předal druhý list, jehož originál, jak vysvětlil, šikovně vytáhl z pouzdra na sedle upovídaného a podrouženého quileiského posla a opsal, Alberiko se přestal kontrolovat.
Musel se odvrátit, přešel k oknům své oficiální pracovny a zhluboka dýchal, aby uklidnil rozbouřenou mysl. Cítil, že mu zase poklesává a cuká pravé oční víčko, od doby, kdy málem zahynul v Sandrových lesích, se tiku nezbavil.
Mohutnýma rukama železně svíral parapet, nutil se ke klidu, aby mohl zodpovědně zvážit, co ze zachyceného poselství vyplývá, ale jeho snaha se ukázala jako iluzorní. V ranním slunci na něho doléhaly černé myšlenky a zuřivě jím zmítaly jako rozbouřené moře.
Senzio! Ten quileiský blázen se pokouší navázat styky s těmi prostopášnými loutkami v deváté provincii! Ani se nechtělo věřit, že někdo, byť zelenáč ve světě moci, může být takový imbecil.
Obrácen zády ke svým rádcům a velitelům civěl Alberiko netečně na sluncem zalité Velké náměstí a horečně uvažoval, jak bude vypadat před světem. Před tou částí světa, na níž záleželo: před císařem a jeho nohsledy, před těmi, kdo se považují za Alberikovy soupeře. Jak zareagují na to, jestliže Brandin Ygrathský bude čile obchodovat s jihem, jestliže senzijští kupci se budou bezstarostně plavit podél souostroví, astibarského a tregeského hornatého pobřeží do quileiských přístavů pro všechno to bájné zboží oné země, s nímž kněžky tak dlouho nedovolovaly obchodovat?

Říši byl odepřen přístup na nový trh. Protože ve srovnání s Brandinem Ygrathským se pozice Alberika Barbadiorského nepovažuje za dostatečně pevnou a mocnou… Alberico se potil, cítil, jak mu studené kapky stékají po zádech. Svalstvo u srdce se mu sevřelo a vystřelilo pronikavou bolest do prsou. Nutil se pravidelně, pomalu dýchat, dokud to nepřejde.
Tak slibný zdroj jako by se náhle proměnil v dýku, ostřejší a hrozivější, než na něho chystají nepřátelé v Barbadioru. Senzio. Přemýšlel a snil o deváté provincii celé dlouhé měsíce, kdy zemi pokryl sníh a led, za neklidných nocí hledal způsob, jak změnit běh věcí, znovu ovládnout situaci, která si čím dál víc podmaňovala jeho, namísto aby ji formoval ke svému obrazu.
A to bylo v zimě, ještě předtím, než dorazily přes hřebeny hor zprávy z jihu.
Krátce poté, právě když v astibarských zahradách rozkvétaly první květiny, se objevily novinky odjinud. Dokonce v témže týdnu přišla zpráva, že se někdo pokusil zavraždit Brandina Ygrathského.
Pokusil, ale neuspěl. Po jednu dokonale blaženou noc se Alberico ve snu opájel iluzorním triumfem. Zdálo se mu pořád dokola, tak závratná to byla rozkoš, o tom, že vrah – podle zpráv střílející kuší – nechybil. Ach, těžko si představit něco dokonalejšího a lépe načasovaného, co by přesněji odpovídalo jeho touze. Považoval by to za dar, jako by se na něho usmála nejvyšší říšská božstva. Za rok, za půl roku by se zmocnil celého poloostrova Dlaň. Zmrzačený quileiský monarcha, který zoufale potřebuje navázat styky s vnějším světem, by musel bezvýhradně přijmout podmínky vzájemného obchodu, jež by mu Alberico nadiktoval.
A říše? Spadla by mu do klína, přinejhorším do roka.
S takovou nezměrnou mocí by ani nemusel čekat, až churavý císař konečně zemře. Stačilo by připlout domů s armádou jako vítěz a uznávaný hrdina. Zpočátku by obyvatele zahrnul obilím, zlatem, zdarma by se rozlévalo víno z Dlaně…
To by bylo úžasné. Alberico onu jedinou noc snil a ve spaní se usmíval. Když se probudil, sešel po schodech do pracovny, kde už na něho čekali s ponurým výrazem ve tváři jeho tři velitelé. A s nimi další posel. Opět ze západu, pouhý den po předchozím, a s novinkami, které nenávratně rozdrtily dvacetiletou rovnováhu napadrť.
Brandin abdikoval v Ygrathu a prohlásil se za krále Západní Dlaně.
Na Chiaře, oznámil posel a roztřásl se, když viděl, jak se tváří jeho pán, krátce po oznámení změn vypukly oslavy.
„A co Ygrathané?“ zeptal se úsečně velitel První kompanie Karalius, ačkoli neměl vlastně právo promluvit.
„Většina se chystá domů,“ odpověděl posel. „Kdyby zůstali, museli by si změnit občanství, stát se občany nového království.“
„Říkáš, že se chystají domů,“ pravil Alberico a tvářil se důležitě a nezúčastněně, čímž maskoval prudký vír emocí. „To víš, nebo jsi to slyšel, či se jen dohaduješ?“
Posel zpopelavěl, koktal cosi o logice, zřejmých důsledcích a předpokladech…
„Vyřízněte mu jazyk a pak ho usmrťte,“ přikázal Alberico. „Nezáleží na tom jak. Hoďte ho jako potravu šelmám. Mí poslové přinášejí jen zaručené zprávy. Závěry si vyvodím sám.“
Posel namístě omdlel a rozplácl se na podlahu. Bylo vidět, že se pokálel. Grancial, velitel Druhé kompanie, rychle přivolal gestem dva muže, aby ho odnesli.
Alberico se neobtěžoval, aby se po něm podíval. Svým způsobem byl rád, že posel mluvil tak hloupě. To omlouvalo jeho potřebu zabíjet.
Luskl prsty a pokynul svému sekretáři, aby spěšně vyprovodil z pracovny všechny přítomné až na tři velitele. Ne že by někdo z úředníků za tak zvláštních okolností chtěl prodlít. Takže jim to nevadilo. Alberico nikomu z nich moc nevěřil. Nevěřil ani svým velitelům, ale potřeboval je a oni potřebovali jeho, proto mezi nimi jitřil rozpory a vzájemnou řevnivost. Osvědčilo se to. Aspoň doposavad.
Záleželo ovšem na tom, co bude teď. Brandin způsobil na poloostrově chaos. Alberikovi vlastně nezáleželo na Dlani samé, nerovnala se cíli. Byla jen vstupní branou, odrazovým můstkem. Odešel z Barbadioru jako mladík, aby si ve světě vysloužil ostruhy a vrátil se jako vůdce v zenitu. Jestli nepřipluje domů vítězně, pak dvacet let dobrovolného vyhnanství nemělo nejmenší smysl. A nejen vítězně, ale pro poctu nejvyšší. Otočil se zády k velitelům a přešel k oknu, přitom si potají mnul oko. Vyčkával, kdo promluví první a co řekne. Čím dál víc se bál a činilo mu potíže to skrývat. Nic se nedařilo, jeho obezřetnost a rozvážnost nenesla odpovídající plody.
„Můj pane, je to příležitost,“ pronesl za ním velmi tiše Karalius. „Velká příležitost.“
Obával se, že přesně to někdo řekne. Věděl totiž, že je to pravda, což znamenalo opět začít jednat, a to rychle, podniknout nebezpečnou, ráznou akci. Jenže tady, a ne v srdci říše, ne doma, kam se chystal vrátit. Aby teď válčil na tomhle barbarském, nepoddajném poloostrově, kde může ztratit všechno, celoživotní setbu, v boji o území, o něž zase tolik nestojí.
„Měli bychom postupovat opatrně,“ rychle promluvil Grancial. Alberico věděl, že hlavně proto, aby oponoval Karaliovi. Všiml si taky, že se vyjádřil v množném čísle.
Otočil se a upřel zmrazující pohled na velitele Druhé kompanie. „Já rozhodně nebudu podnikat nic bez rozmyslu,“ řekl s patřičným důrazem na osobní zájmeno. Grancial uhnul očima. Siferval se usmál, nakroucený plavý knír mu zacukal. Karalius nikoli. Tvářil se vážně, zamyšleně. Alberico věděl, že je z trojice velitelů nejlepší. A taky nejnebezpečnější, to prostě jde ruku v ruce. Alberico přešel za rozměrný dubový psací stůl a posadil se. Zadíval se na velitele První kompanie a čekal.
„Naskýtá se velká příležitost,“ vedl dál svou Karalius. „Na západě nastane zmatek, rozvrat, Ygrathané odplují domů. Mám říct, co si myslím?“ Jeho bledá pleť zrůžověla vzrušením. Alberico mu rozuměl, viděl svou vlastní šanci na získání půdy a bohatství.
Chyboval by, kdyby ponechal Karaliovi příliš volného prostoru. Nakonec by si myslel, že všechno naplánoval on.
„Dokonale rozumím tvé úvaze, i tomu, cos nevyslovil. Teď mlč. Troufám si odhadnout, co všechno se stane na západě,

kromě jediného: nevíme, kolik ygrathských vojáků zůstane. Podle mého odhadu většina odjede, než by se vyrovnala s ponížením na úroveň lidí, kterým Ygrathané vládli. Nepřišli na Dlaň, aby se stali bezvýznamnými figurkami.“
„Ostatně my taky ne,“ podotkl Siferval.
Alberico znovu potlačil hněv. V přítomnosti těchto tří se v poslední době musel často držet. Měli pochopitelně vlastní cíle, dlouhá léta spřádané plány, toužili po bohatství a slávě. Patřili k nejctižádostivějším mužům v říši, a k čemu jinému se upírá lidská ctižádost?
„Uvědomuju si to,“ řekl co nejklidněji.
„Tak co podnikneme?“ zeptal se Grancial. Myslel otázku vážně, neprovokoval. Grancial byl z trojice nejméně schopný, a tudíž nejoddanější.
„Shromážděte mé vojsko,“ přikázal věcně, i když se mu v žilách vařila krev. Podniká nebezpečný a možná osudový krok, potvrzovala mu intuice. Zároveň si uvědomoval, že čas a bozi mu z nebes hodili třpytivý diamant, a pokud po něm nesáhne, učiní tak někdo jiný.
„Shromážděte mé vojsko ve všech čtyřech provinciích a odtáhněte s ním na sever. Chci ho tam mít pohromadě co nejdřív.“
„Kde?“ Karaliovi v předtuše věcí příštích svítily oči.
„Pochopitelně ve Ferrautu. U severní hranice se Senziem.“ Senzio, vydechl v duchu. Devátá provincie. Klenot. Bojiště.
„Jak dlouho vám to potrvá?“ zeptal se trojice velitelů.
„Pět týdnů, víc ne,“ rychle odpověděl Grancial.
„Čtyři,“ řekl Siferval a usmál se.
„První kompanie bude na hranicích ode dneška za tři týdny,“ přislíbil Karalius. „Na to se spolehni.“
„Spoléhám na vás,“ řekl Alberico. A propustil je.
Ještě dlouho pak seděl u psacího stolu, pohrával si s těžítkem na papír a probíral ze všech stran a pořád dokola nově vzniklou situaci. Ale ať se na to díval jakkoli, jednotlivosti se skládaly v logický celek. Moc a triumf se přímo nabízely, jen se jich chopit, klenot letí vzduchem nad vodami, nad pevninou, stačí natáhnout ruku.
Začal jednat. Musí být hnací silou událostí, ne se jimi nechat vláčet. Než se na západě urovná vzniklý chaos, nepřítel bude mimořádně zranitelný. Quileiu pak může donutit, k čemu chce, nebude mít na vybranou. V předvečer jeho triumfálního návratu domů celá říše pochopí, co jeho magické schopnosti a vojsko dokázaly. Doba mu opravdu nabízí klenot, padá z nebes, jen sevřít ruku. A ozdobit se jím.
Přesto se nezbavil téměř zlověstné tísně a dál seděl sám ve slunečném dopoledni za stolem, snažil se přesvědčit sám sebe o reálnosti všech lákavých příslibů. Nebyla to ledajaká tíseň, v ústech mu vyschlo a jarní slunce mu působilo málem fyzickou bolest. Napadlo ho, jestli neonemocněl. V zasutém koutě jeho mysli něco hlodalo jako krysy ve tmě. Snažil se tomu čelit, zaplašit tmu věcnou racionalitou, vzpamatovat se a zbavit se tísně.
Ale pak mu svitlo a okamžitě pochopil, že toho, co cítí, se nezbaví, a zároveň to nepochopí živá duše.
Pravda, trpká a deprimující pravda byla, že se bál. K smrti, bytostně se bál toho druhého člověka. Brandina Ygrathského, nyní Brandina, krále Západní Dlaně. Změnil se titul, zásadně se změnil vyvážený poměr sil.
Pravda je, že se toho bál celých dvacet let.
Posléze opustil pracovnu, sešel až do podzemí, aby zjistil, jak zabili posla.

Alais věděla, proč se jí dostalo bezpříkladného daru, že se smí plavit s otcem na Mořské panně: Selvena se koncem léta bude vdávat.
Cattini, syn Ediniův, jehož otec vlastní rozlehlý olivový háj a vinice na sever od Astibaru a skromný, leč úspěšný bankovní dům ve městě, požádal Roviga o ruku jeho druhorozené dcery časně zjara. Rovigo na naléhání druhorozené dcery souhlasil. Svým rozhodnutím chtěl mimo jiné předejít i Selveninu často prohlašovanému úmyslu, že se vlastnoručně sprovodí ze světa, pokud se do podzimu nevdá a zůstane doma na ocet. Cattini byl seriózní, příjemný, byť trochu hloupý, s Ediniem Rovigo uzavřel v minulosti dobrý obchod a oblíbil si ho.
Selvena propadla bouřlivému nadšení, že se vdá a povede vlastní dům. Edinio nabídl mladému páru, aby se usadili v domku na kopci nad vinohradem. Rovigo náhodně vyslechl, jak jednoho večera líčí mladším sestrám, jaké radosti si slibuje od manželské postele.
Byl rád, že je šťastná, a sám se těšil na slavnou svatbu. Pokud ho občas zaskočil smutek, který se však snažil skrýt, připisoval to přirozenému pocitu muže, který vidí, že se z jeho dcerušky–dítěte stala žena dřív, než na to byl připraven. Když Rovigo viděl, jak si Selvena vyrábí pro svatební noc červené rukavice, sebralo ho to víc, než předpokládal. Odvracel se od jejího radostného překotného brebentění k Alais, hezké, klidné a pozorné, jíž se uprostřed první fáze všeobecného hemžení dotkl podobný smutek.
Alix mu rozuměla možná víc než on sám sobě. Manželka ho občas nečekaně poplácala po zádech, jako by uklidňovala neklidné zvíře.
A on byl neklidný. S jarem přicházely ze světa nepředvídané novinky, které předznamenávaly dalekosáhlé důsledky. Barbadiorské vojsko téměř ucpalo cesty, táhlo na sever do Ferrautu, na hranice se Senziem. Nově vyhlášené království Západní Dlaně dosud na tuto jasnou provokaci nereagovalo. Aspoň v Astibaru se o tom nevědělo. Rovigovi se Alessan naposled ozval dávno před kvatembrovými dny, ale mnohem dřív mu sdělil, že letos na jaře možná začne něco nového.
A něco viselo ve vzduchu, pocit kvasu a změny souzněl s jarním rašením, ale navíc k tomu přistupovala obava z nebezpečí a násilí. Vnímal ji všemi smysly a čišela ze všeho, z dusotu armády na pochodu, z toho, jak lidé v tavernách ztišili hlas a rychle se rozhlíželi, kdykoli někdo vstoupil do dveří.
Když se Rovigo jednoho rána probudil, v jeho mysli ještě přetrvával obraz řeky spoutané velkými ledovými krami, tak

jak to kdysi dávno viděl daleko na jihu během dlouhé plavby podél pobřeží Quileiy. A jak tak ležel v posteli mezi spánkem a bděním, zdálo se mu, že ve snovém obrazu se lámou ledy, říční proud se dává opět do pohybu a unáší praskající, tříštící se kry k moři.
Téhož rána nad khavou v kuchyni oznámil, že se vydá do města, aby zkontroloval vystrojení Panny před první plavbou sezóny do Tregey se zbožím, nejspíš s vínem, pravděpodobně s Ediniovým vínem, aby nakoupil lodi důstojný náklad rané jarní vlny a tregeského kozího sýra.
Rozhodl se impulzivně, ale docela pochopitelně. Vyplouval obvykle na jaře na jih, byť trochu později, převážně kvůli obchodu, a zčásti aby vyzvěděl, co zajímá Alessana. Dělával to z obou důvodů léta, od té doby, co se seznámil s Alessanem a Baerdem a strávil s nimi dlouhou noc v taverně. Odjížděl tehdy s vědomím duševní spřízněnosti a společného cíle, jehož naplnění možná potrvá celý život.
Jarní plavba patřila ke každoroční rutině. Neobvyklá a opravdu impulzivní byla nabídka Alais, učiněná mezi dvěma doušky khavy, že ji vezme s sebou.
Svou nejstarší, svou pýchu, tu nejchytřejší. Považoval ji za nepopsatelně krásnou. Přitom ještě nikdo nepožádal o její ruku. A i když věděl, že se upřímně raduje se Selvenou a vůbec se nelituje, kdykoli se na ni zadíval v atmosféře vzrušených příprav na Selveninu svatbu, nepřestával pociťovat určitý smutek.
A tak jí navrhl, snad až přehnaně nedbale, aby se plavila s ním. Alix rychle vzhlédla od kuchyňských prací, v krásných černých očích starost, zatímco Alais ještě rychleji s netypickou horlivostí zvolala: „Ó, Triádo, ano! Hrozně ráda!“ Byl to totiž její sen.
Jeden z nejstarších snů, nahlas nevyslovený, nikdy nepožádala, aby jí ho splnil. Alais cítila, jak zrádně najednou zčervenala. Sledovala výměnu pohledů mezi otcem a matkou. Mnohokrát jim tuto komunikaci pouhýma očima záviděla. Neřekli slovo, a zdálo se, že slova ani moc nepotřebují. Pak Alais zaznamenala, že matka přikývla, a stačila se včas otočit, aby zachytila otcův úsměv coby odpověď. Poprvé v životě se poplaví po moři na Panně!
Přála si to odedávna, nepamatovala si vlastně, že by po tom někdy netoužila. Už jako holčičku, tak lehkou, že ji otec snadno zvedl na ramena, zatímco matka nesla Selvenu, ji vzal do astibarského přístavu, aby jí ukázal novou loď, která založila jejich přiměřené světské bohatství.
Loď se jí moc líbila. Tři stěžně – připadaly jí tenkrát tak vysoké, jako by podpíraly nebe – galionová figura panny na přídi, čerstvě na světlemodro natřené zábradlí, povrzávání lodních žeber a lanoví. A samotný přístav: vůně smůly a borovicového dřeva, ryb, piva a sýra, vlny, koření a kůže. Rachot povozů naložených zbožím, které poputuje do nejvzdálenějších částí známého světa nebo které pocházelo ze zemí, jejichž názvy ji okouzlovaly.
Námořník v červeném a zeleném oblečení kráčel kolem s opičkou na rameni a otec s ním vyměnil pár srdečných slov. Otec tam byl doma, znal lidi a exotické, divoké končiny, odkud připlouvali a kam odplouvali.
Slyšela výkřiky, výbuchy nevázaného smíchu a zvýšené hlasy při světských dohadech o váze toho a ceně onoho. Někdo náhle zvolal, že v zátoce jsou delfíni, a tehdy ji otec zvedl na ramena, aby je viděla.
Alais si vzpomněla, že Selvena se ze všeho toho hlučného hemžení rozplakala, takže brzy nasedli do bryčky a odjeli za přízračné přítomnosti bdělých Barbadiořanů, urostlých světlovlasých mužů na statných koních, kteří střežili astibarský přístav. Byla příliš malá na to, aby porozuměla, co tam pohledávají, ale otcovo náhlé mlčení a bezvýrazný obličej, když je míjeli, jí něco napověděly. Později, když dorůstala do reality okupovaného světa, pochopila nepoměrně víc.
Láska k lodím a přístavu ji neopustila. Kdykoli mohla, jela s Rovigem k moři. V zimě to bylo snazší, protože ji trávili v městském domě v Astibaru, ale i na jaře, v létě a na začátku podzimu úspěšně nalézala záminky a důvody, proč otce doprovázet do města a k molu, kde Panna kotvila. Zažívala vrcholné štěstí a v noci snila o oceánech, které se jí otevírají a zkrápějí ji slanou vodou.
Sny. Dorostla v ženu. Ženy se neplaví po mořích. Poslušné, rozumné dcerušky neobtěžují otce prosbami, aby jim to dovolil. Ale občas, v hodině předjitřní se naprosto nečekaně zdálo, že Eanna shlíží z hvězdného nebe, usmívá se a neuvěřitelný zázrak je na spadnutí.

Zdálo se, že je zdatnou mořeplavkyní, bez potíží snášela houpání a zmítání lodi na vlnách, zatímco na pravoboku se vinulo astibarské pobřeží. Plavili se zálivem na sever, pak prokličkovali mezi souostrovím a vypluli na širé otevřené moře. Rovigo a pět námořníků ovládali loď tak lehce, že jí to připadalo spíš jako aktivní odpočinek. Alais byla nadšená, všechno v tomto pro ni neznámém světě pozorovala tak soustředěně, že se ostatní smáli a dobírali si ji. Nežertovali však potměšile, všech pět mužů ji znalo už jako malou holčičku. Obepluli nejsevernější výspu provincie, mys bouří, jak ho před ní pojmenoval jeden z námořníků. Ale byl příjemný, vlahý jarní den, a když nabrali kurz na jih, Alais stála u zábradlí a dívala se k zeleným kopcům nad bílým písečným pobřežím posetým rybářskými vesničkami.
Po několika dnech zažili v noci bouři u útesů severní Tregey. Rovigo ji předpověděl před západem slunce, snad ji cítil ve vzduchu, ale skalnaté pobřeží jim nedovolovalo se přiblížit a neskýtalo útočiště. V úctyhodné vzdálenosti od skalnatých pobřežních útesů se připravili na útok živlů. Když bouře udeřila, Alais pospíšila do kajuty, aby nepřekážela. S úlevou zjistila, že ani takové počasí jí nijak zvlášť nevadí. Nebylo sice příjemné cítit, jak Mořská panna sténá a otřásá se, bičována větrem a deštěm, ale řekla si, že otec přestál za třicet let na moři nesrovnatelně horší situace, nenechá se tedy vyvést z konceptu, natož vystrašit jarní bouřkovou přeháňkou od východu.
Jakmile usoudila, že vítr zeslábl, rozhodla se vyjít na palubu. Stále pršelo, natáhla si přes hlavu kapuci peleríny. Našla si místo u zábradlí tam, kde nemohla bránit mužům v práci, a vzhlédla. Na východě se v poryvech větru trhaly mraky, objevovaly se průhledy na jasné nebe, jimiž prosvítaly paprsky Vidomniho. Po chvíli se vítr ještě víc ztišil, přestalo pršet, mraky se roztrhaly a Alais spatřila nad mořem Eanniny zářící, vzdálené hvězdy jako příslib, jako dar. Stáhla si kapuci a potřásla hlavou, aby se jí rozpustily tmavé vlasy. Zhluboka se nadechla svěžího, čistého vzduchu a uvědomila si, že prožívá okamžiky dokonalého štěstí.

Rozhlédla se a zjistila, že ji otec pozoruje. Usmála se na něho. Neopětoval úsměv, ale přešel k ní, v očích něhu a vážnost zároveň. Opřel se vedle ní o zábradlí a zadíval se k pobřeží. Zmáčené vlasy i krátký vous se mu leskly. Nepříliš daleko od nich se v měsíčním světle temně rýsovaly a pomalu uplývaly dozadu masivní tregeské útesy.
„Je to v tobě," pronesl otec tiše do pleskání a šumění vln. „Máš to v srdci a v krvi. A ve větší míře než já, i když jsem to zdědil po otci a jeho otci." Na chvíli se odmlčel, pak zavrtěl hlavou. „Jenže Alais, holčičko, žena nemůže prožít život na moři. V tomhle světě ne."
Její sen. Jasný a zářivý jako třpyt bílého světla Vidomniho na vlnách. Právě se před ní rozprostřel v plné kráse a vzápětí ho zničilo pár prostých slov.
Polkla. A spustila dávno nazkoušenou a nikdy nevyslovenou řeč. „Nemáš syny. A já jsem nejstarší. Vzdáš se Panny a všeho, čeho jsi dosáhl, až… až se ti nebude chtít pokračovat v takovém životě?"
„Myslíš na to, co bude, až umřu?" Řekl to jemně, ale pod tíhou jeho slov se jí bolestně sevřelo srdce. Přisunula se, zavěsila se do něho, přitiskla se k němu a položila mu hlavu na rameno.
Mlčeli, pozorovali útesy, které pomalu míjeli, a hru měsíčního světla na mořské hladině. Na lodi nebylo nikdy naprosté ticho, ale jí se zvuky, které vyluzovala, líbily. Několik předchozích nocí ji uspávala nekonečná litanie Mořské panny jako ukolébavka.
S hlavou stále na otcově rameni řekla: „Nemůžeš mě naučit, co umíš? Myslím proto, abych ti mohla pomáhat s obchodními záležitostmi. Když nemůžu vyplouvat na moře."
Otec dlouho mlčel. Opírala se o něho a cítila, že pravidelně oddychuje. Sepjal ruce nad zábradlím.
„To můžu, Alais. Jestli si to přeješ, pustíme se do toho. Ženy spravují obchodní záležitosti na Dlani běžně. Většinou to bývají vdovy, ale ne vždycky." Zaváhal. „Tvoje matka by to myslím zvládla, kdyby chtěla a měla dobré rádce." Natočil se a pozoroval ji svrchu, ale nezvedla hlavu z jeho ramene. „Je to tvrdý, ubíjející život, holčičko. Jak pro muže, tak zejména pro ženu, nepřeje teplu rodinného krbu. Člověka zpravidla nevyprovází a nevítá doma láska."
Zavřela oči. Uhodil hřebíček na hlavičku. Nikdy na ni nenaléhali, netlačili, neútočili, ačkoli jí bylo skoro dvacet a měla čas, nejvyšší čas. Za dlouhých zimních nocí se jí zdával zvláštní sen: o ní a siluetě postavy v měsíčním světle, o setkání na neznámém místě mezi květinami a pod klenbou hvězd s mužem, který se k ní sklání a ona natahuje ruce, aby ho sevřela v náruči.
Zvedla hlavu a vysvobodila paži. Dívala se do vln a rozvážně řekla: „Mám Cattiniho ráda. A raduju se ze Seivenina štěstí. Dozrála, dlouho po tom toužila a on na ni bude hodný. Jenže já, tati, potřebuju něco víc než ona. Nevím přesně co, ale potřebuju něco víc."
Otec bojoval s dojetím. Zhluboka nabral dech a pomalu vydechl. „Chápu," řekl tiše. „Rozumím ti, holčičko. Kdybych věděl co a mohl ti to dát, bylo by to tvoje. Svět i Eanniny hvězdy bych ti složil k nohám."
Rozplakala se, což se jí stávalo zřídka. Milovala otce a zarmoutila ho, navíc se dvakrát zmínil o smrti a bílý měsíc osvětloval po bouři útesy a moře, tak jak to nikdy neviděla a asi už nikdy neuvidí.

Když Catriana šplhala z úzkého údolíčka do strmého svahu, neviděla na cestu, ale podle vzdálených zvuků a toho, jak Baerd a Sandre strnule stáli v trávě na okraji lesa a cosi upřeně pozorovali, usoudila, že něco není v pořádku. Dávno dospěla k závěru, že muži v takových situacích skrývají své pocity mnohem hůř než ženy.
Po koupeli v rybníku měla stále mokré vlasy – oblíbila si to místo, projížděli tudy na cestách mezi Ferrautem a Certandem pokaždé – a spěchala do svahu, aby zvěděla, co se děje.
Když stanula vedle nich, oba muži mlčeli. S povozem zajeli stranou od severojižní cesty do stínu a koně vypřáhli, aby se napásl. Baerdův luk a toulec ležely v trávě pod stromem v dosahu jeho ruky. Zadívala se na cestu a spatřila přibližující se barbadiorské vojsko, pochodující pěšáky i jízdu, nad nimiž se zvedal hustý oblak prachu.
„To je větší část Třetí kompanie," pravil Sandre se špatně potlačovaným hněvem.
„Vypadá to, že táhnou všichni," poznamenal zachmuřeně Baerd.
Což bylo dobré, víc než dobré, přesně to si přáli. Hněv a chmury působily až nemístně, tak však reagují muži na blízkost nepřítele. Catriana by nejraději oběma zatřásla.
Všechno bylo přece jasné. Sám Baerd to vysvětlil Sandrovi i jí a také Alienor z Borsa v den, kdy se Alessan setkal v horách s Mariem Quileiským a odjel na západ s Devinem a Erleinem.
Když mu tenkrát Catriana naslouchala a přitom se v přítomnosti Alienor nutila ke klidu, konečně pochopila, proč Alessan po celou dobu opakoval, že musí počkat do jara. Čekali, jestli Marius řekne ano, či ne. Jestli kvůli nim bude riskovat svou nestabilní korunu i život. Onoho dne řekl v Braccijském průsmyku ano. Baerd jim zčásti sdělil či spíš naznačil, co bude následovat.
O deset dní později vyjela s Baerdem a Sandrem na hlídku do kopců nad pevnost Ortiz a zjistili, že se k ní blíží poslové s quileiským praporem. Barbadiořané je přivítali se všemi poctami před hradbami a doprovodili do pevnosti.
Na druhý den ráno se Quileiané beze spěchu vydali po cestě na sever. Dvě hodiny po jejich odjezdu se brána pevnosti opět otevřela a tryskem z ní vyrazilo šest mužů. Jedním z nich byl, jak si všiml Sandre, sám Siferval, velitel Třetí kompanie.
„Podařilo se," poněkud užasle pronesl Baerd. „Zdá se to neuvěřitelné, ale vyšlo nám to."
Po dalším víc než týdnu se daly první vojenské jednotky na pochod a potvrdilo se, že má pravdu. A v severním Certandu, v řemeslnické vesnici známé dřevořezbami a tkaním látek, se za několik dní dověděli, co Brandin Ygrathský vyhlásil na Chiaře. Království Západní Dlaně.
„Nepřipadáš si jako hazardní hráč?" zeptal se Sandre Baerda. „Kostky jsou vrženy, nikdo je nezadrží, padni, komu padni." Baerd nic neřekl, ale něco ho zjevně ohromilo, skoro jím otřáslo, takže Catriana k němu přešla a vzala jeho ruku do svých. To vůbec neodpovídalo jejímu založení.

Ale všechno se změnilo, nebo se měnilo. Od kvatembrových dnů a jejich pobytu na hradě Borso se změnil i Baerd. Něco se s ním stalo, sám se ovšem o ničem nezmínil. Alessan odjel a s ním Devin. Ačkoli si to nerada přiznávala, chyběl jí téměř tak jako kníže. I jejich úloha tady na východě se proměnila.
Nejdřív čekali na vysočině na posly se zprávami, jestli se něco nezvrtlo. Ale teď je Baerd honí od města k městu, navštěvuje muže a ženy, o nichž Catriana nikdy neslyšela, a vyzývá je, aby se připravili, protože v létě možná dojde k povstání.
A některým, ne kdekomu, ale vybraným jednotlivcům, sdělil podstatně víc: V Senziu se rozhodne. Přitáhněte na sever k Senziu před letním slunovratem. Podle možností se vyzbrojte.
A právě poslední slova Catrianu jednoznačně a definitivně ujistila, že opravdu nastal čas činů. Viselo to ve vzduchu. Skončilo období lavírování a přešlapování na okraji děje. Události nazrály, daly se nebo brzy dají do pohybu v Senziu, kam jedou. Co se bude dít dál, Catriana nevěděla. Pokud to věděl Baerd, nic neřekl.
Prozradil však jí i Sandrovi jména lidí.
Spoustu jmen. Všechna znal nazpaměť, mnohá víc než deset let. Jména důvěryhodných lidí, kteří do toho půjdou s nimi. Těch obyvatel provincií ovládaných Barbadiorem, které museli vyrozumět, že přesun Alberikových vojsk je signálem k pohotovosti. Aby bedlivě sledovali vývoj událostí a dokázali pružně reagovat.
Večer sedávali ve třech kolem táboráku pod hvězdami nebo v zastrčeném koutě taverny v osadě nebo vesnici a Baerd jim sděloval další jména, která museli znát.
Teprve třetí noci před usnutím si Catriana uvědomila, že ta jména musí znát pro případ, kdyby Baerd zahynul, zatímco Alessan bude za západě.
„Ricaso, syn Dellanův," řekl Baerd. „Koňský handlíř v Marsilianu, první vesnici na jih od Ciorone. Narodil se v Avalle. Nemůže jít do války kvůli zchromlé noze. Spojíme se s ním. Nepotáhne na sever, ale zná lidi z okolí, povíjím, co a jak, a shromáždí je, až bude potřeba."
„Ricaso, syn Dellanův," zopakovala. „Z Marsilianu."
„Porrena, dcera Cullionova. Z Delonghi, vesnice hned za hranicemi Tregey na hlavní cestě do Ferrautu. Je o málo starší než ty, Catriano. Její otec zemřel u Deisy. Ví, s kým promluvit."
„Porrena," zamumlal soustředěně Sandre a sepjal kostnaté, pokroucené ruce. „Z Delonghi." Catriana žasla, kolik se dovídali jmen, s kolika lidmi Baerd a Alessan navázali styky na cestách za deset let po návratu z Quileiy a připravovali sebe i do té doby neznámé muže a ženy pro budoucí čas, období, okamžik, který právě nastal. Dočkali se toho. Srdce jí překypovalo nadějí, když si ta jména šeptala pořád dokola jako talisman moci.
Cestovali několik týdnů rozkvetlým jarem a ani moc nedbali nebezpečí, nepříliš vynalézavě předstírali, že jsou kupci. Během zastávek uzavírali spěšně špatné obchody, nezdržovali se smlouváním. Zdrželi se jen po dobu, než našli klíčovou osobu vesnice nebo roztroušených usedlostí, která zná místní lidi a předá vzkaz.
Utráceli peníze, ale dostali od Alienor slušný obnos astinů. Catriana upřímně nerada přiznávala této ženě, že tolik let hrála významnou úlohu v Alessanově táboře. V letech, kdy ona prožívala dětství v nevědomosti v astibarské rybářské vesnici.
Baerd ji jednou vyslal samotnou, aby navázala ve městě spojení s tkadlenou známou svou dovedností. Catriana vyhledala její dům. Když se k němu přiblížila, rozštěkali se dva psi, ale vzápětí je zevnitř utišil příjemný ženský hlas. Catrianu v domě přijala žena jen o málo mladší než její matka. Ujistila se, že jsou samy, a pak jí podle Baerdových instrukcí ukázala prsten s delfínem, vyslovila Alessanovo jméno a vyřídila vzkaz. Tutéž výzvu k pohotovosti jako jinde. Pak pronesla jména dalších dvou mužů a vyřídila Baerdův druhý vzkaz: Senzio. Letní slunovrat. Pověz jim, ať se podle možnosti vyzbrojí.
Když Catriana začala mluvit, žena zbledla a náhle vstala. Byla hodně vysoká, vyšší než Catriana. Po druhém vzkazu na okamžik znehybněla, vzápětí přistoupila ke Catrianě a políbila ji na ústa.
„Triáda ti žehnej a ochraňuj tebe i oba muže," řekla. „Nemyslela jsem si, že se dožiju toho dne." Plakala, Catrianiny rty chutnaly slaně.
Vyšla ven do slunečního světla a vyhledala Baerda a Sandra. Právě se dohadovali o koupi deseti soudků certandského piva. Vypadalo to na prachšpatný obchod.
„Jedeme na sever, vy blázni!" zvolala rozzlobeně, probudil se v ní obchodní instinkt. „Ve Ferrautu nemají rádi pivo! To snad víte."
„Tak ho vypijeme sami," řekl Sandre, vyhoupl se na koně a rozchechtal se. Baerd, který se usmíval zřídka, ale po kvatembrových dnech se změnil, náhle vyprskl smíchy. Když pak seděla vedle něho na kozlíku a vyjížděli z města, naslouchala těm dvěma, svěží vlahý vítr jí čechral vlasy a jako by jí i omýval srdce.
Právě toho dne po poledni dorazili k údolíčku, které si zamilovala, a pamětlivý Baerd zastavil povoz stranou od cesty, aby se mohla jít vykoupat do rybníka. Když šplhala zpátky do kopce, muži se nesmáli ani netvářili vesele, ale pozorovali přibližující se barbadiorské vojsko.
Nepochybovala, že právě to jim působí starosti. Ale než stanula vedle nich, bylo už příliš pozdě. Pozornost vojáků přitahoval hlavně Baerd. Sandre v khardhunském přestrojení byl Barbadiořanům vcelku lhostejný.
Obchodník, drobný kupec s jediným povozem a vychrtlou herkou, stál a pozoroval táhnoucí armádu chladným pohledem, hlavu vyzývavě vztyčenou, ani v nejmenším nedával najevo poddajnost, pokoru a už vůbec ne strach, který by odpovídal situaci…
Řeč těla je někdy výmluvnější než ta artikulovaná, pomyslela si Catriana. Podívala se na Baerda, do jeho tmavohnědých očí strnule upřených na míjející vojsko a odhadujících jeho sílu. Nebyla to vyzývavost ani mužská hrdost, usoudila, ale něco jiného, dávnějšího. Byla to spontánní reakce na okázalou demonstraci tyranovy moci, kterou Baerd na rozdíl od deseti sudů piva na povozu nedokázal skrýt.

„Přestaň s tím!“ důrazně zašeptala. A právě v tom okamžiku zaslechla, jak jeden z Barbadiořanů vyštěkl stručný rozkaz, načež se pět vojáků oddělilo od pohybující se kolony a tryskem vyrazili k nim. Catrianě vyschlo v ústech. Všimla si, že se Baerd podíval po svém luku v trávě. Mírně ukročil, aby měl lepší stabilitu. Sandre učinil totéž.
„Co to děláte!“ sykla. „Pamatujte, kde jsme!“
Víc nestačila. Barbadiořané, urostlí muži na koních, dojeli k nim a shlíželi na muže a ženu z Dlaně a vychrtlého šedovlasého pamětníka khardhunské válečné slávy.
„Nelíbí se mi, jak se tváříš,“ prohlásil velitel skupiny a civěl na Baerda. Měl tmavší vlasy než většina ostatních, ale bleděmodré, kruté oči.
Catriana polkla. Poprvé se letos tak bezprostředně střetli s Barbadiorany. Sklopila oči a v duchu si přála, aby se Baerd uklidnil a našel správná slova.
Nevěděla, stejně jako nikdo z přítomných, co v tom okamžiku vidí Baerd.
Ne šest Barbadiořanů na koních na cestě v Certandu, ale stejný počet ygrathských vojáků na náměstí před otcovým domem, obraz z doby před dávnými lety. A navzdory časovému odstupu vzpomínka pálila jako včera zasazená rána. V takových okamžicích se hroutí časové i jiné bariéry.
Baerd se přinutil odvrátit oči od pronikavých pohledů Barbadiořanů. Věděl, že se dopustil chyby, i to, že se jí dopustí vždycky, nepotlačí-li svou přirozenost. Příliš se nechal unést euforií, proudem emocí, když viděl přesouvající se kolonu, která tancuje podle toho, jak on a Alessan pískají. Ale na to bylo brzy, příliš brzy, v budoucnu je čeká spousta neznámého a nevypočitatelného. A oni se musí té budoucnosti dožít, ať se všechno nepromarní. Léta, životy, trpělivé přenášení snu do skutečnosti.
Zadíval se do země a tiše pronesl: „Omlouvám se, jestli jsem se vás dotknul. Obdivoval jsem vás. Léta jsme neviděli na cestě tolik vojáků.“
„Odstavili jsme povoz stranou, abyste mohli projet,“ dodal Sandre hlubokým hlasem.
„Ty mlč,“ zaskřehotal velitel barbadiorské skupiny. „Až se budu chtít bavit se slouhou, dám ti vědět.“ Jeden z vojáků popojel s koněm a přinutil Sandra ustoupit. Catriana cítila, že se jí podlamují nohy. Natáhla ruku a sevřela postranici povozu, dlaň se jí zpotila strachy. Zaznamenala, že na ni dva vojáci civí a nepokrytě ji oplzle oceňují, zároveň si uvědomila, že se jí oblečení po koupeli v rybníce lepí na tělo.
„Odpusť nám,“ zopakoval Baerd přidušeně. „Nemysleli jsme to zle, rozhodně ne.“
„Vážně? Proč jsi nás potom počítal?“
„Počítal? Vás? Proč bych to dělal?“
„To mi vysvětli ty, kupče.“
„Není co vysvětlovat,“ zaprotestoval Baerd a v duchu si vynadal do diletantů a hlupáků. Po dvanácti letech si počínal tak okatě. Situace se mu začínala vymykat z rukou, pravda je, že opravdu počítal barbadiorské síly. „Jsme jen obchodníci,“ dodal. „Drobní obchodníci.“
„S khardhunským válečníkem jako ozbrojeným doprovodem? Pak podle mě nejste žádní malí hokynáři.“
Baerd zamrkal a uctivě sepjal ruce. Dopustil se velké chyby. A tenhle člověk byl nebezpečně bystrý.
„Bojím se o svoji ženu,“ řekl. „Na jihu prý se to hemží bandity a troufají si čím dál víc.“ To byla pravda, žádná fáma. V průsmyku zahynulo dvacet pět Barbadiořanu. Nepochyboval, že u toho byl Alessan.
„O ženu nebo o zboží?“ posměšně prohodil jeden z Barbadiořanu. „Dobře víme, čeho si vážíte víc.“ Zadíval se za Baerda, přisprostle, chlípně si měřil Catrianu. Vojáci se rozchechtali. Baerd rychle svěsil hlavu, aby z jeho očí nevyčetli smrt. Vzpomněl si na podobný chechtot, jako by se probudila ozvěna. A vedla ho zpátky. Na náměstí v Tiganě před osmnácti lety. V zajetí paměti mlčel, oči zabodnuté do země, vraždu v srdci.
„Co vezeš?“ vyštěkl velitel jako pes na živou kořist.
„Pivo,“ odpověděl Baerd a svíral dlaně. „Vezeme na sever pár soudků.“
„Pivo do Ferrautu? Lžeš. Nebo ses zbláznil.“
„Ne ne,“ vyhrkl Baerd. „Nejedeme do Ferrautu. Nakoupili jsme za slušnou cenu. Po jedenácti astinech za soudek. Vyplatí se nám dovézt pivo ještě dál na sever. Máme namířeno do Astibaru. Tam pivo prodáme za trojnásobek.“
To by byla pravda, kdyby nezaplatil za soudek dvacet tři astinů. Na velitelův pokyn gestem dva vojáci sesedli. Otevřeli jeden ze soudků, jako páčidla použili meč. Na všechny dýchl pronikavý, zemitý pach certandského piva.
Velitel se zadíval k povozu, jeho muži pokývli, nato se opět otočil k Baerdovi. Potměšile se usmíval.
„Jedenáct astinů za soudek? To je opravdu výhodná cena. Tak výhodná, že ani chamtivý kupec nezaváhá a dodá pivo barbadiorské armádě, která brání tebe a tvoje krajany.“
Baerd to zčásti očekával. Obezřetně, aby nevypadl z role, řekl: „Jestli… jestli si přeješ, tak prosím. Nabízím ti… koupíš pivo za cenu, kterou jsem za ně zaplatil?“
Nastalo ticho. Za šesti Barbadiořany stále putovala po cestě armáda. Blížil se konec kolony. Baerd získal dost přesnou představu o počtu vojáků. Vtom muž na koni před ním tasil meč. Baerd zaslechl, že Catriana za ním tlumeně vyjekla. Barbadiořan se sklonil přes krk svého koně, natáhl zbraň a jemně se dotkl Baerdovy vousaté tváře mečem naplocho.
„Nejsme hokynáři,“ řekl tiše. „Ani zloději. Přijímáme dary. Nabídni nám dar, kupče.“ Lehce pohnul mečem. Baerd cítil, jak se mu tře o tvář a škrábe ho.
„Přijmi prosím… Přijmi prosím tohle pivo jako náš dar vojákům Třetí kompanie,“ řekl. Usilovně se vyhýbal očima mužovu obličeji.
„Vida, děkuju, kupče,“ řekl muž okázale sarkasticky. Pomalu, jako by se s ním ďábelsky laskal, přejel mečem po Baerdove tváři a zasunul ho do pochvy. „Když už jsi nám dal ty soudky, jistě nám ochotně věnuješ i koně a povoz, viď?“
„Vezmi si i povoz,“ slyšel Baerd sám sebe. Připadalo mu, jako by opustil svou tělesnou schránku. Jako by se vznášel

nad zemí a shlížel na místo činu.
Z této výhodné izolované pozorovatelny viděl, jak se Barbadiořané pohnuli, aby uplatnili svůj nárok na povoz. Zapřáhli tažného koně. Nejmladší z nich vyházel jejich zavazadla a potraviny na zem. Plaše se ohlédl po Catrianě, trochu zahanbený, načež se rychle vyhoupl na kozlík, zamlaskal na koně, povoz se pomalu rozjel a připojil se k závěru kolony, která se pohybovala po cestě.
Pět mužů s jeho koněm vyrazilo za povozem. Chechtali se, chlapácký, sebevědomý smích těch, kteří mají své jisté, dlouho doznívал. Baerd se opět podíval na svůj luk. Byl přesvědčený, že by zabil všech šest mužů počínaje velitelem, dřív než by se zmohli na odpor.
Nepohnul se. Nikdo z nich se nepohnul, dokud zadní voj kolony s jejich rachotícím povozem nezmizel z dohledu. Pak se Baerd otočil a podíval se na Catrianu. Třásla se, ale dobře věděl, že jak hněvem, tak strachy.
„Odpusť," řekl a stiskl jí paži.
„Zabila bych tě, Baerde, za to, že jsi mě tak vyděsil."
„Chápu tě. Docela bych si to zasloužil. Podcenil jsem je."
„Mohlo to dopadnout hůř," poznamenal věcně Sandre.
„O moc hůř ne," ironicky utrousila Catriana. „Jen by tu teď vychládaly naše mrtvoly."
„To je pravda, nic by nás už nebolelo," souhlasil s přehnaně vážnou tváří Sandre. Chvíli trvalo, než si uvědomila, že si z ní utahuje. Překvapilo ji, jak spontánně se rozesmála.
Sandre se už zase tvářil normálně a pronesl něco naprosto nečekaného. „Ani nevíš, jak moc bych si přál, aby ti v žilách kolovala moje krev. Abys byla moje dcera, vnučka. Můžu na tebe být i tak pyšný?"
Zaskočilo ji to natolik, že nevěděla, co odpovědět. V hlubokém pohnutí k němu po několika vteřinách přešla a políbila ho na tvář. Ovinul ji dlouhými kostnatými pažemi a na okamžik ji přitiskl na prsa, opatrně, jako by byla příliš křehká nebo vzácná, a možná obojí. Nepamatovala si, kdy ji někdo naposled tak objal.
Sandre ustoupil, rozpačitě si odkašlal. Bard je sledoval a jeho tvář bezděčně zjihla.
„To je strašně moc hezké," řekla záměrně suše. „Co takhle věnovat den tomu, že si budeme navzájem vykládat, jak báječní jsme lidé?"
Baerd se zazubil. „Není to špatný nápad, ale momentálně ne nejlepší. Teď se musíme vrátit tam, kde jsme koupili pivo. Potřebujeme nový povoz a koně."
„Výborně. Hned bych si loknul piva," řekl Sandre.
Catriana se po něm rychle ohlédla, spatřila šibalskou jiskru v jeho oku a rozesmála se. Chápala jeho rozpoložení, ale nemyslela si, že se dokáže smát tak brzy poté, co viděla meč na Baerdově tváři.
Baerd sebral z trávy luk a toulec. Naložili si rance na záda a ji přinutili, aby nasedla na koně – jinak by to navenek nevypadalo dobře, poznamenal Sandre. Chtěla se přít, ale pomlčela. V duchu za možnost jet na koni děkovala, nohy ji pořád sotva nesly.
Prach zvířený vojskem ještě nestačil usednout, postupovali proto po trávě vedle cesty. Kůň vyplašil králíka, a než si toho všimla, Baerd nasadil do luku šíp, vystřelil a zvířátko dodýchalo. Zanedlouho ho na statku vyhandlovali za džbán piva, kus chleba a sýra a pokračovali v cestě.
Když navečer pomalu vjížděli do známé vesnice, Catriana připustila, že incident s vojáky byl sice nešťastný, ale nestalo se nic vážného.

Za osm dní dorazili do města Tregey. Celý týden neviděli vojáky, jejich trasa ovšem vedla daleko od hlavních cest. Zanechali nový povoz se zbožím ve svém oblíbeném hostinci a vydali se na tržiště. Bylo pozdní odpoledne teplého jarního dne. Mezi domy před doky Catriana spatřila stěžně prvních lodí, které po zimní přestávce připluly do ústí řeky. Sandre se zastavil u stánku brašnáře, aby mu opravil pás, na němž nosil meč. Catriana a Baerd kráčeli náměstím plným lidí, když z nedaleké taverny vyvrávoral značně povadlý postarší barbadiorský žoldnéř, opilý pravděpodobně jarním vínem, spatřil ji, rozevlátě se k ní přitočil a nemotorně jí přejel rukou přes prsa a hrábl mezi nohy.
Vykřikla, protože se především lekla.
Vzápětí toho upřímně litovala. Baerd, který šel o krůček před ní, se otočil, spatřil muže a s toutéž ochromující reflexivní rychlostí, s níž zabil králíka, srazil Barbadiořana mohutným úderem do hlavy k zemi.
Catriana v tu chvíli věděla naprosto jednoznačně, že úder nevedl jen proti opilému vojákovi po službě, ale i proti veliteli, který se před týdnem v Certandu u cesty dotýkal mečem naplocho jeho tváře.
Kolem nich se náhle rozhostilo děsivé ticho. Ale vzápětí se dav rozbrebentil. Na zlomek vteřiny se na sebe ohromeně podívali.
„Běž!" přikázal jí Baerd úsečně. „Sejdeme se na místě, kde jsi v zimě vylezla z řeky. Jestli tam nebudu, pokračuj sama. Jména znáš. Už jich moc nezbývá. Eanna tě ochraňuj!"
Dal se na úprk, hnal se přes náměstí směrem, odkud přišli, zatímco houf žoldnéřů si razil cestu davem k místu střetnutí. Muž na zemi se nehýbal. Catriana nečekala, jestli procitne. Vyrazila tryskem na opačnou stranu. Koutkem oka zahlédla Sandra, jak od brašnářova stánku sleduje dění, ve tváři zděšení. Obezřetně, krajně obezřetně se vyvarovala pohledu tím směrem a utíkala. Ať aspoň jeden z nich, stůj při něm, Triádo, aspoň jeden z nich ať se odtud dostane živý a volný, vydá se za dalšími známými jmény a donese sen k ohňům letního slunovratu.
Běžela rušnou ulicí a na první křižovatce zabočila do bludiště klikatých uliček, které protkávají nejstarší část Tregey poblíž řeky. Nad její hlavou se k sobě nakláněla první patra zchátralých domů, slunečním paprskům, které mezi ně pronikly, zcela bránily dopadnout na zem kryté můstky spojující přes uličku domy. Ohlédla se a zjistila, že ji pronásledují čtyři žoldnéři, jejich dusot se rozléhal uličkou. Jeden z nich vykřikl, aby se vzdala. Jestli někdo z pronásledovatelů má luk, pravděpodobně v nejbližších vteřinách zemře, pomyslela si Catriana. Kličkovala ze strany na

stranu, vběhla vpravo do průchodu, v sousední uličce zabočila zase vpravo a vracela se směrem, odkud vyběhla. Baerd jí sdělil tři jména obyvatelů Tregey, věděla, kde dva z nich najde, ale s Barbadiořany v patách se k nim nemohla rozběhnout a požádat je o pomoc. Musela pokud možno setřást pronásledovatele a spojení ať naváže Sandre. Nebo Baerd, jestli přežije.
Zaběhla za šňůry s prádlem rozvěšeným přes ulici a prudce zatočila vlevo k řece. V uličkách se hemžili lidé a zvědavě sledovali její úprk. Věděla, že až zaduní kroky Barbadiořanů ženoucích se za ní, vyvalí oči dvojnásob.
Uličky tvořily dokonale matoucí bludiště. Nevěděla, kde přesně je, směr k řece jí naznačovaly špičky lodních stěžňů, které se tu a tam na okamžik objevily za domy. Nábřeží pro ni představovalo nebezpečí, je příliš otevřené a přehledné. Opět se jakoby vracela stejnou cestou a pumpovala dech do plic. Zaslechla za sebou jakýsi třesk a vzápětí směs zlostných výkřiků a nadávek.
Prudce zabočila opět doprava, málem při tom ztratila rovnováhu. Při každé změně směru sílila její obava, že ve změti uliček vběhne přímo do náruče svých pronásledovatelů. Kdyby se jí pokusili nadběhnout z více stran, brzy by ji dostali. Běžela dál těsně při zdi. Dorazila k další křižovatce. Přeběhla plácek, kde skupinka dětí hrála přeskakovanou s provazy. Odbočila na další křižovatce.
Někdo ji surově popadl za paži nad pravým loktem. Užuž by vykřikla, ale cizí ruka jí rychle zakryla ústa. Obnažila zuby ve snaze kousnout a divoce sebou trhla, aby se vysmekla. Náhle v úžasu znehybněla. „Tiše, srdíčko. Půjdeme tudy," řekl Rovigo d'Astibar a odtáhl ruku od jejích úst. „Neutíkej. Jsou o dvě ulice za námi. Drž se mě." Tiskl jí paži a zavedl ji rychle do úzké, téměř opuštěné uličky, ohlédl se přes rameno a postrčil ji do dveří obchodu s látkami. „Schovej se za pult, rychle!"
„Jak jsi…?" zajíkavě vydechla.
„Viděl jsem tě na náměstí. Sledoval jsem tě. Rychle, děvče!"
Vstoupila dovnitř. Starší žena jí podala ruku, stiskla, zvedla závoru, Catriana prošla za pult a přikrčila se za něj. Vzápětí vrzly dveře a jí se zastavilo srdce, protože se nad ní se objevil stín a držel něco dlouhého a ostrého.
„Promiň," zašeptala Alais, dcera Rovigova, a přiklekla k ní. „Táta říká, že venku by tě tvoje vlasy prozradily." Pozvedla nůžky.
Catrianě na okamžik zatrnulo, pak beze slova zavřela oči a pomalu se natočila k mladé ženě zády. Cítila, jak se ruka chopila jejích rusých kadeří a stáhla je dozadu. A pak dlouhé ostré nůžky na stříhání látky zvonivě zacvakaly a ve chvíli oddělily nad rameny desetiletí pěstované vlasy.
Venku se strhl povyk, reptání se mísilo s chraplavými výkřiky. Blížil se k nim, kulminoval a zase slábl. Catriana se celá třásla, Alais jí položila ruku na rameno, ale ostýchavě ji zase stáhla. Starší žena klidně přecházela před pultem. Rovigo někam zmizel. Catriana přerývaně lapala po dechu, bolel ji pravý bok, zřejmě při zběsilém úprku do něčeho narazila. Vůbec si to neuvědomila.
Něco leželo na podlaze u jejích nohou. Natáhla se a uchopila silný pramen odstřižených vlasů. Všechno se seběhlo tak rychle, že si uvědomovala, co se stalo, jakoby se zpožděním.
„Odpusť, Catriano," zašeptala Alais. Nezastírala upřímnou lítost.
Catriana zavrtěla hlavou. „To nic… nevadí." Neříkalo se jí to snadno. „Marnivost je k ničemu. Co na vlasech záleží?"
Bylo jí do pláče. Bolela ji žebra. Nahmatala rukou zbytky vlasů. Natočila se na podlaze za pultem a unaveně si opřela hlavu o rameno mladé ženy, která si k ní přisedla. Alais ji objala a přitiskla k sobě, aby se vyplakala.
Starší žena před pultem si cosi nemelodicky broukala pro sebe, rozkládala a uhlazovala látky mnoha vazeb a barev ve slábnoucím odpoledním světle ve čtvrti, kde zchátralé domy bránily v přístupu slunci.

Baerd ležel v houstnoucí tmě u řeky a vzpomínal, jak bylo chladno, když tu naposledy čekal s Devinem za zimního soumraku a vyhlíželi, jestli k nim doplave Catriana.
Setřásl pronásledovatele před několika hodinami. Tregeu dobře znal. Po návratu z Quileiy tu žili s Alessanem s menšími přestávkami víc než rok a považovali tuto divokou, hornatou provincii za vhodné místo k zažehnutí a pomalému rozdmýchávání plamenů revoluce.
Hledali tam především člověka, jehož nikdy nenašli, kapitána z kdysi obléhaného Borifortu, ale narazili na jiné lidi, promluvili s nimi a získali je pro svou věc.
A mnohokrát se sem za ta léta vraceli, jak do města, tak do okolních hor, a nalézali v drsném, prostém životě provincie sílu a opravdovost, která jim oběma pomáhala nést tak strašně dlouho po křivolakých cestách břímě jejich životů.
Znal bludiště uliček nesrovnatelně líp než Barbadiořané, kteří město okupovali. Věděl, kterými domy se dá snadno proběhnout a kam, kde se dá přeskakovat ze střechy na střechu a kde číhá nebezpečná slepá ulička. V životě, jaký vedli, bylo důležité se všude orientovat co nejlépe.
Běžel od tržiště středem města, vyšplhal se po nerovnaném dřevě u zdi na střechu Pastýřovy boudy, jejich oblíbené staré hospody. Vzpomněl si, že před lety udělal totéž, když prchal v nočních hodinách po zákazu vycházení před vojenskou hlídkou. Přikrčený přeběhl po dvou střechách a po krytém můstku spojujícím dva zchátralé protější domy se přenesl na druhou stranu ulice.
Za sebou, brzy velmi daleko za sebou, slyšel zvuky, které svědčily o tom, že pronásledování maří bezděčné komplikace. Odhadoval jaké: mlékařově káře upadlo kolo, dav se shromáždil kolem dvou peroucích se mužů, sud, který valili do taverny, se nakřápl a vyteklo z něj víno. Znal Tregeu, tudíž i ducha jejich obyvatel.
Brzy se dostal daleko od tržního náměstí, celou vzdálenost překonal po střechách, lehkonoze a neviděn unikal. Snad by si štvanici i vychutnal, kdyby se nebál o Catrianu. Směrem k jižnímu okraji Tregey domy rostly do výše a ulice se rozšiřovaly. Paměť ho nezklamala, věděl, kudy stupňovitě pokračovat vzhůru, až přistál skokem na střeše domu, který hledal.

Vyčkával a ostražitě naslouchal, jestli dole na ulici nevznikl poplach. Ale nahoru se nesl jen běžný pouliční ruch pozdního odpoledne, takže Baerd vytáhl ze staré skrýše pod vyschlým šindelem klíč, odemkl poklop a nehlučně se spustil na půdu Tremazzova domu.
Uzavřel za sebou poklop a čekal, až se jeho oči přizpůsobí tmě. Z lékárny v přízemí zřetelně slyšel hlasy lidí a zakrátko neomylně rozeznal Tremazzův zvučný bas. Uběhlo tolik času, ale některé věci se nemění. Vnímal vůni mýdel a parfémů, příjemné i nepříjemné pachy různých léků. Když se v přítmí trochu rozkoukal, spatřil omšelé křeslo, které jim sem dal Tremazzo, a klesl do něho. A ihned se mu vybavily dávné vzpomínky. Některé věci se nemění.
Konečně hlasy dole utichly. Pozorně naslouchal, z obchodu se ozývaly jen hlučné, těžké kroky. Baerd se sehnul a zaškrábal na podlahu, jako by půdu prozkoumávala krysa. Ale málokterá krysa zaškrábe rychle třikrát po sobě a po chvíli počtvrté. Třikrát za Triádu, jednou zvlášť za boha. Tregea a Tigana odedávna uctívaly Adaona, když se domlouvali na signálu, odvodili ho od společné věrouky.
Slyšel, že kroky dole ustaly, ale po několika vteřinách opět pravidelně odměřovaly prostor, jako by se nic nestalo. Baerd se v křesle opřel a čekal.
Netrvalo to dlouho. Připozdilo se, nastal čas zavřít obchod. Tremazzo podle zvuků uklízel na pultě, vytíral podlahu, pak zarachotil klíč ve vchodu a cvakla klika dveří vedoucích k příbytku. Potom se v otvoru v podlaze objevil žebřík, dole bouchly dveře, žebřík zavrzal a Tremazzo vstoupil se svíčkou v ruce na půdu. Supěl námahou, tlustší než posledně. Odložil svíčku na bedýnku, stál, ruce založil do širokých boků a zadíval se na Baerda. Byl vybraně oblečen a krátký černý vous měl dokonale zastřižený. A voněl, uvědomil se vzápětí Baerd.
Roztáhl tvář do úsměvu, vstal, ukázal na Tremazzův módní oděv a přehnaně zavětřil. Lékárník se ušklíbl. „To všechno kvůli zákazníkům," zamručel. „Musím jít s módou. V lepším obchodě se to dneska očekává. Brzy budeme tak zkažení jako v Senziu. To kvůli tobě se odpoledne strhl ve městě takový povyk?" Žádné uvítání, žádné citové výlevy, nic. Takový je Tremazzo odjakživa, věcný a útočný jako vítr z hor.
„Nejspíš ano," odpověděl Baerd. „Umřel ten voják?"
„Sotva," řekl Tremazzo svým charakteristickým přezíravým tónem. „Na to nejsi dost silný."
„Nemluví se o tom, že chytili nějakou ženu?"
„Nic jsem neslyšel. Kdo je to?"
„Jedna z nás, Tremazzo. Poslyš, přicházím s důležitými zprávami, ale potřebuju taky, abys vyhledal khardhunského válečníka a vyřídil mu ode mě vzkaz."
Když Baerd spustil, Tremazzo nakrátko vykulil oči, ale jak výklad pokračoval, přimhouřil je, jak se soustředil. Nemuselo se mu nic dlouho vysvětlovat. Kdyby nic jiného, Tremazzo byl bystrý. Tlustý lékárník by si netroufal sám se vypravit do Senzia, ale dokázal rychle navázat kontakt se stoupenci a vyrozumět je. A měl by najít Sandra v jejich hostinci. Slezl po žebříku a s funěním znovu vylezl na půdu, přinesl bochník chleba, uzené maso a láhev dobrého vína. Krátce se dotkli dlaněmi a Tremazzo se vydal hledat Sandra. Baerd seděl mezi krámy na půdě nad lékárnou, jedl, pil a čekal, až se setmí. Když slunce konečně zapadlo, vylezl na střechu a vyrazil na zpáteční cestu do středu města. Zanedlouho sestoupil na zem, obezřetně se vyhýbal strážím s pochodněmi a mířil klikatými uličkami k řece a místu, kde se Catriana vynořila po svém zimním skoku. Tam usedl na břehu do trávy, všudypřítomný vítr téměř ustal, a trpělivě čekal.
Nikdy se doopravdy nebál, že ho dopadnou. Tolik let žil tímto způsobem, tělo se otužilo a zocelilo, smysly vytříbily, mysl pohotově reagovala, nic ho nezaskočilo a uměl využít příležitost.
Nic z toho ovšem nevysvětlovalo, natož aby omlouvalo to, co provedl a čím je dostal to této situace. Impulzivní rána, kterou zasadil opilému barbadiorskému vojákovi, to byl neuvážený, hloupý čin, bez ohledu na to, že většina lidí na náměstí někdy zatoužila udělat totéž. Na dnešní Dlani pod vládou tyranů ovšem člověk takovou touhu buď potlačil, anebo zemřel. Případně pozoroval toho, kdo se nebál smrti.
Tím se v myšlenkách vrátil ke Catrianě. V jarní hvězdné noci si vybavil, jak se vynořila coby duch z ledové zimní vody. Ležel tiše v trávě, přemítal o ní a po čase pochopitelně i o Eleně. A nakonec zcela logicky, zákonitě, jako slunce vychází a zapadá a střídají se roční období, i o Dianoře, která buď zemřela, anebo se mu ztratila v širém světě.
Na stromě za ním se ozval šelest, příliš slabý, aby to mohlo vyvolat znepokojení. A krátce nato se rozezpívala trialla. Naslouchal jí i šumění řeky, sám ve tmě, s níž se sblížil, muž, který se často dobrovolně uzavíral do samoty a přijal ji jako nutnost, aby se oddával hře paměti.
Podobal se tak svému otci, který se noc předtím, než padl u Deisy, také probíral vzpomínkami.
Od břehu kousek proti proudu zanedlouho zahoukala sova. Houkl jemně v odpověď a trialla ihned přerušila zpěv. Tiše se zjevil Sandre, jako by se nad trávou vznášel. Sehnul se, usedl a vydechl úlevou. Podívali se na sebe.
„Co Catriana?" zašeptal Baerd.
„Nevím. Myslím, že ji nechytili. To by se rozkřiklo. Potloukal jsem se po náměstí a kolem dokola. Hlídka se vrátila. Ten chlap, co jsi ho složil, je v pořádku. Dokonce se mu smáli. Podle mě to utichne."
Baerd se pohnul, uvolnil napjaté svalstvo. „Někdy se chovám jako hrozný blázen, všiml sis?"
„Ani ne. Příště mě upozorni. Kdo byl ten tlusťoch, co mě vyhledal?"
„Tremazzo. Náš dávný stoupenec. Využívali jsme jeho sklad na půdě ke schůzkám, když jsme tu žili. Hodil se i teď." Sandre zabručel. „Přistoupil ke mně před hostincem a nabízel mi lektvar, který zaručuje, že dostanu každou ženu či mládence, po kterém zatoužím."
Baerd se uchichtl. „Provází tě pověst pravého khardhunského válečníka."
„Vypadá to tak." Sandrovy bílé zuby zasvítily ve tmě. „Udělal mi dobrou cenu, představ si. Koupil jsem dvě fióly toho zázraku."
Baerd se tiše rozesmál, srdce se mu tetelilo zvláštním pocitem, že ho k muži vedle něho váže pevné pouto. Vybavilo se mu první setkání se Sandrem tu noc, kdy se zhroutily veškeré starcovy plány a moc krutě a definitivně zúčtovala s

celým Sandrovým rodem. Té nekonečné noci vévoda využil svých magických schopností, pronikl do Alberikova žaláře a usmrtil vlastního syna. Tomassa. Dostanu každou ženu či mládence, po kterém zatoužím.
Baerd se v úctě skláněl před silami starého muže. Ani jednou během víc než půlročního obtížného putování v krutých mrazech a po zavátých cestách nelapal Sandre po dechu natolik, aby se kvůli němu muselo zastavit nebo zvolnit tempo. Nikdy nezhatil žádnou akci, nedával najevo únavu, neotálel vyrazit před svítáním po rozbahněné cestě. Nedal průchod hněvu nebo žalu, jenž ho musel zahlcovat při zprávách o dalších obětech vpletených na kolo v Astibaru. Posloužil jim vším, čím mohl, znalostí Dlaně, světa a zvlášť Alberika. Celoživotní vědomosti a vladařské zkušenosti nabízel bez povýšenosti, štědře, nic si neponechával pro sebe.
Právě takoví muži byli pýchou i zdrojem zármutku Dlaně v době před jejím pádem. Pýchou v majestátu moci a zdrojem zármutku pro jejich vzájemnou nenávist a války, které mezi sebou vedli, právě jejich individualistická hrdost umožnila tyranům zmocnit se jedné provincie za druhou.
Baerd seděl ve tmě u řeky a opět, naprosto jednoznačně, celou svou duší cítil, že to, za čím jde Alessan – za čím jde s Alessanem – je správné. Stojí za to poprat se o takový cíl, pokusit se o obnovení suverenity Dlaně, vyhnat tyrany a dosáhnout v budoucnu postupného sjednocení provincií. Takovému cíli stojí za to obětovat všechny dny a noci života, i když ho třeba nedosáhnou a neuskuteční. Cíl byl jednou stanoven a zahrnuje tak nesmírné a zmarněné hodnoty jako Tiganu a její jméno.
S určitými věcmi se Baerd, syn Saevarův, vyrovnával těžko, připadalo mu to téměř nemožné od mládí, o něž ho připravil pád Tigany. Ale o poslední kvatembrové noci ulehl s ženou v krajině divuplných kouzel a v zelené tmě cítil, že obruč krutě svírající jeho srdce povoluje. Teď ve tmě a tichu u řeky si uvědomoval, že na Dlani začíná nabývat obrysy něco, čeho si přál se dožít, a bál se, že se nedožije.
„Pane, víš, že za dobu, co táhneme spolu, jsem si tě zamiloval?“ pronesl tiše ke starému muži, který seděl vedle něho.
„Při Triádě!“ zvolal s hraným úžasem Sandre. „A to jsem ti nedal ani čichnout k tomu lektvaru!“
Baerd se usmál a nic neřekl, uměl si představit, s čím se starý vévoda vnitřně vyrovnává. Vzápětí Sandre docela jiným tónem přidušeně řekl:
„Já tebe taky, příteli. Vás všechny. Dali jste mi druhý život a důvod žít. Dokonce naději, že nám možná kyne důstojná budoucnost. Proto si lásku k tobě odnesu i do hrobu.“
Slavnostně napřáhl dlaň a muži se ve tmě dotkli prsty. Seděli dál bez hnutí, po čase zaslechli tiché šplouchání vesel. Oba vstali a chopili se mečů. Vtom se od řeky ozvalo soví zahoukání.
Baerd houkl v odpověď, za chvíli přirazila ke strmému břehu loďka a čile z ní vystoupila Catriana.
Když ji Baerd spatřil, vydechl úlevou, bál se o ni víc než kdykoli předtím. V loďce seděl u vesel muž, ale měsíce ještě nevyšly a Baerd neviděl, kdo to je.
„To byla pěkná rána,“ řekla Catriana. „Můžu blahopřát?“
Sandre za ním vyprskl smíchy. Baerd cítil, jak jeho srdce přetéká pýchou na tuto ženu, na její uvážlivou, samozřejmou odvahu. Snažil se napodobit její tón a řekl: „Neměla jsi tolik pištět. Polovina Tregey si myslela, že tě ten chlap znásilnil.“
„Uznávám,“ řekla věcně. „Promiň. Zazmatkovala jsem.“
„Co se stalo s tvými vlasy?“ zeptal se Sandre, Baerd ji obešel a viděl, že má nad rameny křivě zastřižené zbytky husté dlouhé kštice.
Okázale lhostejně pokrčila rameny. „To bylo v zájmu věci. Rozhodli jsme se je ustřihnout.“
„Kdo my?“ zeptal se Baerd. Někdy ho její nenucenost zamrzela. „Kdo sedí v loďce? Doufám, že přítel, vzhledem k tomu, kde jsme.“
„Uvažuješ správně,“ odpověděl muž v loďce. „Já bych ovšem pro naši obchodní schůzku zvolil vhodnější místo.“
„Rovigo!“ tlumeně, užasle a v návalu radosti zvolal Baerd. „Konečně se setkáváme! Tak dlouho jsme se neviděli.“
„Rovigo d'Astibar?“ pronesl tázavě Sandre a postoupil kupředu. „To je on?“
„Mně ten hlas připadal povědomý,“ prohlásil Rovigo, složil vesla do lodě a prudce vstal. Baerd rychle sjel k okraji břehu, aby přidržel loďku. Rovigo ze dvou kroků skočil na břeh. „Já to tušil, ale nevěřil jsem tomu, co slyším. Ve jménu Morian Od bran, vrátil ses z říše mrtvých, pane?“
Už během řeči poklekl do vysoké trávy před Sandra, vévodu astibarského. Na východ od nich, daleko za místem, kde řeka ústí do moře, vycházel Ilarion a zbarvil svým světlem do modra vodní hladinu i povlávající trávu na břehu.
„To je div, protože mluvím jinak,“ řekl Sandre. „A Baerd mi taky zručně změnil barvu kůže.“ Sklonil se k Rovigovi a pomohl mu na nohy. Oba muži se na sebe dívali.
„Alessan mi na podzim nic neprozradil, řekl jen, že mě potěší, až se dozvím, kdo se k nám připojil,“ šeptal očividně pohnutý Rovigo. „Zdaleka neodhadl, co to se mnou udělá. Jak je to možné, pane?“
„Nezemřel jsem,“ odpověděl zpříma Sandre. „Všechny jsem oklamal. Od starého člověka je to ubohá bláhovost. Kdyby se Alessan a Baerd tenkrát v noci po odchodu Barbadiořanů nevrátili do chaty, byl bych se sám zabil.“ Odmlčel se. „Musím tedy za to, jak jsem na tom, poděkovat taky tobě, sousede Rovigo. Za řadu nocí, které jsi během let strávil pod mými okny. Kdy jsi vyslechl, jak osnujeme naše chabé spiknutí.“
I v modrém měsíčním světle se mu v očích zajiskřilo. Rovigo poodstoupil s hlavou vztyčenou a neodvracel zrak. „To bylo z důvodů, které teď znáš, pane,“ řekl. „V zájmu cíle, k němuž ses připojil. Byl bych si vyřízl jazyk, než bych tě zradil Barbadiořanům. Ale to určitě víš.“
„Ano, vím,“ přiznal Sandre po chvíli. „To je mnohem víc, než jsem se dočkal od potomků z vlastní krve.“
„Jen od jednoho ze svých a ten zemřel,“ rychle řekl Rovigo.
„Ten zemřel,“ zopakoval Sandre. „Zemřeli všichni. Jsem poslední z rodu Sandrů. Co s tím provedeme, Rovigo? Co provedeme s Alberikem z Barbadioru?“
Rovigo mlčel. Od vody místo něho odpověděl Baerd.

„Zahubíme ho," řekl. „Zahubíme je oba."

PÁTÁ ČÁST - PAMĚŤ PLAMENE

17

Scelto ji probudil v den rituálu velmi časně. Noc strávila sama, jak vyžaduje obyčej, navečer obětovala v Adaonově i Morianině chrámu. Brandin nyní pečlivě dbal na všechny obřady a tradice Dlaně. Kněží a kněžky v chrámech projevovali až servilní horlivost. To, co dělala, utvrzovalo jejich moc, a oni to věděli.
Spala krátce a neklidně, a když se jí Scelto jemně dotkl, aby ji vzbudil, už s hrnkem khavy v ruce, zaplašil její poslední noční sen. V polobdělém stavu svírala oční víčka, aby sen dostihla, ale zapadal kamsi do podvědomí. Pronásledovala jej, snažila se ho zmocnit prostřednictvím útržkovitého obrazu, a právě když se zdálo, že nenávratně mizí, se jí vybavil.
Pomalu se posadila na posteli, přijala hrnek s khavou a držela ho oběma rukama, aby načerpala co nejvíc tepla. Ne že by v ložnici bylo chladno, ale uvědomila si, do jakého se probudila dne, a zamrazilo ji u srdce neblahou předtuchou, která hraničila s jistotou.
Když byla Dianora malá, snad pětiletá nebo ještě mladší, zdálo se jí jednou, že se topí. Mořská voda se jí zavřela nad hlavou a něco temného, neurčitého, strašného a nesmlouvavého se přibližovalo, aby jí stáhlo do černé hlubiny. Probudila se s křikem, lapala po dechu, házela sebou na posteli a nevěděla, kde vlastně je.
Matka ji uchopila do náruče, tiskla si ji k srdci, šeptem ji konejšila a chovala, dokud nepřestala usedavě plakat. Když Dianora konečně zvedla hlavu z matčiných prsou, spatřila ve světle svíčky u dveřích otce s Baerdem na rukou. Bratříček taky plakal, i v pokojíku přes chodbu ho probudil její křik.
Otec se usmál, přešel k ní s Baerdem a všichni čtyři se usadili uprostřed noci na její posteli, zatímco světlo svíčky vykroužilo ze tmy ostrůvek bezpečí.
„Povídej, srdíčko," vyzval ji otec, poté co stínohrou svých rukou na stěně utišil Baerda, takže mu usnul na klíně. „Pověz mi, co se ti zdálo, srdíčko."
Pověz mi, co se ti zdálo, srdíčko. Na Chiaře, téměř po třiceti letech, ji ztráta zabolela tak, jako by to slyšela včera. Dny, týdny, čas přestal hrát roli. Kdy ztratily svíčky schopnost čelit tmě?
Vyprávěla matce a otci svůj sen, tiše, aby nevzbudila bratra, a nesouvisle, protože strach se vracel jakoby ozvěnou. Voda se nad ní zavřela a cosi ji stahovalo do hlubin. Vzpomínala, jak ji matka přežehnala proti zlu, vysvětlila jí, že to byl jen sen, a tím ho zaplašila.
Ráno, než se vydal do ateliéru a pustil se do práce, vyrazil Saevar s oběma dětmi do přístavu, kolem palácových bran a dál po pláži k mělké zátoce chráněné před vlnami a západním větrem a začal je učit plavat. Dianora si myslela, že na ni padne strach, ale v přítomnosti otce se nikdy ničeho nebála, a tak ona i Baerd s užaslým, radostným křikem zjišťovali, že se jim ve vodě líbí.
Vzpomněla si – jak rozmarná je paměť – že Baerd onoho rána na mělčině chytil rukama čilou rybku, užasle nad svým úspěchem vyvalil oči a otevřel ústa a otec se pyšně rozesmál.
Onoho léta se za příznivého počasí každé ráno vydávali do zátoky, učili se plavat, a než se dešti a chladem ohlásil podzim, Dianora se ve vodě cítila jako obojživelník.
Vybavilo se jí, jak jednou – není divu, že tohle se jí uchovalo v paměti – kráčeli kolem paláce a k jejich trojici se připojil kníže. Propustil svou družinu, šel s nimi do zátoky, vysvlékl se a rozběhl se do vody s otcem. Plaval vstříc vlnám s bílým krajkovím na vrcholu, zatímco Saevar se zastavil u mysu, který chránil zátoku. Pak se otočil, vrátil se k nim, zářivě se usmíval jako bůh, na štíhlém, svalnatém těle a ve zlatavém plnovousu se třpytily kapky vody.
Byl lepší plavec než otec, což Dianora poznala i jako dítě. A považovala to za správné. Jednou je kníže, tak má být ve všem nejlepší.
Otec pro ni zůstal nejbáječnějším mužem na světě, život na tom dosud nic nezměnil.
Dosud ne, uvažovala a potřásala hlavou, jako by se ji snažila vysvobodit z pevné pavoučí sítě paměti. Dosud ne. I když Brandin v jiném, lepším světě, ve svém pomyslném Finaviru možná…
Mnula si oční víčka a opět potřásala hlavou, aby se konečně probudila. Z ničeho nic ji zaskočila otázka, jestli se ti dva, její otec a král ygrathský, navzájem viděli, jestli se onoho strašného dne na Deise podívali sobě do očí.
Ta představa ji natolik zabolela, že se bála, aby se nerozplakala. To by se neslušelo. Dneska ne. Nikdo, ani Scelto – hlavně ne Scelto, který ji příliš dobře zná – nesmí na ní v několika příštích hodinách vidět nic než pýchu a jistotu úspěchu.
V několika příštích hodinách. V několika posledních hodinách.
Ty hodiny ji dovedou na mořský břeh, kde se vnoří do tmavozelené vody a ztotožní se s vizí riselčina jezírka. Dovedou ji na přímou cestu a potom, nikoli nepřipravenou, ji s konečnou platností zbaví veškerého strachu a proher.

Všechno se odvíjelo tak prostě a přímočaře, a to od okamžiku, kdy stála u jezírka v královské zahradě a viděla v něm svůj obraz uprostřed davu lidí v přístavu a pak pod vodou, kam ji stahovalo cosi temného, neděsila se toho však jako v dětství, naopak pociťovala úlevu.
Téhož dne v knihovně jí Brandin sdělil, že se vzdá kralování v Ygrathu ve prospěch Giralda a že jeho manželka Dorothea za to, co zosnovala, musí zemřít. Upírají se k němu oči světa, prohlásil. I kdyby ji chtěl sebevíc ušetřit, nemá na vybranou.
A ušetřit ji nechce, řekl Brandin.
Pak jí pověděl o tom, o čem přemýšlel za ranní projížďky, kdy ještě mlha halila ostrov: o své vizi království Západní Dlaně. O tom, že hodlá vizi uskutečnit. Jak kvůli Ygrathu, tak kvůli obyvatelům jeho provincií. Pro klid vlastní duše. A

pro ni.
Jen ti Ygrathané, kteří se stanou občany jeho čtyř sjednocených provincií, budou smět zůstat, ostatní svobodně odplují domů k Giraldovi.
On zůstane tady. Ne kvůli Stevanovi a ráně, kterou mu v srdci způsobila jeho smrt, i když ta se nezacelí a všechno přetrvá, ale aby vybudoval jednotné království, lepší svět než ten dosud známý.
Ta rána se nezacelí a všechno přetrvá.
Dianora mu naslouchala, po tvářích jí stékaly slzy, přisunula se k němu a složila mu hlavu do klína. Brandin se zlehka probíral jejími černými vlasy.
Bude potřebovat královnu, řekl.
Tónem, který nikdy předtím neslyšela a o němž tak dlouho snila. Chce tady na Dlani mít syny a dcery, svěřil se Brandin. Začít znovu stavět nad bolestí ze Stevanovy ztráty, aby z tolika let zármutku vzešlo něco radostného a krásného.
A pak mluvil o lásce. Něžně jí hladil hlasy a řekl, že ji miluje. A že si to konečně upřímně přiznal. Do té chvíle si myslela, že spíš dosáhne na oba měsíce a zmocní se jich, než že někdy od něho uslyší taková slova.
Plakala, nedokázala zastavit slzy, neboť jeho slovy se uzavíral kruh, viděla, jak se všechno propojuje a zřetelně se naplňuje předtucha, což bylo příliš na smrtelnou duši.
Na její smrtelnou duši. Triáda jí nalila víno a na dně poháru zbylo nemírně mnoho trpkosti a žalu. Viděla ovšem riselku, věděla, co přijde, kam ji dovede cesta. Chvíli, jen než jí několikrát zatepalo srdce, přemítala, co by se stalo, kdyby tatáž slova šeptal předchozí noc, namísto aby ji nechal samotnou, spalovanou plameny paměti. A to pomyšlení patřilo k nejbolestnějším v jejím životě.
Mávni kouzelným proutkem! chtělo se jí zvolat tak naléhavě, že se kousla do rtu, aby zadržela slova. Ach, lásko moje, mávni kouzelným proutkem! Přivolej zpátky Tiganu a svět se znovu zaraduje.
Neřekla nic. Věděla, že nemůže, není už dítě a ví, jak nesnadné je vyslyšet takovou prosbu. Po tolika letech, kdy Tigana a Stevan splynuli v dvojjediný celek, zdroj nezměrné Brandinovy bolesti. Po tom, co způsobil její vlasti, už to není možné. Ne ve světě, v němž žijí.
Kromě toho a především spatřila riselku a s každým slovem, které šeptal v knihovně, se před ní otevírala jasná cesta. Dianora věděla všechno, co řekne, všechno, co bude následovat. Každým okamžikem se přibližovali – viděla to jako chvějivou fatu morgánu – k moři.

Téměř třetina Ygrathanů zůstala. Víc než předpokládal, svěřil se jí Brandin, když stál o dva týdny později na balkoně nad přístavem a sledoval, jak odplouvá větší část jeho flotily k domovu, k jeho bývalému domovu.
Téhož dne, o něco později, jí oznámil, že Dorothea zemřela. Neptala se na podrobnosti ani jak to ví. Nechtěla mít nic společného s jeho magickými kousky.
Krátce nato přišly špatné zprávy. Barbadiořané se vydali na sever, táhli už Ferrautem a všechny tři armády očividně mířily k hranicím se Senziem. Pochopila, že to nečekal. Aspoň ne tak brzy. Tak rozhodná akce se opatrnému Alberikovi vůbec nepodobala.
„Něco se stalo. Něco ho postrčilo," řekl Brandin. „Rád bych věděl co."
Problém spočíval v tom, že se stal slabší a zranitelnější. Potřeboval čas a všichni to věděli. Odtáhla větší část ygrathského vojska a Brandin potřeboval v západních provinciích vybudovat novou strukturu a řád. Proměnit závratnou euforii z oznámených změn v systém pevných pout a záruk, které dělají království královstvím. Musí naverbovat vojsko, které bude bojovat za něho a případně udržovat pořádek mezi porobenými a donedávna těžce utlačovanými lidmi.
Zoufale potřeboval čas a Alberico mu ho nedopřával.
„Mohl bys zasáhnout," prohlásil jednoho dopoledne kancléř d'Eymon, když krize nabyla povážlivých rozměrů. „Vyšli ygrathské vojsko, které nám zbylo, a naše lodě ať zaujmou postavení u břehů Senzia. Uvidíme, jestli to Alberika na čas zastaví."
Kancléř zůstal s nimi. Nevznikla sebemenší pochybnost, že nezůstane. Přes hluboký duševní otřes – po Brandinově oznámení nevypadal zdravě a jako by zestárl – Dianora věřila v d'Eymonovu hlubokou loajalitu a věděla, že veškerá jeho láska, ačkoli se tomu slovu až poněkud směšně vyhýbal, patří muži, jemuž sloužil, a ne národu. Zatímco tyto dny prožívala v ochromujícím citovém rozpolcení, záviděla d'Eymonovi jeho přímočarost.
Brandin jeho návrhy kategoricky odmítl. Zapamatovala si výraz jeho tváře, když vzhlédl od map a papírů popsaných čísly. Seděli ve třech u stolu v předpokoji královy ložnice, nervózní a duchem nepřítomný Rhun jako čtvrtý odpočíval na pohovce v koutě. Král Západní Dlaně si podržel svého blázna, ačkoli Ygrathu už kraloval Girald.
„Nemůžu je nutit, aby bojovali sami," řekl tiše Brandin. „Neponesou přece celé břímě obrany lidí, jimž jsem je postavil naroveň. Tohle nesmí být ygrathská válka.
Kromě toho jich není dost, prohrajeme. Ale důležitější je něco jiného. Pokud někam vyšleme vojsko a námořnictvo, musí být složené z nás všech, co tu žijeme, jinak tohle království padne, dřív než ho zformuju."
D'Eymon vstal od stolu, zjevně znepokojený a rozrušený. „Pak musím zopakovat, co tvrdím od začátku: je to nerozum. Znovu navrhuju vypravit se domů a vypořádat se s tím, co se událo v Ygrathu. Potřebují tě tam."
„Ne tak docela, d'Eymone. Nebudu si nic namlouvat. Ygrathu vládne prakticky už dvacet let Girald."
„Girald je zrádce a měl být popraven se svou matkou!"
Brandin si ho mrazivě změřil šedýma očima.
„Musíme o tom debatovat pořád dokola? Zůstávám tu, protože pro to mám své důvody, a ty je znáš, d'Eymone. Nemůžu couvnout, popřel bych sebe sama a to, k čemu jsem dozrál." Oči mu zjihly. „Nemusí tu se mnou zůstat nikdo,

ale mě k poloostrovu váže láska a žal a navíc k němu přirozeně tíhnu, to všechno mě tu pevně drží.“
„Paní Dianora může jet s námi. Dorothea zemřela, potřebuješ novou ygrathskou královnu a tady ji…“
„D'Eymone! Už jsem rozhodl.“ Znělo to definitivně, debata pro Brandina skončila.
Ale kancléř projevil statečnost. Zachmuřeně, tiše a naléhavě rekapituloval situaci. „Můj pane, jestli nemůžu vyjádřit svůj názor na situaci a nevyšleš armádu a loďstvo proti Barbadiořanům, nevím, co bych ti poradil. Provincie za tebe zatím bojovat nebudou, přiznejme si to. Na to je příliš brzy. Potřebují čas na to, aby uvěřili, že jsi jedním z nich.“
„Jenže já nemám čas,“ pravil Brandin po ostré výměně názorů až nepřirozeně klidně. „Musím jednat okamžitě. A teď poraď, kancléři. Jak jim to mám dokázat? Teď hned. Jak je můžu přesvědčit, že jsem opravdu zapustil kořeny na Dlani?“
A bylo to tady, Dianora pochopila, s čím ještě se musí vyrovnat.
Nemůžu couvnout, popřel bych sebe sama a to, k čemu jsem dozrál. Nikdy se nekojila nadějí, že se dobrovolně vzdá toho, co mu učarovalo. Moc dobře Brandina znala. Nebyl z lidí, kteří se vracejí nebo přehodnocují, k čemu se rozhodli. V žádném směru. Popřel by sebe sama. Svou lásku, nenávist a bytostnou hrdost.
Vstala. V uších jí hučelo. Kdyby zavřela oči, určitě by před sebou viděla cestu, přímou, jasnou a zářící jako odraz měsíčních paprsků na mořské hladině. Všechno ji tam vede, všichni tam směřují. Odhalil svá slabá místa, stal se zranitelnější a nikdy necouvne.
Jak vyrůstala, živila v sobě představu kvetoucí Tigany. Ani tady a teď se představy domova nevzdávala. V hloubi riselčina jezírka spatřila obrovský dav lidí pod prapory všech provincií, zatímco ona kráčela k moři.
Opatrně položila ruce na opěradlo svého křesla a zadívala se směrem, kde seděl Brandin. Vousy mu prokvétaly stříbrem, pokaždé když na ně zaměřila pozornost, se jí zdálo, že ho přibylo, ale jeho oči se nezměnily, hleděl na ni a nebyl v nich strach ani pochybnost. Zhluboka se nadechla a pronesla slova, která jako by v sobě dlouho chovala, slova, která čekala na svou chvíli.
„Udělám to pro tebe,“ řekla. „Donutím je, aby ti věřili. Podstoupím rituál potápění pro prsten, který se v chiarském velkovévodství kdysi praktikoval v předvečer války. Zasnoubíš se s mořem omývajícím poloostrov a já stvrdím tvoje spojení s Dlaní a předznamenám tvoje blahodárné působení před očima všech tím, že pro tebe vylovím mořský prsten.“
Hleděla mu pevně, zpříma, vážně a klidně do očí, zatímco po tolika letech konečně pronášela slova, jimiž vykročila na poslední úsek cesty. Na poslední úsek cesty, na jejímž konci se naplní jeho osud, osud všech, živých i mrtvých, těch, kteří proslavili své jméno, i bezejmenných. S láskou k němu a zároveň s rozpolceným srdcem ho obelhala.

Dopila khavu a vstala z postele. Scelto roztáhl závěsy, viděla, jak vycházející slunce rozhání tmu nad mořem. Nebe bylo jasné, začínaly se zřetelně rýsovat prapory v přístavu, které líně povlávaly v ranním větříku. Do zahájení obřadu zbývala hodina, přesto se tam už shromáždil obrovský dav. Mnoho lidí strávilo noc v přístavu, aby si zajistili nejlepší místa u mola a viděli potápění z bezprostřední blízkosti. Zdálo se jí, že zahlédla i na takovou vzdálenost jakousi drobnou postavu, jak zvedla ruku a ukazuje k jejímu oknu, proto rychle ustoupila.
Scelto jí zatím připravil oblečení tak, jak předpisuje rituál. Tmavozelené na cestu do přístavu: řízu a sandály, síťku na vlasy a hedvábnou tuniku, v níž se potopí. Potom, až vystoupí z moře, se oblékne do jiného roucha, bílého, bohatě vyšívaného zlatem. Protože se z moře vynoří jako nevěsta se zlatým prstenem pro krále.
To bude potom, až se vynoří. Pokud se vynoří.
Žasla nad tím, jak je klidná. Mnohé jí usnadňovalo to, že od včerejška neviděla Brandina, jak vyžadoval rituál. Ale především naprosto jasná a určitá představa, která ji zcela přirozeně přivedla až sem, jako by se nemusela rozhodovat, mezi něčím volit, a jen se držela stanoveného kurzu.
A nakonec jí usnadňovalo situaci to, že se vnitřně vyrovnala s neúprosnou skutečností, že se narodila do světa, v němž člověk zdaleka neurčuje běh svého života.
Vlastně vůbec ne. Tohle není Finavir, žádná bájná země. Byl jí dán tento jediný svět a jediný život. A v tomto životě Brandin Ygrathský zaútočil na poloostrov, aby vytvořil království pro svého syna, a Valentin di Tigana zabil Stevana, prince ygrathského. To se stalo a nedá se odčinit.
A pro tuto smrt Brandin ztrestal Tiganu a její obyvatele, vyrval je z kořenů a vyškrtl z dějin světa. Teď tu stojí a chce zpečetit svůj záměr navždycky – absolutně a nezvratně – aby pomstil svého syna. To se stalo, děje se a musí se odčinit.
Přišla sem proto, aby ho zabila. Za otce a za matku, za Baerda a za sebe, za všechny zmařené a zničené životy krajanů. Ale na Chiaře zjistila k žalu, bolesti i radosti, že ostrov je opravdu světem pro sebe a věci se tam změnily. Dávno si uvědomila, že ho miluje. A teď, k žalu, bolesti a úžasu se dověděla, že on ji taky miluje.To všechno se stalo, pokusila se to odčinit, ale neuspěla.
Běh svého života neurčovala. Teď to jasně pochopila a z tohoto konečného poznání také pramenil její klid.
Některé životy jsou nešťastné. Někteří lidé dostanou šanci spoluvytvářet svůj svět. Zdálo se – kdo to mohl předpokládat? – že pro ni platilo obé.
Pro Dianoru di Tigana, dceru sochaře Saevara, černovlasé, hnědooké děvče, nešikovné ošklivé kačátko v dětství, vážné a těžkopádné, ale se záblesky inteligence a něhy, které zkrásnělo později a zmoudřelo příliš, příliš pozdě. Až teď.
Nejedla, ale dopřála si khavu – poslední ústupek letitému zvyku. Tím se neprovinila proti rituálu. Ostatně na tom nezáleželo. Scelto jí pomohl s oblékáním a pak jí beze slova pečlivě sčesal a sepnul vlasy a stáhl tmavozelenou síťkou, aby jí nezakryly oči, až se potopí.
Když bylo hotová, vstala a podrobila se jako vždycky, když vycházela do světa, jeho zkoumavému pohledu. Slunce se vyhouplo nad obzor a proudilo dovnitř roztaženými závěsy. Od přístavu se nesl stále sílící hluk. Dav se určitě značně rozrostl, pomyslela si, ale nepřistoupila k oknu, aby si to ověřila. Brzy všechno uvidí zblízka. Z neustálého hučení davu se dalo usoudit, že lidé posuzují šance a uzavírají sázky.

Poloostrov. Rozdělený pod cizí nadvládou na dvě části. Všeobecně se vědělo, že císař Barbadiorské říše stůně a umírá. Ale jen ona si tady pamatuje na Tiganu a ví o ní. Na hracím stolku leží poslední tajná mince, skrytá pod kartou vynesenou ve jménu lásky.
„Tak co, obstojím?“ zeptala se Scelta záměrně jakoby mimochodem.
Neskočil na lep. „Děsíš mě,“ řekl tiše. „Vypadáš, jako bys vůbec nepatřila do tohohle světa. Jako bys nás všechny už opustila.“
Viděl do ní přímo ďábelsky. Těžce nesla, že ho musí klamat a že při tomto posledním tahu nebude jako zasvěcený s ní, ale nemohl by pro ni nic udělat. A proč mu zbytečně působit žal, kromě toho by ho vystavila riziku.
„Nevím, jestli mi to lichotí, ale pokusím se to tak chápat,“ prohodila stále ledabyle.
Odmítal se usmát. „Dobře víš, že se mi to nelíbí,“ řekl.
„Celá Alberikova armáda bude za dva týdny na hranicích Senzia, Scelto. Brandin nemá na vybranou. Jestli barbadiorské vojsko vstoupí do Senzia, nezastaví se tam. Tohle je jeho největší šance, možná jediná šance, jak se zmocnit Dlaně. To přece víš.“ Nutila se do trochu podrážděného tónu.
To souhlasilo, všechno souhlasilo. Ale nic z toho nebyla pravda. Pravdu dnešního rána zvěstovala riselka a obsahovaly ji sny, které se jí zdály po celá léta o samotě v palácovém křídle družiny panovníkových společnic.
„Vím,“ připustil zjevně nešťastný Scelto. „Ovšemže to vím. A na tom, co si myslím vůbec nezáleží. Já jen že…“
„Prosím tě!“ zvolala, aby ho umlčela dřív, než se rozpláče. „Teď o tom s tebou nemůžu debatovat, Scelto. Půjdeme?“
Ach, příteli, vzývala ho v duchu. Ach, Scelto, ty mě ještě odradíš!
Trhl sebou, káravý tón ho zarazil. Ztěžka polkl a sklopil oči. Po chvíli k ní opět vzhlédl.
„Odpusť mi, paní,“ zašeptal. Přikročil k ní, nečekaně ji vzal za ruce a přitiskl si je ke rtům. „Mluvím o tom jen kvůli tobě. Bojím se. Odpusť mi, prosím.“
„Samozřejmě,“ řekla. „Ale není co odpouštět, Scelto.“ Pevně mu sevřela ruce.
V duchu mu dávala sbohem a věděla, že se nesmí rozplakat. Dívala se do poctivé, ustarané tváře přítele, který při ní stál tolik let, jediného opravdového přítele v dospělém věku, a doufala navzdory malé naději, že ve dnech příštích si bude pamatovat, jak mu sevřela ruce, a ne její ledabyle, zlehčené pronesená slova.
„Pojďme,“ vyzvala ho, odvrátila od něho tvář a vykročila na dlouhou pouť palácem a pak ranním městem k moři.

Potápění pro prsten velkovévodů chiarských bylo nejdramatičtějším samostatným rituálem světské moci na poloostrově Dlaň. Od samého počátku vlády na ostrově si chiarští panovníci uvědomovali, že je jim tu moc pouze propůjčena a klíčovou úlohu v tom hrají vodstva, která je obklopují. Moře je chránilo a živilo. Umožňovalo jejich loďstvu – vždycky nejsilnějšímu na poloostrově – obchodovat a loupit, otevíralo před nimi širý svět a zároveň je uzavíralo do jejich mikrosvěta. Nebylo divu, jak praví mýtus, že na ostrově se setkali Eanna a Adaon, aby zplodili Morian a vytvořili Triádu.
Svět ve světě, obklopený mořem.
Prý už první vévoda zavedl rituál, který se rozvinul v potápění pro prsten. V dávných dobách se lišil od dnešního. Nikdo se pro nic nepotápěl, prsten házeli do vody jako smírný dar a poděkování ve dnech, kdy se svět obracel ke slunci a začínala plavební sezona.
Jednoho jara, mnohem později, když velkovévoda hodil prsten do moře, se pro něj ponořila žena. Jedni tvrdí, že šílela láskou nebo se jí zmocnilo náboženské vytržení, jiní ji považovali za mazanou a ctižádostivou.
Ať tak či onak, vynořila se v přístavu z vody a v ruce se jí třpytil prsten.
A zatímco dav, shromážděný, aby byl svědkem velkovévodova zaslíbení s mořem, propadl zmatku a úžasu, lidé se dohadovali a překřikovali, Morianin velekněz náhle zvolal památná, dodnes nezapomenutá a stále citovaná slova: „Pohleďte a vizte! Hle jak moře přijímá velkovévodu za manžela! Nabízí mu oplátkou mořský prsten jako nevěsta ženichovi!“
Velekněz přešel na samý konec mola vedle velkovévody, poklekl, aby pomohl ženě vystoupit z moře, čímž uvedl do pohybu sled událostí. Velkovévoda Saronte se ujal moci teprve nedávno a byl stále svobodný. Letizia, která přišla do města z venkovské usedlosti a provedla něco tak neslýchaného, byla velmi mladá světlovlasá kráska. Jejich dlaně spojil nad mořem Morianin velekněz Mellidar a Saronte navlékl mořský prsten na Letiziin prst.
Svatba se konala o letním slunovratu. Na podzim vypukla válka s Asoli a Astibarem a mladý Saronte slavně zvítězil v námořní bitvě v Corteském zálivu na jih od ostrova. Výročí triumfu Chiara vzpomíná dodnes. A od té doby se pozměněný rituál potápění pro prsten provozuje v čase, kdy to Chiara potřebuje.
O třicet let později, na sklonku Sarontovy dlouhé vlády, při jednom z řady sporů o hierarchii mezi duchovenstvem Triády nově pomazaný Eannin velekněz prohlásil, že Letizia je pokrevně spřízněna s velekněžem Morianiným, který jí pomohl z vody a zasnoubil ji s velkovévodou. Eannin velekněz vyzval obyvatele ostrova, aby si udělali vlastní obrázek o intrikánském Morianině duchovenstvu a jeho nekonečném prahnutí po moci a postavení na špici náboženské hierarchie.
Po tomto odhalení následovala série nepěkných střetnutí mezi služebníky Triády, ale žádná ze šarvátek neposkvrnila lesk nového posvátného rituálu. Obřad pevně zakořenil v myslích obyvatel. Hluboce souzněl s jakousi niternou potřebou, ať už oběti nebo holdu, lásky či nebezpečí, anebo s tajemnou, osudovou vazbou mezi člověkem a mořem.
A tak se potápění pro velkovévodův prsten uchovalo, zatímco znesváření velekněži odpočívali na věčnosti a jejich jména neupadla v zapomnění jen pro jejich účast na formování rituálu.
Obřadu učinila přítrž až smrt Onestry, manželky velkovévody Cazala, v době relativně ne tak dávné, před dvěma sty padesáti lety.
Nebyla to ovšem první smrt tohoto druhu. Ženy, které se dobrovolně potápěly kvůli prstenům velkovévodů, naprosto

jasně věděly, že jejich životy mají nekonečně menší hodnotu než prsten, který se rozhodly vyrvat moři. Ty, které se vynořily bez prstenu, čekal trest doživotního vyhnanství z ostrova a staly se terčem posměchu na celém poloostrově. Obřad se opakoval s jinou ženou a jiným prstenem, dokud se některý z prstenů nepodařilo v moři najít.
Naproti tomu ženu, která vystoupila z moře s prstenem na molo, velebili jako zvěstovatelku úspěchu a dostalo se jí zajištění na celý život. Získala bohatství, čestné postavení a provdali ji za urozeného muže. Některé dokonce porodily velkovévodovi dítě. Po Letizii se další dvě staly manželkami velkovévodů. Dívky, které vzhledem k původu nečekala vábná budoucnost, neváhaly kvůli třpytivému přeludu riskovat životy.
S Onestrou di Chiara to bylo jiné a kvůli ní se po její smrti všechno změnilo.
Podle legendy krásná a hrdá nevěsta velkovévody Cazala trvala na tom, že se pro prsten potopí sama, pohrdavě odmítla, aby tak významnému obřadu dominovala v předvečer nebezpečné války nějaká nevychovaná bytost. Všichni kronikáři se shodli, že neviděli sestupovat v předepsaném tmavozeleném odění k moři krásnější bytost. Když ji pak moře nedaleko břehu vyneslo bez života na hladinu a vydalo všanc pohledu davu, velkovévoda Cazal nelidsky vykřikl a ztratil vědomí.
Poté vypukly nepokoje a do té doby na ostrově nebývalé hrůzné otřesy. V jednom odlehlém Adaonově chrámu na severním pobřeží všechny kněžky poté, co jim jedna z nich sdělila tu novinu, spáchaly sebevraždu. Soudilo se, že zlé znamení ohlašuje boží hněv, a celou Chiaru ochromil strach.
Zlomený a přitom šíleně odvážný velkovévoda Cazal zahynul téhož léta v bitvě proti spojeným armádám Corte a Ferrautu. Chiara pak trpěla po dvě generace úpadkem a významné postavení získala znovu až po kruté vyhlazovací válce, kterou mezi sebou vedli někdejší spojenci. Na tom samozřejmě nebylo nic pozoruhodného. Tak to na Dlani chodilo, kam paměť sahá.
Nicméně od Onestřiny smrti se pro prsten nepotopila žádná žena.
Způsobila změnu veškeré symboliky, v sázce bylo příliš mnoho. Kdyby při potápění zemřela další žena, převzali by dědictví chaosu a porážky… Je to příliš nebezpečné, prohlašovali velkovévodové jeden za druhým a dokázali ostrovu chráněnému mořem zajistit bezpečí i bez rituálu.
Když se před devatenácti lety blížilo k Chiaře ygrathské válečné loďstvo, velkovévoda spáchal sebevraždu na schodech Eannina chrámu, takže nebylo toho, kdo by mohl hodit prsten do moře, i kdyby se našla žena, která by se pro něj ochotně potopila, aby získala pro ostrov přízeň Morian a boha.

Když vyšla se Sceltem ze svých komnat, v palácovém křídle družiny panovníkových společnic vládlo znepokojivé ticho. Jindy býval v tuto hodinu na chodbách čilý ruch, eunuši pobíhali sem tam, pestrost a vůni dodávaly hemžení ženy, které se malátně ploužily do lázní nebo k snídani. Dneska bylo všechno jinak. Nikde nikdo, chodbami se rozléhaly jen jejich kroky. Dianora potlačila třas, podivná ozvěna v opuštěném palácovém křídle ji zaskočila.
Prošli kolem lázní a jídelen. Všude bylo ticho a prázdno. Zabočili ke schodišti, které vedlo k východu z ženského křídla, a tam Dianora spatřila konečně člověka, který na ně čekal.
„Dovol, prohlédnu si tě," řekl Vencel jako obvykle. „Než půjdeš mezi lidi, musím tě zkontrolovat."
Správce družiny panovníkových společnic se jako vždycky rozvaloval mezi pestrobarevnými polštáři svých nosítek. Když Dianora uviděla obrovitě tlusté tělo a uslyšela známá slova, skoro se usmála.
„Samozřejmě," souhlasila a pomalu se otáčela kolem své osy, aby ji prozkoumal.
„Vyhovuješ," pravil konečně. Vysoký pronikavý hlas vyslovil obvyklý soud poněkud zakřikleji než jindy. „Co kdybys… Nechceš si vzít náhrdelník s drahokamem z Khardhunu? Pro štěstí? Vyzvedl jsem ho pro tebe z klenotnice."
Vencel téměř ostýchavě natáhl obrovskou masitou ruku a Dianora spatřila šperk s červeným drahokamem, který na sobě měla v den, kdy se Isolla z Ygrathu pokusila zabít krále.
Málem odmítla, když si vzpomněla, že jí ho tehdy těsně před odchodem nabídl Scelto na počest významného dne. Navzdory vzpomínce pokývla na Vencelovo gesto a řekla: „Děkuju. S radostí si ho vezmu." Zaváhala. „Připneš mi ho?"
Skoro plaše se usmál. Poklekla před ním a obrovitý správce jí zručnými, jemnými prsty zavěsil řetízek se šperkem na krk. V jeho těsné blízkosti se div nezalkla silnou vůní fialek, kterou používal.
Vencel odtáhl ruce a zaklonil se, aby si ji prohlédl. Oči v jeho černé tváři hleděly nezvykle něžně. „V Khardhunu říkáváme těm, kteří se vydávají na cestu: Ať tě najde štěstí a přivede domů. Právě to ti dneska přeju." Schoval ruce v bohatých záhybech svého bílého roucha a rozhlédl se opuštěnou chodbou.
„Děkuju." Říct něco víc se bála. Vstala a pohlédla na Scelta: z očí mu vyhrkly slzy. Rychle si je potají utřel a vedl ji ze schodů. V polovině schodiště se ohlédl na Vencela, téměř nelidsky obrovitou postavu ve zřaseném bílém rouchu. Tupě za nimi civěl z pestrobarevné záplavy polštářů, vypadal jako exotická bytost z jiného světa, kterou vyvrhlo moře na břeh a zůstala trčet v chiarském paláci.
Od úpatí schodiště viděla, že dvoukřídlé dveře jsou pootevřené. Scelto nemusel klepat. Dneska ne. Otevřel dveře a ustoupil, aby ji nechal projít.
V hale ji očekávali Morianini kněží a Adaonovy kněžky. V jejich očích zahlédla stěží zastíraný triumf a jiskru kolektivního očekávání.
Když prošla dveřmi v rituální tmavozelené říze, do jaké se nikdo neoděl dvě stě padesát let, a s vlasy staženými zelenou síťkou v barvě moře, zašumělo to a všichni vydechli úžasem.
Ale vychováni k sebeovládání, které přísluší duchovnímu stavu, se opět rychle utišili. V tichu se rozestoupili ve špalír, aby pak za ní vykročili v karmínovém a kouřově šedém zástupu.
Věděla, že donutí Scelta, aby šel až za nimi. Nepatří k rituálnímu procesí. Uvědomila si, že se s ním řádně nerozloučila. Člověk zdaleka neurčuje běh svého života.
Pokračovali k Velkému schodišti. Nad širokými mramorovými schody se Dianora zastavila, zadívala se dolů a

pochopila, proč v palácovém křídle družiny panovníkových společnic bylo tak ticho. Všechny ženy a eunuši se shromáždili pod schodištěm. Směli vyjít až sem a sledovat, jak opouští palác. Nepodívala se vlevo ani vpravo a s hlavou vztyčenou začala sestupovat po schodech. Už není sama sebou, pomyslela si. Už není Dianorou, anebo jen Dianorou. Každým krokem přestupuje do světa legend.
Na úpatí schodiště, když vykročila po dlaždicové mozaikové podlaze, spatřila u hlavních palácových dveří ty, kteří ji budou doprovázet cestou do přístavu, a srdce se jí málem zastavilo.
Čekal na ni hlouček mužů. Především d'Eymon a Rhamanus, který na Dlani, jak předpokládala, zůstal a stal se Brandinovým admirálem. Vedle něho postával Doarde, který zastupoval obyvatele Chiary. Nepřekvapilo ji to. D'Eymon chytře usoudil, že účast ostrovního básníka při oficialitách vyváží zločiny a smrt jiných. Za Doardem se tyčil hřmotný muž ostře řezaného obličeje v hnědém sametu a ověšený zlatem, kde se dalo. Obchodník z Corte, očividně úspěšný, pravděpodobně jeden z vlkodlaků, kteří před dvěma desetiletími založili své bohatství loupením na troskách Tigany. Ke skupince patřil i štíhlý Morianin kněz v šedé sutaně, nepochybně pocházející z Asoli. Usoudila tak podle příznačné barvy pleti.
Věděla, že je z Asoli, i proto, že posledního z čekajících mužů znala jako rodáka z Dolního Corte. Stal se postavou, kterou si sama opředla bájemi, dotvořila z nadějí a mýtů, které dosud udržovaly celistvost jejího života. Kvůli němu jí v žilách téměř ztuhla krev.
Celý v bílém, majestátní, jak si ho pamatovala z dětských let, převyšoval všechny ostatní a svíral masivní berlu, odznak své moci, Eannin velekněz z Tigany Danoleon. Člověk, který knížete Alessana vyvedl na jih. Tak jí to řekl Baerd v noci, kdy spatřil svou riselku a vydal se za nimi.
Znala ho, každý znal Danoleona, jeho dlouhý krok, širokoplecí velebnou postavu, nádherný niterný hlas, který naplňoval celý chrám při bohoslužbách. Cestou ke dveřím Dianora potlačila náhlý ochromující strach a plně se ovládla. Nemohl ji poznat. Nikdy ji neviděl jako dítě. Jak by poznal dospělou sochařovu dceru v prostopášné ženě u cizího dvora? Změnila se, od těch dob se změnila k nepoznání.
Nemohla od něho odtrhnout oči. Věděla, že d'Eymon pozval k rituálu někoho z Dolního Corte, ale netušila, že přímo Danoleona. V době, kdy pracovala u Královny ve Stevanienu, se všeobecně vědělo, že Eannin velekněz se stáhl z veřejného života do svatyně bohyně v jižních kopcích.
Nyní přijel a je tady, Diana se na něho dívala a vpíjela se do této skutečnosti, uvnitř se dmula nesmyslnou pýchou nad tím, jak Danoleon svou pouhou přítomností dominuje všem kolem sebe.
To pro něho, pro muže a ženy jako on, pro ty, kteří zemřeli, a ty, kteří ještě žijí ve zlomené zemi, se chystala udělat, co udělá dneska. Jeho oči na ní pátravě spočinuly tak jako oči všech, ale právě pohled Danoleonových jasně modrých očí způsobil, že se Dianora hrdě napřímila a jako by ještě povyrostla. Za hloučkem, za stále ještě zavřenými dveřmi, se jí v duchu čím dál jasněji rýsovala riselčina cesta.
Zastavila se a všichni se jí uklonili, šest mužů nakročilo, hluboce se sehnulo a složilo jí hold staletí nepoužívaným způsobem. Ožívala legenda, obřadnost, vzývali mnohotvárnou moc, a Dianora chápala, že jim teď asi připadá jako posvátná postava ze starobylých pergamenových svitků.
„Paní, potěší-li tě to a tvá mysl svolí, od této chvíle budeme nad tebou bdít a dovedeme tě ke králi Západní Dlaně," pronesl slavnostně d'Eymon.
Mluvil zřetelně a pečlivě, neboť všechna jejich slova budou uchována v paměti a citována. Všechno se zvěční. Proto tu byli kněží a básník.
„Potěší mě to," odpověděla prostě. „Pojďme." Víc neřekla, na jejích slovech tolik nezáleželo. To, co by řekla ještě dneska, by se nehodilo k zvěčnění.
Stále nemohla odtrhnout oči od Danoleona. Byl prvním mužem z Tigany, kterého viděla od svého příchodu na ostrov, uvědomila si. Nesmírně se jí ulevilo na duši, že Eanna, jejímiž dětmi jsou všichni, svolila, aby spatřila tohoto muže, než vstoupí do moře.
D'Eymon vydal pokývnutím hlavy příkaz. Masivní bronzové dveře se pomalu otevřely a spatřila obrovský dav lidí mezi palácem a přístavem. Lidé zaplnili náměstí a celý prostor až po nejvzdálenější molo, dokonce obsadili i paluby kotvících lodí. Rovnoměrný šum, který zněl od nejčasnějšího rána, zesílil, když se otevřely dveře, a jakmile ji lidé spatřili, rázem ustal. Pod modrou klenbou oblohy obestřelo Chiaru strnulé, napjaté ticho. Dianora do tohoto ticha vykročila.
A pak, když se pohybovali ve sluneční záři uličkou, kterou lidé utvořili, aby mohla projít do přístavu, spatřila Brandina. Čekal na ni ustrojen stroze jako král voják, ale s hlavou obnaženou v jarním slunci.
Při pohledu na Brandina se v ní cosi bolestivě hnulo jako čepel v ráně. Brzy to skončí, opakovala si vytrvale. Zbývá jen maličko. Už brzy bude úplně po všem.
Blížila se k němu, kráčela jako královna, štíhlá, vysoká a hrdá, oděná v tmavozelenou barvu moře a s červeným drahokamem na krku. Věděla, že ho miluje, a zároveň si uvědomovala, že její země zůstane ztracená, jestli ho nevyženou nebo nezabijí, a celou svou bytostí želela prosté skutečnosti, že její matce a otci se před řadou let narodila dcera.

Marně by se snažil něco vidět z přístavního náměstí někdo tak malý, a palubu lodi, na níž sem připluli z Corte, zaplnili lidé, kteří zaplatili kapitánovi za možnost sledovat potápění z tohoto výhodného postavení. Devin se prodral k hlavnímu stěžni a vyšplhal se k ráhnoví, na němž vysoko nad mořem hřadovala desítka mužů. Hbitostí vyvážil vrozené omezení.
Erlein stál někde mezi lidmi na palubě. Ani po třech dnech ho neopustil děs z bezprostřední blízkosti ygrathského černokněžníka. Uniknout na jihu slídilům je pro čaroděje jedna věc, něco jiného pak je pohybovat se kolem černokněžníka, prohlásil rozhořčeně.
Alessan se vmísil do davu v přístavu. Devin ho na okamžik zahlédl, jak si klestí cestu k molu, ale od té doby ho neviděl.

Danoleon vstoupil do paláce, aby reprezentoval od počátku obřadu Dolní Corte. Kdykoli na to Devin pomyslel, připadalo mu to jako vrchol ironie. Zakázal si to, protože se o všechny bál tím víc.
Když přišla zdvořile formulovaná žádost, aby se velekněz vypravil na sever a s muži z ostatních tří provincií stal formálním svědkem potápění pro prsten, Alessan rázně rozhodl.
„Samozřejmě pojedeš," pravil kníže, jako by to byla nejpřirozenější věc na světě. „Budeme tam všichni. Potřebuju na Chiaře po změně poměrů zařídit spoustu věcí."
„Copak ses dočista zbláznil?" Erlein zalapal po dechu a nesnažil se skrýt úžas.
Alessan se usmál, nikoli však pobaveně, pochopil Devin. Od úmrtí jeho matky se v něm ne vždycky vyznali. Devin se považoval za zcela nevhodného člověka k tomu, aby se pokoušel proniknout do jeho nitra. Po Pasitheině smrti se několikrát denně přistihl, že si zoufale přeje, aby s nimi byl Baerd.
„A co Savandi?" dotíral Erlein. „Co když je to past na Danoleona? Nebo dokonce na tebe?"
Alessan zavrtěl hlavou. „To sotva. Sám jsi říkal, že nestačil vyslat zprávu. Vypadá docela věrohodně, že ho zabili bandité, jak to naaranžoval Torre. Králi Západní Dlaně dělají teď starosti důležitější záležitosti než osud jednoho malého špeha. To mě netrápí, Erleine, přesto děkuju za zájem." Počastoval ho úsměvem, z něhož mrazilo. Erlein se zamračil a uraženě se stáhl.
„A co tě teď trápí?" zeptal se Devin knížete.
Alessan mu neodpověděl.
Vysoko na ráhnu lodi Aema Falcon Devin s dalšími čekal, až se dveře paláce otevřou, a snažil se utišit rozbušené srdce. Nebylo to ovšem snadné. Vzrušení a předtucha se během tří dnů strávených na ostrově stupňovaly a téměř hmatatelně kulminovaly dnešního rána, když se objevil Brandin a klidně kráčel k molu s malou svitou, jejíž součástí byl shrbený plešatý stařec oblečený stejně jako král.
„To je Brandinův blázen," odpověděl Cortean na ráhně vedle něho, když Devin na starce ukázal a zeptal se. „Nějak to souvisí s magií, jak ji provozují v Ygrathu. Lepší je nic nevědět."
Devin poprvé hleděl na muže, který zničil Tiganu, a představoval si, jaké by to bylo, držet teď v ruce luk a umět střílet jako Baerd nebo Alessan. Cíl byl daleko, ale stále na dostřel, shora dolů přes pruh vody by lučištník muže s pěstěnou bradkou a v lehkém vojenském odění zasáhl.
Při představě šípu letícího v ranním slunci si vzpomněl na jiný rozhovor s Alessanem na palubě Falcona v noci před přistáním na Chiaře.
„Co chceme, aby se stalo?" zeptal se Devin.
Těsně před vyplutím z Corteského zálivu se rozšířila zpráva, že Druhá kompanie Alberikových barbadiorských žoldnéřů vytáhla z ferrautských pohraničních pevností a měst a pochoduje s dalšími vojenskými jednotkami k Senziu. Když se to dověděl Alessan, zbledl a v šedých očích se mu chladně zablýsklo.
Tak jako jeho matce, pomyslel si Devin, ale pomlčel.
Alessan se po té otázce k němu krátce otočil a pak se znovu zadíval na moře. Bylo velmi pozdě, blíž ke svítání než k půlnoci. Nemohli spát. Oba měsíce stály vysoko, hladina se v jejich smíšeném světle leskla a třpytila.
„Co chceme, aby se stalo?" zopakoval Alessan. „Tím si nejsem úplně jist. Vím, co by bylo nejlepší, ale kdo ví, jak to dopadne. Proto se zúčastníme rituálu potápění.
Naslouchali zvukům, které vydávala loď na nočním moři. Devin si odkašlal.
„Co když neuspěje?" zeptal se.
Alessan dlouho mlčel, Devin už ani nečekal, že odpoví. Nakonec velmi tiše řekl: „Jestli ta Certanďanka neuspěje, pak je podle mého názoru Brandin ztracený. Na to bych skoro dal krk.
Devin se na něho rychle podíval. „To potom znamená…"
„Ano, znamená to spoustu věcí. Možná ožije jméno naší země. Anebo Alberico ovládne celou Dlaň. Jedno nebo druhé se do roka celkem určitě stane."
Devin se to snažil vstřebat. Jestli se chceme osvobodit, musíme je svrhnout oba, vybavila se mu slova knížete v lovecké chatě Sandrů, která vyslechl Devin schován v podkroví.
„A když uspěje?" zeptal se.
Alessan pokrčil rameny. V modrostříbrném měsíčním světle vypadal jeho profil jako vytesaný z mramoru, a ne z živé tkáně. „Uvažuj. Kolik lidí v provinciích bude bojovat proti barbadiorské říši za krále, který uzavřel sňatek s mořem omývajícím Dlaň prostřednictvím mořské nevěsty z tohoto poloostrova?"
Devin přemýšlel.
„Spousta," odpověděl po chvíli. „Šla by za něho bojovat spousta lidí."
„Taky myslím," přisvědčil Alessan. „Pak se nabízí další otázka: kdo vyhraje? A z ní vyplývá následující: můžeme s tím něco udělat?"
„Můžeme?"
Alessan se na něho podíval a hořce se ušklíbl. „Celý život tomu věřím. Možná velmi brzy si ověříme, jestli právem."
Devin zadržel otázku. Oba měsíce prozářily tmu. O něco později mu Alessan stiskl rameno a druhou rukou ukázal před sebe. Devin spatřil, jak se v dálce vynořuje z moře vysoká, temná masa pobřeží.
„Chiara," šeptl Alessan.
Tak Devin poprvé uviděl ostrov.
„Už jsi tam někdy byl?" zeptal se tiše.
Alessan zavrtěl hlavou a dál hleděl na temný, hornatý obzor.
„Jen ve svých snech," řekl.

„Už jde!“ vykřikl někdo z nejvyššího ráhna asoliské lodi, která kotvila vedle nich. Výkřik prořízl vzduch a znásobený dalšími ústy přeskakoval z lodě na loď, nesl se přístavem a dav bouřlivě reagoval.
Vzápětí, když se v dokořán otevřených dveřích chiarského paláce objevila ženská postava, všichni jako by se zalkli strachy a rázem se rozhostilo mrazivé ticho.
Ticho provázelo i její první kroky. Šla pomalu uličkou mezi hustým davem přes náměstí a jako by téměř nevnímala okolí. Devin byl příliš daleko, aby viděl její tvář, ale i tak vnímal přítomnost nesmírné krásy a půvabu. Je to slavnost, říkal si, jen zdání. Spatřil za ní Danoleona, čněl nad ostatními a pohyboval se s procesím.
Nato se instinktivně otočil k Brandinovi na molu. Král byl blíž a viděl mu do obličeje. Brandin sledoval, jak se žena přibližuje. Ve tváři se mu nepohnul ani sval. Vanul z ní ledový chlad.
Zvažuje situaci, pomyslel si Devin. Pravděpodobný vývoj, hodnotí šance. Využívá všeho – té ženy, rituálu, shromážděného vzrušeného davu – k ryze politickým cílům. Pocítil k tomu člověku opovržení, hlavně a především: nesnesl jeho prázdný, bezcitný pohled na ženu, která se k němu přibližovala a riskuje kvůli němu život. Při Triádě, měl by ji přece milovat!
Dokonce i shrbený stařec vedle něho, králův blázen oblečený stejně jako Brandin, svíral sepnuté ruce ve zřejmé obavě, v živoucí tváři účast a úzkost.
Naproti tomu tvář krále Západní Dlaně ztuhla v necitelnou masku. Devinovi se protivilo se na něho i dívat. Otočil se k ženě, která se mezitím hodně přiblížila.
Teď když byla téměř u vody, viděl, že jeho první dojem byl správný a zbrklé závěry špatné: Dianora di Certando byla nejkrásnější žena, jakou kdy v životě spatřil.
Co chceme, aby se stalo? zeptal se Alessana před třemi dny, když se plavili k ostrovu.
Do této chvíle se mu nedostalo odpovědi. Ale při pohledu na ženu, která došla k moři, se ho náhle zmocnil strach a naprosto nečekaný soucit. Pevně sevřel ráhno a upřeně z výšky sledoval, co se bude dít.

Znala Brandina líp než kdokoli. Bylo to nezbytné, aby přežila, zvlášť na začátku, ve smrtelně nebezpečném prostředí nesměla ani vyslovit něco nevhodného. Ale léta plynula a nezbytnost jí otevřela cestu k něčemu jinému. K lásce, musela si přiznat krutou pravdu. Přišla sem, aby ho zabila, se srdcem zasaženým jedem vzpomínek a nenávistí. Namísto toho to dopadlo tak, že mu rozuměla líp než kdokoli na světě, protože nikomu jinému na něm nezáleželo ani zpola.
Proto ji, když kráčela davy lidí k molu, málem zlomilo, že Brandin tak usilovně bojuje, aby na sobě nedal znát, co cítí. Jako by jeho duše chtěla prchnout dveřmi očí a on, zrozený k moci, ve svém nynějším postavení považoval za nutné ji zadržet, aby se nedostala mezi lidi.
Ale před ní nic nezatajil. Ani se nemusela podívat na Rhuna, aby pochopila, co se právě v Brandinovi děje. Přeťal spojení s domovem, se vším, v čem byl ukotven jeho život, a stál tu mezi cizími lidmi, které si násilím podrobil, a žádal je o pomoc, o důvěru. Byla teď jeho jediným záchranným lanem, jediným mostem k Dlani, vlastně jediným pojítkem k budoucnosti zde či kdekoli.
Ale mezi nimi ležely trosky Tigany jako bezedná propast. Dianora si z dosavadního života odnesla prosté poučení: láska nestačí. Ať si trubadúři zpívají cokoli. Byť zdánlivě nabízí naději, láska zkrátka nestačí přemostit propast v jejím světě. A proto je tady, drží se vize, kterou jí zjevila v zahradě riselka, učiní přítrž strašlivé rozpolcenosti svého srdce. Ovšem za cenu, o níž nelze jednat. S bohy se nesmlouvá.
Došla k Brandinovi na konci mola a zastavila se, její průvod rovněž. Náměstím se jako skomírající vítr přehnal několikanásobný povzdech davu. Podivná hra fantazie jí umožnila podívat se na sebe na okamžik zvenčí. Uvědomila si, jak se asi jeví shromážděným lidem: nadlidská, z jiného světa.
Tak nějak asi viděli před rituálem i Onestru. Onestru nevydalo moře živou a následovala zkáza. To jí skýtalo šanci: tajemná brána historie jí nabízí vysvobození, uskutečnění dlouholetého snu. Slunce zářilo, třpytivě se odráželo a tančilo na mořské hladině. Obklopovala ji pestrobarevná světská nádhera. Za Rhunem uviděla ženu ve světležlutých šatech, starého muže v modrém a žlutém odění, mladého tmavovlasého muže v hnědém s dítětem na ramenou. Všichni se přišli podívat, jak se potopí. Než se obrátila k Brandinovi, zavřela na moment oči. Bylo by snazší, nekonečně snazší, kdyby se na něho nepodívala, ale vyhnout se pohledu z očí do očí bylo nebezpečné. Ostatně tu stál muž, kterého miluje.
V bezesné noci sledovala, jak se měsíce pomalu pohybují za oknem, a přemýšlela, co mu řekne, až dojde na konec mola. Mimo slova, která předepisuje rituál, postihující něco podstatného a věčného.
Jenže i to bylo nebezpečné, ohrozila by v jediném okamžiku všechno, co se mělo stát. Ostatně slova, která by chtěla říct, by jen jiným způsobem usilovala o marnost. O přemostění propasti. A v tom je ta potíž. Pro ni žádný most neexistuje.
V tomto životě ne.
„Můj pane,“ oslovila Brandina obřadně, „vím, že toho nejsem hodná a příliš si troufám, ale pokud tím potěším tebe a všechny přítomné, pokusím se ti vylovit z moře prsten.“
Brandinovy oči se zbarvily jako nebe před deštěm. Neodtrhl je od její tváře. „O troufalosti nemůže být řeč, lásko, natož že bys byla něčeho nehodná. Svou účastí tento obřad povznášíš.“
Zmátl ji, protože to nebyla slova, která si připravili. Nato pohlédl stranou, jako by se odvracel před prudkým světlem. „Obyvatelé Západní Dlaně!“ zvolal jasným, silným hlasem krále a vůdce, slova se nesla náměstím, dolétla k lodím a rybářským člunům. „Ctěná Dianora se nás ptá, jestli ji shledáváme hodnu, aby se kvůli nám potopila pro prsten. Zda na ni vložíme své naděje a osud, abychom skrze ni dosáhli požehnání Triády před válkou, kterou proti nám chystá Barbadior. Jak odpovíte? Čeká, co uslyší!“
Své naděje a osud. Na ni? Požehnání Triády. Skrze ni?

V tom okamžiku tady, s mořem u nohou, se jí poprvé sevřelo srdce strachem. Protože tímto rituálem se lidé opravdu obraceli k bohům, obřad má slavnou tradici a magickou moc, a ona ho využívá pro vlastní skrytý záměr, pro něco, co se zrodilo v srdci smrtelníka. Smí se to, i když ji vedou nejčistší pohnutky?
Ohlédla se k paláci a k horám, které tak dlouho vymezovaly její život. Z vrcholu Sangaria zmizel sníh. Právě tam Eanna údajně stvořila hvězdy. A pojmenovala je. Dianora sklonila hlavu a zjistila, že na ni ze své výšky shlíží Danoleon. Dívala se do jeho klidných modrých očí a jako by se volně pohybovala sem a tam časem, z jeho vyrovnanosti čerpala sílu a jistotu.
Strach z ní spadl, jako kdyby rychle odložila šaty. To kvůli Danoleonovi a lidem jako on, kteří zemřeli, kvůli zničeným knihám, sochám, písním a jménům je tady. Pochopí Triáda její kacířské konečné zúčtování? Vzpomene si Adaon na Micaelu od moře? Smiluje se Eanna, Dárkyně jmen?
Když konečně utichly souhlasné výkřiky, Dianora pomalu přikývla. Nato Adaonova velekněžka v karmínovém rouchu postoupila kupředu a pomohla jí odložit tmavozelenou řízu.
Stála těsně nad vodou, oděná jen do tenké tmavozelené tuniky, která jí stěží sahala po kolena, Brandin držel v ruce prsten.
„Ve jménu Adaona a Morian a navždycky a věčně ve jménu Eanny, královny světel, hledáme potravu a útočiště," pronesl slova rituálu, pečlivě připravená a nazkoušená. „Přivítá nás moře a bude nás hýčkat na prsou jako matka dítě? Přijmou vodstva omývající poloostrov oběť prstenu ve jménu mém a všech shromážděných a vydají jej nazpět na znamení, že naše osudy jsou nerozlučně spojeny? Jsem Brandin di Chiara, král Západní Dlaně, prosím o vaše požehnání."
Zatímco dav udiveně zahučel na jeho poslední slova, jimiž definoval své nové postavení, otočil se k ní a pod ochranným pláštěm hluku zašeptal slova, která mohla slyšet jen ona.
Nato se otočil k moři, napřáhl paži dozadu a hodil zlatý prsten šikmo vzhůru k jasnému nebi a oslepujícímu slunci, aby opsal vysoký oblouk.
Viděla, jak dosáhl vrcholného bodu a začal klesat. Viděla, jak dopadl na hladinu a potopil se.
Voda byla hrozně studená jako vždycky zjara. Využila pohybové energie skoku a usilovným kopáním nohama se nořila do hloubky. Zelená síťka jí držela vlasy, takže dobře viděla. Brandin hodil prsten se snahou neztížit jí hledání, ale nemohl ho jen tak upustit u mola, sledovalo ho příliš mnoho lidí. Drala se kupředu a dolů mocnými tempy, oči upírala do modrozeleného světla.
Může dosáhnout cíle. Může se pyšnit prstenem, než zemře. A může ho přinést dolů jako oběť Morian.
Kupodivu se úplně přestala bát. Vlastně na tom nebylo nic divného. Nenabídla jí riselka určitou vidinu spojenou s jistotou, že ji přenese přes hrůzy minulosti temnou vodou k poslední Morianině bráně? Teď spěje ke konci. Měla to skončit dávno.
Neviděla nic, kopala nohama, nořila se hloub a dál od břehu k místu, kam dopadl prsten.
Naplňovalo ji přesvědčení, nezlomná jistota, jasné vědomí, k čemu směřují události. K okamžiku, kdy svou smrtí konečně vykoupí Tiganu. Znala příběh Onestry a Cazala, každý v přístavu ho znal. Všichni věděli, jaké katastrofy následovaly po Onestřině smrti.
Brandin vsadil všechno na tento jediný rituál, tváří v tvář bitvě, která ho záhy čeká, neměl na vybranou. Alberico ho teď svrhne, jinak to nemůže dopadnout. Přesně věděla, co bude následovat po její smrti. Vypukne chaos, všichni to pochopí jako soud Triády nad povýšeným samozvaným králem Západní Dlaně a nelítostně ho obviní. Západ nebude mít vojsko, které by se postavilo Barbadioru. Alberico získá Dlaň snadno, jako by sklidil vinici, jako by jen rozemlel zrní mlýnskými kameny své ctižádosti.
Považovala to za zarmucující, ale rozptýlit tento žal bude úkolem někoho jiného. Vnitřní obsah znovu objeví další generace. Jejím snem, úkolem, který si vytyčila v mladistvé pýše, když před dávnými lety sedávala u vyhaslého ohniště v otcově domě, bylo oživit jméno Tigana, vrátit ho světu.
Přála si, pokud si něco směla přát, než se nad ní uzavře tma a navždycky ji obestře, aby se Brandinovi podařilo uniknout, aby si pro sebe našel místo někde daleko od poloostrova, než i jemu odzvoní hrana. A aby pochopil, že jeho život, kamkoli se poděje, je posledním darem její lásky.
Na její smrti nezáleží. Ženy, které spaly s dobyvateli, zabíjeli. Označili je za zrádkyně a zabíjeli mnoha způsoby. Utopení není nejhorší.
Narazí tady na riselku, zelenou mořskou bytost, zmocněnkyni osudu, strážkyni prahu? Bude mít před koncem poslední vidění? Přijde si pro ni Adaon, přísný a majestátní bůh, tak jako kdysi dávno pro Micaelu? Ona ovšem není Micaela, neposkvrněná, čistá a nevinná ve svém mládí. Ne, nejspíš neuvidí boha.
Namísto toho uviděla prsten.
Byl po její pravé ruce a nad ní, snášel se jako příslib či vyslyšená modlitba studenou, téměř nehybnou vodou a vzdaloval se slunečnímu svitu. Natáhla se pro něj, moře snově zpomalovalo veškeré její pohyby, chopila se prstenu a nasadila si ho na prst, aby zemřela jako nevěsta moře s mořským zlatem na ruce.
Dostala se do velké hloubky. Světlo shora do ní téměř neproniklo. Věděla, že brzy vyčerpá poslední zásobu vzduchu a reflexivně ji to požene na hladinu. Zadívala se na prsten, na Brandinův prsten, jeho jedinou, poslední naději. Přiložila ho ke rtům, políbila, a vzápětí odtrhla oči, svůj život a dlouhé rozporuplné hledání od hladiny, slunečního světla a lásky.
Plavala ze všech sil do hloubky. A tehdy, až teď se jí začaly zjevovat vidiny.
Před očima jí vyvstal jasný obraz otce s dlátem a palicí v ruce, prsa pokrytá jemným mramorovým prachem, jak se prochází s knížetem po jejich dvoře a Valentinova paže spočívá přátelsky na jeho rameni, a pak se jí vybavil zamračený a nemluvný těsně předtím, než odjel do války. Uviděla Baerda jako dobrosrdečného, skoro vždycky usměvavého

chlapce. A potom plačícího tu noc, kdy od nich odešel Naddo, schouleného v jejím náručí uprostřed přízračných trosek, a nakonec ve dveřích domu za noci, kdy odešel i on. Spatřila matku… Dianoře připadalo, jako by plavala zpátky proti proudu času ke své rodině, neboť se jí vybavila matka z doby před porážkou, předtím než zešílela, z let, kdy její hlas dokázal prozářit večerní vzduch, její dotek zapudit horečku i všechny temné děsy.
Obklopovala ji tma a velmi studené moře. Tělo signalizovalo, že zakrátko pocítí zoufalou potřebu vzduchu. Následovaly obrazy odvíjející se jakoby z pomyslného svitku, které zachycovaly okamžiky z jejího života poté, co opustila domov. Vesnice v Certandu. Avalle zahalené kouřem, tak jak ho viděla ze vzdáleného kopce. Muž – jméno si už nepamatuje – který se s ní chtěl oženit. Jiní, kteří s ní spali v pokojíku nad výčepem. Restaurace U královny ve Stevanienu. Arduini. Rhamanus, který ji odvážel na říční galéře. Širé moře. Chiara. Scelto.
Brandin.
A tak, na samém konci, to byl on, k němuž se upnula její mysl. Živé obrazy z posledních deseti a více let se rychle střídaly, ale nad nimi a přes ně náhle uslyšela jeho poslední slova na molu. Slova, jimž bránila, aby vstoupila do jejího vědomí, která se snažila neslyšet a nerozumět jim ze strachu, že by mohla otřást jejím odhodláním. Dokázal by to.
Moje lásko, zašeptal, vrať se mi. Stevan zahynul. Nemůžu ztratit vás oba, nebo zemřu.
Nechtěla to slyšet, nic takového. Ta slova skrývala moc, slova se ji snažila změnit, vytvořit mosty z touhy, po nichž ale nikdo nemůže přejít.
Nebo zemřu, řekl.
Věděla, že je to pravda, a ani se nesnažila to v duchu popřít. Ano, zemře. Klamnou, útěšnou představou, že Brandin žije někde jinde a něžně na ni vzpomíná, by se zbytečně obelhávala. Něco takového by nedokázal. Moje lásko, oslovil ji. Ona i její vlast poznaly, co pro toho muže znamená láska. Jak hluboko ji v sobě nosí.
Opravdu hluboko. Tlak vody tolik sáhů pod mořskou hladinou způsobil, že jí hučelo v uších. Plíce jako by se jí měly roztrhnout. S námahou naklonila hlavu ke straně.
Zdálo se, že v temnotě vedle ní něco je. Nějaká postava a nepříliš daleko. Cosi se blýskalo a světélkovalo, nevěděla, jestli člověk, nebo bůh. Ale člověk to být nemohl. Tak hluboko pod hladinou ne, neodpovídalo tomu ani světélkování.
To je jen další vnitřní vidina, usoudila. Nejspíš poslední. Postava pomalu plavala od ní, zdobila ji jakoby aureola. Dianoru opouštěly síly. Všechno ji bolelo, zoufale zatoužila po míru. Chtěla za tím lákavým, neskutečným světlem. Byla připravena k odpočinutí, odřeknutí se mučivé touhy.
A pak pochopila, nebo si to aspoň myslela. Tou postavou musí být Adaon. Přišel si pro ni bůh. Ale otočil se k ní zády. Odplouval pryč, klidnou září pohlcovala mořská hlubina.
Nepatří mu. Ještě ne.
Podívala se na ruku. Prsten skoro neviděla, nedovolovala to téměř úplná tma. Ale cítila ho a věděla, čí je. Nezapomněla. Hluboko v moři, kam nedosáhlo světlo, strašně hluboko pod světem, v němž smrtelní muži a ženy žijí a dýchají, se Dianora obrátila. Vytrčila paže nad sebe tak, že se dotkly dlaněmi, prudce zabrala do stran, razila si cestu vzhůru, její tělo protínalo jako šíp vodní vrstvy, tmavozelenou smrt, letěla vstříc všem nepřemostěným propastem vzduchu, světla a lásky.

Když Devin uviděl, jak se vynořila na mořskou hladinu, rozplakal se. A to ještě předtím, než spatřil zlatý záblesk na její ruce, kterou navzdory vyčerpání zvedla, aby všichni viděli prsten.
Utíral si uslzené oči, hlas mu zhrubl, jak se rozkřičel s ostatními na lodi, na všech lodích, s lidmi v chiarském přístavu, ale pak upoutalo jeho pozornost něco jiného.
Brandin Ygrathský, který se prohlásil za Brandina di Chiara, klesl na kolena a zabořil hlavu do dlaní. Neovladatelně se mu roztřásla ramena. Devin pochopil, že se v něm mýlil: to nebyl muž, kterého uspokojovalo, že se mu podařil úskok.
Mučivě pomalu plavala žena k molu. Horlivý kněz a kněžka jí pomohli z moře, podpírali ji a celou roztřesenou zahalili do bílého, zlatě vyšívaného hávu. Sotva stála na nohou. Ale Devin skrze slzy viděl, jak zvedla hrdě hlavu, když se otočila k Brandinovi a nabídla mu na rozechvělé ruce mořem posvěcený prsten.
A potom přihlížel, jak král, tyran a černokněžník, který je zničil krutou, drtivou mocí, sevřel ženu v náručí, jemně a něžně, ale s nepochybnou dychtivostí muže, který ji příliš dlouho postrádal a toužil po ní.

Alessan natáhl ruce, sundal dítě z ramen a opatrně je předal jeho matce. Usmála se na něho. Měla vlasy barvy slámy stejně jako šat. Spontánně jí úsměv oplatil, ale vzápětí se odvrátil. Od ní a od muže a ženy, kteří se horoucně objímali nedaleko od něho. Udělalo se mu fyzicky zle. V celém přístavu propukl nespoutaný jásot. Zvedal se mu žaludek. Zavřel oči, snažil se potlačit závrať, nutkání zvracet, celkovou slabost.
Když po chvíli otevřel oči, upoutal ho blázen – Rhun, jak mu říkali. Hluboce ho znepokojil pohled na krále, který dával volný průchod svým citům a svíral ženu ve zjevné touze, a zároveň na blázna, jeho karikaturu, najednou opuštěného, s holýma rukama. Ztělesňoval prázdnotu a tíživý smutek, který neladil se všeobecným nadšením. Rhun působil jako tichý, mlčící, otupělý protipól vřavy, radostných slz a smíchu.
Alessan se díval na shrbeného, oplešalého muže s podivně pokřivenou tváří a pocítil s ním jakousi neurčitou, matoucí spřízněnost. Něco je spojovalo, momentálně přinejmenším rozpaky, jak reagovat na dění kolem.
Musel sám sebe zaštítit, opakoval si Alessan podesáté, podvacáté. Musí. Znovu se podíval na Brandina a zase uhnul očima, v duši zmatek a žal.
Proč potom tolik let v Quileie s Baerdem spřádali mladické plány, jak se sem dostanou? Jak se přiblíží k tyranovi a zabijí ho, vzduch prořízne jejich výkřik Tigana a jméno jejich vlasti ožije pro svět?
Dneska ráno se přiblížil na necelých deset kroků, neznámý, nepodezřívaný, s dýkou za pasem, jediná řada lidí ho dělí od člověka, který mučil a zabil jeho otce.

Musel sám sebe zaštítit před čepelí.
Jenže pravda byla taková, že Alessan to nevěděl. Neověřil si to, ani se nepokusil. Stál a díval se. Pozoroval. Rozehrával svůj vlastní promyšlený plán, jak usměrňovat události a naplnit nejdůležitější vizi.
Rozbolely ho oči, cítil v nich tupý tlak, snad k tomu přispělo prudké slunce. Žena v šatech slámové barvy se od něho nehnula, pošilhávala po něm s průhledným zájmem. Alessan netušil, kde je otec dítěte, a ženě na tom momentálně vůbec nezáleželo. Zkoušená, vyšinutá mysl ho přivedla k úvaze, kolik dětí se asi v Chiaře narodí za devět měsíců.
Opět se na ženu neslaně nemastně usmál a zamumlal jakousi omluvu. Nato si začal osamoceně razit cestu oslavujícím, hlučícím davem, aby už byl v hostinci, kde si jejich trojice zaplatila pokoj muzicírováním v posledních třech dnech.
Hudba teď možná pomůže, pomyslel si. Hudba bývala velmi často jedinou pomocnicí. Srdce mu stále divoce bušilo.
Začalo to okamžikem, kdy žena po tak dlouhém pobytu pod vodu proťala hladinu s prstenem na ruce. Do té doby vážně uvažoval, jestli by nemohl nějak využít otřes a strach, který vyvolá její smrt.
Ale ona se vynořila z moře, pro všechny už téměř pohřbená, načež s vteřinovým odstupem vypukl dav v jásot a Brandin Ygrathský, který znehybněl ve chvíli, kdy se potopila, klesl na kolena, jako by mu někdo zezadu zasadil ránu, jež ho oloupila o veškerou sílu.
Zatímco přístav a lodě zachvátil vítězoslavný křik a třeštění, Alessanovi se udělalo nanic a propadl zmatku a beznaději.
Všechno klape, říkal si, když se prodíral zběsile tančícím klubkem lidí. Daří se a s obratným přispěním se všechno podaří. Události zapadají do sebe. Podlé plánu. Vypukne válka. Vzájemně se střetnou. V Senziu. Přesně podle plánu.
Jeho matka zemřela. Stál na deset kroků od Brandina Ygrathského s dýkou za pasem.
Náměstí tonulo ve všeobecném veselí, odevšad se ozývalo ohlušující hulákání. Někdo ho popadl za paži a snažil se ho zatáhnout do kola tančících. Vytrhl se. Nějaká žena se mu vrhla do náruče, vášnivě ho políbila na rty a zase zmizela.
Neznal ji. Neznal tu nikoho. Klopýtal lidským hemžením postrkován sem tam, připadal si jako láhev v rozbouřeném moři, tvrdošíjně se snažil držet směr k hostinci Trialla, kde na něho čekala postel, pití a muzicírování.
Když se tam konečně dostal, Devin už stál u výčepu. Erlein se ještě neukázal. Pravděpodobně se zdržel na kotvící lodi, co nejdál od Brandina. Jako by se černokněžník v tuto chvíli byť jen okrajově zajímal o čaroděje.
Devin bohudík mlčel. Jen mu přistrčil plnou sklenici a džbánek vína. Alessan vypil sklenici a velmi rychle i druhou. Nalil si a okusil i třetí, ale Devin mu stiskl paži a on si zdrceně uvědomil, že zapomněl na své předsevzetí. Ohledně modrého vína. O třetí sklenici.
Odstrčil džbánek a skryl hlavu v dlaních. Kdosi vedle něho mluvil. Dva muži se hádali.
„Vážně se k tomu chystáš? Tobě přeskočilo, jsi blázen!“ prskal jeden.
„Přihlásím se do armády,“ odpověděl druhý s výrazným asoliským akcentem. „Po tom, co pro něho udělala ta žena, vidím, že Brandin je dítě Štěstěny. Ten, kdo sám sebe prohlásil za Brandina di Chiara, je mnohem lepší než ten řezník z Barbadioru. Copak, kamaráde, bojíš se boje?“
První muž se chraplavě rozchechtal. „Ty hlavo skopová!“ Přeladil do parodického tónu. „Po tom, co pro něho udělala ta žena! Všichni víme, co pro něho dělala, noc co noc. Ta ženská je tyranova děvka. Přes deset let chrápe s chlapem, co nás dobyl. Roztahuje mu nohy a těží z toho. A vida, tady to máš, teď z děvky udělá dokonce královnu.“
Alessan zvedl hlavu, do té doby skrytou v dlaních. Vysunul nohu, aby získal lepší stabilitu. Vzápětí beze slova vší silou těla a zmučené, rozvrácené duše udeřil pěstí do tváře mluvčího. Cítil, že zapraskaly kosti, muž narazil do pultu a rozplácl se na něm, rázem smetl sklenice a láhve, které se s třeskotem roztříštily.
Alessan se podíval na svou pěst. Na kotníčcích měl krev a už mu začínaly otékat. Napadlo ho, že si možná zlomil ruku. A byl zvědav, jestli ho z výčepu vyhodí anebo se pro takovou hloupost strhne lítá rvačka.
Nestalo se ani jedno, ani druhé. Asoliňan, který prohlašoval, že dobrovolně půjde bojovat, mohutně a bodře poplácal Alessana po zádech a majitel Trially – jak se ukázalo zaměstnavatel obou mužů – se zubil od ucha k uchu a velkoryse přehlížel střepy kolem výčepu.
„Doufal jsem, že mu někdo zavře hubu!“ zaburácel přes divokou vřavu. Nějaký muž přistoupil k Alessanovi a pevně mu stiskl ruku, což strašně zabolelo. Tři muži se naléhavě dožadovali, že mu koupí pití. Čtveřice mužů se chopila bezvládného těla a bez cirátů ho odnášeli někam, kde by ho vzkřísili. Když ztichlého chlapíka nesli lokálem, někdo mu plivl do rozbitého obličeje.
Alessan si toho nevšímal a obrátil se k pultu. Stála na něm jediná sklenice astibarského modrého vína. Rychle pohlédl na Devina a ten neřekl ani slovo.
Tigano, ševelil neslyšně rty, zatímco corteský námořník mu halasně chvalořečil, prohrábl mu vlasy a další ho plácal po rameni, Tigano, ať tvá památka jitří mou duši jako čepel.
Vypil sklenici. Kdosi – Devin to nebyl – se pro ni ihned natáhl, zvedl ji a mrštil s ní o zem. Jak se dalo předpokládat, většina mužů ho následovala a naložila stejně se svým pitím i sklenicemi. Jakmile to situace dovolila, Alessan se slušně odporoučel a vydal se do schodů. Předtím na znamení díků stiskl Devinovi paži. V pokoji našel Erleina, který ležel na posteli, ruce za hlavou, a oči upíral do stropu. Když Alessan vstoupil, čaroděj na něho pohlédl, nejdřív zamhouřil a pak s nezastíranou zvědavostí vyvalil oči.
Alessan nic neřekl. Ulehl na postel a zavřel rozbolavělé oči. Víno samozřejmě nepomohlo. Nedokázal nepřemýšlet o té ženě, o jejím činu, když se vynořila z moře, připadala mu jako nadpřirozená bytost. Nedokázal zapudit ani obraz tyrana Brandina, jak klesl na kolena a zabořil hlavu do dlaní.
Skryl oči, ale ne před Alessanem, který stál deset kroků od něho, ne dál, a viděl, že se mu nesmírně ulevilo a rozzářil se láskou, tak jako zaplane padající hvězda.
Ruka Alessana ošklivě bolela. Opatrně s ní zahýbal a usoudil, že snad není zlomená. Neuměl si vysvětlit, proč na toho muže vlastně zaútočil. Všechno, co řekl o té ženě z Certanda, byla pravda. Události dne násobilyjeho zmatek do krajnosti.

Erlein si neobyčejně taktně odkašlal, aby dal najevo zájem o rozhovor.
„Co je?“ zeptal se unavený Alessan, aniž otevřel oči.
„Přál sis přece, aby to takhle dopadlo, ne?“ zeptal se čaroděj nezvykle váhavě.
Alessan silou vůle otevřel oči a podíval se na něho. Erlein se vzepřel na lokti a zamyšleně, krotce na něho civěl. „Ano, takhle jsem si to přál,“ odpověděl konečně.
Erlein pomalu přikývl. „Ale to znamená válku. V naší provincii.“
Alessanovi pulsovala bolest v hlavě, ale trochu se zmírnila. Nahoře bylo víc klidu, nicméně i sem pronikal otupující a neutuchající oslavný ruch.
„Ano, v Senziu,“ přiznal.
Padl na něho hluboký smutek. Tolik let plánovali, dospěli až sem, ale pokročili o tolik? Jeho matka zemřela. Před smrtí ho proklela, ale svolila, aby ji držel za ruku, když se blížil konec. Co to znamená? Podporu, kterou potřeboval?
Dostal se na ostrov. Viděl Brandina Ygrathského. Co řekne Baerdovi? Štíhlá dýka u boku vážila jako meč. Ta žena byla mnohem krásnější, než očekával. Devin ho napájel modrým vínem, uvědomil si užasle. Právě ublížil nevinnému nešťastníkovi tak brutálně, že mu zpřerážel v obličeji kosti. Musím vypadat opravdu příšerně, pomyslel si, když i Erlein se ke mně chová tak ohleduplně. Vyrazí do Senzia, do války. Takhle jsem si to přál, zopakoval si v duchu.
„Odpusť, Erleine,“ odvážil se říct ve snaze vymanit se ze smutku.
Připravil se na břitkou odpověď, skoro si ji přál, ale Erlein zprvu nic neřekl. Po chvíli tiše pronesl: „Je nejvyšší čas. Pojďme dolů hrát. To pomůže, ne?“
Pomůže to? Od kdy potřebuje, aby mu jeho lidé – dokonce i Erlein – poskytovali duchovní útěchu?
Sestoupili po schodech. Devin na ně čekal na provizorním pódiu v zadní části Trially. Alessan se chopil tregeské píšťaly. Pravá ruka ho bolela a otékala, ale to mu nezabrání, aby hrál. Potřeboval, moc teď potřeboval hrát. Zavřel oči a spustil. Hustě zaplněný sál ztichl. Erlein vyčkával, jeho ruce nehnutě spočívaly na harfě, Devin také, ponechával Alessanovi prostor, aby sám dospěl k závratnému vysokému tónu, kdy chaos a bolest, láska, smrt a touha na chvilku ustoupí do pozadí.
18
Obvykle chodívala před západem slunce na hradby svého sídla obrácené k jihu a pozorovala hru světla a proměnu barev na obloze nad horami. Letos však na sklonku jara a blíže k létu, na které všichni čekali, Alienor namísto toho zlézala severní hradby, přecházela jako strážný po cimbuří nebo se vykláněla přes studené drsné kameny a hleděla do dálky, zahalená do šálu proti chladu, který i nyní nastával po západu slunce.
Jako by opravdu mohla dohlédnout až do Senzia.
Šál byl nový, přivezli ho poslové z Quileiy, o nichž se zmínil Baerd. Přinesli takové zprávy, že kdyby všechno dobře dopadlo, obrátilo by to svět vzhůru nohama. Nejen Dlaň, ale i Barbadior, kde údajně umírá císař, právě tak Ygrath i samu Quileiu, kde možná Marius nepřežije právě pro to, co pro ně udělal.
Quileištĺ poslové se cestou do pevnosti Ortiz, jak se slušelo, zastavili na hradě Borso, aby složili hold jeho paní a předali jí dar od nového quileiského krále: indigový šál – taková barva se na Dlani prakticky nenajde – považovaný v Quileie za znamení urozenosti. Alessan patrně Mariovi hodně vyprávěl o jejich dlouholetých vztazích. Ostatně proč ne. Marius Quileiský je jedním z nich, a jak jí Baerd vysvětlil odpoledne po Alessanově odjezdu do Braccijského průsmyku a dál za západ, Marius držel klíč ke všemu.
Dva dny po odjezdu quileiských poslů se Alienor vydala na první z jarních vyjížděk, některé ji zavedly tak daleko, že musela přespat jednu dvě noci na okolních hradech. Při té příležitosti předala pozoruhodné poselství pěti lidem stejného ražení.
Senzio. Před letním slunovratem.
Zanedlouho přijel na hrad Borso kupec s hedvábím a po něm pohledný zpěvák se zprávou o masových přesunech barbadiorského vojska. Podle nich žoldnéři táhli na sever a zcela ucpali cesty. Povytáhla naoko udiveně obočí, ale dopřála si po obě noci více vína než obyčejně a oba muže po svém odměnila.
Tentokrát při západu slunce na hradbách zaslechla na schodech za sebou kroky. Očekávala je.
Aniž se otočila, řekla: „Málem ses zpozdila. Slunce skoro zapadlo.“ A opravdu, barva nebe a nadýchaných obláčků ztmavla postupně od růžové přes karmínovou, purpurovou až po indigovou, která si nezadala s barvou šálu na jejích ramenou.
Elena vyšla na hradební ochoz.
„Odpusť,“ řekla naprosto nevhodně. Neustále se omlouvala, stále se na hradě necítila ve své kůži. Přešla k Alienor a zadívala se v šeru do pozdně jarních polí. Dlouhé plavé vlasy jí splývaly na ramena, s konečky si pohrával větřík. Oficiálně se stala Alienořinou novou dvorní dámou. Pozítří po kvatembrových dnech přivedla na Borso své dvě malé děti a sama si přinesla pár osobních věcí. Bylo dobré, že se na hradě usadila dřív, než možná nastane historická doba. I když se to zdálo k nevíře, snad tady sehraje historickou úlohu i ona.
Tomaz, vychrtlý starý khardhunský válečník, prohlásil, že někdo, kdo k nim patří, by tu měl zůstat. Očividně nepocházel z Khardhunu, ale neprojevoval sebemenší ochotu prozradit svou totožnost. Alienor na tom nezáleželo. Považovala za podstatné, že Alessan a Baerd mu důvěřují, Baerd muže černé pleti a s propadlými tvářemi respektoval absolutně.
„Kdo konkrétně?“ zeptala se Alienor ve společnosti Baerda, Tomaze a rusovlasého mladého děvčete, které ji nemělo v lásce – Catriany.
Baerd dlouho váhal. „Někdo z Nočních chodců,“ řekl nakonec.
Povytáhla obočí, tentokrát na znamení opravdového údivu.
„Vážně? Oni pořád existují? A tady?“

Baerd přikývl.
„Proto jsi strávil včerejší noc venku?“
Baerd po vteřině opět přikývl.
Catriana překvapeně zamrkala. Je chytrá a celkem hezká, pomyslela si Alienor, ale musí se ještě hodně učit.
„Cos tam dělal?“ zeptala se Alienor Baerda.
Tentokrát zavrtěl hlavou. Čekala to. Baerd si udržoval v jistých věcech odstup a ji bavilo na něho dorážet. Jedné noci před deseti lety se hranic jeho soukromí dotkla, aspoň v určitém směru. Jejich přátelství se od té doby kupodivu prohloubilo.
Tentokrát se nečekaně zazubil. „Mohla bys je tu samozřejmě všechny ubytovat, nejen jednu osobu.“
Ušklíbla se s jen částečně hranou nechutí. „Jedna osoba stačí, děkuju. Předpokládám, že to vašim záměrům vyhovuje?“
Otázkou se obrátila na starého muže, vydávajícího se za khardhunského válečníka. Změna barvy pleti se skvěle podařila, Baerd dokonale ovládal všechny techniky přestrojování a maskování. Za léta se tu s Alessanem objevili v nejrůznějších přesvědčivých podobách.
„Momentálně nedovedu naše záměry upřesnit,“ odpověděl upřímně Tomaz. „Prozatím potřebujeme záchytné body a vzhledem k tomu, jak je budeme podle Baerda využívat, na to jedna osoba tady na hradě stačí.“
„Stačí na co?“ pokusila se znovu prolomit bariéru, aniž by od toho něco očekávala.
„Stačí, abych přes ni svým kouzlem obsáhl tuhle oblast,“ odbyl ji Tomaz.
Tentokrát překvapeně zamrkala Alienor, zatímco Catriana se tvářila nevzrušeně a suverénně. To není správné, usoudila Alienor, děvče vědělo, že starý muž je čaroděj. Proto nezareagovala. Nicméně Alienor měla dostatek smyslu pro humor, aby se její naivní hrou bavila, a dokonce ji trochu zarmoutilo, když Catriana odjela.
Den poté přišla Elena. Baerd řekl, že to bude žena. Požádal Alienor, aby se o ni postarala. I tehdy povytáhla obočí. Dívala se ze severních hradeb do šera. Elena přišla bez pláště, založila ruce a tiskla je k tělu. Popuzena vším a ničím Alienor strhla šál a přehodila ho Eleně přes ramena.
„Ty nemáš rozum,“ pokárala ji. „Po západu slunce se vždycky ochladí.“
„Odpusť,“ opět pronesla Elena a rychle se snažila vymanit ze šálu. „Takhle bys nastydla. Skočím si dolů pro něco na sebe.“
„Nikam nechoď!“ křikla na ni Alienor. Elena ztuhla, v očích strach. Alienor se zadívala přes ni na pole v houstnoucím šeru a na mihotání svic a ohňů zapalovaných v chalupách a na statcích dole. Na nebi se objevovaly první večerní hvězdy, snažila se dohlédnout dál, upínala oči k severu, ve fantazii zalétala mnohem dál, než mohla vidět, tam, kde se teď nebo brzy všichni shromáždí.
„Zůstaň tady,“ řekla mírněji. „Zůstaň se mnou.“
Eleniny modré oči se ve tmě udiveně rozšířily. Tvářila se vážně, zamyšleně. Najednou se usmála. A pak, k naprostému úžasu, přešla k Alienor, ovinula ji paží a přitiskla ji k sobě. Alienor na okamžik znehybněla, a pak se s úlevou o Elenu opřela. Hledala lidskou účast. Poprvé po mnoha letech, ani nepamatovala kdy naposled, ji potřebovala. Naprosto jiný druh důvěrnosti. Jako by z ní spadlo něco těžkého a zraňujícího. Tolik let čekala na tohle léto, na to, co možná přinese. Jak to řekl ten mládenec, Devin? Člověk smí dát průchod pomíjivé touze, když věří, že to stojí za to. Od té doby, co Cornaro z Borsa zahynul v boji s barbadiorským vojskem, jí nikdo nic takového neřekl. Od těch temných časů, kdy jako mladá vdova, nedávná nevěsta, osaměla se svým zármutkem a hněvem na hradě v horách a rozhodla se, kterou cestou se vydá.
Devin odjel s Alessanem. Teď už budou pravděpodobně na severu. Alienor upírala oči do dálky a vysílala své myšlenky jako klínovitou ptačí letku do tmy, na dalekou trasu až tam, kde se o letním slunovratu rozhodnou osudy jich všech.
Vítr jim ve tmě čechral vlasy a opíral se do plamene pochodně. Obě ženy stály dlouho vysoko nad krajem a sdílely svou hřejivou blízkost, noc a čas očekávání.

Odedávna se tradovalo, někdy s nádechem posměchu, jindy s obdivem až úctou, že když nastanou v Senziu horké letní dny, v noci propuknou naplno vášně. Hédonická nevázanost severní provincie, obdařené úrodnou půdou a příjemným podnebím, se stala příslovečnou nejen na Dlani, ale i v zámoří. Říkalo se, že v Senziu si člověk může dopřát všeho, čeho se mu zachce, pokud za to zaplatí. Anebo se toho zmocnit, dodávali zasvěcení.
Letos koncem jara by se dalo předpokládat, že narůstající napětí a téměř hmatatelná hrozba války zchladí noční vášně Senzianů i návštěvníků, jejichž příliv neustával, touhu po víně, milování v nejrůznějších sestavách a variantách i rvačky v tavernách a na ulicích.
Ale to mohl předpokládat jen někdo, kdo neznal Senzio. Ve skutečnosti četné známky blížící se katastrofy – po zuby ozbrojená početná armáda Barbadiořanů na hranicích s Ferrautem, stále početnější flotila Ygrathanů kotvící u ostrova Farsaro nedaleko severozápadní výspy provincie – jen dodávaly ostruhy divokým nocím v Senziu. Noční zákaz vycházení nezavedli, nevyhlásili ho tam několik set let. Vyslanci obou okupačních mocností se okázale usídlili v protilehlých křídlech nyní takzvaného guvernérova zámku, nicméně Senziané se stále chvástali, že jsou jedinou svobodnou provincií na Dlani.
Chvástání s každým dalším dnem a rozkošnickou nocí znělo čím dál falešněji, na celém poloostrově se schylovalo k válečnému požáru.
Neodbytná, dotěrná skutečnost v hlavním městě Senziu jen zesilovala už tak dost zběsilé noční radovánky. Legendární vykřičené nálevny jako Červená rukavice nebo Théta zaplňovali každou noc do posledního místečka upocení a ukřičení hosté, kterým podávali tvrdý, předražený alkohol a v bludišti dusných kumbálů nahoře nabízeli nepřeberné množství dostupných těl, ženských i mužských.

Ti majitelé hostinců, kteří se kdovíproč rozhodli, že nebudou obchodovat z láskou za úplatu, museli svým hostům nabízet svody jiného druhu. Solinghi, taverna nedaleko zámku nesoucí jméno svého majitele, proslula dobrým jídlem, vybraným vínem, pivem a čistými pokoji. Ubytovat se tam se považovalo za stvrzení váženého společenského postavení až boháčský výstřelek. Tamní klientelu tvořili především kupci a velkoobchodníci, kteří se vyhýbali nočnímu kolotoči smyslnosti a nechtěli ani spát nebo jíst uprostřed všeobjímající zkaženosti. Taverna Solinghi se rovněž pyšnila tím, že vždycky nabízela, a to ve dne v noci, nejlepší hudbu ve městě.
Jednoho pozdně jarního dne krátce před večeří téměř zaplněný výčep a jídelna s potěšením naslouchaly muzicírování neobvyklé trojice: senzijského harfeníka, astibarského pištce a mladičkého tenora z Asoli, který – podle fámy, která vznikla před několika dny – zpíval na smutečním obřadu za Sandra Astibarského loni na podzim a pak zmizel.
V Senziu se onoho jara šířily nejrůznější fámy, ale téhle věřil málokdo: fenomenální tenorista by nezpíval v tak nesourodé trupě. Ale mládenec měl opravdu nádherný hlas a oba muzikanti ho doprovázeli uměřeně. Solinghi di Senzio si nesmírně liboval, jak mu díky jim od minulého týdne kvete obchod.
Pravda je, že by trojici zaměstnal a ubytoval, i kdyby vyluzovali zvuky jako vilností posedlí jezevčíci. Solinghi se přátelil s tmavovlasým mužem, který si teď říkal Adreano d'Astibar, skoro deset let. A nejen přátelil, jak se ukázalo, téměř polovinu Solinghiho hostů letos na jaře tvořili lidé, kteří přijeli narychlo do Senzia právě kvůli této trojici muzikantů. Solinghi držel jazyk za zuby, čepoval pivo a víno, dozíral na kuchaře a servírky a modlil se denně před spaním k Eanně, Dárkyni světel, v naději, že Alessan ví, co činí.
Onoho podvečera hosté pozorně naslouchali osobitému přednesu certandských balad z úst mladého tenoristy, když jejich pravidelný rytmus drsně přehlušil hluk zvenčí, dveře se rozletěly a dovnitř se nahrnul hlouček nových zákazníků. Na tom samozřejmě nebylo nic pozoruhodného. Ale jen do okamžiku, kdy zpěvák přerušil refrén pozdravnými výkřiky, pištec se rychle zbavil píšťaly a seskočil z pódia a harfeník opatrně odložil svůj nástroj a pomalu zamířil za ním.
Následné nadšení z opětovného shledání by určitě zavdalo příčinu k cynickým závěrům ohledně založení přítomných mužů, na což se ovšem v Senziu hledělo shovívavě, kdyby mezi příchozími nebyly dvě mimořádně atraktivní mladé ženy, jedna nakrátko ostříhaná rusovláska, druhá s havraní kšticí. I harfeníka, neobyčejně vážného, zapšklého chlapíka strhli téměř proti jeho vůli do kruhu, až přistál na kostnaté hrudi vyzáblého khardhunského žoldnéře, který se tyčil nad ostatními.
Krátce nato došlo k jinému setkání. Takovému, že utlumilo vzrušený halas smíšeného shluku lidí. K pětici, která právě přijela, skromně přistoupil další muž. Ti, kteří stáli blízko, si mohli všimnout, že se mu třesou ruce.
„Baerde?“ zaslechli ho nejbližší okolostojící.
Nastala chvíle ticha. Potom oslovený muž řekl: „Naddo?“ tónem, jemuž by porozuměl i nejnevinnější Senzian.
Přetrvávající pochybnosti pak rozptýlily další vteřiny, kdy se muži objali.
Dokonce se rozplakali.
Nejeden muž, který s upřímným obdivem okukoval dvě přitažlivé ženy, usoudil, že jeho šance na popovídání a kdo ví co ještě jsou možná lepší, než se zdálo, pokud jsou všichni muži z jejich doprovodu takoví.

Alais prožívala dny od přistání u Tregey ve stavu permanentního vzrušení, jež dodávalo její bledé pleti víceméně stálý ruměnec a činilo ji krásnější, než tušila. Věděla teď, proč se smí plavit dál.
Od okamžiku, kdy se vyloďovací člun v tichosti vrátil k Mořské panně, kotvící v tregeském přístavu zalitém měsíčním světlem, a její otec, Catriana a dva muži, pro něž se vydali, vystoupili na palubu, Alais pochopila, že tady jde o něco víc než o přátelskou službu.
Khardhuňan černé pleti se pátravě zadíval na ni, pak na Roviga a jeho vrásčitá tvář se pobaveně rozzářila, otec jí po chvíli váhání sdělil, kdo ten muž doopravdy je. A potom jí klidně, s povzbudivou důvěrou v ní vysvětlil, co tito lidé, jeho noví obchodní společníci, na pevnině dělali a co s nimi on tajně osnoval po mnoho let.
Ukázalo se, že loni na podzim při Slavnosti vína nenarazili na cestě u jejich domu na tři muzikanty vůbec náhodou.
Alais pozorně naslouchala, snažila se, aby jí neunikla ani hláska či souvislost, a zároveň zkoumala vlastní vnitřní odezvu na to, co jí otec říkal. S potěšením zjišťovala, že se nebojí. Hodně to ovlivnil otcův tón a chování. A prostý fakt, že jí tím projevil nesmírnou důvěru.
Právě druhý z mužů jménem Baerd tehdy řekl Rovigovi: „Jestli ses vážně rozhodl plout s námi do Senzia, musíme najít na pobřeží místo, kde tvou dceru vysadíme.“
„A proč?“ vyhrkla Alais dřív, než Rovigo stačil odpovědět. Všechny oči se obrátily k ní, cítila, že rudne. Usadili se v podpalubí, v otcově kajutě.
Baerdovy oči ve světle svíčky působily až zlověstně. Zdál se neoblomný, dokonce nebezpečný, ale když mluvil, jeho hlas zněl laskavě.
„Protože nerad vystavuju lidi zbytečnému riziku. To, k čemu se chystáme, je nebezpečné. Z mnoha důvodů se hodláme nebezpečí postavit. Pomoc tvého otce a jeho mužů, které považuje za spolehlivé, je pro nás důležitá. Není nutné, abys podstupovala riziko s námi. Nezní to rozumně?“
Nutila se ke klidu. „Ledaže mě považuješ za dítě, neschopné k něčemu přispět.“ Polkla. „Jsem stejně stará jako Catriana a plně chápu, co se děje. O co už dlouho usilujete. Já… toužím po svobodě jako vy všichni.“
„Mě přesvědčila. Myslím, že by měla plout s námi.“ To promluvila kupodivu Catriana. „Jestli se opravdu blíží rozhodující chvíle, nesmíme odmítat lidi, kteří stojí na naší straně. Nemáme právo od nich chtít, aby se doma zabednili a čekali do konce léta, jestli budou, či nebudou nadále otroky.“
Baerd se dlouho díval na Catrianu, ale nic neřekl. Obrátil se k Rovigovi a gestem mu naznačil, že se podrobuje. Alais zahlédla, jak se v otcově obličeji pere starost a láska s pýchou na ni. A brzy nato ve světle svíček zaznamenala, že vnitřní boj skončil.

„Jestli tohle přežijeme, tvoje matka mě zabije," pronesl Rovigo d'Astibar k dceři, svému životu a své radosti.
„Uvědomuješ si to?"
„Pokusím se tě zachránit," řekla Alais vážně a srdce jí tlouklo jako o závod.
Věděla, že to všechno způsobil rozhovor u lodního zábradlí. Byla o tom přesvědčená. Tehdy po bouřce, když spolu v měsíčním světle pozorovali útesy.
Nevím přesně co, řekla tehdy, ale potřebuju něco víc.
Chápu, odpověděl otec. Rozumím ti. Kdybych věděl co a mohl ti to dát, bylo by to tvoje. Svět i Eanniny hvězdy bych ti složil k nohám.
Kvůli tomu, a protože ji miluje a míní svoje slova vážně, svolil, aby se plavila s nimi tam, kde se pokusí obnovit ve známém světě rovnováhu.

Z plavby do Senzia jí utkvěly v hlavě zejména dvě vzpomínky. Jednou časně zrána stála u zábradlí s Catrianou, zatímco loď se pohybovala podél pobřeží Astibaru na sever. Míjeli jednu vesničku za druhou, střechy domků se leskly ve slunci, rybářské čluny se pohupovaly na vlnách mezi Mořskou pannou a pobřežím.
„Támhle je můj domov," přerušila náhle Catriana mlčení skoro šeptem, takže ji mohla slyšet jen Alais. „A ten člun s modrou plachtou patří mému tátovi." Znělo to podivně, tón až děsivě neodpovídal významu slov.
„Musíme zastavit!" vydechla Alais. „Řeknu otci! Rozhodně…"
Catriana jí stiskla paži.
„Teď ne," řekla. „Teď ho nemůžu navštívit. Až potom. Po návratu ze Senzia. Snad."

To byla první vzpomínka. Druhá, velmi odlišná, souvisela s jedním ránem, kdy obepluli severní výběžek ostrova Farsaro a spatřili v přístavu kotvící lodě Ygrathu a Západní Dlaně. Připravené na válku. Dostala strach. Skutečnost, kterou viděla z bezprostřední blízkosti, vnímala jako zjitřený, sugestivní a odporný přízrak, z něhož čišela smrt. Podívala se na Catrianu, na otce, na starého vévodu Sandra, nyní nazývaného Tomaz, a u všech zaznamenala ve tváři stín pochyb a úzkosti. Jedině Baerd, který pečlivě počítal lodě, se tvářil jinak.
Kdyby měla charakterizovat výraz jeho obličeje, pak by nejspíš řekla, že z něho vyzařovala touha.
Nazítří odpoledne dorazili k Senziu, zakotvili Pannu v přeplněném přístavu a vydali se na pevninu. Na sklonku dne pak došli k hostinci, který, jak se ukázalo, všichni znali. V pětici vstoupili rázně do taverny, kde je bouřlivě, radostně přivítali, zatímco slunce se chýlilo k mořskému horizontu.
Devin ji pevně objal a políbil na rty, Alessan, očividně zneklidněný její přítomností, letmo, zkoumavě pohlédl na jejího otce a učinil totéž. Byl tam šedovlasý muž oválného obličeje jménem Erlein, v taverně je obklopila řada hostů: nějaký Naddo, Ducas a taky starší slepý muž v doprovodu dalších dvou, jejichž jména se nedověděla. Pohyboval se o pozoruhodné holi. Rukojeť zdobila vyřezávaná orlí hlava s výraznýma očima, které jako by mu měly nahradit nevidoucí vlastní oči.
Společnost tvořili lidé z různých končin. Většinu jmen přeslechla. V takovém hluku nebylo divu. Hostinský jim přinesl víno: dvě láhve senzijského zeleného, třetí obsahovala astibarské modré. Opatrně vypila skleničku od obou druhů, pozorovala dění a snažila se vyznat v chaotickém přívalu slov. Všimla si, že Alessan a Baerd se na chvíli uchýlili stranou a ke stolu se vrátili zamyšlení a zachmuření.
Pak se Devin, Alessan a Erlein museli vrátit na pódium a hodinu muzicírovat, zatímco ostatní jedli. Ruměnná a neobyčejně vzrušená Alais si oživovala pocit ze spojení rtů se dvěma muži. Na všechny se plaše usmívala, bála se, aby její tvář neprozradila to, co právě cítí.
Nakonec se vydali za rozměrným pozadím manželky hostinského nahoru ke svým pokojům. Později, když v poschodí nastal klid, ji Catriana odvedla do pokoje obývaného Devinem, Alessanem a Erleinem.
Našli je tam a s nimi mnoho jiných – s některými se krátce předtím seznámila, jiné do té doby neviděla. Vzápětí přišel její otec se Sandrem a Baerdem. Kromě ní a Catriany tam nebyly žádné ženy. Z toho i z pomyšlení, jak daleko je od domova, měla divný pocit. Ale jen do té doby, než všichni ztichli, Alessan si prohrábl rukou vlasy a ujal se slova.
Alais se soustředila a spolu s ostatními postupně chápala rozměr a obrovský dosah toho, co navrhoval učinit. Uprostřed řeči se odmlčel a postupně se zadíval na tři muže. Nejdřív na vévodu Sandra, pak na Certanďana s kulaťoučkým obličejem jménem Sertino, který seděl vedle Ducase, a nakonec téměř vyzývavě na Erleina di Senzio. Pochopila, že ti tři jsou čarodějové. Nesnadno se s tím vyrovnávala. Zvlášť pokud jde o Sandra, jejich venkovského souseda.
Muž jménem Erlein seděl na posteli, opíral se zády o zeď, ruce zkřížené na prsou. Ztěžka oddychoval.
„Vidím, že ses dočista pomátl," prohlásil. Hlas se mu třásl. „Tak dlouho žiješ ve svých snech, že ses úplně odtrhl od skutečnosti. A teď ve svém šílenství vedeš lidi na smrt."
Alais viděla, že Devin otevřel ústa, ale beze slova je zase zavřel.
„Možná máš pravdu," řekl Alessan nečekaně shovívavě. „Možná jsem se vydal na šílenou cestu, i když já si to nemyslím. Ano, je pravděpodobné, že zahyne mnoho lidí. To víme od začátku a jen opravdový blázen by předstíral, že ne. Zatím se zbytečně netrap a uklidni se. Dobře víš stejně jako já, že se zatím nic neděje."
„Nic? Jak to myslíš?" To promluvil její otec.
Alessan se zatvářil ironicky a skoro rozhořčeně. „Nevšiml sis? Byl jsi v přístavu, šel jsi městem. Viděl jsi barbadiorskou armádu? Nebo ygrathské vojsko? Nic se neděje. Alberico Barbadiorský stojí s celou armádou na hranicích, ale odmítá vydat příkaz k tažení na sever!"
„Bojí se," prohlásil do nastalého ticha Sandre. „Bojí se Brandina."
„Možná," pronesl otec zamyšleně. „Anebo je opatrný. Příliš opatrný."

„Tak co provedeme?“ otázal se rudovousý Tregean jménem Ducas.
Alessan potřásl hlavou. „Nevím. Vážně nevím. Tohle bych nikdy nečekal. Poraďte, jak ho donutit, aby překročil hranice? Jak ho zaplést do války?“ Podíval se na Ducase a pak na každého z přítomných.
Nikdo neodpověděl.

Budou ho považovat za zbabělce. Blázni. Všichni jsou blázni. Jen blázen by se hnal do války. Zvlášť do takové války, v níž by riskoval všechno, aby získal něco, na čem mu moc nezáleží. Senzio? Dlaň? Co s nimi? Má kvůli tomu zmařit úsilí dvaceti let?
Pokaždé, když přijel posel z Astibaru, srdce mu poskočilo nadějí. Kdyby zemřel císař…
Kdyby zemřel císař, odtáhl by se svým vojskem. Pryč z toho prokletého poloostrova a domů, aby se zmocnil císařské tiáry v Barbadioru. To je jeho pravá válka, o to chce bojovat. Na tom mu záleží, celá léta mu doopravdy nezáleželo na ničem jiném. Odplul by domů se třemi kompaniemi a vyrval by tiáru dvorním favoritům, kteří kolem ní krouží jako hejno nenasytných, rozdrážděných molů.
A potom se může vrátit a válčit tady, s veškerou barbadiorskou ozbrojenou mocí. Pak ať se Alberikovi, císaři barbadiorskému, postaví Brandin Ygrathský, král Západní Dlaně, nebo jak se tituluje.
Bohové, taková svůdná představa…
Jenže žádná taková zpráva z východu nepřišla, nesmírná úleva se nedostavila. Holá skutečnost byla taková, že se svými žoldnéři táboří na hranici mezi Ferrautem a Senziem, připravuje se k boji s armádou Ygrathu a Západní Dlaně a ví, že se na ně upírají zraky celého světa. Jestli prohraje, prohraje všechno. Jestli vyhraje… záleží taky za jakou cenu. Jestli padne příliš mnoho mužů, s jakou armádou pak přitáhne domů?
A vyhlídka na to, že padne příliš mnoho mužů, byla teď reálná. Zejména po tom, co se stalo v chiarském přístavu. Větší část ygrathské armády podle předpokladu opravdu odplula domů, nechala Brandina na holičkách, stal se zranitelnější. Proto taky Alberico vytáhl do pole, proto se třemi kompaniemi dorazil sem. Události se zpočátku vyvíjely v jeho prospěch, a to tím nejpříznivějším způsobem.
Pak ovšem ta Certanďanka vylovila pro Brandina z moře prsten.
Ta žena, kterou nikdy neviděl, ho pronásledovala i ve snu. Už třikrát v životě se stala jeho noční můrou. Poprvé, když ji Brandin přijal do své družiny, kvůli ní málem vypukla nesmyslná válka. Siferval chtěl bojovat, vzpomněl si Alberico. Velitel Třetí kompanie navrhoval vpadnout do Dolního Corte a vyplenit Stevanien.
Bohové! Alberico se i po tolika letech otřásl při pomyšlení na válku s neoslabeným Ygrathem. Polkl žluč a překousl všechna Brandinova posměšná poselství. Už tehdy měl vypěstovaný smysl pro kázeň a upíral oči k domovu jako k nejvyšší metě.
Letos na jaře se mohl bez valného úsilí zmocnit celého poloostrova Dlaň, spadl by mu do klína jako dar z nebe, kdyby Dianora di Certando před dvěma měsíci nezachránila Ygrathanovi život. Všechno by mu hladce vklouzlo do rukou: po zavraždění Brandina by všichni Ygrathané odpluli domů a západní provincie by se mu nabídly jako zralé ovoce. Zmrzačený quileiský král by se přibelhal přes hory, pokořil by se před Alberikem a žadonil o obnovení tolik potřebného obchodu. Vychytralé dopisy o tom, že se bojí mocného Ygrathu, by ztratily platnost. Všechno by se vyřešilo tak snadno, tak… elegantně.
Jenže kvůli té ženě se to zvrtlo. Kvůli ženě z jeho provincie. Ironie osudu ho pálila, rozežírala ho zevnitř jako kyselina. Certando patří jemu a Brandin přežil jen díky Dianoře di Certando.
A teď – potřetí v životě – opět jen kvůli ní přitáhla armáda ze západu a ve Farsarském zálivu zakotvila flotila a čekaly na sebemenší Alberikovo hnutí.
„Je jich míň než nás,“ hlásili denně zvědové. „A nejsou moc dobře vyzbrojeni.“
Je jich míň, opakovali bezmyšlenkovitě jako litanii velitelé tří kompanií. Nejsou moc dobře vyzbrojeni, drmolili. Musíme udeřit, hlaholili unisono s imbecilně zasněným výrazem ve tváři, snad se spikli. Ve snu ho pronásledovaly jejich sinalé obličeje v nadživotní velikosti měsíců visících nízko nad zemí.
Anghiar, jeho vyslanec v guvernérově zámku v Senziu, ho vyrozuměl, že Casalia jim dává přednost, guvernér prý ví, že Brandin není tak silný jako oni. Dokonce ho přesvědčoval, že Barbadiořané jsou statečnější. Vyslanec Západní Dlaně, jeden z mála Ygrathanů, který zůstal věrný Brandinovi, se den za dnem dostával do horší a horší situace, neboť marně usiloval u guvernéra o audienci, Anghiar totiž s buclatým, požitkářským Casaliou večeřel prakticky denně.
Teď dokonce i Anghiar, který za léta pobytu v Senziu zlenivěl, propadl nestřídmosti a korupci jako místní obyvatelé, tvrdí totéž jako ostatní: Senzio je vinice, která dozrála ke sklizni! Kupředu!
Dozrálo ke sklizni? Copak nechápou? Nikoho nenapadlo, že se musí počítat s černou magií?
Věděl, jak silný je v tomto směru Brandin. Ověřil si to a rychle se před Ygrathanovou mocí stáhl v roce, kdy sem vpadli oba a on sám byl na vrcholu sil. Ne usmýkaný a zesláblý, s pokroucenou nohou a pokleslým očním víčkem, poté co ho loni málem zabili v té zatracené Sandrově lovecké chatě. Nebyl už tím, kým býval, když nikdo z jeho okolí, on si to uvědomoval. Rozhodnout o válce nemohl bez ohledu na všechny tyto skutečnosti. Jeho vojenská převaha musí být dostatečná, aby vyvážila Ygrathanovo černokněžnictví. Potřebuje mít jistotu. Každý člověk s výjimkou bláznů pochopí, že tohle nemá nic společného se zbabělostí! Jen opatrně váží zisky a ztráty, rizika a příležitosti.
Ve snu, pod plachtou stanu na hranicích, políčkoval tupé sinalé tváře svých velitelů zjevující se mu na nebi a ne pod dvěma, ale pěti měsíci prznil a rval na kusy tělo té Certanďanky, která se vynořila z vody.
Pak ovšem přicházela rána. A znovu se musel potýkat s nekonečným proudem znechucujících zpráv a jinými problémy, připadal si, jako by mu někdo neustále jitřil zanícenou ránu.
Něco se zvrtlo. Dokonale zvrtlo. Celý řetěz událostí od loňského podzimu nějak podivně skřípe, v hlavě mu drnčí neodbytný falešný akord.

Tady na hranicích a obklopen svou armádou by se měl cítit jako ten, kdo udává tón. Kdo přinutí Brandina a celou Dlaň, aby tancovala podle jeho not. A po zimě, vyplněné sérií nejrůznějších zneklidňujících banalit, se opět pevně chopí vlády. Zkrátka ovlivní běh událostí tak, že quileiskému králi nezbude než přilézt s prosíkem, čímž doma v říši nenechá nikoho na pochybách o své moci, síle vůle a dobyvatelských schopnostech.
Tak by se měl cítit. A tak se vskutku krátce cítil onoho dne, kdy se dověděl, že Brandin se vzdal Ygrathu. Tehdy přikázal svým třem kompaniím, aby vytáhly na sever k hranicím se Senziem.
Ale něco se od té doby změnilo, něco podstatnějšího než to, že Farsarský záliv zaplnila protivníkova flotila. Něco jiného, neurčitého a nedefinovatelného, že se o tom ani nedalo mluvit – i kdyby měl s kým si o tom promluvit – ne a ne to postihnout, ale přesto to tu bylo a trápilo ho to jako zhojená rána při změně počasí.
Alberico z Barbadioru by se nedostal až sem, nevytvořil by si mocenské předpoklady k reálnému útoku na císařskou tiáru bez vychytralosti a hloubavosti, aniž by se naučil naslouchat intuici.
A intuice mu tady na hranicích napovídala, navzdory tomu, že ho jeho velitelé, zvědové i vyslanec v Senziu doslova prosili, aby se dal na pochod, že tu něco nehraje.
Ne, není to on, kdo udává tón. Udává ho někdo jiný. Noty k nebezpečnému tanci rozdal kdosi další. Netušil kdo, ale s tím pocitem se probouzel každé ráno a nezbavil se ho. Nepřišel tomu na kloub v jarním slunci uprostřed barbadiorských praporců na pohraniční louce s kvetoucími kosatci a asfodely a vzduchem provoněným pryskyřicí borovic. A tak vyčkával, modlil se k bohům, aby doma zasáhla smrt, zoufale si vědom, že smrt se možná vysměje jemu, když ustoupí.
Ostatně už teď zvědové pospíchají na jih se zprávou o tom, že Brandinovy síly u Farsara den za dnem mohutnějí, zatímco jeho zadržuje na hranicích vychytralost, pud sebezáchovy a mučivá pochybnost.
Dny ubíhaly a on stále odmítal tancovat podle toho, jak kdosi píská, byť by skrytá píšťala hrála sebesvůdněji.

Ochromoval ji strach. Tohle bylo horší, daleko horší než most v Tregeji. Tam přijala nebezpečí a postavila se mu, protože byla víc než naděje, že skok přežije. Dole byla jen voda, byť velmi studená, ale za zátočinou na ni ve tmě čekali přátelé, aby jí pomohli z řeky, osušili ji a vrátili do života.
Dneska v noci to bylo jiné. Catriana si užasle uvědomila, že se jí třesou ruce. Zastavila se v temném zákoutí uličky, aby se uklidnila.
Nervózně si pod tmavou kapucí upravila vlasy, upevnila v kadeřích ozdobný černý hřebínek. Alais, která údajně totéž dělávala sestrám, jí na lodi zarovnala a upravila to, co jí zbylo na hlavě po spěšném ostříhání v tregeském obchodě. Catriana shledala nový účes jako přinejmenším vyhovující, reakce mužů v Senziu ji o tom ubezpečovaly.
Rozhodně budila pozornost. Proto se stáhla do tmy, přitiskla se k drsné kamenné zdi v uličce a čekala, až kolem ní projde hlučný hlouček rozjařených kumpánů. Nacházela se ve vznešenější části města poblíž zámku, ale v Senziu neexistovala pro osamělou ženu v noci na ulici bezpečná čtvrť.
Nešla ovšem hledat bezpečí, proto taky nikdo nevěděl, že se někam vypravila. Nepustili by ji. Upřímně si přiznala, že by taky nikoho nepustila, kdyby věděla, že chce podniknout něco podobného.
Hrozí jí smrt. Nedělala si iluze.
Celé odpoledne se procházela s Devinem, Rovigem a Alais po tržišti, osnovala tento plán a vzpomínala na matku. Na jedinou svíčku zažehnutou vždycky po západu slunce o prvním kvatembrovém dnu. Devinův otec prý dělával totéž. Podle Devina z hrdosti, zatajit něco před Triádou považoval za věc odvahy. Její matka nebyla hrdá, ale na tohle nezapomínala.
Dneska v noci si Catriana připadala jako jedna z matčiných zakázaných svící o kvatembrových nocích, kdy se ostatní svět se halil do tmy. Představuje plamínek na vrcholu svíčky ne dost dlouhé na celou noc, ale který, pokud ji Triáda jen trochu miluje, než uhasne, způsobí požár.
Opilí kumpáni konečně odvrávorali směrem k přístavním tavernám. Ještě chvíli počkala, stáhla si kapuci hluboko do obličeje a rychle vykročila ulicí, držela se při zdi a změnila směr. Šla k zámku.
Kéž by se jí podařilo zklidnit ruce a přibrzdit rozpumpované srdce. Měla si dát skleničku vína, než po zadním schodišti, aby ji nikdo nezahlédl, vyklouzla od Solinghiho. Předtím poslala Alais na večeři samotnou, vymluvila se na ženské problémy a slíbila, že přijde co nejdřív za ní.
Lhalo se jí snadno, dokonce se zmohla na povzbudivý úsměv. Alais tedy odešla a ona osaměla. V okamžiku, kdy za sebou sama tiše zavřela dveře, uvědomila si, že už nikdy nikoho z nich neuvidí.
Náhle jako by se pod ní ulice zakymácela, zavřela oči, opřela se o zeď a zhluboka se nadechla nočního vzduchu. Nedaleko určitě kvetly muškáty a neomylně ucítila ve vzduchu vůni sejoií. Dostala se tedy blízko k zámeckým zahradám. Kousla se do rtů, aby se vzpamatovala. Hvězdy jasně svítily a jako by se k ní skláněly. Vidomni už se objevil na východě, modrý Ilarion ho bude brzy následovat. Kdesi za rohem se rozlehl smích. Ženský smích, po něm pokřik. Hlas patřil muži. Žena se znovu rozesmála.
Dvojice mířila jinam. Když vzhlédla, právě padala hvězda. Sledovala její pád a spatřila zeď zámecké zahrady. Vchod bude dál a za rohem. Kolika vchody a východy už úplně sama prošla. Ale vyrostla jako samotářské dítě a osaměle žila i jako žena, pohybovala se po vlastní oběžné dráze, která ji vzdalovala lidem, dokonce i těm, kteří by mohli být jejími přáteli. Nejnověji se o to pokoušeli Devin a Alais. Než odešla z rodné vesničky usilovali o to jiní. Matku její hrdá osamělost trápila.
Hrdost. Pořád totéž.
Její otec prchl z Tigany před bitvami na řece Deise.
Ano. Bylo to tak.
Opatrně si stáhla kapuci. Vděčně konstatovala, že se jí přestaly třást ruce. Zkontrolovala náušnice, stříbrný pásek na krku a ozdobný hřebínek ve vlasech. Natáhla si červené rukavice, která koupila odpoledne na tržišti, vykročila ulicí

podél zahradní zdi, po chvíli zabočila a vstoupila do záplavy světel před průčelím guvernérova zámku v Senziu.
Stáli tam čtyři strážní, dva před a dva za uzamčenou branou. Protože si předtím rozepnula plášť, viděli, že má na sobě dlouhé černé šaty.
Dva strážní před branou si vyměnili pohledy a očividně se jim ulevilo, přestali svírat rukojeti mečů. Dvojice uvnitř se přiblížila, aby ve světle pochodní lépe viděla.
Catriana se zastavila u prvních dvou. Usmála se. „Vyřídili byste laskavě Anghiarovi z Barbadioru, že přišla jeho ryšavá ličtička?“ řekla. A zvedla levou ruku v ostře červené rukavici.

Devinova a Rovigova reakce na tržišti ji opravdu pobavila. Casalia, buclatý a nezdravě vyhlížející guvernér, projížděl náměstím s barbadiorským vyslancem. Svorně se smáli. Brandinův vyslanec Západní Dlaně se držel o trochu zpět ve shluku méně významných Senzianů. Samo uskupení o lecčem vypovídalo.
Alais a Catriana stály u stánku obchodníka s hedvábím. Otočily se, aby přihlížely průjezdu guvernéra.
Neprojel jen tak. Anghiar z Barbadioru rychle, důrazně stiskl Casaliovo zápěstí ozdobené náramky a oba zastavili vzpínající se koně přímo před oběma ženami. Catriana si zpětně uvědomila, že musely s Alais tvořit nápadnou dvojici.
Aspoň Anghiar, statný blonďák se zakroucenými kníry a vlasy nyní tak dlouhými, jako měla ona, si to rozhodně myslel.
„Norek a ryšavá ličtička!“ zvolal pro guvernérovo ucho. Buclatý guvernér vyprskl a halasně se rozchechtal.
Anghiarovy modré oči svlékly v prudkém slunci obě ženy donaha. Alais se zadívala stranou, ale nesklopila zrak.
Catriana odhodlaně čelila Barbadiořanovu pohledu. Neuhnula před muži očima. Anghiar se usmíval stále významněji.
„Opravdová ryšavá ličtička,“ adresoval tentokrát jí, nikoli Casaliovi.
Guvernér se nepřestal chechtat. Rozjeli se, celá svita za nimi, včetně Brandinova vyslance, který se navzdory krásnému dni tvářil zachmuřeně.
Catriana si uvědomila, že vedle ní stojí Devin a Rovigo po boku své dcery. Zadívala se na ně a spatřila v jejich očích zavilý hněv. Právě to ji, byť krátce, pobavilo.
„Přesně takhle Baerd vypadal těsně předtím, než nás oba v Tregeji málem přivedl do záhuby,“ prohodila vesele.
„Nestojím o to, si podobnou zkušenost zopakovat. Moje vlasy už nejdou víc ostříhat.“
Alais, děvče mnohem chytřejší, než se Catriana zprvu domnívala, se nato rozesmála a odlehčila situaci. Všichni čtyři vykročili.
„Byl bych ho zabil,“ zašeptal jí Devin, když se zastavili u stánku brašnáře.
„To se rozumí,“ řekla hravě. Vzápětí si uvědomila, jak to zaznělo a že co jí šeptl, myslel naprosto vážně, proto mu stiskla paži. Před půl rokem by to neudělala. Ale lidé se mění, ji nevyjímaje.
A právě tehdy, když veselí i hněv opadly, začala Catriana o něčem přemýšlet. Zdálo se jí, že na zářivý den náhle dolehl stín, ačkoli na nebi nebyl jediný mráček.
Vlastně se k činu rozhodla ihned, jakmile nápad nabyl pevnějších obrysů.
Ještě než na tržišti skončilo každodenní obchodování, podařilo se jí zůstat o samotě tak dlouho, že si stihla koupit, co potřebovala: náušnice, šaty, černý ozdobný hřebínek. A červené rukavice.
Zatímco nakupovala, přemýšlela o matce a vzpomínala na most v Tregeji. Nebylo divu, že se v duchu vracela ke kořenům. Proto přece dělá, co dělá, jinak by ji to nenapadlo. Až nastane noc, musí vyklouznout ven, aniž někomu něco řekne. Jen Alais něco nalže. Žádné loučení, nikam by ji nepustili, stejně jako by ona v podobném případě nepustila je.
Všichni si ovšem uvědomovali, že se něco musí podniknout. Věci se něčím musí uvést do pohybu a Catrianu na tržišti napadlo čím.
První část osamělého putování tmou si přála, aby ji neopouštěla odvaha a přestaly se jí třást ruce. Přání se jí splnilo, když došla k zahradní zdi a spatřila na modročerném sametovém nebi padající hvězdu.

„Musíme tě prohledat, to jistě chápeš,“ řekl jeden z dvojice strážných před branou a poťouchle se usmál.
„Samozřejmě,“ zamumlala a přistoupila blíž. „Stát na stráži asi není moc zábavné, co?“ Strážný se zasmál a beze spěchu ji nejdřív přitáhl do světla pochodní a pak postrčil trochu stranou do temného zákoutí, kam cizí oko snadno nedohlédlo.
Zaslechla, krátkou, tichou, ostrou výměnu názorů mezi dvěma muži za branou, kterou zakončil úsečný rozkaz. Nato jeden z nich, nepochybně nižší hodnosti, váhavě zamířil přes nádvoří, aby vyhledal Anghiara z Barbadioru a sdělil mu, že se jeho sny či něco podobného uskuteční. Druhý rychle odemkl bránu klíčem, který sňal z kruhu u pasu, a vyšel před ni.
Chvíli se jí zabývali, ale nepočínali si hrubě ani příliš nezneužívali situace. Jestliže jde za Barbadiořanem coby favoritka, kdyby ji urazili, riskovali by. S tím také počítala. Jednou dvakrát se usmála, ale ne moc, aby je nepovzbudila.
Zachovávala si odstup, podobně jako když kdysi v noci poprvé přišla za Alessanem a Baerdem. Noční vrátný v hostinci ji tehdy taky proklepával a pošilhával po ní, byl si jist, proč přišla.
Nebudu s vámi spát, prohlásila, když jí po zaklepání otevřeli. Ještě jsem nespala s žádným mužem. Jaká ironie, že si na to vzpomněla, zatímco se jí v temném zákoutí dotýkaly ruce strážců. Který smrtelník ví, jakým směrem se bude ubírat jeho život? Nevyhnutelně se jí vybavily i chvíle s Devinem v tajném výklenku v paláci Sandrů. Skoro všechno se vyvinulo jinak, než předpokládala. Tehdy na osud a na budoucnost nemyslela. Ani potom.
A teď? O čem může přemýšlet teď, kdy ji vede tentýž úmysl? K obrazům z minulosti se přiřadí další z temného zákoutí se třemi strážnými. Život jde dál, plamen svíce se mihotá.
Právě když dokončili prohlídku, vrátil se čtvrtý strážný se dvěma Barbadiořany. Taky se poťouchle usmívali. Ale když ji vedli přes hlavní nádvoří, chovali se do jisté míry dvorně. Tu a tam se z oken zámku linulo světlo. Než vstoupili dovnitř, vzhlédla ke hvězdám. K Eanniným světlům. Každé se nějak jmenuje.

Vešli do zámku masivními dvoukřídlými dveřmi střeženými čtyřmi muži, vystoupali po dvou dlouhých odděleních schodů do nejvyššího poschodí a vydali se osvětlenou chodbou. Na jejím konci byly pootevřené dveře. Když se přiblížili, Catriana jimi zahlédla komnatu zařízenou vybraným drahým nábytkem z tmavého dřeva.
Ve dveřích stál Anghiar z Barbadioru v modrém hávu, který ladil s barvou jeho očí, držel sklenici zeleného vína a podruhé téhož dne ji hltal očima.
Usmála se a svolila, aby se chopil její ruky v červené rukavici svými pěstěnými prsty. Uvedl ji do komnaty. Zavřel a zamkl dveře. Osaměli. Všude plály svíce.
„Jak si ráda hraješ, ryšavá lištičko?“ zeptal se.

Devin byl celý týden popudlivý, necítil se ve své kůži a věděl, že ostatní jsou na tom stejně. Souběh narůstajícího napětí a vynucené nečinnosti spolu s vědomím – nejvíc se odráželo v Alessanově tváři – že se přiblížilo vyvrcholení, mezi nimi jitřil lehce výbušnou, nebezpečnou podrážděnost.
V atmosféře posledních dnů vynikl mimořádně blahodárný vliv Alais. Rovigova dcera jako by se s každým dnem stávala moudřejší, vnímavější a zároveň nenucenější, uvědomovala si, proč je zde, co od ní nejvíc potřebují, a snažila se této potřebě vyjít vstříc. Byla pozorná a nezlomně veselá, ovládala umění konverzace, kladla případné otázky a výstižně odpovídala, všem dávala najevo, jak ráda poslouchá i ty nejrozvláčnější anekdoty, takže víceméně sama třikrát či čtyřikrát při společném stolování zabránila deprimujícím slovním přestřelkám a nicotným svárům. Slepý léčitel Rinaldo si ji zamiloval, v její společnosti přímo rozkvétal. A nebyl jediný, shledával Devin, jinak vděčný, že všeobecné napětí mu bránilo, aby se patlal ve svých citech.
V dusné atmosféře Senzia jemná bledá krása a ostýchavá grácie vydělovaly Alais jako vzácnou květinu, přesazenou ze zahrady zpět do divočiny, aby ji zjemnila. A to se dařilo. Pozornému Devinovi neušlo, jak Rovigo sledoval dceru, která nenuceně konverzovala s jejich novými společníky, a výraz v jeho očích hovořil za mnohé.
Poté co dovečeřeli a Alais dobrou půlhodinu vykládala o zážitcích z tržiště jako o objevitelské výpravě, se omluvila a odebrala nahoru do pokoje. Jen odešla, u stolu zavládla podrážděnost, která se neodbytně vracela, neboť se blížilo to, k čemu se upínali celým životem. Neubránil se tomu ani Rovigo: naklonil se k Alessanovi a přidušeně, leč ostře se dotázal na jejich poslední výpad za městské hradby.
Alessan a Baerd spolu s Ducasem, Arkinem a Naddem objížděli široké okolí a vytypovávali případná bojiště a také nejvýhodnější pozice pro ně, až nastane čas naposledy vrhnout kostky. Devin o tom přemýšlel nerad. Souviselo to s magií a té se vždycky obával. Kromě toho se schylovalo k bitvě o všechno, ale Alberico z Barbadioru stále dřepěl na lukách u hranice a nejevil známky sebemenšího pohybu. To by kdekoho připravilo o rozum.
Trávili nyní více času přes den i o večerech odděleně, zčásti z obezřetnosti, ale nepochybně i proto, že neustálá přílišná blízkost v tomto rozpoložení neprospívala nikomu z nich. Baerd a Ducas vyrazili dnešního večera do přístavních taveren plných kuplířů, aby navázali spojení s lidmi z Tregey, s Rovigovými námořníky a spoustou těch, kteří na dlouho očekávanou výzvu přitáhli na sever.
Taky šířili zvěst, že Rinaldo di Senzio, guvernérův strýc, se vrátil z exilu do hlavního města a připravuje revoluci proti Casaliovi a tyranům. Devin zapochyboval, jestli je to rozumné, ale Alessan mu, dřív než se stačil zeptat, vysvětlil, že Rinaldo se za osmnáct let hodně změnil, jen málokdo věděl, že byl oslepen. Lidé ho milovali, taková fáma Casaliu bezprostředně ohrožovala. Kdysi Rinaldovi vydloubli oči, aby ho zneškodnili, ale veřejně se to tajilo.
Starého muže, který v tichosti přebýval u Solinghiho, by teď sotva někdo poznal, ale jeho přítomnosti mohli využít aspoň k vystupňování napětí ve městě. Jestli guvernér propadne strachu, vyslanci znervózní…
Sám Rinaldo mluvil málo, i když to byl on, kdo navrhl, aby o něm takovou fámu rozšířili. Vypadalo to, že se šetří, sbírá síly, protože nadcházející válka bude klást na léčitele obrovské nároky a Rinaldo nebyl nejmladší. Pokud mluvil, tak většinou se Sandrem. Dva starci, nepřátelé ze soupeřících provincií z doby před nástupem tyranů, v sobě nyní našli zalíbení a rozptylovali se vzpomínkami na staré časy, šeptem si vyprávěli o osudech mužů a žen, kteří většinou dávno prošli Morianinou branou.
Erlein di Senzio s nimi v posledních dnech pobýval málo. Muzicíroval s Devinem a Alessanem, ale jedl a pil raději sám, někdy u Solinghiho, často jinde. Pár někdejších známých Senzianů po letech trubadúra poznalo, ale Erlein se k nim nechoval o nic srdečněji než k členům jejich skupiny. Devin ho jednoho dne potkal venku s ženou, která se mu tolik podobala, že ji považoval za jeho sestru. Užuž k nim přistoupil, aby ho Erlein představil, ale špatně snášel jeho zavilé reakce. Naivně se domníval, že až tady dozraje situace a vyvrcholení se přiblíží na dosah, čarodějova zášť pomine.
Nestalo se.
Erleinova nepřítomnost ho netrápila, protože netrápila Alessana. Kdyby je zradil, odsoudil by sám sebe k smrti. Ať se na ně Erlein hněval sebevíc, nesnášel je a vymračoval se, rozhodně nebyl blázen.
I tentokrát odešel povečeřet jinam, ale musí se brzy vrátit k Solinghimu, za pár minut podle úmluvy začínají hrát a Erlein se nikdy nezpozdil. Hudba byla pro ně v posledních dnech jedinou oázou harmonie, Devin ovšem věděl, že se to stejně týká jen jejich trojice. Kam se po městě rozutekli ostatní a čím se baví, si neuměl představit. Vlastně uměl. Jsou přece v Senziu.
„Něco se stalo!“ řekl náhle slepý Rinaldo, vztyčil hlavu a nakrucoval ji, jako by čenichal ve vzduchu. Alessan přestal skicovat na ubrusu plánek okolí města a rychle vzhlédl. Rovigo rovněž. Sandre už napůl vstal ze židle.
K jejich stolu spěchala Alais. Ještě než stačila promluvit, na Devina sáhla hrůza.
„Catriana zmizela!“ vyhrkla se snahou nevykřiknout. Její oči přelétly z otce na Devina a spočinuly na Alessanovi.
„Cože? Jak to?“ vyrazil ze sebe Rovigo. „Viděli bychom ji přece jít dolů, ne?“
„Mohla použít zadní schodiště,“ řekl Alessan. Devin si všiml, že zaryl prsty do ubrusu. Kníže se upřeně díval na Alais.
„Co ještě?“

Alais byla bílá jako stěna. „Převlékla se. Nechápu proč. Odpoledne si koupila na tržišti černé hedvábné šaty a nějaké tretky. Chtěla jsem se jí zeptat, k čemu jí to bude, ale… netroufla jsem si. Nemá ráda dotěrnost. A teď je to pryč. Všechno, co si koupila.
„Hedvábné šaty?“ nevěřícně se zeptal Alessan a hlas mu přeskočil. „Ve jménu Morian, co…?“
Devin ihned pochopil. Bezpečně věděl, co to znamená.
Alessan ani Sandre s nimi toho dne nebyli venku. Proto nic nechápali. Strach ho ochromil, vyschlo mu v ústech, srdce se mu div nerozskočilo. Vstal, převrhl přitom židli a rozlil víno.
„Ach, Catriano,“ vydechl. „Catriano, ne!“ zvolal nesmyslně, hloupě, jako by byla v místnosti a mohl ji zastavit, udržet mezi nimi, rozmluvit jí, aby se nevydávala v hedvábných šatech a vyparáděná s bezmeznou odvahou a hrdostí do noci.
„Co je? Co se děje, Devine?“ Sandrův hlas prořízl vzduch. Alessan mlčel. Jen se otočil, v šedých očích bolest.
„Šla do zámku,“ prohlásil Devin. „Šla zabít Anghiara z Barbadioru. Myslí si, že nato vypukne válka.“
Ještě když mluvil, rozběhl se ke dveřím, nebyl to rozum, ale něco hlubšího, mnohem hlubšího, co ho pohánělo, ale i kdyby už byl v zámku, nezbývala naděje, sebemenší naděje.
Ke dveřím doběhl vmžiku. Přesto Alessan stanul vedle něho a Rovigo jen krok za ním. Když vyběhli do tmy, Devin někoho porazil. Neohlédl se.
Eanno, buď milostivá, modlil se v duchu pořád dokola, zatímco utíkali ve svitu měsíců. Bohyně světla, nedopusť to. Nedopusť.
Nahlas neřekl nic. Řítil se směrem k zámku, strach se mu přímo hmatatelně usadil v srdci a připomínal mu všudypřítomnost smrti.
Devin věděl, že umí utíkat rychle, celý život se tím pyšnil. Ale i když uháněl jako posedlý a sotva se dotýkal země, Alessan doběhl ke guvernérovu zámku zároveň s ním. Bok po boku zabočili k zahradní zdi, zastavili se a pohlédli vzhůru do větví vysokých rozložitých sejoií. Slyšeli, jak dobíhá Rovigo a ještě někdo. Neohlédli se. Oba civěli na totéž.
V jednom okně v nejvyšším patře se rýsovala silueta ženské postavy. Poznali ji. Měla na sobě černé šaty.
Devin v záři měsíce klesl na kolena. Napadlo ho, že přeleze zeď, vykřikne její jméno. Omamovala ho sladká vůně sejoií. Podíval se na Alessana, ale rychle uhnul před tím, co spatřil v jeho tváři.

Jak si ráda hraješ?
Většinou si nehrála a zvlášť ne takhle. Nebyla prostě hravý typ. Ráda plavala a po ránu se procházela po pobřeží, většinou sama. Anebo chodívala do lesa, sbírala houby či mahgotiové lístečky na čaj. Vždycky měla ráda hudbu, od setkání s Alessanem tato záliba zesílila. A taky pochopitelně tak před šesti sedmi lety začala nesouvisle snít o tom, že kdesi ve světě nalezne lásku a vášnivý cit. Nestávalo se to však často a muž v jejích snech nemíval většinou určitou tvář.
Tento muž ovšem tvář měl a nebyl to sen. Ani hra. Zosobňoval smrt. Koloběh života se uzavírá. Svíce způsobí požár a zanikne.
Ležela na posteli nahá až na náramek, náhrdelník, náušnice a ozdobný hřebínek ve vlasech, vystavena jeho pohledům a dotekům. V komnatě bylo plno světla. Anghiar zřejmě rád pozoroval, jak ženy reagují na jeho snahu. Vyskoč si na mne, zašeptal jí to ucha. Potom, odpověděla. Chraplavě se rozchechtal a nalehl na ni, nahý až na rozepnutou plisovanou bílou košili, která odhalovala jemné blond ochlupení na jeho prsou.
Počínal si vynalézavě jako velmi zkušený milenec. To jí ovšem usnadní ho zabít.
Než do ní vstoupil, sklonil hlavu k jejím ňadrům. Překvapivě jemně přiložil rty k jedné bradavce a laskal ji krouživým pohybem jazyka.
Catriana na okamžik zavřela oči. Vydala zvuk, o němž usoudila, že odpovídá situaci. Sepjala ruce nad svou hlavou, rozvlnila tělo pod tlakem jeho úst a rukou. Dotkla se černého ozdobného hřebínku ve vlasech. Ryšavá lištička. Znovu zasténala. Rukama jí rozevíral stehna a postupoval vzhůru, rty stále přisáté k jejímu prsu. Vytáhla hřebínek z vlasů, uvolnila západku, vyskočila čepel. A pak beze spěchu, jako by měla nekonečně času a k tomuto okamžiku směřoval celý její život, zamířila se zbraní dolů a zabořila ji do jeho krku.
Tím rozhodla o jeho životě.
Na senzijském trhu se zbraněmi si člověk mohl koupit, co si přál. K dostání bylo všechno. Včetně ženských ozdůbek se skrytou čepelí. S otrávenou čepelí. Černý hřebínek do vlasů vykládaný třpytivými polodrahokamy s čepelí na pérovém mechanismu. Rafinovaná, smrtící zbraň.
Vyrobená samozřejmě v Ygrathu. Nejdůležitější nástroj jejího plánu.
Anghiar v šoku zvrátil hlavu. Ústa se mu bezděčně zkřivila, vyhekl a v agonii vytřeštil oči. Z krku mu rytmicky stříkala krev, vsakovala do prostěradel a polštářů, řinula se na ni.
Strašlivě, nelidsky vykřikl. Svezl se z ní a spadl z postele na koberec, zoufale si svíral krk. Znovu vykřikl. Dál a dál z něho vystřikovala krev. Pokusil se krvácení zastavit, tiskl ruce na ránu. To přece nic není. Taková rána ho nezabije.
Sledovala, jak jeho křik slábne, až ho vystřídal mlaskavý a chrčivý zvuk. Anghiar z Barbadioru se pomalu skácel na bok, ústa otevřená, krev z krku se roztékala po koberci. Pak se jeho oči zamžily a zavřely.
Catriana se podívala na své ruce. Ani se nezachvěly. I srdce jí pracovalo normálně. V klíčovém okamžiku života. Koloběh života se uzavírá.
Ozvalo se zběsilé bušení na dveře. Strhl se hysterický řev provázený zmateným přívalem kleteb.
Ještě neskončila. Nesmějí ji dopadnout. Věděla, co dokáže černokněžnictví. Kdyby ji dostali živou, dostali by i všechny její přátele. Všechno by se prozradilo. Nedělala si iluze, ve chvíli, kdy si ujasnila cíl, pochopila, že musí učinit i poslední krok.
Rány na dveře zesílily. Takový mohutný, soustředěný nápor dlouho nevydrží. Catriana vstala a oblékla si šaty.

Nechtěla zůstat nahá, i když nevěděla proč. Sehnula se k posteli, uchopila ygrathskou zbraň, třpytivý smrtící nástroj, a opatrně, aby nezavadila o čepel, ji položila vedle Anghiara: Musí se snadno najít. To je velmi důležité.
Dveře pronikavě zapraskaly, výkřiky a vřava v chodbě zesílily. Napadlo ji, že založí požár od mihotavého plamenu svíčky, ale rozmyslela si to. Musejí najít Anghiarovu mrtvolu a to, co ho zabilo. Otevřela křídlové okno a vylezla na římsu. Klenuté okno bylo dost vysoké, aby mohla stát vzpřímeně. Na okamžik vyhlédla ven a dolů. Komnata se nalézala nad zahradou. Víc než dost vysoko. Ovanula ji vůně sejoií a neodbytně sladký odér lilií a jiných květin, které neznala. Oba měsíce, Vidomni a Ilarion, stály vysoko na nebi a pozorovaly ji. Na chvilku se na ně zadívala, ale modlila se k Morian, protože mířila k ní skrze poslední z bran.
Pomyslela na matku. Na Alessana. Na jeho sen, který vzala za svůj a kvůli němuž teď zemře v cizí zemi. Krátce pomyslela i na otce, přiznala si, že zčásti se pokouší odčinit, co je třeba, co předchozí generace zanechala té následující. Dej, ať je to dost vysoko, vroucně požádala a zaměřila svou mysl jako šíp k Morian v její soudní síni.
Dveře zaskřípaly, zapraštěly a rozletěly se. Do komnaty se vevalilo pět mužů. Nejvyšší čas. Catriana se odvrátila od hvězd, dvou měsíců a od zahrady. Z okenní římsy shlédla na muže. Srdce se jí rozezpívalo v crescendu naděje a hrdosti.
„Smrt přisluhovačům Barbadioru!“ zvolala z plných plic. „Svobodu Senziu!“ vykřikla a dodala: „Ať žije Brandin, král celé Dlaně!“
Jeden z mužů zareagoval rychleji než ostatní a vyrazil k oknu. Ale nebyl dost rychlý, rychlejší než ona. Stačila se odvrátit, pachuť posledních nezbytných slov však přetrvávala. Spatřila opět měsíce, Eanniny hvězdy, širou lákavou tmu mezi nimi a za nimi.
Skočila. Ucítila ve tváři a ve vlasech noční vítr, zahlédla, jak se k ní řítí temná zahrada, na okamžik zaslechla hlasy, a pak už nic, jen prudký svist větru. Byla sama, padala. Vlastně byla vždycky sama. Koloběh se uzavírá. Svíce. Vzpomínky. Sen, prosba plamenů, aby zažehly požár. A pak poslední brána a před ní nečekaně něžná, doširoka rozestřená tma. Zavřela oči těsně předtím, než do ní vstoupila.

19

Vlahá noc, vůně květin. Měsíční světlo zalévalo stromy, bledé kameny v zahradní zdi a ženu stojící ve vysokém okně. Devin slyšel zleva dusot a rychle se otočil. Dobíhal Rovigo, zastavil se a otřeseně znehybněl, když pohlédl vzhůru, tam co Alessan. Po něm dorazili Sandre a Alais.
„Pomoz mi!“ přikázal vévoda úsečně Devinovi a klesl na dlažbu vedle něho. Jeho tvář planula krajním rozrušením, v ruce držel dýku.
„Jak?“ vyrazil Devin nechápavě. „Co chceš…?“
„Moje prsty! Dělej! Uřízni je! Potřebuju sílu!“ Sandre d'Astibar vtlačil Devinovi do dlaně rukojeť dýky a sevřel levou rukou vyčnívající kamennou kočičí hlavu. Natáhl jen třetí a čtvrtý prst. Prsty čaroděje s vazebnou mocí na Dlani…
„Sandre…,“ zakoktal Devin.
„Neřečni! Uřízni je, Devine!“
Devin činil, co se po něm žádalo. Několikrát ucukl, zaťal zuby bolestí a žalem, zaměřil ostrou úzkou čepel, přiložil ji k Sandrovým nataženým prstům a řízl. Zaslechl výkřik. Alaisin, ne vévodův.
V okamžiku, kdy dýka pronikla tkání a zaskřípala až o kámen, se oslepivě zablýsklo. Sandrův černý obličej ozářila jakoby hvězdná koróna, chvilku plála kolem jeho hlavy, pohasla, pronikavé bílé světlo je připravilo na pár vteřin o zrak. Alais přiklekla k vévodovi, aby mu rychle ovázala čtvercovým kusem plátna krvácející ruku. Sandre s vypětím sil, aniž vydal hlásku, pozvedl ruku, tvář zkřivenou bolestí. Alais mu beze slova podepřela paži.
Shora a z dálky se k nim donesl ostrý praskot a mužské výkřiky. Náhle se ve vysokém okně objevila vzpřímená silueta ženy, Catriana. Něco volala. Byli příliš daleko, aby rozuměli slovům. Příliš, přespříliš daleko. Viděli, jak se otočila vstříc tmě a noci.
„Ach, ne, drahé děvče! Tohle ne!“ Alessanovi se přerývaný šepot vydral ze srdce.
Příliš pozdě. Příliš, přespříliš pozdě.
Devin klečel v prachu cesty a viděl, jak padá.
Nezkroutila se a nepřevrátila, ale s vrozenou grácií se nořila do noci. Sandre s krajním úsilím natáhl zmrzačenou čarodějnickou ruku co nejdál a vzhůru. Chrlil ze sebe slova, jimž Devin nerozuměl. Najednou tma podivně zasvětélkovala a vzduch rozechvěla nepřirozeně horká vlna. Sandrova ruka ukazovala na padající ženu. Devinovi se na okamžik zastavilo srdce, ochromené pošetilou, iluzorní nadějí.
Nato se znovu rozběhlo, jakoby těžší o mnoho let a o smrt. Ať se Sandre snažil sebevíc, nestačilo to. Byl příliš daleko, posílil svou magickou moc v poslední chvíli a kouzlo neúčinkovalo. Všechno bylo proti, nic se nedařilo. Catriana padala. Volně, ničím neomezovaná, krásný přelud utkaný z měsíčních paprsků, žena, která umí létat. Až při dopadu se tělo zlomí a nepřirozeně zkřiví.
Alais propukla v zoufalý nářek. Sandre si zdravou rukou zakryl oči a kolébal se dopředu dozadu. Devin pro slzy v očích skoro nic neviděl. Vysoko nad nimi se do okna, kde předtím stála Catriana, nacpalo několik mužů a dívali se dolů do tmy v zahradě.
„Musíme zmizet!“ zaskřehotal sotva srozumitelně Rovigo. „Prohledají okolí.“
Má pravdu, uznal Devin. A jestli se teď mohou Catrianě něčím odvděčit a potěšit její oči, pokud je s Morian pozoruje, pak tím, když uvidí, že její smrt nebyla nesmyslná, zbytečná.
Devin se zvedl z prachu a pomohl vstát Sandrovi. Obrátil se k Alessanovi. Ten se nehýbal ani neodtrhl oči od vysokého okna, v němž se stále mačkali a gestikulovali muži. Devin si vybavil knížete v onom odpoledni, kdy mu zemřela matka. Teď to bylo totéž. Dokonce horší. Otřel si oči hřbetem ruky a obrátil se k Rovigovi: „Nesmíme se držet takhle pohromadě, je nás moc. Ty a Sandre jděte s Alais. Buďte co nejopatrnější. Mohli by ji poznat, byla s Catrianou, když u nich zastavil guvernér. My to vezmeme jinudy a sejdeme se v hostinci.“

Devin uchopil Alessana za paži a přitáhl ho k sobě, kníže neodporoval. Vydali se klopýtavě uličkou, která je vedla od zámku a od zahrady, kde ležela Catriana. Uvědomil si, že stále drží Sandrovu zkrvavenou dýku. Zastrčil si ji za opasek. Přemýšlel o vévodovi, o tom, jak si Sandre právě ublížil. Vzpomněl si – paměť mu vyváděla známé kousky, bleskově ho přenášela v čase kamkoli – na noc v lovecké chatě Sandrů loni na podzim. Na noc, která ho přivedla až sem. Sandre tehdy řekl, že nedokáže dostat Tomassa ze žaláře živého, protože nemá dostatečnou magickou moc. Protože neobětoval prsty, aby ji rozšířil.
Teď to učinil. Pro Catrianu, ne pro vlastního syna, ale ničeho nedosáhl. Bolest nemá konce. Tomasso zemřel před devíti měsíci, Catriana teď leží v senzijské zahradě mrtvá jako tiganští muži, kteří před mnoha lety padli v bitvě na Deise.
Devin věděl, že právě to byla klíčová událost jejího života. Svěřila se mu na Alienořině hradě. Znovu se rozplakal a nemohl se utišit. Ucítil na rameni Alessanovu ruku.
„Ještě chvíli vydrž," řekl kníže. To byla jeho první slova po Catrianině pádu. „Veď mě, já povedu tebe, truchlit budeme společně až potom." Stáhl ruku z Devinova ramene. Šli dál temnými uličkami, v nichž tu a tam plála pochodeň.
V senzijských ulicích mezitím nastal rozruch, překotně a se zatajeným dechem se mezi lidmi šířila novina, že se něco stalo v zámku. Guvernér je mrtvý, vykřikl kdosi v krajním rozrušení a zběsile se přehnal kolem nich. Barbadiořané překročili hranici, zvolala žena, která se vykláněla z okna nad tavernou. Měla rusé vlasy, zaznamenal Devin a odvrátil se. V ulicích se zatím neobjevily stráže, kráčeli rychle, nikdo je nezastavoval.
Když Devin později přemítal nad tímto manévrováním uličkami, uvědomil si, že ani na okamžik nezapochyboval o Catrianě, o tom, že než skočila, zabila barbadiorského vyslance.

Po návratu k Solinghimu si Devin nepřál nic víc, než jít nahoru do pokoje, zavřít oči a být co nejdál od lidí, od veškeré dotěrné vřavy světa. Ale jen vešel s knížetem do dveří, v přeplněné přední místnosti je lidé halasně, nedočkavě zdravili a povzbudivé výkřiky se rychle přenesly i dozadu. Se začátkem večerní produkce se hodně zpozdili, k Solinghimu se nahrnuli lidé, kteří je chtěli slyšet bez ohledu na vzrůstající rozruch venku.
Devin a Alessan se na sebe podívali. Hudba je hudba.
Po Erleinovi nebylo ani vidu, ani slechu, ale přesto si ve dvou klestili cestu davem k pódiu mezi místnostmi. Alessan se chopil píšťaly, Devin si stoupl vedle něho a čekal. Kníže vyloudil zkusmo pár tónů, zapreludoval a bez sebemenší domluvy spustil přesně tu píseň, kterou měl Devin na mysli.
Když se hustě zaplněnými místnostmi rozlehly první vysoké truchlivé tóny Žalozpěvu za Adaona, ozval se nejdřív zneklidněný šum, načež se rozhostilo ticho. V tichu se přidal k Alessanovu nástroji Devin procítěným přednesem žalozpěvu. Tentokrát ne za boha, byť se slova nezměnila. Ne za Adaonův pád z výšin, ale za Catrianu di Tigana a její skok.
Lidé pak říkali, že mezi stoly u Solinghiho nikdy nezavládlo takové ticho a všeobecná pozornost. I číšníci v uličkách a kuchaři v kuchyni ustali ve své činnosti a zaposlouchali se. Nikdo se ani nepohnul, nevydal hlásku. Píšťala hrála a jedinečný hlas zpíval nejstarší žalozpěv Dlaně.
V pokoji nahoře zvedla Alais hlavu z polštáře zmáčeného slzami a pomalu se posadila. Rinaldo, který ošetřoval Sandrovi zmrzačenou ruku, obrátil slepou tvář ke dveřím a oba muži znehybněli. Baerd se vrátil s Ducasem, zpráva mu rozdírala srdce, jež považoval za provždy obrněné. Naslouchal Alessanovi a Devinovi a cítil se, jako by ho opouštěla duše, podobně jako o kvatembrové noci, kdy se rozletěla do tmy, aby hledala mír a domov, vysněný svět, v němž mladé ženy neumírají tímto způsobem.
Tóny píšťaly a hlas prostoupený nejhlubším žalem se nesly ven na ulici, lidé přestávali hlasitě přetřásat neuvěřitelné zvěsti, přerušovali honbu za nočními radovánkami, postávali před dveřmi Solinghiho hostince a naslouchali tónům nezměrného hoře a láskyplného vzepětí – okouzleni hudebním projevem inspirovaným nesmírnou ztrátou.
Dlouho poté se v Senziu vzpomínalo na úchvatné, oduševnělé, procítěné a naprosto nečekané podání Žalozpěvu ve vlahé měsíčné noci, jímž začala válka.

Zahráli jedinou skladbu a skončili. Neshledali v sobě sílu k další produkci. Devin požádal u pultu Solinghiho, aby mu otevřel dvě láhve vína, a šel s nimi nahoru za Alessanem. Dveře jednoho pokoje byly pootevřené: Alaisina, který obývala taky Catriana. Baerd čekal ve dveřích. Naprázdno polkl, vykročil do chodby a Alessan ho objal.
Dlouho stáli zaklesnuti do sebe, kolébali se ze strany na stranu. Když od sebe odstoupili, ve tváři měli nepřítomný, bolestný výraz. Devin za nimi vešel do pokoje. Byla tam Alais a Rovigo. Sandre. Rinaldo, Ducas a Naddo. Čaroděj Sertino. Všichni se shromáždili v malém pokoji, jako by místnost, z níž odešla, pozdržela její duši.
„Napadlo někoho přinést víno?" zeptal se nesměle Rinaldo.
„Mě," hlesl Devin a přešel k léčiteli. Rinaldo byl bledý a unavený. Devin pohlédl na Sandrovu levičku a zjistil, že přestala krvácet. Navedl Rinaldovu ruku k láhvi vína a léčitel se napil, nenamáhal se požádat o skleničku. Devin podal druhou láhev Ducasovi a ten si počínal stejně.
Sertino civěl na Sandrovu ruku. „Musíš se naučit maskovat, že ti chybějí prsty," pravil. Zvedl levičku a Devin spatřil ruku jakoby s plným počtem prstů.
„Já vím," řekl Sandre. „Ale momentálně mě zmáhá slabost."
„Nepoddávej se," naléhal Sertino. „Kdyby bylo vidět, že ti chybějí prsty, znamenalo by to tvoji smrt. Svoje znamení musíme skrývat pořád, i když jsme na pokraji sil. Zkus to. Dělej." Sandre se na něho rozezleně podíval, ale z kulatého růžového obličeje certandského čaroděje vyčetl upřímnou obavu. Vévoda nakrátko zavřel oči, soustředil se a pak pomalu zvedl levičku. Devin spatřil pět prstů, či spíše jejich iluzi. Nedokázal zapudit myšlenky na Tomassa, který zemřel v astibarském žaláři.
Ducas mu nabídl láhev. Převzal ji a napil se. Předal ji Naddovi a posadil se na postel vedle Alais. Uchopil ji za ruku, což

předtím nikdy neudělal. Měla oči zarudlé pláčem, podrážděnou pleť. Alessan se u dveří svezl na podlahu a opřel se o zeď. Zavřel oči. Světlo svíček zdůrazňovalo vpadlé tváře a linii lícních kostí.
Ducas si odkašlal. „Mělo by se promyslet, co dál," řekl poněkud rozpačitě. „Potom, co zabila toho Barbadiořana, se ještě v noci rozběhne pátrání po celém městě a kdo ví, co bude následovat zítra."
„Sandre využil magii," řekl Alessan, aniž otevřel oči. „Jestli je v Senziu slídil, hrozí mu nebezpečí."
„S tím si poradíme," prohlásil bojovně Naddo a podíval se z Ducase na Sertina. „Už se nám to jednou podařilo, vzpomeňte si. A slídila tenkrát provázelo víc než dvacet lidí."
„Jenže teď nejsme na Certandské vysočině," namítl Rovigo.
„Nevadí," řekl Ducas. „Naddo má pravdu. Jestli nás bude na ulici dost a Sertino označí slídila, pak bych se za svoje lidi styděl, kdyby nám nepodařilo ho v šarvátce zabít."
„Je to riskantní," ozval se Baerd.
Ducasovi náhle vyvstal ve tváři chladný a krutý vlčí úsměv, nezračilo se v něm nic veselého. „Poděkuju každému, kdo je dneska v noci ochoten riskovat." Devin pochopil.
Alessan otevřel oči a vzhlédl ze svého místa u zdi. „Pokuste se o to," řekl. „Když bude třeba, pošli Devina se vzkazem jako spojku. V případě nutnosti dopravíme Sandra na loď. Stačí, aby se vám něco…" Zarazil se a mrštně vstal. Baerd se mezitím chopil meče, který stál u zdi. Devin pustil Alaisinu ruku a vyskočil.
Na zadním schodišti zaduněly kroky a někdo zvenčí z pavlače zabušil na okno. Otevřeli a dovnitř opatrně vstoupil přes parapet Erlein di Senzio s Catrianou v náručí.
V hrobovém tichu se chvilku rozhlížel a orientoval se. Nato se obrátil k Alessanovi. „Jestli ses obával důsledků využití magie, tak teď je situace víc než zlá," řekl přidušeně. „Využil jsem veškerou svoji moc. Pokud je v Senziu slídil, tak každý, kdo je mi nablízku, se vystavuje nebezpečí, že ho dopadnou a zabijí." Odmlčel se a chabě se usmál. „Ale dostal jsem se k ní včas. Žije."
S Devinem se zatočil a zakymácel svět. Neartikulovaně vykřikl radostí. Sandre doslova vyskočil a vrhl se k Erleinovi, aby od něho převzal bezvládné Catrianino tělo. Přešel rychle k posteli a uložil ji. Devin viděl, že pláče. A stejně tak, nečekaně, i Rovigo.
Devin se otočil k Erleinovi. Právě včas, aby spatřil Alessana, jak dvěma svižnými kroky přešel pokoj, sevřel vyčerpaného čaroděje v medvědím objetí a nadzvedl ho, chabě protestujícího nad zem. Nato ho zase postavil, odstoupil, šedé oči mu zářily, obličej rozšířený spontánním úsměvem. Erlein se neúspěšně pokoušel uchovat si svůj obvyklý cynický výraz. Baerd k němu přistoupil, bez cirátů sevřel jeho ramena a políbil ho na obě tváře.
Trubadúr se opět snažil tvářit podrážděně a nelibě. A opět marně. Velmi nepřesvědčivě se zakabonil a řekl: „Opatrně. Devin mě srazil na zem, když jste se všichni hrnuli ze dveří. Všude mám modřiny." Šlehl očima po Devinovi, který se na něho šťastně smál.
Sertino podal Erleinovi láhev. Dlouze, žíznivě se napil. Otřel si ústa. „Z toho, jak jste vyrazili, nebylo těžké uhodnout, že se stalo něco hodně vážného. Vydal jsem se za vámi, ale neumím rychle běhat, tak jsem vsadil na magii. Dorazil jsem ke zdi zároveň s Devinem a Alessanem, ale na druhém konci zahrady."
„Proč?" zeptal se úsečně a udiveně Alessan. „Nikdy jsi nevyužil magie. Proč teď?"
Erlein okázale pokrčil rameny. „Nikdy jsem vás neviděl běžet tak rychle." Zašklebil se. „Nejspíš jsem se nechal unést."
Alessan se znovu usmál, ale dlouho to nevydržel. Každou chvilku zašilhal k posteli, aby se ujistil, kdo na ní leží. „Co bylo dál?" otázal se.
„Pak jsem ji zahlédl v okně a pochopil jsem, co se děje. Proto… Využil jsem svým magických schopností, přenesl jsem se přes zeď a čekal v zahradě pod oknem." Obrátil se k Sandrovi. „Ty jsi z hrozné zdálky zasáhl úžasným kouzlem, ale neměl jsi naději. Nevíš totiž, protože jsi to nikdy nezkusil, že takhle nemůžeš zadržet padajícího člověka. Musel bys být přímo pod ním. A nejlíp, když je přitom ohrožená osoba v bezvědomí. Tohle kouzlo působí skoro výlučně jen na lidi našeho druhu, když ho chceme použít na někoho jiného, musí mít ochromenou vůli, jinak nastane zmatek, osoba se brání naší snaze."
Sandre zavrtěl hlavou. „Myslím, že to zavinila moje slabost. Nebyl jsem zkrátka dost silný, i když jsem se definitivně zaslíbil."
Erlein se zatvářil nerozhodně. Nejdřív to vypadalo, že odpoví, ale pak dokončil své vyprávění. „Využil jsem kouzla, abych ji v pádu zbavil vědomí, a vzápětí dalšího, abych ji zachytil před dopadem. Třetí nás pak přeneslo přes zahradní zeď. To mě dokonale vyčerpalo, bál jsem se, že po nás budou neprodleně pátrat, jestli mají na zámku slídila. Naštěstí se tak nestalo, panoval tam příliš velký zmatek. Podle mě se tam dějí dál podivné jiné věci. Nějakou dobu jsme se skrývali za hlavním Eanniným chrámem, pak jsem se s ní vydal sem."
„Nesl jsi ji ulicemi?" zeptala se Alais. „Nikdo si vás nevšiml?"
Erlein se zašklebil, nikoli nelaskavě. „V Senziu to není nic neobvyklého, děvče." Alais zrudla, ale Devin zaznamenal, že ji to nijak zvlášť nesebralo. Nic se nestalo. Najednou bylo všechno v pořádku.
„Měli bychom vyrazit do ulic," řekl Baerd Ducasovi. „Musíme sehnat Arkina a další lidi. Tohle mění situaci bez ohledu na to, jestli jsou tu slídilové. Když nenajdou v zahradě tělo, zahájí ještě v noci důkladné pátrání po celém městě. Určitě dojde k potyčkám."
Ducasova tvář se roztáhla do ještě mrazivějšího vlčího úsměvu. „To taky doufám," poznamenal stručně.
„Okamžik," řekl tiše Alessan. „Chci, abyste byli mými svědky." Obrátil se k Erleinovi, zaváhal, pečlivě volil slova. „Oba víme, že dneska v noci jsi jednal ne pod mým nátlakem, a dokonce dokonale proti svým nejvlastnějším zájmům."
Erlein letmo pohlédl na postel a na pobledlých tvářích mu náhle naskočily růžové skvrny. „Nepřeceňuj to," pravil stroze. „Každý chlap občas podlehne pošetilosti. Líbí se mi rusovlásky, to je všechno. Na to jsem se ostatně nechal nachytat, vzpomínáš si?"

Alessan zavrtěl hlavou. „Možná na tom je kousek pravdy, ale ne celá, Erleine di Senzio. Přinutil jsem tě, abys šel s námi, proti tvé vůli. Ale teď ses přidal na naši stranu dobrovolně."
„Neblázni, Alessane!" zapřísahal se Erlein. „Slyšel jsi, že…"
„Ano, slyšel. Dělám si o všem odjakživa vlastní závěry. Catriana a ty jste mě dneska v noci doslova přinutili uvědomit si, že jsou určité meze toho, co je dobré udělat nebo co lze přijmout v zájmu jakékoli cíle. Svůj cíl nevyjímám."
Alessan domluvil, postoupil kupředu a rychle přiložil ruku k Erleinovu čelu. Čaroděj ucukl, ale Alessan nepovolil.
„Jsem Alessan, kníže tiganský, přímý potomek Micaely," pronesl zřetelně. „Ve jménu Adaonově a toho, čím obdařil její děti, ti dávám svobodu, čaroději!"
Oba muži od sebe náhle odskočili, jako by přeťal natažený provaz. Erleinův obličej zbělel jako kost na slunci. „Opakuju ti, že jsi blázen," vypravil se sebe.
Alessan zavrtěl hlavou. „Už jsi mi řekl i horší věci. Ale teď chci zdůraznit něco, co se ti asi nebude líbit. Poznal jsem navzdory tvé masce, že jsi slušný člověk, který touží po svobodě jako kdokoli z nás. Neschovávej se dál za svou zlobu a zahořklost. Nepřenášej na mě svou nenávist k tyranům. Jestli se rozhodneš, že nás opustíš, nezadržím tě. Ale doufám, že zůstaneš. Vítej mezi námi jako svobodný člověk!" Erleina to zjevně zaskočilo a zahnalo do úzkých. Tvářil se tak zmateně, že se Devin hlasitě rozesmál. Pochopil, co se děje, a situace mu připadla poněkud komická, podivně vyšinutá. Postoupil kupředu a sevřel čarodějovu paži.
„Jsem rád," utrousil. „Jsem moc rád, že zůstaneš s námi."
„To ne! Nic takového jsem neřekl!" vyhrkl Erlein. „K ničemu takovému jsem se nepřihlásil!"
„Ale ano," promluvil Sandre, vyčerpání a bolest mu stále čišela z vrásčité černé tváře. „Dneska v noci ses přihlásil. Alessan má pravdu. Zná tě líp než my. V jistém smyslu dokonce líp než ty sám sebe, trubadúre. Jak dlouho se pokoušíš sám sebe přesvědčit, že ti nezáleží na ničem jiném než na vlastní zdravé kůži? Kolik lidí ti to uvěřilo? Já ano. Taky Baerd a Devin. Možná i Catriana. Ovšem Alessan ne, Erleine. Dal ti svobodu, aby nás vyvedl z omylu."
Nastalo ticho. Zdola z ulice slyšeli křik a dusot běžících nohou. Erlein se obrátil k Alessanovi a muži se vzájemně pozorovali. Devinovi neodbytná paměť náhle nabídla obraz: táborák ve Ferrautu, Alessan hraje senzijské písně Erleinovi, rozlícenému stínu u řeky. Kolik se v tom skrývalo otázek a významů!
Erlein di Senzio zvedl ruku, levičku, zdárně předstíral, že na ní má pět prstů, a nabídl ji Alessanovi. Ten k ní přiložil pravičku, dotkli se dlaněmi.
„Myslím, že jsem s vámi," řekl Erlein. „Nakonec."
„Rozumím," řekl Alessan.
„Pojďte!" zvolal Baerd vzápětí. „Práce nečeká." Devin za ním zamířil k zadnímu schodišti, Ducas, Sertino a Naddo je následovali.
Ještě než Devin vyběhl z pokoje, ohlédl se k posteli. Erlein si toho všiml a zadíval se tam co on.
„Je v pořádku," řekl tiše čaroděj. „Bude úplně v pořádku. Udělej, co musíš, a vrať se k nám."
Devin se na něho zadíval. Téměř ostýchavě se na sebe usmáli. „Děkuju," pronesl Devin a mínil tím spoustu věcí. Nato vyrazil za Baerdem do pouliční vřavy.

Ve skutečnosti procitla už chvíli předtím, než otevřela oči. Ležela na měkkém, prostředí jí připadalo překvapivě důvěrně známé, přibližovaly se k ní lidské hlasy a zase se vzdalovaly jako mořský příboj nebo světlušky za letních nocí doma. Zpočátku se v hlasech nevyznala. Bála se otevřít oči.
„Myslím, že přichází k sobě," řekl někdo. „Budete tak laskaví a necháte mě s ní teď o samotě?"
Tenhle hlas poznala. Slyšela, jak několik lidí vstává a odchází z místnosti. Dveře se zavřely. Hlas patřil Alessanovi. To znamenalo, že nemůže být mrtvá. A není v Morianině soudní síni, stejně jako předtím neslyšela hlasy mrtvých. Otevřela oči.
Seděl na židli, kterou si k ní přisunul. Byla ve svém pokoji v Solinghiho hostinci, ležela pod přikrývkou v posteli. Někdo ji vysvlékl z černých hedvábných šatů a umyl od krve. Od krve, která stříkala z Anghiarova krku.
Z návalu paměti se jí zmocnila závrať.
„Jsi naživu," řekl tiše Alessan. „Erlein čekal v zahradě pod tebou. Svými kouzly tě v pádu zbavil vědomí, zachytil tě a přinesl sem."
Opět oči zavřela a snažila se s tím vším vypořádat. S tím, že žije, že se jí zvedá a klesá hruď, jak dýchá, s bitím srdce a s podivným pocitem lehkosti, připadalo jí, že by ji mohl odnést sebechabější vánek.
Nic takového se nestane. Byla v Solinghiho hostinci a Alessan seděl u ní. Požádal ostatní, aby odešli. Natočila hlavu a znovu se na něho podívala. Byl hrozně bledý.
„Domnívali jsme se, že jsi zahynula," řekl. „Viděli jsme od zahradní zdi, jak padáš. Erlein jednal z vlastní vůle. Nikdo z nás o tom nevěděl. Domnívali jsme se, že jsi zahynula," zopakoval po chvíli.
Zamyslela se. „Dosáhla jsem něčeho?" zeptala se. „Děje se něco?"
Prohrábl si vlasy. „Na nějaké závěry je moc brzy. Ale zdá se, že ano. Na ulicích vypukly nepokoje. Slyšíš to i tady."
Soustředila se a opravdu zaslechla výkřiky a dusot běžících nohou.
Alessan se choval nepřirozeně krotce, vedl jakýsi vnitřní zápas. V pokoji vládl klid a mír. Postel jí připadala měkčí než předtím. Vyčkávala, dívala se na něho, všimla si, že v místech, kde si prohrábl vlasy, se jeho kadeře dál vytrvale bouří.
„Ani nevíš, jak jsem se dneska v noci bál, Catriano," pronesl opatrně. „Teď mě vyslechni a přemýšlej o mých slovech, protože na tom hrozně záleží." Tvářil se záhadně a ani tón jí nic nenaznačil.
Natáhl se a položil ruku na její paže sepjaté na přikrývce. „Catriano, neposuzuju tě podle tvého otce. Nikdo z nás. Přestaň si něco vyčítat. Nemusíš nic vykupovat. Jsi sama sebou, zodpovídáš jen sama za sebe."
To bylo obtížné téma, pro ni nejobtížnější, zrychlil se jí puls. Dívala se na něho, modré oči se setkaly s jeho šedými.

Alessanovy dlouhé štíhlé prsty spočívaly na její ruce.
„To, co bylo, vlastní minulost, si neseme s sebou. Rodinné dědictví. Byl to zbabělec a uprchl."
Alessan zavrtěl hlavou, z jeho tváře nezmizelo napětí. „Musíme být opatrní. Velmi opatrní v posuzování toho, jak se tehdy kdo zachoval. Muž se ženou a malou dcerkou mohl mít jiné důvody než strach o sebe sama, aby s nimi zůstal, chránil jejich životy. Ach, Catriano, viděl jsem v těch letech spoustu mužů a žen, kteří utíkali kvůli svým dětem."
Ucítila v očích slzy a snažila se je mrkáním zadržet. Nerada o tom mluvila. Bylo to to nejbolestnější, co v sobě nosila.
„Ale on prchl před událostmi na Deise," zašeptala. „Utekl před bitvami. Už před tou první, vítěznou."
Opět zavrtěl hlavou a škubl sebou, když viděl, jak se trápí. Chopil se její ruky a zvedl ji ke svým rtům. Nevzpomněl si, kdy něco takového udělal naposled. Setkal se s něčím zcela zvláštním. „Rodiče a děti," řekl tak tiše, že málem přeslechla slova. „Těžko se bráníme, abychom nesoudili ukvapeně." Zaváhal. „Nevím, jestli ti to Devin řekl, ale mě matka v hodině smrti proklela. Prohlásila mě za zrádce a za zbabělce."
Zamžikala a pohnula se, aby se posadila. Příliš náhle. Byla ještě slabá a všechno se s ní zatočilo. Devin se jí o ničem takovém nezmínil, neřekl jí o tom dni skoro nic.
„Jak se mohla opovážit?" Pojala vůči ženě, kterou nikdy neviděla, zlost. „Ty a zbabělec? Copak… copak nic nevěděla o…"
„Věděla skoro všechno," řekl klidně. „Jen nesouhlasila s tím, jak chápu svoji povinnost. Víš, Catriano, můžeme se lišit v názorech a způsobech, a přesto dosáhnout stejného cíle. Spoustě věcí jsem porozuměl pozdě. Na tomhle vezdejším světě potřebujeme především soucit, jinak budou všichni pořád sami."
Podařilo se jí na posteli zpola posadit. Zadívala se na něho a představila si, jak ho matka proklela. Vzpomněla si, co sama řekla otci poslední noc, kterou trávila doma, na slova, která ho rozlítila a vyhnala z domu do tmy. Když odcházela, potuloval se stále ještě sám někde venku.
Polkla. „To… to byla matčina poslední slova? S tím zemřela?"
„Neodvolala ta slova, ale v posledních chvílích strpěla, abych ji držel za ruku. Už nikdy se nedovím, jestli to znamenalo…"
„To se rozumí!" vyhrkla. „To se rozumí, Alessane. Děláme to tak všichni. To, co se bojíme vyslovit, dáváme najevo očima, rukama." Překvapila sama sebe tím, co ví.
Usmál se a pohlédl na svou ruku spočívající na její. Cítila, že se červená. „Máš pravdu. Dělám, co je v mých silách, Catriano. Přesto jsem možná zbabělec."
Poslal všechny pryč z pokoje. Stále jí velmi rychle bušilo srdce. Podívala se mu do očí a rychle uhnula, bála se, že po tom, co řekla, to bude vypadat, že si něco ověřuje. Připadala si zase jako dítě, byla zmatená a jistá si jen tím, že jí něco podstatného uniklo. Vždycky ji dráždilo, když nechápala, co se děje. Ale zároveň se jí zdálo, že ji vnitřně něco rozehřívá a prostupuje ji světlo jasnější než svit svící v pokoji.
Snažila se opět pravidelně dýchat, potřebovala znát odpověď a zároveň se jí nesmyslně bála. „Já… mohl bys… vysvětlil bys mi to?" vykoktala. „Prosím?"
Tentokrát ho upřeně pozorovala, jeho úsměv, jiskření v očích, dokonce se snažila odezírat se sebemenšího pohybu rtů.
„Když jsem viděl, jak padáš, představoval jsem si, že padám s tebou, Catriano," řekl tiše a stále ji držel za ruku.
„Konečně jsem pochopil, bohužel příliš pozdě, co jsem si tak dlouho odmítal připustit: že jsem se kategoricky bránil něčemu důležitému, dokonce i pouhému pomyšlení na to, protože Tigana neexistovala. Srdce… se řídí vlastními zákony, Catriano, a pravda je… a pravda je, že ty jsi mým zákonem. Uvědomil jsem si to, když jsem tě spatřil v okně. Těsně předtím, než jsi skočila, jsem pochopil, že tě miluju. Eannino jasná hvězdo, odpusť mi všechno, ale jsi přístavem mé toulavé duše."
Eannino jasná hvězdo. Nazýval ji tak od samého počátku. Samozřejmě a spontánně, jako by to tvořilo součást jejího jména, dobíral si ji tím, když se chovala jankovitě, chvalořečil jí tím, když něco udělala dobře. Přístav jeho duše.
Tiše se rozplakala, slzy se jí řinuly z očí a stékaly jí po tvářích.
„Ach, Catriano, ne," vyhrkl překotně. „Odpusť. Jsem blázen. Je toho na tebe moc, po tom, co jsi dneska v noci prožila. Nehodí se to. Neměl jsem o tom začínat. Ani nevím, jestli…"
Zmlkl. Ale jen proto, že mu zakryla ústa rukou, aby ho zarazila. Stále plakala, ale pokoj jako by zaplavila nádherná záře, která předčila svíce i měsíce – tak září slunce, když se vyhoupne nad temný horizont.
Odtáhla prsty z jeho rtů a stiskla ruku, kterou ji držel. Dáváme najevo rukama, co nedokážeme vyslovit. Stále nic neřekla, nemohla mluvit. Celá se chvěla. Vzpomněla si, jak se jí třásly ruce, když se večer vydala k zámku. Jak málo uběhlo času od chvíle, kdy stála v zámeckém okně a věděla, že zemře. Slzy mu zkrápěly ruku. Svěsila hlavu, ale slzy nezastavila. Její srdce jako by se proměnilo v ptačí mládě, které rozpíná křídla a chystá se zapět píseň života.
Klečel u její postele. Volnou rukou mu vískala vlasy v marné snaze uhladit vzpurnou kštici. Ano, i po tom vlastně dávno toužila. Od kdy? Jak dlouho může člověk po něčem toužit a neuvědomovat, nepřiznat, upírat si to?
„Když jsem byla malá, snila jsem o takové chvíli," promluvila konečně, hlas jí selhával, ale potřebovala se vyslovit. „Umřela jsem, Alessane, a teď ožívám? Zdá se mi to všechno?"
Usmál se tím působivě uklidňujícím způsobem, který znala a dobře znali všichni, jako by ho její slova osvobodila od niterného strachu a umožnila mu být sebou samým. Tímto úsměvem všechny ujišťoval, že je s nimi a všechno dobře dopadne.
A pak se k ní nečekaně sklonil a položil si hlavu na tenkou přikrývku, pod níž ležela, jako by hledal útočiště a záštitu: Pochopila, zdálo se – ach, předpověděla by něco takového sama bohyně – že mu má co nabídnout. Něco víc než vlastní smrt. Zvedla ruce, ovinula mu je kolem hlavy, přitiskla ho k sobě a v tom okamžiku jí připadalo, že se ptačí mládě v její duši rozezpívalo. O přestálém utrpení a o tom, co přijde, o pochybnostech, tajemstvích a vrtkavosti smrtelného života, ale taky o lásce, která tomu všemu dominuje jako světlo, jako základní kámen nové věže.

V Senziu byl barbadiorský slídil a zabili ho, ale ne někdo z nich, jak ještě v noci zjistil Devin. Ani nemuseli manévrovat před pátráním, jehož se obávali. Těsně před svítáním si udělali obraz o celkové situaci.
Vypadalo to, že Barbadiořané propadli šílenství.
Na podlaze vedle Anghiarovy mrtvoly nalezli otrávený nůž ygrathského původu, slyšeli, co žena vykřikla, než se vrhla z okna, a tak skočili na lep: dospěli k takovému závěru o vraždě, který se přímo nabízel.
Anghiarovu čestnou stráž v Senziu tvořilo dvacet mužů. Ozbrojili se, shromáždili a přihnali se k západnímu křídlu guvernérova zámku. Zabili šest strážných ve službě, vylomili dveře a vpadli k Brandinovu vyslanci Cullionovi z Ygrathu, který se narychlo oblékal. S jeho usmrcením si dali na čas. Cullionův řev se nesl ozvěnou celým zámkem.
Pak se vrátili dolů, přeběhli nádvoří k hlavní bráně, kde umlátili k smrti čtyři senzijské strážné, kteří vpustili dovnitř ženu, aniž ji řádně prohledali. Nato na nádvoří vtrhl velitel zámecké gardy se senzijskou strážní rotou. Přikázal jim, aby složili zbraně.
Podle většiny pozdějších zpráv by to Barbadiořané i učinili, neboť dosáhli bezprostředního cíle, kdyby na ně dva Senziané, rozhořčení zmasakrováním svých přátel, nevystřelili šípy. Skolili dva muže, jeden namístě zemřel, druhý utrpěl smrtelné zranění. Mrtvý byl Alberikovým slídilem. Na zámeckém nádvoří se ve světle pochodní rozpoutala řež na život a na smrt, na zkrvaveném dláždění to záhy klouzalo. Senziané pozabíjeli Barbadiořany do posledního, ale sami ztratili třicet či čtyřicet mužů.
Nikdo nevěděl, kdo vystřelil šíp, který usmrtil guvernéra Casaliu, když spěchal ze schodů a ochraptěle křičel, aby zastavili boj.
Ve zmatku, který nastal po tomto triumfu smrti, nikdo nepomyslel na to, aby přinesli ze zahrady mrtvolu ženy, kvůli níž všechno vypuklo. Jak se zprávy šířily nocí, ve městě propukla panika. Obrovský vyděšený dav se shromáždil před zámkem. Krátce po půlnoci lidé uviděli dva jezdce, jak vyrazili z městských bran a zamířili na jih k hranicím s Ferrautem. Zanedlouho poté i pět přeživších členů Brandinovy reprezentace v Senziu, semknutých v hloučku, uhánělo na koních ve svitu měsíců. Ti samozřejmě ujížděli na sever k Farsaru, kde kotvilo loďstvo.

Catriana spala, ve tváři klid a mír, téměř dětskou spokojenost. Zato Alais nemohla usnout. Dovnitř doléhal hluk, na ulicích to vřelo, navíc věděla, že otec je někde venku a možná mu hrozí nebezpečí.
I potom, co se Rovigo vrátil a zastavil se v jejich pokoji, aby se na ně podíval a oznámil jim, že pominulo bezprostřední nebezpečí, Alais ne a ne usnout. V noci se událo příliš mnoho věcí, ale ona se ničeho nezúčastnila, nebyla tudíž unavená jako Catriana, jen celkově podivně vzrušená a znepokojená. Ani nedovedla vyjmenovat, co všechno na ni tak působilo. Nakonec si oblékla šaty, které si koupila před dvěma dny na tržišti, a usadila se u otevřeného okna.
Bylo velmi pozdě, oba měsíce se klonily k západu nad mořem. Přístav neviděla, na to byl Solinghiho hostinec příliš daleko, ale věděla kde je a že se v něm pohupuje v nočním větru zakotvená Mořská panna.
I teď se v ulicích pohybovalo dost lidí, viděla pod sebou obrysy postav chodců, od čtvrti taveren se občas ozvaly výkřiky, ale nic nepřekračovalo běžný ruch, který patří k městu nesužovanému zákazem vycházení a proslulému nočním životem.
Podivila se, jak se přiblížilo svítání, vidět svítání znamená dlouho bdít. Teď už si na ně počká. Tohle není noc ke spaní, aspoň pro ni ne, opravila se Alais, když pohlédla na Catrianu. Vzpomněla si, že už spolu kdysi spali v jednom pokoji. V její ložnici doma.
Dostala se daleko od domova. Přemítala, co si asi matka pomyslela, když dostala Rovigův opatrně stylizovaný, vysvětlující dopis, který posel dopravil z ardinského přístavu do Astibaru, když vypluli do Senzia. Uvažovala o tom, ale věděla, že důvěra mezi rodiči patří k základním, určujícím prvkům jejího světa.
Pohlédla k nebi. Noc byla temná, hvězdy se teď, když měsíce zapadaly, třpytily jasněji, do svítání možná zbývalo přece jen ještě pár hodin. Dole zaperlil ženský smích. Užasle si uvědomila, že to byl jediný zvuk, který v noční vřavě dosud neslyšela. Pak žena slastně zanyla, do toho něco šeptal mužský hlas a Alais s úlevou pochopila, že uprostřed všeobecného chaosu, ať se děje, co chce, určité věci jako vždycky nic nezastaví.
Na dřevěném schodišti se ozvaly kroky. Alais ustoupila od okna, pozdě si uvědomila, že ji asi zdola někdo viděl.
„Kdo je to?“ zvolala přidušeně, aby nevzbudila Catrianu.
„To jsem já,“ řekl Devin a stanul na pavlači u okna. Zadívala se na něho. Šaty měl zablácené, jako by někde upadl nebo se vyválel, ale mluvil klidně. Na to, aby mu viděla do očí, bylo příliš tma. „Proč ponocuješ?“ zeptal se.
Rozpačitě pokrčila rameny. „Nejspíš proto, že se toho seběhlo moc najednou. Nejsem na to zvyklá.“
Když se usmál, spatřila jeho bílé zuby. „To nikdo z nás,“ řekl. „Ujišťuju tě. Ale dneska v noci toho už víc nebude. Musíme se všichni vyspat.“
„Otec se vrátil před chvílí. Prý se venku situace uklidňuje.“
Devin přikývl. „Ne nadlouho. Guvernér zahynul v bitce na zámku. Catriana zabila barbadiorského vyslance. Vypukl zmatek a někdo zastřelil slídila. To nás pravděpodobně zachránilo.“
Alais polkla. „O tom se otec nezmínil.“
„Asi tě nechtěl připravit o spánek. Mrzí mě, jestli jsem tě teď rozrušil já.“ Pohlédl k posteli. „Jak se jí daří?“
„Teď už dobře. Spí.“ Zaznamenala v jeho hlase starost. Ale Catriana si starost a účast zaslouží, a to nejen od dnešní noci, uznala Alais, byť nevěděla leccos podstatného.
„A jak se máš ty?“ zeptal se Devin jiným tónem a obrátil se k ní. A právě ta změna, niterně zbarvený hlas, jí vzal dech.
„Taky dobře, opravdu.“
„To jsem rád,“ řekl. „Vypadáš dokonce báječně, Alais.“ Okamžik váhal, vypadal náhle trochu nemotorně. Zarazilo ji to, ale vzápětí se k ní sklonil a políbil ji na rty. Podruhé, když počítala i políbení dole uprostřed davu v taverně, ale na rozdíl

od prvního tohle ji ohromilo. Jednak nijak nepospíchal a pak byli sami a obklopovala je tma. Cítila, jak jednou rukou zavadil o její šaty a zajel jí do vlasů.
Pak vrávoravě ustoupil. Alais otevřela oči. Stál na pavlači trochu nejistě a jako by zjihl. Dole někdo šel uličkou, pomalu, nikam nechvátal. Oba mlčeli a dívali se na sebe. Devin si odkašlal. „Do rána… zbývají ještě dobré dvě tři hodiny. Měla by ses vyspat, Alais. V příštích dnech… se budou dít velké věci."
Usmála se. Znovu zaváhal, pak se otočil a přešel po pavlači k pokoji, který obýval s Alessanem a Erleinem.
Poseděla ještě chvíli u okna, hleděla k třpytícím se hvězdám a čekala, až se její rozbušené srdce postupně uklidní. Přehrávala si v duchu jeho nemotornou mladickou nejistotu a zjihlý tón jeho posledních slov. Alais se ve tmě znovu usmála. Tomu, kdo se v životě učil pozorovat, hlas prozradil mnoho. Dojalo ji, jak se změnil. Když o tom tak přemýšlela a vybavovala si polibek, ta nejúžasnější věc se udála až teď.
S úsměvem odstoupila od okna, ulehla na postel a přece jen na posledních pár hodin této dlouhé noci, v níž se tolik změnilo, usnula.

Celý příští den všichni vyčkávali. Nad Senziem visel jako kouřový mrak přízrak záhuby. Nejvyšší strážce pokladu se pokusil ujmout v zámku vlády, ale velitel gardy odmítal uposlechnout jeho příkazy. Jejich hlučná hádka trvala celý den. Mezitím někoho napadlo vydat se pro mrtvolu děvčete, ale ukázalo se, že zmizela – nikdo nevěděl kam a na čí rozkaz.
Každodenní činorodý život ve městě se zastavil. Muži a ženy bloumali po ulicích, přetřásali události, přemáhali strach. Na každém rohu se vykládalo něco jiného. Šířila se zvěst, že se do města vrátil bratr posledního vévody Rinaldo, aby převzal moc, do oběda to vyslechli všichni v nejrůznějších verzích, ale nikdo ho neviděl.
Nastala další neklidná, nervózní noc. Lidé neopouštěli ulice. Jako by nikdo v Senziu nemohl usnout. Byla velmi krásná, jasná noc, oba měsíce pluly po bezmračném nebi. Před Solinghiho hostincem se shromáždil dav – uvnitř nebylo jediné místečko – lidé poslouchali trojici muzikantů, kteří hráli a zpívali o svobodě a o slavné minulosti Senzia. Písně, které se nezpívaly od doby, kdy se Casalia na radu vyslanců tyranů vzdal nároku na otcův vévodský trůn a nechal se prohlásit guvernérem. Casalia byl ovšem mrtev. Zemřeli i oba vyslanci. Hudba se linula od Solinghiho do provoněné letní noci, prostupovala uličkami a nesla se ke hvězdám.
Hned za svítání se roznesla zpráva. Alberico z Barbadioru ve včerejších odpoledních hodinách překročil hranice, táhne se třemi armádami na sever a zanechává za sebou vypálené vesnice a pole. Před polednem přišla zpráva i ze severu: Brandinovo loďstvo ve Farsarském zálivu zvedlo kotvy a vyplulo za příznivého větru na jih.
Vypukla válka.
Obyvatelé Senzia se vyhrnuli z domovů a hospod, zaplnili ulice a zpozdile se hrnuli do chrámů Triády.
V téměř opuštěném výčepu u Solinghiho onoho odpoledne hrál jeden muž na tregeskou píšťalu čím dál rychleji a rozverněji nespoutanou, skoro zapomenutou melodii.

20

Moře měli za zády, končila u něho dlouhá stezka pastevců koz, která se vinula po svahu k písčitému pobřeží, kde zakotvili lodě a vystoupili na pevninu. Asi dvě míle na sever se před nimi rýsovaly hradby Senzia a Dianora z této výše viděla zářící kopule chrámů a ochranné zdi kolem zámku. Do bronzova zbarvené slunce se na východě vyhouplo nad borovicový les a začalo svou pouť po zdánlivě blízkém blankytném nebi. Už tak časně zrána bylo teplo.
Boj vypukne každým okamžikem.
Brandin se radil s d'Eymonem, Rhamanem a svými veliteli, tři z nich nově jmenoval z obyvatel provincií. Z Corte, Asoli a Chiary. Z Dolního Corte samozřejmě nikoli, neboť mnoho mužů z této provincie vstoupilo do armády, která proti nim stála dole v údolí. Dianora se za jedné bezesné noci na vlajkové lodi kotvící ve Farsarském zálivu krátce zamyslela nad tím, jestli mezi nimi bude i Baerd. Byla přesvědčená, že ne. Tak jako se v tomto směru nezměnil Brandin, nemohl se změnit ani její bratr. Boj pokračuje. Ať se změní sebevíc věcí, boj bude pokračovat, dokud nevymře poslední generace, která pamatuje Tiganu.
A ona? Od chvíle, kdy se vynořila z moře s prstenem, se usilovně snažila na nic nemyslet. Nechávala se unášet událostmi, které uvedla do pohybu. Přijímala oslnivý hold Brandinovy lásky a válka otřásala její jistotou. Už dlouho neviděla v duchu riselčinu cestu. Tušila, co to znamená, ale odmítala se tím během dne zabývat. V noci to bylo jiné, jiné bývaly i sny. Byla zároveň paní i otrokyní hluboce rozpolceného srdce.
Se dvěma osobními strážci v těsném závěsu vystoupala na vrchol kopce a rozhlédla se po širokém údolí, táhnoucím se od východu k západu. Nad ním se rozkládaly husté borovicové lesy, na stráních obrácených k jihu a na rovině před Senziem olivové háje.
Dvě armády se dole hotovily k boji, muži vylézali ze stanů a zpod houní, sedlali koně a upravovali jim brnění, čistili meče a vypínali tětivy. Kov se blýskal v ranním slunci v celém údolí. Průzračným vzduchem se k ní snadno nesly hlasy. Vítr vál právě tak silně, aby rozvinul praporce a povlával jimi. Ten jejich byl úplně nový: na pozadí azurově modrého moře se skvěl zlatý obraz Dlaně. Zvolený symbol hovořil naprosto jasně – bojují ve jménu Západní Dlaně, ale činí si nárok na všechno. Sjednotí poloostrov a vyženou Barbadiořany. Sám o sobě je to dobrý symbol, uvědomovala si Dianora. Vyjadřuje pro poloostrov správný a nezbytný krok. Jenže se ho chystá učinit člověk, který byl ygrathským králem.
Kromě mužů ze čtyř západních provincií byli v Brandinově armádě i Senziané. Do dvou dnů po přistání v jižní části zálivu jich k nim z města přeběhlo několik set. Smrtí guvernéra a žabomyším bojem o moc v zámku vzala senzijská oficiální politika neutrality zasvé. Nepochybně tomu napomohlo i Alberikovo rozhodnutí odplatou za zabití Barbadiořanů vypálit zemi tam, kam vstoupí jeho noha. Kdyby Barbadiořané postupovali rychleji, Rhamanus by měl potíže s přistáním loďstva tváří v tvář protivníkovi, naštěstí byl příznivý vítr a dorazili k hlavnímu městu o celý den dřív než Alberico. To Brandinovi umožnilo, aby zaujal postavení na kopci, z něhož přehlédl celé údolí, a sešikoval armádu

podle svých představ. Všichni si uvědomovali, že jsou ve výhodě.
Nazítří ráno, když se na jihu z kouře po požárech vynořily tři barbadiorské armády, už o tom nebyli tak skálopevně přesvědčeni. Měli hned dva praporce: jeden s červenou říšskou horou a zlatou tiárou na bílém podkladu, druhý s karmínově tónovaným Alberikovým státnickým portrétem ve žlutém poli. Červená barva na obou praporcích působila na dálku jako kaluže krve. Jízda a pěšáci táhli v dokonale zformovaných útvarech od východní strany údolí. Vojáci Barbadiorského císařství dobyli většinu známého východního světa.
Dianora stála na kopci a sledovala jejich postup. Připadalo jí, že to trvá věčně. Několikrát zašla do stanu a zase se vrátila. Slunce se chýlilo k západu. A než celá Alberikova soldateska vpochodovala nebo vjela do údolí, nořilo se za ní na západě do moře.
„Je to tři ku jedné, možná o trochu lepší," řekl Brandin, když stanul vedle ní. Krátké šedivé vlasy na obnažené hlavě mu čechral podvečerní vítr.
„Opravdu je jich tolik?" zeptala se tiše, aby ji nikdo neslyšel.
Rychle na ni pohlédl a uchopil její ruku. Dělával to nyní často, jako by nemohl dlouho vydržet, aniž by se jí dotkl. Jejich milování od doby, co se potopila pro prsten, nabylo na vášnivosti, dokonale z nich obou vysávalo síly, takže poté stěží dokázali vůbec o čemkoli uvažovat.
Přesně o to taky Dianora usilovala, chtěla ochromit svou mysl, utišit hlasy a vzpomínky, vymazat obraz jasné, přímé cesty, ztrácející se v temném moři.
V den, kdy přitáhli Barbadiořané, propletl Brandin na kopci své prsty s jejími a řekl: „Možná je jich příliš mnoho. Těžko z toho na něco usuzovat. Moje síla spočívá na pevnějších základech než Alberikova. Taky pozice na svahu mluví ve prospěch mé armády."
Klidně a věcně shrnul základní fakta. Bez nadutosti, ale s příznačnou nezlomnou hrdostí. Proč pochybovat o jeho magických schopnostech? Dobře věděla, jakou úlohu sehrály ve válce před dvaceti lety.
Tento rozhovor se konal včera. Pak se obrátila a pozorovala, jak slunce zapadá do moře. Nastala nádherná, jasná noc, Vidomni dorůstal a Ilarion byl v úplňku, modrý a tajemný, měsíc fantazie a kouzel. Přemítala, jestli vyšetří čas, aby byli v noci spolu, ale Brandin sestoupil na pláň mezi stany, strávil větší část noci mezi vojáky a poradou s veliteli. Věděla, že d'Eymon zůstane zítra nahoře s ním, a Rhamanus, víc námořník než velitel vojska, bude na kopci také, aby v případě potřeby velel při obraně královské gardě. Věděla, že kdyby k tomu došlo, pravděpodobně by tu zemřeli.
V době, kdy se Brandin vrátil do jejich stanu nad mořem, oba měsíce zapadly. Ležela na lůžku, nespala, čekala, a tak viděla, jak je unavený. Přinesl si s sebou mapy a náčrty terénu, aby se nad nimi ještě jednou zamyslel, ale přinutila ho, aby je odložil.
Přešel k ní a stále oblečený ulehl. Po chvíli jí položil hlavu do klína. Dlouho nepromluvili. Pak se Brandin nadzvedl a zadíval se na ni.
„Nenávidím toho člověka dole," zašeptal. „Nenávidím všechno, co zosobňuje. Nemá v sobě vášeň, lásku, hrdost. Jen ctižádost. Nic jiného. Ničeho na světě nelituje, nic jiného ho netrápí než vlastní osud. Všechno je pro něho prostředek, nástroj. Touží po císařské tiáře, všichni to vědí, ale netouží po ní kvůli něčemu. Jen pro ni samu. Pochybuju, že někdy v životě k někomu něco cítil… lásku, ztrátu, cokoli."
Uklidnil se. Zmáhala ho únava a opakoval se. Tiskl si její prsty ke spánkům, díval se jí do tváře, pak poklesl, zavřel oči a ona mu pohlazením postupně zaháněla chmury z čela. Dýchal čím dál pravidelněji, věděla, že usnul. Zůstala vzhůru, dotýkala se ho jemně jako slepec, podle tmy venku poznala, že měsíce zapadly, a uvědomovala si, že ráno se strhne bitva i že tohoto muže miluje nad celý svět.

Musela usnout, protože nebe zšedlo nadcházejícím svítáním, a když otevřela oči, Brandin byl pryč. Na polštáři vedle ní ležela červená sasanka. Chvilku se na ni nehnutě dívala, pak ji popadla, rozemnula si ji po obličeji a vdechovala její jemnou vůni. Zapřemítala, jestli zná legendu, která se k této květině váže. Nevzpomněla si, nejspíš ne.
Vstala a téměř vzápětí vstoupil Scelto s hrnkem khavy v ruce. Měl na sobě kamizolu poslů z tvrdé kůže, která ovšem nemohla ochránit proti šípům. Dobrovolně se přihlásil jako spojka, která bude běhat z kopce a do kopce s rozkazy a vzkazy. Objevil se u ní první jako po léta každé ráno v paláci. Dianora dostala strach, že se při pomyšlení na to rozpláče, což by v takový den nevěštilo nic dobrého. Zmohla se na úsměv a řekla mu, ať se vrátí ke králi, který ho bude dnešního dne potřebovat víc než ona.
Když odešel, pomalu vypila khavu a naslouchala sílícímu hluku kolem dokola. Pak se umyla, oblékla a vyšla ze stanu do slunečného rána.
Čekali na ni dva muži z královské gardy. Doprovázeli ji všude, kam se hnula, diskrétně o krok či dva za ní, ale nikdy ne o víc. Věděla, že dneska ji budou chránit. Rozhlédla se po Brandinovi a dřív spatřila Rhuna. Oba stáli na plošině pod hřebenem kopce, oba prostovlasí, bez brnění, ale se stejným mečem u boku. Brandin se oblékl do prostého hnědého stejnokroje řadového vojáka.
Neoklamali ji. Neoklamali nikoho, ani o to neusilovali.
Zanedlouho Brandin, a to sám, přešel k okraji srázu a zvedl ruku nad hlavu, aby zpozorněli vojáci na obou stranách. Aniž by cokoli řekl, vyslovil varování, vzplála u jeho zdvižené ruky oslnivá, krvavě rudá záře a jako blesk rozčísla blankytné nebe. Dole se strhl mohutný ryk, vojáci vykřikovali královo jméno a Brandinova početně slabší armáda vyrazila údolím proti Alberikovu vojsku po dvaceti letech znovu do bitvy.

„Ještě ne," pravil pevně přinejmenším popáté Alessan. „Čekali jsme léta, nesmíme se teď unáhlit."
Devin měl pocit, že kníže napomíná víc sebe než ostatní. Pravda byla taková, že do okamžiku, než Alessan vydá rozkaz, nemají na práci nic jiného než pozorovat, jak se Barbadiořané a Ygrathané a část mužů z jejich provincií navzájem

vyvražďují pod planoucím senzijským sluncem.
Podle jeho polohy bylo poledne nebo krátce po poledni. Nastalo příšerné vedro. Devin si představoval, jak je asi lidem, kteří se právě sekají, bodají, podřezávají, brodí se v krvi a šlapou po padlých ve vroucím bitevním kotli. Zaujali pozici příliš vysoko a daleko, aby někoho poznali, ale ne tak daleko, aby neviděli, jak muži umírají, a neslyšeli jejich řev.
Výhodné místo zvolil Alessan před týdnem, bezpečně odhadl, kde oba černokněžníci rozbijí tábor. Zachovali se přesně podle jeho předpokladu. Z vrcholu strmého kopce necelé půl míle od výše položené plošiny pod hřebenem, kde se usadil Brandin, Devin civěl do údolí, kde se do sebe zaklesla dvě vojska a nelítostně odesílala nesčetné duše k Morian.
„Ygrathané vybrali bojiště dobře," poznamenal objektivně a téměř s obdivem Sandre časně ráno, když se rozlehl koňský i lidský řev. „Pláň je dost široká, aby na ní mohli manévrovat, ale ne zas tolik, aby je Barbadiořané sevřeli z křídel, ledaže by s krajními obtížemi překonali kopce. Museli by vyšplhat nad údolí, přesunout se po otevřených svazích a zase sestoupit dolů."
„Když se dobře podíváte," připojil se Ducas di Tregea, „Brandin má většinu lučištníků na svém pravém křídle směrem na jih pro případ, že by se o to pokusili. Kdyby je chtěli Barbadiořané obejít, složí je na stráních mezi olivovníky jako vysokou."
Jeden barbadiorský oddíl se o to dokonce už před hodinou pokusil. Lučištníci Západní Dlaně ho zasypali deštěm šípů, většinu mužstva usmrtili a oddíl odrazili. Devina se nakrátko zmocnilo vzrušení, ale pak ho ochromil vnitřní zmatek. Ano, Barbadiořané bojují za tyranii a všechno, co z toho vyplývá, ale copak může jásat nad triumfem Brandina Ygrathského?
Ale má si přát smrt mužů z Dlaně z rukou Alberikových žoldnéřů? Nevěděl, co si myslet, na čí stranu se klonit. Připadal si, jako by mu obnažili duši na dřeň a rozprostřeli ji tak, aby ji slunce na senzijském nebi sežehlo.
Catriana stála přímo před Devinem vedle knížete. Ti dva se od sebe prakticky neodloučili od chvíle, kdy ji Erlein přinesl ze zahrady. Na druhý den Devin prožil zmatenou, těžkou hodinku, když se vyrovnával s očividnou skutečností, která všechny zaskočila. Alessanův obličej prostoupil stejný výraz, jako když hrál na svůj nástroj, tak se tváří už jen ten, kdo nalezl domov. Když Devin pohlédl na Alais, zjistil, že ho zvídavě, s potutelným úsměvem pozoruje, což jeho zmatek prohlubovalo. Měl pocit, že nerozumí sám sobě, natož změnám kolem sebe. Uvědomoval si taky, že není čas něco pitvat, události v Senziu se valily rychle.
V dalších dvou dnech ze severu i z jihu dorazila vojska a přinášela s sebou pronikavé vědomí osudovosti nastávajících dějů, ať se misky na božích vahách vychýlí na tu, či onu stranu.
Devin se ohlédl a spatřil Alais, jak nabízí vodu Rinaldovi, sedícímu zčásti ve stínu olivovníků, jimiž porostlo strmé úbočí jejich kopce s výhledem na bojiště. Léčitel trval na tom, že půjde s nimi, namísto aby se schovával u Solinghiho ve městě. Moje místo je tam, kde jsou v sázce životy, řekl jen a před východem slunce se s nimi, opíraje se o hůl s rukojetí ve tvaru orlí hlavy, vydal na kopec.
Devin se přes ně zadíval tam, kde stál Rovigo a Baerd. Věděl, že by měl být s nimi. Dostali za úkol hájit kopec, kdyby jeden či oba černokněžníci na ně vyslali vojsko. Bylo jich šedesát: Ducasova tlupa, hrstka Rovigových statečných námořníků a pečlivě vybraní muži z těch, kteří se jednotlivě vydali na sever do Senzia na výzvu, kterou vyslali do všech provincií. Šedesát mužů. Musí to stačit. „Sandre! Ducasi!" zvolal Alessan a vytrhl Devina z úvah. „Co soudíte o situaci?"
„Zrovna jsem se chystal ti říct svůj názor," odpověděl vzrušeně Sandre. „Jak jsme předpokládali, Brandinova osobní přítomnost na kopci vyrovnává poměr sil. Jeho magické schopnosti jsou mnohem větší než Alberikovy. Větší, než jsem se domníval. Pokud se ptáš na můj názor na to, jak se situace vyvíjí, Ygrathané podle mě do hodiny rozpráší hlavní voj."
„To dřív," zabručel Ducas. „Když se uvolní takové síly, všechno pak jde velmi rychle."
Devin postoupil kupředu, aby lépe viděl. Střed údolí zahltili lidé a koně, mrtvých ovšem podstatně přibylo. Orientoval se podle praporců a i jeho necvičenému oku se zdálo, že Brandinova přední linie postupuje, přestože Barbadiořané v poli stále početně převažovali.
„Jak to?" zamumlal víc pro sebe.
„Oslabí je magickým zásahem," ozval se hlas zprava.
Devin se podíval na Erleina. „Stejně nás porazil před dávnými lety. Alberico se snaží vzdorovat, ale Sandre má pravdu: Barbadiořané ochabují."
Baerd a Rovigo k nim rychle přešli a taky se zadívali dolů.
„Alessane?" Baerdovi stačilo tázavě vyslovit pouhé jméno.
Kníže se otočil. „Já vím. Myslíme na totéž. Nastal čas. Nastal náš čas." Chvíli se na sebe s Baerdem beze slova dívali. Pak Alessan přenesl pohled ze svého životního přítele na tři čaroděje.
„Erleine," řekl tiše. „Víš, co se musí udělat."
„Ano," odpověděl Senzian. Zaváhal. „Proste Triádu, ať nás tři ochraňuje. Ať ochraňuje nás všechny."
„Radši si s tím pospěš," vyzval ho důrazně Ducas. „Hlavní voj Barbadiořanů ustupuje."
„Jsem ve tvých rukou," řekl Alessan Erleinovi. Zdálo se, že ještě něco dodá, ale mlčel. Erlein se obrátil k Sandrovi a Sertinovi, kteří k němu přistoupili. Ostatní se trochu stáhli, aby jim nepřekáželi.
„Spojme síly!" zvolal Erlein di Senzio.

Na pláni za svým vojskem, ale v bezprostředním kontaktu se středem hlavního voje – vzdálenost ovlivňovala působnost kouzel – Alberico od rána hloubal, jestli ho definitivně neopustili bohové císařství. Včetně boha černokněžníků se zlověstnými rohy a Královny noci prohánějící se na klisně. Těmto úvahám, pokud se mu vůbec dařilo pod neustálým denervujícím náporem Ygrathanů souvisle myslet, dominovalo vědomí neodvratné zkázy, z pachuti

prachu a popela se mu zvedal žaludek.
Zpočátku to vypadalo jednoduše. Domníval se, že všechno vyřeší systematičnost, trpělivost a kázeň, a pokud má nějaké ctnosti a dobré vlastnosti, pak právě tyto. Dvacet let o ně opíral svou ctižádost.
Ale teď, kdy nelítostné bronzové slunce překročilo zenit a začínalo se sklánět k moři, Alberico konečně pochopil, v čem měl pravdu a v čem se mýlil. Podrobit si celou Dlaň se mu nikdy nepodaří, a prohrát znamená ztratit všechno. Včetně vlastního života. Protože není kam utéct ani kam se schovat.
Ten Ygrathan představuje brutální, ochromující sílu. Ví to a pochopil to už dávno. Bál se toho muže ne jako zbabělec, ale jako ten, kdo pečlivě zvážil kvality soupeře a ví, s kým má tu čest.
Za svítání, poté co se na kopci na západě od Brandinovy vztyčené paže rudě zablýsklo, v Alberikovi ožila naděje a dokonce krátce zajásal. Stačí, když se budou jen bránit. Jeho armáda měla téměř trojnásobnou přesilu a bude čelit jen malému množství vycvičených ygrathských vojáků. Převážnou část armády Západní Dlaně tvoří narychlo shromážděná směs řemeslníků, kupců, rybářů, rolníků a sotva ochmýřených mládenců z provincií.
Musí jen otupit působení Brandinových kouzel, a vojáci už pak dovedou práci ke zdárnému konci. Nebude muset proti nepříteli použít vlastních útočných magických schopností. Stačí, když bude vzdorovat. Když se bude bránit.
Jenže to bylo zbožné přání. S přibývajícím dnem a všeobjímajícím, stupňujícím se vedrem se Alberikův magický ochranný štít počal povážlivě drolit a otřásat v samotných základech pod zběsilým, houževnatým, ochromujícím Brandinovým útokem. Z kopce se na barbadiorskou armádu neustále valily oslabující a otupující vlny. Vlna za vlnou, neúnavně jako příboj.
Alberico musel tyto vlny odrážet, pohlcovat a zadržovat, aby jeho vojáci mohli bez bázně, s neotřesenou odvahou pokračovat v boji a uchovávat si co nejvíc sil ve vyčeprávajícím parnu – slunce ovšem pražilo i na nepřítele.
Krátce před polednem začalo ygrathské kouzlo rozrážet štít. Alberico nedokázal odolávat tlaku. Nápor za náporem, monotónní jako déšť nebo příboj, neměnil se rytmus ani intenzita. Obrovská soustředěná síla vystřelovala do údolí.
Brzy, příliš brzy, v příliš časnou denní hodinu, Barbadiořanům připadalo, jako by na rovné pláni bojovali do kopce, jako by slunce pražilo víc do nich než do mužů, s nimiž bojovali, jako by jejich sebevědomí a odvahu odnášel pot, který z nich prýštil a prosakoval oděním a výstrojí.
Odolávali jen díky holé početní převaze, jen ta udržovala dosud zdání vyrovnanosti. Alberico seděl v rozměrném křesle s baldachýnem, které sem pro něho dopravili, oči zavřené, neustále si otíral obličej a vlasy potem zbrocenými rukávy a bojoval od rána s Brandinem Ygrathským s nejvyšším nasazením. Ale krátce po poledni proklel sebe, proklel červy prolezlé tělo a duši Scalvaiy d'Astibar, který ho před devíti měsíci málem zabil – oslabil ho natolik, že ho mohou zabít teď. Alberico z Barbadioru proklel císaře za to, že žije příliš dlouho a jen neužitečně stařecky vegetuje, a musel si přiznat deprimující, bezútěšnou skutečnost, že bohové ho pod žhoucím sluncem v této daleké zemi zcela opustili. Jak přicházely zprávy z hroutících se předních linií jeho armády, začal se připravovat po vzoru svých lidí na smrt.
Pak se stal zázrak.
Zpočátku jeho těžce zkoušená mysl vůbec nechápala, co se děje. Obrovský nápor magických vln vyzařovaný z kopce náhle nevysvětlitelně zeslábl. Intenzita se rázem snížila na zlomek původní, na polovinu. Alberico dokázal vzdorovat. Snadno! Magická síla poklesla pod úroveň jeho vlastní, přestože ho zmáhala únava. Dokonce proti ní mohl vyrazit, namísto aby jen vzdoroval. Mohl zaútočit! Jestli Brandinovi už nic nezbývá, jestli vyčerpal všechny rezervy…
Alberico horečně zapátral po údolí a okolních kopcích a najednou narazil na třetí zdroj magie a pochopil – skleslé srdce ožilo novou nadějí – že rohatý bůh přese všechno stojí při něm a Královna noci vyjela na své klisně.
Nablízku jsou čarodějové Dlaně a pomáhají mu! Nenávidí Ygrathana stejně jako on! Z jakéhosi nepochopitelného důvodu stojí na jeho straně proti člověku, který je králem Ygrathu, ať momentálně sám sebe nazývá, jak chce.
„Vítězím!“ rozkřikl se na posly. „Vyřiďte to velitelům v přední linii, povzbuďte je na duchu. Povězte jim, že Ygrathana nutím k ústupu!“
Rozlehl se radostný halas. Alberico otevřel oči a sledoval, jak se poslové řítí údolím. Otočil se směrem k čarodějům – čtyřem nebo pěti, usoudil podle jejich síly, možná šesti – a snažil se s nimi a jejich magickým polem na dálku navázat kontakt.
Ale v tom neuspěl. Věděl přesně, kde se nalézají. Viděl dokonce místo, kde se ukrývají – na vrcholu kopce na jih od Ygrathanů – jenže s ním odmítali navázat spojení a vyjevit svou totožnost. Zřejmě se ho báli vzhledem k tomu, co provedl s čaroději, které v minulosti vypátral.
Co by provedl s těmito čaroději? Zahrnul by je slávou! Dal by jim půdu, peníze a moc, odměnil by je čestným postavením tady i v Barbadioru. Zbohatli by, jak se jim v utrápených snech z hladu nezdálo. Žasli by!
Nevadí, že se mu nechtějí odhalit! Na tom opravdu nezáleží. Pokud zůstanou a propůjčí mu své síly k obraně, nemusí je znát. Společně se Brandinovi vyrovnají. Stačí se mu vyrovnat, Alberico věděl, že má pořád ještě víc než dvakrát početnější armádu.
Zatímco v něm tyto úvahy probouzely naději, cítil, že tlak opět narůstá. Ygrathanův nápor kupodivu znovu sílil.
Vyděšeně zapátral po čarodějích na kopci – dál stáli při něm. Přesto Brandin útočil. Byl silný. Zatraceně, nepředstavitelně silný. Proti nim všem prosazoval svou moc, těžil z hloubi studnice magie. Copak nenarazí na dno? Kolik k němu ještě zbývá?
Alberika uprostřed válečného pekla a za nelidského vedra zamrazilo při pomyšlení, že neví jak dál. Vůbec nic neví. Zbývalo mu jediné východisko. Totéž co na začátku bitvy.
Opět zavřel oči, aby se uklidnil a lépe soustředil a zmobilizoval v sobě veškeré síly k odporu. K odporu, k udržení, aby se ochranný štít nezhroutil.

„Pro sedm sester božích!“ zaklínal se popuzeně Rhamanus. „Získávají ztracené pozice!“

„Něco se stalo!“ zároveň chraplavě zvolal Brandin. Vztyčili nad ním plátěnou stříšku a přinesli židli, aby se posadil. Přesto dál stál – občas jednou rukou sevřel opěradlo židle – aby mohl lépe sledovat průběh bitvy v údolí.
Dianora mu byla nablízku pro případ, že by ji potřeboval, ať už aby mu podala vodu, nebo ho uklidnila, zkrátka aby všemožně pomohla, ale bránila se pohledu dolů. Nechtěla přihlížet, jak umírají lidé. Proti řevu v údolí se nemohla obrnit, každý výkřik vzlétl až na kopec a zabodl se do ní jako nůž a zpravil ji o agonii lidské bytosti.
Vypadalo to takhle na Deise, kde zahynul její otec? Vykřikl stejně, když mu zasadili smrtelnou ránu a viděl, jak mu nezadržitelně uniká z žil krev a zbarvuje řeku do červena? Zemřel ve stejných bolestech mstící čepelí Brandinových vojáků?
Za nevolnost, která se jí zmocňovala, si může sama. Neměla se sem vypravit. Mohla tušit, jaké obrazy jí válka nabídne. Bylo jí fyzicky zle: z vedra, z válečné vřavy, z pachu krvavé lázně.
„Něco se stalo,“ zopakoval Brandin a jeho hlas vnesl do víru světa jas. Byla tady kvůli němu a na rozdíl od ostatních ho znala natolik dobře, že v jeho hlase zaslechla nový tón, drobnou stopu napětí. Rychle přinesla misku s vodou a šátek, aby mu omyla čelo.
Přijímal doteky navlhčeným šátkem a jen zčásti si uvědomoval její přítomnost. Zavřel oči a pomalu otáčel hlavu ze strany na stranu jako slepec, který něco hledá.
Pak náhle otevřel oči a pohodil hlavou. „Tamhle, Rhamane!“ Dianora sledovala jeho pohled. Nad rozeklaným sedlem mezi kopci jižně od nich rozeznala několik postav.
„Jsou tam čarodějové,“ konstatoval Brandin. „Uhoď na ně s gardou, Rhamane. Pomáhají Alberikovi proti mně. Nevím proč. Jeden z nich vypadá jako Khardhuňan, ale to je jen zdání, khardhunskou magii poznám. Tohle vypadá krajně podezřele.“
Mhouřil oči soustředěním.
„Daří se ti jim čelit, pane?“ zeptal se d'Eymon záměrně neutrálním tónem, jímž maskoval obavu.
„Snažím se,“ odpověděl Brandin. „Ale musím sáhnout až po samu mez sil, které mohu bezpečně nasadit. Nemůžu zaměřit kouzlo jen na ně, podporují Alberika. Zbav mě těch čarodějů. Vezmi si celou gardu.“
Brunátný Rhamanus se zamračil. „Skoncuju s nimi, nebo zemřu, pane. Přísahám.“
Dianora pozorovala, jak vyšel zpod stříšky a shromažďoval muže královské gardy. Seřadili se za ním po dvojicích a rychle vyrazili dolů po pastevecké stezce vedoucí od západu k jihu. Rhun popošel několik kroků za nimi, pak se zmateně a nejistě zastavil.
Ucítila dotek, odvrátila se od blázna. Brandin ji uchopil za ruku. „Věř mi, lásko,“ zašeptal. „A věř Rhamanovi.“ Po vteřince dodal skoro se smíchem: „Vždyť mi tě přivezl.“
Nato ji pustil a opět věnoval pozornost tomu, co se dělo dole na pláni. Tentokrát se posadil na židli. Sledovala, jak soustředí veškeré síly, aby opět přešel do útoku.
Zadívala se na d'Eymona a dala se vést jeho pátravým, zamyšleným pohledem ke skupince lidí na kopci o půl míle jižněji. Bylo to natolik blízko, že rozeznala muže černé pleti, o němž Brandin soudil, že není Khardhuňan. Viděla i rusovlasou ženu.
Netušila, co jsou zač. Ale najednou a poprvé, když se rozhlédla po jejich prořídlém houfu na kopci, dostala strach.

„Míří sem,“ prohlásil Baerd a hleděl na sever, rukou si zastiňoval oči.
Očekávali je, pozorovali směr, odkud se mohli objevit, od okamžiku, kdy čarodějové spojili své síly. Ale očekávání není skutečnost a při pohledu na elitu Brandinovy gardy, která svižně sestupovala z kopce a začala překonávat sedlo, se Devinovi rozbušilo srdce.
„Kolik jich je?“ zeptal se Rovigo a Devin vděčně zaznamenal v jeho hlase napětí: nezůstal se svými pocity sám.
„Čtyřicet devět, jestli vyslali všechny, což si myslí Alessan,“ odpověděl Baerd, aniž se otočil. „Tolik činí obvyklý stav královské gardy v Ygrathu. Je to posvátné číslo.“
Rovigo mlčel. Devin pohlédl vpravo na tři čaroděje, kteří stáli těsně vedle sebe. Erlein a Sertino měli zavřené oči, kdežto Sandre se upřeně díval na Alberika z Barbadioru za jeho vojskem. Alessan dosud stál u čarodějů, ale teď rychle přešel k asi třiceti mužům, kteří obklopili Baerda.
„Kde je Ducas s lidmi?“ zvolal přidušeně.
„Nevidím je,“ řekl Baerd a rychle pohlédl na knížete. Poslední ygrathský gardista sestoupil z kopce. Předvoj už rychle překonával nerovný terén v sedle. „To je k nevíře.“
„Vyšli mě s mými muži dolů, postavím se jim tam,“ naléhal Ducas na Alessana ve chvíli, kdy čarodějové napjali společně síly. „Víme, že na nás zaútočí.“
„Ovšem, to víme, ale jsme špatně vyzbrojeni a vycvičeni,“ namítl Alessan. „Potřebujeme zůstat ve výhodě tady nahoře.“
„Mluv za sebe,“ zabručel Ducas di Tregea.
„Dole není kde se krýt. Kam se schováte?“
„Troufáš si posuzovat, jestli se tam dokážeme ukrýt?“ odpověděl Ducas naoko rozhněvaně otázkou. Roztáhl ústa ve vlčí škleb. „Nepoučuj, dokud ses sám nepoučil, Alessane! Strojil jsem léčky a vrhal se do boje ze zálohy v takovém terénu, už když jsi v Quileie stavěl hrady z písku. Nech to na mně.“
Alessan se nezasmál. Po chvíli přikývl. Rudovousý Ducas na víc nečekal a se svými pětadvaceti muži ihned sestupoval svahem. V době, kdy Ygrathané vyslali gardu, bandité dávno číhali ve vřesu, kručince a vysoké trávě či za olivovníky a fíkovníky v sedle mezi kopci.
Devin usilovně pročesával očima prostor pod svahem a domníval se, že jednoho z mužů zahlédl, ale nebyl si jist.
„Ve jménu Morian!“ zvolal náhle Erlein di Senzio. „Zatlačuje nás zpátky!“

„Vydržte!“ vyštěkl Sandre. „Bojujte! Sáhněte si na dno sil!“
„Nic tam nezbylo!“ vyhekl Serino.
Baerd sebou trhl, narovnal se a změřil si trojici očima. Chvíli váhal, zjevně zmítán pochybnostmi, ale pak přeběhl k čarodějům.
„Sandre, Erleine? Slyšíte mě?“
„Ano, ovšem.“ Ze Sandrova černého obličeje se řinul pot. Oči stále hleděly k východu, ale poněkud rozostřeně, jakoby stravované vnitřním nepokojem.
„Opřete se do toho! Dělejte, jak jsme se domluvili. Jestli vás přetlačuje, musíme ho odrazit, jinak to nemá smysl!“
„Baerde, mohli by…,“ Erlein ze sebe namáhavě vyrážel slova.
„Ne, má pravdu!“ přerušil ho Sertino a těžce oddechoval. „Musíme se snažit. Ten člověk… je hrozně silný. Podpořím vás… vím, kam udeřit. Do toho!“
„Držte se mě,“ vyzval je Erlein, hlas mu vypětím málem selhal. „Držte se mě oba.“
Náhle se zdola ozvaly výkřiky a proměnily se ve zběsilý ryk. Ne z bojiště. Ze sedla. Všichni až na čaroděje se tam zahleděli.
Ducas sklapl past. Všichni bandité vystřelili na Ygrathany ze zálohy naráz šípy a vzápětí znovu. Pět, osm, deset útočníků se zhroutilo, ale členové ygrathské královské gardy na sobě měli brnění, které je zčásti chránilo, takže většinou mužů to neotřáslo. Strach je podnítil k horečné aktivitě, navzdory váze výstroje se čile vrhli na rozptýlené Ducasovy bandity.
Devin viděl, že tři z mužů, kteří upadli, zase vstali. Jeden z nich si vytrhl šíp z paže a odhodlaně klopýtal kupředu.
„Někteří mají luky. Musíme krýt čaroděje,“ zvolal Alessan. „Každý, kdo má nějaký štít, chraňte je!“
Šest mužů, kteří zůstali na kopci, k nim přispěchalo. Pět z nich mělo jakési provizorní, vlastnoručně vyrobené štíty ze dřeva a kůže, šestý muž, asi padesátiletý, za nimi pokulhával se zchromlou nohou a nenesl nic než starý, otlučený meč.
„Vzácný pane, kníže, moje tělo je dostatečně zaštítí,“ pravil. „Tvůj otec mi nedovolil zúčastnit se bitvy na Deise. Neodmítej mě teď. Prosím. Ve jménu Tigany, postavím se mezi ně a šípy.“
Devin vyčetl z tváří kolem sebe rozpaky a i strach, zaznělo jméno, které neslyšeli.
„Ricaso,“ oslovil Alessan staršího muže a rozhlédl se. „Ricaso, není třeba, abys… Neměl ses sem vláčet. Jsou přece jiné možnosti…“ Kníže se zarazil. Vypadalo to, že odmítne muže stejně jako jeho otec, ale víc už neřekl, jen pokývl hlavou a přešel na své stanoviště. Chromý muž spolu s pěticí mužů okamžitě vytvořili kolem čarodějů ochranný kruh.
„Rozestavte se!“ přikázal Alessan ostatním. „Kryjte severní a západní svah. Catriano, Alais, pozorujte jih kopce pro případ, že by se k nám někdo z nich kradl zezadu. Jakmile by se tam něco hnulo, ohlaste to!“
Devin s mečem v ruce vyrazil severozápadním směrem. Muži se rozvinuli do linie. V běhu se rozhlédl a hrůzou se mu zatajil dech. Ducasovi muži vedli dole na zvlněném terénu lítou bitvu s Ygrathany, a ačkoli se statečně drželi a vyřadili z boje další protivníky, kdo jen trochu zakolísal, byl ztracený. Ygrathané byli rychlí, výtečně vycvičení a ke všemu odhodlaní. Devin zahlédl jejich velitele, statného nemladého muže, jak se vrhl na jednoho z banditů a srazil ho na zem svým štítem.
„Naddo! Pozor!“
Hlas patřil Baerdovi. Nevykřikl, zařval. Devin trhl hlavou, aby viděl proč. V polovině kopce Naddo právě donutil k ústupu jednoho Ygrathana a klestil si cestu ke shluku keřů, kde se bránil Arkin se dvěma muži. Neviděl ovšem muže, který se za ním vrhl ze srázu.
Ale Ygrathan zase neviděl šíp, který vystřelil z vrcholu kopce Baerd di Tigana vší silou svých paží násobenou léty cviku, a zasáhl ho. Daleko, neuvěřitelně daleko, Ygrathan zachroptěl a upadl s šípem ve stehně. Naddo se na hrdelní zvuk otočil, spatřil muže a probodl ho mečem.
Pohlédl na kopec a Baerdovi vděčně mával. Stále ještě mával, zdviženou rukou zdravil přítele, s nímž se rozloučil jako chlapec, když vtom ho zasáhl ygrathský šíp do prsou.
„Ne!“ vykřikl Devin a žal mu sevřel hrdlo. Podíval se na Baerda, jemuž hrůzou lezly oči z důlků. Právě když k němu Devin vykročil, zaslechl škrábavý zvuk, heknutí a Alais za jeho zády ze sebe vyrazila „Pozor!“
Otočil se právě včas, aby zahlédl prvních pět Ygrathanů, kteří se hnali do svahu. Nechápal, jak pronikli tak rychle až sem. Ihned křikem varoval ostatní a řítil se vpřed, aby zabránil prvnímu muži přehoupnout se přes terénní zlom k nim. Nestihl to. Ygrathan už byl nahoře a se štítem v levé ruce balancoval na okraji srázu. S úmyslem svrhnout ho zpátky na něho Devin zaútočil a ze všech sil se rozmáchl mečem. Kovový štít zazvonil a Devin ucítil v paži zpětný ráz. Ygrathan vyrazil vpřed se svým mečem. Devin to postřehl a zoufale uskočil do strany. Náhle ucítil prudkou bolest, ostří meče ho ťalo nad pasem. Ztratil rovnováhu, nedbal zranění a při pádu vpřed divoce sekl Ygrathana zezadu do nechráněného kolena. Cítil, že meč zaťal hluboko. Muž zařval, bezmocně se svalil, ale i v této poloze se snažil Devina zasáhnout znovu. Devin se v zoufalství kutálel stranou, šílený bolestí. Ztěžka se postavil a svíral si ránu.
Mezitím zahlédl, jak Alais, dcera Rovigova, zabila Ygrathana rozplácnutého na břiše čistým seknutím do vazu.
Devinovi se zdálo, že uprostřed bitevní vřavy nastal okamžik přízračného ticha. Civěl na Alais, do jejích jasných, něžných modrých očí. Chtěl promluvit. V krku mu vyschlo. Na chvíli se jejich pohledy setkaly. Devin těžko vstřebával skutečnost, ne a ne se vyrovnat s obrazem Alais držící v ruce zkrvavený meč.
Podíval se za ni a ticho rázem pominulo, rozpadlo se. Patnáct, možná dvacet Ygrathanů vylezlo až nahoru. Další se drali za nimi. Někteří měli luky. Zahlédl šíp, který zasvištěl vzduchem a zabodl se do jednoho ze štítů před čaroději. Zleva se ozvaly rychlé kroky dalších dobyvatelů kopce. Nebyl čas, aby něco řekl, i kdyby mohl. Byli tady, aby v případě nutnosti zemřeli, s tou možností vždycky počítali. Měli důvod, proč došli až sem. Sen, modlitbu, ukolébavku, kterou ho naučil v raném dětství otec. Devin si sevřel levou rukou ránu, otočil se od Alais, vrávoravě vykročil, meč v ruce, aby se postavil dalšímu muži, který se vyškrábal nahoru.

Byl příjemný den, slunce svítilo, větřík rozháněl nadýchané mráčky. Poránu vyšly do luk na sever od hradu a trhaly květiny, celé náruče. Kosatce, sasanky, zvonky. Tady na jihu už rozkvétaly sejoie, větve stromů se obsypaly bílými květy.
Krátce po poledni popíjely na hradě Borso mahgotiový čaj, když Elena najednou úzkostně vyjekla. Vyskočila a rukama se chytila za hlavu. Šálek s čajem se převrhl a znečistil quileiský koberec.
Alienor rychle odložila svůj šálek. „Už je to tady?“ zeptala se. „Konečně výzva? Co můžu udělat, Eleno?“
Elena zavrtěla hlavou. Alienořina slova k ní doléhala jen stěží. Slyšela v duchu jasnější, silnější a naléhavější hlas. To se dřív nestávalo, ani o kvatembrových nocích. Baerd, cizinec, který k nim přišel ze tmy a způsobil obrat v kvatembrové válce, měl pravdu.
Vrátil se do vesnice den poté, co jeho přátelé projeli průsmykem a vydali se na západ. Hovořil s Donarem a Mattiem i s Carennou a Elenou, vysvětlil jim, že Noční chodci disponují magickou mocí, ale jiného druhu než čarodějové. Jejich těla se o kvatembrových nocích proměnila, kráčeli pod zeleným měsícem po půdě, která tu za bílého dne nebyla, třímali v rukou meče, v něž se po jejich doteku měnila obilná stébla. Tvořili uzavřené společenství, odolávající i příbuzné magii Dlaně.
Donar s Baerdem souhlasil. Baerd mu opatrně svěřil, co sleduje se svými přáteli, a požádal Elenu, aby v létě pobývala na hradě Borso. Prý pro případ, kdyby se jim podařilo přiblížit cíli a potřebovali by jejich pomoc.
Daří se jim? Je to nebezpečné. Žádal ji o to nesměle, ale Elena se mu dívala do očí a bez zaváhání přikývla. I na všechno ostatní, na čem se dohodli. Přišel mezi ně a pomohl jim. Jsou mu za to zavázáni, a nejen to. Prožili léta tyranie ve vlastní zemi. Jeho denní cíle souznějí s jejich.
Eleno di Certando? Jsi tam? Jsi na hradě?
Neznala ten mimosmyslový hlas, ale zřetelně z něho čišelo zoufalství a kolem panoval chaos.
Ano. Ano, jsem tady. Co… co mám udělat?
To je k nevíře! Ozval se druhý hlas, hlubší, úsečnější. Ty jsi s ní navázal kontakt, Erleine!
Je tam Baerd? zeptala se důrazně. Náhle se jí zatočila hlava, dílem i z vřavy, kterou vycítila na dálku. Zavrávorala a málem upadla. Natáhla paže a opřela se o vysoké opěradlo židle. Komnata na hradě Borso se jí vzdalovala. Kdyby na ni teď Alienor promluvila, neslyšela by ji.
Je tady, pravil první mužský hlas. Je s námi, potřebujeme naléhavě pomoc. Zuří tu válka! Můžeš se spojit se svými přáteli? S ostatními? Pomůžeme taky vám. Prosím! Navaž s nimi kontakt!
Nikdy se o něco takového nepokusila ve dne ani o kvatembrových nocích za zeleného svitu měsíce. Nikdy nezažila spojení s čaroději, ale cítila, že ji prostupuje jejich síla, a věděla, kde je Mattio a Donar. Carennu určitě zastihne doma s nejmladším dítětem. Zavřela oči a pokusila se všechny tři oslovit, soustředila mysl na kovárnu, mlýn a Carenninu venkovskou chalupu. Soustředila se a oslovila je. Požádala, aby se jí ozvali.
Eleno, co…? Mattio. Ohlásil se.
Udržuj spojení! vyslala k němu pokyn. Obracejí se na nás čarodějové. Je válka.
Nevyptával se. Vnitřně vnímala jeho uklidňující přítomnost, čarodějové se jí snažili kontakt usnadnit. Spojení s muži ji náhle zaskočilo a vyvedlo z míry. Byli dva, ne tři, ale blízkosti třetího vytušila.
Eleno, obrátili se na nás? Usilují o spojení? Donar se ozval a dožadoval se pravdy jako zbraně.
Tady jsem, Eleno! Carennin mimosmyslový hlas přesně odrážel spontaneitu a jasnost jejího mluveného projevu. Co máme udělat, Eleno?
Propojte se všichni a otevřete se nám! pravil druhý čaroděj. Možná se nám skýtá naděje. Je to nebezpečné, nebudu lhát, ale když budeme držet pospolu – poprvé na tomto poloostrově – možná uspějeme! Rychle, přidejte se, spojme své mysli ve štít. Tady Sandre d'Astibar, nezemřel jsem. Připojte se k nám!
Elena mu otevřela mysl, aniž by se uzavřela před ostatními. A rázem jí připadalo, že její tělo přestalo existovat, jako by se stala pouhým pojítkem, podobalo se to i nepodobalo tomu, co se s ní událo o kvatembrové noci. Propadala neodbytnému strachu z neznámého. Opovážlivě se mu vzepřela.
Jsou s ní přece přátelé a – byť je to k nevíře – vévoda astibarský, který žije, a Baerd, všichni ve vzdáleném Senziu bojují s tyrany.
Přišel k nim, k ní, když vedli svou vlastní válku. Slyšela ho plakat a milovala se s ním na kopci v kvatembrové tmě, poté co zapadl zelený měsíc. Nezklame ho teď. Přivede k němu carlozzie po mostě své mysli a duše.
Bez varování využili spojení v plném rozsahu. Dokonale fungovalo. Jako by se ocitla na kopci v Senziu pod žhoucím sluncem a viděla na vlastní oči vévodu astibarského. Zatím roztřesená vize jí působila závrať a nevolnost. Pak se obraz ustálil a Elena spatřila, jak se v údolí zabíjejí muži a armády se do sebe ve vedru zaklesly jako šelmy ve smrtelném objetí. Slyšela tak pronikavý řev, až ji bolelo v uších. A pak si povšimla ještě něčeho.
Černé magie. Severně od nich, na kopci. Brandin Ygrathský. V tom okamžiku Elena a tři Noční chodci pochopili, proč je přizvali, a pocítili ve vlastních myslích drtivou váhu útoku, jemuž museli odolávat.
Alienor na hradě Borso bezmocně, zmateně a nejistě postávala, vůbec nic nechápala, jen věděla, že se něco významného děje a konečně nastal jejich čas. Chtělo se jí modlit, oživit v paměti slova zasutá a nepoužívaná téměř dvacet let.
„Ach ne,“ zaslechla Elenin šepot, slabý jako zašustění pergamenu. „Taková síla! Jak může být jediný člověk tak silný?“
Alienor sepjala ruce a tiskla je tak usilovně, že jí kotníky zbělely. Čekala a netrpělivě hledala záchytný bod k pochopení toho, co se děje v zájmu všech daleko na severu, kam nemohla proniknout.
Nedařilo se jí to a neslyšela Sandra d'Astibar, jak odpověděl Eleně:
Je silný, ano, ale s vámi budeme silnější! Ach, děti, teď to můžeme dokázat. Ve jménu Dlaně, společně budeme dost

silní!
Alienor sledovala, jak Eleně klesly ruce, v pobledlém obličeji se rozhostil klid a z očí jí zmizel holý živočišný děs.
„Ano," zašeptala Elena. „Ano."
V komnatě na hradě Borso u Braccijského průsmyku se rozhostilo ticho. Venku chladný horský vítr honil po nebi bílé kumulovité mraky, které občas zakryly slunce, pod nimi se vznášel s nehybnými křídly osamělý jestřáb na lovu a prolétával světly a stíny na horském masivu.

Ukázalo se, že další muž, který se škrábal nahoru, byl Ducas di Tregea. Devin se už rozmáchl mečem, ale včas ho poznal.
Ducas dosáhl vrcholu dvěma rozhodnými dlouhými kroky a stanul vedle něho. Vypadal strašlivě. Obličej měl zbrocený krví, stékala mu na plnovous. Krev na něm lpěla všude, odkapávala z jeho meče. Přesto se usmíval, potěšení z boje a hněv se promítly do hrůzného červeného šklebu.
„Jsi raněný!" úsečně poznamenal směrem k Devinovi.
„To nic není," zabručel Devin a přitiskl si levou ruku na ránu. „Pojďme!"
Rychle zamířili na východní stranu. Víc než patnáct Ygrathanů se dostalo k vrcholu kopce a útočili na skupinu nevycvičených mužů, které Alessan stáhl na obranu čarodějů. Početně byly síly téměř vyrovnány, jenže Ygrathané byli elitní, houževnatí bojovníci.
A přesto se jim nedařilo postoupit. Ne, nepostoupí, říkal si Devin v návalu sebevědomé euforie, která dávala zapomenout na bolest a žal.
Nepostoupí, protože se jim postavili oni. Bok po boku, společně pozvedli čepele zbraní k vytoužené bitvě po tolika předlouhých letech čekání pod vedením Alessana, tiganského knížete, a Baerda, syna Saevarova, jeho jediného duchovního bratra. K rozhodující, konečné a svým způsobem krásné bitvě, pokud takové může být zabíjení.
Devin a Ducas se hnali k ohrožené pozici. Když doběhli, zůstalo bojeschopných už jen pět Ygrathanů, potom tři. Pak dva. Jeden z nich se chystal odhodit meč. Dřív než tak stačil učinit, z prstence chránícího čaroděje nemotorně, trhaně vyrazila vpřed postava. Ricardo doskákal k Ygrathanovi, chromou nohu vlekl za sebou. Než ho někdo stačil zadržet, mohutně se rozmáchl starým, zrezivělým mečem a ťal do škvíry mezi pláty brnění tak, že se jeho zbraň zabořila hluboko do mužových prsou.
Nato poklekl na zem vedle vojáka, kterého zabil, a z duše se rozplakal.
Zbyl jediný protivník. Poslední muž byl vůdce, vysoký statný chlapík, jehož Devin předtím zahlédl dole. Vlasy se mu přilepily k hlavě, vedrem a vyčerpáním zbrunátněl, lapal po dechu, ale očima probodával Alessana.
„Zbláznili jste se?" sípal. „Bojujete za Barbadiořany? Namísto za muže, který spojil svůj osud s Dlaní? Chcete se stát otroky?"
Alessan pomalu zavrtěl hlavou. „Brandin Ygrathský spojuje svůj osud s Dlaní s obrovským, dvacetiletým zpožděním. Příliš pozdě bylo už v den, kdy tady přistál s dobyvatelskou armádou. Jsi statečný člověk. Byl bych radši, kdybych tě nemusel zabít. Odložíš meč a odpřísáhneš na čest svého jména, že se vzdáváš?"
Ducas, stojící vedle Devina, podrážděně odfrkl. Ale než Tregean promluvil, Ygrathan řekl: „Jmenuju se Rhamanus. Vyslovuju svoje jméno hrdě, protože jsem je nikdy nezneuctil. Nic vám neodpřísáhnu. Přísahal jsem králi, kterého miluju, než jsem v čele jeho gardy vytáhl sem. Slíbil jsem, že vás zneškodním, nebo zemřu. Přísahu dodržím."
Pozvedl meč směrem k Alessanovi a rozmáchl se – náznakem, jak Devin posléze pochopil – aby zasáhl knížete. Alessan se ani nepohnul, aby se kryl. To Baerd se napřáhl, meč zasvištěl vzduchem, zasekl se Ygrathanovi do krku a srazil ho na zem.
„Ach, můj králi," zachroptěl muž a krev se mu řinula z úst. „Ach, Brandine, odpusť."
Svezl se na záda a nehnutě ležel, nevidoucí oči civěly přímo do žhoucího slunce.
Slunce pálilo stejně jako v den, kdy se před mnoha lety vzepřel guvernérovi a unesl po řece ze Stevanienu jedno mladé děvče ve služebném postavení jako hold svému králi.

Dianora viděla, jak nějaký muž na kopci napřáhl meč. Odvrátila se, aby neviděla, jak Rhamanus zemře. Projela jí bolest, pocítila náhlou prázdnotu – jako by se jí před nohama otevřela propastná absurdita celého jejího života. Muž, který ji unesl a udělal z ní otrokyni, byl nepřítel. Na výpravách za nedobrovolnými holdy Brandinovi vypaloval vesnice a domy v Corte a Asoli. Byl to Ygrathan. Připlul na Dlaň s flotilou vetřelců a bojoval v poslední bitvě na Deise.
Byl to její přítel.
Jeden z mála přátel. Statečný, slušný a věrný svému králi. Poněkud přímočarý a nesvůj u přejemnělého dvora…
Dianora si uvědomila, že pro něho pláče, pro život dobráka, podťatý cizincovým mečem jako strom.
„Neuspěli, pane." To promluvil d'Eymon hlasem poznamenaným – nebo se jí to zdálo? – lehkým citovým nádechem. Nádechem žalu. „Všichni gardisté padli, včetně Rhamana. Čarodějové se udrželi."
Brandin na židli pod stříškou otevřel oči. Upřel zrak na údolí pod sebou a ani se nepohnul. Dianora viděla, že navzdory parnu má z vypětí křídově bílý obličej. Rychle si utřela slzy, nesmí je vidět, kdyby se na ni podíval. Možná ji bude potřebovat, musí mu dát veškerou lásku a sílu. Starost o ni nesmí odvracet jeho pozornost. V bitvě je sám proti silnému protivníkovi.
Dokonce proti silnějšímu, než tušila. Protože čarodějové se spojili s Nočními chodci v Certandu. Sdružili se a vší duševní silou brání Alberika.
Neutuchající bitevní vřavu dole na pláni přehlušovaly hlasy. Radostné, nespoutané výkřiky Barbadiořanů. Dianora zahlédla posla v bílém, jak vyrazil z prostoru za liniemi, kde dlel Alberico. Postup vojsk Západní Dlaně se zastavil. Drtivá početní převaha nepřítele přetrvávala. Kdyby je Brandin nezaštiťoval, pak by byl konec, po všem. Pohlédla ke

kopci obsazenému čaroději, kde sťali Rhamana. Chtěla je proklít, ale nedokázala to.
Byli to lidé z Dlaně. Její krajané. Ale její krajané také umírali v údolí pod těžkými údery císařských. Slunce jim plálo nad hlavami. Rozpálené nebe se nelítostně klenulo nad bojištěm.
Podívala se na d'Eymona. Oba mlčeli. Zaslechli ve svahu kroky. Připotácel se Scelto, nemohl popadnout dech.
„Pane," spustil, zajíkl se a padl na kolena u Brandinovy židle. „Jsme pod obrovským tlakem… v hlavním směru a na pravém křídle. Na levém křídle se držíme… s vypětím sil. Velitelé mi přikázali… abych se zeptal… jestli by neměli ustoupit."
Situace byla kritická.
Nenávidím toho člověka, řekl jí v noci, než krajně vyčerpaný usnul. Nenávidím všechno, co zosobňuje.
Na kopci se rozhostilo ticho. Dianoře připadalo, že slyší tlukot vlastního srdce, jako by její uši projevily podivuhodnou schopnost vyhmátnout niterné zvuky a potlačit ty, které přicházely z údolí. Hluk v údolí kupodivu slábl. Každou vteřinou.
Brandin vstal.
„Ne," řekl klidně. „Neustoupíme. Před Barbadiořany není kam ustoupit. Nikdy." Zachmuřeně hleděl přes klečícího Scelta, jako by chtěl očima překonat vzdálenost a protnout Alberikovo srdce.
Nyní ho prostupovalo něco jiného, nového, co zastínilo jeho hněv, ponuré odhodlání a nezlomnou hrdost. Dianora to vycítila, ale nedovedla pojmenovat. Náhle se k ní otočil a ona spatřila v hloubi jeho šedých očí bezednou studnici bolesti, do níž nikdy dřív nenahlédla. Nikdy v životě neviděla u nikoho to co u něho. Tolik lítosti, žalu a lásky. Něco se stalo. Srdce jí prudce poskočilo, ruce se jí roztřásly.
„Lásko moje," zamumlal Brandin ztěžka. Zahlédla v jeho očích smrt, vřed porážky jako by ho téměř oslepil a drásal mu duši. „Ach, moje lásko," pronesl znovu. „Co to provedli? Podívej, co mě nutí udělat! Ach, vidíš, k čemu mě nutí?"
„Brandine!" vykřikla v hrůze, aniž něčemu rozuměla. Znovu se rozplakala zoufalstvím. Vnímala jen palčivou bolest, kterou jí zasadila jeho slova. Natáhla k němu paže, ale už ji nevnímal a odvrátil se k jihu, ke srázu a údolí.

„V pořádku," řekl léčitel Rinaldo a odtáhl ruce. Devin otevřel oči a podíval se k pasu. Krvácení ustalo, rána se zacelila. Zvedl se mu žaludek – smysly jako by očekávaly čerstvou ránu a bránily se nepřirozené rychlosti zhojení. „Aspoň tě podle zřetelné jizvy poznají ženy i potmě," dodal Rinaldo suše. Ducas vyprskl smíchy.
Devin sebou trhl a obezřetně se vyhnul Alaisiným očím. Skláněla se k němu a obvazovala mu pruhem plátna hrudník s jizvou. Namísto toho pohlédl na Ducase, jehož řeznou ránu nad okem Rinaldo scelil stejným způsobem. Arkin, který také přežil šarvátku v sedle, mu ji obvazoval. Ducas s ryšavým plnovousem zbroceným krví vypadal jako děsivá příšera z trýznivých dětských snů.
„Neutáhla jsem to moc?" zeptala se tiše Alais.
Devin se zkusmo zhluboka nadechl a zavrtěl hlavou. Jizva bolela, ale jinak se cítil dobře.
„Zachránilas mi život," zašeptal. Stála za ním a upevňovala mu konec obvazu. Ruce se jí na okamžik zastavily, ale pak zase pokračovaly v práci.
„Ne, kdepak," pravila polohlasem. „Ležel na zemi. Nemohl ti ublížit. Jen jsem ho zabila." Catriana, která stála nedaleko, se po ní ohlédla. „Já… kéž bych nemusela," řekla Alais. A rozplakala se.
Devin polkl a pokusil se natočit k ní, aby ji utěšil, ale Catriana byla rychlejší a objala ji. Díval se na ně a hořce přemítal, čím by ji mohl na kopci uprostřed války doopravdy utěšit.
„Erleine! Honem! Brandin stojí!" překřikl ostře Alessan všechny a všechno. Devinovi opět poskočilo srdce a rychle přešel ke knížeti a čarodějům.
„Teď záleží na nás," řekl Erlein pevně a věcně svým dvěma druhům. „Musím se mu přiblížit, přesně ho zaměřit. Čekejte na můj pokyn, ale pak se do něho okamžitě opřete!"
„To se rozumí," přerývaně řekl Sertino. „Triádo, chraň nás!" Pot se mu řinul po kulaťoučkém obličeji. Ruce se mu třásly vypětím.
„Erleine, musí zasáhnout ihned," řekl Alessan naléhavě. „Sám víš, co…"
„Mlč! Já vím, co kdo musí. To ty jsi dal všechno do pohybu, Alessane, přivedl jsi nás sem do Senzia, všechny do jednoho, živé i mrtvé. Teď je to na nás. Mlč, pokud se nechceš modlit."
Devin pohlédl na sever k Brandinovu kopci. Viděl krále, jak vykročil zpod stříšky.
„Ach, Triádo," vydechl Alessan a i tak mu hlas přeskočil. „Adaone, neopouštěj nás! Teď neopouštěj své děti!" Kníže poklekl. „Prosím tě," zašeptal. „Dej mi za pravdu, prosím!"
Na kopci severně od nich v planoucím slunci natáhl Brandin Ygrathský jednu paži a posléze druhou.

Dianora sledovala, jak vychází před stříšku do oslepujícího slunečního svitu až k okraji srázu. Scelto se odšoural. Pod nimi byla nyní armáda Západní Dlaně v hlavním uskupení i na křídlech decimována a ustupovala. V pokřiku Barbadiořanů zněla triumfující zloba, která bičovala srdce.
Brandin zvedl pravou paži a napřáhl ji vpřed. Nato zvedl do stejné výše levičku a natočil obě ruce, aby se dotýkaly dlaněmi, a narovnal deset prstů. Namířil jimi přímo na Alberika daleko za bojovou linii jeho armády.
A Brandin, král Západní Dlaně a král ygrathský v době, kdy poprvé vstoupil na poloostrov, vykřikl tak, že zvuk rozčísl vzduch a otřásl jím:
„Ó, můj synu! Odpusť mi, co činím, Stevane!"
Dianora zadržela dech. Málem upadla. Natáhla ruku, aby se něčeho zachytila, a neuvědomila si, že ji podepřel d'Eymon.
Pak Brandin znovu promluvil mrazivým tónem, jaký od něho dosud nezaslechla, a jazykem, jemuž nikdo nerozuměl. Pochopí je jen čaroděj v údolí, jen ten porozumí obludnosti toho, co bude následovat.

Brandin se rozkročil, aby stál pevněji. Zírala na to, co se začalo odehrávat.

„Teď!“ zavelel Erlein di Senzio. „Vy dva! Vyvažte z toho ty druhé! Teď! Osvoboďte je!“
„Jsou volní!“ vykřikl Sertino. „Nemůžu dál!“ Vmžiku se zhroutil na zem, jako by neměl nikdy vstát.
Na kopci se něco dělo. Když Brandin vstal, obloha pod zářícím sluncem se proměnila, potemněla. Cosi – nebyl to kouř ani plamen, ale cosi nepřirozeně vzniklého ze vzduchu – vystřelovalo z jeho rukou k východu a dolů, zamlžovalo, dezorientovalo zrak a předznamenávalo krutou záhubu.
Erlein se náhle ohlédl a oči mu lezly z důlků hrůzou.
„Sandre, co to děláš?“ vykřikl a divoce zacloumal vévodou. „Přestaň, ty blázne! Ve jménu Eanny, přestaň!“
„Ne… ještě ne,“ řekl Sandre d'Astibar tónem, který věštil jeho odhodlání k záhubě.

Bylo jich víc. Přišli mu na pomoc další čtyři. Tentokrát ne čarodějové, ale nositelé jiných magických sil Dlaně, bylo to pro něho něco zcela nového a nepoznaného. Ale na tom teď nezáleželo. Byli s ním, na jeho straně, pojal je do své mysli a oni ho podrželi, všichni napřeli síly na jeho obranu, takže mohl veškerou soustředěnou moc vrhnout proti nepříteli. Kdo by ustupoval! Pod žhoucím sluncem se bojuje o slávu, nabízí se mu naděje, víc než naděje, zářná perspektiva triumfu v údolí před ním, cesta uhlazená krví nepřátel zpět přes moře a domů, k císařské tiáře.
Čest čarodějům, bohatě je odmění. Učiní z nich pány s nepředstavitelnou mocí, ať už tady v kolonii, nebo v Barbadioru. Dá jim, cokoli si budou přát, oč požádají. Při těchto úvahách Alberico cítil, že mu vlastní magická energie proudí v žilách jako opojné víno a on ji vysílá proti Ygrathanům a mužům ze Západní Dlaně. Jeho vojáci se vítězoslavně chechtali a připadalo jim, že jejich meče jsou lehké jako stéblo trávy.
Slyšel dokonce, že začínají zpívat starou válečnou píseň císařských legií, která je před staletími provázela při dobývání dalekých zemí. A právem. Tady se v ně zakalovali. Nebyli pouhými žoldnéři, ale císařskými legionáři, protože on je nebo bude císařem. Všechno je na dosah. V parném dni se mu zjevila zářivá vidina.
Pak Brandin Ygrathský vstal a přešel až ke srázu. Vzdálená osamělá postava ve slunečních paprscích na kopci. Vzápětí Alberico, sám černokněžník, vnitřně zaznamenal, protože ve skutečnosti nemohl slyšet, hrozivá, kategorická slova vzývání, která pronesl Brandin, a krev mu ztuhla v žilách.
„To nesmí,“ vyhrkl nahlas. „Po tak dlouhé době ne. To nesmí udělat!“
Ale Ygrathan se odvážil. Sáhl až na dno, shromáždil všechno, do poslední špetky magické síly, neponechal si žádnou rezervu. Nic, ani špetku pomstychtivosti, která ho tu celá léta držela. Dokonale se vyraboval, aby disponoval magií v dosud nebývalé míře.
Zoufale, byť stále zpola nedůvěřivě, Alberico burcoval čaroděje. Aby se připravili, spojili síly. Povzbuzoval je, že v osmi, devíti odolají náporu. Musí jen přežít nastávající okamžiky a z Brandina nezbude nic, prázdná slupka. Zničí ho na týdny, měsíce, léta! Doslova ho zbaví kouzla.
Zatvrdili se proti němu a vzdorovali. Dali o sobě vědět, že jsou stále tady, a soustředěně se bránili. Ach, kdyby tak rohatý bůh a Noční královna stáli znovu při něm! Kdyby stáli při něm, možná by…
Marná snaha. Nestáli při něm.
V tu chvíli Alberico pocítil, že čarodějové Dlaně se vymanili z jeho vlivu, bez varování zmizeli, úděsně náhle ho obnažili a opustili. Brandin na kopci právě napřáhl paže, z nichž vystřelovala modrošedá smrt, prostoupila a otrávila vzduch, bobtnala a zaplavovala údolí.
Čarodějové zmizeli! Osaměl.
Vlastně téměř zmizeli, téměř osaměl. Jeden z čarodějů s ním nepřerušil spojení, ale obrátil se proti němu! A otevřel Alberikovi svou mysl, bylo to, jako by ve dveřích vězeňské kobky rozlomil zámek a proniklo do ní světlo.
Světlo pravdy. V tom okamžiku Alberico z Barbadioru vykřikl hrůzou a bezmocným vztekem, neboť konečně prozřel a příliš pozdě pochopil, co způsobilo jeho zkázu a kdo ho zničil.
Jménem mých synů tě navždycky proklínám, pronesl Sandre, vévoda astibarský, jehož obraz prostoupený krutostí vyvstal v Alberikově mysli jako strašlivé zjevení z onoho světa. Jenže on byl naživu. Nepochopitelně živý, tady v Senziu na kopci, oči mu nelítostně, neúprosně planuly. Obnažil zuby v úsměvu, který předznamenával věčnou tmu.
Jménem mých dětí a celého Astibaru namístě zemři, navždycky prokletý!
Nato se vyvázal ze spojení a taky zmizel, zatímco modrošedá smrt se valila do údolí z Brandinova kopce, vystřelovala z jeho natažených paží s nepostřehnutelnou, pustošivou rychlostí. Alberico, stále otřesený, se vymrštil z křesla, a vtom ho zasáhla, smetla a pohltila smrt, tak jako běsnící záplavová vlna odplaví ornici z nízko položených polí.
Vlna ho rozdrtila, oddělila ještě řvoucí tělo od duše, zemřel. Smrt ho zastihla na dalekém poloostrově Dlaň dva dny předtím, než se císař v Barbadioru odebral k bohům, když se konečně ráno neprobudil z bezesného spánku.
Vojáci Alberikovy armády poslední výkřik zaslechli a jejich vítězoslavný jásot se změnil ve zdrcující zděšení. Tváří v tvář magickému zásahu z kopce Barbadiořané propadli strachu, neboť něčemu takovému ještě nikdy nemuseli čelit. Sotva udrželi v rukou meče, někteří se dali na útěk, jiní ochromeně stáli na místě a nepřítel, zaštítěný spalující, ničivou černou magií, nyní bez potíží a ztrát postupoval a v nemilosrdném, všestravujícím hněvu je podtínal a dobíjel.

To je všechno, pomyslel si Brandin Ygrathský, král Západní Dlaně, díval se dolů do údolí a bezmocně se rozplakal. K zásahu ho dohnaly okolnosti, reagoval na ně, zmobilizoval v sobě všechno k rozhodujícímu úderu a zasadil ho s dostatečnou silou. Stačilo to, ale menším vzepětím by ničeho nedosáhl. Postavilo se proti němu příliš mnoho magických sil, jeho lidem i jemu hrozila smrt. Věděl, k čemu ho přinutila situace, znal cenu toho, že si sáhl až na dno. Zaplatil tu cenu, platí ji a bude platit s každým dechem, dokud nezemře. Než soustředil síly, vykřikl jméno Stevan, které ozvěnou rozeznělo jeho duši. Pochopil, že dvacet let pomsty za tak záhy zmařený život ho teď pod bronzovým sluncem

zničí. Na dně nezbylo nic. A to znamená konec.
Dole umírali lidé, bojovali pod jeho praporcem, za jeho jméno a neměli kam ustoupit. On taky ne. Nemohl ustoupit. Připadal si jako medvěd, kterého dohnala smečka vlků na okraj skalního útesu: teď musí zaplatit příslušnou cenu. Všude platí cenu. V údolí pokračoval masakr, zabíjení Barbadiořanů. Srdce mu krvácelo bolestí. Dolehl na něho a zahlcoval ho žal, tíha láskyplných vzpomínek a otcovské ztráty, vlna za vlnou. Stevane!
Plakal, unášen do moře ztrát, dál a dál od pobřeží. Nejasně si uvědomoval, že Dianora stojí u něho, svírá jeho ruce ve svých, ale propadal se do vlastní bolesti, síly ho opouštěly, jeho já se rozpadalo na střepy, na padrť, dávno nemladý muž se beznadějně snažil poskládat vlastní život dohromady, tak aby nejen sestoupil z kopce.
A pak se stalo něco nečekaného. Protože na něco dočista zapomněl. Na něco, co mohl vědět jen on.
A tak čas, který se opravdu nezastaví kvůli žalu, lítosti nebo lásce, unášel všechny k okamžiku, který nikdo z černokněžníků, čarodějů a pištců na kopcích nepředvídal.

Jeho mysl drtila tíha zvíci horstva. Pečlivě a systematicky, tak aby mu ponechala jen jiskřičku vědomí nutného k prožitku krajních muk. Uvědomoval si, kdo je, kým byl a co z něho udělali, vzali mu schopnost samostatné existence. Břímě jako horstvo ho zavalilo.
Teď najednou tíha zmizela. Narovnal záda, a to z vlastní vůle. Pohlédl k východu. Z vlastní vůle. Snažil se pozvednout hlavu, ale nešlo to. Pochopil: příliš dlouho se hrbil a ohýbal hřbet. Několikrát mu kvůli tomu záměrně zpřelámali kosti. Věděl, jak vypadá, co z něho kdysi dávno v temnotě udělali. Léta se vídal v zrcadle a v zrcadlech cizích očí. Přesně věděl, co provedli s jeho tělem, než se vrhli na mysl.
To přestalo platit. Horstvo neexistovalo. Rozhlížel se svýma očima, vybavoval si vlastní vzpomínky, mohl mluvit, kdykoli chtěl, vyjádřit, co si myslí, vlastním hlasem – tolik se toho změnilo.
A tak Rhun vytáhl meč.
Ovšemže měl meč. Nosil vždycky tutéž zbraň co Brandin, každý den ho oblékali podle toho, co si na sebe vzal král: byl kanálem pro splašky, fackovacím panákem, karikaturou, dvorním bláznem. A zároveň byl víc než to. Přesně věděl, čím kdysi byl. Brandin mu ponechal na samém dně mysli přesně odměřenou špetku vědomí, pohřbenou pod tíhou horstva. V tom spočívalo jádro věci a podstata všeho – v této utajené skutečnosti, kterou sdíleli jen oni dva a o níž se nikdy nikdo nedoví.
Muži, kteří ho zmrzačili a zohyzdili, byli slepí, pracovali na něm ve své temnotě, znali ho jen z neodbytného prohmatávání těla až na kost. Nedověděli se, kdo vlastně je. To věděl jen Brandin, jen Brandin a on sám, ponechal mu pečlivě zředěné povědomí o totožnosti, zatímco všechno ostatní mu vzal. Rafinovaně to zosnoval v žalu a běsnění jako odpověď na to, co on udělal. Pomstil se mu.
Žádná živoucí bytost kromě Brandina Ygrathského neznala jeho pravé jméno. A pod tíhou horstva nedokázal vyslovit vlastní jméno ani on sám, jen srdce plakalo pro to, co s ním Brandin udělal. Pomsta se dokonale podařila.
Ale horstvo, které ho pohřbilo, zmizelo.
A s tou myšlenkou Valentin, kníže tiganský, pozvedl meč na kopci v Senziu.
Vrátilo se mu plné vědomí a vzpomínky: na kobku beze světla, na černočernou tmu, na hlas ygrathského krále, který mu v pláči líčil, co se právě během jejich rozhovoru děje v Tiganě, co provede s ním a co ho čeká v dalších měsících a letech.
Zohavené tělo, jehož obličeji přičaroval Brandin rysy Valentinovy, bylo v témže týdnu vpleteno v Chiaře na kolo, pak spáleno a popel rozmetán.
Slepci začali v temné kobce svou práci. Zpočátku se snažil nekřičet. Ale křičel. Mnohem později pak Brandin pečlivě a trpělivě vykonal svůj díl práce. Připravil mu muka jiného druhu, mnohem horší. Zatížil jeho mysl horstvem.
Ještě téhož roku v právě obsazeném paláci v Chiaře nešťastnou náhodou zahynul králův blázen z Ygrathu. A krátce nato Rhuna se zesláblýma mžouravýma očima, hrbem zdeformovanými zády, zajíkavou mluvou a belhavou chůzí mrzáka vyvlekli ze tmy do dvacetileté noci.
Tady bylo plno jasu, slunce skoro oslepovalo. Brandin stál právě před ním. To děvče ho drželo za ruku.
Děvče. To děvče byla Saevarova dcera.
Poznal ji okamžitě, když ji poprvé přivedli před krále. Za pět let se změnila, hodně se změnila a ještě víc se změnila v průběhu dalších let, ale její oči se dokonale podobaly otcovým, ostatně Valentin znal Dianoru od dětství. Když ji onoho prvního dne představili jako ženu z Certanda, skomírající jiskřička vědomí zablikala, rozjasnila se a on pochopil, ihned pochopil, s jakým přišla záměrem.
Plynuly měsíce, léta a on bezmocně přihlížel uslzenýma očima zpod zdrcujícího břemene horstva, jak do strašlivého propletence dějů a vztahů vstoupila láska. Byl neodmyslitelně spjat s Brandinem a viděl, co nazrává. Dokonce se musel stát součástí dění, což přirozeně vyplývalo z tradice vztahu mezi králem a bláznem.
To on poprvé dal najevo – v rámci jeho omezených schopností ho nic neomezovalo – co klíčí v králově srdci. V době, kdy Brandin stále odmítal připustit, že v duši chová lásku, a nejen pomstu a ztrátu, Rhun–Valentin se upřeně díval na Dianoru, Saevarovu černovlasou dceru, očima vyjadřujícíma stav nitra jiného muže.
Dost, už nikdy. Dlouhá noc skončila. Černokněžnické pouto prasklo. S definitivní platností. Stál na slunci, a kdyby chtěl, mohl nahlas vyslovit své pravé jméno. Nemotorně postoupil o krok, vzápětí mnohem opatrněji o další. Nikdo si ho nevšiml. Nikdy si ho nevšímali. Byl přece blázen. Rhun. Dokonce i jméno mu vybral král. Zůstalo to mezi nimi. Nikdo jiný o tom nevěděl. Hrdost má svá tajemství. Pochopil. Nejhorší na všem bylo, že to podstatné chápal.
Vstoupil pod stříšku. Brandin stál před ním na okraji srázu. Nikdy v životě nikoho nenapadl zezadu. Ukročil stranou, trochu klopýtl a stanul po králově pravici. Nikdo se na něho nedíval. Je přece Rhun.
A není.

„Měl jsi mě zabít u řeky," řekl velmi zřetelně. Brandin pomalu otočil hlavu, jako by si právě na něco vzpomněl. Valentin počkal, dokud se jejich oči nesetkaly, a probodl mečem Ygrathanovi srdce způsobem, jakým kníže zabíjel nepřátele, byť od té doby uběhla spousta let a musel strpět mnohé, než mohl zasadit smrtelnou ránu.

Naprosto nepřipravená, ohromená Dianora se nezmohla na výkřik. Viděla, jak se Brandin zapotácel, čepel v prsou. Pak Rhun – Rhun! – meč hrubě vytrhl a z rány se řinul proud krve. Brandin úžasem a bolestí vytřeštil dosud nezkalené, jasné oči. Slyšela, jak říká pevným hlasem:
„Nás oba?" Zakolísal, ale udržel se na nohou. „Otce i syna, oba? To je sklizeň, kníže tiganský."
Dianoře se ta slova vpálila do mozku. Běh času jako by se nesnesitelně zpomalil. Viděla, jak Brandin klesá na kolena, zdálo se, že se hroutí celou věčnost. Chtěla k němu přiskočit, ale tělo odmítlo poslušnost. Zaslechla protáhlý, podivně deformovaný zmučený výkřik, d'Eymonův obličej se zkřivil ve škleb bolesti a kancléř proklál Rhunovi skrz naskrz bok.
Rhunovi ne. Rhunovi ne. Knížeti Valentinovi.
Brandinův blázen. Tolik let. Co s ním provedli! Žila mu nablízku, nablízku jeho utrpení. Tolik let. Chtěla vykřiknout. Nevydala ze sebe hlásku, stěží dýchala.
Viděla, jak i on padl, zmrzačená a znetvořená postava se zhroutila na zem vedle Brandina. Ten stále ještě klečel, rudou ránu v prsou. A díval se na ni, jen na ni. Z jejích úst se konečně vydralo zanaříkání a klesla k němu. Pomalu, s obrovským fyzickým a duševním úsilím, s vypětím vůle k ní natáhl paži a uchopil ji za ruku.
„Ach, lásko," pronesl tiše. „Jak jsem ti řekl. Měli jsme se setkat ve Finaviru."
Znovu se pokusila promluvit, odpovědět mu, ale slzy jí stékaly po tvářích a svíraly hrdlo. Stiskla mu ruku co nejpevněji v pošetilé snaze přenést do něho svůj život. Svezl se jí na rameno, položila si ho do klína a ovinula ho pažemi tak jako v noci, na dnešek v noci, když usnul.
Viděla, jak se jeho křišťálově čisté oči zakalují a hasnou. Držela ho tak, dokud nezemřel.
Zvedla hlavu. Kníže tiganský ležel na zemi vedle nich a nesmírně soucitně na ni hleděl nově projasněnýma očima. Nevydržela ten pohled. Od něho ne, vzhledem k tomu, co vytrpěl a čím byla ona, čím se stala. Kdyby tak věděl, jaká slova pro ni míval ten druhý, jakýma očima se na ni díval. Bylo to k nevydržení. Viděla, jak otvírá ústa, aby něco řekl, ale rychle zaměřil oči stranou.
Po slunci přeběhl stín. Vzhlédla a spatřila, že d'Eymon napřáhl meč. Valentin zvedl ruku, aby oddálil jeho úmysl.
„Počkej!" vyrazila ze sebe s námahou jediné slovo.
D'Eymona, šíleného žalem, její hlas zadržel. Svěsil meč. Valentinova ruka klesla. Přemáhal nezvratnou skutečnost smrtelného zranění, nadechl se, zavřel oči bolestí a před oslnivým světlem a promluvil. Ne naříkavě, ale zřetelně pronesl jediné slovo. Jediné slovo – jaké jiné to mohlo být? – jméno svého domova, vnesl je opět jako zářivý šperk do povědomí světa.
A Dianora viděla, že d'Eymon z Ygrathu porozuměl. Že jméno uslyšel. To znamenalo, že je odnynějška uslyší všichni lidé, kouzlo bylo zlomeno. Valentin otevřel oči, zadíval se na kancléře, potvrdil si z výrazu jeho tváře, že opravdu pochopil, a Dianoře neuniklo, že kníže tiganský se usmíval, když mu kancléřův meč s nápřahem z velké výšky probodl srdce.
Úsměv neopustil strašlivě zmučený obličej ani ve smrti. A ozvěna posledního slova, pouhé jméno, prořízlo vzduch a šířilo se ve vlnách od kopce nad údolí, kde dál umírali Barbadiořané.
Zadívala se na mrtvého muže v náručí, kolébala jeho hlavu s šedivými vlasy a neubránila se slzám. Ve Finaviru, řekl. To byla jeho poslední slova. Další jméno, vzdálenější než sen. A měl pravdu, jako mnohokrát předtím měl pravdu. Měli se setkat, pokud k nim bohové chovali přízeň a soucit, v jiném světě. Tady ne. Protože se opravdu milovali, ale to nestačilo. Tady ne.
Zaslechla zpod stříšky zasténání a otočila se právě včas, aby zahlédla d'Eymona, jak se svalil na Brandinovu židli. Jílec jeho meče spočíval na opěradle. Čepel se zabořila do jeho prsou. Viděla to, politovala ho, že trpí bolestí, ale nepocítila kvůli němu opravdový zármutek. Nezbyl v ní žal pro nikoho dalšího. Na d'Eymonovi jí teď nezáleželo. Teď ne, když tihle dva muži leželi vedle sebe u jejích nohou. Mohla politovat, ach, politovala by všechny zrozené muže a ženy, ale nemohla cítit zármutek nad nikým jiným než nad těmito dvěma. Zatím ne.
A nikdy, uvědomila si.
Rozhlédla se a spatřila Scelta, který stále klečel, jediného živého člověka na kopci. Taky plakal. Ale víc kvůli ní než pro mrtvé, pochopila. Jeho první slzy vždycky patřily jí. Připadal jí nesmírně vzdálený. Všechno se jí zdálo podivně daleké. Kromě Brandina. Kromě Valentina.
Naposledy pohlédla na muže, kterého milovala, a pro lásku k němu zradila vlast, všechny své mrtvé a vlastní přísahu pomsty, kterou tak dávno složila před ohněm v otcovském domě. Dívala se na to, co zbylo z Brandina Ygrathského, když tělo opustila duše, a pomalu, něžně sklonila hlavu a políbila ho na rozloučenou na rty. „Na shledanou ve Finaviru," řekla. „Lásko moje." Pak ho položila na zem vedle Valentina a vstala.
Z kopce, který obsadila skupinka čarodějů, sestupovali tři muži a rusovlasá žena a rychle překonávali zvlněný terén v sedle. Dianora se otočila k Sceltovi, jehož oči prozrazovaly, že tuší něco neblahého. Zná ji, uvědomila si, miluje ji a zná ji až příliš dobře. Ví o ní všechno až na jedinou věc a toto jediné tajemství si vezme s sebou. Patří jen jí.
„Bylo by asi lepší, kdyby se nikdo nedověděl, kdo to je," řekla mu a ukázala na knížete. „Ale nemůžeme to zatajit. Pověz jim to, Scelto. Zůstaň a řekni jim to, až sem přijdou. Ať je to kdokoli, měli by to vědět."
„Ach, paní," zašeptal v pláči. „Musí to takhle skončit?"
Věděla, co tím myslí. Pochopitelně to věděla. Nebude mu teď nic předstírat. Zadívala se na příchozí – neznámé lidi – kteří se rychle blížili od jihu. Žena. Muž tmavých kaštanových vlasů s mečem, další černovlasý a třetí menší než první dva.

„Ano," řekla Sceltovi a dívala se, jak přicházejí. „Ano, musí."
Otočila se a opustila ho na kopci s mrtvými, aby počkal na ty, kteří se blíží. Nechala za zády údolí, kopec, bitevní vřavu a výkřiky bolesti, zamířila dolů napříč svahem po pastevecké stezce, unikla z dohledu všech. Podél stezky rostly květiny: sonraie, divoké lilie, kosatce, žluté a bílé sasanky, jedna dokonce jasně červená. V Tregeji se říkávalo, že tam, kde padl Adaon, se květina zbarví do červena jeho krví.
Na svahu nebyli muži ani ženy, kteří by ji pozorovali nebo zastavili. Nepříliš daleko se rozkládala rovina, pak zvlněný písečný terén a konečně mořské pobřeží, kde nad hlavou kroužili a křičeli rackové.
Měla oděv potřísněný krví. Odložila šatstvo na hromádku v písečném dolíku. Vstoupila do vody – byla studená, ale zdaleka ne tak studená jako moře onoho rána v Chiaře, kdy se potopila pro prsten. Pomalu šla dál, až jí voda sahala k bokům, a začala plavat. Do moře, na západ, k horizontu, za který se slunce na sklonku dne schová. Uměla dobře plavat, otec a bratr ji to naučili před dávnými lety, dlouho předtím, než se jí zdál osudový sen. Kníže Valentin s nimi jednou dokonce plaval v zátoce. Před dávnými lety.
Když posléze začala umdlévat, byla velmi daleko od břehu, modrozelená barva, příznačná pro mořskou hladinu poblíž pevniny, se změnila na tmavomodrou, která odpovídala hlubině. Tady se potopila, plavala dolů, pryč od modrého nebe a bronzového slunce. Jak klesala hloub a hloub, připadalo jí, že voda podivně světélkuje a rýsuje se před ní podmořská cesta.
Něco takového nečekala. Nevěřila, že by tu našla cokoli, co by bylo určeno pro ni. Po všem, co se stalo, po všem, co udělala. Ale cesta tu opravdu byla a světlo ji vymezovalo. Byla vyčerpaná, nalézala se hluboko a zrak se jí začínal kalit. Zdálo se jí, že se na konci světélkující cesty rýsuje jakýsi tělesný tvar. Neviděla příliš zřetelně, jako by ji obestřel mlhavý závoj. Na okamžik si pomyslela, že by to mohla být riselka, i když si to nezasloužila, nebo sám Adaon, i když se boha nedožadovala. Ale pak Dianora pochopila, že to se jí na samém konci naposled rozjasnila mysl, mlhavý závoj se rozptýlil a spatřila, že jí nevyšla vstříc riselka ani Adaon.
Byla to Morian, laskavá a milosrdná, aby si ji odvedla k sobě.

Scelto, jediný živý na kopci mezi mrtvými, se snažil uklidnit a čekal na ty, kteří začali stoupat do svahu.
Když tři muži a vysoká žena dosáhli vrcholu, poklekl na znamení, že se vzdává, zatímco příchozí v tichu zjišťovali, co se stalo. Co si na kopci vyžádala smrt. Uvědomoval si, že ho možná zabijí, i když klečí. Ani mu na tom nezáleželo.
Král ležel na pouhou délku paže od Rhuna, který ho zabil. Vedle Rhuna, knížete na Dlani. Knížete Tigany. Takzvaného Dolního Corte. Kdyby měl ještě trochu času, vycítil Scelto, pochopil by souvislosti toho, co se událo. I v naprostém ochromení, kdy vnímal jen hrubé obrysy dění, sžírala jeho mysl bolest. Tolik se toho událo ve jménu smrti.
Teď bude u moře. A tentokrát se nevrátí. Nečekal, že se vrátí, už onoho rána, kdy se potopila pro prsten. Snažil se to skrýt, ale když se tehdy probudila, všiml si, že se chová trochu jinak. Nechápal proč, ale myslel si, že se připravuje na smrt.
Připravila se, tím si byl jist, ale v hloubce pod hladinou se něco změnilo. Tentokrát se nic nezmění.
„Kdo jsi?"
Vzhlédl. Štíhlý, černovlasý muž, prošedivělý na skráních, se na něho díval jasnýma šedýma očima. Očima podivuhodně podobnýma Brandinovým.
„Jsem Scelto. Sloužil jsem v družině panovníkových společnic, dneska jsem dělal posla."
„Byl jsi tady, když zemřeli?"
Scelto přikývl. Muž hovořil klidně, i když z jeho dikce byla zřetelně cítit snaha vtisknout jakýsi řád chaosu dne.
„Povíš mi, kdo zabil krále ygrathského?"
„Jeho blázen," řekl Scelto klidně, pokusil se napodobit mužův tón. V dálce pod nimi konečně utichala bitevní vřava.
„Jak to? Brandin ho o to požádal?" Otázku položil vousatý muž chladného pohledu a s mečem v ruce.
Scelto zavrtěl hlavou. Náhle na něho padla strašlivá únava. Teď už Dianora určitě plave. Bude daleko od břehu. „Ne. Napadl ho. Myslím…" Svěsil hlavu, obával se vyslovit svůj předpoklad.
„Pokračuj," vyzval ho vlídně první muž. „Od nás ti nehrozí nebezpečí. Dneska se prolilo dost krve. Víc než dost."
Scelto se na ně udiveně podíval. „Podle mě se král příliš soustředil na to, aby magicky ovlivnil dění v údolí, a zapomněl na Rhuna. Tolik se zaměřil na kouzlo, že umožnil bláznovi, aby se vyvázal z jeho magické moci."
„Vymklo se mu toho z rukou víc," pravil tiše šedooký muž. Vysoká rusovlasá žena s hlubokýma modrýma očima, mladá a velmi krásná, přešla k němu.
Teď už bude Dianora daleko mezi vlnami. Brzy bude po všem. Ani se s ní nerozloučil. Po tolika letech. Scelto potlačil vzlyk. „Prozradíte mi, kdo vlastně jste?" zeptal se, aniž přesně věděl proč.
Klidně, bez povýšenosti a jakéhokoli vychloubání černovlasý muž řekl: „Jsem Alessan, syn Valentinův, poslední svého rodu. Mého otce a bratry před dvaceti lety pozabíjel Brandin. Jsem tiganský kníže."
Scelto zavřel oči.
V duchu se mu vybavila zřetelná, chladná a ironická Brandinova replika, byť byl smrtelně raněný: To je sklizeň, kníže tiganský. A Rhun před smrtí pod klenbou nebes vyslovil jméno své vlasti.
A tím se pomstil.
„Kde je ta žena?" zeptal se náhle třetí muž, mladší a menší. „Kde je Dianora di Certando, která se potopila pro prsten? Ona tu nebyla?"
Teď už bude po všem. V hloubce ji obestřela tma, našla klid. Zelené mořské řasy jí budou laskat tělo, vpletou se jí do vlasů. Konečně se dočká spočinutí, míru.
Scelto vzhlédl. Plakal, nebránil se slzám a nesnažil se je tentokrát skrýt. „Byla tady," přiznal. „Odešla k moři, aby v jeho vlnách našla smrt."

Myslel si, že jim na tom nebude záležet. Že na tom nikomu z nich nebude záležet, ale mýlil se. Všichni čtyři, včetně muže kaštanových vlasů a bojovného vzezření, najednou ztichli, otočili se naráz jako jedna bytost k západu a hleděli dolů k písečným přesypům a mořské hladině, k níž se klonilo slunce.
„Tvoje slova mě rmoutí," řekl Alessan. „Viděl jsem ji na Chiaře, když se potopila pro prsten. Byla krásná a neobyčejně odvážná."
Muž kaštanových vlasů postoupil kupředu, v očích nečekaně nerozhodný výraz. Nebude tak tvrdý, jak se zpočátku zdálo, pomyslel si Scelto, je taky mladší.
„Pověz mi… byla… zmínila se někdy…" Zmateně se zarazil. Kníže se na něho soucitně zadíval.
„Pocházela z Certanda, Baerde. Všichni znají její životní příběh."
Baerd pomalu přikývl. Ale odvrátil se a zadíval se znovu k moři. Nevypadají jako dobyvatelé, pomyslel si Scelto. Nevypadají jako rozjaření vítězové. Působí unaveně, jako by za sebou měli velmi dlouhou cestu.
„Takže jsem to neudělal já," pronesl šedooký muž spíš pro sebe. „Tolik let jsem o tom snil. Zabil ho vlastní blázen. Neměl s naším úsilím nic společného." Pohlédl na dva mrtvé muže ležící vedle sebe. „Kdo byl ten blázen? Ví se to?"
Dianora nežije, vzalo si ji temné moře. Má klid. A Scelto je unavený. Unavený žalem, prolitou krví, bolestí, krutým koloběhem pomsty. Věděl, co by způsobil tomuto muži, kdyby odpověděl pravdivě.
Měli by to vědět, řekla, než odešla k moři, a měla pravdu, samozřejmě měla pravdu.
„Rhun?" otázal se. „Ygrathan, kterého si král oblíbil před mnoha lety. Nikdo významný, pane."
Tiganský kníže pokývl hlavou, výrazná ústa zkřivila nevyslovená ironická poznámka. „Ovšem, ano," řekl. „Nikdo významný. Asi mi straší v hlavě."
„Alessane, zdá se, že je konec," řekl mladší muž, který se přesunul nad svah. „Tedy tam dole. Myslím… myslím, že všichni Barbadiořané jsou mrtví."
Kníže zvedl hlavu, Scelto taky. V údolí stanuli vedle sebe muži z Dlaně a Ygrathu.
„Zabijete nás všechny?" zeptal se Scelto.
Tiganský kníže zavrtěl hlavou. „Jak jsem řekl, krve se prolilo dost. Musí se ještě provést spousta věcí, ale pokusím se při tom vyhnout zabíjení."
Zamířil k jižnímu svahu kopce, zvedl ruku a cosi signalizoval svým lidem. Žena přešla k němu, objal ji kolem ramen. Krátce nato se rozlehlo údolím a po kopcích troubení, pronikavé, krásné, naléhavé, které oznamovalo konec bitvy.
Scelto, stále na kolenou, si špinavou rukou utřel slzy. Rozhlédl se a spatřil muže, který se chtěl na něco zeptat, jak se stále dívá k moři. Nechápal, co ho bolí. Dnešek rozdával bolest štědře. Teď ji měl ve své moci: kdyby řekl pravdu, rozmnožil by ji.
Zvolna přenesl pohled z modrého nebe a modrozeleného moře k muži nad svahem, pak k d'Eymonovi zhroucenému na králově židli s vlastním mečem zabodnutým v prsou a spočinul očima na dvou mrtvých mužích na zemi, kteří leželi vedle sebe tak blízko, že by se mohli dotknout, kdyby žili.
Dokáže zachovat jejich tajemství. S tím se dá žít.
EPILOG
Tři muži na koních cestovali jižní vysočinou, nad jedním z údolí zastavili a zadívali se k východu. Na kopcích za ním rostly borovice a cedry. V dálce se třpytila řeka Sperion, která teče z hor, a pod nimi velkým obloukem nabírala západní směr k moři. Vzduch byl průzračný a chladný, vánek věštil podzim. Brzy se začne měnit barva listoví a celoroční sníh se z vrcholků nejvyšších hor sveze a uzavře průsmyky.
V poklidném zeleném údolí pod nimi Devina upoutala kopule Eannina chrámu, která se blýskala v ranním slunci. Za svatyní uviděl dokonce klikatou cestu, po níž přijeli na jaře z východu od hranic. Připadalo mu to nesmírně dávno.
Otočil se v sedle a zadíval se k severu na hřebeny postupně se snižujících kopců.
„Uvidíme to jednou odtud?"
Baerd sledoval směr Devinova pohledu. „Myslíš Avalle s věžemi? Za jasného dne určitě. Zvu tě sem za rok a uvidíš moji zelenobílou knížecí věž, to ti slibuju."
„Kde vezmeš mramor?" zeptal se Sandre.
„Tam co Orsaria, když stavěl původní věž. V lomu se dá těžit i dnes, věř mi nebo ne, odtud je to dva dny jízdy na západ, kousek od pobřeží."
„Jak sem materiál dopravíš?"
„Po moři do Tigany, pak na říčních člunech po Sperionu. Stejně jako kdysi." Baerd si oholil vous. Vypadá mladší, pomyslel si Devin.
„Jak to, že o tom tolik víš?" zeptal se Sandre s nádechem ironie. „Já myslel, že umíš jen střílet z luku a pohybovat se ve tmě tak, aby ses nepřerazil."
Baerd se usmál. „Vždycky jsem chtěl být stavitelem. Po otci jsem zdědil lásku ke kameni, když už ne jeho talent. V řemesle se vyznám, ovládám stavební postupy včetně těch dávných. Myslím, že o tom, jak Orsaria stavěl věže a paláce, vím ze současníků nejvíc. Včetně paláce v Astibaru, Sandre. Mám ti říct, kudy vedou tvoje tajné chodby?"
Sandre se hlasitě rozesmál. „Jen se moc nechvástej, ty drzý zedníku! Na druhé straně jsem v tom paláci byl naposled před dvaceti lety, budeš mi možná muset připomenout, kde jsou."
Devin se zazubil a zadíval se na vévodu. Dlouho mu trvalo, než si zvykl na to, že Sandre odložil svou khardhunskou podobu. „Vrátíš se tam po svatbě?" zeptal se a zesmutněl při pomyšlení na další loučení.
„Asi budu muset, i když váhám. Jsem moc starý na to, abych někomu vládl. Jenže nemám dědice."
Po chvíli ticha Sandre sebe i je vytrhl z pochmurných vzpomínek. „Upřímně řečeno, nejvíc mě teď zajímá to, co dělám tady v Tiganě. Prohlubujeme myšlenkové spojení s Erleinem, Sertinem a čaroději, když už jsme ho tak úspěšně navázali."

„I s Nočními chodci?“ zeptal se Devin.
„Ovšem, s Baerdovými carlozziovci taky. Jsem moc rád, že čtyři přijedou s Alienor na svatbu.“
„Určitě ne tak rád jako Baerd,“ prohodil Devin jedovatě. Baerd na něho letmo pohlédl a dál předstíral, že veškerou pozornost soustředí na zkoumání vzdálené cesty na jih od nich.
„To samozřejmě sotva,“ souhlasil Sandre. „Doufám, že nevěnuje veškerý čas té své Eleně, až přijede. Jestliže chceme změnit postoj obyvatel poloostrova k magii, není vhodnější chvíle, kdy s tím začít, než teď, nemyslíš?“
„To se rozumí,“ odpověděl Devin a křenil se na celé kolo.
„Není to žádná moje Elena,“ zabručel Baerd a neodtrhl oči od cesty.
„Vážně?“ otázal se s hraným překvapením Sandre. „Kdo je potom ten Baerd, kterému mým prostřednictvím posílá vzkazy? Neznáš toho fešáka?“
„Nikdy jsem o něm neslyšel,“ lakonicky odvětil Baerd. Ještě pár vteřin se tvářil vážně, a pak vyprskl smíchy.
„Vzpomínám si, že držet se zpátky mělo jisté výhody. A co Devin, když o tom tak mluvíme? Myslíš, že jemu by Alais neposílala vzkazy, kdyby mohla?“
„Devin je ještě dítě,“ komicky afektovaně pronesl vévoda. „Tak mladý a nevinný chlapec se nezajímá o ženy, zvlášť ne o lstivá, prohnaná stvoření z Astibaru.“ Marně se snažil zachovat kamenný výraz, oba věděli, co si doopravdy myslí o Rovigově dceři.
„V Astibaru nejsou nezkušené ženy,“ poťouchle poznamenal Baerd. „Ostatně je dost starý. Dokonce se jí může chlubit jizvou na hrudi, kterou si odnesl z bitvy.“
„Už ji viděla,“ řekl Devin, který se skvěle bavil. „Obvazovala mě, když mi Rinaldo zacelil ránu,“ rychle dodal, když jeho společníci povytáhli obočí. „Nic z toho nebylo.“ Nedařilo se mu představit si Alais jako prohnanou podvodnici. V poslední době se mu často vybavovala vzpomínka, jak se v Senziu vracel do hostince a ona vyhlížela z okna, hlavně její zvláštní úsměv, když se vlekl po pavlači ke svému pokoji.
„Plují sem, ne?“ zeptal se vévoda. „Tak mě napadá, že bych se s Rovigem mohl plavit domů.“
„Budou tady,“ potvrdil Devin. „Minulý týden se konala jedna svatba u nich, jinak by tu už byli.“
„Koukám, že jsi zasvěcený do jejich programu,“ poznamenal Baerd. „Co hodláš dělat po svatbě ty?“
„Kéž bych věděl,“ řekl Devin. „Uvažoval jsem o spoustě věcí.“ Zřejmě to zaznělo vážněji, než zamýšlel, protože oba přátelé ho upřeně pozorovali.
„Například?“ otázal se Sandre.
Devin se nadechl a zase vydechl. Zvedl obě ruce a začal počítat na prstech. „Najít otce a pomoct mu se tady znovu usadit. Najít Menika di Ferraut a dát dohromady trupu, kterou jsme měli předtím, než jste mě odlákali. Zůstat s Alessanem a Catrianou v Tiganě a pomoct jim, s čím budou potřebovat. Naučit se plavit s lodí po moři, neptejte se proč. Vydat se do Avalle a stavět s Baerdem věž.“ Zaváhal, posluchači se usmívali. Vehementně pokračoval: „Strávit další noc s Alienor na Borsu. Spojit svůj život s Alais, dcerou Rovigovou. Pátrat po textech a hudbě všech písní, které jsme ztratili. Vydat se do hor v Quileie hledat posvátný háj s dvaceti sedmi stromy. Trénovat běh na krátkou vzdálenost a zúčastnit se závodu na příštích letních Hrách Triády. Naučit se střílet z luku, což mi připomíná, že jsi mi to slíbil, Baerde!“
Zmlkl, protože se ostatní smáli a on taky, sotva dechu popadal. „To už je víc než deset bodů,“ zahalasil Baerd.
„A proč ne,“ řekl Devin. „Chceš slyšet další?“
„Asi bych to už nevydržel,“ prohlásil Sandre. „Bolestně mi připomínáš, jak jsem starý a ty mladý.“
Devin při těch slovech vystřízlivěl. Zavrtěl hlavou. „To mi nikdy nepřišlo na mysl. V posledním roce jsem se musel moc snažit, abych s tebou udržel krok.“ Usmál se. „Nejsi starý, Sandre, jsi nejmladší čaroděj na Dlani.“
Sandre se ušklíbl. Zvedl levičku, všichni viděli, že mu chybí dva prsty. „V tom máš pravdu. A možná jsem první, kdo porušil zvyk tajit, kdo jsme, protože jsem si na to nestačil zvyknout.“
„Myslíš to vážně, že se to nebude tajit?“ zeptal se Baerd.
„Naprosto vážně. Na poloostrově přežijeme jen jako jednotný národ a pokud se vyrovnáme magií Barbadioru a Ygrathu. Taky Khardhunu, abych nezapomněl. A vůbec nevím, jaké síly ovládají teď v Quileie, tolik let jsme se s nimi nestýkali. Nemůžeme dál skrývat naše čaroděje nebo carlozziovce, nemůžeme si dovolit počínat si jako ignoranti, což jsme dosud činili. Nevíme dokonce vůbec nic o léčitelství. Musíme se učit magii, vážit si jí, vyhledávat čaroděje, vychovávat je a soustředit jejich síly. Dlaň musí rozvíjet vlastní magii, nebo nás jejím prostřednictvím zase někdo zničí jako před dvaceti lety.“
„Myslíš, že to dokážeme?“ zeptal se Devin. „Myslím vytvořit národ z obyvatel devíti provincií?“
„Můžeme to dokázat. A dokážeme. Vsadím se s vámi, že Alessana di Tigana příští rok na Hrách Triády provolají králem Dlaně.“
Devin se prudce otočil k Baerdovi, který opět ožil. „Přijme to?“ zeptal se. „Ujme se toho?“
Baerd se zadíval na Sandra a pak na Devina. „Kdo jiný by mohl?“ odpověděl konečně otázkou. „Skoro si myslím, že nemá na vybranou. Sjednocení poloostrova si vytkl jako životní cíl v patnácti letech. Šel za ním, už když jsme se setkali v Quileie. Podle mě… podle mě by ovšem nejradši vyrazil s tebou, Devine, hledat Menika, a pár let s vámi dvěma muzicíroval, taky s Erleinem a Catrianou, někým, kdo umí hrát na syrenyu, chtělo by to i tanečníky.“
„Ale?“ ozval se Sandre.
„Ale je to muž, který nás všechny zachránil, všichni to vědí a znají ho. A on zase po tolika letech na cestách zná spoustu lidí, kteří v provinciích něco znamenají. To on nám ostatním dal jasnou vizi budoucnosti. Taky je tím nejlepším knížetem Tigany.“ Potřásl hlavou. „Myslím, že se tomu nevyhne, i kdyby sebevíc chtěl. Pro Alessana vlastně teď všechno teprve začíná.“
Všichni chvíli mlčeli.

„A co ty?“ zeptal se Devin. „Půjdeš s ním? Co bys chtěl dělat?“
Baerd se usmál. „Co bych chtěl dělat? Nic v takových výšinách. Moc bych chtěl najít sestru, ale začínám si připouštět…, že zemřela, a asi se nikdy nedovím kde a jak. Budu Alessanovi k dispozici, kdykoli mě bude potřebovat, ale nejradši ze všeho bych stavěl. Domy, chrámy, mosty, paláce, desítku věží v Avalle. Potřebuju vidět, jak věci rostou pod rukama a… asi to s tím souvisí, chci založit rodinu. Potřebujeme, aby se rodily děti. Příliš mnoho lidí zemřelo.“
Letmo pohlédl k horám. „My dva máme štěstí, Devine. Nejsme knížata, vévodové ani čarodějové. Jsme obyčejní lidé, před nimiž se otevírá život.“
„Moje řeč, že čeká na Elenu,“ tiše pronesl Sandre. Nikoli posměšně, ale přátelsky, s pochopením. Baerd se usmál a znovu se zadíval do dálky. Vtom se výraz jeho obličeje změnil, zmocnila se ho nespoutaná, čirá radost.
„Koukejte!“ zvolal a ukázal rukou. „Tamhle jede!“
Od jihu, po cestě, která se vinula z hor a kopců vysočiny a po staletí se nepoužívala, se blížila pestrobarevná, předlouhá karavana. Předcházela ji hudba, muži a ženy jeli na koních nebo šli pěšky, oslové a koně nesli těžký náklad, nejméně padesát praporců se třepotalo ve větru. Jasné, veselé tóny dolehly až k trojici mužů, barvy v dopoledním slunci jen hrály. Marius, quileiský král, sestupoval z hor, aby se zúčastnil přítelovy svatby.
Přespí ve svatyni, kde ho obřadně uvítá Eannin velekněz, jehož si pamatuje jako muže, který k němu kdysi přivedl přes hory čtrnáctiletého chlapce. V Avalle čekají lodě, ráno se odtud poplaví po řece do Tigany.
Právo prvního pozdravu Alessanovým jménem patřilo Baerdovi. Požádal své dva přátele, aby jeli s ním.
„Kupředu!“ zvolal, tvář mu zářila radostí. Pobídl koně a rozjel se po svažující se stezce. Devin a Sandre si vyměnili pohledy a vyrazili za ním.
„Nechápu, jak se můžeš těšit na člověka, který tě tituluje přezdívkou Vrabčák číslo dvě!“ křikl Devin, když dostihli Baerda.
Sandre zahýkal smíchy. Baerd se rozchechtal a naznačil, že Devinovi vlepí políček. Všichni tři se smáli, zatímco přitáhli koním uzdu a proplétali se ostrými zákruty stezky lemované hustými keři sonraie.
A najednou uviděli riselku, tři muži spatřili riselku, která seděla na balvanu u sluncem zalité cesty, a dlouhé zelenomodré vlasy jí povlávaly ve svěžím větříku.

Guy Gavriel Kay
TIGANA

Z amerického originálu Tigana,
vydaného nakladatelstvím Penguin Group
v New Yorku v roce 1990,
přeložil Jiří Lexa.
Obálka: Jan P. Krásný.
Technická redakce: Tomáš Kropáček.
Odpovědná redaktorka: Eva Lukešová.
Vydalo nakladatelství TALPRESS, spol. s r. o,,
Příčná 8, 110 00 Praha 1,
jako svou 267. publikaci.
Sazba: SF SOFT.
Lito obálky: Jams.
Vytiskla tiskárna FINIDR, s. r. o,, Český Těšín
První vydání, Praha 1999.